

รู้รอบเรื่อง ประชาคมอาเซียน

ดร.ไตรรัตน์ ยืนยง

Ph.D. การบริหารการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

ศษ.ม. การบริหารการศึกษา

ศศ.บ. ศิลปศาสตร์

อธิการบดีวิทยาลัยนอร์ทเทิร์นเอเชีย

รู้รอบ เรื่อง ประชาคมอาเซียน

ดร.ไตรรัตน์ ยืนยง

Ph.D. การบริหารการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

ศษ.ม. การบริหารการศึกษา

ศศ.บ. ศิลปศาสตร์

อธิการบดีวิทยาลัยนอร์ทเทิร์นเอเซีย

รวมสำเนา

รวมหนังสือสำหรับทุกคนในครอบครัว

รู้รอบเรื่องประชาคมอาเซียน

ดร.ไตรรัตน์ ยืนยง Ph.D., ศษ.ม., ศศ.บ.

อธิการบดี วิทยาลัยนอร์ทเทิร์นเอเชีย

พิมพ์ครั้งแรก พ.ศ. 2558

ISBN 978-616-7540-31-3

สงวนลิขสิทธิ์ ตาม พ.ร.บ. ลิขสิทธิ์ พุทธศักราช 2537

ผู้จัดพิมพ์ & จัดจำหน่าย

บริษัท รวมสาส์น (1977) จำกัด

864 ถนนมหาไชย วังบูรพา กทม. 10200

โทรศัพท์ 02-2263808, 02-2216483, 02-6237843

โทรสาร 02-2222036

ถ้าซื้อเป็นจำนวนมากเพื่อใช้สำหรับการสอนการฝึกอบรม

และเพื่อการศึกษาทุกกรณี จะได้รับส่วนลดเป็นพิเศษ

พิมพ์ที่อปรการพิมพ์

134/40-42 ถนนเพชรเกษม 46 กทม.

นายอมร เจียรสุตพัฒน์ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา

คำนำ

หนังสือ "รู้รอบเรื่องประชาคมอาเซียน" รวบรวมสาระข้อมูลจากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น จากบทความวิจัย เอกสาร วารสาร เพื่อเผยแพร่ให้เรียนรู้และเข้าใจอาเซียน (ASEAN) ดีขึ้น คนไทยทุกคนจำเป็นต้องรู้จักและให้ความสำคัญ เน้นหาเป็นการแนะนำให้รู้จักประชาคมอาเซียนถึงความเป็นมาเป็นไป ภูมิหลังของประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียน ทั้ง ๑๐ ประเทศ วิเคราะห์ วิจัยการเตรียมความพร้อมของหน่วยงานต่างๆ เราให้ตระหนัก ใช้โอกาสให้เป็นประโยชน์ ที่สำคัญที่สุด ไม่หลงทางเข้าใจผิดๆ เช่น เข้าใจผิดว่าการค้าเสรี การนำเข้า การส่งออก ไม่มีข้อกำหนดอะไรเลย ปลอดภาษีทุกอย่าง การย้ายแรงงานเสรี จะไปทำงานอะไรที่ไหนก็ได้ ซึ่งไม่ใช่ แต่ละประเทศมีกฎหมาย ระเบียบ กฎเกณฑ์ ควบคุม แต่การที่จะเป็นไปตามเจตนารมณ์อุดมคติจริงๆ ก็ไม่ใช่ของง่าย จึงขออนุญาตนำบทความดีๆ ที่มีสารประโยชน์ของผู้มาร่วมกันเผยแพร่ให้พี่น้องร่วมชาติของเราได้เท่าทันการผันแปร เข้าสู่ยุคประชาคมอาเซียน ไม่ผินหวานตามกระแส แต่ก็ไม่ได้กับวิตกกังวล เพียงแต่จะต้องระแวดระวังพวกมิฉฉาชีพข้ามชาติ และปัญหาที่มีอยู่อาจจะหนักขึ้นได้ แท้จริงประชาคมอาเซียนมีผลดีแก่พวกเรา ๑๐ ประเทศ เพื่อคานอิทธิพลประชาคมยุโรป (EU)

ดร.ไตรรัตน์ ยืนยง

อธิการบดี

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ

National Library of Thailand Cataloging in Publication Data

ดร.ไตรรัตน์ ยืนยง

รู้รอบเรื่องประชาคมอาเซียน

กรุงเทพฯ : บริษัท รวมสาส์น (1977) จำกัด

ISBN 978-616-7540-31-3

1. รู้รอบเรื่องประชาคมอาเซียน
2. มาตรฐานการศึกษาทางอาเซียน

หากไม่มีก้าวหนึ่งอย่าพึ่งหวัง
จะเกิดมีก้าวหลังได้ทีไหน
จะต้องมีก้าวแรกอย่าแปลกใจ
ก้าวต่อไปจะตามมาไม่ช้าเลย

อยากถึงจุดหมายปลายทาง
อยากถึงฝั่ง พักผ่อน นิ่งนอนใจ
อยากสำเร็จตั้งใจ ไม่ก่อเกย
จะไม่ได้อะไรเลยหากไม่เดิน

เดินคือก้าวไปสู่ประตูฝัน
ก้าวตามวันเวลาอย่าห่างเหิน
เพียงก้าวแรกย่อมมีสองลงก้าวเดิน
อย่ามัวเพลินชมเดือนดาวจะร้างรา

ก้าวต้องมีบริบทกำหนดก้าว
ก้าวอย่างรู้เรื่องราวก้าวไผ่หา
เรียนรู้ฝึกฝนให้ได้มา
กลั่นออกเป็นมูลค่าพารุ่งเรือง

...

สำลี รักสุทธี

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ	ข
สารบัญ	ค
สารบัญแผนภาพ	ฅ
สารบัญตาราง	ง
สารบัญกราฟ	ฉ
ตอนที่ 1 ประชาคมอาเซียน	1
อารัมภบท	1
ประวัติความเป็นมาของอาเซียน (ASEAN)	6
สัญลักษณ์อาเซียน	12
ธงอาเซียน	12
คำขวัญ (ปรัชญา) ของประชาคมอาเซียน	13
วิสัยทัศน์อาเซียน	13
เพลงประจำอาเซียน	14
คำทักทายภาษาอาเซียน	15
โครงสร้างของอาเซียน	17
โครงสร้างประชากรของอาเซียน	17
โครงสร้างและกลไกการดำเนินงานของอาเซียน	18
วัตถุประสงค์หลักของการก่อตั้งอาเซียน	18
องค์ประกอบของอาเซียน	19
หน่วยงานที่ทำหน้าที่ประสานงานและติดตามผลการดำเนินงานของอาเซียน	29
ความร่วมมือของอาเซียนและบทบาทของประเทศไทย	29
ภาพรวมของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน	32

ตอนที่ 2	ภูมิหลังประเทศประชาคมอาเซียน	37
	บรูไน กับ AEC	39
	แนะนำบรูไน	40
	ชาติพันธุ์แห่งบรูไน	42
	เศรษฐกิจบรูไน	44
	การมีส่วนร่วมในประชาคมโลก	45
	สภาพแวดล้อมการลงทุน	46
	อุปสรรคทางการค้า	47
	ระบบการศึกษาของประเทศบรูไน	48
	การเสริมสร้างวัฒนธรรมการอ่าน : มุมมองของบรูไนดารุสซาลาม	51
	วิสัยทัศน์บรูไน 2035 (Brunei Vision 2035)	52
	ระบบการศึกษาระดับชาติ	53
	การพัฒนาห้องสมุด	55
	ปลูกฝังการอ่านตั้งแต่วัยเด็ก	56
	เสริมสร้างวัฒนธรรมการอ่านในบรูไนดารุสซาลาม	57
	ความคิดริเริ่มของสถาบันภาษาและวัฒนธรรมแห่งบรูไน (DBP)	57
	วัฒนธรรมความรู้	60
	 กัมพูชา กับ AEC	63
	แนะนำกัมพูชา	64
	ภูมิหลังกัมพูชา (Cambodia)	65
	การศึกษาและอาชีพของชาวกัมพูชา	66
	ความโดดเด่นของกัมพูชาที่น่าจับตามอง	69
	จุดด้อยของกัมพูชาที่ต้องรับรู้	70
	ธุรกิจดาวเด่นสำหรับการลงทุนในกัมพูชา	71
	ประโยชน์ของ AEC ต่อการลงทุนในกัมพูชา	73
	การพัฒนาการอ่านเพื่อการศึกษาสำหรับทุกคนจากปฏิบัติการนำร่อง- -สู่นโยบายแห่งชาติ สิ่งท้าทายและบทเรียนที่ได้เรียนรู้	74
	บริบทเฉพาะของประเทศกัมพูชา	74
	ความเป็นมาของ SIPAR (องค์กรช่วยเหลือผู้ลี้ภัย)	75
	พันธกิจใหม่ของ SIPAR	76

โครงการห้องสมุดโรงเรียน	77
โครงการการอ่านสำหรับทุกคน	80
โครงการจัดพิมพ์หนังสือ	84
การอ่านและการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในโรงเรียนชั้นประถมศึกษา- -ของกัมพูชา	87
บริบทของประเทศ	87
บริบทการศึกษาของกัมพูชา	89
ความสำเร็จทางการศึกษา อุปสรรคและปัญหาระดับประถมศึกษา	92
สรุปการศึกษาของประเทศกัมพูชา	96
นิสัยการอ่าน	99
มุ่งสู่การส่งเสริมนิสัยการรักการอ่าน	100
โครงการการสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่านในระบบการศึกษา	101
สรุป	103
อินโดนีเซีย กับ AEC	104
ทำความรู้จักอินโดนีเซีย	105
ความโดดเด่นของอินโดนีเซียที่น่าจับตามอง	106
จุดด้อยของอินโดนีเซียที่ต้องรับรู้	107
อินโดนีเซียเตรียมความพร้อม	110
ระบบการศึกษาของรัฐบาลประเทศอินโดนีเซีย	111
การศึกษาของประเทศอินโดนีเซีย	115
ความร่วมมือระหว่างวิทยาลัยชุมชนของไทย- -กับวิทยาลัยชุมชนอินโดนีเซีย	124
สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว กับ AEC	126
รู้จักลาว	127
ความโดดเด่นของลาวที่น่าจับตามอง	128
ระบบเศรษฐกิจ การค้า และการลงทุน	129
สภาพแวดล้อมในการลงทุนที่สำคัญ	130
จุดด้อยของลาวที่ต้องรับรู้	131
ธุรกิจดาวเด่นสำหรับการค้าการลงทุนในลาว	134

ลาวสร้างรถไฟความเร็วสูงไปเวียดนาม	135
ประโยชน์ของ AEC ต่อการลงทุนในลาว	136
เกษตรแปรรูปสร้างเศรษฐกิจ	138
การศึกษาของประเทศลาว	139
วิทยาลัยชุมชนของประเทศลาวกับของประเทศไทย	142
มาเลเซีย กับ AEC	143
พัฒนาการของประเทศมาเลเซีย	144
ตัวตนมมาเลเซีย	146
การมีส่วนร่วมในประชาคมโลก	147
สภาพแวดล้อมการลงทุน	148
อุปสรรคทางการค้า	149
การศึกษาของประเทศมาเลเซีย	149
ประเทศมาเลเซียให้การศึกษาและพัฒนากำลังแรงงาน	153
กรอบคุณวุฒิการศึกษาประเทศมาเลเซีย	153
ข้อตกลงร่วมวิทยาลัยชุมชนของมาเลเซียกับไทย	157
อาชีพที่ทำงานได้เสรีทุกประเทศของอาเซียน	158
พม่า กับ AEC	162
รู้จักพม่า	163
ความโดดเด่นของพม่าที่น่าจับตามอง	164
จุดด้อยของพม่าที่ต้องรับรู้	166
การพัฒนาประเทศพม่า	169
เจาะลึกผู้บริโภคมพม่า	171
ทัศนคติต่อสินค้าไทย	172
ธุรกิจเด่นๆ สำหรับการลงทุนในพม่า	172
ประโยชน์ของ AEC ต่อการลงทุนในพม่า	174
แนะนำแหล่งข้อมูลเพื่อศึกษา AEC และพม่าเพิ่มเติม	174
ไทยคู่ค้าพม่า	175
โรงงานผลิตมาม่าในพม่า	177
สร้างผลงานข้ามชาติตั้งศูนย์กระจายสินค้าไทยในพม่า	178

การตั้งศูนย์กระจายสินค้าไทยในพม่า	179
ปัญหาในการจัดตั้งศูนย์กระจายสินค้า	180
โอกาสที่คนไทยกับพม่าจะทำธุรกิจร่วมกันมีหลายช่องทาง	181
ธุรกิจประเภทไหนในพม่าที่นักลงทุนไทยให้ความสนใจ	182
ข้อเสนอแนะในการลงทุนที่คนไทยไม่ควรมองข้าม	183
บทบาทของสำนักพัฒนาการจัดการอุตสาหกรรม	184
จากสถาบันการศึกษาสู่ผลงานเชิงพาณิชย์	187
สถานที่อันงดงาม	190
อาหารหลากหลายพันธุ์	191
การศึกษาของพม่า	191
บทบาทของห้องสมุดในประเทศเมียนมาร์ในด้านการพัฒนาองค์ความรู้- -และกิจกรรมต่างๆ	193
บทบาทของห้องสมุดในประเทศเมียนมาร์ในด้านการพัฒนา- -ทรัพยากรมนุษย์	194
หลักสูตรบรรณารักษศาสตร์ของประเทศเมียนมาร์	198
นโยบายด้านการศึกษาในปัจจุบันเรื่องการพัฒนาองค์ความรู้	199
อุปสรรคในการส่งเสริมการพัฒนาองค์ความรู้	200
กิจกรรมของมูลนิธิอนุรักษ์และให้ความช่วยเหลือเรื่องหนังสือ- -ของประเทศเมียนมาร์	202
ฟิลิปปินส์ กับ AEC	203
รู้จักตัวตนฟิลิปปินส์	204
จุดแข็งของฟิลิปปินส์	206
จุดอ่อนของฟิลิปปินส์	206
ภาพรวมเศรษฐกิจ	207
ปัญหาและอุปสรรคทางการค้า	208
สถานะการค้าระหว่างฟิลิปปินส์กับไทย	209
การศึกษาของประเทศฟิลิปปินส์	210
กรอบคุณวุฒิของประเทศฟิลิปปินส์	212
ที่มาของกรอบมาตรฐานคุณวุฒิแห่งชาติฟิลิปปินส์	212
การดำเนินงานของกรอบคุณวุฒิวิชาชีพแห่งชาติฟิลิปปินส์ (PNQF)	212

สิงคโปร์ กับ AEC	215
รู้จักตัวตนสิงคโปร์	216
ประเทศสิงคโปร์กับการพัฒนาแรงงาน	217
โอกาสและช่องทางการลงทุนในสิงคโปร์	218
ระบบการศึกษาของประเทศสิงคโปร์	221
คุณวุฒิวิชาชีพประเทศสิงคโปร์	224
ไทย กับ AEC	232
แนะนำประเทศไทย	232
การย้ายอำนาจทางเศรษฐกิจจากตะวันตกมาสู่ตะวันออก	234
ความสำคัญของ AEC	235
วิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็งของแต่ละประเทศและผลกระทบต่อไทย	236
การเตรียมตัวของไทย	237
แผนพัฒนาฉบับที่ 11 เกี่ยวกับ AEC	239
แนวทางการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน	240
ข้อตกลงยอมรับร่วมกันในคุณสมบัติของบุคลากรวิชาชีพท่องเที่ยว- -แห่งอาเซียน	241
ระบบการศึกษาและการผลิตกำลังคนของประเทศไทย	243
เวียดนาม กับ AEC	249
รู้จักตัวตนเวียดนาม	250
แนะนำให้รู้จักเวียดนาม	252
แผน Doi Moi พลิกเวียดนามก้าวอย่างน่าอัศจรรย์	253
อัตลักษณ์เวียดนาม	257
ความโดดเด่นของเวียดนามที่น่าจับตามอง	259
ระบบเศรษฐกิจการค้า และการลงทุน	259
การมีส่วนร่วมในประชาคมโลก	260
สภาพแวดล้อมในการลงทุน	261
จุดด้อยของเวียดนามที่ต้องรับรู้	261
ระบบเศรษฐกิจ การค้า และการลงทุน	261
ระบบการดำเนินธุรกิจ	262

ธุรกิจดาวเด่นสำหรับการลงทุนในเวียดนาม	263
ประโยชน์ของ AEC ต่อการลงทุนในเวียดนาม	264
ผลดีของ AEC ต่อผู้ประกอบการไทยในการเข้าไปลงทุนและ- -ทำการค้าในเวียดนาม	264
การศึกษาของประเทศเวียดนาม	265
วิทยาลัยชุมชนประเทศเวียดนาม กับวิทยาลัยชุมชนของประเทศไทย- -ร่วมพัฒนาวิชาการ	269
อาหารเวียดนาม	270
ASEAN Plus 6 (อาเซียนบวกหก)	272
จีน (China)	272
พัฒนาการการขยายอำนาจ "Soft Power" ของจีนในอาเซียน	275
การดำเนินนโยบายความสัมพันธ์ของจีนในอาเซียน	276
การให้ความช่วยเหลือของจีนต่ออาเซียน	280
การช่วยเหลือของจีนต่อประเทศสมาชิกใหม่ของอาเซียน	282
ทางเลือกการขยายอำนาจ "Soft Power" ของจีนในอาเซียน	283
ข้อมูลพื้นฐานเศรษฐกิจจีน	287
เกาหลีใต้ (South Korea)	289
การศึกษาของเกาหลี	292
ตอนที่ 3 บริบทการศึกษาอาเซียน	293
ความน่า	293
ความเป็นมาของอาเซียนกับการศึกษา	294
การขับเคลื่อนประชาคมอาเซียนในมิติด้านการศึกษา	296
การขับเคลื่อนการศึกษาในประเทศไทย	296
การขับเคลื่อนการศึกษาในภูมิภาค	298
จากเวทีผู้นำการศึกษาอาเซียนสู่การจัดทำแผน 5 ปี	298
การสร้างโอกาสการศึกษาสำหรับปวงชน	299
การดำเนินการในปี 2552 – 2553	301

ความพร้อมทางการศึกษาของไทยเพื่ออาเซียน	304
ประชาคมอาเซียนกับการศึกษาของประเทศไทย	306
ศูนย์อาเซียนศึกษาเชิงเครือข่าย	309
การพัฒนาประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน	311
วิทยาลัยชุมชน	324
วิทยาลัยชุมชนกับประชาคมอาเซียน	326
คนไทยอ่านหนังสือวันละ 35 นาที	330
แนวทางการจัดการศึกษาด้านพลังงานของประเทศไทยพร้อมก้าวสู่อาเซียน	331
กรอบคุณวุฒิของอาเซียน	335
กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษากับปัญหาการสอน คุณธรรม -จริยธรรม	341
การศึกษากับประชาคมอาเซียน	342
ขีดความสามารถในการแข่งขันการผลิตและพัฒนากำลังคนของอาเซียน	342
ระบบการศึกษาของประเทศสมาชิก	343
แนวทางการพัฒนากำลังแรงงานของประเทศสมาชิกในอาเซียน	345
ข้อตกลงยอมรับร่วมกันของการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรี	346
กรณีศึกษาผลกระทบของการรวมตัวเป็นสหภาพยุโรป	349
ความพร้อมเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียนของประเทศไทย	351
ข้อเสนอแนะ	352
การผลิตและพัฒนากำลังคนเพื่อ 3 เสาหลักของประชาคมอาเซียน	354
เสาหลักที่ 1 ประชาคมการเมืองความมั่นคงอาเซียน	354
เสาหลักที่ 2 ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน	355
เสาหลักที่ 3 ประชาคม สังคม และวัฒนธรรมอาเซียน	356
การผลิตและพัฒนากำลังคนกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน	358
สถิติการศึกษาประเทศสมาชิกอาเซียน	363
ขีดความสามารถด้านการพัฒนากำลังคนของประเทศสมาชิกในอาเซียน	365
การศึกษาของสมาชิกอาเซียน	367
ข้อมูลสถิติผู้เรียนและผู้จบการศึกษาของประเทศสมาชิกอาเซียน	369
อภิธานอักษรย่อประชาคมอาเซียน	375
บรรณานุกรม	387

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
1	โครงสร้างการศึกษาของประเทศบรูไน 50
2	โครงสร้างการศึกษาของประเทศกัมพูชา 98
3	โครงสร้างการศึกษาของประเทศอินโดนีเซีย 114
4	ระบบการฝึกอบรมสมรรถนะแรงงานพื้นฐานแห่งชาติของประเทศอินโดนีเซีย 118
5	ระบบมาตรฐานสมรรถนะแรงงานแห่งชาติของประเทศอินโดนีเซีย 119
6	ระบบการรับรองขีดความสามารถ/มาตรฐานสมรรถนะในระดับมืออาชีพ ของประเทศอินโดนีเซีย 121
7	ระบบการรับรองมาตรฐานและการตรวจสอบย้อนกลับ ของประเทศอินโดนีเซีย 121
8	ผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศลาวจำแนกตาม ปี พ.ศ. 2543-2554 137
9	สัดส่วนการรู้หนังสือของประชากรเพศชายและหญิงของประเทศลาว ในปี พ.ศ. 2538 และ พ.ศ. 2548 140
10	สัดส่วนการออกจากระบบการศึกษากลางคันของเด็กที่มีอายุ 6 ปีขึ้นไป ของประเทศลาว เปรียบเทียบระหว่างปี พ.ศ. 2538 และ พ.ศ. 2548 140
11	โครงสร้างการศึกษาของประเทศลาว 141
12	สัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศมาเลเซีย จำแนกตามประเภทอุตสาหกรรมปี พ.ศ. 2513-2549 144
13	โครงสร้างการศึกษาของประเทศมาเลเซีย 152
14	ความสัมพันธ์ระหว่างตำแหน่งงานและทักษะอาชีพของประเทศมาเลเซีย 155
15	สาขาเร่งด่วนในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศพม่า 169
16	สัดส่วนแรงงานในภาคบริการ ภาคอุตสาหกรรม และภาคเกษตร ของประเทศพม่า พ.ศ. 2544 193
17	โครงสร้างการปฏิรูปด้านแรงงานและการจ้างงานของประเทศฟิลิปปินส์ 205
18	โครงสร้างการศึกษาของประเทศฟิลิปปินส์ 211
19	กรอบคุณวุฒิวิชาชีพของประเทศฟิลิปปินส์ 213
20	ปัจจัยสำคัญต่อระบบ WSQ ของประเทศสิงคโปร์ 218

21	โครงสร้างการศึกษาของประเทศสิงคโปร์	224
22	ขั้นตอนการขอการรับรองคุณวุฒิของประเทศสิงคโปร์	227
23	ระดับคุณวุฒิของประเทศสิงคโปร์	228
24	โครงสร้างการศึกษาของประเทศไทย	247
25	โครงสร้างการศึกษาของประเทศเวียดนาม	268
26	ขีดความสามารถของคุณภาพการศึกษาในประเทศสมาชิกอาเซียน พ.ศ. 2554	365
27	ลำดับขีดความสามารถของกำลังคนในประเทศสมาชิกอาเซียน ปี พ.ศ. 2554	367
28	จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประเทศสมาชิกอาเซียน	369

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	ตัวชี้วัดที่สำคัญของภาคเกษตรอาหารของกัมพูชา
2	ผลิตภัณฑ์มวลรวมที่แท้จริงแยกตามรายอุตสาหกรรมของประเทศกัมพูชา พ.ศ. 2547 ถึง พ.ศ. 2550
3	สัดส่วนระดับการศึกษาสูงสุดแยกตามประเภทอุตสาหกรรม ของประเทศกัมพูชา ปี พ.ศ. 2547 และ 2550
4	สรุปโครงสร้างระบบการศึกษาในปัจจุบัน
5	จำนวนเงินลงทุนในการขยายการศึกษาของประเทศกัมพูชา ระหว่างปี พ.ศ. 2549 ถึง พ.ศ. 2552
6	ตัวชี้วัดที่สำคัญของภาคเกษตรอาหารของลาว
7	ระดับคุณวุฒิวิชาชีพของประเทศมาเลเซีย
8	จำนวนประชากรที่ขึ้นทะเบียน ณ สำนักงานแลกเปลี่ยนแรงงานประเทศพม่า พ.ศ. 2550 ถึง พ.ศ. 2552
9	ตัวชี้วัดสำคัญของภาคเกษตรอาหารของพม่า
10	เป้าหมายและยุทธศาสตร์การดำเนินงานเพื่อเพิ่มโอกาสทางด้านการศึกษา
11	ระดับกรอบคุณวุฒิวิชาชีพแห่งชาติฟิลิปปินส์ (PNQF)
12	ระดับคุณวุฒิวิชาชีพและจำนวนหน่วยกิต
13	ตัวชี้วัดที่สำคัญของภาคเกษตรอาหารของเวียดนาม
14	National Skill Qualification Framework (NSQF) ของ ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานที่ได้แนวทางมาจากกลุ่มสมาชิก SEAMEO
15	คุณสมบัติ 7 สาขาวิชาชีพที่ขึ้นทะเบียนเป็นบุคลากรวิชาชีพอาเซียน
16	บุคลากร 7 สาขาวิชาชีพในข้อตกลงอาเซียน
17	ลำดับอัตราการเข้าเรียนต่อของประเทศสมาชิกในอาเซียน ปี พ.ศ. 2553
18	สัดส่วนของค่าใช้จ่ายของรัฐบาลของประเทศในอาเซียนที่ใช้ด้านการศึกษา
19	ลำดับขีดความสามารถด้านการพัฒนากำลังคนของประเทศสมาชิก ในอาเซียน ปี พ.ศ. 2553

20	จำนวนประชากรวัยเรียนก่อนประถมศึกษาและระดับประถมศึกษา จำแนกตามประเทศ ปี พ.ศ. 2549-2553	370
21	จำนวนประชากรวัยเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลายจำแนกตามประเทศ ปี พ.ศ. 2549-2553	370
22	จำนวนประชากรวัยเรียนระดับอนุปริญญา และระดับอุดมศึกษา จำแนกตามประเทศ ปี พ.ศ. 2549-2553	371
23	จำนวนนักเรียนในระดับมัธยมปลายสายสามัญ สายอาชีวศึกษา จำแนกตามประเทศปี พ.ศ. 2549-2553	372
24	จำนวนผู้จบการศึกษาระดับปริญญาตรีในสาขาที่เกี่ยวข้องกับ 7 วิชาชีพ ตามข้อตกลง MRAs จำแนกสาขาวิชาและประเทศ ปี พ.ศ. 2550-2552	373

สารบัญกราฟ

กราฟที่		หน้า
1	จำนวนโรงเรียนประถมศึกษาที่ก่อตั้งขึ้นในแต่ละปีการศึกษา	92
2	จำนวนนักเรียนประถมศึกษาที่เข้าเรียนในแต่ละปีการศึกษา	93
3	อัตราการเรียนซ้ำชั้นของนักเรียนชั้นประถม	94
4	อัตราการเรียนได้ตลอดของนักเรียนระดับประถม	95
5	อัตราส่วนของนักเรียนต่อครู จำแนกตามพื้นที่ทางภูมิศาสตร์	95

ตอนที่ 1 ประชาคมอาเซียน (ASEAN COMMUNITY : AC)

อารัมภบท (introduction)

การเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 ของประเทศไทยมีความสำคัญมาก ไม่เพียงระดับชาติ แต่เป็นนานาชาติหรือระดับโลก คนไทยทุกคนต้องสนใจ เป็นเรื่องท้าทาย เป็นอุดมคติ เป็นสมมุติฐานที่ต้องการความพร้อม การได้เปรียบหรือเสียเปรียบอยู่ที่ความพร้อม และศักยภาพจำเป็นต้องสร้างเสริมขีดความสามารถในการรองรับเพราะมีการเปิดเขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA: ASEAN Free Trade Area) เพื่อเป็นตลาดเดียวและฐานผลิตร่วมกันเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมืออย่างเสรี (Free Flow of Skilled Labor)

ประชาคมอาเซียน เป็นส่วนหนึ่งของภูมิภาคใหม่ ทั้งทางการเมืองและยุทธศาสตร์ในภูมิภาคที่กำลังก่อตัวขึ้นในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ แม้บางคนจะมองว่าเป็นเพียงอุดมคติก็ตาม ไม่ว่าประชาคมอาเซียนจะเป็นไปตามเจตนารมณ์มากน้อยเพียงใด อย่างน้อยก็ไม่ถอย

กลับจนไม่เกิดขึ้นได้ ดังนั้นไม่ว่าจะเกิดอะไรขึ้น การเตรียมพร้อมประเทศไทยสู่ประชาคมอาเซียน ถือว่าเป็นหนึ่งในสาระสำคัญด้านความมั่นคง เพราะความเป็นประชาคมเปลี่ยนแปลงบริบทด้านความมั่นคงของประเทศอย่างมาก เช่น การเปิดพรมแดนเสรีย่อมมีนัยโดยตรงถึงการบริหารงานความมั่นคงของไทย เป็นต้น การเชื่อมต่อ ในระดับภูมิภาค ซึ่งเกิดขึ้นแล้วในบางพื้นที่ เช่น บรรดาสะพานมิตรภาพต่างๆ ที่เชื่อมไทย-ลาว ถึงเวียดนาม จีน ในฐานะไทยเป็นระเบียบเศรษฐกิจ ปัญหาความมั่นคงรูปแบบใหม่ๆ จะเข้ามาสู่ประเทศไทยด้วยเช่นกัน ไม่ว่าจะเป็นการเคลื่อนย้ายของคนและแรงงานข้ามชาติ การเคลื่อนย้ายสินค้าอาจมีทั้งถูกและไม่ถูกกฎหมาย บทบาทของรัฐบาลอำนาจก็อาจจะมีบทบาททางการเมือง เศรษฐกิจ ประเทศที่มีความพร้อมกว่า มีทุนเดิมดีกว่า จะฉกฉวยโอกาส ประเทศไทยมีดินแดนที่ติดต่อกับประเทศสมาชิกรอบด้านจึงง่ายต่อการเข้าออกของคนอาเซียนรวมทั้งสินค้าและสิ่งของ ทั้งควรระลึกว่าคนไม่ดี ของไม่ดีจะเข้ามาสู่บ้านเมืองอันสงบสุขของไทยมากน้อยเพียงใด เป็นสังขรณ์ที่หลีกเลี่ยงได้ยาก ประกตินิยคนไทยใจดี เชื้อเพื่อเชื้ออาหาร มีเมตตากรุณาเป็นพื้นฐาน ให้เกียรติในความเป็นมนุษย์เสมอเหมือนกัน แต่แท้จริงต่างชาติ ต่างวัฒนธรรม ต่างพฤติกรรม ต่างสังคมประกิต (Socialization) มนุษย์จึงมีความแตกต่างระหว่างบุคคล (individual different)

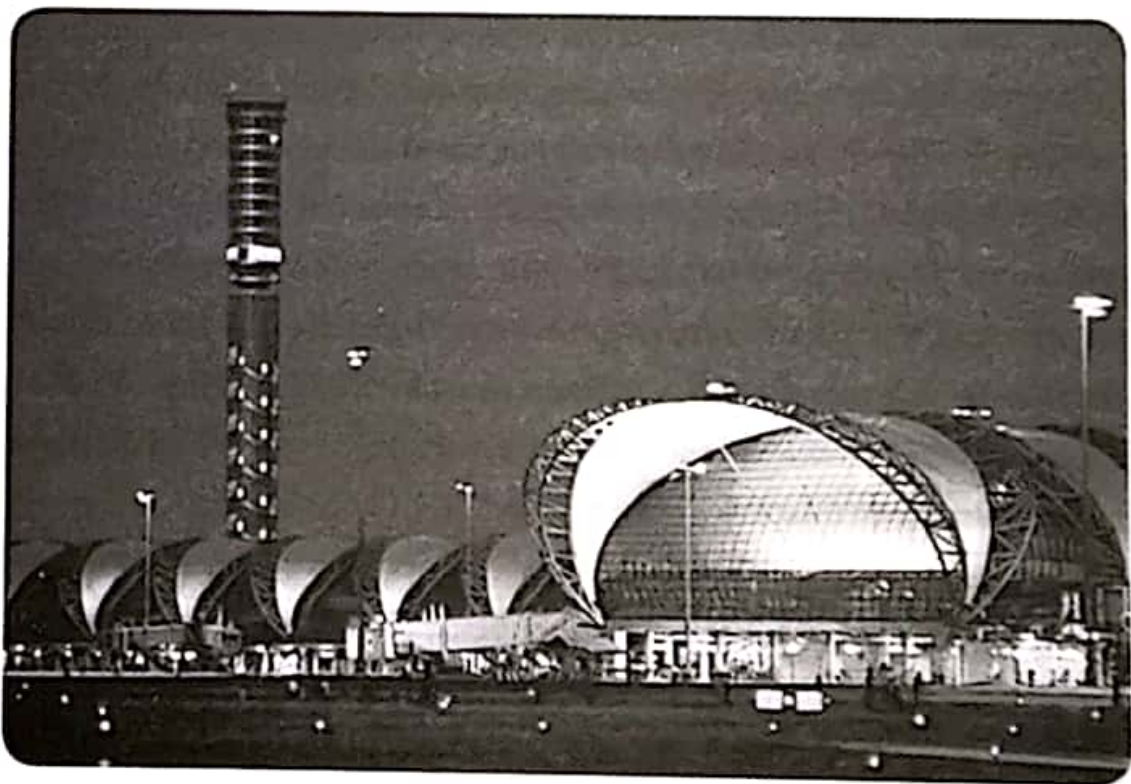
สืบเนื่องจากการแข่งขันรุนแรง เช่น อัตราการเติบโตทางด้านเศรษฐกิจของจีนและอินเดียสูงมาก ในช่วงที่ผ่านมา ส่งผลให้ผู้ผู้นำในประเทศอาเซียนได้ลงนามรับรองปฏิญญาว่าด้วยแผนงานจัดตั้งประชาคมอาเซียน คือให้อาเซียนรวมตัวเป็นชุมชนหรือประชาคมเดียวกันให้สำเร็จภายในปี พ.ศ. 2558 ซึ่งหลังจากเข้าร่วมเป็นสมาชิกประเทศประชาคมอาเซียนแล้วจะต้องมีความเปลี่ยนแปลงในหลายๆ ด้าน ทั้งด้านการเมือง

ความมั่นคง สังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการศึกษา ความเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม การเมือง การปกครองของประเทศเพื่อนบ้านแถบอินโดจีนได้เป็นไปอย่างเข้มข้นแล้ว ฉะนั้น ตลาดเอเชียและตลาดอาเซียน + อินเดีย จีน ญี่ปุ่น และเกาหลีกำลังเติบโตและมีกำลังซื้อสูง รัฐบาลไทยทั้งตระหนักว่า มุ่งเจาะธุรกิจหลักในตลาดเหล่านี้ อย่างน้อยก็สนับสนุนงานแสดงสินค้าเทรดโชว์ (trade show) visitor promotion ภาคธุรกิจ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย เช่น ธุรกิจขายตรง ธุรกิจรถยนต์ ธุรกิจการเงินการธนาคาร ธุรกิจประกันภัย การท่องเที่ยว การเกษตร เป็นต้น

แม้บางขณะที่เศรษฐกิจยุโรปและอเมริกาถดถอย ทั้ง 2 กลุ่ม มีจำนวนประชากรมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งสหราชอาณาจักร เยอรมนี ฝรั่งเศส รัสเซีย อเมริกา ต้องรักษารฐานลูกค้าเหล่านี้ไว้ให้คงอยู่

จะอย่างไรก็ตาม ประชาชนของอาเซียนเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุด ต้องทำให้แน่ใจว่าทุกคนมีช่องทางที่เท่าเทียมกันในการเข้าถึงโอกาสในการพัฒนานุคคลและควรดำเนินการดังกล่าวโดยการส่งเสริมและลงทุนในด้านการศึกษา การเรียนรู้ตลอดชีวิต และการเสริมสร้างศักยภาพในด้านอื่นๆ นี่คือนสิ่งที่เรียกว่าการลงทุนระยะยาวเพื่ออนาคตของประชาคม ซึ่งจะช่วยให้กระบวนการสร้างประชาคมยั่งยืนต่อไป รัฐบาลไทยได้ให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมและลงทุนในด้านการศึกษการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อสร้างอนาคตของประชาคมอาเซียนให้มีความมั่นคงอย่างยั่งยืน ประชาคมอาเซียนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 จะต้องเป็นประชาคมของประชาชน (โดยข้อตกลงในการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 15 ในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2552) รัฐบาลไทยโดยกระทรวงศึกษาธิการพยายามผลักดันการสร้างโอกาสทางการศึกษาเพื่อป้องกันและการใช้กลไกการศึกษาเพื่อขับเคลื่อนการก้าวสู่การเป็นประชาคมอาเซียน

ภาพที่ 1.1 สนามกีฬา

ประเทศไทยจะต้องมีการปรับตัวเพื่อประชาคมอาเซียน จากการศึกษาและทบทวนภายใน (introspection) มีความเห็นว่ายังต้องพัฒนาอีกหลายมิติ อาทิ เรื่องการศึกษา ทรัพยากรมนุษย์ เศรษฐกิจ สังคม การเมือง กฎหมาย การคมนาคม การประชาสัมพันธ์ การสื่อสาร การเกษตร อุตสาหกรรม

วัตถุประสงค์ที่เขียน “ประชาคมอาเซียน” ขึ้นมา เพื่อรวบรวมเรียบเรียงข้อมูลของผู้รู้ หรือเอ็ดทักเค (expert) ทั้งหลาย สำหรับช่วยประชาสัมพันธ์และจุดประกายให้ผู้อ่านสนใจบริบทของอาเซียนโดยประมวลข้อมูลและประเมินผลกระทบ พร้อมทั้งวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคของประเทศไทยอันเป็นที่รักของพวกเราเนื่องจากการรวมตัวกันเป็นประชาคมอาเซียนในมิติต่างๆ แล้วจึงสังเคราะห์เพื่อเติมเต็ม และเป็นการศึกษาทบทวนแนวทางปฏิบัติของประเทศสมาชิกในกรณีพัฒนาความร่วมมือด้านต่างๆ เพื่อป้องกันความเสี่ยง ผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการเคลื่อนย้ายทรัพยากรมนุษย์เสรี ผู้รวบรวมเรียบเรียงยังรู้ไว้ว่าพวกเราพี่น้องชาวไทยทุกคนรักและห่วงใยบ้านเมืองของเรา ใครจะรับรู้และมีส่วนร่วมเสนอแนะแนวทางหรือแผนกลยุทธ์ที่เหมาะสมสำหรับรัฐบาลและมาตรการรองรับผลกระทบที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม สำหรับผลอันเนื่องมาจากการรวมตัวกันของประชาคมอาเซียน ขอให้ผู้อ่านมองการเปลี่ยนแปลงทางสังคมบริบท (context) ของประชาคมอาเซียนเป็นเหรียญสองด้าน ทุกคนจะได้รับทั้งด้านบวกและด้านลบ

อย่างน้อยที่สุดหนังสือ “รื้อรอบเรื่องประชาคมอาเซียน” เล่มนี้ จะทำให้ท่านเป็นคนทันโลก รู้เรื่องดีในบริบท (context) ของเรื่องประชาคมอาเซียนในองค์ภาพต่างๆ เช่น เรื่องที่เกี่ยวข้องกับประชาคมอาเซียน ชีตความสามารถในการแข่งขัน สถานการณ์ทางเศรษฐกิจ การจ้างงานในประเทศสมาชิกอาเซียน สถานการณ์การผลิตและพัฒนากำลังคนในประเทศสมาชิกอาเซียน แนวทางการพัฒนากำลังคนระดับประเทศของประเทศสมาชิกอาเซียน ข้อตกลงยอมรับร่วมกันในการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีภายใต้กรอบประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน มาตรฐานวิชาชีพของประเทศสมาชิกในอาเซียน และผลกระทบของการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาและการพัฒนากำลังคนของประเทศ

การจัดการศึกษาและพัฒนากำลังคนในอาเซียน ความต้องการของตลาดแรงงาน ทั้งในปัจจุบันและอนาคต การเคลื่อนย้ายแรงงานเสรี ซึ่งจะเริ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2558 มีการลงนามจัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมกันไปแล้ว 7 วิชาชีพคือ วิศวกรรม นักสำรวจ สถาปัตยกรรม แพทย์ ทันตแพทย์ พยาบาล และนักบัญชี สาขาอื่นๆ จะพิจารณาต่อไป ความพร้อมด้านการผลิตและพัฒนากำลังคน โดยเฉพาะ 7 วิชาชีพที่ได้ลงนามไปแล้ว เป็นหน้าที่ที่ทุกคนจำเป็นต้องศึกษาและ

ทบทุน National Qualification Framework (NQF) ทั้งด้านการศึกษา และการพัฒนากำลังคน ในประเทศไทยและกลุ่มประเทศประชาคมอาเซียน สถิติข้อมูลต่างๆ ของกลุ่มประเทศประชาคมยุโรป (EU) ที่ได้มีการรวมตัวกันและมีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนย้ายคนและแรงงาน

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ในฐานะที่เป็นองค์กรที่สำคัญที่สุดในการกำหนดทิศทางในการผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศจำเป็นต้องเข้ามามีบทบาทในการเตรียมความพร้อมให้กับประเทศไทยเพื่อรองรับเหตุการณ์และบทบาทของประเทศที่เปลี่ยนแปลงไป ต้องหาแนวทางหรือยุทธศาสตร์ทางด้านการจัดการทางการศึกษาและการพัฒนากำลังคนที่เหมาะสมเพื่อช่วยสนับสนุนการยกระดับศักยภาพในการแข่งขันร่วมกันในระดับสากลและเตรียมความพร้อมประเทศไทยให้สามารถลดปัญหาภัยคุกคามที่อาจจะเกิดขึ้นจากการรวมตัวกันเป็นประชาคมอาเซียน ในขณะเดียวกันก็ใช้โอกาสที่เกิดขึ้นจากการเคลื่อนย้ายแรงงาน เคลื่อนย้ายทุน สินค้า และบริการอย่างเสรีให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศไทย

ขอขอบคุณทุกแหล่งข้อมูลที่อนุญาตให้อ้างอิง โดยเฉพาะ ท่านปณตทิพย์ เปลี่ยนโมทิ บรรณาธิการบริหาร อุตสาหกรรมสาร วารสารของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ได้เอื้อเพื่อเผยแพร่โดยวารสาร "อุตสาหกรรมสาร" และ วารสาร หนังสือ จากสำนักต่างๆ ที่ได้ใช้เป็นสารสนเทศ (to make reference) อาทิ จากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา สำนักงานอุทยานการเรียนรู้ วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม วารสารสถานการณ์ตลาดแรงงาน (กองวิจัยตลาดแรงงาน) วารสารวิทยาการจัดการ นสพ.โคออปนิวส์ (สันนิบาต) สหกรณ์แห่งประเทศไทย วารสารเศรษฐกิจอุตสาหกรรม ศูนย์วิจัยกสิกรไทย มติชนสุดสัปดาห์ วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย วารสารสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ DSI ไตรสารกรมสอบสวนคดีพิเศษ จุลสารสุจริต กลุ่มวิเทศสัมพันธ์ สำนักการต่างประเทศ หนังสือพิมพ์ตลาดวิเคราะห์ สารภูมิสถา กรมทางหลวง จุลสารวิทยาลัยชุมชน และวารสารทองสุขวิชาการ ฯลฯ

ประวัติความเป็นมาของอาเซียน (ASEAN)

อาเซียนมีจุดเริ่มต้นมาจากสมาคมอาสา ซึ่งก่อตั้งขึ้นเมื่อเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2504 โดยประเทศไทย มาเลเซีย และฟิลิปปินส์ แต่ได้ถูกยกเลิกไป

สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรือ อาเซียน (Association of South East Asian Nations หรือ ASEAN) เป็นองค์การทางภูมิรัฐศาสตร์และองค์การความร่วมมือทางเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ก่อตั้งโดยปฏิญญากรุงเทพ (The Bangkok Declaration) เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 2510 โดยสมาชิกผู้ก่อตั้งมี 5 ประเทศ ได้แก่ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย ซึ่งผู้แทน 5 ประเทศ ประกอบด้วย นายอาดัม มาลิก (รัฐมนตรีต่างประเทศอินโดนีเซีย) ตุน อับดุล ราชัก บิน ฮุสเซน (รองนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีกลาโหม และรัฐมนตรีกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติมาเลเซีย) นายนาซิโซ รามอส (รัฐมนตรีต่างประเทศฟิลิปปินส์) นายเอส ราชารัตนัม (รัฐมนตรีต่างประเทศสิงคโปร์) และ พันเอก(พิเศษ) ถนัด คอมันตร์ (รัฐมนตรีต่างประเทศไทย) มีข้อตกลงว่าจะให้มีการรวมกลุ่มหรือร่วมมือกันเสริมสร้างให้ภูมิภาคมีสันติภาพ อันนำมาซึ่งเสถียรภาพทางการเมือง ความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมต่อต้านภัยคอมมิวนิสต์

ในเวลาต่อมาได้มีประเทศต่างๆ เข้าเป็นสมาชิกเพิ่มเติม ได้แก่ บรูไนดารุสซาลาม (เป็นสมาชิกเมื่อ 8 ม.ค. 2527) เวียดนาม (วันที่ 28 ก.ค. 2538) ลาว พม่า หรือชื่อใหม่เมียนมาร์ (วันที่ 23 ก.ค. 2540) และกัมพูชา (วันที่ 30 เม.ย. 2542) ตามลำดับ เป็นอันว่าอาเซียนมีสมาชิกครบ 10 ประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ขณะนั้นมีประชากรรวมกันประมาณ 590 ล้านคน ภายใต้หนึ่งวิสัยทัศน์ หนึ่งเอกลักษณ์ หนึ่งประชาคม (One Vision, One identity, One community)

ในปี พ.ศ. 2535 ประเทศสมาชิกอาเซียน (Association of Southeast Asian Nations: ASEAN) ในขณะนั้นอันได้แก่ ไทย มาเลเซีย อินโดนีเซีย สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ และ บรูไน ได้ร่วมกันจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Free Trade Area: AFTA) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการขยายตัวทางการ

ค้าระหว่างประเทศสมาชิก กระชับความสัมพันธ์ และขยายความร่วมมือทางเศรษฐกิจการค้าระหว่างกัน สร้างความสามารถในการแข่งขันของสมาชิกอาเซียน รวมถึง การสร้างบรรยากาศต่อการลงทุน โดยการลดภาษีระหว่างกัน นอกจากนี้ กลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนยังคงให้ความสำคัญในการเสริมสร้างความแข็งแกร่งทางเศรษฐกิจร่วมกันอย่างต่อเนื่อง ในรอบ 40 กว่าปีที่ผ่านมา อาเซียนได้ขยายตัวทั้งในลักษณะจำนวนสมาชิกและขอบเขตความร่วมมือ โดยความร่วมมือในแต่ละสาขาได้มีพัฒนาการในทางที่ใกล้ชิดและลงรายละเอียดมากขึ้นตามลำดับ ไทยซึ่งเป็นหนึ่งใน 5 ประเทศผู้ก่อตั้ง ได้มีบทบาทสำคัญในการผลักดันให้อาเซียนเริ่มนโยบายหรือมาตรการอันเป็นประโยชน์ต่อภูมิภาคและประสิทธิภาพในการดำเนินงานของอาเซียนโดยรวมมาโดยตลอด ทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม นอกจากนี้ ไทยยังได้ริเริ่มให้อาเซียนรับรองเอกสารวิสัยทัศน์อาเซียน ค.ศ. 2020 (ASEAN Vision 2020) ซึ่งเป็นเอกสารที่กำหนดทิศทางและเป้าหมายการดำเนินงานในทุกด้าน โดยมีแผนปฏิบัติการรองรับคือ Hanoi Plan of Action ต่อมาอาเซียนได้จัดทำแผนปฏิบัติงานต่อเนื่องจาก Hanoi Plan of Action ซึ่งจะหมดอายุคือ แผนปฏิบัติการเวียงจันทน์ (Vientiane Action Programme : VAP) ซึ่งเป็นแผนงาน 6 ปี (ปี พ.ศ. 2547-2553) โดยครอบคลุมกิจกรรมด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม

ปี พ.ศ. 2546 ผู้นำอาเซียนได้ลงนามปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมือในอาเซียน ฉบับที่ 2 (Declaration of ASEAN Concord II หรือ Bali Concord II) เพื่อประกาศจัดตั้งประชาคมอาเซียน หรือ ASEAN Community ภายในปี พ.ศ. 2563 (ค.ศ. 2020) โดยสนับสนุนการรวมตัว และความร่วมมือรอบด้าน ได้แก่ ด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรม ประกอบด้วย 3 เสาหลัก โดยในด้านการเมือง ให้จัดตั้งประชาคมการเมืองความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political Security Community: APSC) ด้านเศรษฐกิจ ให้จัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) ในด้านสังคมและวัฒนธรรม ให้จัดตั้งประชาคมสังคมและ

วัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community: ASCC) ต่อมาในการประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียน ครั้งที่ 12 ในเดือนมกราคม พ.ศ. 2549 ที่เซบู ประเทศฟิลิปปินส์ ผู้นำอาเซียนได้ตกลงให้มีการจัดตั้งประชาคมอาเซียนให้แล้วเสร็จเร็วขึ้นเป็นภายในปี พ.ศ. 2558 (ค.ศ. 2015)¹ ผู้นำอาเซียนได้เห็นชอบให้เร่งรัดการเป็นประชาคมอาเซียนให้เร็วขึ้นกว่าเดิมอีก 5 ปี คือเป็นประชาคมอาเซียนโดยสมบูรณ์ในปี พ.ศ. 2558

เป็นเวลายาวนานกว่า 4 ทศวรรษ ที่สมาคมประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งเป็นสมาคมความร่วมมือในภูมิภาคได้กำหนดขึ้นมาโดยมีสมาชิกอาเซียน 10 ประเทศ และได้มีการประชุมหารือกันมาโดยตลอดในการพัฒนาเศรษฐกิจสังคม การเมืองและวัฒนธรรมร่วมกัน ข้อตกลงที่สำคัญ ผลจากการประชุมสุดยอดอาเซียน (ASEAN Summit) ครั้งที่ 12 ซึ่งมีข้อตกลงระยะเวลาในการบรรลุข้อตกลงปี ค.ศ. 2020 เข้ามาเป็น ค.ศ. 2015 (พ.ศ. 2558)

ประเด็นสำคัญของแต่ละประเทศในอาเซียน คือ ทำอย่างไรที่จะก้าวไปข้างหน้าได้อย่างมั่นคง สามารถดำรงฐานะความเป็นคู่ค้าและคู่แข่งในหมู่สมาชิกอาเซียนและในบริบทของการค้าเสรีของโลกได้ ซึ่งประเด็นดังกล่าวนี้เป็นสิ่งที่ท้าทายกับทุกประเทศในอาเซียน เนื่องจากมีระดับการพัฒนาและจำนวนประชากร (และแรงงาน) ที่แตกต่างกัน ทำอย่างไรจะทำให้ประเทศในอาเซียนทุกประเทศสามารถก้าวไปสู่ความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งต่อไปได้

การเป็นประชาคมการเมืองความมั่นคง อาเซียนเจรจาเพื่อจัดทำร่างแผนงานจัดตั้งประชาคมการเมืองความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political Security Community Blueprint) โดยมีเป้าหมายเพื่อ ก) สร้างประชาคมอาเซียนให้มีค่านิยมร่วมกัน ข) ให้อาเซียนสามารถเผชิญกับภัยคุกคามด้านความมั่นคงในรูปแบบใหม่ และ ค) เสริมสร้างให้อาเซียนมีปฏิสัมพันธ์ที่หนักแน่นและสร้างสรรค์กับประชาคมโลกโดยมีอาเซียนเป็นผู้นำในภูมิภาค

การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ในช่วงการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 13 ที่สิงคโปร์ ในปี พ.ศ. 2550 ผู้นำอาเซียนได้ลงนามแผนงานการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community Blueprint) เพื่อให้อาเซียนมีความสามารถแข่งขันกับภูมิภาคอื่นได้เนื่องจากกระแสโลกาภิวัตน์ และแนวโน้มการจัดทำข้อตกลงการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในภูมิภาคต่างๆ ที่เพิ่มมากขึ้น รวมทั้งการแข่งขันเพื่อดึงเงินลงทุนโดยตรง ซึ่งมีแนวโน้มที่จะถ่ายโอน

¹ สำนักความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2554) การศึกษา : การสร้างประชาคมอาเซียน. กรุงเทพฯ : สำนักความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ. หน้า ก

ไปสู่ประเทศอื่นนอกภูมิภาคอาเซียน เหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้อาเซียนต้องเร่งรัดการรวมกลุ่มภายในเพื่อมุ่งไปสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยมีเป้าหมายให้อาเซียนเป็นตลาดเดียวและฐานการผลิตร่วมกัน การสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจและในการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างเสมอภาค และการบูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจ

การเป็นประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน อาเซียนได้จัดทำร่างแผนงานการจัดตั้งประชาคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community Blueprint) เพื่อให้อาเซียนมีสังคมที่เอื้ออาทรและมีความมั่นคง ประชากรอาเซียนมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดี มีระดับการพัฒนาในทุกด้าน โดยยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน และเสริมสร้างอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของอาเซียน และได้จัดทำแผนปฏิบัติการด้านสังคม (ASEAN Socio-Cultural Community Plan of Action) เพื่รองรับการเป็นประชาคมซึ่งเน้นใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) การสร้างประชาคมแห่งสังคมที่เอื้ออาทร 2) แก้ไขผลกระทบต่อสังคมอันเนื่องมาจากการรวมตัวทางเศรษฐกิจ 3) ส่งเสริมความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม และการจัดการดูแลสิ่งแวดล้อมอย่างถูกต้อง และ 4) ส่งเสริมความเข้าใจระหว่างประชาชนในระดับรากหญ้า การเรียนรู้ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม รวมทั้งการรับรู้ข่าวสารซึ่งจะเป็นรากฐานที่จะนำไปสู่การเป็นประชาคมอาเซียน

กฎบัตรอาเซียน (ASEAN Charter)

กฎบัตรอาเซียน จัดทำขึ้นเพื่อรับรองการเป็นประชาคมอาเซียนภายในปี พ.ศ. 2558 (ค.ศ. 2015) ตามที่ผู้นำอาเซียนได้ตกลงไว้ โดยต้องการให้อาเซียนเป็นองค์การระหว่างรัฐบาลที่มีประสิทธิภาพ มีสถานะทางกฎหมายเป็นนิติบุคคล และสร้างประโยชน์แก่ประชาชนอย่างแท้จริง นอกจากนี้ ในกฎบัตรอาเซียนยังได้ระบุประเด็นใหม่ที่แสดงความก้าวหน้าของอาเซียน อาทิ การมีเพลงประจำอาเซียน (ASEAN Anthem) การจัดตั้งองค์การสิทธิมนุษยชนของอาเซียน และการจัดตั้งกลไกสำหรับการระงับข้อพิพาท เป็นต้น

การดำรงตำแหน่งประธานอาเซียนของไทย

ไทยเข้ารับตำแหน่งประธานอาเซียนหลังการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียน ครั้งที่ 41 ในเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2551 ที่สิงคโปร์ จนถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2552 ในช่วงการเป็นประธาน ไทยมีภารกิจในการเป็นเจ้าภาพจัดประชุมระดับประเทศ รวมทั้งดำเนินกิจกรรมต่างๆ เพื่อประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับอาเซียน การปฏิบัติตามข้อผูกพันภายใต้กฎบัตรอาเซียน การทำให้อาเซียนเป็นประชาคมที่ให้ประโยชน์แก่ประชาชน โดยส่งเสริมการตระหนักรู้เกี่ยวกับอาเซียนในหมู่ประชาชน รวมทั้ง การเสริมสร้างการพัฒนาและความมั่นคงของมนุษย์สำหรับประชาชนในภูมิภาค

การจัดการประชุมสุดยอดอาเซียน

โอกาสที่ประเทศไทยดำรงตำแหน่งประธานอาเซียน ระยะเวลา 1 ปี 6 เดือน ระหว่างกรกฎาคม พ.ศ. 2551 - ธันวาคม พ.ศ. 2552 ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมสุดยอดอาเซียน 1 ครั้ง ในปี พ.ศ. 2551 และอีก 2 ครั้งในปี พ.ศ. 2552 โดยเน้นเป้าหมายการดำเนินการ 3 เรื่อง (3R) ได้แก่

1) การปฏิบัติตามข้อผูกพันภายใต้กฎบัตรอาเซียน (Realizing the Commitment under the ASEAN Charter) โดยเฉพาะในเรื่องการยกเว้นเขตอำนาจหน้าที่ขององค์กรต่างๆ ที่จะจัดขึ้น ได้แก่ กลไกสิทธิมนุษยชนอาเซียน คณะกรรมการผู้แทนถาวรประจำอาเซียน ณ กรุงจาการ์ตา และคณะมนตรีประสานงานอาเซียน เป็นต้น

2) การฟื้นฟูอาเซียนให้เป็นประชาคมที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง (Revitalizing ASEAN as a people-centered Community) ซึ่งรวมถึง การเสริมสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับอาเซียนในหมู่ประชาชน การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนและภาคประชาสังคมในการสร้างประชาคมอาเซียน

3) การเสริมสร้างการพัฒนาและความมั่นคงของมนุษย์สำหรับประชาชนทุกคนในภูมิภาค (Reinforcing human development and security for all the peoples of the region) โดยส่งเสริมให้การดำเนินความร่วมมือของอาเซียนตอบสนองต่อผลประโยชน์ของประชาชนมาก

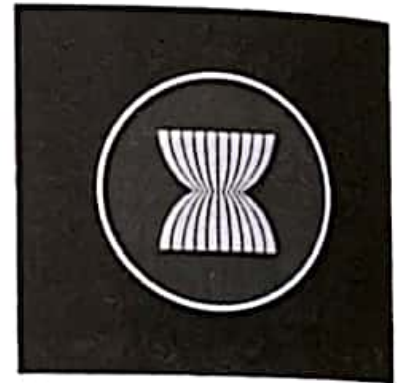
ที่สุด โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหาท้าทายต่างๆ เช่น ความมั่นคงด้านอาหาร พลังงาน ภัยพิบัติทางธรรมชาติ เป็นต้น

ในระหว่างการประชุมสุดยอดอาเซียนในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2552 ได้มีการลงนามในเอกสารที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย

- 1) ปฏิญญาอาเซียนว่าด้วยแผนงานสำหรับประชาคมอาเซียน (Bangkok Declaration on the Roadmap for an ASEAN Community)
- 2) แผนงานการจัดตั้งประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (A Blueprint for ASEAN Political Security Community)
- 3) แผนงานการจัดตั้งประชาสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (A Blueprint for ASEAN Socio-Cultural Community)
- 4) แถลงการณ์ร่วมว่าด้วยเป้าหมายการพัฒนาของอาเซียน (Joint Declaration of ASEAN Development Goals)
- 5) แผนงานว่าด้วยข้อริเริ่มการรวมตัวของอาเซียน ครั้งที่ 2 (2nd Initiative for ASEAN Integration (IAI) Work Plan)
- 6) แถลงการณ์กรุงเทพว่าด้วยความปลอดภัยด้านอาหารและพลังงานในอนุภูมิภาคอาเซียน + 3 (Bangkok Statement on ASEAN Plus Three Food and Energy Security Cooperation)
- 7) แถลงการณ์กรุงเทพว่าด้วยการจัดการภัยพิบัติในอนุภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียง (Bangkok Statement on EAS Disaster Management)

สัญลักษณ์อาเซียน

สัญลักษณ์อาเซียน คือ รูปวงข้าวสีเหลืองบนพื้นสีแดง ล้อมรอบด้วยวงกลมสีขาวและสีน้ำเงิน วงข้าว 10 ต้น มีดรรชนีไว้ หมายถึง ประเทศสมาชิกรวมกันเพื่อมิตรภาพและความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน

วงข้าวสีเหลืองทอง 10 ต้น(รวง) นำมาดรรชนี ซึ่งแสดงถึงจำนวนของประเทศสมาชิก 10 ประเทศ สีที่ใช้บนธงอาเซียน ได้แก่ สีน้ำเงินสีเหลือง สีแดง และสีขาว ทุกสีล้วนมาจากธงชาติของประเทศสมาชิกทั้ง 10 ประเทศ

สีน้ำเงิน หมายถึง สันติภาพและความมั่นคง

สีเหลือง หมายถึง ความเจริญรุ่งเรือง

สีแดง หมายถึง ความกล้าหาญ และความก้าวหน้า การมีพลวัติ

สีขาว หมายถึง ความบริสุทธิ์

ธงอาเซียน (ASEAN flag)

พื้นธงสีน้ำเงิน จากธงชาติของไทย ลาว และ กัมพูชา ประเทศสมาชิกอาเซียน

กลางธง เป็นภาพสัญลักษณ์ของอาเซียน ซึ่งมีสีเหลือง สีแดง และสีขาว จากธงชาติของประเทศสมาชิกอาเซียน

ธงอาเซียน และธงแต่ละประเทศ

คำขวัญ (ปรัชญา) ของประชาคมอาเซียน

มีเป้าหมายที่จะผนึกรวมประเทศสมาชิกทั้ง 10 ประเทศเข้าเป็นหนึ่งเดียวในลักษณะประชาคม ในนามสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มาจากคำภาษาอังกฤษว่า Association of Southeast Asian Nations เขียนย่อว่า ASEAN

วิสัยทัศน์อาเซียน¹

เพื่อกำหนดเป้าหมายว่าประชาคมอาเซียน (ASEAN COMMUNITY : AC) ดังนี้

1. วงสมานฉันท์แห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (A Concert of South East Asian Nations)
2. หุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาอย่างมีพลวัต (A Partnership in Dynamic Development)
3. มุ่งปฏิสัมพันธ์กับประเทศภายนอก (An Outward – Looking ASEAN)
4. ชุมชนสังคมที่เอื้ออาทร (A Community of Caring Societies)

¹กระทรวงต่างประเทศ 2553. ประชาคมอาเซียน (ASEAN Community). (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก : <http://www.mfa.go.th/internet/document/1808.doc/>

เพลงประจำอาเซียน "The ASEAN Way"¹

สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ชื่อภาษาอังกฤษว่า Association of Southeast Asian Nations เรียกสั้นๆ ว่า อาเซียน (ASEAN) 10 ประเทศมีความผูกพันภายใต้ คำขวัญร่วมกันว่า "หนึ่งวิสัยทัศน์ หนึ่งเอกลักษณ์ หนึ่งประชาคม" (one vision, one identity, one community) เวลาเราพบกันเพื่อทำกิจกรรมต่างๆ ก็จะร้องเพลงประจำตัว "ดิอาเซียนเวย์" (The ASEAN Way) เพื่อความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันเพลงนี้ได้มาโดย กฎบัตรอาเซียน บทที่ 40 ระบุให้มีเพลงประจำอาเซียน จึงกำหนดการแข่งขันแบบ Open Competition โดยให้ประเทศไทย เป็นผู้จัดการประกวด การประกวดเพลงประจำอาเซียนระดับภูมิภาค ในรอบแรกมีขึ้นเมื่อวันที่ 16 ตุลาคม พ.ศ. 2551 โดยกรรมการจากประเทศสมาชิกอาเซียนประเทศละ 1 คน ได้คัดเลือก เพลง 10 เพลงจากทั้งหมด 99 เพลง ให้เข้ารอบสุดท้าย และได้จัดประกวดรอบตัดสินในวันที่ 20 พฤศจิกายน พ.ศ. 2551 โดยคณะกรรมการชุดเดิม และกรรมการจากประเทศนอกอาเซียน 3 ประเทศ คือ ญี่ปุ่น จีน และออสเตรเลีย ทำหน้าที่สุดท้ายที่ประชุมมีมติเป็นเอกฉันท์เลือกเพลงชื่อ "The ASEAN Way" (ดิ อาเซียน เวย์) ของประเทศไทย ซึ่งประพันธ์โดย กิตติคุณ สดประเสริฐ (เรียบเรียง) สำภา ไตรอุดม (ทำนอง) และ พะยอม วลัยพัชรา (เนื้อร้อง) ให้เป็นเพลงประจำอาเซียนซึ่ง เพลงนี้เปิดตัวครั้งแรกเมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน พ.ศ. 2551 โดยมีวงดุริยางค์ทหารเรือของกองทัพไทยเป็นผู้บรรเลงเพลง และได้ใช้บรรเลงอย่างเป็นทางการในพิธีเปิดการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 14 เมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2552 ที่อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ประเทศไทย

¹Panbiri, อินไซด์ มจร. ฉบับ ธันวาคม 54 - มกราคม 55 หน้า 15 อ้างจาก http://th.wikipedia.org/wiki/ASEAN_Anthem, http://en.wikipedia.org/wiki/ASEAN_Anthem, <http://www.asean-thailand.org>, <http://www.youtube.com>

Youtube พิมพ์ The ASEAN Way จะได้ฟังความยาว 1.07 นาที

The ASEAN Way	เนื้อร้องภาษาไทยอย่างเป็นทางการ
Raise our flag high, sky high	พลีลุลู่ม โบกสะบัด
Embrace the pride in our heart	ได้หมองปลิวไสว
ASEAN we are bonded as one	สัญญาณแห่งสัญญาทางใจ
Looking out to the world	วันที่เรามาพบกัน
For peace, our goal from the very start	อาเซียนเป็นหนึ่งในดังที่เราปรารถนา
And prosperity to last	เราพร้อมเดินทางไปตรงนั้น
We dare to dream we care to share	หล่อหลอมจิตใจ
Together for ASEAN	ให้เป็นหนึ่งเดียว
We dare to dream,	อาเซียนยึดเหนี่ยวสัมพันธ์
We care to share for it's the way of ASEAN	ให้สังคมนี้ มีแต่แบ่งปัน
	เศรษฐกิจมันคงก้าวไกล

คำทักทายภาษาอาเซียน¹

ใช้ในโอกาสพบปะคนที่มาจากประเทศสมาชิกอาเซียน ทักทายกันได้ ดังนี้

บรูไน	ซาลามัต ดาตัง หรือ สลาม	ไทย	สวัสดี
อินโดนีเซีย	ซาลามัตเซียง	กัมพูชา	ซัวสเด
มาเลเซีย	ซาลามัต ดาตัง	ลาว	สบายดี
ฟิลิปปินส์	กูมุสตา	พม่า	มิงกาลาบา
สิงคโปร์	หนิน้าว	เวียดนาม	ซินจ่าว

¹อมรรัตน์ ภูณคร "เกร็ดน่ารู้เรื่องอาเซียน / มุม ค คน บัณฑิตศึกษาสารสนเทศ 23, 196 ประจำเดือนสิงหาคม 2555. หน้า 4 อ้างจาก คำกล่าวทักทาย (ภาษาประเทศสมาชิกอาเซียน) มุมความรู้อาเซียน หอการค้าไทยและสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย : <http://www.thaichamber.org>

คำทักทายของกลุ่มประเทศอาเซียน

Hello อาเซียน

ภาษาและคำทักทายในประเทศประชาคมอาเซียน

- ดินดี ไผ่กู๊ก -
ภาษาไทยในอาเซียน

สวัสดี	หมั
ขอบคุณ	Thank you
ขอโทษ	Sorry
กรุณา	Please
ลาก่อน	Good Bye

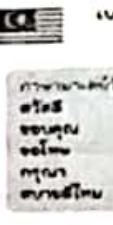
- ดินดี กู๊ก -
ภาษาอินโดนีเซีย

สวัสดี	สละมา
ขอบคุณ	ขอบใจ
ขอโทษ	ไม่ปอน
ลาก่อน	ขอโทษ

- ดินดี หานฮาน -
ภาษาเวียดนาม

สวัสดี	สวัสดี
ขอบคุณ	ขอบคุณ
ขอโทษ	ขอโทษ
ลาก่อน	ลา

- เจมบิลา ลาปี -
ภาษามาเลเซีย

สวัสดี	สวัสดี
ขอบคุณ	ขอบคุณ
ขอโทษ	ขอโทษ
ลาก่อน	ลา

- เจมบิลา ลาปี -
ภาษาเขมร

สวัสดี	สวัสดี
ขอบคุณ	ขอบคุณ
ขอโทษ	ขอโทษ
ลาก่อน	ลา

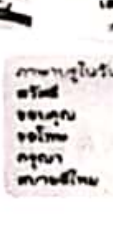
- เจมบิลา ลาปี -
ภาษาลาว

สวัสดี	สวัสดี
ขอบคุณ	ขอบคุณ
ขอโทษ	ขอโทษ
ลาก่อน	ลา

- เจมบิลา ลาปี -
ภาษาพม่า

สวัสดี	สวัสดี
ขอบคุณ	ขอบคุณ
ขอโทษ	ขอโทษ
ลาก่อน	ลา

- เจมบิลา ลาปี -
ภาษาฟิลิปปินส์

สวัสดี	สวัสดี
ขอบคุณ	ขอบคุณ
ขอโทษ	ขอโทษ
ลาก่อน	ลา

- เจมบิลา ลาปี -
ภาษาบรูไน

สวัสดี	สวัสดี
ขอบคุณ	ขอบคุณ
ขอโทษ	ขอโทษ
ลาก่อน	ลา

- เจมบิลา ลาปี -
ภาษาติมอร์

สวัสดี	สวัสดี
ขอบคุณ	ขอบคุณ
ขอโทษ	ขอโทษ
ลาก่อน	ลา

โครงสร้างของอาเซียน

อาเซียนรวมตัวกันเพื่อความร่วมมือกันทางการเมือง ความมั่นคง เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม และได้มีการพัฒนาเรื่อยมา จนถึงขณะนี้ มีกฎบัตรอาเซียน (ธรรมนูญอาเซียน หรือ ASEAN Charter) ซึ่งเป็นเสมือนแนวทางการดำเนินงานที่จะนำไปสู่การเป็นประชาคม

อาเซียน ซึ่งประกอบด้วย 3 เสาหลักคือ 1) การเมือง ความมั่นคง 2) เศรษฐกิจ (AEC) 3) สังคมและวัฒนธรรม ซึ่งทั้งหมดนี้ก็จะมีการพัฒนาการไปด้วยกัน โดยเหตุที่คนส่วนใหญ่มักจะพูดถึงแต่ AEC ซึ่งก็คือด้านเศรษฐกิจหรือประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน คงเป็นเพราะว่าเรื่องเศรษฐกิจเป็นเรื่องที่ดูจะจับต้องได้มากกว่าเรื่องอื่นๆ อีกทั้งในการขับเคลื่อนส่วนใหญ่ก็จะก้าวไปเร็วกว่าส่วนอื่นๆ ก็คือภาคธุรกิจ ดังนั้นคนอาจรับรู้เรื่อง AEC มากกว่ามิติความร่วมมืออื่นๆ ของอาเซียน อย่างไรก็ตาม 3 เสาหลักของอาเซียนก็ล้วนมีความสำคัญด้วยกันทั้งสิ้น เพราะการสร้างประชาคมอาเซียนย่อมหมายถึง การร่วมมือและหลอมรวมกันในทุกมิติ และในแต่ละมิติก็ล้วนมีความสำคัญและส่งเสริมซึ่งกันและกัน เราคงไม่อาจผลักดันความร่วมมือทางเศรษฐกิจได้ หากปราศจากความมั่นคงทางการเมือง หรือความเข้าใจกันของคนในอาเซียน

โครงสร้างประชากรของอาเซียน

อาเซียนมีสมาชิก 10 ประเทศ รวมประชากรประมาณ 600 ล้านคน (พ.ศ. 2555) เป็นประชากรในวัยแรงงานประมาณ 303 ล้านคน ประเทศสิงคโปร์ มาเลเซีย และฟิลิปปินส์ มีสัดส่วนการประกอบอาชีพภาคบริการมากกว่าร้อยละ 50 ของภาคเศรษฐกิจทั้งประเทศ ประเทศไทยกับกลุ่มประเทศ CLMV (กัมพูชา ลาว พม่า และ เวียดนาม) มีสัดส่วนการประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรมมากกว่าร้อยละ 50 ของภาคเศรษฐกิจทั้งประเทศ สัดส่วนการจ้างงานสิงคโปร์มีมากที่สุดถึงร้อยละ 36 มาเลเซีย ร้อยละ 21 ไทย ร้อยละ 8 ฟิลิปปินส์ ร้อยละ 7 ส่วนประเทศในกลุ่ม CLMV ส่วนใหญ่จ้างในอาชีพเกษตร ประมง และป่าไม้

อาเซียนมีพื้นที่ประมาณ 4,435,570 ตารางกิโลเมตร ประชากรประมาณ 530 ล้านคน ในปี พ.ศ. 2553 ผลิตภัณฑ์มวลรวม (GDP) ของชาติสมาชิกรวมกันคิดเป็นมูลค่าประมาณ 1.8 ล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกา อยู่ในลำดับที่ 9 ของโลก เมื่อเรียงตามผลิตภัณฑ์มวลรวม ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาทางการของอาเซียน

โครงสร้างและกลไกการดำเนินงานของอาเซียน

นโยบายการดำเนินงานของอาเซียนเป็นผลจากการประชุมหารือในระดับหัวหน้ารัฐบาล การประชุมสุดยอดเป็นการประชุมในระดับสูงสุด เพื่อกำหนดแนวนโยบายในภาพรวม และเป็นโอกาสที่ประเทศสมาชิกจะได้ร่วมกันประกาศเป้าหมายและแผนงานของอาเซียนในระยะยาว โดยการจัดทำเอกสารในรูปแบบของแผนปฏิบัติการ (Action Plan) แถลงการณ์ร่วม (Joint Declaration) ปฏิญญา (Declaration) ความตกลง (Agreement) หรือ อนุสัญญา (Convention) เช่น Hanoi Declaration, Hanoi Plan of Action และ ASEAN Convention of Counter Terrorism เป็นต้น

วัตถุประสงค์หลักของการก่อตั้งอาเซียน

เพื่อส่งเสริมความร่วมมือและความช่วยเหลือในกลุ่มประเทศสมาชิก อาทิ เทคโนโลยี การบริหาร และความมั่นคงของภูมิภาค ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างอาเซียนกับต่างประเทศ และองค์กรระหว่างประเทศ ส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศในภูมิภาค ส่งเสริมและดำรงรักษาสันติภาพเสถียรภาพและความมั่นคงทางการเมือง สร้างสรรค์เพิ่มอัตราความเจริญเติบโตด้านเศรษฐกิจ การพัฒนาทางสังคมและวัฒนธรรม เพื่อการกินดีอยู่ดีของประชาชน บนพื้นฐานความเสมอภาคและผลประโยชน์ร่วมกันของสมาชิก และเปิดโอกาสให้คลายข้อพิพาทระหว่างประเทศสมาชิกอย่างสันติ

องค์ประกอบของอาเซียน

ประชาคมอาเซียน ประกอบด้วย 3
เสาหลัก (Pillars) ได้แก่

1. **ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน** (ASEAN Political-Security and Community : APSC)¹ มีวัตถุประสงค์ที่จะทำให้ประเทศในภูมิภาคอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข แก้ไขปัญหาภายในภูมิภาคโดยสันติวิธี และยึดมั่นในหลักความมั่นคงรอบด้าน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียนจะดำเนินการโดย

1) ใช้เอกสาร/ข้อตกลงทางการเมืองและกลไกของอาเซียนที่มีอยู่แล้วในการเพิ่มศักยภาพในการแก้ไขปัญหาข้อพิพาทภายในภูมิภาค รวมทั้ง การต่อต้านการก่อการร้าย การลักลอบค้ายาเสพติด การค้ามนุษย์ อาชญากรรมข้ามชาติอื่นๆ และการจัดอาชญาที่มีอาณานิคมทำลายล้างสูง

2) ริเริ่มกลไกใหม่ๆ ในการเสริมสร้างความมั่นคง และกำหนดรูปแบบใหม่สำหรับความร่วมมือในด้านนี้ ซึ่งรวมไปถึงการกำหนดมาตรฐานการป้องกันการเกิดข้อพิพาท การแก้ไขข้อพิพาท และการสร้างเสริมสันติภาพภายหลังจากการเกิดข้อพิพาท

3) ส่งเสริมความร่วมมือด้านความมั่นคงทางทะเล ซึ่งเดิมยังไม่มีความร่วมมือในด้านนี้ ทั้งนี้ความร่วมมือข้างต้นจะไม่กระทบต่อความเป็นอิสระของประเทศสมาชิกในการดำเนินนโยบายต่างประเทศและความร่วมมือทางทหารของประเทศสมาชิกกับประเทศนอกภูมิภาค โดยจะมีมาตรการดำเนินการตามแผนงานการจัดตั้งประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political-Security and Community Blueprint)

¹กระทรวงการต่างประเทศ. 2553. **ประชาคมอาเซียน** (ASEAN Community) ใน <http://www.mfa.go.th/internet/document/1808.doc/>

สรุป ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political and Security Community – APSC) เพื่อเสริมสร้างและธำรงไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงของภูมิภาค เพื่อให้ประเทศต่างๆ ในภูมิภาคอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข และสามารถแก้ไขปัญหาและความขัดแย้งโดยสันติวิธี มีกฎเกณฑ์และค่านิยมร่วมกัน ส่งเสริมความสงบสุข และรับผิดชอบร่วมกันในการรักษาความมั่นคง สร้างความไว้วางใจและการระงับข้อพิพาทโดยสันติ เพื่อป้องกันสงครามและให้ประเทศสมาชิกอาเซียนอยู่ด้วยกันโดยสงบสุข ไม่มีความหวาดระแวง และร่วมกันต่อต้านภัยคุกคามต่างๆ เช่น การก่อการร้าย อาชญากรรมข้ามชาติ ยาเสพติด การค้ามนุษย์ ตลอดจนการเตรียมความพร้อมเพื่อป้องกันและจัดการภัยพิบัติและภัยธรรมชาติ รวมไปถึง การมีพลวัตและปฏิสัมพันธ์กับโลกภายนอก เพื่อเสริมสร้างบทบาทของอาเซียนในความร่วมมือระดับภูมิภาค เช่น กรอบอาเซียน+3 กับจีน ญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี (เกาหลีใต้)

2. ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community : AEC)¹

เน้นเป้าหมายด้านเศรษฐกิจหลักที่สำคัญในการขับเคลื่อนความร่วมมือระหว่างกลุ่มสมาชิกอาเซียน ภายหลังการลงนามจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีความมั่นคง มั่งคั่ง และสามารถแข่งขันกับภูมิภาคอื่นๆ ได้ โดย

- 1) มุ่งให้เกิดการหมุนเวียนอย่างเสรี โดยมีการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน เงินทุนแรงงานฝีมืออย่างเสรี การพัฒนาทางเศรษฐกิจ และการลดปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำทางสังคมมุ่งสร้างความเท่าเทียมระหว่างประเทศอาเซียน
- 2) ทำให้อาเซียนเป็นตลาดและฐานการผลิตร่วมกัน หรือการผลิตเดี่ยว (Single Market and Production Base)
- 3) การให้ความช่วยเหลือประเทศสมาชิกของอาเซียนเพื่อลดช่องว่างการพัฒนา และช่วยให้ประเทศเหล่านี้ร่วมกระบวนการรวมตัวทางเศรษฐกิจของอาเซียน ส่งเสริมการรวมกลุ่มอาเซียนเข้ากับประชาคมโลก ตลาดของอาเซียนใหญ่ขึ้น มีอำนาจสูงขึ้น ความสามารถในการแข่งขันกับภูมิภาคอื่นที่เพิ่มขึ้น จะช่วยให้ชาติสมาชิกสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงในยุค

¹สำนักความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ การศึกษา : การสร้างประชาคมอาเซียน. 2554.

โลกาภิวัตน์

4) ส่งเสริมความร่วมมือในนโยบายการเงินและเศรษฐกิจมหภาค ตลาดการเงิน ตลาดทุน การประกันภัย และภาษีอากร การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการคมนาคม พัฒนาความร่วมมือด้านกฎหมาย การเกษตร พลังงาน การท่องเที่ยว การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยการยกระดับการศึกษาและการพัฒนาฝีมือแรงงาน

ในปี พ.ศ. 2558 (ค.ศ. 2015) จุดมุ่งหมายหลักของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) คือ การนำพาอาเซียนไปสู่การตลาดและฐานการผลิตร่วมกัน (Single Market and Production Base) ซึ่งส่งผลต่อการเคลื่อนย้ายอย่างเสรี 5 สาขา ได้แก่ สินค้า บริการ การลงทุน แรงงานฝีมือ และเงินทุน ผลของการจัดตั้ง AEC ที่เกิดขึ้นจะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจของประเทศในทุกด้าน ทั้งการค้า การบริการ การเคลื่อนย้ายเงินทุนและแรงงาน โดยเฉพาะการเปิดเสรีทางด้านบริการ ส่งผลต่อการแข่งขันในภาคบริการรุนแรงขึ้นและการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมืออย่างเสรี จะส่งผลต่อการแข่งขันในตลาดแรงงานอย่างเข้มข้น ซึ่งบุคลากรในวิชาชีพต่างๆ จำเป็นต้องมีการเร่งพัฒนาทักษะดังกล่าว รวมทั้งการปรับตัวให้เข้ากับมาตรฐานสากล รวมไปถึงการเคลื่อนย้ายเงินทุนอย่างเสรี จะส่งผลต่อความผันผวนของค่าเงินมากขึ้น ผู้ประกอบการจำเป็นต้องมีการปรับตัวในการบริหารต้นทุนและปิดความเสี่ยงด้านอัตราแลกเปลี่ยนให้ดี กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมได้จัดทำแผนงานพัฒนาผู้ประกอบการ SMEs ขึ้นเพื่อเป็นการเตรียมผู้ประกอบการให้พร้อมทั้งเชิงรุกและเชิงรับ ยกกระดับขีดความสามารถ ตลอดจนเสริมทักษะเพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์จากโอกาสที่มีอยู่เดิมและที่กำลังเกิดขึ้นต่อการประกอบธุรกิจในกลุ่มประเทศอาเซียน จะต้องสร้างความตระหนักและการรับรู้ถึงโอกาสและผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนต้องเล็งเห็นถึงความร่วมมือของผู้ประกอบการและภาครัฐที่พร้อมจะก้าวเดินไปด้วยกัน เพื่อการตลาดในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เป็นการเปิดโอกาสให้ SMEs ไทยที่มีศักยภาพสามารถมีความพร้อมของธุรกิจอย่างรู้เขารู้เรา ซึ่งจะส่งผลให้เพิ่มโอกาสในการตลาดในประเทศประชาคมอาเซียนได้อย่างสดใสมากขึ้น

มาตรการดำเนินการตามแผนงานการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community Blueprint) อาเซียนมีโครงการเชื่อมโยงเส้นทางหลวงอาเซียน การเชื่อมโยงเส้นทางรถไฟจากสิงคโปร์ผ่านไปยังมาเลเซีย ไทย กัมพูชา เวียดนาม และสิ้นสุดที่เมืองคุนหมิง สาธารณรัฐประชาชนจีน การปรับมาตรฐานของเส้นทางคมนาคมทั้งทางบกและทางรถไฟให้มี

มาตรฐานเดียวกัน เพื่อส่งเสริมความร่วมมือของอาเซียนด้านการท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น อาเซียนมีการรวมตัวกันเป็นกลุ่มเศรษฐกิจในระดับภูมิภาคโดยการจัดทำเขตการค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Free Trade Area :AFTA) และเริ่มรวมตัวกับประเทศหรือกลุ่มคู่ค้าสำคัญ เช่น ญี่ปุ่น จีน เกาหลี สหภาพยุโรป ออสเตรเลีย ฯลฯ ความเหนียวแน่นใกล้ชิดระหว่างกันจะเสริมสร้างความเข้มแข็งให้อาเซียนสามารถสร้างประโยชน์สูงสุดจากการรวมตัวกับประเทศคู่ค้าต่างๆ ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจึงเป็นประโยชน์ต่อประเทศไทยในการขยายการส่งออกและโอกาสทางการค้าและการบริการในสาขาที่ไทยมีความสามารถในการแข่งขัน เช่น การท่องเที่ยว โรงแรมและภัตตาคาร สุขภาพ ฯลฯ นอกจากนี้ยังจะช่วยเสริมสร้างโอกาสในการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากประเทศมายังอาเซียน ซึ่งจะเพิ่มอำนาจการต่อรองของอาเซียนในเวทีการค้าโลก และยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนในอาเซียนโดยรวม

สรรพากรพร้อมก้าวสู่ AEC (Preparation towards AEC integration)

การรวมตัวของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ในปี ค.ศ. 2015 เป็นการขับเคลื่อนความร่วมมือระหว่างประเทศอาเซียนในการเป็นตลาดและฐานการผลิตร่วมกัน มีเป้าหมายเพื่อเปิดเสรีทางการค้า การเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ แรงงาน และเงินทุนอย่างเสรี ดังนั้น ความพร้อมเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่จะช่วยในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ผลักดันให้อาเซียนมีการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างเสมอภาคและสามารถบูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลกได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กระทรวงการคลังมีแนวคิดในการเตรียมความพร้อมของกรมสรรพากรเพื่อรองรับ AEC ทั้งด้านการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ แรงงานฝีมือ และเงินทุนอย่างเสรี ควบคู่ไปกับการสร้างเครือข่ายอนุสัญญาภาษีซ้อนและการเร่งพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเพื่อลดช่องว่างระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน ซึ่งจากสภาพแวดล้อมทางการค้าและการลงทุนที่มีเสรีมากขึ้น ตลอดจนการบูรณาการให้เข้ากับเศรษฐกิจโลก ทำให้ต้องมีการปรับตัวเพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน การเพิ่มบทบาทของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในเชิงเศรษฐกิจและการลงทุนจึงมีส่วนสำคัญ ซึ่งการอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูลตลาด การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และทักษะแรงงาน เงินทุน เทคโนโลยี จะเป็นการช่วยเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของ SMEs ได้อย่างเข้มแข็ง

การรวมตัวของ AEC จะส่งผลให้เกิดการเคลื่อนย้ายแรงงานอย่างเสรี ทำให้เกิดการ

เปลี่ยนแปลง ดังนั้น มาตรการติดตามเพื่อควบคุมการเคลื่อนย้ายแรงงานและการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างประเทศจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่จะช่วยให้ฐานข้อมูลจากการจ้างงานจากการเคลื่อนย้ายแรงงานมีความถูกต้องและเป็นปัจจุบัน

ภาระของกรมสรรพากรเพื่อรองรับ AEC

1. เพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายในการจัดตั้ง AEC ในปี ค.ศ. 2015 ที่ต้องการให้อาเซียนเป็นทั้งตลาดและฐานการผลิตเดียวกัน กรมสรรพากรจึงดำเนินการศึกษา วิเคราะห์แนวทางและมาตรการภาษีในการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ แรงงานที่มีฝีมือ และเงินทุนอย่างเสรีสำหรับการส่งเสริมให้อาเซียนเป็นภูมิภาคที่มีความสามารถในการแข่งขัน จึงต้องทำการศึกษาวิเคราะห์การสร้างเครือข่ายอนุสัญญาภาษีซ้อนเพื่อความสะดวกให้ผู้เสียภาษีและเป็นการเตรียมความพร้อมระหว่างหน่วยจัดเก็บของอาเซียนควบคู่ไปกับการศึกษาวิเคราะห์นโยบายภาษีเพื่อการเร่งพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เพื่อลดช่องว่างระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน
2. มีการพัฒนาระบบ Passport ID เชื่อมโยงข้อมูลระหว่างกรมสรรพากร สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง และกระทรวงแรงงาน เมื่อมีการเคลื่อนย้ายแรงงาน ข้อมูลส่วนบุคคลและข้อมูลการจ้างงานจากสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองจะส่งมายังกรมสรรพากร ผ่านระบบ Passport ID สำหรับเป็นฐานข้อมูลในการเคลื่อนย้ายแรงงานของกรมสรรพากรที่จะส่งให้สำนักงานสรรพากรพื้นที่ที่มีแรงงานเข้ามาทำงาน โดยดำเนินการควบคู่กับการตรวจสอบข้อมูลแรงงานกับกระทรวงแรงงานและการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างประเทศ เพื่อให้ได้ข้อมูลฐานภาษีที่ถูกต้องและเป็นปัจจุบันที่สุด

ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community : AEC)

อาเซียนได้เพิ่มเป้าหมายให้ปี พ.ศ. 2558 เป็นปีของการรวมกลุ่ม “ประชาคมเศรษฐกิจ” (Economic Community) เช่นเดียวกับ “ประชาคมเศรษฐกิจยุโรป” (European Economic Community) ถึงแม้ว่าเป้าหมายจะไม่ถึงกับต้องมีเงินสกุลเดียวกันใช้ใน 10 ประเทศสมาชิก แต่เป็นย่างก้าวสำคัญยิ่งที่จะช่วยเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของภูมิภาค

ASEAN Member Countries

ประเทศสมาชิกอาเซียนทั้ง 10 ประเทศ

ที่มา: พรทิมล เมธิรานันท์ (2555) การศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมด้านการผลิตและพัฒนา
กำลังคนเพื่อการรองรับการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรี ภายใต้กรอบประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา หน้า 9.

อาเซียนมุ่งรวมตัวเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน มียุทธศาสตร์การดำเนินงานที่สำคัญ
4 ประการ คือ

1. เพื่อเป็นตลาดเดียวและฐานการผลิตร่วมกัน คือ ให้มีการเคลื่อนย้ายเสรีทั้งสินค้า
บริการ การลงทุน แรงงานฝีมือ และเงินทุน
2. เพื่อสร้างเสริมขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยจะพัฒนาให้เป็น e-ASEAN
และปรับปรุงนโยบายภาษี นโยบายการแข่งขัน สิทธิทรัพย์สินทางปัญญา การคุ้มครองผู้บริโภค
พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน
3. เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างเสมอภาค โดยลดช่องว่างการพัฒนาระหว่างสมาชิก
เก่า - ใหม่ และสนับสนุนการพัฒนาธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

4. การบูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลก ปรับปรุงประสานนโยบายเศรษฐกิจสร้างเครือข่ายการผลิตจำหน่าย จัดทำ FTA กับประเทศนอกภูมิภาค

นอกจากการดำเนินการเปิดเสรีทางการค้าสินค้า การบริการ และการลงทุนระหว่างกัน ตามกรอบความร่วมมือต่างๆ ที่มีอยู่เดิม เช่น การเร่งลดภาษีสินค้าระหว่างกันให้เหลือร้อยละ 0 ภายในปี พ.ศ. 2553 สำหรับสมาชิกเดิม และภายในปี พ.ศ. 2558 สำหรับสมาชิกใหม่ ภายใต้กรอบเขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA) การยกเลิกข้อจำกัดการประกอบกิจการด้านการค้าบริการในอาเซียน ภายในปี พ.ศ. 2563 ภายใต้กรอบความตกลงด้านการค้าบริการอาเซียน (AFAS) การเปิดให้มีการลงทุนเสรีในอาเซียน และการให้การปฏิบัติเยี่ยงคนชาติต่อนักลงทุนอาเซียนภายในปี พ.ศ. 2553 ภายใต้เขตการค้าเสรีอาเซียน (AIA) แล้ว อาเซียนได้ตกลงที่จะเปิดเสรีด้านการค้าสินค้าและบริการให้เร็วขึ้นกว่ากำหนดการเดิม ในสาขาสินค้าและบริการสำคัญ 11 สาขา เพื่อเป็นการนำร่องและส่งเสริมการ outsourcing หรือ การผลิตสินค้าโดยใช้วัตถุดิบและชิ้นส่วนที่ผลิตภายในอาเซียน ซึ่งเป็นไปตามแผนการดำเนินการเพื่อบูรณาการไปสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และได้มอบหมายให้ประเทศต่างๆ ทำหน้าที่รับผิดชอบเป็นผู้ประสานงานหลัก (Country Coordinators) ดังนี้

- พม่า สาขาผลิตภัณฑ์เกษตร (Agro-based products) และสาขาประมง (Fisheries)
- มาเลเซีย สาขาผลิตภัณฑ์ยาง (Rubber-based products) และสาขาสิ่งทอ (Textiles and Apparels)
- ฟิลิปปินส์ สาขาอิเล็กทรอนิกส์ (Electronics)
- สิงคโปร์ สาขาเทคโนโลยีสารสนเทศ (e-ASEAN) และสาขาสุขภาพ (Healthcare)
- ไทย สาขาการท่องเที่ยว (Tourism) และสาขาการบิน (Air Travel)

ทั้งนี้ ไทยได้รับเป็นประเทศผู้ประสานงานหลักในสาขาการท่องเที่ยวและการบิน ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลที่จะผลักดันให้ไทยเป็นศูนย์กลางของการท่องเที่ยวและการบินในภูมิภาคนี้

แผนการดำเนินงาน (Roadmap)

1. การเร่งลดภาษีสินค้าใน 9 สาขา (ผลิตภัณฑ์เกษตร/ประมง/ผลิตภัณฑ์ไม้/ผลิตภัณฑ์ยาง/สิ่งทอ/ยานยนต์/อิเล็กทรอนิกส์/เทคโนโลยีสารสนเทศ/สาขาสุขภาพ) ให้เร็วขึ้นจากกรอบเขตการค้าเสรีอาเซียน 3 ปี

2. การจัดทำมาตรการที่มีใช้ภาษี โดยการปฏิบัติตามพันธกรณีภายใต้องค์การการค้าโลก (WTO) ในเรื่องอุปสรรคทางเทคนิคมาตรฐานสุขอนามัย และการขออนุญาตนำเข้า รวมทั้งพัฒนาแนวทางการดำเนินงานที่เหมาะสมในเรื่องดังกล่าวสำหรับประเทศสมาชิกอาเซียน เพื่อนำไปสู่การลด/เลิกมาตรการที่เป็นอุปสรรคทางการค้า

3. การปรับปรุงกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าให้มีความโปร่งใส มีมาตรฐานที่เป็นสากล และอำนวยความสะดวกให้แก่เอกชนมากขึ้น อาทิ การจัดทำกฎการได้แหล่งกำเนิดสินค้าโดยวิธีการแปรสภาพอย่างเพียงพอ (Substantial Transformation) และกฎการได้แหล่งกำเนิดสินค้าของอาเซียนแบบสะสมบางส่วน (Partial Cumulation Rule of Origin) มาใช้เป็นทางเลือกสำหรับการคำนวณแหล่งกำเนิดสินค้า

4. การค้าบริการ ตั้งเป้าหมายการเจรจาเปิดเสรีการค้าบริการอย่างชัดเจน เพื่อให้การค้าบริการของอาเซียนเป็นไปอย่างเสรีมากขึ้น และพัฒนาระบบการยอมรับร่วมกัน (Mutual Recognition Arrangements : MRAs) เพื่ออำนวยความสะดวกในการประกอบวิชาชีพในสาขาบริการ รวมทั้งส่งเสริมการร่วมลงทุนของอาเซียนไปยังประเทศที่สาม

5. การลงทุน เร่งเปิดเสรีสาขาการลงทุนภายใต้กรอบความตกลงด้านการลงทุนของอาเซียน (Framework Agreement of the ASEAN Investment Area : AIA) โดยการลด/ยกเลิกข้อจำกัดด้านการลงทุนต่างๆ ส่งเสริมการร่วมลงทุนในสาขาอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพ และสร้างเครือข่ายด้านการลงทุนของอาเซียนที่มีประสิทธิภาพ

6. การอำนวยความสะดวกด้านพิธีการศุลกากร โดยให้เริ่มใช้ระบบพิกัดอัตราศุลกากรฮาร์โมนิในอาเซียน (ASEAN Harmonized Tariff Nomenclature : AHTN) ในการค้าระหว่างอาเซียนกับประเทศนอกกลุ่ม (extra-ASEAN trade) และพัฒนาระบบพิธีการศุลกากร Single Window เพื่ออำนวยความสะดวกในด้านการค้าให้มากยิ่งขึ้น รวมทั้งพัฒนาเอกสารด้านการค้าและศุลกากรให้มีความเรียบง่ายและสอดคล้องกัน

7. การพัฒนามาตรฐานและความสอดคล้องของผลิตภัณฑ์ เพื่อการยอมรับมาตรฐานซึ่งกันและกัน (MRA) ในด้านคุณภาพสินค้า การตรวจสอบ การออกใบรับรอง และปรับปรุงกฎเกณฑ์/กฎระเบียบ/ข้อกำหนดสำหรับผลิตภัณฑ์สาขาต่างๆ ให้มีความสอดคล้องกันมากยิ่งขึ้น

8. การเคลื่อนย้ายของนักธุรกิจ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ประกอบวิชาชีพ แรงงานฝีมือและผู้มีความสามารถพิเศษเพื่ออำนวยความสะดวกในการเดินทางให้แก่ธุรกิจ อาทิ การปรับประสานพิธีการตรวจลงตรา การจัดทำ ASEAN Business Card และการเร่งพัฒนามาตรฐานเพื่ออำนวยความสะดวก

ความสะดวกในการเข้ามาประกอบวิชาชีพของผู้เชี่ยวชาญ ผู้ประกอบวิชาชีพ แรงงานฝีมือ และผู้มีความสามารถพิเศษภายในอาเซียน

นอกจากมาตรการข้างต้นแล้ว ยังมีเรื่องของการพัฒนาระบบข้อมูล/สถิติการค้าและการลงทุนภายในอาเซียน การส่งเสริมความร่วมมือด้านอุตสาหกรรม (Industrial Complementation) การพัฒนาขีดความสามารถของบุคลากร การส่งเสริมสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา และการอำนวยความสะดวกในการเดินทางภายในอาเซียนอีกด้วย

ความร่วมมือทางเศรษฐกิจที่สำคัญของอาเซียน ประกอบด้วย

1. เขตการค้าเสรีอาเซียน ASEAN Free Trade Area (AFTA) ลงนามปี พ.ศ. 2535 เริ่มมีผลบังคับในปี พ.ศ. 2536
2. กรอบความตกลงด้านการค้าบริการ ASEAN Framework Agreement on Services (AFAS) เริ่มมีผลบังคับในปี พ.ศ. 2538
3. ความตกลงเขตการลงทุนอาเซียน ASEAN Investment Area (AIA) เริ่มมีผลบังคับในปี พ.ศ. 2541

สรุป ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Political-Security Community-AEC) เพื่อให้อาเซียนมีตลาดและฐานผลิตเดียวกัน และมีการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน เงินทุน แรงงานฝีมืออย่างเสรี โดยมีแผนงานบูรณาการการดำเนินงานในด้านเศรษฐกิจคือ การเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียว การสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันทางด้านเศรษฐกิจของอาเซียน การพัฒนาเศรษฐกิจอย่างเสมอภาคและการบูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลก

3. **ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio Cultural Community : ASCC)** มีจุดมุ่งหมายที่จะทำให้ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อยู่ในสังคมร่วมกันโดยเอื้ออาทรต่อกัน ประชากรมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดี ได้รับการพัฒนาในทุกด้าน เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน มีความมั่นคงทางสังคม (Social Security) โดยเน้นการส่งเสริมความร่วมมือด้านต่างๆ เสริมสร้างอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของอาเซียน ตามแผนงานการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (พ.ศ. 2552-2558) หรือ Blueprint for the ASEAN Socio-Cultural Community (พ.ศ. 2552-2558) ซึ่งได้ตั้งเป้าหมายการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียนใน พ.ศ. 2558 มีแผนปฏิบัติการครอบคลุมความร่วมมือในหลายสาขา อาทิ ความร่วมมือด้านการปราบปรามยาเสพติด การค้ามนุษย์ การจัดการความ

ยากจน โรคเอดส์ การพัฒนาชนบท สิ่งแวดล้อม สาธารณสุข เยาวชน สตรี วัฒนธรรม และการศึกษา เป็นต้น โดยมีมุ่งหวังในการเป็นประชาคมที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง เป็นสังคมที่แบ่งปันกัน ประชากรอาเซียนมีความร่วมมือมุ่งไปสู่ ASCC ประกอบด้วย 6 ประเด็นหลัก ได้แก่ 1) การพัฒนามนุษย์ 2) การคุ้มครองและสวัสดิการสังคม 3) สิทธิและความยุติธรรม 4) ส่งเสริมความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม 5) การสร้างอัตลักษณ์อาเซียน และ 6) การลดช่องว่างทางการพัฒนา¹

ประชาคมอาเซียน จึงเป็นความท้าทายและโอกาสใหม่ของประเทศไทย ที่จะส่งผลให้เกิดความร่วมมือทางเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคง โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจที่จะมีการพัฒนาห่วงโซ่มูลค่าเพิ่มในภูมิภาค (Regional Value Chain) การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน การเพิ่มอำนาจในการต่อรอง² และการขยายตลาดอาเซียนที่มีประชากรมากกว่า 600 ล้านคนดังกล่าวข้างต้น

สรุป ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community - ASCC) อาเซียนได้ตั้งเป้าหมายเป็นประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ในปี พ.ศ. 2558 โดยมีมุ่งหวังเป็นประชาคมที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง มีสังคมที่เอื้ออาทรและแบ่งปัน ประชากรอาเซียนมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดี และมีการพัฒนาในทุกด้าน เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน รวมทั้ง ส่งเสริมอัตลักษณ์อาเซียน (ASEAN Identity) เพื่อรองรับการเป็นประชาคมสังคม และวัฒนธรรมอาเซียน ประกอบด้วยความร่วมมือในด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การคุ้มครองและสวัสดิการสังคม สิทธิและความยุติธรรมทางสังคม ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม การสร้างอัตลักษณ์อาเซียน และการลดช่องว่างทางการพัฒนา

¹กระทรวงการต่างประเทศ. 2553 ประชาคมอาเซียน (ASEAN Community). ล.ต.

²สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2554 (ร่าง) ยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559). กรุงเทพฯ: สมมิตรพรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิง. หน้า 73.

หน่วยงานที่ทำหน้าที่ประสานงานและติดตามผลการดำเนินงานของอาเซียน

1. สำนักเลขาธิการอาเซียน หรือ ASEAN Secretariat อยู่ที่กรุงจาการ์ตา ประเทศอินโดนีเซีย เป็นศูนย์กลางในการติดต่อระหว่างประเทศสมาชิก โดยมีเลขาธิการอาเซียน (ASEAN Secretary-General) เป็นหัวหน้าสำนักงาน มีวาระดำรงตำแหน่ง 5 ปี

2. สำนักงานอาเซียนแห่งชาติ หรือ ASEAN National Secretariat เป็นหน่วยงานระดับกรมในกระทรวงการต่างประเทศของประเทศสมาชิกอาเซียน มีหน้าที่ประสานกิจการอาเซียนในประเทศนั้นและติดตามผลการดำเนินงาน สำหรับประเทศไทยหน่วยงานที่รับผิดชอบ คือ กรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ

ความร่วมมือของอาเซียนและบทบาทของประเทศไทย¹

1. ความร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคง

อาเซียนมีความร่วมมือเพื่อธำรงรักษาสันติภาพและความมั่นคงของภูมิภาค เช่น การจัดทำปฏิญญากำหนดให้ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นเขตแห่งสันติภาพ เสรีภาพ และความมั่นคง (Zone of Peace, Freedom and Neutrality : ZOPFAN) ในปี พ.ศ. 2514 การจัดทำสนธิสัญญาไมตรีและความร่วมมือในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Treaty of Amity and Cooperation : TAC) ในปี พ.ศ. 2519 สนธิสัญญาเขตปลอดอาวุธนิวเคลียร์ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (SEANWFZ) และการริเริ่มการประชุมอาเซียนว่าด้วยความร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคงในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก (ASEAN Regional Forum : ARF) เพื่อเสริมสร้างความไว้วางใจกันระหว่างประเทศในเอเชียแปซิฟิกซึ่งไทยได้เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมครั้งแรกในปี พ.ศ. 2537

¹ สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับอาเซียน www.bic.moc.go.th หน้า 2-3

ไทยได้เสนอแนวคิดเรื่อง ASEAN Troika ช่วงที่ไทยได้เป็นประธานอาเซียนในปี พ.ศ. 2542 ในการประชุมสุดยอดอาเซียนอย่างไม่เป็นทางการ ASEAN Troika ประกอบด้วย รัฐมนตรีต่างประเทศของประเทศที่เป็นประธานอาเซียน ประเทศที่เป็นประธานอาเซียนประเทศที่เป็นประธานก่อนหน้านั้น และประเทศที่จะเป็นประธานต่อไป เพื่อเป็นกลไกในการหารือแก้ไขสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้นในภูมิภาคโดยไม่ก้าวล่วงกิจการภายในประเทศสมาชิก ดังเช่นต่อมา เมื่อวันที่ 11 กันยายน 2544 ได้เกิดเหตุการณ์ก่อการร้ายขึ้นในสหรัฐอเมริกา แนวคิดเรื่อง ASEAN Troika กลายเป็นกลไกรับมือกับสถานการณ์ฉุกเฉินที่อาจกระทบต่อประเทศสมาชิกและภูมิภาค ทำให้การจัดตั้ง ASEAN Troika ของไทยช่วยปรับปรุงการทำงานของอาเซียนให้คล่องตัวมากขึ้น เพื่อให้อาเซียนได้ร่วมหารือและประสานความร่วมมือที่เป็นรูปธรรมและทันต่อเหตุการณ์

2. ความร่วมมือด้านเศรษฐกิจ

อดีตนายกรัฐมนตรีของไทย นาย อานันท์ ปันยารชุน ได้เสนอให้จัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน หรือ ASEAN Free Trade Area (AFTA) ในปี พ.ศ. 2535 เพื่อลดภาษีศุลกากรระหว่างกัน อันจะช่วยส่งเสริมการค้าภายในอาเซียนให้มีปริมาณเพิ่มขึ้น ลดต้นทุนการผลิตสินค้าและดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ ต่อมาอาเซียนได้ขยายความร่วมมือด้านเศรษฐกิจเพิ่มเติมเพื่อให้การรวมตัวทางเศรษฐกิจสมบูรณ์แบบและมีทิศทางที่ชัดเจน โดยจัดตั้งเขตลงทุนอาเซียน หรือ ASEAN Investment Area (AIA) ในปี พ.ศ. 2541 เพื่อส่งเสริมการลงทุนทั้งภายในและภายนอกภูมิภาค ส่งเสริมการเปิดการค้าเสรี การท่องเที่ยวการเงิน การเกษตร และสนับสนุนการเชื่อมโยงด้านคมนาคมขนส่ง โดยไทยได้เสนอให้จัดทำความตกลงว่าด้วยการอำนวยความสะดวกในการขนส่งสินค้าผ่านแดนและข้ามแดน นโยบายของไทยต่อความร่วมมือด้านเศรษฐกิจ คือ ผลักดันให้อาเซียนมุ่งปรับโครงสร้างด้านเศรษฐกิจให้มีความโปร่งใส มีประสิทธิภาพสามารถแข่งขันกับนานาประเทศได้

3. ความร่วมมือด้านสังคมและความร่วมมือเฉพาะด้าน

เป็นความร่วมมือด้านอื่นที่มีใช้ด้านการเมืองและด้านเศรษฐกิจซึ่งประกอบด้วยความร่วมมือด้านต่างๆ ได้แก่ แรงงาน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สาธารณสุข วัฒนธรรม สารสนเทศ การศึกษา การขจัดความยากจน การพัฒนาสตรี เด็กและเยาวชน การพัฒนาชนบท การพัฒนาและส่งเสริมสวัสดิการสังคม การจัดการสิ่งแวดล้อม และการจัดการด้านภัยพิบัติ เป็นต้น

ไทยเล็งเห็นความสำคัญของความร่วมมือด้านสังคมเพื่อสันติสุขในภูมิภาค จึงสนับสนุนให้อาเซียนกระชับความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ เช่น การค้ายาเสพติด การค้ามนุษย์ การก่อการร้าย การค้าอาวุธ อาชญากรรมทางเศรษฐกิจและคอมพิวเตอร์ เป็นต้น รวมทั้งให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อเป็นกลไกลดช่องว่างระหว่างประเทศสมาชิกเก่าและใหม่ของอาเซียนซึ่งจะมีส่วนช่วยสนับสนุนการรวมตัวของอาเซียน

ไทยมีบทบาทสำคัญในการผลักดันให้เกิดเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน หรือ ASEAN University Network (AUN) เพื่อเป็นแกนหลักในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของภูมิภาค ขณะเดียวกัน ได้เสนอให้ตั้ง "มูลนิธิอาเซียน" หรือ ASEAN Foundation เพื่อส่งเสริมการแลกเปลี่ยนนักศึกษาและนักวิชาการ ตลอดจนการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับอาเซียน รวมทั้งยังได้สนับสนุนการจัดทำโครงข่ายรองรับทางสังคม หรือ Social safety nets เพื่อบรรเทาผลกระทบทางสังคมจากวิกฤตเศรษฐกิจ

ปี พ.ศ. 2544 ไทยผลักดันให้อาเซียนมีมติรับรองการจัดให้มีปีแห่งการปลูกจิตสำนึกในการต่อต้านยาเสพติดในอาเซียน ระหว่างปี พ.ศ. 2545-2546 และสนับสนุนให้มีประชุมยอดอาเซียน ครั้งที่ 7 รับรองปฏิญญาว่าด้วยเชื้อ HIV เนื่องจากไทยสูญเสียทรัพยากรจำนวนมากในการแก้ไขปัญหา ยาเสพติด ปัญหาโรคเอดส์ และจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือระดับภูมิภาค

ความร่วมมือกับประเทศภายนอกอาเซียน¹

ไทยมีบทบาทสนับสนุนให้อาเซียนมีความร่วมมือกับประเทศนอกภูมิภาคอาเซียน เพื่อเสริมสร้างการเชื่อมโยงกับภูมิภาคอื่น ดังปรากฏในรูปของความร่วมมืออาเซียน+3 (ASEAN plus 3) คือ ประเทศสมาชิกอาเซียน 10 ประเทศ ร่วมกับญี่ปุ่น จีน และสาธารณรัฐเกาหลี รวมทั้งได้ทำการสถาปนาความสัมพันธ์ในลักษณะของประเทศคู่เจรจา ASEAN plus 1 กับอีก 9 ประเทศ ได้แก่ ออสเตรเลีย แคนาดา นิวซีแลนด์ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น จีน สาธารณรัฐเกาหลี อินเดีย และรัสเซีย และมีความร่วมมือกับหนึ่งกลุ่มประเทศ ได้แก่ สหภาพยุโรป นอกจากนี้ อาเซียนยังมีความร่วมมือกับองค์การระหว่างประเทศ คือ โครงการเพื่อการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) มีความสัมพันธ์เฉพาะด้าน (sectoral dialogue) กับ ปากีสถาน และมีสถานะเป็นผู้สังเกตการณ์ขององค์การสหประชาชาติด้วย

¹ด. หน้า 4

ภาพรวมของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน¹ (ASEAN Economic Community : AEC)

อาเซียน หรือ สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นองค์กรที่ก่อตั้งขึ้นตามปฏิญญากรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2510 มีประเทศสมาชิกรวม 10 ประเทศ แบ่งเป็นประเทศสมาชิกอาเซียนเดิม 6 ประเทศ คือ บรูไนดารุสซาลาม อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และ ไทย และประเทศสมาชิกอาเซียนใหม่ 4 ประเทศ คือ กัมพูชา ลาว พม่า และเวียดนาม หรือเรียกสั้นๆ ว่า กลุ่ม CLMV (Cambodia, Lao, Myanmar, Vietnam)

อาเซียนก่อตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เริ่มแรกเพื่อสร้างสันติภาพในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อันนำมาซึ่งเสถียรภาพทางการเมืองและความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรม และเมื่อการค้าระหว่างประเทศในโลกมีแนวโน้มกีดกันการค้ารุนแรงขึ้นทำให้อาเซียนได้หันมามุ่งเน้นกระชับและขยายความร่วมมือด้านเศรษฐกิจการค้าระหว่างกันมากขึ้น อย่างไรก็ตามก็ยังคงไว้ซึ่งวัตถุประสงค์หลัก 3 ประการดังนี้

- ส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจสังคม และวัฒนธรรมในภูมิภาค
- รักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและความมั่นคงในภูมิภาค
- ใช้เป็นเวทีแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งภายในภูมิภาค

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา การดำเนินงานความร่วมมือด้านเศรษฐกิจอาเซียนมีความคืบหน้ามาตามลำดับอย่างช้าๆ ไม่ว่าจะเป็นการจัดทำเขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA) ซึ่งได้เริ่มดำเนินการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 การเจรจาเพื่อเปิดตลาดการค้าบริการ และการลงทุนในภูมิภาคจนถึงปัจจุบัน ผู้นำอาเซียนได้มุ่งให้ความสำคัญกับการดำเนินการเพื่อก้าวไปสู่การเป็นประชาคม

¹สำนักบริหารยุทธศาสตร์, กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม (2555 กรกฎาคม-สิงหาคม) "ภาพรวมของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community : AEC)" วารสารอุตสาหกรรมสาร : 54 (4) : 5 - 6

อาเซียนภายในปี พ.ศ. 2558 (ค.ศ.2015) ซึ่งเร็วขึ้นกว่ากำหนดการเดิมที่ผู้นำอาเซียนได้เคยประกาศแสดงเจตนาไว้ตามแถลงการณ์บาหลีถึง 5 ปี

ประชาคมอาเซียน (ASEAN Community : AC) ประกอบด้วย 3 เสาหลักคือ ประชาคมความมั่นคงอาเซียน ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และประชาคมและวัฒนธรรมอาเซียน โดยมีกฎบัตรอาเซียน (ASEAN Charter) เป็นกรอบหรือพื้นฐานทางกฎหมายรองรับ ซึ่งจะสร้างกฎเกณฑ์สำหรับองค์กรอาเซียนให้สมาชิกพันธกิจที่จะต้องปฏิบัติตาม (Legal Binding)

ในส่วนของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community : AEC) ซึ่งเป็นเสาหลักที่เป็นพลังขับเคลื่อนให้เกิดการรวมตัวทางเศรษฐกิจของอาเซียนภายในปี พ.ศ. 2558 เพื่อนำไปสู่การเป็นตลาดและฐานการผลิตร่วมกัน (Single Market and Single Production Base) และจะมีการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน เงินลงทุน และแรงงานฝีมืออย่างเสรี รวมทั้ง ผู้บริโภคจะสามารถเลือกสรรสินค้าและบริการได้อย่างหลากหลายภายในภูมิภาค และสามารถเดินทางในอาเซียนได้อย่างสะดวกและเสรีมากยิ่งขึ้น สิ่งเหล่านี้นับเป็นความท้าทายที่สำคัญของอาเซียนที่จะต้องร่วมแรงร่วมใจและช่วยกันนำพาอาเซียนไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้

แนวทางการนำร่องสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

แนวทางการนำร่องการรวมกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจเริ่มต้นจากการทดลองเร่งรัดการรวมกลุ่มใน 12 สาขาสำคัญของอาเซียน (12 Priority Integration Sectors) มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้เกิดการเคลื่อนย้ายสินค้าและบริการในสาขาต่างๆ ดังกล่าวได้อย่างเสรี และสร้างการรวมกลุ่มในด้านการผลิตและการจัดซื้อวัตถุดิบเพื่อส่งเสริมการเป็นฐานการผลิตร่วมของอาเซียน และมีการใช้ทรัพยากรต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากแนวทางดังกล่าวจึงได้กำหนดประเทศผู้ประสานงานหลัก (Country Coordinators) ในแต่ละสาขา ดังนี้

ประเทศ	สาขา	
อินโดนีเซีย	1. ผลิตภัณฑ์ยานยนต์	2. ผลิตภัณฑ์ไม้
มาเลเซีย	3. ผลิตภัณฑ์ยาง	4. สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม
พม่า	5. ผลิตภัณฑ์เกษตร	6. ผลิตภัณฑ์ประมง
ฟิลิปปินส์	7. อิเล็กทรอนิกส์	
สิงคโปร์	8. เทคโนโลยีสารสนเทศ	9. สุขภาพ
ไทย	10. การท่องเที่ยว	11. การบิน
เวียดนาม	12. โลจิสติกส์	

เหตุผลในการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

อาเซียนจำเป็นต้องเร่งรัดการรวมกลุ่มภายใน หรือเร่งจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เนื่องจากกระแสโลกาภิวัตน์ และแนวโน้มการทำข้อตกลงการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในภูมิภาคต่างๆ มากขึ้น ทำให้อาเซียนต้องเร่งแสดงบทบาทการรวมกลุ่มด้วยความมั่นคงมากกว่าแต่ก่อน และปรับปรุงการดำเนินงานให้ทันกระแสการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กระแสการแข่งขันทางการค้าและการแข่งขันเพื่อดึงดูดการลงทุน โดยตรงนับวันจะทวีความรุนแรงมากขึ้นและมีแนวโน้มจะถ่ายโอนไปสู่ประเทศเศรษฐกิจใหม่มากขึ้น เช่น ประเทศจีน อินเดีย และรัสเซีย เป็นต้น

การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของอาเซียนเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างความแข็งแกร่งทางเศรษฐกิจ และเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของอาเซียนในตลาดโลก เนื่องจากส่งเสริมให้เกิดการเปิดเสรีการเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิตระหว่างประเทศสมาชิกที่ลึกซึ้งและกว้างขวางมาก

ยิ่งขึ้น ทั้งในด้านการค้าสินค้า การค้าบริการ การลงทุน เงินทุน และแรงงาน รวมถึงความร่วมมือด้านการอำนวยความสะดวกทางการค้าและการลงทุน เพื่อลดอุปสรรคให้เหลือน้อยที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนามาตรฐานการครองชีพและความกินดีอยู่ดีของประชาชนภายในประเทศและลดช่องว่างการเหลื่อมล้ำทางสังคมให้น้อยลง

ปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของอาเซียน

ความสำเร็จของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในระดับภูมิภาค ขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญหลายประการ สิ่งหนึ่งที่มีส่วนสำคัญต่อการดำเนินงานนั้นน่าจะเป็นความเป็นหนึ่งเดียวกันของประเทศสมาชิกภายในกลุ่มที่จะต้องยึดมั่นและถือมั่นเป้าหมายในระดับภูมิภาคกันอย่างจริงจัง ยอมสละผลประโยชน์บางประการของแต่ละประเทศเพื่อผลประโยชน์ส่วนรวมในระดับภูมิภาคร่วมกัน มิเช่นนั้นแล้วก็จะไม่อาจผลักดันให้เกิดการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจที่ลึกซึ้งและกว้างขวางขึ้นได้

นอกจากปัจจัยดังกล่าวข้างต้นแล้ว ปัจจัยอื่นๆ ที่มีส่วนช่วยส่งเสริมการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจให้เห็นเป็นรูปธรรมและสร้างขีดความสามารถทางด้านเศรษฐกิจในระดับภูมิภาคให้โดดเด่น ได้แก่

- โครงสร้างพื้นฐานภายในภูมิภาค โดยเฉพาะระบบการขนส่งที่จะต้องเชื่อมโยงถึงกันในระดับภูมิภาค เพื่อให้เกิดการเคลื่อนย้ายสินค้าและคนได้อย่างสะดวกตลอดเส้นทาง รวมถึงการอำนวยความสะดวก ณ จุดผ่านแดนต่างๆ และส่งเสริมความร่วมมืออย่างจริงจังในสาขาที่มีผลเชื่อมโยงต่อการพัฒนาสาขาอื่นๆ (Spin Over Effect) ในอาเซียน เช่น สาขาพลังงาน สาขาการคมนาคม และ การศึกษา เป็นต้น

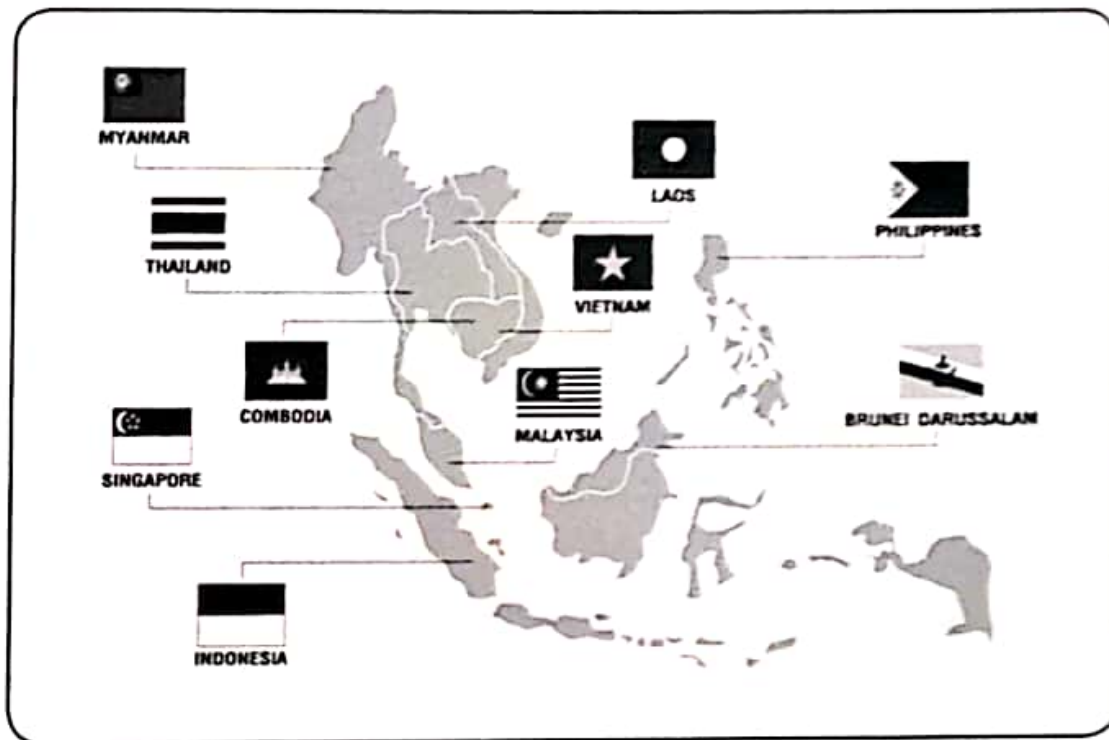
- นโยบายรวมในระดับภูมิภาค อาเซียนจำเป็นต้องพิจารณาแนวทางการกำหนดนโยบายด้านเศรษฐกิจร่วมกันในระดับภูมิภาค เพื่อช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการเจรจาต่อรอง รวมถึงสร้างผลประโยชน์ร่วมกันในระดับภูมิภาค ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่แต่ละประเทศต้องให้ความสำคัญกับการปรับปรุงกฎเกณฑ์ กฎระเบียบ หรือกฎหมายภายในให้สอดคล้องกับความตกลงอาเซียนที่มีอยู่

- กลไกการตัดสินใจ อาเซียนควรจะพิจารณารูปแบบการตัดสินใจแบบอื่นๆ ในการพิจารณากำหนดนโยบาย หรือตัดสินใจเกี่ยวกับกิจกรรมภายในของอาเซียน นอกเหนือจากระบบฉันทามติ (Consensus) ที่ใช้กันมาตั้งแต่เริ่มต้นของการรวมตัวทางเศรษฐกิจจนถึงปัจจุบัน ซึ่งมี

ความเป็นไปได้ที่จะผลักดันให้มีการนำระบบเสียงส่วนใหญ่ (Majority Vote) มาใช้กับกระบวนการตัดสินใจของอาเซียน แต่สมาชิกอาจต้องหารือที่จะกำหนดแนวทางและขอบเขตของระบบเสียงส่วนใหญ่ เพื่อให้มีความชัดเจนและโปร่งใสในการพิจารณาเรื่องสำคัญๆ ที่ประเทศสมาชิกจะได้รับประโยชน์ร่วมกัน

- การสร้างสังคมกฎระเบียบ อาเซียนจำเป็นที่จะต้องพัฒนาไปสู่สังคมกฎระเบียบ (Rule-based Society) และสร้างนโยบายในด้านการค้าและการลงทุนที่สอดคล้องประสานในระดับภูมิภาค โดยใช้จุดแข็งของประเทศสมาชิกให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อสร้างขีดความสามารถและข้อได้เปรียบในการแข่งขันให้กับอาเซียน รวมถึง เน้นย้ำการปฏิบัติตามพันธกรณีของประเทศสมาชิกอย่างเคร่งครัด

ตอนที่ 2 ภูมิหลังประเทศประชาคมอาเซียน

ประชาคมอาเซียนมี 10 ประเทศ และมีประเทศอื่นร่วมด้วยอีก เช่น จีน ญี่ปุ่น เกาหลีที่เป็นส่วน +(plus) พิเศษ

ภูมิภาคเอเชียกำลังมีบทบาทในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจหลักของโลก เป็นแรงผลักดันให้เส้นสะท้อนไปทุกประเทศทั่วโลก ดังที่บรรณาธิการอุตสาหกรรมสาร ปาณทิพย์ เปลี่ยนโมทิ คุรุกล่าวว่า “ถนนทุกสายกำลังมุ่งหน้าสู่เอเชีย ไม่ว่าจะเป็นถนนสายการค้า การลงทุน รวมทั้งแหล่งทุนต่างๆ ทิศทางของเศรษฐกิจโลกถูกผลักดันเข้าสู่ยุคสมัยแห่งเอเชีย” คำกล่าวนี้เป็นความจริง ดังจะสังเกตได้ว่าแม้แต่ผู้นำประเทศมหาอำนาจก็เดินทางมาเยือนประเทศกลุ่มประชาคมอาเซียน ประธานาธิบดี สหรัฐอเมริกา โอบามา ก็มาประเทศไทยเมื่อเดือนธันวาคม 2555 และจากไทยก็ไปเมียนมาร์ (Myanmar) เป็นต้น ฉะนั้นคนไทยจำเป็นต้องรู้จักประชาคมอาเซียน

การรวมกลุ่มเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community : AEC) มีจุดมุ่งหมายหลักคือ การนำอาเซียนไปสู่การเป็นตลาดและฐานการผลิตร่วมกัน และจะขยายไปสู่ ASEAN+3 และ ASEAN+6 การเปิดเสรี ASEAN ยิ่งกว้างใหญ่ยิ่งเปิดโอกาสให้มีผู้ได้ประโยชน์ หรือเสียประโยชน์มากขึ้น แต่ละประเทศต่างก็ย่อมมุ่งหาโอกาสแสวงหาผลประโยชน์ พัฒนาประเทศปรัชญาก้าวกระโดดกันหมดแล้ว ประชาชนคนไทยจะอนุรักษ์นิยมเป็นอยู่อย่างสมถะ อยู่อย่างพอกินพอใช้ไปวันๆ ลูกหลานคงไม่ happy แน่ เข้าสู่ยุคต้องแข่งขันต่อสู้กันแล้ว ประเทศไทย ไม่อาจโดดเดี่ยวอยู่ตามลำพังได้ ต้องกระตือรือร้นทันต่อเหตุการณ์โลก ปรับตัวให้ทันยุคทันสมัย สำหรับนักธุรกิจหรือพ่อค้าต้องฟังคำแนะนำจากหน่วยงานของรัฐ และจากผู้มีประสบการณ์ทางการค้า แนะนำให้ผู้ประกอบการหันมาแข่งขันในด้านคุณภาพแทนการแข่งขันด้านราคา และยังแนะนำให้เพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ โดยใช้ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมมาพัฒนามลิตภัณฑ์ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคและสังคมที่กำลังเปลี่ยนไป

ปี พ.ศ. 2558 เป็นจุดเปลี่ยนครั้งสำคัญของเศรษฐกิจไทยทุกด้าน ภายใต้ข้อตกลง AEC ที่ประเทศไทยจะหันมาค้าขายกับประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาคอาเซียนและภูมิภาคเอเชียอย่างเสรี

ผู้ประกอบการไทยจึงต้องเตรียมพร้อมเสมอ อย่างน้อยที่สุดก็ต้องรู้จักประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียน รู้เรา รู้เขา รู้จักภูมิหลังของประเทศสมาชิกอาเซียน

10 ประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียน เรียงลำดับตามอักษรภาษาอังกฤษ ดังนี้

BRUNEI DARUSSALAM

CAMBODIA

INDONESIA

LAOS

MALAYSIA

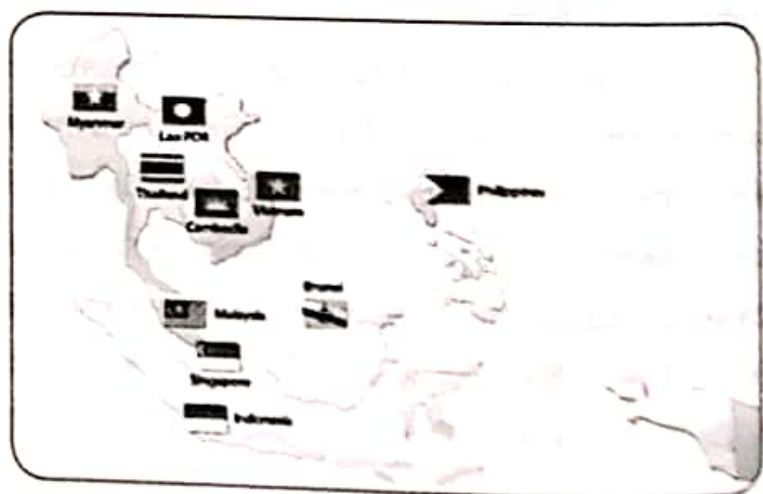
MYANMAR

PHILIPPINES

SINGAPORE

THAILAND

VIETNAM

บรูไน กับ AEC¹

ประเทศบรูไน (Brunei) มีชื่อทางการว่า เนการาบรูไนดารุสซาลาม (Negara Brunei Darussalam) ที่แปลว่า "ดินแดนแห่งความสงบสุข" บรูไนถือว่าเป็นประเทศที่มีความปลอดภัยสูงในการใช้ชีวิต ถ้าเทียบกับประเทศอื่นในภูมิภาคเดียวกัน บรูไนให้การสนับสนุนชาวต่างชาติให้เข้ามาร่วมลงทุน รวมไปถึงให้แรงงานต่างชาติมาประกอบอาชีพตั้งแต่การเป็นผู้ใช้แรงงานไปจนถึงการเป็นผู้บริหาร นอกจากนี้แล้วอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นสิ่งที่ทำให้บรูไนได้รับชื่อเสียงจากการเป็นประเทศที่มีความปลอดภัย

¹ดร.สิรางค์ กลั่นคำสอน. (2555, กรกฎาคม – สิงหาคม). "บรูไนกับ AEC" อุตสาหกรรมสาร 54 หน้า 39

แนะนำบรูไน

ที่ตั้ง : บรูไนตั้งอยู่บนเกาะบอร์เนียว (Borneo หรือ Kalimantan) ซึ่งเป็นเกาะที่มีขนาดใหญ่อันดับ 3 ของโลก อยู่ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ บรูไนตั้งอยู่ทางตะวันตกเฉียงเหนือของเกาะบอร์เนียว มีพื้นที่ 5,765 ตารางกิโลเมตร พื้นที่ส่วนใหญ่ร้อยละ 70 เป็นป่าไม้เขตร้อน

ภูมิอากาศ : อากาศร้อนชื้น มีฝนตกตลอดปี อุณหภูมิโดยเฉลี่ย 23-32°c

เมืองหลวง : บันดาร์เสรีเบกาวัน (Bandar Seri Begawan)

เมืองสำคัญ : บรูไนประกอบไปด้วย 4 เขต คือ เขต Brunei-Muara เขต Belait เขต Temburong และเขต Tutong

ประชากร : ประมาณ 401,890 คน (ข้อมูลทางสถิติ พ.ศ. 2554)

ภาษา : ภาษาที่ใช้ทางราชการ คือ Bahasa Melayu นอกจากนี้ยังมีการใช้ภาษาอังกฤษและจีน

ศาสนา : ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม (67%) โดยมีสุลต่านเป็นหัวหน้าทางศาสนา รองลงมาคือ ศาสนาพุทธ (13% ส่วนใหญ่เป็นชาวจีน) ศาสนาคริสต์ (10%) และฮินดู

สกุลเงิน : สกุลเงินที่ใช้คือ ดอลลาร์บรูไน (Brunei Dollar) เนื่องจากบรูไนได้มีการทำข้อตกลงกับสิงคโปร์ทำให้ดอลลาร์บรูไน มีมูลค่าเท่ากับดอลลาร์สิงคโปร์และสามารถใช้ทดแทนกันได้ โดย 1.242 Brunei Dollar = 1 USD (ดอลลาร์สหรัฐฯ ปี พ.ศ. 2556)

GDP : BND 12.714 Billion (ในปี พ.ศ. 2555) มีการขยายตัว 2.635% จากปีก่อน

สินค้านำเข้า : สินค้าอุปโภคบริโภค อาหาร เครื่องจักรอุตสาหกรรม รถยนต์ เครื่องมือเครื่องใช้ไฟฟ้า

สินค้าส่งออก : น้ำมันเป็นสินค้าส่งออกหลัก ปริมาณการผลิตน้ำมันประมาณ 180,000 บาร์เรล/วัน นอกจากนี้ยังมีก๊าซธรรมชาติ

ทรัพยากรธรรมชาติ : ทรัพยากรที่สำคัญ คือ น้ำมัน โดยบรูไนถือเป็นผู้ผลิตน้ำมันรายใหญ่อันดับ 3 ในภูมิภาคอาเซียน (รองจากอินโดนีเซียและมาเลเซีย) และยังมีก๊าซธรรมชาติ LNG

เป็นสมาชิกอาเซียน : วันที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2527

ประเทศบรูไน' หรือมีชื่อทางการว่า เนการาบรูไนดารุสซาลาม เป็นประเทศที่ตั้งอยู่บนเกาะบอร์เนียวในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ชายฝั่งทางเหนือจรดทะเลจีนใต้ ทิศตะวันตกที่เหลือนั้นถูกล้อมรอบด้วย รัฐซาราวักมาเลเซียตะวันออก การปกครองเป็นระบอบกษัตริย์ มีการส่งออกน้ำมันเป็นหลัก วิถีชีวิตดั้งเดิมบรูไนมีวิถีชีวิตของชาวน้ำ ยังมีชุมชนชาวน้ำที่ใหญ่มากอยู่จนทุกวันนี้ หมู่บ้านนี้เรียกว่า Kampong Ayer ชุมชน ตั้งอยู่ในแม่น้ำบรูไน ซึ่งเป็นแม่น้ำที่เชื่อมวิถีชีวิตของชนดั้งเดิมของบรูไน มีทางออกสู่ทะเลมีทั้งโรงเรียนโรงพยาบาล สถานีตำรวจ คนยังสัญจรไปมาทางเรือ และมีวิถีชีวิตริมน้ำ

"บันดาร์เสรีเบกาวัน" เป็นเมืองหลวงและเมืองท่าที่สำคัญของประเทศบรูไน มีประชากรประมาณ 401,890 คน เป็นเมืองสวยสะอาด ถนนในเมืองกว้างขวาง และมีตึกกรมบ้านเรือนที่ทันสมัย มีสุเหร่าขนาดใหญ่อยู่กลางเมือง ปัจจุบันกรุงบันดาร์เสรีเบกาวันเป็นศูนย์กลางการเงิน ธุรกิจ การค้า และการอุตสาหกรรมของประเทศ ทั้งยังเป็นสถานที่ผลิตน้ำมัน ปิโตรเลียมและก๊าซธรรมชาติด้วย เมืองหลวงของบรูไน เป็นที่ตั้งสถานที่สำคัญของประเทศบรูไน ซึ่งก็มีจุด A-Must-See หลายแห่ง ได้แก่ พระราชวังหลวง ศูนย์ประวัติศาสตร์บรูไน พิพิธภัณฑ์บรูไนสุเหร่าที่ใหญ่ที่สุดในโลกตะวันออกคือ มัสยิดโอมาร์ อาลี ซาฟิฮุดดิน และ กำแพงเอเยอร์ หมู่บ้านดั้งเดิมของชาวบรูไนที่ตั้งบ้านเรือนอยู่ริมแม่น้ำ เป็นต้น

พระราชวังหลังคาทองคำ อิสตาน่า นูรุลอิมาน เป็นที่ประทับขององค์สุลต่านและพระราชวงศ์ อีกทั้ง ยังเป็นทำเนียบรัฐบาลด้วย มีห้องต่างๆ ถึง 1,788 ห้อง สร้างอยู่บนพื้นที่ 300 เอเคอร์ โรงรถมีที่จอดรถ 350 คัน

พระราชวังหลังคาทองคำ

ยุคแรกที่เข้ามา บรูไน เรียกขานหมู่บ้านกลางน้ำนี้ว่า "เวนิชแห่งตะวันออก" มีบ้านแบบพื้นเมืองปลูกสร้างไว้มากมาย หมู่บ้านกลางน้ำนี้มีสาธารณูปโภคครบครัน ทั้งโรงเรียน สถานอนามัย สถานีตำรวจ ร้านค้า และอีกกิจการที่ทำให้ท่าแก่งไอเยอร์มีเสน่ห์ และน่าพิสมัยต่อสายตาของผู้ที่พบเห็น

บรูไนมีสถานที่ท่องเที่ยวสำหรับนักดำน้ำ ทั้งจุดเรืออัปปาง และ nudibranch ซึ่งนับเป็นสถานที่โปรดปรานของช่างภาพแห่งหนึ่งในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จุดดำน้ำที่เด่นๆ ได้แก่ Blue Water Wreck เรือหาปลาขนาดยาว 80 เมตรที่จมอยู่ โดยล้อมรอบด้วยน้ำทะเลสีฟ้าสดใส จนได้ชื่อว่า Cement Wreck เรือขนส่งซีเมนต์สัญชาติญี่ปุ่นขนาด 2,687 ตัน ได้ชนกับเนินทรายเมื่อปี ค.ศ. 1980 จมลงสู่ความลึก 30 เมตร Australian Wreck เมื่อปี ค.ศ. 1949 เรือเดินสมุทรจากเมืองมะนิลาได้จมลงที่ความลึก 33 เมตร นอกจากนักดำน้ำจะได้ชื่นชมจุดเรือล่มที่กลายเป็นระบบนิเวศน์ที่อุดมแล้ว บรูไนนยังมีจุดชมปะการังอีกด้วยด้วย Rig Reef แท่นขุดเจาะน้ำมันที่ปลดระวางแล้ว และกลายเป็นระบบนิเวศน์ใหม่ของสัตว์น้ำที่สวยงาม ค่าใช้จ่ายในการดำน้ำอยู่ที่ 35-45 เหรียญบรูไน

ชาติพันธุ์แห่งบรูไน

ชนพื้นเมืองในประเทศบรูไน ประกอบด้วย 7 ชนเผ่าด้วยกัน เพื่อให้ความเป็นหนึ่งเดียวด้านการเมือง การปกครอง ทั้ง 7 ชนเผ่า โดยภาพรวมจะใช้ชื่อเรียกว่า มลายู หรือ มาเลย์ สำหรับคนภายในประเทศบรูไนเอง จะแบ่งออกเป็นชนเผ่าตามสภาพความเป็นจริง ชนชาวบรูไนประกอบด้วยชนเผ่าต่างๆ ได้แก่

1. Melayu Brunei
2. Kedayan
3. Tutong
4. Dusun
5. Belait
6. Murut
7. Bisaya

1. ชาวมลายูบรูไน (Melayu Brunei)

ชาวมลายูบรูไน เป็นชนกลุ่มที่ใหญ่ที่สุดในบรรดา 7 ชนเผ่าของบรูไน ชนชาวมลายูบรูไนนี้ บางส่วนยังตั้งถิ่นฐานอยู่ในรัฐซาบะห์ ภาษาพูดของชาวมลายูบรูไนนี้นับว่ามีสำเนียงที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะเป็นของตนเอง แต่จะใช้ภาษามลายูมาตรฐานเมื่อต้องการสื่อสารกับบุคคลที่ไม่เข้าใจภาษามลายูบรูไน

2. ชนชาวเกอดายัน (Kedayan)

ชนชาวนี้นับว่ากันว่าเป็นชาวที่เกิดจากการผสมผสานระหว่างชาวซาวากับชาวมลายูบรูไนเริ่มขึ้นจากในยุคสุลต่านบอเลเกียะห์ (1473-1521) โดยพระองค์ชอบการเดินทางไปยังเกาะซาว เกาะสุมาตรา เกาะกาลิมันตัน รวมทั้งหมู่เกาะฟิลิปปินส์ ที่เกาะซาว พระองค์ได้เห็นความขยันของชาวซาวในการเพาะปลูกและการทำนา รวมทั้งมีฝีมือหัตถกรรม ดังนั้น พระองค์จึงได้ขอให้ชาวซาวเดินทางไปยังถิ่นฐานในบรูไน ต่อมากลุ่มชาวซาวได้สร้างความสัมพันธ์และแต่งงานกับชาวมลายูบรูไน จนเกิดเป็นชนชาวเกอดายัน ชาวเกอดายันจะอาศัยอยู่ในบรูไน รัฐซาบะห์ และรัฐซาราวัก

3. ชาวดูตง (Tutong)

ชาวดูตงเป็นอีกชนเผ่าหนึ่งที่ถูกรวมเข้าเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มชาติพันธุ์มลายูในประเทศบรูไน ชาวดูตงส่วนใหญ่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในเขตดูตง ซึ่งเป็นหนึ่งในสี่เขตของการปกครองของประเทศบรูไน ชาวดูตงมีภาษาพูดเป็นของตนเอง นั่นคือ ภาษาดูตง

4. ชาวดูซุน (Dusun)

ชาวดูซุนเป็นกลุ่มชนที่ใหญ่ที่สุดในรัฐซาบะห์ ส่วนใหญ่ชาวดูซุนจะนับถือศาสนาคริสต์ บางส่วนจะนับถือศาสนาอิสลาม ชาวดูซุนมีความหลากหลายทางภาษาและวัฒนธรรม ประชากรของชาวดูซุนส่วนหนึ่งตั้งถิ่นฐานอยู่ในประเทศบรูไน

ชาวดูซุน

ชาวมูรูต

5. ชาวเบอไลต์ (Belait)

ชาวเบอไลต์เป็นอีกชนเผ่าหนึ่งที่ถูกรวมเข้าเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มชาติพันธุ์มลายูในประเทศบรูไน ชาวเบอไลต์ส่วนใหญ่จะตั้งถิ่นฐานอยู่ในเขตเบอไลต์ ซึ่งเป็นหนึ่งในสี่เขตของเขตการปกครองของประเทศบรูไน

6. ชาวมูรุต (Murut)

ชาวมูรุตเป็นกลุ่มชนชาวที่อาศัยอยู่ทั้งรัฐซาบะห์ รัฐซาราวัก เกาะกาลิมันตัน บอร์เนียว และประเทศบรูไน เดิมชาวมูรุตอาศัยอยู่บ้านยาว (Long house) เหมือนกัน แต่ในปัจจุบันมีน้อยมาก ชนบธรรมเนียมประเพณีการแต่งงานของชาวมูรุตโดยเฉพาะชาวมูรุตตาโฮล (Murut Tahol) หรือ มูรุตกาเกิ้ล Tagal มีความพิเศษจากชนเผ่ามูรุตอื่นๆ พิธีกรรมขั้นสูงสุดของชนบธรรมเนียมการแต่งงานของชาวมูรุตตาโฮล หรือ ตากัล คือ การให้สินสอดของฝ่ายชายต่อฝ่ายหญิง พิธีกรรม tana'uh นี้สามารถปฏิบัติได้หลังจากการแต่งงานผ่านไปแล้ว 20 ปี หรือ 30 ปี

7. ชนชาวบีซายา (Bisaya)

ชาวบีซายา เป็นชนพื้นเมืองฝั่งทะเลด้านตะวันตกของชาวเกาะบอร์เนียว กล่าวกันว่าชนชาวบีซายาเป็นกลุ่มแรกๆ ที่เข้าเป็นศาสนาอิสลามในราวศตวรรษที่ 13 ชาวบีซายาในรัฐซาบะห์และบรูไนมีชื่อที่ซ้ำกับชนชาวบีซายา (Visaya) ในฟิลิปปินส์ แต่ทั้งสองชนเผ่าไม่เกี่ยวข้องกันเลย ตำนานกล่าวว่า ชื่อชนชาวบีซายา (Bisaya) มาจากคำว่า Mabisalya หมายถึง ผู้ขายหรือผู้หญิงส่งางาม ต่อมาเพี้ยนมาเป็นบีซายาจนถึงปัจจุบัน

เศรษฐกิจบรูไน

“ประเทศบรูไน” เศรษฐกิจขึ้นอยู่กับน้ำมันและก๊าซธรรมชาติเป็นสำคัญ อัตราการว่างงานเพียง 3.5 – 4.0 เท่านั้น รัฐบาลให้ความสำคัญกับการศึกษาและคุณภาพการศึกษาอย่างมาก ขณะนี้บรูไนกำลังใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 9 ซึ่งเป็นวิสัยทัศน์แห่งชาติ

¹พรทิมล เมธีวานันท์. บรรณาธิการ (2555) รายงานการวิจัยการศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมด้านการผลิตและพัฒนากำลังคนเพื่อการรองรับการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีภายใต้กรอบประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. หน้า 117 -119

ส่วนหนึ่งของ พ.ศ. 2578 (Brunei Vision 2035 หรือ Wawasan Brunei 2035) เป็นแผนซึ่งให้ความสำคัญกับด้านการศึกษาเป็นสำคัญ มุ่งหวังเพิ่มจำนวนแรงงานที่มีการศึกษา (Educated workforce) เพื่อจะเป็นส่วนหนึ่งในการเสริมสร้างขีดความสามารถของทรัพยากรมนุษย์ ขยายจำนวนแรงงานทักษะสูง รัฐให้ความสนใจสาขาทักษะอุตสาหกรรม ทักษะด้านการเป็นผู้ประกอบการ ทักษะด้านวิชาชีพ ด้านสารสนเทศ ด้านสุขภาพ (Medical and Health) การท่องเที่ยว วิศวกรรม และการก่อสร้าง

จากแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษาของประเทศ ปี พ.ศ. 2550-2554 (Brunei-Darussalam Education Strategic Plan 2007-2011) มุ่งเน้นการเรียนรู้ตลอดชีวิต กระทรวงศึกษาธิการของประเทศบรูไนเป็นหน่วยงานหลักที่เสริมสร้างความเข้มแข็งในด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยในแผนยุทธศาสตร์ฉบับนี้ได้มีการมุ่งเน้นในด้าน ICT ซึ่งจะเป็นเครื่องมือในการเชื่อมโยงความรู้และเศรษฐกิจอันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ สำหรับการเตรียมพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกและประชาคมอาเซียนนั้น กระทรวงศึกษาธิการเน้นระบบการศึกษาที่ยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลงให้เข้ากับอุปทานแรงงาน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว คุณภาพของสถาบันการศึกษา การฝึกอบรมเพิ่มความรู้แก่ครูผู้สอน หลักสูตรที่สามารถยืดหยุ่น และนำระบบ ICT มาใช้ ซึ่งเป็นเครื่องมือหลักที่กระทรวงนำมาใช้เพื่อส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

การมีส่วนร่วมในประชาคมโลก¹

บรูไนเข้าร่วมเป็นสมาชิกของสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) ตั้งแต่วันที่ 8 มกราคม พ.ศ. 2527 นอกจากนี้ รัฐบาลบรูไนยังได้มีการลงนามในข้อตกลงพหุภาคีและทวิภาคี เพื่อสร้างสายสัมพันธ์ทางการค้าที่ดีกับสมาชิกในกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็น Association of South East Asian Nations (ASEAN), Asia-Pacific Economic Cooperation (APEC), Organization of Islamic Cooperation (OIC), European Communities (EC), United Nations

¹ดร.สิรางค์ กลั่นคำสอน. ล.ศ. หน้า 40-41

(UN) และ Asia-Europe Meeting (ASEM) บรูไนถือว่าเป็นสมาชิกกลุ่มแรกของ World Trade Organization (WTO) และรวมถึงเป็นประเทศที่มีบทบาทสำคัญในการร่วมก่อตั้ง BIMP-EAGA (Brunei Darussalam-Indonesia-Malaysia-The Philippines East ASEAN Growth Area) ผลประโยชน์ที่บรูไนจะได้รับจากความร่วมมือกับองค์กรต่างๆ ได้ช่วยสร้างผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสร้างพันธมิตรทางการทหารให้กับบรูไน บรูไนได้สร้างความเข้มแข็งทางการเงินโดยตั้งศูนย์กลางการเงินนานาชาติ (Brunei International Financial Center หรือ BIFC) นอกจากนี้แล้วบรูไนยังได้มีความพยายามในการปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางเศรษฐกิจจากการลงทุนเพียงแค่น้ำมันและก๊าซธรรมชาติมาสู่การใช้ทรัพยากรประเภทอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็น ป่าไม้ แร่ธาตุหรือประมง

สภาพแวดล้อมการลงทุน

บรูไนเป็นประเทศที่มีการเปิดเสรีทางการค้ากับต่างชาติ เนื่องจากสภาพทางภูมิศาสตร์ที่ติดกับทะเลบรูไน จึงได้มีการพัฒนาท่าเรือน้ำลึกเพื่อติดต่อซื้อขายกับต่างชาติ โดยท่าเรือของบรูไนนับได้ว่าเป็นศูนย์กลางของประเทศในกลุ่มอาเซียน (Asean Hub)

บรูไนจะสนับสนุนการลงทุนกับต่างชาติ โดยจะกำหนดอัตราภาษีนิติบุคคล (company tax holding) อยู่ที่ 30% โดยในบางธุรกิจนักธุรกิจต่างชาติสามารถถือครองสิทธิ์ได้ 100% กฎระเบียบที่ให้ชาวต่างชาติลงทุนจะเอื้อประโยชน์และให้สิทธิประโยชน์หลายรูปแบบให้แก่ชาวต่างชาติ คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจบรูไนมีหน้าที่รับผิดชอบหลักในการวางแผนส่งเสริมการลงทุน สำหรับธุรกิจใหม่สามารถได้รับการลดเว้นภาษีนิติบุคคลเป็นเวลา 5 ปี ตามมูลค่าการลงทุน

รายได้หลักของบรูไนมาจากการส่งออกน้ำมันดิบและก๊าซธรรมชาติ โดยคิดเป็นร้อยละ 90 ของมูลค่าการส่งออกทั้งหมด โดยส่งไปยังประเทศออสเตรเลีย เกาหลีใต้ ไทย สิงคโปร์ และจีน เป็นต้น บรูไนนับว่าเป็นผู้ผลิตน้ำมันรายใหญ่ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ กำลังการผลิตน้ำมันประมาณ 180,000 บาร์เรลต่อวัน ผลิตก๊าซธรรมชาติได้ประมาณ 1.2 ล้านลูกบาศก์ฟุตต่อวัน หน่วยงานที่กำหนดนโยบายด้านน้ำมันและก๊าซธรรมชาติของบรูไนคือ บริษัทปิโตรเลียมแห่งชาติ (Brunei National Petroleum Company Sedirian Berha) นอกจากนี้ ยังมีการลงทุนผ่านสำนักงานการลงทุนของบรูไน (Brunei Investment Agency หรือ BIA) โดยมีการถือหุ้นหรือพันธบัตรในต่างประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย ญี่ปุ่น และยุโรป เป็นต้น

อุตสาหกรรมอาหารฮาลาลเป็นอุตสาหกรรมที่บรูไนให้ความสำคัญโดยมีการสร้างความร่วมมือกับออสเตรเลียในการส่งอาหารฮาลาลให้เป็นที่รู้จักของต่างชาติ บรูไนได้จัดตั้งโครงการ "Brunei Premium Halal Brand" ขึ้น

บรูไนเป็นประเทศที่มีระบบสาธารณูปโภคอยู่ในระดับดี ทำให้เอื้อประโยชน์ในการทำอุตสาหกรรมประเภทต่างๆ บรูไนได้มีการลงทุนสร้างโรงงานไฟฟ้าพลังแสงอาทิตย์ที่ใหญ่ที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ภายใต้ความร่วมมือจากบริษัท Mitsubishi Cooperation ของประเทศญี่ปุ่น ภายใต้โครงการ "TenagaSuria Brunei" ซึ่งสามารถผลิตกระแสไฟฟ้าได้ 1.2 MegaWatt

สำหรับความร่วมมือกับไทยนั้นได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการว่าด้วยความร่วมมือทวิภาคีระหว่างไทยกับบรูไน (Joint Commission for Bilateral Cooperation Between Thailand and Brunei Darussalam) ตั้งแต่ พ.ศ. 2542 เพื่อส่งเสริมความร่วมมือทางด้านต่างๆ เช่น แรงงาน วิชาการ ท่องเที่ยว วัฒนธรรม เป็นต้น

อุปสรรคทางการค้า

บรูไนเป็นประเทศที่มีประชากรจำนวนน้อยดังนั้นขนาดของตลาดผู้บริโภคจึงมีขนาดเล็ก โอกาสที่ชาวต่างชาติจะเข้าไปขยายตลาดการลงทุนจึงมีขอบเขตที่จำกัด

ประเทศบรูไนมีกฎระเบียบข้อบังคับทางด้านอาหารที่เคร่งครัด โดยกำหนดให้มีการนำเข้าเฉพาะอาหารฮาลาลเท่านั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาหารประเภทเนื้อสัตว์ไม่ว่าจะเป็น เนื้อวัว เนื้อกระบือ แพะ แกะและไก่ ในการตรวจสอบอาหารที่นำเข้าบรูไน อาหารจะต้องถูกตรวจสอบถึงกรรมวิธีการผลิตจากกระทรวงศาสนา (Ministry of Religious Affairs) และกรมการเกษตร กระทรวงอุตสาหกรรม (Ministry of Industry and Primary Resources) ซึ่งจากระเบียบนี้ทำให้ผู้ที่ต้องการส่งออกอาหารไปยังบรูไนถูกจำกัดเฉพาะบางผู้ผลิตเท่านั้น

ประเทศบรูไนได้นำแผนพัฒนาแห่งชาติฉบับที่ 9 มาใช้ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งภายใต้ Brunei's tional Vision 2035 หรือ Wawasan Brunei 2035 นั้น ให้ความสำคัญกับด้านการศึกษาเป็นสำคัญ โดยมีแนวทางการเตรียมพร้อมด้านกำลังคน คือ มุ่งหวังให้จำนวนแรงงานที่มีการศึกษา (Educated Workforce) มีจำนวนมากขึ้น การเสริมสร้างขีดความสามารถของทรัพยากรมนุษย์ เพิ่มจำนวนแรงงานทักษะสูง

ระบบการศึกษาของประเทศบรูไน¹ (Education System of Brunei)

รูปแบบที่ทางการกำหนดไว้ คือ 7-3-2-2 โดยใช้แบบอย่างตามระบบของอังกฤษ แบ่งเป็น ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย และระดับอุดมศึกษา ปี พ.ศ. 2555 บรูไนมีโรงเรียนประถมศึกษา 123 โรงเรียน มัธยมศึกษา 26 โรงเรียน โดยเป็นโรงเรียนเอกชน 70 โรงเรียน ซึ่งตามพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2527 ได้ระบุให้โรงเรียนเอกชนทั้งหมด รวมทั้งครูต้องลงทะเบียนกับกระทรวงศึกษาธิการด้วย

การศึกษาระดับประถมศึกษา (Primary Education)

การศึกษาระดับประถมศึกษา หรือ การศึกษาขั้นต้น แบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับก่อนวัยเรียน (Pre-School) ระดับประถมต้น (Lower Primary) และระดับประถมปลาย (Upper Primary) โดยใช้ระยะเวลาในการเรียน 7 ปี ทั้งนี้การศึกษาระดับประถมของบรูไนมีจุดมุ่งหมายให้เด็กนักเรียนมีพื้นฐานที่แน่นในทักษะด้านการเขียน การอ่านและการคิดคำนวณทางคณิตศาสตร์ ตลอดจนจัดหาและสนับสนุนโอกาสต่างๆ เพื่อสร้างพัฒนาการการเติบโตทางร่างกายและจิตใจของแต่ละคน อนึ่ง การศึกษาก่อนวัยเรียนได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาระดับประถมศึกษา ซึ่งนับตั้งแต่ พ.ศ. 2555 เป็นต้นมา ได้กลายเป็นการบังคับให้เด็กอายุ 5 ปี ต้องมาลงทะเบียนเข้ารับการศึกษาเป็นเวลา 1 ปี ก่อนเข้าสู่อการศึกษาในระดับประถมต้นต่อไป

การศึกษาระดับมัธยมศึกษา (Secondary Education)

1. ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (Lower Secondary)

ใช้ระยะเวลาการศึกษาเล่าเรียน 3 ปี และเมื่อจบการศึกษาในปีที่ 3 แล้ว นักเรียนสามารถเข้าไปสอบจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่เรียกว่า Penilaian Menengah Bawah (PMB) ซึ่งถ้าผ่านการสอบก็มีทางเลือก 2 ทาง ดังนี้

¹พรทิมล เมธิวานันท์. บรรณาธิการ (2555) การศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมด้านการผลิตและพัฒนากำลังคนเพื่อการรองรับการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีภายใต้กรอบประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. หน้า 76-78

1) เรียนต่ออีก 2-3 ปี ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย แล้วสอบจบที่เรียกว่า The Brunei Cambridge General Certificate of Education (GCE 'O' level) examination หรือ The GCE 'N' level examination

2) เรียนต่อในหลักสูตรทางศิลปะ เทคนิค ซึ่งเป็นแนวทางด้านวิชาชีพ เพื่อมุ่งเข้าสู่ตลาดการจ้างงาน

2. ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (Upper Secondary)

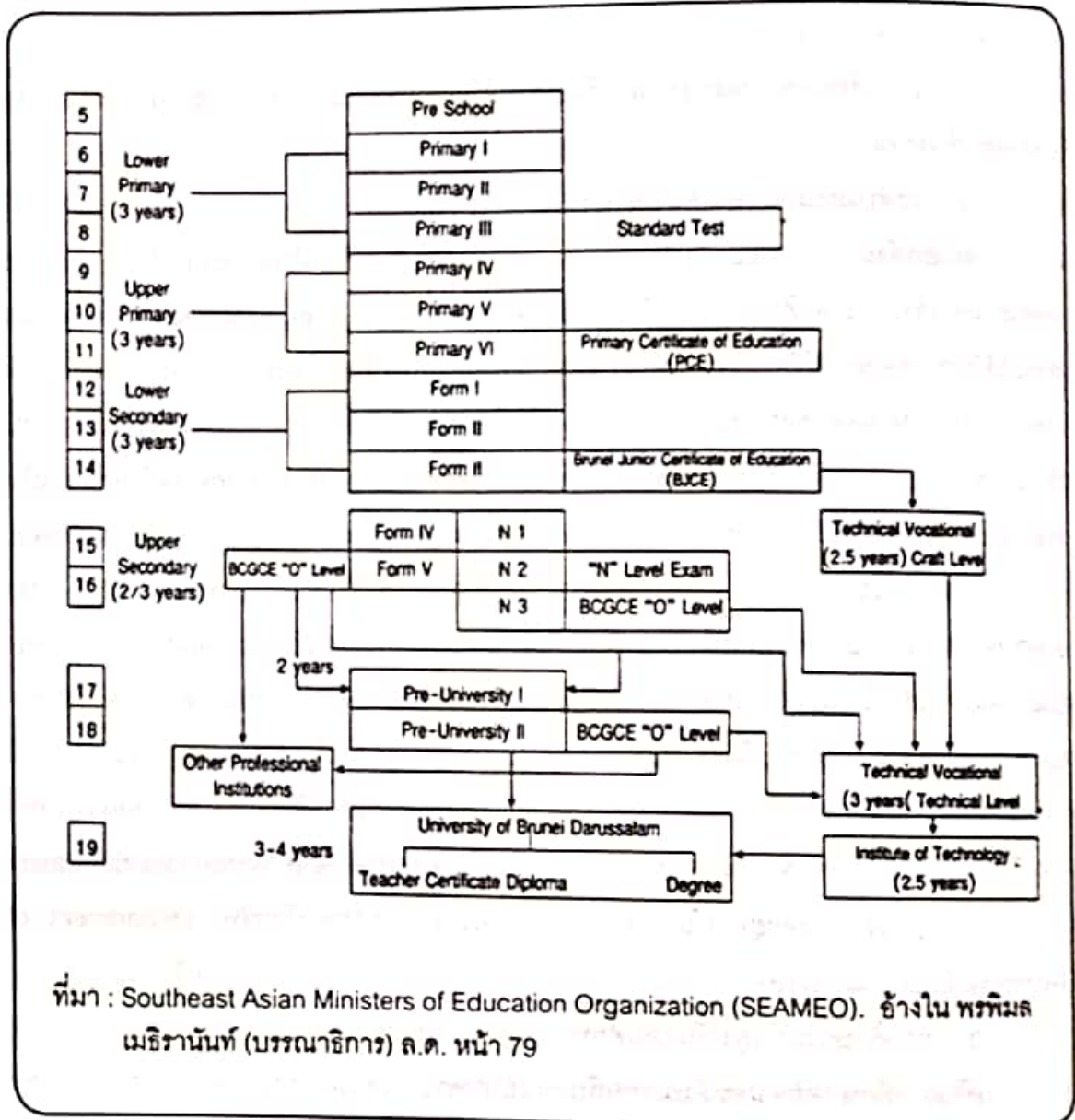
ภายหลังจากการสอบ PMB นักเรียนสามารถเข้าเลือกเรียนในสายวิทย์ ศิลป์ หรือสายเทคนิค โดยใช้ระยะเวลาศึกษา 2-3 ปี ซึ่งในช่วงปลายปีที่ 2 ผู้ที่ประสบความสำเร็จได้รับคะแนนสูงจะได้รับการทดสอบที่เรียกว่า GCE 'O' level ส่วนผู้ที่มีคะแนนรองลงมาจะได้รับการทดสอบที่เรียกว่า GCE 'N' level ซึ่งถ้าสอบผ่านด้วยคะแนนที่ดีก็มีโอกาสเลื่อนสู่ 'O' level ในปีต่อมา ทั้งนี้ นักเรียนที่ผ่าน 'O' level ที่ตรงสายวิชาและครบถ้วนอาจจะเข้าสู่หลักสูตร Per-University เป็นเวลา 2 ปี และจะได้รับประกาศนียบัตร Brunei Cambridge Advanced Level (CCE 'A' Level)

ส่วนนักเรียนคนอื่นๆ อาจจะตัดสินใจเลือกทำงาน เข้ารับการศึกษาศึกษาที่สถาบันการศึกษาต่างๆ ทั้งภายในประเทศ อาทิ มหาวิทยาลัยบรูไนดารุสซาลาม วิทยาลัยพยาบาลหรือไปเรียนต่างประเทศนอกเหนือไปจากการศึกษาในภาครัฐดังกล่าวแล้วยังมีการศึกษาของภาคเอกชน (Non-Government Schools) ซึ่งถือเป็นทางเลือกให้กับพ่อแม่ผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษา ทั้งนี้ สถาบันการศึกษาของภาคเอกชนทุกแห่งจะต้องขึ้นทะเบียนกับกระทรวงการศึกษาและยังรวมถึงการศึกษาและการฝึกอบรมทางวิชาชีพ (Technical and Vocational Education and Training-TVET) ซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกรมการศึกษาวิชาชีพ (Department of Technical Education-DTE)

3. การศึกษาระดับสูง/ชั้นอุดมศึกษา (Higher Education)

เป็นการศึกษาต่อจากระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยสถาบันการศึกษาในระดับนี้จะอนุมัติวุฒิบัตร ตั้งแต่ระดับปริญญาตรี โท และเอก ให้แก่ผู้จบการศึกษา แต่ก็จะมีมติประกาศนียบัตรต่างๆ ในระดับอนุปริญญาด้วย ในประเทศบรูไนมีมหาวิทยาลัยของรัฐ คือ มหาวิทยาลัยบรูไนดารุสซาลาม ซึ่งเปิดอย่างเป็นทางการในปี พ.ศ.2528 อย่างไรก็ดี แม้ว่าการศึกษาระดับอุดมศึกษาจะอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์ของกระทรวงการศึกษา ซึ่งเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 83 รวมทั้งมีการเชื่อมโยงการทำงานระหว่างกัน แต่การจัดการศึกษาในระดับนี้ยังคงมีอิสระ และสามารถดำเนินการได้เองโดยไม่ต้องอยู่ในการควบคุมของกระทรวงการศึกษา

แผนภาพที่ 1 โครงสร้างการศึกษาของประเทศบรูไน

การเสริมสร้างวัฒนธรรมการอ่าน : มุมมองของบรูไนดารุสซาลาม

เนลลี่ ดาโต ปาดูกะ ฮาจิ ซันนี่ (Nellie DatoPaduka Haji Sunny)¹ ให้สาระข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมแห่งบรูไน (DewanBahasadanPustaka Brunei หรือ DBP) ในการส่งเสริมและโครงการการอ่านการริเริ่มของรัฐบาลบรูไน โครงการต่างๆ เช่น การประชุมความรู้ (The Knowledge Convention) กลุ่มงานวิจัยเชิงคุณภาพเรื่องวัฒนธรรมการอ่านของ PMO (The Reading Culture Focus Group of PMO) โครงการอ่านระดับชาติ (The National Reading Programmes) และระบบการศึกษาระดับชาติสำหรับศตวรรษที่ 21 (SPN 21) เพื่อที่จะทำให้วิสัยทัศน์บรูไนดารุสซาลาม 2035 เป็นจริงขึ้นมาได้

บรูไนดารุสซาลามเป็นอาณาจักรโบราณอุดมสมบูรณ์ไปด้วยมรดกทางวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณี บรูไนเป็นประเทศมุสลิมที่ได้รับอิสรภาพเมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2527 บรูไนเป็นสมาชิกของสมาคมอาเซียน (The Association of Southeast Asian Nations) องค์การประชุมอิสลาม (The Organization of Islamic Conference) เครือจักรภพ (The Commonwealth) และสหประชาชาติ (United Nations) ปัจจุบันบรูไนเป็นประเทศทันสมัยที่ผลิตน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ นอกจากนี้ยังมีชื่อเสียงในด้านความก้าวหน้าทั้งทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ ระบบการปกครองเป็นแบบระบอบราชาธิปไตยมุสลิมมลายู (The Malay Islamic Monarchy) โดยมีภาษามลายู เป็นภาษาทางการ พระราชดำรัสของสมเด็จพระราชาธิบดีอัสซานัลโบลเกียห์ ที่พระราชทานไว้ "ผู้ที่มีความรู้คือผู้ที่ไม่เคยหยุดการเรียนรู้ ฟัง เห็น หรืออ่าน เพื่อเพิ่มเติมความรู้"

"วัฒนธรรมการอ่านเป็นเรื่องสำคัญซึ่งเราควรให้ความสำคัญที่สุดในโครงการพัฒนาระดับชาติ"

"เราพึงหล่อเลี้ยงเสริมสร้างวัฒนธรรมการเพิ่มเติมความรู้ที่บ้าน ที่ศูนย์การศึกษา ที่ทำงาน และที่อื่นๆ เพื่อที่คนรุ่นต่อไปจะได้พัฒนานิสัยการอ่านและบำรุงรักษาวัฒนธรรมความรู้ได้"

¹เนลลี่ ดาโต ปาดูกะ ฮาจิ ซันนี่ (Nellie DatoPaduka Haji Sunny). การเสริมสร้างวัฒนธรรมการอ่าน : มุมมองของบรูไนดารุสซาลาม ใน วัฒนธรรม วิจัยจะถูกล (บรรณาธิการ) (2555). อ่านข้ามชาติ. กรุงเทพฯ: สำนักงานอุทยานการเรียนรู้ หน้า 129-142. แปลจาก Empowering a Reading Culture: A Brunei Darussalam's Perspective

วิสัยทัศน์บรูไน 2035 (Brunei Vision 2035)

ในปี ค.ศ. 2008 (พ.ศ. 2551) รัฐบาลได้กำหนดวิสัยทัศน์ระดับชาติ และหนึ่งในบรรดาเป้าหมายเหล่านั้นคือ การเสริมความสามารถในการแข่งขันของประชากรในระบบเศรษฐกิจที่มีพื้นฐานทางด้านความรู้

ความรู้ได้กลายมาเป็นองค์ประกอบหลัก และด้วยเหตุนี้เองได้ก่อให้เกิดระบบการศึกษาระดับชาติ (SPN21) เพื่อสนับสนุนการสร้างชาติไปสู่ปี 2035

องค์ประกอบหลัก

ยุทธศาสตร์การศึกษาที่จะเตรียมเยาวชนของเราสำหรับงานและความสำเร็จในโลกที่มีการแข่งขันและมีความรู้เป็นพื้นฐานเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ

ยุทธศาสตร์เศรษฐกิจที่จะสร้างเศรษฐกิจใหม่ให้กับประชากรของเรา และขยายโอกาสทางธุรกิจภายในประเทศบรูไนดารุสซาลาม โดยการส่งเสริมการลงทุนทั้งในประเทศและต่างประเทศ และทั้งในด้านอุตสาหกรรมน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ และกลุ่มเศรษฐกิจนอกเหนือจากอุตสาหกรรมน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ

ยุทธศาสตร์ความมั่นคงที่จะคุ้มกันความมั่นคงทางการเมืองและอำนาจอธิปไตยของประเทศ รวมทั้งสมรรถนะทางการป้องกันและทางทหาร และสมรรถนะในการที่จะตอบโต้การคุกคามของโรคภัยและความหายนะทางธรรมชาติ

ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบองค์กรที่จะเสริมสร้างธรรมาภิบาลทั้งในภาคสาธารณะและภาคเอกชน รวมถึงการบริการสาธารณะที่มีคุณภาพสูง โครงสร้างการควบคุมตามกฎหมายที่ปฏิบัติได้และทันสมัย และการดำเนินการของรัฐบาลที่มีประสิทธิภาพซึ่งลดทอนระบบราชการที่สลับซับซ้อน

ยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นที่จะเสริมโอกาสให้กับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม รวมทั้ง ช่วยให้ชาวบรูไนเชื้อสายมาเลย์สามารถบรรลุความเป็นผู้นำทางธุรกิจและอุตสาหกรรม โดยการพัฒนาความแข็งแกร่งทางด้านการแข่งขันให้มากขึ้น

ยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่จะสร้างความมั่นใจว่าการลงทุนจะเป็นไปอย่างต่อเนื่อง โดยผ่านความร่วมมือระหว่างภาคสาธารณะและภาคเอกชน ในการพัฒนาและคงไว้ซึ่งโครงสร้างพื้นฐานระดับมาตรฐานโลก โดยให้ความสำคัญเป็นพิเศษทางด้านการศึกษา สุขภาพ และอุตสาหกรรม

ยุทธศาสตร์การประกันสังคมที่จะสร้างความมั่นใจว่าประเทศจะรุ่งเรืองประชากรทั้งหมด จะได้รับการดูแลเอาใจใส่อย่างเหมาะสม

ยุทธศาสตร์ด้านสิ่งแวดล้อมที่จะสร้างความมั่นใจว่าธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และแหล่งที่อยู่ทางวัฒนธรรมจะได้รับการอนุรักษ์อย่างถูกต้องเหมาะสม ทั้งยังจะช่วยดูแลให้เรามีสุขภาพที่ดี และความปลอดภัยสอดคล้องกับหลักการปฏิบัติของนานาประเทศในระดับสูงสุด

ระบบการศึกษาระดับชาติ

การศึกษาในประเทศบรูไนดารุสซาลามได้รับการพัฒนาในหลายแง่หลายด้านโดยเริ่มต้น การศึกษาแบบทันสมัยอย่างจริงจังในปี พ.ศ. 2455 ต่อมา มีการพัฒนาด้านการศึกษามากมาย เพื่อให้สอดคล้องกับสภาวะทางสังคมและเศรษฐกิจและความต้องการทางสังคม เมื่อบรูไนได้รับ อิสรภาพโดยสมบูรณ์ในปี พ.ศ. 2517 การขยายระบบการศึกษายังมีความจำเป็นมากขึ้น

SPN21 เป็นนโยบายการศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21 ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการของบรูไน ได้นำมาใช้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554 เพื่อเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษาให้เป็นแรงผลักดันประเทศไปสู่ เป้าหมายตามวิสัยทัศน์บรูไน 2035

หนึ่งในเป้าหมายหลักคือปรับปรุงคุณภาพการศึกษาผ่านความเป็นเลิศทางการสอนและการเรียนรู้ SPN21 จะจัดเตรียมเส้นทางเพื่อบรรลุถึงวิสัยทัศน์นี้ รวมทั้ง จัดเตรียมเส้นทางเพื่อสนองความท้าทายทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมของศตวรรษที่ 21

การดำเนินการปฏิบัติเป็นขั้นตอน รวมทั้ง การจัดเตรียมหลักสูตรและโครงสร้างการ ประเมินผลแบบใหม่ โครงการจัดการดูแลนักเรียนที่มีปัญหา โครงการฝึกอบรมสร้างครูที่มี ประสิทธิภาพ โครงการสร้างผู้นำที่มีประสิทธิภาพ การจัดเตรียมแหล่งทรัพยากรเพื่อการสอนและ การเรียนรู้ซึ่งรวมถึงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) แหล่งข้อมูลที่เพียงพอและระบบ ที่มีประสิทธิภาพสำหรับการควบคุม การประเมินผล และการสร้างมาตรฐาน

การซื้อขายหนังสือ การตีพิมพ์ และการกระจายเสียง

การตีพิมพ์ในประเทศบรูไนเพิ่งเริ่มต้นเมื่อปี พ.ศ. 2495 โดยมีการตีพิมพ์หนังสือพิมพ์ 'Salam Seria' เป็นครั้งแรก ตามด้วยหนังสือพิมพ์ 'Borneo Bulletin' ซึ่งออกจำหน่ายในวันที่ 7 พฤศจิกายน พ.ศ. 2496 'Pelita Brunei' ออกในวันที่ 15 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2499 และ 'Brunei Times' ออกในวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2549

ปัจจุบันนี้ สถาบันภาษาและวัฒนธรรมแห่งบรูไน (DBP) เป็นหน่วยงานของรัฐบาลและเป็นสำนักพิมพ์ที่แข่งขันและใหญ่ที่สุด เป็นผู้ตีพิมพ์นวนิยาย หนังสือเด็ก โคลงกลอน ชีวประวัติ (หนังสือวิชาการ) เป็นภาษามลายูและภาษาอังกฤษ DBP เป็นสมาชิกของสมาคมสำนักพิมพ์อาเซียนและสมาคมสำนักพิมพ์แห่งเอเชียแปซิฟิก

ในปี พ.ศ. 2506 มีการตีพิมพ์หนังสือครั้งแรก คือหนังสือสำหรับเด็กสองเล่มที่มีชื่อว่า "ABC" ซึ่งเป็นหนังสือภาพตัวอักษร และ "Asaskira-kirabagidarjahpermulaan" Ahmad Kadi เป็นผู้เขียนทั้งสองเล่ม ต่อมาในปี พ.ศ. 2509 มีการจัดพิมพ์วารสารเล่มแรกคือ bahan ตามด้วย Mekar ตีพิมพ์เดือนกันยายน พ.ศ. 2510 Juara เดือนมกราคม พ.ศ. 2538 Bajasa ตุลาคม พ.ศ. 2538 Pangsuru มกราคม พ.ศ. 2539 Journal Undang-Undang Syariah กันยายน พ.ศ. 2544 ส่วนวารสารของพิพิธภัณฑบรูไนมีการตีพิมพ์ครั้งแรกในปี พ.ศ. 2512

สำนักพิมพ์อื่นๆ ของรัฐบาลที่แข่งขัน ได้แก่ the State Mufti Office, Pusat Dakwah Islamiyah, พิพิธภัณฑบรูไน ศูนย์ประวัติศาสตร์บรูไน และสำนักข่าวรัฐบาล ส่วนสำนักพิมพ์ของเอกชนนั้นยังมีอยู่น้อย

พระราชบัญญัติอนุรักษ์หนังสือปี พ.ศ. 2510 กำหนดให้สำนักพิมพ์ส่งหนังสือที่ตีพิมพ์ในประเทศทั้งหมดมาเก็บเป็นตัวอย่างไว้ในห้องสมุดพิพิธภัณฑแห่งบรูไน นอกจากนี้ยังมีการออกพระราชบัญญัติจดหมายเหตุเมื่อวันที่ 2 มกราคม พ.ศ. 2518 อีกด้วย

สถานีวิทยบรูไนเริ่มกระจายเสียงเมื่อวันที่ 2 พฤษภาคม พ.ศ. 2500 ในยุคแรกๆ สถานีวิทยุเป็นเครื่องมือสำคัญในการเผยแพร่ข่าวสารสู่ประชาชนจำนวนมาก มีการเผยแพร่ประกาศสำคัญๆ และข่าวสารมากมายทางวิทยุกระจายเสียง

การพัฒนาห้องสมุด

มีการจัดตั้งห้องสมุดขึ้นตั้งแต่ตอนต้นศตวรรษที่ 1950 (ช่วง พ.ศ. 2493-2502) ในปี พ.ศ. 2494 วิทยาลัย Sultan Omar Ali Saifuddin ได้ก่อตั้งขึ้น ตามด้วย Sekolah Tinggi Perempuan Raja Isteri ในปี พ.ศ. 2500 วิทยาลัยทั้งสองแห่งนี้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อการสอน จัดเป็นห้องสมุดในปี พ.ศ. 2496 สำนักข่าวรัฐบาลได้ตั้งห้องอ่านหนังสือขึ้นที่ Kuala Belait และที่ Brunei Town ในปี พ.ศ. 2497 ที่ Bangar ในปี พ.ศ. 2500 ที่ Seria ในปี พ.ศ. 2516 แต่ละแห่งจะมีผู้เฝ้าดูแลและเปิดทุกวันยกเว้นวันอาทิตย์ ห้องอ่านหนังสือเหล่านี้ซึ่งมีหนังสือต่างๆ หนังสือพิมพ์ และ นิตยสารให้บริการเป็นที่นิยมมากในเวลานั้น

สำหรับบริการห้องสมุดสาธารณะนั้น มีบริการเป็นครั้งแรกสองเดือนหลังจากการจัดตั้งสถาบันภาษาและวัฒนธรรมแห่งบรูไน (DBP) แห่ง Jordan Elizabeth II ในเมืองหลวงเมื่อวันที่ 29 กันยายน พ.ศ. 2511 ส่วนบริการห้องสมุดเคลื่อนที่เริ่มต้นในเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2513 ที่ Kampung Sengkurong และต่อมาที่ Tutong District บริการห้องสมุดเคลื่อนที่ได้ให้บริการต่อเนื่องเป็นเวลาหลายปีเพื่อบริการประชาชนทั่วประเทศ

ในปี พ.ศ. 2514 จึงเริ่มมีบริการให้ยืมหนังสือจากห้องสมุดหลัก ห้องอ่านหนังสือ 4 แห่งของสำนักข่าวรัฐบาลก่อนหน้านี้ได้รับการส่งมอบให้กับสถาบันภาษาและวัฒนธรรมและได้กลายเป็นห้องสมุดสาขา โดยที่ห้องสมุด Kuala Belait และ Tutong ได้เปิดให้บริการในปี พ.ศ. 2518 ส่วนในปี พ.ศ. 2519 เปิดที่ Seria และปี พ.ศ. 2521 ที่ Bangar, Temburong ต่อมาภายใต้แผนการพัฒนาระดับชาติ ครั้งที่ 8 มีการเปิดห้องสมุดประชาคม 4 แห่งที่ Muara, Randan, Lambak Kanan และ Sengkurong

ปัจจุบันนี้ สถาบันภาษาและวัฒนธรรมแห่งบรูไนมีหน้าที่รับผิดชอบในการพัฒนาและเผยแพร่ภาษาและวรรณกรรม การวิจัยทางด้านวัฒนธรรม ตีพิมพ์งานวรรณกรรมในท้องถิ่น นอกเหนือจากการให้บริการทางห้องสมุดทั่วประเทศ ยังมีบริการห้องสมุดสาธารณะผ่านห้องสมุดสาขา ห้องสมุดประชาคม จุดบริการห้องสมุดเคลื่อนที่

ในปี พ.ศ. 2528 มีการก่อตั้งมหาวิทยาลัยแห่งชาติขึ้นเป็นแห่งแรก และเพิ่มอีก 3 แห่งในปี พ.ศ. 2550, 2551 และ 2552 ในปี พ.ศ. 2540 มีการก่อตั้งห้องสมุด Mindel และศูนย์สารสนเทศ ได้รับรางวัลห้องสมุดดีเยี่ยมประเภทห้องสมุดกระทรวงเมื่อวันที่ 13 มกราคม พ.ศ. 2554 กระทรวงและหน่วยงานของรัฐบาลเกือบทุกแห่งมีห้องสมุดขนาดมาตรฐานต่างๆ กัน โดยมีบรรณารักษ์

อย่างน้อยหนึ่งคน สถาบันการศึกษาของรัฐบาลทุกแห่งมีห้องสมุด ได้แก่ โรงเรียนประถม 118 แห่ง โรงเรียนระดับมัธยม 31 แห่ง และวิทยาลัย 3 แห่ง นอกจากนี้ วิทยาลัยเอกชนและโรงเรียนเอกชนล้วนแต่มีห้องสมุดของตนเอง แม้กระทั่งสุเหร่าและห้องสวดมนต์ก็มีห้องสมุดเล็กๆ ด้วย

ปลูกฝังการอ่านตั้งแต่วัยเด็ก

ตั้งแต่ช่วงปฐมวัย สถาบันภาษาและวัฒนธรรมแห่งบรูไนจึงมีบทบาทสำคัญในอันที่จะประสานงานอย่างใกล้ชิดกับโรงเรียน เพื่อทำกิจกรรมเกี่ยวข้องกับห้องสมุดเพื่อประโยชน์สำหรับเยาวชนตั้งแต่วัยเด็ก เด็กก่อนวัยเรียนจะเรียนรู้ภาษาพื้นฐาน ตัวเลข มารยาท ความรู้พื้นฐานของศาสนาอิสลาม การเคลื่อนไหว วินัย การร้องเพลง การพัฒนาพรสวรรค์โรงเรียนระดับประถมยังเน้นทักษะพื้นฐาน (3Rs) เพื่อการพัฒนาความริเริ่มสร้างสรรค์ และทักษะพื้นฐานในการอ่าน การเขียน และการคิดเลข (3Rs)

จึงถือว่า การอ่านเป็นทักษะแรกและสำคัญที่สุดที่ต้องเรียนรู้ สำหรับการพัฒนาพื้นฐานอื่นๆ และจะเป็นรากฐานสำหรับการศึกษาในระบบต่อไป ถ้าเด็กไม่มีความสามารถในการอ่าน พวกเขาจะไม่สามารถก้าวหน้าได้มากนัก จึงเป็นหน้าที่ของครูตั้งแต่ระดับประถมศึกษาที่จะต้องอธิบายให้เด็กทราบถึงความสำคัญของการอ่าน

การรักหนังสือและรักการอ่านยังเป็นเรื่องต้องสร้างเสริมให้เกิดขึ้น มีผู้คนไม่มากนักที่อ่านหนังสือทุกวัน เหตุที่ไม่อ่านก็เพราะว่าไม่ได้ตระหนักถึงประโยชน์อันใหญ่หลวงของการอ่าน

ชาวบรูไนโดยทั่วไปจะไม่อ่านหนังสือเพื่อความบันเทิง ประเทศบรูไนมีชนบทธรรมเนียมประเพณีการถ่ายทอดด้วยวาจามาเป็นเวลาช้านานในประวัติศาสตร์ ดังนั้นชาวบรูไนจึงชอบพูดคุยมากกว่าอ่าน และถือว่าการพูดคุยกันเป็นการคบหาสมาคมที่มีคุณค่า แต่คนที่รักการอ่านจะถูกมองว่าไม่ชอบสังคม ชาวบรูไนจำนวนมากเชื่อว่าการอ่านเป็นกิจกรรมที่ควรทำเมื่ออยู่ลำพังเป็นส่วนตัว และไม่คิดว่าการอ่านมีประโยชน์และมีศักยภาพ แต่คิดว่าการอ่านออกเขียนได้เพียงพอแล้วที่จะทำให้ประสบความสำเร็จในชีวิต

เหตุผลอื่นๆ ที่ทำให้การอ่านไม่เป็นที่นิยม เพราะไม่มีหนังสือหลากหลาย หนังสือราคาแพง หนังสือและสิ่งตีพิมพ์จะต้องผ่านการเซ็นเซอร์อย่างเข้มงวดทางด้านการเมืองและทางศาสนา หนังสือในห้องกั้นมีจำนวนผลิตไม่มากพอที่จะสนองความต้องการในการอ่านทุกระดับ

พ่อแม่ไม่ถือว่าการซื้อหนังสือให้ลูกๆ อ่านเป็นสิ่งจำเป็น ห้องสมุดในโรงเรียนไม่พร้อมที่จะช่วยสนับสนุนและส่งเสริมการอ่าน คนจำนวนมากคิดว่าห้องสมุดมีไว้สำหรับเด็กๆ และนักเรียนเพื่อเตรียมตัวสอบ หนุ่มสาวที่มีวิชาชีพและผู้จบการศึกษาที่ออกจากมหาวิทยาลัยไปแล้วรู้สึกว่าคุณค่าไม่จำเป็นต้องอ่านอีกต่อไป เพราะงานที่ทำอยู่ไม่ต้องใช้การอ่านมากนัก เป็นพฤติกรรมที่การอ่านที่คล้ายกับไทยมาก เมืองไทยมีห้องสมุดเปิดหลัง พ.ศ. 2500

เสริมสร้างวัฒนธรรมการอ่านในบรูไนดารุสซาลาม

การส่งเสริมการอ่านและการรณรงค์การอ่านไม่ใช่สิ่งใหม่ ผู้นำในด้านนี้คือสถาบันภาษาและวัฒนธรรมแห่งบรูไน (DBP) ซึ่งได้ริเริ่มกิจกรรมหลากหลายนับตั้งแต่ ค.ศ.1970 (พ.ศ.2513) ขององค์กรพัฒนาเอกชนอีกหลายแห่งมีความพยายามส่งเสริมด้วย

ความคิดริเริ่มของสถาบันภาษาและวัฒนธรรมแห่งบรูไน (DBP)

สถาบันภาษาและวัฒนธรรมแห่งบรูไน ก่อตั้งในปี พ.ศ. 2505 สถาบันนี้มุ่งที่จะส่งเสริมการใช้ภาษามาเลย์ซึ่งเป็นภาษาราชการด้วยการตีพิมพ์และจัดเตรียมบริการห้องสมุด นับตั้งแต่นั้น สถาบันแห่งนี้ได้กลายมาเป็นผู้ให้บริการห้องสมุดทั่วประเทศที่ใหญ่ที่สุดและยังเป็นหอสมุดแห่งชาติอีกด้วย ทางสถาบันได้ดำเนินการกิจกรรมหลายอย่างเพื่อส่งเสริมการอ่านด้วยการบริการห้องสมุดนี้เอง เช่น การแข่งขันเล่านิทานประจำปี สโมสรห้องสมุดสำหรับเด็กและเยาวชน คณะละคร Taman Baturan Bergerak ไปเยี่ยมเยือนตามหมู่บ้าน (สำหรับเด็กเล็ก) Gerakan Budaya Membaca (สำหรับเยาวชน) การแนะนำหนังสือสู่ตลาด การอ่านบทกวี การประชุมเชิงปฏิบัติการสำหรับพ่อแม่เกี่ยวกับการอ่าน และการคัดเลือกหนังสือ

งานหนังสือแห่งชาติบรูไน

เริ่มมีงานหนังสือแห่งชาติตั้งแต่ปี พ.ศ. 2527 ปัจจุบันนี้ สถาบันภาษาและวัฒนธรรมได้จัดให้มีเป็นประจำทุกปีโดยจัดควบคู่ไปกับวันชาติ ในงานจะจัดให้มีกิจกรรมหลายอย่าง เช่น การสัมมนา การฝึกอบรม การประชุมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการอ่าน ห้องสมุดและข้อมูล

เทศกาลแห่งการอ่าน (Memperkasa Budaya Membaca)

เป็นงานประจำปีซึ่งสถาบันภาษาและวัฒนธรรมริเริ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2545 เพื่อกระตุ้นให้สาธารณชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเยาวชน ให้หันมาเริ่มนิสัยรักการอ่านเพื่อใช้เป็นการบำบัดที่ดีในการส่งเสริมจิตใจให้มีสุขภาพดี มีความคิดสร้างสรรค์ และมีความคิดริเริ่มใหม่ๆ อันจะนำไปสู่ความเป็นเลิศในทุกระดับสังคม ในปีนี้มีการจัดเทศกาลการอ่านขึ้นเมื่อวันที่ 13 มกราคม พ.ศ. 2555 และเป็นครั้งแรกที่มีการแจกรางวัลห้องสมุดดีเด่น 5 ประเภท ได้แก่ ห้องสมุดกระทรวง ห้องสมุดสุเหร่า มุมอ่านหนังสือ ห้องสมุดโรงเรียนระดับประถมศึกษา และห้องสมุดโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา

เดือนแห่งการอ่าน

สถาบันภาษาและวัฒนธรรมแห่งบรูไนได้ริเริ่ม "เดือนแห่งการอ่าน" ในปี พ.ศ. 2550 เพื่อให้เป็นโครงการประจำปีในเดือนมิถุนายนของทุกปีในอันที่จะปลูกฝังนิสัยการอ่านในหมู่เยาวชน

การสัมมนาระดับชาติเพื่อสร้างวัฒนธรรมการอ่านให้เข้มแข็ง ปี พ.ศ. 2555

เมื่อวันที่ 11 มีนาคม พ.ศ. 2555 สถาบันภาษาและวัฒนธรรมแห่งบรูไนได้จัดให้มีการสัมมนาการอ่านครั้งแรกภายใต้หัวข้อว่า "Membaca Nadi Kejayaan Bangsa"

วันหนังสือโลก

สถาบันภาษาและวัฒนธรรมแห่งบรูไนได้จัดให้มีกิจกรรมขึ้นทั้งวันในทุกสาขาทั่วประเทศ เมื่อวันที่ 23 เมษายน พ.ศ. 2555 เพื่อให้ประชาชนทราบถึงความสำคัญของวันนี้ หัวข้อการจัดงานในปีนี้เป็น "หนังสือและการแปล" เพื่อเฉลิมฉลองการครบรอบ 80 ปีของฐานข้อมูลหนังสือแปลของยูเนสโก (UNESCO) หรือ Index Translationum ความสำคัญของการเฉลิมฉลองวันอ่านหนังสือโลกของยูเนสโกก็เพื่อกระตุ้นการอ่านใน "ทุกชุมชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งวัยรุ่นควรให้อ่าน" เพราะเป็นการช่วยพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมของสังคม

ความคิดริเริ่มของสำนักนายกรัฐมนตรี

Majlis Ilmu/การประชุมความรู้ ปี พ.ศ. 2554 (Knowledge Convention)

มีการจัดการประชุมความรู้ขึ้นเป็นครั้งแรกระหว่างวันที่ 19-21 กรกฎาคม พ.ศ. 2547 นับตั้งแต่นั้นมาได้จัดให้มีขึ้นทุกปี โดยที่นักวิชาการทำการแลกเปลี่ยนความรู้ในหัวข้อที่เป็นวาระการประชุมระดับชาติ

การสำรวจระดับชาติเกี่ยวกับวัฒนธรรมการอ่าน

กลุ่มงานวิจัยเชิงคุณภาพเรื่องวัฒนธรรมการอ่านของสำนักนายกรัฐมนตรีได้เริ่มดำเนินการสำรวจระดับชาติเกี่ยวกับนิสัยการอ่านของประเทศ โดยจะสิ้นสุดในวันที่ 31 พฤษภาคม พ.ศ. 2555

ความคิดริเริ่มของสถาบันการศึกษา

มหาวิทยาลัยต่างๆ มีหน่วยบริการแนะนำและให้คำปรึกษาการใช้ห้องสมุด และโครงการข้อมูลการรู้หนังสือเพื่อส่งเสริมการอ่านและทักษะในการหาข้อมูล

ในส่วนของโรงเรียนก็มีกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเป็นประจำ เช่น โครงการ I SRDM (I See, I Remember, I Do, I am motivated) (ฉันเห็น ฉันจำได้ ฉันทำ ฉันมีแรงจูงใจ) หรือ Do it Yourself (ทำเองเลย) เป็นโครงการที่ให้ประสบการณ์การเรียนรู้มากมายและเปิดโอกาสให้นักเรียนระดับประถมศึกษาได้ฝึกหัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ เพื่อสนับสนุนให้บรรลุถึงศักยภาพสูงสุดและสอดคล้องกับ SPN 21 โครงการนี้มีกิจกรรมหลากหลาย เช่น การเพิ่มพูนศัพท์ ทักษะการเขียน และยังช่วยส่งเสริมความมั่นใจตนเอง ความสามารถในการแข่งขัน ความเป็นอิสระ และลักษณะการคิดการทำงานเชิงรุก

ความคิดริเริ่มของเอกชนและองค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs)

องค์กรพัฒนาเอกชนหลายองค์กร มีบทบาทในการส่งเสริมหนังสือและการอ่าน สมาคมการอ่านและการรู้หนังสือ (The Reading and Literacy Association) ได้ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2536

ชุมชนออนไลน์ B:Read เป็นกลุ่มเฟซบุ๊กของผู้มีความกระตือรือร้นที่เป็นเยาวชนร่วมกันส่งเสริมการอ่านและอภิปรายเกี่ยวกับหนังสือของบรูไนดารุสซาลาม กลุ่มนี้จัดให้มีการแลกเปลี่ยนหนังสือกันอ่านเพื่อสาธารณะ (public book swap) ครั้งแรกในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2554 นอกจากนี้ เว็บไซต์ Nollybook.com ซึ่งเป็นร้านขายหนังสือออนไลน์ก็ได้กระตุ้นวัฒนธรรมการอ่านในบรูไนดารุสซาลามด้วย

สมาคมห้องสมุดแห่งบรูไนดารุสซาลาม จัดให้มีโครงการฝึกอบรมและการบรรยายเรื่องอาชีพการงานเพื่อให้ตระหนักถึงความสำคัญของห้องสมุดและบทบาทของบรรณารักษ์ สมาคมครูผู้สอนภาษาแห่งบรูไนจัดให้มีการสอนภาษาอังกฤษในโรงเรียน ส่วนสมาคมครูและผู้ปกครองจัดโครงการ 'PTA Outreach' ซึ่งเป็นการประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการอ่านสำหรับพ่อแม่

วัฒนธรรมความรู้

ส่วนประกอบสำคัญของการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพสำหรับทุกคนตาม SPN 21 ก็คือ การพัฒนาแต่ละบุคคลที่ได้รับการปลูกฝังให้กระหายที่จะแสวงหาความรู้และทักษะใหม่ๆ จึงต้อง สอนให้เด็กๆ ู้วิธีการและรู้จักแหล่งที่จะค้นหาความรู้ และคัดสรรข้อมูลที่ต้องการออกมา สิ่งนี้เป็น สิ่งที่สำคัญในการสร้างสรรค์วัฒนธรรมความรู้ในสังคม และยังเป็นเงื่อนไขแรกของการพัฒนาไป สู่ประเทศที่ประสบความสำเร็จและก้าวหน้า ข้อสำคัญคือ ที่จะพัฒนาให้นักเรียนมีความเต็มใจ และสนใจที่จะอ่าน คิดเรียนรู้ และมีส่วนร่วมในการอภิปรายและเขียนอย่างแข็งขัน

ดังที่กำหนดไว้ในวิสัยทัศน์บรูไน 2035 ระบบการศึกษาใหม่มุ่งไปสู่การผลิตพลเมืองใน ระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ที่มีการศึกษามีความชำนาญสูงและประสบความสำเร็จ การส่งเสริม วัฒนธรรมการอ่านในระยะไม่นานมานี้ถือได้ว่าเป็นการเริ่มต้นที่ดีไปสู่การทำให้วิสัยทัศน์ดังกล่าว ให้เป็นจริงขึ้นมาได้

ข้อสังเกตและคำแนะนำ

วัฒนธรรมการอ่านเป็นความรับผิดชอบของสังคมซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือและการ ประสานงานกันระหว่างภาคส่วนของหน่วยงานต่างๆ ข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้อาจใช้เสริมความ คิดริเริ่มขององค์กรต่างๆ ได้เป็นอย่างดี

ทำให้วัฒนธรรมการอ่านเป็นวาระแห่งชาติ

สมาคมสำนักพิมพ์อาเซียนควรแปลงงานเขียนของนักเขียนอาเซียนที่ดีเยี่ยม

สภาพพัฒนานหนังสือแห่งชาติควรแข่งขันจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับหนังสือและการอ่าน และจัดหาเวทีกิปรายให้นักเรียน ผู้เขียนภาพประกอบ ผู้ผลิตรายการโทรทัศน์ สำนักพิมพ์ และผู้ แปลได้มีโอกาสสนทนาแลกเปลี่ยนความรู้กัน

ทำให้วรรณคดีเปรียบเทียบของอาเซียนเป็นวิชาหนึ่งในโรงเรียนและมหาวิทยาลัย

ร้านหนังสือควรจัดแสดงหนังสือ นิติยสาร และงานของนักเขียนในท้องถิ่นเพื่อให้เข้าถึง ได้ง่ายและเพื่อการประชาสัมพันธ์

การอ่านเป็นสิ่งที่ดี แต่การแบ่งปันสิ่งที่เราอ่านไปแล้วถือว่าสำคัญพอๆ กัน

ให้วัฒนธรรมการอ่านเป็นส่วนหนึ่งในการพิจารณาให้รางวัลหมู่บ้านดีเด่น (Excellent Village Award)

ปรับปรุงห้องสมุดที่มีอยู่แล้วและสร้างห้องสมุดใหม่เพิ่มขึ้นพร้อมงบประมาณเพียงพอ

ต่อการเพิ่มหนังสือในห้องสมุด

ปรับปรุงการเข้าถึงข้อมูลและความรู้โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT)
ผลิตหนังสือและข้อมูลที่มีเนื้อหาของท้องถิ่นมากขึ้น รวมทั้งส่งเสริมกิจกรรมการวิจัยใน

ด้านนี้

ปรับปรุงการนำเข้าหนังสือ

ปรับปรุงอุตสาหกรรมหนังสือในท้องถิ่น

กษัตริย์บรูไนประกาศใช้กฎหมายศาสนาเข้มงวด

ทางการบรูไนผ่านกฎหมายเพิ่มบทลงโทษหนักลงในกฎหมาย "ซารีอะห์" หรือกฎหมาย
อาญาอิสลาม ที่รวมถึงการปาหินใส่ผู้ที่นอกใจคู่สมรส เริ่มใช้ภายในสิ้นปี พ.ศ.2556

สมเด็จพระราชาธิบดีฮัจญ์อัสซานัลโบลเกียห์มูฮิซซัดดิน วัดเดาเลาะห์ แห่งบรูไน ทรง
มีกระแสพระราชดำรัสผ่านสถานีโทรทัศน์แห่งชาติ เมื่ออังคารที่ 22 ตุลาคม พ.ศ. 2556 เกี่ยวกับ
กฎหมายซารีอะห์ ที่ได้รับการประกาศลงในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ว่าด้วยการกำหนดบทลงโทษ
ผู้กระทำความผิดในคดีอาชญากรรม ซึ่งจะมีผลบังคับใช้อย่างเป็นทางการในอีก 6 เดือนข้างหน้า
(เมษายน พ.ศ. 2557)

สุลต่านแห่งบรูไนทรงยกตัวอย่างบทลงโทษหลายประการ ซึ่งรวมถึงบทลงโทษประหาร
ด้วยการปาหินใส่ผู้ที่คบชู้ การตัดขาหรือแขนคนร้ายในคดีลักขโมย ตลอดจนการโบยผู้ที่ลอบ
ทำแท้งและดื่มเครื่องดื่มมึนเมา

อย่างไรก็ตาม ร่างกฎหมายดังกล่าวจะมีผลบังคับใช้เฉพาะกับประชาชนที่เป็นชาวมุสลิม
เท่านั้น ปัจจุบัน ชาวบรูไนเกือบร้อยละ 70 เป็นชาวมุสลิมมาเลย์ รองลงมาร้อยละ 15 มีเชื้อสายจีน
ส่วนที่เหลือเป็นชาวพื้นเมืองท้องถิ่นและชาวต่างประเทศที่เข้าไปตั้งถิ่นฐานหรือประกอบอาชีพ
ในบรูไน

บรูไนถือเป็นประเทศหนึ่งที่รัฐบาลให้การดูแลคุณภาพชีวิตของประชาชนดีที่สุดในเอเชีย
แต่กระนั้น สุลต่านองค์ปัจจุบันทรงเพิ่มกฎระเบียบเคร่งครัดทางศาสนาเข้ามาหลายประการใน
ช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมา เช่น การกำหนดให้วิชาศาสนาเป็นวิชาบังคับสำหรับเด็กชาวมุสลิม และร้าน
ค้าทุกแห่งในประเทศต้องปิดทำการ 2 ชั่วโมงทุกวันศุกร์ ซึ่งเป็นวันลวดมนต์ใหญ่

สุลต่าน ฮัสซานัลโบลเกียห์
ที่มา : เนื้อเรื่องจากหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ฉบับที่ 23,387
ประจำวันพฤหัสบดีที่ 24 ตุลาคม 2556

กัมพูชา กับ AEC¹

“ราชอาณาจักรกัมพูชา” หรือ “กัมพูชา” เป็นหนึ่งในประเทศที่นักธุรกิจ นักลงทุนทั่วโลกต่างจับจ้องหาโอกาสเข้าไปทำการค้า การลงทุน ด้วยแนวโน้มของกำลังซื้อภายในประเทศที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง และความน่าสนใจในการเป็นฐานการผลิตเพื่อส่งออกที่สำคัญอีกแห่งหนึ่งในภูมิภาคเอเชีย ตลอดจนกัมพูชาเปิดให้ผู้ประกอบการเข้าไปลงทุนได้อย่างไม่จำกัด อย่างไรนั้น

¹วรรณวิจักขณ์. (2555, กรกฎาคม - สิงหาคม). “กัมพูชา กับ AEC.” วารสารอุตสาหกรรมสาร. 54(4) : 16-18.

สืบเนื่องจากไทยและกัมพูชาได้เข้าร่วมเป็น "ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน" (AEC) ตลอดจนมีสายสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้น รวมถึงที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของไทยมีแนวเขตแดนติดต่อกับกัมพูชาถึง 7 จังหวัด จึงนับเป็นความได้เปรียบของไทยในการทำการค้า และขยายการลงทุนในกัมพูชา

แนะนำกัมพูชา

ที่ตั้ง : อยู่ตอนกลางของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

พื้นที่ : 181,035 ตร.กม. หรือประมาณ 1 ใน 3 ของประเทศไทย

ภูมิประเทศ : ส่วนใหญ่เป็นที่ราบต่ำ และมีทิวเขาล้อมรอบทางเหนือ

ภูมิอากาศ : ร้อนชื้น หรือค่อนข้างร้อนฤดูร้อน (ธ.ค.-เม.ย.) ฤดูฝน (พ.ค.-พ.ย.)

เมืองหลวง : ชื่อกรุงพนมเปญ (Phnom Penh)

เมืองสำคัญ : กรุงพระสีหนุวิลล์ จังหวัดเสียมราฐ (เสียมเรียบ) จังหวัดพระตะบอง จังหวัดเกาะกง และ จังหวัดกัมปงจาม

เวลา : เวลาในกัมพูชาเท่ากับไทย

ประชากร : ประมาณ 14.9 ล้านคน

โครงสร้างอายุ : อายุ 0-14 ปี มี 32.2%, อายุ 15-64 มี 64.1%, อายุ 65 ปีขึ้นไป มี 3.8%

เชื้อชาติ : กัมพูชา 90% เวียดนาม 5% จีน 1% อื่นๆ 4%

ศาสนา : พุทธ 96% อื่นๆ 4%

ภาษา : ภาษาเขมร (ภาษาราชการ) 95% ภาษาอื่นๆ ได้แก่ ภาษาอังกฤษ ฝรั่งเศส เวียดนาม จีน และไทย

แรงงาน : 9.5 ล้านคน กระจายอยู่ในภาคเกษตรกรรม 73.7% ภาคอุตสาหกรรม 7.0% ภาคบริการและอื่นๆ 19.3%

ระบอบการปกครอง : ระบอบประชาธิปไตย มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขของประเทศ และนายกรัฐมนตรีเป็นหัวหน้าคณะรัฐบาล มีเขตการปกครอง 20 จังหวัด (เขต : provinces : khet), 4 เทศบาล (กรุง : municipalities; krung)

GDP : 11.6 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ (ปี พ.ศ. 2553) อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ 6.9% (ปี พ.ศ. 2554)

สกุลเงิน : เรียล (KHR : Riel), 4,100 เรียล = 1 USD (ดอลลาร์สหรัฐฯ ปี พ.ศ. 2556)

รายได้ต่อคน : 909 ดอลลาร์สหรัฐฯ = 3,726,900 เรียลต่อปี

สินค้านำเข้า : น้ำมัน บุหรี่ ทองคำ อุปกรณ์ก่อสร้าง เครื่องกล

สินค้าส่งออก : เสื้อผ้าสำเร็จรูป ยาง ข้าว ปลา ยาสูบ รองเท้า

เป็นสมาชิกอาเซียน : วันที่ 9 เมษายน พ.ศ. 2542

ที่มา: กระทรวงการต่างประเทศ (2555); กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ (2555); กรมส่งเสริมการค้าส่งออก (2555); ธนาคารแห่งประเทศไทย (2555); CIA (2012); NIS (2012)

ภูมิหลังกัมพูชา (Cambodia)

ภาคเกษตรกรรมมีความสำคัญมากต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของกัมพูชา เพราะเป็นแหล่งรายได้หลักของประชากรในประเทศ โดยคิดเป็นร้อยละ 35.3 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ (GDP) และก่อให้เกิดการจ้างงานสูงถึงร้อยละ 65.9 ของประชากรทั้งประเทศ โดยผลผลิตเกษตรหลักของกัมพูชาคือข้าวเปลือก หรือข้าวที่ยังไม่ผ่านการกะเทาะเอาเปลือกออก (Paddy Rice) ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศปลูกข้าวเป็นสำคัญ รองลงมาคือมันสำปะหลัง (Cassava) เนื้อวัว (Cattle meat) เนื้อหมู (Pig meat) ผัก (Fresh Vegetable) และ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (Maize) ทั้งนี้ "ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (Maize)" เป็นสินค้าส่งออกหลักตามมาด้วย "ยางธรรมชาติ (Natural rubber)" "ปาล์มน้ำมัน (Palm oil)" "ถั่วเหลือง (Soybeans)" และ "ข้าว (Rice)" ส่วนภาคประมงนั้น กัมพูชาอุดมไปด้วยสัตว์น้ำทั้งน้ำจืดและน้ำทะเล สำหรับภาคอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปในกัมพูชาอยู่ในช่วงเริ่มพัฒนา

ตารางที่ 1 ตัวชี้วัดที่สำคัญของภาคเกษตรอาหารของกัมพูชา

การใช้ที่ดิน ปี พ.ศ.2552 (Land Use 2009)	พื้นที่ทั้งหมด : 17,652,000 เฮกตาร์ พื้นที่เพาะปลูก : ร้อยละ 23 ของพื้นที่ทั้งหมด
ประชากร ปี พ.ศ. 2553 (Population 2010)	ประชากรทั้งหมด : 14.1 ล้านคน ประชากรภาคเกษตร : ร้อยละ 65.9 ของประชากรทั้งหมด
GDP ปี พ.ศ. 2552 (GDP 2009)	GDP ทั้งหมด : 10,458 ล้านดอลลาร์สหรัฐ GNI per capita: 690 เหรียญสหรัฐ GDP เกษตร : ร้อยละ 35.3 ของ GDP ทั้งหมด
การค้าเกษตร พ.ศ. 2552 (Agricultural Trade 2009)	นำเข้า : 908 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ส่งออก : 70.4 ล้านดอลลาร์สหรัฐ

ที่มา : Food And Agriculture: FAO (2011)

การศึกษาและอาชีพของชาวกัมพูชา¹

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 เป็นต้นมา ประเทศกัมพูชามีการพัฒนาประเทศอย่างสูง โดยเฉพาะอุตสาหกรรมด้านการท่องเที่ยว สิ่งทอ และ ก่อสร้าง ที่เป็นอุตสาหกรรมหลักที่เกิดการจ้างงานอย่างกว้างขวาง ในขณะที่แนวอุตสาหกรรมด้านการเกษตรของประเทศมีแนวโน้มลดลง โดยในระหว่างปี พ.ศ. 2547-2550 นั้น สัดส่วนการเติบโตด้านเศรษฐกิจนั้นเติบโตโดยเฉลี่ยร้อยละ 12.7 ต่อปี หรือราว 8.6 ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยรายได้ต่อหัวในปี พ.ศ. 2550 นั้น คิดเป็น 598 ดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2547 ที่มีรายได้ต่อหัว 394 ดอลลาร์สหรัฐ โดยรายละเอียดผลิตภัณฑ์มวลรวมที่แท้จริงแยกตามรายสาขาระหว่างปี พ.ศ. 2547-2550 แสดงในตารางที่ 2

¹พรทิมล เมธิรานันท์. (2555). การศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมด้านการผลิตและพัฒนากำลังคนเพื่อการรองรับการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีภายใต้กรอบประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. หน้า 123-124

ตารางที่ 2 ผลผลิตกันต์มวลรวมที่แท้จริง แยกตามรายอุตสาหกรรมของประเทศกัมพูชา
ปี พ.ศ. 2547-2550

หน่วย : ร้อยละ โดยเทียบกับจากปี พ.ศ. 2543

ประเภทอุตสาหกรรม	2547	2548	2549	2550
เกษตร	-1.0%	15.5%	5.5%	5.1%
ข้าวเปลือก	-12.2%	43.7%	4.3%	7.5%
การผลิต	17.0%	12.9%	18.4%	8.4%
สิ่งทอ	24.9%	9.2%	20.4%	10.0%
บริการ	13.2%	13.1%	10.1%	10.2%
ท่องเที่ยว	23.4%	22.3%	13.7%	10.3%
รวมผลผลิตกันต์มวลรวม	10.3%	13.3%	10.8%	10.2%

ที่มา : Cambodia's Labor Market and Employment, Economic Institute of Cambodia, December 2008, Background paper prepared for the World Bank. อ้างใน พรพิมล เมธีรานันท์. (บรรณาธิการ) (2555). การศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อม... กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา หน้า 123.

เมื่อพิจารณาในด้านระดับการศึกษาของผู้มีกำลังแรงงานพบว่า ทุกๆ สาขาอุตสาหกรรม นั้น แรงงานส่วนใหญ่มีเพียงระดับประถมศึกษาเป็นระดับการศึกษาสูงสุด อย่างไรก็ตาม เริ่มมีแนวโน้มว่าจะจบระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นเป็นสัดส่วนที่สูงขึ้น เมื่อทำการเปรียบเทียบระดับการศึกษาที่สูงกว่ามัธยมศึกษาแล้ว พบว่า แรงงานที่มีการศึกษาในระดับนี้ ประกอบอาชีพบริการสูงกว่าอาชีพอื่นๆ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 สัดส่วนระดับการศึกษาสูงสุดแยกตามประเภทอุตสาหกรรมของประเทศกัมพูชา
ปี พ.ศ. 2547 และ พ.ศ. 2550

ระดับการศึกษาสูงสุด	เกษตร		การผลิต		การบริการ	
	2547	2550	2547	2550	2547	2550
ไม่มีการศึกษา	0.7	0.7	0.3	0	0.5	0.2
ประถม	71.0	69.5	60.1	58.4	43.1	39.2
มัธยมศึกษาตอนต้น	22.8	24.3	30.7	32.1	32.2	31.2
มัธยมศึกษาตอนปลาย	4.5	5.0	7.5	8.7	17.9	19.5
อาชีวศึกษา	0.2	0	0.3	0.1	2.8	3.1
สูงกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย	0.1	0.1	0.5	0.6	3.0	6.6
อื่นๆ	0.8	0.3	0.6	0.1	0.7	0.2
รวม	100	100	100	100	100	100

ที่มา: Cambodia's Labor Market and Employment, Economic Institute of Cambodia, December 2008, Background paper prepared for the World Bank. Cited in Ibid. P. 124.

สำหรับแผนการด้านการผลิตและพัฒนากำลังคน พบว่าการศึกษาในประเทศกัมพูชายังเป็นเครื่องมือที่สำคัญต่อการเพิ่มผลิตภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสาขาด้านอาชีวศึกษาและช่างเทคนิคยังคงเป็นที่ต้องการอย่างมาก เนื่องจากการฝึกอบรมแรงงานในด้านนี้มีข้อจำกัดทั้งในด้านกำลังคนและงบประมาณ โดยเฉพาะในสาขาเครื่องจักร ไฟฟ้า และวิศวกรรมต่างๆ อย่างไรก็ตามในความเป็นจริงแล้ว แม้ว่าแรงงานทักษะในด้านเทคนิคยังคงขาดแคลน แต่อุปสงค์ด้านแรงงานนี้ก็กลับอยู่ในระดับต่ำและโรงเรียนก็ไม่สามารถผลิตอุปทานแรงงานในสาขาเหล่านี้ให้มีคุณภาพในระดับมาตรฐาน ดังนั้น เพื่อให้การผลิตแรงงานตรงกับความต้องการรัฐบาลกัมพูชา จึงอาศัยความร่วมมือจากภาคเอกชนเพื่อพัฒนาการผลิตแรงงานให้ได้ตรงกับความต้องการของภาคส่วนที่ใช้แรงงานโดยตรงเพื่อให้สอดคล้องทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพอย่างแท้จริง

ความโดดเด่นของกัมพูชาที่น่าจับตามอง

ที่ตั้งของกัมพูชาสามารถเชื่อมโยงกับ 3 ประเทศ : ภูมิประเทศของกัมพูชาสามารถเชื่อมโยงกับไทย ลาว และเวียดนามได้สะดวก เพราะมีพรมแดนติดกัน

ทรัพยากรธรรมชาติ : ยังคงมีความอุดมสมบูรณ์และมีจำนวนมากที่ยังไม่ถูกนำมาใช้ประโยชน์ โดยเฉพาะป่าไม้ น้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ แร่ธาตุ และสัตว์น้ำ ตลอดจนมีแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติและเชิงวัฒนธรรมที่มีความโดดเด่นด้านประวัติศาสตร์และอารยธรรมจำนวนมาก

เศรษฐกิจ : เศรษฐกิจกัมพูชามีการขยายตัวอย่างต่อเนื่องและรัฐบาลกัมพูชาได้กำหนดเป้าหมายจะเพิ่มอัตราการเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ (GDP) โดยเฉลี่ยต่อคนให้มากกว่า 1,000 ดอลลาร์สหรัฐ ภายในปี 2556

การส่งเสริมการลงทุน

รัฐบาลกัมพูชาปฏิบัติต่อนักลงทุนทั้งท้องถิ่นและต่างชาติอย่างเท่าเทียมกัน รวมทั้งไม่มีการยึดโครงการลงทุนมาเป็นของรัฐและไม่มีการควบคุมการกำหนดราคาสินค้าและบริการของนักลงทุน

ชาวต่างชาติสามารถถือหุ้นได้ร้อยละ 100 นโยบายการค้าเสรีไม่มีข้อกีดกันทางการค้าหรือกำหนดโควตาในการนำเข้าสินค้า แต่กำหนดให้ผู้นำเข้าสินค้าต้องชำระภาษีนำเข้า (ร้อยละ 0-35 ขึ้นอยู่กับประเภทสินค้า) ภาษีมูลค่าเพิ่ม (ร้อยละ 10) และภาษีอื่นๆ ตามที่กระทรวงการคลังกำหนด ส่วนการส่งออกก็สามารถทำได้อย่างเสรี ไม่มีข้อจำกัด ยกเว้นสินค้าที่กระทรวงพาณิชย์กัมพูชากำหนดให้ส่งออกได้โดยต้องมีเอกสารใบรับรองแหล่งกำเนิดสินค้าจากกรมสิทธิประโยชน์กัมพูชา หรือเอกสารใบอนุญาตส่งออกจากกรมการค้าต่างประเทศกัมพูชา

ความต้องการซื้อ และกำลังซื้อของชาวกัมพูชา

ความต้องการซื้อของชาวกัมพูชามากขึ้นทุกขณะ จากการเติบโตของเศรษฐกิจภายในประเทศที่มีอัตราสูง ทำให้รายได้เฉลี่ยต่อหัวของชาวกัมพูชาเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

จุดด้อยของกัมพูชาที่ต้องรับรู้

การเมือง การปกครอง บรรยากาศทางการเมืองที่ยังไม่มีความมั่นคง ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับกัมพูชาก็ยังไม่แน่นอน

ระบบสาธารณูปโภค โครงสร้างพื้นฐาน

ระบบสาธารณูปโภค โครงข่ายโทรคมนาคมขนส่ง และระบบสื่อสารไม่ได้มาตรฐาน และยังไม่สามารถรองรับต่อการบริโภคได้ เนื่องจากกัมพูชาประสบปัญหาสงครามมานาน โดยยังคงอยู่ระหว่างพัฒนา และส่วนใหญ่เป็นการคมนาคมทางบก ที่ยังไม่สะดวก เพราะถนนส่วนมากมีสภาพทรุดโทรมและขาดการซ่อมบำรุง แต่กัมพูชาก็ยังได้รับเงินสนับสนุนจากนานาชาติในการพัฒนาเส้นทางคมนาคมขนส่งหลายโครงการ

แรงงาน

คุณภาพของฝีมือแรงงานส่วนใหญ่ยังเป็นแรงงานที่ยังไม่ได้รับการพัฒนามากนัก โดยเฉพาะทักษะในด้านการจัดการและด้านเทคนิค ตลอดจนในการจ้างแรงงานชาวกัมพูชาต้องอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกฎหมายแรงงาน ซึ่งเน้นสร้างความเข้มแข็งด้านอำนาจต่อรองให้กับสหภาพแรงงาน ทำให้แรงงานมีการประท้วงกันบ่อยครั้ง

การค้า การลงทุน

กฎระเบียบทางการค้าการลงทุนของกัมพูชาเปลี่ยนแปลงบ่อย และยังมีกฎหมายจำนวนมากที่ยังขาดความชัดเจน นอกจากนั้นกฎระเบียบบางอย่างเข้มงวดเกินไปและปฏิบัติได้ยาก

การติดต่อขอดำเนินการเข้าไปลงทุนหรือทำการค้าในกัมพูชายังมีความยุ่งยากและต้องการติดต่อผ่านหลายขั้นตอน และใช้เวลานานพอสมควร

การประสานงานระหว่างราชการส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น ยังคงไม่มีประสิทธิภาพมากนัก เนื่องจากความห่างไกลและขาดเครื่องมือสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ตลอดจนการอนุมัติต่างๆ มักขึ้นอยู่กับดุลพินิจของเจ้าหน้าที่กัมพูชาเป็นสำคัญ ทำให้ไม่มีระเบียบตายตัว

การลงทุนหรือการดำเนินการใดๆ ในกัมพูชามีความจำเป็นต้องพึ่งพาคนในท้องถิ่นเพื่อให้ช่วยอำนวยความสะดวกในการติดต่อประสานงานด้านต่างๆ โดยเฉพาะเรื่องการลงทุน

มีการเสียค่าใช้จ่ายนอกระบบสูง เพื่อให้สามารถดำเนินการต่างๆ ได้อย่างสะดวกราบรื่น

ชาวต่างชาติไม่มีสิทธิถือครองที่ดิน แต่สามารถทำสัญญาเช่าที่ดิน โดยสัญญาเช่าที่ดินไม่มีข้อจำกัดระยะเวลา

ทัศนคติของชาวกัมพูชา

ชาวกัมพูชาบางส่วนมีทัศนคติที่ไม่ค่อยดีต่อคนไทย และค่อนข้างจะอ่อนไหวต่อข่าวลือต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับไทย

การเสียดูคิดไม่ได้เป็นสิ่งที่น่าอับอายในสังคมแต่อย่างใด

ชาวกัมพูชาจะไม่เปลี่ยนแปลงรสนิยมไปยังสินค้าของผู้ผลิตรายใหม่ได้ง่าย การตัดสินใจซื้อจะขึ้นอยู่กับ "ราคา" เป็นสำคัญ

ธุรกิจดาวเด่นสำหรับการลงทุนในกัมพูชา

ธุรกิจสำคัญที่เป็นโอกาสทางการค้าการลงทุนในกัมพูชาสำหรับผู้ประกอบการไทย ได้แก่

ธุรกิจเกษตร และผลิตภัณฑ์เกี่ยวเนื่อง

กัมพูชามีที่ดินสำหรับการเพาะปลูกที่ดี มีฤดูกาลเหมาะสม อย่างไรนั้น ผลผลิตที่ออกมา ยังคงไม่ได้มาตรฐานตามที่ตลาดต้องการ อีกทั้ง เกษตรกรกัมพูชาขาดแคลนความรู้และเทคโนโลยีในการเพาะปลูกในเชิงพาณิชย์ รวมทั้งขาดแคลนเงินทุนในการซื้อปัจจัยการผลิต อาทิ เมล็ดพันธุ์ ปุ๋ย ตลอดจนเครื่องจักรและอุปกรณ์ทางการเกษตรที่ทันสมัย

ธุรกิจเกษตรอินทรีย์

กัมพูชามีนโยบายมุ่งสู่การเป็น "ฟาร์มปลอดสารพิษแห่งเอเชีย (Green Farm of Asia)" และสภาพดินและน้ำในกัมพูชายังปลอดจากมลพิษ ตลอดจนได้รับการสนับสนุนจากต่างประเทศ จึงเอื้อต่อการทำการเกษตรอินทรีย์

ธุรกิจแปรรูปสินค้าเกษตร

กัมพูชามีวัตถุดิบภาคเกษตรกรรมจำนวนมาก แต่เก็บผลผลิตได้ไม่ทันต่อการจำหน่าย ตลอดจนสภาพอากาศที่ค่อนข้างร้อน ทำให้ผลผลิตเสียสภาพค่อนข้างเร็ว ประกอบกับกัมพูชายังขาดองค์ความรู้ และขาดเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการแปรรูปอีกมาก

ธุรกิจอาหารแปรรูป

ขณะนี้ความต้องการอาหารแปรรูปสูงมากกว่าความสามารถในการผลิตภายในกัมพูชาสืบเนื่องจากลักษณะอาหารที่สามารถเก็บไว้ได้นาน และความเป็นอยู่และรายได้ของชาวกัมพูชามีแนวโน้มดีขึ้น ตลอดจนมีค่านิยมการบริโภคสินค้าอาหารแปรรูป และนิยมบริโภคอาหารนอก

บ้านมากขึ้น รวมถึงความต้องการของกลุ่มชาวต่างประเทศ ทั้งที่เป็นนักท่องเที่ยว เป็นคนทำงาน ที่อาศัยอยู่ในกัมพูชาระยะสั้น และระยะยาว ตลอดจนภาคธุรกิจ เช่น ภัตตาคาร ร้านอาหาร และ โรงแรม

ธุรกิจเชื้อเพลิง โดยเฉพาะที่ใช้กับยานพาหนะ และผลิตกระแสไฟฟ้า

ธุรกิจสิ่งทอ โดยเฉพาะผ้าผืนเพื่อเป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมผลิตสิ่งทอเพื่อการส่งออก

ธุรกิจวัสดุก่อสร้าง แนวโน้มการนำเข้าสูง เพื่อใช้ในการก่อสร้างอาคารพาณิชย์และ สาธารณูปโภคต่างๆ

ธุรกิจยานยนต์และผลิตภัณฑ์เกี่ยวเนื่อง โดยเฉพาะยางรถยนต์ และจักรยานยนต์

ธุรกิจเพื่อความงาม คลินิกเสริมความงามและสปา กำลังเป็นที่ต้องการของชาวกัมพูชา และชาวต่างชาติที่พักอาศัยในกัมพูชา

ธุรกิจท่องเที่ยวและธุรกิจบริการที่รองรับการท่องเที่ยว เช่น โรงแรม และร้านอาหาร เพราะกัมพูชาเป็นเมืองเป้าหมายของนักท่องเที่ยวทั่วโลก เนื่องจากมีชื่อเสียงในด้าน สถาปัตยกรรมเขมรแบบดั้งเดิม

ซึ่งธุรกิจต่างๆ ดังกล่าวเป็นสิ่งที่รัฐบาลกัมพูชาส่งเสริมให้ต่างชาติเข้าไปลงทุน รวมถึง เป็นสินค้าและบริการที่ชาวกัมพูชามีความต้องการ แต่การค้าการลงทุนบางประเภทถูกสงวนสิทธิ์ เนื่องจากความมั่นคงของชาติ ความสงบเรียบร้อยของสังคม และเพื่อผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ของประเทศ อาทิ สารเสพติด สารเคมีที่เป็นอันตราย และธุรกิจที่ทำลายป่าไม้ ตลอดจนการลงทุน บางประเภทต้องเป็นการร่วมลงทุนกับหน่วยงานภาครัฐ หรือต้องได้รับอนุญาตเป็นพิเศษ เช่น การผลิตบุหรี่ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การผลิตภาพยนตร์ การผลิตอัญมณี ธุรกิจสื่อสารมวลชน ธุรกิจสิ่งพิมพ์ วิทยุโทรทัศน์ และการพัฒนาที่ดิน เป็นต้น

การตัดสินใจเลือกลงทุนในธุรกิจใดในประเทศกัมพูชา ผู้ประกอบการไทยควรต้องศึกษา รายละเอียด อย่างรอบด้านและเชิงลึกทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อรู้จักกัมพูชาอย่างเพียงพอ จนสามารถเลือกให้เหมาะสมกับบริบทและวัตถุประสงค์ของตนเอง หลังจากลงทุนไปแล้ว ควร เตรียมความพร้อมและเรียนรู้ให้เท่าทันกับกฎเกณฑ์ทางการค้าใหม่ๆ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลง บ่อยครั้ง เพื่อที่จะได้รู้อุปสรรค และสามารถแก้ไขปัญหาที่อาจต้องเผชิญได้ทันทั่วทั้งที่ หากมีก ฎภาษาเขมร และสร้างความสัมพันธ์ระดับบุคคลกับผู้เกี่ยวข้องได้จะยิ่งทำให้การทำธุรกิจเกิด ความสะดวก รวดเร็วและยั่งยืนมากขึ้น

ประโยชน์ของ AEC ต่อการลงทุนในกัมพูชา

การเตรียมความพร้อมก้าวสู่ AEC ของกัมพูชา

จากการประเมินความพร้อมโดยใช้ AEC Scorecard กัมพูชามีความพร้อมโดยคิดเป็นร้อยละ 70 และเป็นอันดับ 3 รองจาก "สิงคโปร์" และ "มาเลเซีย" ตามลำดับ สำหรับบางประเด็นที่ยังไม่พร้อมยังมีอีกมาก โดยที่เร่งด่วนต้องรีบดำเนินการ ได้แก่ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) การค้าระหว่างประเทศ ระบบโลจิสติกส์ โดยเฉพาะระบบรางหรือทางรถไฟ หากได้สร้างหรือสร้างเสร็จจะยังประโยชน์ต่อกัมพูชาอย่างมาก

ผลดีของ AEC ต่อผู้ประกอบการไทยที่เข้าไปทำการค้า และลงทุนในกัมพูชา

ลดต้นทุนการผลิต โดยย้ายฐานการผลิตจากไทยสู่กัมพูชาสำหรับธุรกิจที่จะก่อให้เกิดความได้เปรียบ ซึ่งผู้ประกอบการไทยหลายรายเตรียมจะย้ายฐานมาสู่กัมพูชา โดยเหตุผลสำคัญคือ ค่าแรงราคาถูกและเป็นการเพิ่มมูลค่าการส่งออก สำหรับธุรกิจที่สามารถใช้สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากร (GSP) และกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าของกัมพูชาในการส่งออกนอก AEC

ขยายโอกาสการค้า การลงทุนในตลาดกัมพูชา เพราะสามารถเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน เงินลงทุน และแรงงานฝีมือ ไปยังกัมพูชาได้อย่างเสรี เนื่องจากไม่มีภาษีนำเข้า และมีสิ่งอำนวยความสะดวกต่อการค้า การลงทุนรองรับเพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับ

ขยายโอกาสทางการค้าไปยังประเทศเพื่อนบ้าน โดยกัมพูชาเป็นฐานการผลิต การส่งออกโดยเฉพาะการขยายสินค้าของไทยไปยังเวียดนาม

การพัฒนาการอ่าน เพื่อการศึกษา : จากปฏิบัติการนำร่อง สู่นโยบายแห่งชาติ สิ่งท้าทายและบทเรียนที่ได้เรียนรู้

โสธิคฮก (Sothik Hok)¹ ได้กล่าวถึงภูมิหลังของกัมพูชา ซึ่งคนไทยควรศึกษากัมพูชาทุกแง่มุม เพราะมีความขัดแย้งกับไทยเรื่องเขาพระวิหาร เป็นอุปสรรคต่ออุดมคติการเป็นสมาชิกประชาคมอาเซียน ขอขอบคุณท่าน ดร.ทัศนีย์ วงศ์พิเศษกุล ท่านวัฒน์ชัย วินิจจะกุล บรรณาธิการ และสำนักงานอุทยานการเรียนรู้ สำนักงานบริหารและองค์ความรู้ที่นำมาเผยแพร่

บริบทเฉพาะของประเทศกัมพูชา

ในศตวรรษที่ 20 กัมพูชาประสบภัยสงครามกลางเมืองยาวนานกว่า 30 ปี และเป็นช่วงเวลาแห่งโศกนาฏกรรมอันเลวร้ายที่สุดในประวัติศาสตร์ของกัมพูชาคือ 4 ปีแห่งการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ ซึ่งบงการโดยเขมรแดงที่กุ่มอำนาจ ตั้งแต่เดือนเมษายน พ.ศ. 2518 ถึงเดือนมกราคม พ.ศ. 2522 ชาวกัมพูชาราว 2 ล้านคน รวมถึงปัญญาชนเกือบทั้งหมดถูกสังหารและเสียชีวิตจากการถูกบังคับใช้แรงงาน

นอกจากการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ โครงการทางสังคมและเศรษฐกิจทั้งหมดก็ถูกทำลายด้วยวัฒนธรรมและการศึกษาอันเป็นสัญลักษณ์ของชาติ และเป็นต้นกำเนิดของอาชญากรรมอื่นๆ ทั้งหมดได้รับผลกระทบมากที่สุด เจดีย์และโรงเรียนถูกทำลาย หรือเปลี่ยนเป็นเรือนจำ แทนที่เด็กและผู้ใหญ่จะได้ไปโรงเรียน พวกเขาถูกบังคับให้ทำงาน ในเดือนมกราคม พ.ศ. 2522 พรรคกัมพูชาประชาธิปไตยของเขมรแดงถูกขับไล่โดยกองทัพเวียดนาม และก่อตั้งอำนาจใหม่ คือ สาธารณรัฐประชาชนกัมพูชา

¹โสธิคฮก (Sothik Hok) "การพัฒนาการอ่านเพื่อการศึกษาสำหรับทุกคน" ; ในวัฒน์ชัย วินิจจะกุลบรรณาธิการ (2555, สิงหาคม). อ่านข้ามชาติ. กรุงเทพฯ: สำนักงานอุทยานการเรียนรู้ สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ องค์การมหาชน หน้า 167-184. แปลจาก Reading Development in the Service of Education For All

ในช่วงสงครามกลางเมืองระหว่าง 4 พรรคการเมืองหลักของกัมพูชาก็แบ่งแยกประเทศออกเป็นเสี่ยงๆ ทั้งยังทำให้ขาดเสถียรภาพอย่างที่เป็นอยู่ ดังนั้น ประชาชนหลายแสนคนจึงอพยพออกนอกประเทศและกลายเป็นผู้ลี้ภัยในประเทศเพื่อนบ้านรวมทั้งประเทศไทย

สงครามกลางเมืองในกัมพูชาเป็นผลลัพธ์ทางภูมิศาสตร์การเมืองประการหนึ่งของสงครามเย็น การล่มสลายของสหภาพโซเวียตใน พ.ศ. 2532 และการเปลี่ยนแปลงด้านบรรยากาศการเมืองของโลกที่เกิดขึ้นตามมา ก่อให้เกิดการเจรจาต่อรองระหว่าง 4 พรรคการเมืองที่ขัดแย้งกันอยู่และประเทศที่เกี่ยวข้อง ก็มีการเซ็นสนธิสัญญาสันติภาพขึ้น ณ กรุงปารีสในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2534 ซึ่งทำให้กัมพูชาจัดการเลือกตั้งภายใต้การกำกับขององค์การสหประชาชาติเมื่อ พ.ศ. 2536 และได้รับประโยชน์จากการช่วยเหลือของประเทศภาคีและองค์กรเอกชนนานาชาติ

ความเป็นมาของ SIPAR (องค์กรช่วยผู้ลี้ภัย)

ในปี พ.ศ. 2525 เมื่อสุภาพสตรีชาวฝรั่งเศส Mrs. Magali Petilmengin เยือนค่ายผู้ลี้ภัยชาวกัมพูชาในประเทศไทย เธอรู้สึกสะเทือนใจกับชะตากรรมที่เลวร้ายของผู้ลี้ภัยในค่ายฯ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การไม่สามารถเข้าถึงการศึกษาได้ เมื่อกลับประเทศฝรั่งเศส เธอจึงตัดสินใจก่อตั้งองค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) เพื่อช่วยเหลือผู้ลี้ภัยเหล่านั้น SIPAR (Soutien a l'Initiative Privée pour l'Aide aux Refugies) ขึ้นในประเทศฝรั่งเศส เพื่อช่วยเหลือด้านการต้อนรับและการปรับตัวของผู้ลี้ภัยชาวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในสังคมฝรั่งเศส ซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาวกัมพูชาผู้ลี้ภัยที่ได้รับการคัดเลือกจากรัฐบาลฝรั่งเศสจากค่ายต่างๆ ในประเทศไทย

ขณะเดียวกัน ในค่ายที่พนมสนิมในประเทศไทย มีกลุ่มอาสาสมัครพัฒนาและดำเนินโครงการการศึกษา เพื่อเตรียมผู้ลี้ภัยให้พร้อมสำหรับการอพยพสู่ประเทศฝรั่งเศสใน พ.ศ. 2532 โรงเรียนสอนภาษาฝรั่งเศสเพื่ออาชีพถูกตั้งขึ้นในค่ายผู้ลี้ภัยจุดที่ 2 สำหรับเยาวชนกัมพูชา ซึ่งให้ออกาสเยาวชนเหล่านั้นได้เรียนรู้ทักษะต่างๆ ที่เป็นประโยชน์เมื่อพวกเขากลับสู่กัมพูชา SIPAR มีส่วนร่วมในการพัฒนาความเข้มแข็งด้านการศึกษาผ่านการใช้คู่มือการสอนที่กลุ่มครูชาวกัมพูชาออกแบบและเขียนขึ้น แต่เดิมคู่มือนี้ถูกเตรียมขึ้นสำหรับครูในค่ายผู้ลี้ภัยในแถบชายแดนไทย-กัมพูชา อย่างไรก็ตาม กระทรวงศึกษาธิการประเทศกัมพูชาได้นำคู่มือนี้ไปใช้ในเวลาต่อมา คู่มือสำหรับครูที่กล่าวถึงประกอบด้วยหนังสือ 15 เล่ม ซึ่งสอน 3 วิชา ได้แก่ ภูมิศาสตร์ วิทยาศาสตร์-

สิ่งแวดล้อม และคณิตศาสตร์ สำหรับระดับประถมศึกษา 5 ระดับ

นอกจากนี้ใน พ.ศ. 2532 ห้องสมุดเด็กแห่งแรกก็ถูกสร้างและพัฒนาขึ้นในค่ายผู้ลี้ภัยจุดที่ 2 แต่โชคร้ายที่ห้องสมุดยังขาดแคลนหนังสือสำหรับเด็กที่เขียนเป็นภาษาเขมรอย่างมาก วัตถุประสงค์ของห้องสมุดคือ สร้างทรัพยากรการศึกษาเพิ่มเติมเพื่อเสริมพัฒนาการของเด็ก ทำให้เด็กมีความรู้ด้านวัฒนธรรม และสร้างความกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้ อย่างไรก็ตามหนังสือส่วนใหญ่ถูกแปลจากภาษาฝรั่งเศสและภาษาไทย อีกทั้งบรรณารักษ์ก็ขาดทักษะและการสนับสนุนที่จำเป็น จึงประสบอุปสรรคอย่างยิ่งในการบรรลุพันธกิจในการพัฒนาเด็ก

พันธกิจใหม่ของ SIPAR

หลังจากการเซ็นสนธิสัญญาสันติภาพ ณ กรุงปารีสในปี พ.ศ. 2534 ค่ายผู้ลี้ภัยกัมพูชาปิดลงและผู้ลี้ภัยกว่า 3 แสนคนถูกส่งตัวกลับกัมพูชาภายใต้การควบคุมขององค์การสหประชาชาติ ขณะนั้น SIPAR เป็นที่รู้จักในหมู่หน่วยงานทางการด้านการศึกษาของกัมพูชาผ่านคู่มือการสอนที่ SIPAR จัดทำเผยแพร่ จึงได้รับการขอความร่วมมือให้สนับสนุนกระทรวงศึกษาธิการเยาวชน และกีฬาของกัมพูชา และให้มีส่วนร่วมในการสร้างประเทศขึ้นใหม่ โดยการเน้นพันธกิจไปที่การพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลังจากได้รับคำขอร้องนี้ ใน พ.ศ. 2533 SIPAR ได้ปรับปรุงและแก้ไขหนังสือต่างๆ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสูตรของประเทศ แล้วจึงพิมพ์และแจกจ่ายคู่มือ 95,000 เล่มไปยังโรงเรียนต่างๆ ใน 17 จังหวัด

จากปี พ.ศ. 2535 พันธกิจของ SIPAR ได้รับการสนับสนุนด้านการสอนจากวิทยาลัยครูประจำจังหวัด (Provincial Teacher Training Colleges – PTTC) 4 แห่ง โครงการนำร่องนี้ได้รับการออกแบบเพื่อเสริมความเข้มแข็งด้านคุณภาพการฝึกอบรมก่อนการสอน (pre-service training) โดยวิทยากรฝึกอบรมครู และในขณะเดียวกัน เพื่อให้การสนับสนุนด้านเทคนิคกับสำนักงานการศึกษาจังหวัดในการปรับปรุงการฝึกสอนของครู

ในปีเดียวกัน หนังสือจากห้องสมุดเด็กในค่ายผู้ลี้ภัยจุดที่ 2 ถูกส่งกลับสู่กัมพูชา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดกิจกรรมทางการศึกษา เป็นการปฏิบัตินำร่องในประเทศที่ไม่มีทั้งหนังสือและห้องสมุดสำหรับเด็ก

ห้องสมุดเด็กแห่งแรกถูกสร้างในตึกไม้เล็กๆ นอกโรงเรียนแห่งหนึ่ง ด้วยทรัพยากรเท่าที่มีอยู่และมีหนังสือเด็กเพียงไม่กี่เล่ม ซึ่งส่วนใหญ่เป็นหนังสือภาษาต่างประเทศแปลเป็นภาษาเขมร หน้าปกเขียนด้วยลายมือปิดทับบนปกเดิม ทีมSIPAR พยายามพัฒนาต่อยอดจากทรัพยากรที่จำกัด โดยการประชุมเพื่อสร้างความตระหนักกับผู้ปกครองและโรงเรียนรัฐ โดยการออกแบบแนะนำกิจกรรมสาระบันเทิง หนังสือและเอกสารวิจัยเพื่อตอบสนองความต้องการของเด็กในช่วงอายุต่างๆ

ถึงแม้จะมีอุปสรรคมากมาย ห้องสมุดท้องถิ่นแห่งแรกก็มีชื่อเสียงในด้านบทบาททางการศึกษาในกลุ่มครู หน่วยงานรัฐบาลด้านการศึกษาระดับจังหวัด และผู้ปกครอง ขณะเดียวกันก็มีการตั้งห้องสมุดโรงเรียนแห่งแรกขึ้นในอีกจังหวัดหนึ่งและใช้เป็นแหล่งทรัพยากรเสริมการสอน การอ่าน เนื่องจากแบบเรียนของรัฐยังด้อยคุณภาพมาก ระหว่าง พ.ศ. 2536-2538 มีการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนมากขึ้นในอีก 2 จังหวัด

โครงการห้องสมุดโรงเรียน

หลังจากโครงการระยะแรกประสบความสำเร็จในทั้ง 4 จังหวัด มีการตั้งโครงการเพื่อสร้างห้องสมุดสำหรับเด็กในโรงเรียนประถมศึกษาและเพื่อฝึกอบรมบรรณารักษ์ โดยได้รับการสนับสนุนด้านเงินทุนจากสหภาพยุโรปใน พ.ศ. 2539 ดังนั้นพันธกิจของ SIPAR จึงได้เปลี่ยนไปเน้นกิจกรรมเพื่อพัฒนาการอ่านในห้องสมุดโรงเรียนของเด็ก ครู และชุมชน ต่อมาใน พ.ศ. 2542 สหภาพยุโรปเพิ่มการสนับสนุนโครงการสร้างห้องสมุดโรงเรียน 30 แห่งใน 3 จังหวัดเป็นเวลา 3 ปี

จากความสำเร็จของโครงการดังกล่าว มีการเห็นสัญญาณอีกฉบับเพื่อขยายเครือข่ายห้องสมุดโรงเรียนกับกระทรวงศึกษาธิการ เขาวชนและกีฬา (MoEYS) ในปี พ.ศ. 2545 ความร่วมมือระหว่าง SIPAR และกระทรวงศึกษาธิการก็บรรลุผลสำเร็จอีก 2 ประการ คือ

ด้านการบริหารจัดการเครือข่ายห้องสมุดโรงเรียนในระดับประเทศ มีการแต่งตั้งและฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ระดับประเทศที่กำกับดูแลห้องสมุดโรงเรียนภายใต้กรมฝึกอบรมครู และกรมการประถมศึกษาและปฐมวัยของกระทรวง

ด้านการดำเนินการและการบริหารจัดการห้องสมุดโรงเรียนในระดับรองลงมา ได้มีการแต่งตั้งและฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ภายใต้สำนักงานการศึกษาระดับจังหวัดและเขต

ในปีเดียวกัน มีการประเมินจากภายนอก เพื่อศึกษาผลกระทบที่ห้องสมุดโรงเรียนมีต่อชุมชน ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าชุมชนไม่ได้ใช้ห้องสมุดโรงเรียน เพราะประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่าโรงเรียนเป็นสำนักงานบริหารที่มีไว้สำหรับนักเรียนและครูของโรงเรียนเท่านั้น นอกจากนี้ ยังพบว่าประชาชนเกรงการเข้าใช้ห้องสมุด และเด็กๆ รู้สึกกลัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งเวลาที่ไม่ได้สวมเครื่องแบบนักเรียน (นักเรียนในกัมพูชาต้องสวมเครื่องแบบ คือ เสื้อเชิ้ตสีขาวและกางเกง หรือกระโปรงสีน้ำเงิน) ยิ่งไปกว่านั้น เวลาทำการของโรงเรียนยังไม่สอดคล้องกับเวลาทำงานของครอบครัวและสมาชิกชุมชน (ชาวบ้าน เด็กที่ไม่ได้เข้าโรงเรียน เข้าวชน พระสงฆ์) และห้องสมุดส่วนใหญ่ไม่มีหนังสือที่ผลิตขึ้นสำหรับผู้ใหญ่หรือวัยรุ่น ในด้านกลยุทธ์เพื่อบรรลุปันธกิจ SIPAR จึงเผชิญกับสิ่งท้าทายใหม่ 2 ประการ ได้แก่

ภาคการศึกษาในระบบ มีเป้าหมายเพื่อสร้างห้องสมุดโรงเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาที่สนับสนุน MoEYS ในการบรรลุวัตถุประสงค์ด้านการบริหารจัดการเครือข่ายห้องสมุดในระดับประเทศ และด้านการฝึกอบรมบรรณารักษ์ภายใต้กรอบงานของโครงการโรงเรียนที่เป็นมิตรกับเด็ก (Child Friendly School) ของประเทศ

ภาคศึกษานอกระบบ เป้าหมายเพื่อดำเนินการโครงการใหม่่นอกระบบโรงเรียนรัฐที่ทำให้ประชาชนเข้าถึงการอ่านและการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของชุมชนท้องถิ่น ถือเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งสำหรับชาวกัมพูชาซึ่งประชากรผู้ใหญ่ราวร้อยละ 40 มีระดับการศึกษาต่ำมาก และการขาดโอกาสด้านการอ่านและการศึกษาเป็นอุปสรรคอย่างแท้จริงต่อการลดความยากจนและการบรรลุวัตถุประสงค์แห่งสหัสวรรษหลายประการ

ในปี พ.ศ. 2548 หลังจากได้สร้างห้องสมุดโรงเรียน 100 แห่ง ใน 16 จังหวัด และมีกอบรมบรรณารักษ์กว่า 500 คน กระทรวงศึกษาธิการซึ่งตระหนักถึงความสำคัญของผลงาน SIPAR ได้ขอให้ SIPAR ขยายการดำเนินงานสู่ระดับประเทศ ด้วยการสนับสนุนด้านการเงินอีกครั้งจากสหภาพยุโรป โครงการใหม่ระยะการดำเนินงาน 5 ปี (พ.ศ. 2549-2553) ชื่อ "การพัฒนาบรรยากาศการเรียนรู้หนังสือเพื่อการปรับปรุงคุณภาพการศึกษา และการต่อต้านการไม่รู้หนังสือในกัมพูชา" ก็เริ่มต้นขึ้น โครงการนี้ได้รับความร่วมมืออย่างใกล้ชิดจาก MoEYS โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนเสาหลักกิจกรรม 3 ประการ คือ

สร้างความเข้มแข็งและขยายเครือข่ายห้องสมุดโรงเรียนทั่วประเทศ

สร้างศูนย์การศึกษาสำหรับทุกคน (CEFA) เทียบเท่ากับศูนย์การอ่านชุมชนใน 3 จังหวัด
เป้าหมาย ตามแนวทางใหม่ในการปฏิรูปเพื่อการกระจายอำนาจ

สร้างและเพิ่มปริมาณคุณภาพและความหลากหลายของหนังสือภาษาเขมรสำหรับเด็ก ระหว่างปี พ.ศ. 2553-2555 หลังจากความพยายามถึง 20 ปี ในการสร้างห้องสมุด โรงเรียน และการสร้างศักยภาพในทุกระดับ มีการก่อตั้งเครือข่ายห้องสมุดโรงเรียน มีการสร้าง สำนักบริหารการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียน และมีการฝึกอบรมบรรณารักษ์ภายใต้กรมพัฒนา หลักสูตร (DCD) นอกจากนี้ ยังมีการตีพิมพ์และเผยแพร่มาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา

การพัฒนาและดำเนินการห้องสมุดโรงเรียนเป็นผลจากความร่วมมืออย่างใกล้ชิดและความไว้วางใจซึ่งกันและกันระหว่าง SIPAR และหลายหน่วยงานภายใต้ MoEYS เช่น กรมพัฒนา หลักสูตร กรมการประถมศึกษา และกรมการฝึกอบรมครู ร่วมกับอีก 2 องค์กร ได้แก่ SVA และ Room to Read

หลังจากเน้นการสนับสนุนการสร้างห้องสมุด การผลิตหนังสือ การฝึกอบรมวิทยากร การฝึกอบรมบรรณารักษ์ และการเผยแพร่มาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนระดับประถมศึกษา กิจกรรม ปัจจุบัน เน้นความร่วมมือกับกรมต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กรมพัฒนาหลักสูตร หรือ DCD ใน ด้านต่อไปนี้

การดำเนินการและการพัฒนาห้องสมุดตัวอย่าง (Referral Libraries) โครงการนำร่อง ใหม่ของ DCD

การแนะนำครูฝึกสอนให้รู้จักกับการใช้ห้องสมุดและหนังสือเพื่อการสอนระหว่าง การฝึกสอน 2 ปี ใน PTTC ทั้งหมด 18 แห่ง

การออกแบบและการจัดหลักสูตรฝึกอบรมบรรณารักษ์ให้สอดคล้องกับมาตรฐานระดับ ประเทศ

ความร่วมมือระหว่าง SIPAR SVA และ Room to Read : การฝึกกำลัง

ก่อนปี พ.ศ. 2552 NGOs ทั้งสามร่วมมือกับ MoEYS แต่แยกกันปฏิบัติงานเพื่อพัฒนา การอ่านในแต่ละส่วน เป้าหมายของแต่ละ NGO ในเรื่องจังหวัด โรงเรียนและเนื้อหาการฝึกอบรม แตกต่างกันไป อันที่จริงอาจกล่าวได้ว่า แต่ละ NGO มีแนวทางด้านห้องสมุดสำหรับเด็กเป็นของตนเอง

SIPAR เน้นการอ่านเพื่อการค้นพบ เพื่อพัฒนาความสงสัยใคร่รู้ เพื่อความบันเทิง และ เพื่อการพัฒนาตนเอง

SVA เน้นการอ่านเพื่อการเผยแพร่วัฒนธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเล่าเรื่องแบบดั้งเดิม

Room to Read มีเป้าหมายหลักคือการอ่านเชิงวิชาการ และการอ่านเพื่อเชื่อมโยงกับหลักสูตรของโรงเรียน

แนวทางที่ต่างกันนี้ส่งเสริมซึ่งกันและกัน รวมทั้งได้แสดงถึงมิติการสอนสามแบบสำหรับการพัฒนาการอ่านในกัมพูชา

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552 ทั้ง 3 NGOs ได้พบพื้นฐานร่วมกันในการทำงานเพื่อการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนระดับประถมศึกษา ในความร่วมมือรูปแบบใหม่นี้ มีการตั้งคณะทำงานเพื่อพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนขึ้นเพื่อสนับสนุนโครงการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนของ MoEYS การฝึกอบรมบรรณารักษ์ และการสร้างนโยบายการอ่านของประเทศ แนวคิด การตีพิมพ์ และการเผยแพร่มาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาเป็นหนึ่งในความสำเร็จที่จะเกิดขึ้นจากความร่วมมือที่มีประสิทธิภาพระหว่าง NGOs ทั้งสามและ MoEYS แผนปฏิบัติงานร่วมกันในอนาคตมี 2 เป้าหมายหลักคือ เพื่อสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการทำให้เกิดวันอ่านหนังสือแห่งชาติ (Reading Day) และศูนย์ฝึกอบรมบรรณารักษ์ในประเทศกัมพูชา

โครงการการอ่านสำหรับทุกคน

ความจำเป็นของโครงการนี้เป็นที่ประจักษ์ชัด แต่ MoEYS และพันธมิตรเพื่อการพัฒนาส่วนใหญ่ (ทั้งความร่วมมือพหุภาคีและทวิภาคี ผู้บริจาค ธนาคาร และ NGOs) ต่างก็เห็นตรงกันว่าควรให้ความสำคัญกับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น) ก่อน

ดังที่กล่าวไว้แล้วก่อนหน้านี้ กัมพูชามีบริบทพิเศษด้านการศึกษา เนื่องจากการสูญเสียประชาชนรุ่นอายุหนึ่งไปทั้งรุ่น และผลที่ตามมาคือ การล่มสลายทางวัฒนธรรมของครอบครัว ชุมชน และชาติ ครู อาจารย์และนักเขียนร้อยละ 90 ถูกฆ่าและวิบัติการศึกษาที่เป็นลายลักษณ์อักษรถูกทำลาย นิสัยรักการอ่านถูกกำจัดแบบถอนรากถอนโคน ดังนั้นสำหรับชาวกัมพูชาส่วนใหญ่ "การอ่าน" หมายถึง "การทำงาน" นอกจากนี้ พัฒนาการในการเข้าถึงสื่ออื่นๆ เช่น โทรศัพท์ และวิทยุ ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วก็เป็นตัวแปรที่เป็นอุปสรรคต่อวัฒนธรรมการอ่าน

จากผลการประเมินและความต้องการที่แท้จริงด้านการอ่านและการเข้าถึงการศึกษาสำหรับทุกคน SIPAR ได้เน้นการพัฒนาการอ่านในภาคการศึกษานอกระบบ โดยพยายามเพิ่ม

นิสัยรักการอ่านในชุมชนด้วยคำขวัญ "ถ้าประชาชนไม่เข้าไปหาหนังสือ เราจะต้องทำให้หนังสือเข้าไปหาประชาชน" ดังนั้น นับตั้งแต่ปี 2543 เป็นต้นมา จึงได้มีการริเริ่มดำเนินการกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอ่านสำหรับทุกคน เพื่อสื่อสารเรื่องนี้ไปยังประชาชนในพื้นที่ห่างไกลที่สุด ที่ซึ่งปราศจากแม้กระทั่งการศึกษานอกระบบ

ก. ห้องสมุดเคลื่อนที่

ใน พ.ศ. 2543 SIPAR ได้เริ่มโครงการห้องสมุดเคลื่อนที่เพื่อให้บริการกับพื้นที่ชนเมือง พนมเปญและจังหวัดข้างเคียง รถตู้ขนาดเล็กถูกแปลงเป็นห้องสมุดเคลื่อนที่ควบคุมโดยพนักงานขับรถซึ่งทำหน้าที่บรรณารักษ์และได้รับการฝึกอบรมด้านกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน พนักงานเหล่านี้มอบประสบการณ์หลากหลายให้เด็กๆ เช่น การเล่านิทาน การอ่านหนังสือตามอรรถาธิบาย เกม และกิจกรรมสร้างสรรค์ รวมทั้งบริการให้ยืมหนังสือแก่เด็กและครอบครัว นอกจากนี้ ยังมี การมอบหมายให้ผู้ประสานงานอาสาสมัครประจำท้องถิ่นดูแลหน่วยให้ยืมหนังสือขนาดเล็ก ซึ่งทำให้ทุกคนเข้าถึงหนังสือได้ง่ายขึ้นมาก ห้องสมุดเหล่านี้ให้บริการพื้นที่ชนเมืองด้วยโอกาสของ พนมเปญ หมู่บ้านในจังหวัดกันดาล และกำปงสปี นอกจากนี้ยังเข้าถึงโรงเรียนอนุบาลชุมชน ศูนย์เพื่อสตรีและเด็กกลุ่มเสี่ยง (โดยการร่วมมือกับ NGOs อื่น เช่น Nyemou และ CWCC) เด็กกำพร้า ศูนย์และโรงพยาบาลฟื้นฟูเด็กทุพพลภาพ (โดยการร่วมมือกับ UNICEF และสมาคม La Chaine de l'Espoir) ในทุกแห่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนอนุบาลชุมชน มีการดำเนินการโครงการและศูนย์เลี้ยงดูเด็กสำหรับสตรีและเด็กกลุ่มเสี่ยง รวมทั้งกิจกรรมเฉพาะที่สร้างความคุ้นเคยกับหนังสือสำหรับเด็ก เพื่อเสริมความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองและเด็กผ่านความสนุกสนานจากการอ่านหนังสือร่วมกัน

ห้องสมุดเคลื่อนที่มี 8 หน่วย แต่ละหน่วยดูแลโดยทีมบุคลากรผู้เปี่ยมประสบการณ์ ประกอบด้วยบรรณารักษ์เคลื่อนที่ 1 คน และอาสาสมัครเยาวชนกัมพูชาจำนวนหนึ่ง ได้พัฒนาและแนะนำกระบวนการสร้างสรรค์สำหรับการทำกิจกรรมด้านการอ่าน ทำให้เด็กๆ และครอบครัวเข้าถึงวัสดุการอ่านเพิ่มเติมได้สม่ำเสมอ ความคิดริเริ่มดังกล่าวเข้าถึง 80 หมู่บ้านเป้าหมายที่ไม่เคยมีกรอบงานเสริมการอ่านนอกหลักสูตรมาก่อน

การทำให้บรรดาอาสาสมัครชุมชนมีพลังเพิ่มขึ้น ซึ่งได้แก่ หัวหน้าหมู่บ้าน ครูเกษียณอายุ พนักงานร้านค้า นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือครูอนุบาลในโรงเรียนอนุบาลชุมชน โครงการนี้ทำให้เด็กๆ และครอบครัวในชุมชนรู้จักกับการปฏิบัติใหม่ๆ อย่างเช่น การให้ยืมหนังสือ

ทุกกิจกรรมที่ห้องสมุดเคลื่อนที่ดำเนินการจะเสริมโครงการห้องสมุดโรงเรียนของ SIPAR และยังเชื่อมต่อว่างระหว่างโรงเรียนและบ้าน (นักเรียนกับพาไปโรงเรียนเพียงครั้งวันหรือ 4 ชั่วโมง จึงมีเวลาสำหรับฝึกการอ่านน้อยมากในชั้นเรียน และเมื่อโรงเรียนมีห้องสมุด มีวัสดุการอ่านที่จำกัด ก็ไม่สามารถให้บริการยืมหนังสือได้)

ในหมู่บ้านต่างๆ กิจกรรมการอ่านและบริการให้ยืมหนังสือของห้องสมุดเคลื่อนที่ของ SIPAR ดำเนินการ เพิ่มช่วงเวลาแห่งการเรียนรู้และฝึกการอ่านของเด็กในบรรยากาศที่เป็นมิตร ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ครอบครัวมักลงเอยที่จะไปห้องสมุดโรงเรียน ดังนั้น ผู้ปกครองจะสนับสนุนให้ลูกหลานฝึกการอ่านได้มากขึ้นถ้าพวกเขาสามารถเข้าถึงหนังสือใกล้บ้านได้ง่ายขึ้นและได้ประโยชน์จากโครงการให้การศึกษากับผู้ปกครอง ยิ่งไปกว่านั้น ความยืดหยุ่นของโครงการนี้ การใช้อาสาสมัครในท้องถิ่นและการหมุนเวียนวัสดุการอ่านในชุมชนก็เป็นประโยชน์ด้วย ในอนาคต การสร้างสมาชิกภาพกับศูนย์ทรัพยากรสมาคม (Associative Resource Center) โดยชุมชนเป็นผู้เสียค่าใช้จ่าย จะทำให้โครงการมีความต่อเนื่องและนำไปปรับใช้กับจังหวัดอื่นๆ ได้ง่าย

ข. ศูนย์ชุมชนเพื่อการอ่านสำหรับทุกคน

โครงการนี้เชื่อมโยงกับการสร้างศูนย์การศึกษาสำหรับทุกคน (CEFA) ซึ่งได้รับการออกแบบให้เป็นศูนย์ทรัพยากรชุมชน ด้วยความร่วมมือของสภาชุมชนและกรมการศึกษานอกโรงเรียนของ MoEYS โครงการนี้ได้เริ่มต้นเมื่อปี พ.ศ. 2545 ด้วยการสร้างทรัพยากรเอกสารที่เข้มข้นและหลากหลายให้กับประชาชนในพื้นที่ห่างไกล เนื้อหาครอบคลุมวรรณกรรม เกษตรกรรม สุขภาพ และสิ่งแวดล้อม ห้องสมุดชุมชนเหล่านี้ตั้งอยู่ ใจกลางชุมชนในจังหวัดกระบะ และ เปรยแวง กันดาล และกำปงจาม

ศูนย์เหล่านี้บริหารจัดการโดยตรงโดยสภาท้องถิ่นผ่านคณะกรรมการบริหาร อาสาสมัครท้องถิ่น ทำหน้าที่ดำเนินการและจัดกิจกรรมประจำวัน ในขณะที่ SIPAR ให้การสนับสนุนด้านเทคนิคกับสมาชิกสภาชุมชนและผู้ดำเนินการเพื่อให้เข้าถึงหนังสือและข้อมูลเป็นไปอย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพ

ค. มุมอ่านหนังสือในโรงพยาบาลเด็ก

มุมอ่านหนังสือในโรงพยาบาลเด็กแห่งแรก ตั้งขึ้นใน พ.ศ. 2551 เมื่อ UNICEF ขอความสนับสนุนจาก SIPAR ในการสร้างพื้นที่เด็กเล่นในโรงพยาบาลเด็กแห่งชาติ ณ กรุงเทพมหานคร

หลังจากที่โครงการนำร่องระยะดำเนินงาน 1 ปีประสบความสำเร็จ ใน พ.ศ. 2552 การร่วมมือกับ UNICEF ก็เข้มแข็งขึ้น และมีการเริ่มโครงการสร้างมุมอ่านหนังสือสำหรับเด็กและคนไข้ในโรงพยาบาลประจำจังหวัดอีก 9 แห่ง รวมทั้ง SIPAR ก็ดำเนินการฝึกอบรมและดูแลผู้ดำเนินการประจำมุมอ่านหนังสือ (พนักงานสัญญาจ้างท้องถิ่น) ด้วย ปัจจุบันนี้การขยายโครงการไปยังโรงพยาบาลเด็กอื่นๆ ในกัมพูชาอยู่ระหว่างการพิจารณา

นอกจากนี้ มีการร่วมมือเป็นพันธมิตรกับ La Chaine de l'Espoir ซึ่งเป็น NGO ด้านการแพทย์จากประเทศฝรั่งเศส ที่ก่อตั้งใน พ.ศ. 2531 เพื่อให้เด็กยากจนเข้าถึงการรักษาพยาบาลได้แล้ว ซึ่งทำให้ SIPAR ก้าวเข้าสู่แขนงใหม่ด้านการศึกษาด้วยการรวมกิจกรรมการอ่านเข้ากับกิจกรรมที่โรงเรียนสนับสนุนในการเสริมสอนคนไข้เด็กที่ยากจนที่ต้องอยู่ในโรงพยาบาลเป็นเวลานาน หรือที่ต้องมารับค่ารักษาทางการแพทย์ มุมอ่านหนังสือตั้งอยู่ในหอผู้ป่วยโรคหัวใจเด็กของโรงพยาบาล Calmette ในกรุงพนมเปญ

ง. ห้องสมุดในเรือนจำ

"ทุกเรือนจำจะมีห้องสมุดให้ผู้ต้องขังทุกประเภทได้ใช้ ต้องมีหนังสือเพียงพอทั้งประเภทบันเทิงและวิชาการ และผู้ต้องขังจะได้รับการสนับสนุนให้ใช้ห้องสมุดให้เกิดประโยชน์สูงสุด" นี่เป็นคำนิยามข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำ ข้อที่ 40 ว่าด้วยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังขององค์การสหประชาชาติ และข้อความนี้ยังระบุในวรรคที่ 13 และ 37 ในกฎหมายใหม่ว่าด้วยเรือนจำที่ประกาศในเดือนธันวาคม 2554 ณ ประเทศกัมพูชา

ด้วยการร่วมมือกับกรมเรือนจำ กระทรวงมหาดไทยกัมพูชา และสำนักงานข้าหลวงใหญ่เพื่อสิทธิมนุษยชนแห่งองค์การสหประชาชาติ มีการเปิดห้องสมุดขึ้น 4 แห่ง เป็นโครงการนำร่องใน พ.ศ. 2554 ในเรือนจำจังหวัดตะบองและเสียมเรียบ และสถานราชทัณฑ์ 1 และ 2 ในกรุงพนมเปญ ภายใต้กรอบการดำเนินงานเพื่อการปฏิรูประบบเรือนจำ และเพื่อเสริมความเข้มแข็งในด้านการศึกษา การฝึกตนเอง และการกลับสู่สังคมของผู้ต้องขัง มีการวางแผนโครงการขนาดใหญ่เพื่อพัฒนาห้องสมุดสำหรับปี 2555-2557 ในเรือนจำ 26 แห่ง โดยได้รับการสนับสนุนด้านการเงินจากสหภาพยุโรป ในอนาคต หักคิกว่า 70 นายและผู้ต้องขังผู้ช่วยกว่า 70 นายจะได้รับการฝึกอบรมด้านบรรณารักษ์และการสอนการอ่านตามอักษาคัยเพื่อให้บริการกับผู้ต้องขังและครอบครัว จำนวน 15,000 คน

โครงการจัดพิมพ์หนังสือ

ในปี พ.ศ. 2543 หลังจากได้ทำวิจัยหลายชิ้น เรื่องรสนิยมและความต้องการของเยาวชน และครู SIPAR ได้เริ่มโครงการจัดพิมพ์หนังสือวิชาการและนิยายเป็นภาษาเขมร เพื่อตอบสนองความต้องการด้านหนังสือของห้องสมุดและสาธารณชน ทั้งกรุงเทพมหานครและจังหวัดอื่นๆ ของกัมพูชา มีวัตถุประสงค์หลัก เพื่อสร้างวัสดุการอ่านเสริมที่มีคุณภาพดีสำหรับโครงการการศึกษาในระบบและนอกระบบ เพื่อเพิ่มทางเลือกหนังสือภาษาเขมรสำหรับเด็ก ครู นักศึกษาและสาธารณชนทั่วไป เพื่อให้ภาคสิ่งพิมพ์เกิดขึ้น เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และเพื่อเสริมทักษะในภาคทรัพยากรมนุษย์ สนับสนุนด้านเทคนิค ผู้เชี่ยวชาญด้านสิ่งพิมพ์นานาชาติได้พิมพ์หนังสือออกมาหลายชุด ดังนี้ ชุดของประเทศกัมพูชา ประกอบด้วยหนังสือสำหรับเด็ก นิยายพื้นบ้านเขมร และเรื่องเล่าร่วมสมัยจากต่างประเทศ พร้อมภาพการ์ตูน เกม หน้าสารคดี กิจกรรม เรื่องข้ามชั้น และเกมทายปริศนา วรรณกรรมเด็ก วรรณกรรมสากล วรรณกรรมอมตะ เช่น The Little Prince, Pinocchio และ Pipi Longstocking ถูกแปลและตีพิมพ์ในหนังสือชุดนี้ รู้จักสัตว์ สารคดีสำหรับเด็ก สารานุกรมเล็กๆ ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ ธรรมชาติ และวิทยาศาสตร์ หนังสือเรื่องต่างๆ เช่น Stay Alive My son โดย Pin yathay -เป็นอัตชีวประวัติของชาวกัมพูชา Apsaras of Angkor -เป็นหนังสือเกี่ยวกับศิลปะและวัฒนธรรมกัมพูชา ผ่านการแสดงนาฏศิลป์ราชสำนักของคณะ Cambodian Royal Ballet และวัดต่างๆ ในนครวัด Cambodia Year Zero เป็นหลักฐานจากชาวฝรั่งเศสที่มีชีวิตผ่านการล่มสลายของพนมเปญ

จากความตระหนักถึงหน้าที่และตำแหน่งของบรรณารักษ์ MoEYS เริ่มการสนับสนุนบรรณารักษ์และดำเนินการก้าวสำคัญคือ การขึ้นเงินเดือนบรรณารักษ์ที่ทำงานเต็มเวลา เป็น 2 เท่าให้เท่ากับเงินเดือนครู แต่การฝึกอบรมขั้นพื้นฐานอย่างเป็นทางการสำหรับบรรณารักษ์มีเวลาเพียง 9 วัน รวมทั้งการขาดศูนย์ฝึกอบรมบรรณารักษ์ล้วนแต่เป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาและความยั่งยืนของห้องสมุด

การพัฒนาห้องสมุดตัวอย่าง เป็นกลยุทธ์ที่เหมาะสมในการอำนวยความสะดวกให้การฝึกอบรมบรรณารักษ์ใหม่ และการแบ่งปันแลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่มีค่าเพื่อช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนระดับประถมและมัธยมศึกษาให้สามารถสร้างและบริหารจัดการห้องสมุดในโรงเรียนของตนเองได้ ในระยะนี้ โครงการห้องสมุดตัวอย่างเป็นปฏิบัติการนำร่องกับ 10 ห้องสมุดใน 8 จังหวัด เป็นโรงเรียนระดับประถมศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น 1 แห่ง และอีก 9 แห่งเป็นโรงเรียน

ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ปฏิบัติการนี้ นำโดย DCD และดำเนินการด้วยความร่วมมืออย่างใกล้ชิดจาก SIPAR ถือเป็นก้าวใหม่ที่สำคัญต่อหน่วยงาน เช่น กระทรวงศึกษาธิการ และเพื่อให้มีศักยภาพในการเริ่มต้นและดำเนินการปฏิบัติการดังกล่าวด้วยตนเองผ่านความร่วมมือของบรรดาพันธมิตร จึงต้องมีการขยายการดำเนินงานออกไปอีก ผลจากความร่วมมือจากองค์กรอื่นๆ และขอบเขตงานที่กว้างขวางมากขึ้น ทำให้ในที่สุดปฏิบัติการนี้ได้รับการยอมรับจาก MoEYS ว่าเป็นโครงการเต็มรูป

ภาคการศึกษาในระบบและภาคการอ่านของประชาชน

การพัฒนาการอ่านของประชาชนทั่วไปจะเผชิญกับปัญหาทั้งด้านการพัฒนาและด้านความยั่งยืน ประการแรกคือ ไม่มีนโยบายระดับประเทศที่ชัดเจน และไม่มีสถาบันกลางที่สนับสนุนพัฒนาและบริหารจัดการเครือข่ายการอ่านหนังสือสำหรับประชาชน กรมหนังสือและการอ่าน ภายใต้กระทรวงวัฒนธรรมและศิลปกรรม เป็นกรมที่ไม่มีผลงานเป็นที่แจ้งประจักษ์นัก ส่วนใหญ่มุ่งเพียงการบริหารจัดการหอสมุดแห่งชาติในกรุงเทพมหานคร เป็นเวลาเกือบ 20 ปีที่กรมการศึกษานอกระบบ ภายใต้ MoEYS ดำเนินการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (CLC) ด้วยการสนับสนุนจากพันธมิตรเพื่อการพัฒนา เช่น UNESCO และ NGOs

ในช่วงเวลา 10 ปีที่ผ่านมา SIPAR ได้สนับสนุนการสร้างศูนย์การศึกษาสำหรับทุกคน (Centers of Education For All หรือ CEFA) ในระดับชุมชน ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีแนวคิดยืดหยุ่นกว่า CLCs และให้สมาชิกสภาชุมชน หัวหน้าหมู่บ้าน คณะกรรมการสนับสนุนด้านการสอน รวมทั้งผู้อำนวยการโรงเรียนมีส่วนเกี่ยวข้องตั้งแต่ต้น CEFA's ให้บริการหนังสือทุกชนิดนับพันเล่มและทุกคนสามารถใช้บริการได้โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย แต่อัตราการใช้งานยังต่ำ (ราวร้อยละ 18 ของประชาชนในชุมชน ส่วนใหญ่เป็นเยาวชนและเด็ก กล่าวว่าได้ไปยืมหนังสือจาก CEFA) มากกว่าหนึ่งในสามของ CEFA's 20 แห่ง ยังประสบปัญหาการหาเงินทุนเพื่อจ่ายเป็นเงินจูงใจให้แก่ผู้ดำเนินการในท้องถิ่นและเพื่อจัดหาทรัพยากรสิ่งพิมพ์ใหม่ๆ ปัจจุบัน CEFA's ดำเนินการโดยสภาชุมชนและเชื่อมโยงกับกรมการศึกษานอกระบบ ในอนาคตอันใกล้ CEFA's ควรจะได้รับการยอมรับเป็นศูนย์การอ่านหรือส่วนห้องสมุดของ CLC ในกรอบการศึกษานอกระบบแห่งชาติ เพื่อที่ CEFA's และ CLCs จะได้แบ่งปันแลกเปลี่ยนประเด็นปัญหา ประสบการณ์และบทเรียนที่ได้เรียนรู้ร่วมกัน

SIPAR จะยังคงบริหารจัดการและพัฒนาโครงการการอ่านหนังสือสำหรับทุกคนร่วมกับพันธมิตร เช่น UNESCO ในขณะเดียวกัน ก็จะประสานงานกับรัฐบาลกัมพูชาในด้านรูปแบบและอนาคตของโครงการ ความร่วมมือกับกรมการประถมศึกษา กรมพัฒนาหลักสูตร และกรมการศึกษานอกระบบภายใต้กระทรวงศึกษาธิการจะดำเนินการต่อเนื่องไปอีกสอดคล้องกับนโยบายแห่งชาติเพื่อการศึกษาสำหรับทุกคน ภายใต้กรอบพัฒนาการอ่านและการต่อสู้กับการไม่รู้หนังสือ

สรุป

SIPAR เป็นองค์กรพัฒนาเอกชนนานาชาติที่ตั้งขึ้นในกัมพูชาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2534 SIPAR เป็นหนึ่งองค์กรหลักด้านการศึกษาที่ต่อสู้กับการไม่รู้หนังสือในกลุ่มเยาวชนและผู้ใหญ่ผ่านการสนับสนุนการผลิตหนังสือและการอ่าน

เป็นเวลากว่า 20 ปี SIPAR ได้พัฒนาเครือข่ายสถานที่สำหรับอ่านหนังสือทั้งแบบอยู่กับที่และแบบเคลื่อนที่ เพื่อสนับสนุนการพัฒนาด้านการอ่านในกัมพูชา สถานที่สำหรับอ่านหนังสือเหล่านี้ยังดำเนินการต่อไปได้โดยมีผู้บริจาคและพันธมิตรที่เปี่ยมด้วยน้ำใจ

ยิ่งไปกว่านั้น SIPAR ยังตระหนักถึงสถานการณ์การพิมพ์ในกัมพูชา การขาดหนังสือสำหรับเยาวชนที่เป็นภาษาเขมร จึงได้เริ่มโครงการจัดพิมพ์หนังสือในปี พ.ศ. 2534 ตีพิมพ์หนังสือหลายชุดสำหรับผู้อ่านตั้งแต่วัยแรกเกิดจนถึงวัยผู้ใหญ่

ความสำเร็จด้านเครือข่ายของ SIPAR ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ดังมีรายการต่อไปนี้

ห้องสมุดโรงเรียนระดับประถมศึกษา 230 แห่ง ตั้งอยู่ในทุกจังหวัดของกัมพูชา

ห้องสมุดชุมชน 29 แห่ง (ศูนย์การศึกษาสำหรับทุกคนหรือ CEFA) ตั้งในแถบชนเมือง

ห้องสมุดเคลื่อนที่ 8 หน่วยซึ่งให้บริการ 100 พื้นที่ที่ด้อยโอกาสรอบกรุงพนมเปญ

มุมอ่านหนังสือ 10 จุดในหอผู้ป่วยเด็กใน 10 โรงพยาบาล

ห้องสมุดในเรือนจำ 4 แห่ง

บรรณารักษ์ 2,000 คนได้รับการฝึกอบรม

จัดพิมพ์และแก้ไขหนังสือกว่า 80 เล่ม แจกจ่ายไปแล้วกว่าหนึ่งล้านเล่ม

การอ่าน และการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ในโรงเรียนประถมศึกษาของกัมพูชา

คาลล์คานน์ (Kall Kann)¹ ได้เสนอภาพรวมของการพัฒนาการศึกษาด้านสังคมและประวัติศาสตร์ของกัมพูชาก่อนและหลังที่ประเทศจะได้รับเอกราชจากฝรั่งเศส ผลกระทบจากสงคราม การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ การเปลี่ยนระบอบสังคม การปรับปรุงระบบการศึกษา โครงสร้างช่วง ค.ศ. 1980 และความสำเริงหลังจากนั้น รวมถึงวัฒนธรรมการอ่าน สิ่งทีบุคคล ครอบครัว โรงเรียน และสังคมปฏิบัติ และ อุปสรรค แนวทางเพื่อความก้าวหน้า ความคิดริเริ่ม โครงการ และการรณรงค์เพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน และการกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตในกัมพูชา

บริบทของประเทศ

กัมพูชาเป็นประเทศที่มีการปกครองระบบกษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญ ตั้งอยู่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีเขตแดนติดกับลาว เวียดนามและไทย กัมพูชามีอาณาเขตรวม 181,035 ตารางกิโลเมตร (69,898 ตารางไมล์) จากฝั่งตะวันออกถึงตะวันตกมีความยาว 580 กิโลเมตร และจากเหนือถึงใต้มีความยาว 450 กิโลเมตร

กัมพูชาได้สันติภาพในปี พ.ศ. 2541 หลังจาก 30 ปี ของความไม่สงบทางสังคม สภาพต่างๆ ในกัมพูชาได้เปลี่ยนแปลงจากสถานการณ์หลังความขัดแย้งไปสู่การพัฒนาที่ปกติมากขึ้น การเลือกตั้งทั่วประเทศสองครั้งล่าสุดบ่งชี้ให้เห็นทิศทางที่ดีขึ้นหลังจากที่พรรคการเมืองทั้งหมดสามารถแก้ปัญหาความแตกต่างด้วยการเจรจาแทนการใช้ความรุนแรง

¹Kall Kann. Reading and Promoting Habit of Reading at Primary School in Cambodia แปลโดย วัฒนชัย วิณิชจะกุล บรรณาธิการ. (2555, สิงหาคม). "การอ่าน และการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในโรงเรียนชั้นประถมศึกษาของกัมพูชา". อ่านข้ามชาติ. กรุงเทพฯ: สำนักงานอุทยานการเรียนรู้. หน้า 77-103

จากการสำรวจสำมะโนครัวประชากรเมื่อปี พ.ศ. 2541 ประชากรรวมของกัมพูชามี 11.5 ล้านคน พ.ศ. 2551 มี 13,388,910 คน ในจำนวนนี้ 51.4% เป็นผู้หญิงและเด็กหญิง จำนวนคนในแต่ละครัวเรือนเฉลี่ยมี 5 คน หนึ่งในสามของครัวเรือน (25.6%) มีผู้หญิงเป็นหัวหน้าครอบครัว และ 56% ของประชากรมีอายุต่ำกว่า 25 ปี¹ การสำรวจสำมะโนประชากรบ่งชี้ว่า 80.5% ของประชากรกัมพูชาอาศัยอยู่ในเขตชนบท และเกือบ 90% ของความยากจนของประเทศอาศัยอยู่ในชนบทเช่นกัน ประชากรในเมืองมีจำนวนเพิ่มขึ้น เพราะจำนวนงานที่เพิ่มมากขึ้นในเมืองใหญ่ รัฐบาลประมาณการว่า 25-28% ของประชากรทั้งหมดอพยพย้ายเข้ามาในเมือง จำนวนคนเฉลี่ยต่อครอบครัวลดลงจาก 5.5 คน ในปี พ.ศ. 2541 มาเป็น 4.7 คน ในปี พ.ศ. 2551 อายุขัยของประชากรในปัจจุบันเพิ่มขึ้นเป็น 64 ปี สำหรับผู้หญิง และ 52 ปี สำหรับผู้ชาย

เสถียรภาพทางการเมืองที่มีมาเป็นเวลากว่าทศวรรษทำให้กัมพูชาสามารถฟื้นฟูประเทศทั้งทางสังคม การพัฒนา และการเติบโตทางเศรษฐกิจ ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) เพิ่มขึ้น 5.8% ถึง 8.5% ต่อปี ระหว่างปี พ.ศ. 2542 ถึงปี พ.ศ. 2554 ยกเว้นในปี พ.ศ. 2550 ซึ่ง GDP สูงถึง 13.5% เศรษฐกิจของกัมพูชาขึ้นอยู่กับอุตสาหกรรมการผลิตเสื้อผ้า การท่องเที่ยว การก่อสร้าง และ อุตสาหกรรมเกษตร GDP ต่อหัวของกัมพูชาเพิ่มขึ้น จากประมาณ 290 เหรียญสหรัฐ² ในปี ค.ศ. 1990 เป็นประมาณ 909 เหรียญสหรัฐ ในปี พ.ศ. 2554³ การเติบโตของ GDP มีผลที่ดีอย่างมากในการลดอัตราความยากจน อัตราความยากจนในปี พ.ศ. 2536 เป็น 47% ลดลงเป็น 30% ในปี พ.ศ. 2550 และลดลงเหลือ 26% ในปี พ.ศ. 2552 อย่างไรก็ตาม กัมพูชายังเป็นหนึ่งในประเทศที่ยากจนที่สุดในภูมิภาค โดยมีตัวบ่งชี้ด้านการพัฒนามนุษย์ที่เป็นปัญหาอย่างมาก อัตราความยากจนในชนบทยังสูงมากซึ่งอยู่ประมาณ 35-40% ทั้งนี้ 80% ของคนกัมพูชายังคงหาเลี้ยงชีพจากการเกษตร การแปรรูปอาหารหรือการทำปาล์ม สิ่งที่ยังขาดแคลนในบริเวณชนบทห่างไกลคือ การมีงานทำถาวร การมีไฟฟ้าใช้ หรือการมีน้ำที่บริโภคได้

¹National Institute of Statistics, (August 2008). Mop, Cambodia, "General Population Census of Cambodia 2008", อ้างในวัฒนธรรม วิจัยจะกุล บรรณาธิการ (2555).อ่านข้ามชาติ. กรุงเทพฯ: สำนักงานอุทยานการเรียนรู้ หน้า 78

²IMF, 2006: "Cambodia, Selected issues and Statistical Appendix", July, Country Report No 06/265. อ้างใน ค.

³ค.

บริบทการศึกษาของกัมพูชา

ภาษาของกัมพูชา หรือ เขมร เป็นส่วนหนึ่งของตระกูลภาษามอญ-เขมร การศึกษาในกัมพูชาเริ่มขึ้นเมื่อต้นศตวรรษที่ 17 โดยส่วนใหญ่เป็นคนชั้นสูงของสังคม และแพร่กระจายออกไปในศตวรรษที่ 20 ระบบการศึกษาตามประเพณีแบบนอกระบบนี้มีศูนย์กลางที่วัดในท้องถิ่น และวัดยังเป็นแหล่งเรียนรู้หลัก ซึ่งเกี่ยวข้องกับการสอนนักเรียนให้รู้ถึงพื้นฐานทางศาสนา การอ่านออกเขียนได้ ความรู้พื้นฐานเรื่องตัวเลข นิทานพื้นบ้าน โคลงกลอน และทักษะอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการชีวิตในชนบทของชาวกัมพูชาส่วนใหญ่ (เหมือนกับไทย) สองศตวรรษหลังจากการยึดครองของฝรั่งเศสในปี พ.ศ. 2406 การศึกษาแบบตะวันตกได้ค่อยๆ เข้าแทนที่ระบบการศึกษาแบบนอกระบบตามประเพณีดั้งเดิม อย่างไรก็ตาม หลายปีผ่านไป การศึกษาแบบมีระบบก็ไม่ได้พัฒนาเพื่อสนองความต้องการในท้องถิ่น ทั้งนี้ เพราะฝรั่งเศสมีเจตนาที่จะกีดกันชาวกัมพูชาจากการศึกษาที่มีคุณภาพเพื่อคงไว้ซึ่งอำนาจของตนเอง ฝรั่งเศสมีแนวโน้มที่จะใช้การศึกษาแบบตะวันตกให้ค่อยๆ บั่นทอนการศึกษานอกระบบของกัมพูชา

ในปี พ.ศ. 2496 (พ.ศ. -543 = ค.ศ.1953) กัมพูชาได้เอกราชอย่างสมบูรณ์จากฝรั่งเศส จึงได้มีโอกาสปรับปรุงและพัฒนาการศึกษาในชนบท รัฐบาลช่วงปี ค.ศ. 1953 ถึง 1960 ค่อยๆ พัฒนาขยายการศึกษาให้ก้าวหน้าไปอย่างมาก การศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาได้ขยายไปยังส่วนต่างๆ ของประเทศ ในขณะที่มีการเริ่มก่อตั้งสถานศึกษาระดับสูง เช่น สถาบันอาชีวศึกษา ศูนย์ฝึกหัดครู และมหาวิทยาลัยด้วย อย่างไรก็ตาม การมุ่งเน้นให้เด็กสามารถเข้าถึงการศึกษาในทุกระดับทำให้เกิดปัญหาด้านคุณภาพ ห้องเรียนขาดอุปกรณ์ และครูขาดการฝึกอบรม

ในต้นปี พ.ศ. 2513 เมื่อสงครามกลางเมืองเกิดขึ้นในกัมพูชา ระบบการศึกษาที่ไม่ดีอยู่แล้วก็ยิ่งเลวร้ายมากขึ้นไปอีก โรงเรียนมากกว่าหนึ่งในสามต้องปิดตัวลง หรือมีการเรียนการสอนแต่ไม่สม่ำเสมอ โรงเรียนเกือบร้อยแห่งถูกระเบิดพังราบ ในขณะที่โรงเรียนอีกจำนวนมากได้กลายเป็นค่ายทหาร คลังอาวุธ และคุก ครูต้องย้ายหนีเข้าไปในเมือง หรือถูกบังคับให้เข้าร่วมกับกองทัพของฝ่ายรัฐบาล หรือฝ่ายต่อต้านรัฐบาลฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

ในเดือนเมษายน พ.ศ. 2518 หลังจากที่เขมรแดงได้เข้ายึดอำนาจ เขมรแดงได้เร่งกำจัดรากฐานเก่าของสังคมกัมพูชาแบบถอนรากถอนโคน รวมทั้งระบบการศึกษาแบบเก่า เขมรแดงได้ตั้งใจที่จะทำลายรากฐานการศึกษาแบบสมัยใหม่ โดยสั่งให้ปิดโรงเรียนทั่วประเทศ ห้องเรียน

ถูกทิ้งร้าง หนังสือถูกปล่อยให้ฝุ่นพัง หรือใช้มวนบุหรี่ คนที่มีการศึกษาสูง เช่น แพทย์ หนาย ครู อาจารย์ในมหาวิทยาลัย นักศึกษามหาวิทยาลัยถูกถือว่าเป็นศัตรูกับรัฐบาล เป็นผู้ต้องสงสัย และได้รับการปฏิบัติอย่างโหดร้าย คนพวกนี้จะถูกบังคับให้ทำงานในค่ายกรรมกร หรืออาจถึงขั้นถูกประหารชีวิต แหล่งข้อมูลหลายๆ แห่งยืนยันว่าเมื่อระบอบการปกครองของเขมรแดงสิ้นสุดลง คาดว่า 75 ถึง 80 เปอร์เซ็นต์ของนักการศึกษากัมพูชาได้ถูกรำดาบ หรือไม่ก็ตายเพราะทำงานหนัก หรือหลบหนีออกจากประเทศ นอกจากนี้แล้ว เขมรแดงยังทำลายโครงสร้างพื้นฐานของการศึกษาอย่างรุนแรง เช่น ทำลายสิ่งก่อสร้างและทรัพยากรการเรียนรู้ (หนังสือและวัสดุการสอน) จนแทบจะไม่มีสิ่งใดเหลืออยู่

ในปี พ.ศ. 2522 หลังจากการล่มสลายของเขมรแดง ระบบการศึกษาของกัมพูชา ต้องเริ่มต้นใหม่จากศูนย์ การไม่รู้หนังสือเพิ่มขึ้นมากกว่า 40% และเยาวชนอายุต่ำกว่า 14 ส่วนใหญ่ไม่ได้รับการศึกษาพื้นฐานใดๆ เลย รัฐบาลเริ่มบูรณะและพัฒนาระบบการศึกษาโดยสนับสนุนให้ผู้ที่รอดชีวิตอยู่รวบรวมสิ่งทำได้เพื่อฟื้นฟูระบบการศึกษา เนื่องจากแทบจะไม่มีครูผู้สอนเหลืออยู่ รัฐบาลจึงได้สนับสนุนผู้ที่มีการศึกษาไม่ว่าจะในระดับใดให้ช่วยทำงานเป็นครู เพื่อจะให้มีการศึกษากลับขึ้นมาใหม่ ก่อนที่จะได้รับมอบหมายให้ไปเป็นครูจะได้รับการอบรมระยะสั้นเป็นเวลาประมาณหนึ่งถึงสองเดือน หรือสองถึงสามสัปดาห์ คำขวัญในขณะนั้นคือ "คนที่มีความรู้มากกว่าสอนคนที่มีรู้น้อยกว่า" นอกเหนือจากการขาดแคลนบุคลากรแล้ว การขาดแคลนสิ่งอำนวยความสะดวกทางการศึกษา ยิ่งรุนแรงเกินกว่าจะนึกภาพกันออก เช่นต้องเรียนต้องสอนกันในกระท่อมมุงด้วยใบไม้ ที่พื้นห้องเป็นดิน หรือเรียนตามใต้ต้นไม้ หรือใต้ถุนบ้านของคนในหมู่บ้าน การฟื้นฟูและการพัฒนาทางการศึกษาเป็นไปด้วยความยากลำบาก เนื่องจากสงครามกลางเมืองเกิดขึ้นต่อเนื่องในประเทศ การห้ามค้าขายระหว่างประเทศ ทั้งๆ ที่มีอุปสรรคมากมายเหล่านี้ ประมาณปี 2523-2524 การให้การศึกษาในระดับโรงเรียนได้เริ่มต้นขึ้นใหม่ ครูได้รับการฝึกอบรม และคุณภาพทางการศึกษาได้รับการปรับปรุงเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาในกัมพูชาได้รับผลกระทบรุนแรงจากการเปลี่ยนแปลงอย่างใหญ่หลวงและรวดเร็วของระบอบสังคมและการเมือง รวมถึงการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ของเขมรแดง (Khmer Rouge Regime) โครงสร้างการศึกษาในระบบมีการเปลี่ยนแปลงเป็นครั้งคราว เช่น ในช่วง พ.ศ. 2493-2518 โครงสร้างการศึกษาจะเป็น 6:4:3 ก่อนปี พ.ศ. 2528 จะเป็น 4:3:3 ก่อนปี พ.ศ. 2539 โครงสร้างจะเป็น 5:3:3 และหลังจากนั้นคือ 6:3:3 ในปัจจุบัน การศึกษาพื้นฐานจะใช้เวลา 9 ปีแรกในโรงเรียน โดยเน้นที่จะสร้างพื้นฐานการเรียนรู้ รวมทั้งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2539 กระทรวงศึกษา เยาวชน และกีฬา (Ministry of Education, youth and Sport: MoEYS) ได้ให้คำจำกัดความของระยะเวลาการศึกษาขั้นต่ำสุดสำหรับระดับ ประถมไว้ที่ 8501¹ ชั่วโมงต่อหนึ่งปีการศึกษา นโยบายการศึกษาของ MoEYS คาดหวังว่า เมื่อ นักเรียนจบประถมศึกษาปีที่ 3 แล้ว นักเรียนจะมีพื้นฐานการอ่านออกเขียนได้ และมีพื้นฐานทาง คณิตศาสตร์ พื้นฐานการศึกษาทางด้านศิลปะ (การวาดภาพ การร้องเพลง นาฏศิลป์และดนตรี) พื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ และสังคมศึกษา เมื่อนักเรียนจบประถมศึกษาปีที่ 4-6 นักเรียนจะมีความรู้ และความเข้าใจในภาษาเขมร คณิตศาสตร์ ทักษะการเรียนรู้ ทักษะชีวิตและอื่นๆ เพิ่มขึ้น ซึ่งจะ ช่วยให้นักเรียนเรียนรู้ตลอดชีวิตได้

ตารางที่ 4 สรุปโครงสร้างระบบการศึกษาในปัจจุบัน

อายุ	ชั้นปี	ระดับ การ ศึกษา	อายุ	ชั้นปี	ระดับ การ ศึกษา	อายุ	ชั้นปี	ระดับ การ ศึกษา	อายุ	ระดับ การ ศึกษา
3	ต่ำ	ก่อน	6	1	โรงเรียน	12	7	มัธยม	18	การ ศึกษา
4	กลาง	วัยเรียน	7	2	ประถม	13	8	ต้น	19	ระดับสูง หรือ
5	สูง		8	3		14	9		20	
			9	4		15	10		21	
			10	5		16	11	ปลาย	22	อาชีวศึกษา
			11	6		17	12		23	
										มหาวิทยาลัย

ที่มา : Ministry of Education, Youth and Sport

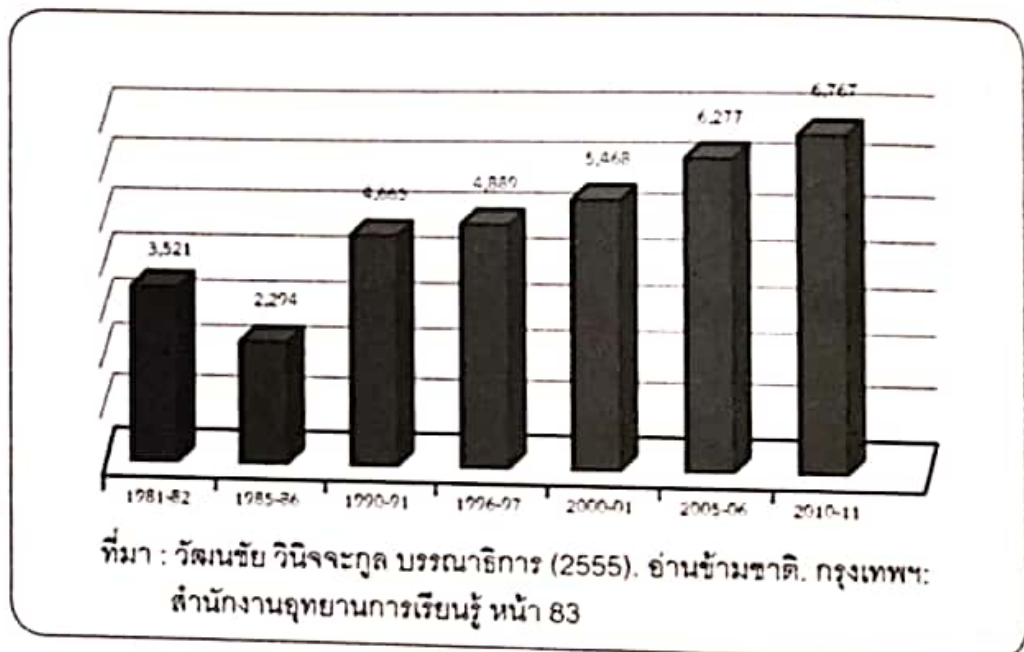
¹The Learning-teaching hours here is in line with the minimum standard defined in the EFA. อ้างอิงใน วัฒนธรรม วิถีจะถูกล บรณนาธิการ (2555). อ่านข้ามชาติ. กรุงเทพฯ: สำนักงานอุทยานการเรียนรู้ หน้า 82

ความสำเร็จทางการศึกษา อุปสรรคและปัญหาระดับประถมศึกษา

ความสำเร็จ

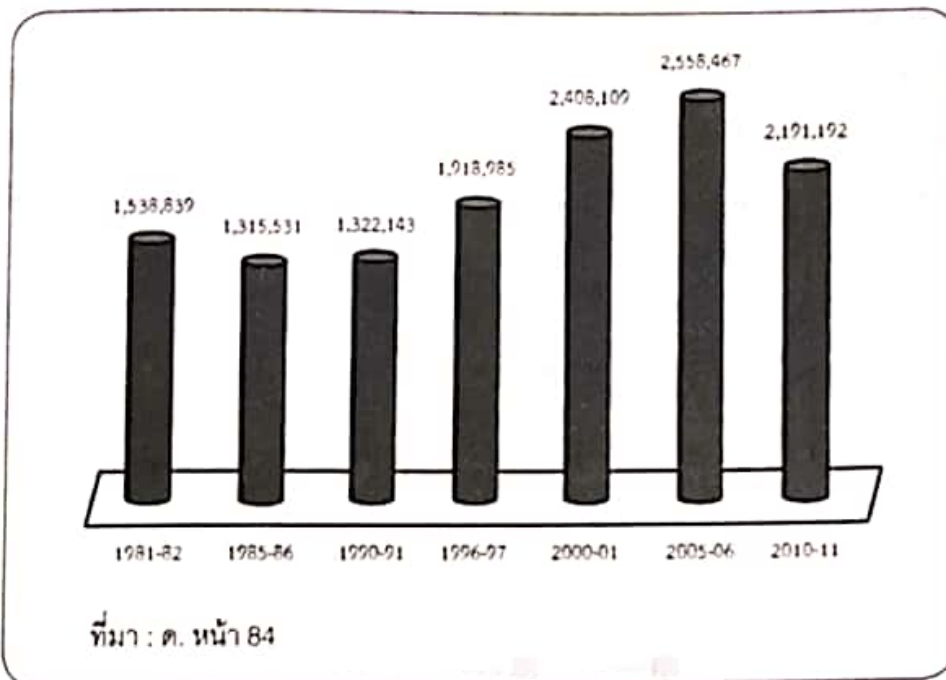
ทั้งๆ ที่ต้องเผชิญกับอุปสรรคและปัญหาต่างๆ มากมาย หลังการเป็นอิสระจากระบบการปกครองของเขมรแดงซึ่งได้ทำลายโครงสร้างพื้นฐานทางสังคมโดยสิ้นเชิง รวมทั้ง ระบบการศึกษาได้สูญหายไปจากกัมพูชา การศึกษาในกัมพูชาในปัจจุบันได้ประสบความสำเร็จอย่างมาก สิ่งอำนวยความสะดวกในด้านการศึกษาและครูถูกส่งไปทั่วประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งในชนบท โรงเรียนประถมจำนวน 6,767 แห่งได้รับการก่อตั้งขึ้น และโรงเรียนมัธยมตอนต้นได้ถูกสร้างขึ้นในเกือบจะทุกเขตของประเทศ

กราฟที่ 1 จำนวนโรงเรียนประถมศึกษาที่ก่อตั้งขึ้นในแต่ละปีการศึกษา

จำนวนนักเรียนระดับประถมศึกษาที่เข้าเรียนเพิ่มขึ้นทุกปี อัตราการเข้าเรียนสุทธิ (Net Enrollment Rate : NER) ของนักเรียนเพิ่มขึ้นจาก 83.6% ในปีการศึกษา 2543-2544 เป็น 95.8% ในปีการศึกษา 2553-2554 โดยสรุปแล้ว รัฐบาลกัมพูชาและกระทรวงศึกษา เยาวชน และกีฬาประสบความสำเร็จก้าวหน้าอย่างมากในการนำกลยุทธ์ “การศึกษาสำหรับทุกคน” (Education for All) มาใช้เพื่อประกันถึงความเท่าเทียมกันและประกันว่าเด็กทุกคนจะได้รับการศึกษาพื้นฐาน 9 ปี

กราฟที่ 2 จำนวนนักเรียนประถมศึกษาที่เข้าเรียนในแต่ละปีการศึกษา

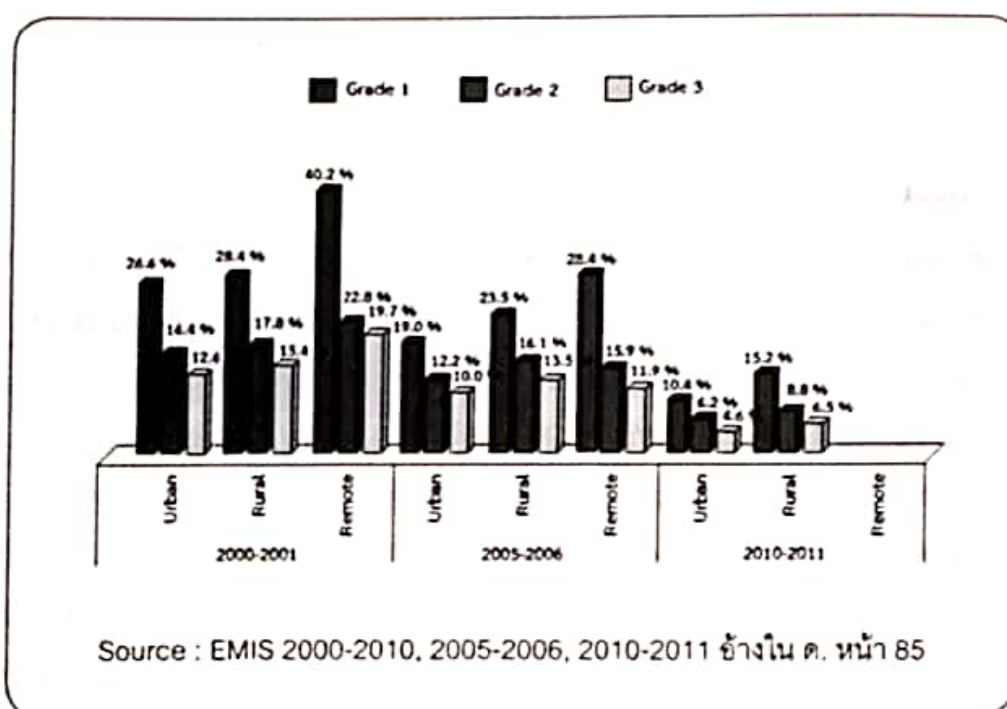
อุปสรรคและปัญหา

ความสำเร็จในการฟื้นฟูการศึกษาในกัมพูชาสะท้อนให้เห็นถึงความพยายามของรัฐบาล กัมพูชา โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระทรวงศึกษา เยาวชน และกีฬา ในการสร้างทรัพยากรมนุษย์ และ ปรับปรุงคุณภาพและประสิทธิภาพในการศึกษาอย่างจริงจัง การศึกษาในกัมพูชายังคงเผชิญหน้า กับการขาดแคลนสิ่งอำนวยความสะดวก ปัญหาเด็กจำนวนมากในแต่ละชั้น การขาดแคลน ครูและตำราเรียนที่มีคุณภาพ การเข้าถึงสื่อการเรียนเพิ่มเติมที่จำกัด มีอัตราการเรียนซ้ำชั้น หรือ ออกจากโรงเรียนสูง

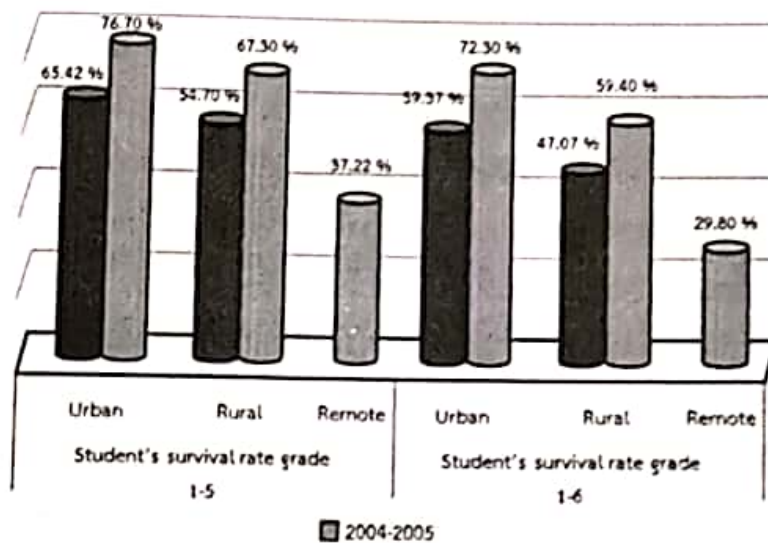
คุณภาพการศึกษาเป็นปัญหาสำคัญของทุกระดับการศึกษาในกัมพูชา อุปสรรคในการ ปรับปรุงคุณภาพการศึกษามีรากฐานปัญหามาจากครูที่มีคุณภาพต่ำและฝึกอบรมมาน้อย รัฐบาล มีงบประมาณที่จะลงทุนไปกับการศึกษาในปริมาณที่จำกัด ดังนั้นครูจึงได้รับเงินเดือนน้อย ไม่มี แรงจูงใจที่จะทำงานหรือความรับผิดชอบ รายได้ที่ไม่เพียงพอ ผลักดันให้ครูต้องหารายได้เสริม โดยเรียกค่าธรรมเนียมเพิ่มหรือทำงานพิเศษอื่นๆ เสริม การเรียกเก็บค่าธรรมเนียมเพิ่มดังกล่าว ทำโดยการบังคับให้นักเรียนเรียนพิเศษด้วย หรือเรียกเก็บเงินค่ารักษาชื่อเพื่อคงสภาพการเป็น นักเรียน ค่าเพิ่มคะแนน ค่าบทเรียน หรือข้อสอบ สำหรับครูที่ทำงานเสริม จะมาสอนเฉพาะบาง

ช่วงเวลา หรือมาทำงานสายแต่เลิกเร็ว นอกจากนั้น ครูไม่มีวุฒิการศึกษาที่สูง ประมาณ 4.19% มีการศึกษาแค่ระดับประถม 53.68% มีการศึกษาระดับมัธยมต้น 40.88% มีประกาศนียบัตรมัธยมปลาย และมีเพียง 1.2% ที่มีการศึกษาระดับอุดมศึกษา (EMIS 2010-11) ปัญหาเรื่องคุณภาพการศึกษายังอยู่ที่การนำระบบเข้าเรียนครึ่งเวลามาใช้ด้วย การสำรวจหลายครั้งโดยกลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) และกลุ่มผู้บริจาคหลักเห็นพ้องกันว่า จำนวนชั่วโมงเรียนต่ำกว่าเป้าหมายของหลักสูตรการเรียนการสอนของประเทศ นักเรียนในเมืองจะได้เรียนประมาณ 650-750 ชั่วโมงต่อปี ในขณะที่นักเรียนในเขตชนบททางไกลจะได้เรียนประมาณ 450-460 ชั่วโมง แผนภูมิต่อไปนี้แสดงถึงปัญหาสำคัญๆ ในการศึกษาในระดับประถม

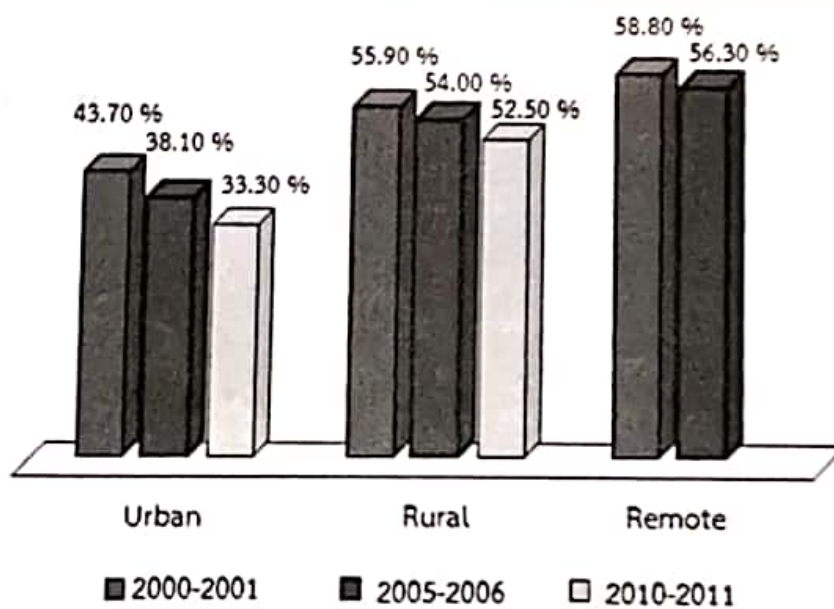
กราฟที่ 3 อัตราการเรียนช้าขั้นของนักเรียนชั้นประถม
จำแนกตามพื้นที่ทางภูมิศาสตร์และปีการศึกษา

กราฟที่ 4 อัตราการเรียนได้ตลอดของนักเรียนระดับประถม

กราฟที่ 5 อัตราส่วนของนักเรียนต่อครู จำแนกตามพื้นที่ทางภูมิศาสตร์

สรุปการศึกษาของประเทศกัมพูชา (Education of Cambodia)

เดิมยึดหลักการศึกษแบบฝรั่งเศส ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2539-2540 ได้ปฏิรูปการศึกษาของกัมพูชาเรื่อยมา เน้นให้ทุกคนมีสิทธิในการศึกษาเท่าเทียมกัน กัมพูชาแบ่งการศึกษาออกเป็น 4 ระดับ คือ ระดับก่อนประถมศึกษา ใช้เวลาเรียน 3 ปี ประถมศึกษา ใช้เวลา 6 ปี มัธยมศึกษาตอนต้น 3 ปี มัธยมศึกษาตอนปลาย 3 ปี และระดับอุดมศึกษา ใช้เวลาการศึกษา 4-7 ปี แต่ในระดับอาชีวศึกษานั้นใช้เวลาในการศึกษาดังแต่ 1 ปี ไปจนถึง 3-5 ปี

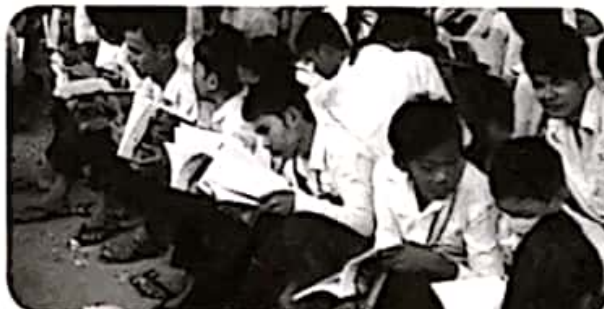
ประเทศกัมพูชาได้มีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศโดยในแผนระยะยาวของประเทศ ระหว่างปี พ.ศ. 2546-2558 นั้น เน้นเพิ่มจำนวนคนให้มีอัตราการรู้หนังสือเพิ่มขึ้น และคาดว่าในปี พ.ศ. 2558 นั้นจำนวนคนที่รู้หนังสือจะเพิ่มขึ้นเป็น 3.8 ล้านคน นอกจากนี้ ยังมีแนวทางในการขยายโอกาสในด้านการศึกษาทั้งในการเพิ่มชั่วโมงเรียนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา อีกทั้งการอำนวยความสะดวกแก่นักเรียนที่อยู่ในท้องถิ่นที่ห่างไกล นอกจากนี้ ประเทศกัมพูชายังได้มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ทางการศึกษา ที่เรียกว่า Education Strategic Plan 2006-2010 (ESSP2006-2010) ระหว่างปี พ.ศ. 2549-2552 โดยมุ่งหวังให้เด็กและเยาวชนได้รับการศึกษาอย่างถ้วนหน้าและสร้างความเท่าเทียมกันในด้านการศึกษา นอกจากนี้ ได้มีการลงทุนในการขยายการศึกษาแก่ผู้เรียนในทุกกลุ่ม ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 จำนวนเงินลงทุนในการขยายการศึกษาของประเทศไทย
ระหว่างปี พ.ศ. 2549-2552

หัวข้อการลงทุน	จำนวนเงิน (ล้านดอลลาร์สหรัฐ)
การกระตุ้นสำหรับการศึกษาในชั้นประถมศึกษา	2.8
การกระตุ้นสำหรับการศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น	31.3
การกระตุ้นสำหรับการศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย	25.0
การกระตุ้นสำหรับการศึกษาในด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสารสนเทศ	5.5
การกระตุ้นสำหรับการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา	8.2
การกระตุ้นสำหรับการช่วยเหลือบุคลากรทางการศึกษา	5.0
การอุดหนุนการพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา	12.3
โครงการเสริมสร้างขีดความสามารถ	27.5
- การจัดการและตรวจสอบติดตามผล	13.8
- การจัดการในภาพรวม (Sector Wide Management)	13.8
รวม	117.4

ที่มา : แผนยุทธศาสตร์ทางการศึกษาประจำปี 2549-2552, ประเทศไทย อ้างใน พรพิมล
เมธีวานันท์ (บรรณาธิการ) (2555). การศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมด้านการผลิตและพัฒนา
กำลังคนเพื่อการรองรับการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีภายใต้กรอบประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. หน้า 89

แผนภาพที่ 2 โครงสร้างการศึกษาของประเทศกัมพูชา

Age					
23	Higher Education	Universities And Institutes	University of Health Science University of Fine Arts		Technical Vocational Education Training
22					
21					
20					
19					
18					
17	Upper secondary		Grade 12		Non-Formal Education
16			Grade 11		
15			Grade 10		
14	9 year basic education	Lower secondary	Grade 9		
13			Grade 8		
12			Grade 7		
11		Primary	Grade 6		
10			Grade 5		
9			Grade 4		
8	Grade 3				
7	Grade 2				
6		Grade 1			
5	Pre-School		High step		
4			Medium step		
3			Low step		

ที่มา : รายงานการสำรวจสำมะโนประชากรทางด้านการศึกษาของประเทศกัมพูชา ปี พ.ศ. 2550

อ้างใน ต. หน้า 90

พ.ศ. 2550 สัดส่วนแรงงานตามระดับการศึกษาของประเทศกัมพูชา แรงงานระดับความรู้ประถมศึกษา ร้อยละ 24 มัธยมศึกษา ร้อยละ 10 มัธยมศึกษา ร้อยละ 4 สูงกว่ามัธยมศึกษา ร้อยละ 2 ไม่มีการศึกษา ร้อยละ 8 ไม่จบชั้นประถม ร้อยละ 42 แสดงให้เห็นว่าแรงงานในประเทศกัมพูชานั้นเป็นแรงงานที่มีการศึกษาน้อย

นิสัยการอ่าน

สิ่งที่หลงเหลือมาจากสงครามและระบอบการปกครองการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์

ช่วงก่อนและระหว่างการปกครองของฝรั่งเศส เอกสารเกี่ยวกับการปฏิบัติตามประเพณี-
นิยมทางวัฒนธรรม จริยธรรมทางสังคม นิทานพื้นบ้าน เพลงโบราณ โคลงกลอน และเหตุการณ์
ประวัติศาสตร์สังคมเกือบจะไม่มีหรือมีน้อยมาก ณ เวลานั้นความรู้ถูกส่งต่อมาโดยปากต่อปาก
จากคนรุ่นหนึ่งไปอีกรุ่นหนึ่ง เอกสารที่เป็นลายลักษณ์อักษรจะมีเฉพาะในสังคมชั้นสูงของกัมพูชา
และที่วัดทางพุทธศาสนาเนื่องจากวัดเป็นแหล่งการเรียนรู้หลัก

นับตั้งแต่ต้น ค.ศ. 1950 จนถึง ค.ศ. 1970 เป็นช่วงเวลาที่รุ่งเรืองของการพัฒนาการ
ศึกษาในกัมพูชา นักเขียน สำนักพิมพ์และอุตสาหกรรมสิ่งพิมพ์เริ่มปรากฏขึ้นในสังคม กลุ่มนักอ่าน
และตลาดการพิมพ์ค่อยๆ เติบโตขึ้น สงคราม (ปี พ.ศ. 2513-2518) และการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ (ปี
พ.ศ. 2518-2540) ได้ทำลายปรากฏการณ์ที่ดีของสังคม และช่วงการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ เขมรแดงได้
ฆ่าปัญญาชนเป็นจำนวนมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งพวกที่สวมแว่นตาเพราะเขมรแดงเหมาเอาว่า
บุคคลเหล่านี้อ่านหนังสือออก จากการกระทำนี้เองแทบจะไม่มีครู นักเรียน หรือนักวิทยาศาสตร์
รอดชีวิตอยู่ในประเทศ ชาวกัมพูชารุ่นที่เป็นต้นแบบ และคนที่รู้หนังสือรู้วัฒนธรรมการอ่านถูก
กำจัด รุ่นที่อ่อนวัยกว่าต้องใช้เวลาอีกหลายปีที่จะเริ่มต้นใหม่

วัฒนธรรมการอ่านในสังคม

ถ้าไม่คำนึงเรื่องประวัติศาสตร์ ในปัจจุบันนี้ กัมพูชาเป็นที่รู้จักว่าเป็นสังคมที่คนไม่ชอบ
การอ่านมากนัก อาจเป็นไปได้ว่าการอ่านในชีวิตประจำวันไม่ได้รับการสนับสนุน หรือคนกัมพูชา
อาจไม่มีวัฒนธรรมการอ่าน ฯลฯ

วัฒนธรรมการอ่านภายในระบบการศึกษา

ปัจจุบันเด็กเข้าเรียนในระดับประถมศึกษา ร้อยละ 93-95 แต่ระบบการศึกษาทั้งระบบ
ยังคงต่อสู้ดิ้นรนเพื่อแก้ปัญหาแบบที่มีคุณภาพต่ำ งานวิจัยหลายฉบับยืนยันว่า คุณภาพที่ต่ำ
ของการศึกษามีส่วนเชื่อมโยงกับความสามารถในการอ่าน ความเข้าใจและการวิเคราะห์ ทั้งๆ ที่
กระทรวงศึกษา เยาวชน และกีฬา (MoEYS) และคู่พัฒนา (DPs) ได้พยายามอย่างยิ่ง วัฒนธรรม
การอ่านภายในระบบการศึกษายังต้องเผชิญกับอุปสรรคหลายอย่าง

มุ่งสู่การส่งเสริมนิสัยการรักการอ่าน

ถึงแม้จะมีความยากลำบากจากการขาดการลงทุนจากภาครัฐ ความจำกัดของทุนด้านบุคลากรและโครงสร้างพื้นฐาน ความเข้าใจของชุมชน การสนับสนุนส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของชุมชน แต่ก็ยังมีแนวโน้มหลายอย่างในทางที่ดี รัฐบาลกัมพูชาเริ่มตระหนักว่าการอ่านมีบทบาทสำคัญในการสอนให้นักเรียนรู้จักคิดอย่างวิเคราะห์ มีความคิดริเริ่ม เป็นสมาชิกของสังคมที่มีประสิทธิภาพ นับตั้งแต่กลางศตวรรษ 2000 กระทรวงศึกษา เยาวชน และกีฬา ได้พัฒนาเอกสารนโยบาย แสวงหาความร่วมมือเชิงกลยุทธ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหลาย และยังเปิดรับความคิดริเริ่มใหม่ๆ ที่จะส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

จนกระทั่งถึงปัจจุบันนี้ มีกลุ่ม NGO รวมถึง Room to Read ที่มีแหล่งเงินทุนเพียงพอที่จะช่วยส่งเสริมการอ่านในระดับการศึกษาขั้นประถม กระทรวงศึกษา เยาวชน และกีฬา ได้ร่วมมือกับ NGO ดำเนินโครงการหลายโครงการที่สนับสนุนการอ่านและช่วยให้มั่นใจว่าเด็กๆ จะเข้าถึงสื่อการอ่านอย่างเพียงพอและในหลายๆ รูปแบบ ซึ่งจะนำไปสู่ความสนุกสนานในการอ่าน และค่อยๆ มีนิสัยรักการอ่านมากขึ้น โครงการเหล่านี้รวมถึงการสร้างห้องสมุดในโรงเรียนประถม ปรับปรุงสื่อการเรียนรู้ในห้องเรียน ก่อตั้งห้องสมุดเคลื่อนที่ อบรมบรรณารักษ์ อบรมนักเรียนผู้เขียนภาพประกอบ อบรมครู พิมพ์หนังสือภาษาท้องถิ่น สร้างศูนย์การอ่านของชุมชน จัดรายการวิทยุ จัดกิจกรรมการอ่าน จัดประกวดการเล่าเรื่องและการอ่าน สร้างและพัฒนาห้องสมุดนอกโรงเรียน

กระทรวงศึกษา เยาวชน และกีฬา เห็นว่าร้อยละ 80 ของคนกัมพูชาอาศัยอยู่ในชนบทห่างไกล โครงการเหล่านี้มุ่งที่จะลดช่องว่างของการขาดสื่อการอ่าน ซึ่งมีแต่เฉพาะภายในเมืองหรือเมืองหลักๆ ในขณะที่ในชนบทที่ห่างไกลแทบจะไม่มีสื่อการอ่านเลย โครงการและกิจกรรมที่เสนอได้ดำเนินการโดย NGO นานาชาติ 3 องค์กร ได้แก่ 1) Room to Read (RtR) 2) Santi Volunteer Association (SVA) 3) Soutien à l'Initiative Privée pour L'Aide à la Reconstruction (SIPAR) ร่วมกับชุมชนกระทรวงศึกษา เยาวชนและกีฬา

โครงการ "การสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่านในระบบการศึกษา"

วัตถุประสงค์ของโครงการ

เพื่อให้มั่นใจว่าจะมีเด็กจำนวนมากขึ้นจะเข้าถึงสื่อการพิมพ์ที่หลากหลายและมีคุณภาพ เพื่อปรับปรุงทักษะการอ่านของเด็ก มีความสนุกสนานในการอ่านและค่อยๆ สร้างนิสัยรักการอ่านและการอ่านเพื่อความเพลิดเพลิน

เพื่อให้ครู เจ้าหน้าที่การศึกษา และชุมชนให้สร้างสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการอ่านของเด็ก

เพื่อผสมผสานกิจกรรมการอ่านในระบบการศึกษา และสร้างโครงสร้างของการศึกษาที่มีอยู่เพื่อให้มั่นใจว่าจะใช้งานได้และโครงการจะยั่งยืนได้ในระยะยาว

กิจกรรมของโครงการ

เพื่อผสมผสานวัฒนธรรมการอ่านในระดับโรงเรียน ประมาณการณ์ว่าห้องสมุดโรงเรียนกว่า 3,500 แห่งถูกสร้างขึ้นในโรงเรียนระดับประถมศึกษาหรือระดับก่อนหน้านั้น ห้องสมุดเหล่านี้ส่วนใหญ่ก่อตั้งโดย NGO และทุนจากผู้บริจาคร่วม ส่วนใหญ่แล้วจะมีห้องสมุดอยู่ 2 ประเภทในระดับประถมศึกษา คือ 1) ห้องสมุดในห้องเรียน/มุมห้องสมุด 2) ห้องสมุดจริง

ห้องสมุดในห้องเรียน (CL)

ห้องสมุดในห้องเรียนเกิดขึ้นจากข้อจำกัดของพื้นที่ ห้องสมุดในห้องเรียนมีวัตถุประสงค์ที่จะทำให้เด็กเข้าถึงหนังสือและการอ่านได้ในวันที่ไปโรงเรียนและยังต้องการช่วยกระตุ้นครูให้ใช้วัสดุการเรียนการสอนเพิ่มขึ้นจากตำราเรียนเล่มเดียวห้องสมุดในห้องเรียนประกอบด้วยชุดของหนังสือที่เหมาะสมกับวัยและระดับการอ่านของชั้นเรียน ห้องสมุดเหล่านี้จะตั้งอยู่ที่ห้องเรียนห้องหนึ่งต่อระดับชั้นปี จะประกอบด้วยหนังสือประมาณ 100-250 เล่ม ขึ้นอยู่กับจำนวนของนักเรียนในชั้นปี ครูจะถูกฝึกถึงวิธีการจัดการหนังสือที่มีอยู่ผสมผสานให้เป็นกิจกรรมในชั้นเรียน และสนับสนุนการอ่านเพื่อการผ่อนคลาย จะมีการฝึกอบรม การดูแลและการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องในโครงการนี้เป็นเวลา 3 ปี

ห้องสมุดจริง (Concrete library) ห้องสมุดจริงจะจัดตั้งในห้องที่กำหนดไว้ในโรงเรียนหรือตึกใหม่ที่ตั้งอยู่เดี่ยว ห้องสมุดประกอบด้วยหนังสือชื่อต่างกัน 120-200 ชื่อ (ประมาณ 1,000-2,000 เล่ม) ทั้งที่เป็นหนังสือภาษาท้องถิ่นและหนังสือภาษาอังกฤษ นอกจากนั้น ยังมีนิตยสาร เกม โปสเตอร์ เกมปริศนาและกิจกรรมสนุกสนานเกี่ยวกับการศึกษา

การกำหนดมาตรฐานอย่างต่ำของห้องสมุดในโรงเรียนประถมศึกษา

ข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำของห้องสมุดสาธารณะระดับโรงเรียนประถมศึกษาไม่เคยถูกกำหนดไว้ จนปลายปี พ.ศ. 2553 ระบบการจัดการข้อมูลทางการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ และกีฬา รายงานว่า จากโรงเรียนประถมจำนวน 6,767 แห่ง มีห้องสมุดโรงเรียน 3,381 แห่ง แต่ความเป็นจริงแล้ว มีห้องสมุดจริงหรือมีห้องสมุดที่ใช้งานได้จริงเพียงครึ่งหนึ่งของตัวเลขดังกล่าวเท่านั้น ปัญหานี้มาจากการที่ครูใหญ่มักจะเข้าใจว่าห้องสมุดก็คือที่เก็บตำราเรียนหรือมีหนังสือ 20-50 เล่มบนชั้นหนังสือพอ สาเหตุอื่นๆ ของปัญหานี้คือไม่มีบรรณารักษ์มาบริหารห้องสมุด ไม่มีสื่อการอ่านที่เพียงพอ นอกจากนั้นเงินทุนยังเป็นปัญหาหลัก ด้วยการสนับสนุนจาก RIR , SIPAR และ SVA จึงได้มีการกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำขึ้นในปี พ.ศ. 2554 มาตรฐานมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการช่วยครูใหญ่หรือครูที่จะพัฒนาห้องสมุดต่อไป มีการจัดสรรและระดมสื่อการอ่าน ตั้งบรรณารักษ์และชั่วโมงห้องสมุดในตารางเรียน

ห้องสมุดเคลื่อนที่ ริเริ่มขึ้นเพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในกัมพูชา และเพื่อให้สื่อการอ่านไปถึงชนบทห่างไกลที่มีหนังสือจำกัด ไปถึงเด็กและผู้หญิงที่อาศัยอยู่ในเขตด้อยโอกาสของชนเมือง หรือบริเวณสำหรับทิ้งขยะ

ทีมห้องสมุดของ NGO ออกเดินไปทั่วชนเมืองพนมเปญและชุมชนชนบทที่ห่างไกลด้วยรถตู้ขนาดเล็ก หรือรถจักรยานยนต์ที่ดัดแปลงให้เป็นห้องสมุดเคลื่อนที่ ห้องสมุดเคลื่อนที่จัดเตรียมกิจกรรมต่างๆ ไว้ให้เด็กๆ เช่น การเล่าเรื่อง เอกสารแจกฟรี เกม และกิจกรรมสร้างสรรค์อื่นๆ และมีหนังสือให้ยืม

การก่อตั้งศูนย์การเรียนรู้ ศูนย์การเรียนรู้จะตั้งอยู่กลางหมู่บ้าน หรือในสำนักงานชุมชนหรือสถานที่สาธารณะ จัดตั้งขึ้นเพื่อให้เด็กและชุมชนเข้าถึงหนังสือได้มากขึ้น นอกจากนี้ ยังมีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมทักษะการอ่านออกเขียนได้ให้มากขึ้น และยังเพิ่มการรับรู้ถึงปัญหาสังคมในด้านสุขภาพ เพศ สิทธิมนุษยชน ความรุนแรงในครอบครัว และสภาพแวดล้อม

สรุป

นับถึงปัจจุบัน กัมพูชามีการปรับปรุงอย่างมากในด้านการฟื้นฟูโครงสร้างพื้นฐานทางการศึกษา การเข้าถึงการศึกษาของนักเรียน การเข้าเรียนของนักเรียนในทุกระดับ ประชากรเริ่มเห็นความสำคัญของห้องสมุดและนิสัยการรักการอ่านว่า จะช่วยเสริมคุณภาพการศึกษาและเปิดหน้าต่างไปสู่โลกกว้าง กระทรวงศึกษา เยาวชน และกีฬา ได้สนับสนุนนโยบาย กลยุทธ์ และทำงานเพื่อกระตุ้นการอ่าน เจ้าหน้าที่ทางด้านการศึกษาก็ทำงานเพื่อกระตุ้นให้ผู้ปกครองสนับสนุนและส่งเสริมการอ่านของลูก

แม้ดูเหมือนมีแนวโน้มที่ดีทางด้านนิสัยรักการอ่านของเด็ก แต่ก็จะต้องถือว่าหนทางยังอีกไกล และยังมีอุปสรรคท้าทายอย่างใหญ่หลวงกว่าที่จะบรรลุเป้าหมายที่ซึ่งสังคมจะเพลิดเพลินกับการอ่านและมีนิสัยรักการอ่าน อุปสรรคในขณะนี้ รวมถึงสิ่งที่เป็นผลลัพธ์หลงเหลือมาจากความหายนะของกัมพูชาในช่วงปี ค.ศ. 1970-1990 ทำให้พ่อแม่และชุมชนส่วนใหญ่มีขีดจำกัดทางการศึกษาหรือไม่มีการศึกษาเลย ทั้งผู้ใหญ่และเด็กต่างเผชิญปัญหาขาดทักษะการอ่านและแรงจูงใจ ครูในระดับประถมศึกษาส่วนใหญ่ยังคงใช้การสอนแบบครูเป็นศูนย์กลาง สอนให้เด็กท่องจำเนื้อหาในบทเรียน แทนที่จะให้เด็กนักเรียนสำรวจศึกษาเอง ครูมีความเข้าใจจำกัดถึงวิธีการที่จะเชื่อมโยงการสอนในชั้นเรียนกับการเรียนรู้จากแหล่งข้อมูลในห้องสมุด

ทั้งๆ ที่มีอุปสรรคและสิ่งท้าทายมากมายที่กล่าวถึงในบทความนี้ แต่ก็เห็นได้ชัดว่าเราได้สามารถชักจูงให้พ่อแม่และชุมชนได้ข้ามสิ่งกีดขวางไปสู่ห้องสมุด พวกเขาได้ค่อยๆ เข้าถึงความสำคัญของการอ่าน เราประสบความสำเร็จในการเปลี่ยนความคิดความเชื่อของผู้ปกครองและชุมชน จากการเห็นห้องสมุดว่าเป็นเพียงสถานที่ที่เก็บหนังสือ มาเป็นเห็นห้องสมุดเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ ที่ซึ่งเด็กๆ สามารถค้นพบโลกที่กว้างกว่า ความคิดที่ยิ่งใหญ่กว่าและแนวความคิดที่ลึกซึ้ง ที่จะช่วยส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ การเรียนรู้ตลอดชีวิต และนิสัยรักการอ่าน

อินโดนีเซีย กับ AEC¹

สาธารณรัฐอินโดนีเซีย หรือ อินโดนีเซีย เป็นหนึ่งในประเทศที่นักลงทุนทั่วโลกต่างให้ความสนใจ เพราะนอกจากจะมีประชาชนมากที่สุดประเทศหนึ่งในอาเซียนแล้ว ยังเป็นประเทศที่กำลังเติบโตอย่างรวดเร็ว ทำให้นักลงทุนต่างหาโอกาสเข้าไปลงทุน และสืบเนื่องจากอินโดนีเซียเข้าร่วมเป็น “ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน” (AEC) ตลอดจนมีความสัมพันธ์ทางประวัติศาสตร์และการค้ามายาวนานกับไทย จึงนับเป็นความได้เปรียบของไทยในการเข้าไปลงทุนในอินโดนีเซีย

¹วรรณวิจักขณ์ (2555.). “อินโดนีเซีย กับ AEC เป็นฐานผลิตเคลื่อนย้ายการส่งออก, วารสารอุตสาหกรรมสาร. 54(4) : 33-35

ทำความรู้จักอินโดนีเซีย

ที่ตั้ง : ตั้งอยู่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ระหว่างมหาสมุทรอินเดียและมหาสมุทรแปซิฟิก

พื้นที่ : 1,904,589 ตารางกิโลเมตร (พื้นดิน 1,811,569 ตร.กม. พื้นน้ำ 93,00 ตร.กม.)

ภูมิประเทศ : เป็นประเทศหมู่เกาะที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในโลก ประกอบด้วยเกาะใหญ่น้อยกว่า 17,508 เกาะ

ภูมิอากาศ : ร้อนชื้น อุณหภูมิเฉลี่ย 25-35/21-23 องศาเซลเซียส ประกอบด้วย 2 ฤดู คือ ฤดูร้อน (เม.ย. - ก.ย.) และฤดูฝน (ต.ค. - มี.ค.)

เมืองหลวง : กรุงจาการ์ตา (Jakarta)

เมืองสำคัญ : สุราบายา บันดุง เมดาน บาหลี

เวลา : เวลาในท้องถิ่นอินโดนีเซีย มี 3 เขตเวลา คือ เขตตะวันตก (เกาะสุมาตรา ชวา กาลิมันตันตะวันตก) ตรงกับไทย เขตกลาง (กาลิมันตันตะวันออก สุลาเวสี บาหลี) เร็วกว่าไทย 1 ชม. เขตตะวันออก (มาลูกู และปาปัว) เร็วกว่าไทย 2 ชม.

ประชากร : 245.6 ล้านคน มากเป็นอันดับ 4 ของโลก (รองจากจีน อินเดีย และสหรัฐอเมริกา) อัตราการเกิด 1.1% ใช้น้ำดื่ม 90.4%

เชื้อชาติ : ประกอบด้วยชาวพื้นเมืองกว่า 500 เผ่า

ศาสนา : ศาสนาอิสลาม 87% ศาสนาคริสต์ 9% ศาสนาฮินดู 2% ศาสนาอื่นๆ 2%

ภาษา : มีภาษาพื้นเมืองกว่า 550 ภาษา โดยใช้ "ภาษาอินโดนีเซีย" เป็นภาษาประจำชาติ และภาษาราชการ

การประกอบอาชีพ : ประกอบอาชีพอยู่ในภาคเกษตรกรรม 20% ภาคการค้า 20% ภาคอุตสาหกรรม 14% และภาคบริการ 12%

กำลังแรงงาน : 116.5 ล้านคน เป็นภาคเกษตร 38.3 % ภาคอุตสาหกรรม 12.8% และภาคบริการ 48.9%

ระบอบการปกครอง : ปกครองในระบอบสาธารณรัฐ มีประธานาธิบดีเป็นประมุข และหัวหน้าฝ่ายบริหาร รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ

เขตการปกครอง : มี 33 เขต ประกอบด้วย 28 จังหวัด และเขตปกครองพิเศษ 5 แห่ง

GDP : ผลิตภัณฑ์มวลรวม 820 พันล้านเหรียญสหรัฐ มีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจ 6.5% ปี (พ.ศ. 2554)

สกุลเงิน : รูเปียห์ (rupiah) 11,249 รูเปียห์ = 1 USD (ดอลลาร์สหรัฐ ปี พ.ศ. 2556)

รายได้ต่อคน : 3,469 USD = 39,022,781 รูเปียห์ต่อปี

สินค้านำเข้า : น้ำมันและก๊าซ เครื่องจักรกล เครื่องจักรไฟฟ้า เหล็ก

สินค้าส่งออก : ถ่านหิน ปาล์มน้ำมัน ยาง

เป็นสมาชิกอาเซียน : วันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2510

ความโดดเด่นของอินโดนีเซียที่น่าจับตามอง

ทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ มีดินภูเขาไฟที่เหมาะสมกับการเกษตรกรรม พืชสำคัญต่างๆ ได้แก่ ปาล์มน้ำมัน ยางพารา กาแฟ มันสำปะหลัง ข้าว ข้าวโพดถั่วเหลือง อ้อย มะพร้าว พริกไทย และเครื่องเทศ พื้นที่ร้อยละ 60 ของประเทศเป็นป่าไม้และมีทรัพยากรสัตว์น้ำจำนวนมาก และยังคงอุดมสมบูรณ์ด้วยน้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ และแร่ธาตุต่างๆ อาทิ ดีบุก ถ่านหิน นิเกิล ทอง เงิน เหล็ก บ็อกไซต์

สภาพภูมิประเทศ ตั้งอยู่ไม่ไกลจากประเทศไทย โดยคิดจากการขนส่งทางเรือจากไทยไปอินโดนีเซีย จะใช้เวลาเพียง 5-7 วัน

การเมืองการปกครองมีเสถียรภาพสูง มีความมั่นคงทางการเมือง และความเป็นปึกแผ่นของประชาชนไทย

เศรษฐกิจ มีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจอยู่ในกลุ่มที่มีอัตราการขยายตัวค่อนข้างสูง และเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ธนาคารโลกได้ประเมินว่า ในปี พ.ศ. 2568 ขนาดเศรษฐกิจของอินโดนีเซียจะเพิ่มขึ้นอีก "8 เท่า" หรือเท่ากับ 4 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐ

กำลังซื้อสูงอย่างต่อเนื่องเป็นตลาดที่มีศักยภาพและมีขนาดใหญ่ที่สุดในภูมิภาค โดยมีประชากรเกือบครึ่งหนึ่งของตลาดอาเซียน (ประมาณ 560 ล้านคน) และชาวอินโดนีเซียที่มีกำลังซื้อสูงถึง 10% ของประชากรทั้งหมด อนาคตภายใน 5 ปี ชนชั้นกลางจะเพิ่มขึ้นถึง 100 ล้านคน อันเนื่องมาจากการขยายตัวทางเศรษฐกิจ

ทัศนคติและรสนิยมของชาวอินโดนีเซีย มีทัศนคติที่ดีต่อสินค้าไทย เนื่องจากมีคุณภาพดีและราคาไม่สูงมาก เมื่อเทียบกับสินค้าประเทศคู่แข่ง อาทิ เวียดนาม และจีน ซึ่งสอดคล้องกับพฤติกรรมในการเลือกซื้อสินค้าของชาวอินโดนีเซีย ที่นิยมเลือกซื้อโดยให้ความสำคัญกับราคาเป็นสำคัญ เนื่องจากประชากรส่วนใหญ่มีรายได้ปานกลางถึงต่ำ ชาวอินโดนีเซียมีรสนิยมการบริโภคคล้ายกับชาวไทย คือ นิยมอาหารรสจัดและใช้เครื่องเทศหลากหลายชนิด ชาวอินโดนีเซียเกือบทั้งประเทศนับถือศาสนาอิสลาม ดังนั้นอาหารต่างๆ ควรต้องดำเนินการให้เป็นไปตามบทบัญญัติทางศาสนา และขอรับการรับรองฮาลาลจากหน่วยงานที่อินโดนีเซียให้การยอมรับ

แรงงานมีจำนวนมากและอัตราค่าจ้างต่ำเมื่อเทียบกับประเทศในภูมิภาคอาเซียนหลายประเทศ โดยค่าแรงขั้นต่ำอยู่ประมาณ 120 ดอลลาร์ หรือ 3,600 บาท หรือ 1,349,880 รูเปียห์

การลงทุน การค้า นโยบายการค้าปัจจุบันมีความเป็นเสรีมากขึ้น ซึ่งเป็นผลมาจากข้อตกลงทางการค้าเสรีต่างๆ ที่อินโดนีเซียได้ทำข้อตกลงไว้ มีการปรับปรุงกฎหมายการลงทุนจากต่างประเทศ ตลอดจน ให้ความเหมาะสมภาคระหว่างนักลงทุนภายในและต่างชาติ ตัวอย่างสำคัญคือ อนุญาตให้ต่างชาติสามารถเข้าไปลงทุนได้มากกว่า 30 ปี

จุดด้อยของอินโดนีเซียที่ต้องรับรู้

ภูมิประเทศของอินโดนีเซียเป็นหมู่เกาะและตั้งอยู่บนรอยต่อของเปลือกโลก 3 แผ่น คือ แผ่นแปซิฟิก แผ่นยูเรเชีย และแผ่นออสเตรเลีย ทั้งยังอยู่ในวงแหวนแห่งไฟ หรือ Pacific Ring of Fire ทำให้อินโดนีเซียเป็นหนึ่งในประเทศที่มีภัยธรรมชาติ ได้แก่ แผ่นดินไหว คลื่นสึนามิ ภูเขาไฟระเบิด น้ำท่วมฉับพลัน โคลนถล่ม และไฟป่าเกิดขึ้นบ่อยครั้ง จากการที่อินโดนีเซียตั้งอยู่บริเวณเส้นศูนย์สูตร สภาพอากาศจึงเป็นแบบร้อนชื้นทำให้การแพร่ระบาดของโรคเขตร้อนต่างๆ เป็นไปได้โดยง่าย

ระบบสาธารณูปโภคและโครงสร้างพื้นฐานยังไม่เพียงพอ และต้องการพัฒนา อันได้แก่ การบริการด้านไฟฟ้าที่ไม่เพียงพอ การบริการประปาไม่สะอาดเพียงพอ และถนนสายหลักบางเส้นทางก็มีสภาพทรุดโทรม

การค้าและการลงทุน การกำหนดมาตรการทางการค้าที่เป็นข้อกีดกันทางการค้าหลาย มาตรการ อาทิ มาตรการห้ามนำเข้า ใบอนุญาตนำเข้า การขึ้นทะเบียน ออย. สุขอนามัย รวมทั้ง มาตรการตอบโต้การทุ่มตลาด และมาตรการ Safeguards จำกัดการลงทุนจากต่างประเทศใน ธุรกิจบางประเภทโดยให้ต่างชาติถือหุ้นต่ำกว่า 50 %

กฎหมายและกฎระเบียบของอินโดนีเซีย ไม่โปร่งใส ไม่มีกฎเกณฑ์ที่ชัดเจน และต้อง เกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงาน ตลอดจน มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา และการยกเลิกทำได้ง่าย กระบวนการขออนุญาตต่างๆ เพื่อการค้า และการลงทุนในอินโดนีเซีย แม้จะง่ายขึ้นเมื่อเทียบกับ แต่ก่อน แต่การดำเนินการกระบวนการต่างๆ ก็มีความยากต่อการปฏิบัติ

ระบบราชการของอินโดนีเซียมีความซับซ้อน ยุ่งยาก มีหลายขั้นตอน และมีเรื่องนอก ระบบเข้ามาเกี่ยวข้อง

การทำธุรกิจในอินโดนีเซียส่วนใหญ่ยังเป็นระบบปิด เน้นในเรื่องความสัมพันธ์ ตลอดจน การเจรจากับคนอินโดนีเซียค่อนข้างยาก

อินโดนีเซียส่วนมากเป็นเกาะทำให้การขนส่งสินค้าต้องจำกัดอยู่ที่การขนส่งทางเรือเป็น หลัก แม้จะมีท่าเรือขนาดใหญ่กระจายอยู่ทั่วไป แต่ท่าเรือส่วนมากยังขาดมาตรฐานระดับสากล สำหรับการขนส่งทางอื่นการพัฒนา ยังคงเป็นไปอย่างช้ามาก

แรงงาน กฎหมายแรงงานของอินโดนีเซีย เอื้อประโยชน์ให้กับแรงงานอินโดนีเซียอย่าง มาก โดยมีความเข้มงวดและรักษามลประโยชน์ให้แก่ผู้ใช้แรงงาน เช่น การจ่ายเงินทดแทนกรณี ลูกจ้างออกจากงานในอัตราที่สูง

สภาพการแข่งขัน การแข่งขันสูงเนื่องจากผู้บริโภคบางกลุ่มนิยมสินค้าราคาถูก จึงมีการแข่งขันของสินค้าราคาถูกจากจีน เวียดนาม และอินเดีย

ความเหลื่อมล้ำทางรายได้กับภัยประจำวัน ปัจจุบันปัญหาการกระจายรายได้และความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจระหว่างชนชั้นต่างๆ ยังคงมีอยู่ ทำให้เกิดภัยประจำวัน อาทิ การโจรกรรม การฉ้อโกง การลักขโมย การกระทำความผิด และการฉ้อฉลหลอกลวงในรูปแบบต่างๆ เกิดขึ้นประจำ โดยเฉพาะในเมืองใหญ่ที่ประกอบด้วยประชากรหลายเชื้อชาติและเผ่าพันธุ์ซึ่งอาศัยอยู่ด้วยกันอย่างหนาแน่น

ธุรกิจด้านการแพทย์ ได้แก่ โรงพยาบาล

ธุรกิจท่องเที่ยว และธุรกิจบริการที่รองรับการท่องเที่ยวที่โดดเด่น ได้แก่ โรงแรม ร้านอาหาร ร้านเพื่อการบันเทิงและสันทนาการต่างๆ

ธุรกิจอื่นๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น น้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ ถ่านหิน ดินบุก ทองแดง นิกเกิล ทอง เงิน และเหล็ก เป็นต้น

ธุรกิจต่างๆ ดังกล่าว เป็นสิ่งที่รัฐบาลอินโดนีเซียให้การส่งเสริมต่างชาติเข้าไปทำการค้าและลงทุน รวมถึงเป็นสินค้าและบริการที่ชาวอินโดนีเซียมีความต้องการมาก เช่น อาหารแปรรูปที่มีทุกประเภท ที่สำคัญ ได้แก่ เครื่องปรุงรส อาหารกระป๋อง (ปลากระป๋อง ผลไม้กระป๋อง) น้ำผลไม้ของขบเคี้ยว บะหมี่สำเร็จรูป และธุรกิจด้านการแพทย์ อันเนื่องมาจากการบริการด้านการแพทย์ภายในประเทศยังไม่ได้มาตรฐาน ไม่เป็นที่ยอมรับและมีราคาสูงมาก

อย่างไรก็ตาม การตัดสินใจเลือกลงทุนในธุรกิจใด ผู้ประกอบการไทยควรจะต้องศึกษารายละเอียดของประเทศอินโดนีเซีย เพื่อรู้จักอินโดนีเซียอย่างเพียงพออย่างรอบด้านและเชิงลึก ทั้งทางตรงและทางอ้อม จนสามารถเลือกให้เหมาะสมกับบริบทและวัตถุประสงค์ของตนเอง และหลังจากลงทุนไปแล้ว ควรต้องเตรียมความพร้อมและเรียนรู้ให้เท่าทันกฎเกณฑ์ทางการค้าใหม่ๆ เพื่อที่จะได้รู้ถึงอุปสรรคต่างๆ และแก้ไขปัญหาที่อาจต้องเผชิญได้ทันทั่วทั้ง

ธุรกิจดาวเด่นสำหรับการลงทุนในอินโดนีเซีย

ธุรกิจที่เป็นโอกาสการค้า และการลงทุนในอินโดนีเซียสำหรับผู้ประกอบการไทยที่สำคัญ ได้แก่ ธุรกิจ "การเกษตรและอาหารแปรรูป" "ประมง" (ทั้งประมงน้ำจืดและน้ำเค็ม) "ยานยนต์ และผลิตภัณฑ์เกี่ยวเนื่อง" "พลังงาน" "เครื่องจักร/ชิ้นส่วน" "เครื่องปรับอากาศและส่วนประกอบ" "เครื่องใช้ไฟฟ้า" "วัสดุก่อสร้าง" "สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม"

อินโดนีเซียเตรียมความพร้อม

รัฐบาลอินโดนีเซียได้พยายามเตรียมพร้อมด้านทรัพยากรมนุษย์ กำหนดแนวทางว่าช่วงเวลา ค.ศ. 2010 – 2014 (พ.ศ. 2553-2557) จะพยายามสร้างงาน พัฒนาศักยภาพแรงงานให้ขยายตัวโดยการส่งเสริมและสนับสนุนจากรัฐบาล เพื่อให้เกิดความสัมฤทธิ์ผล รัฐบาลอินโดนีเซียได้ดำเนินนโยบายดังนี้

ด้านอุปสงค์ : ปรับโครงสร้างนโยบายด้านการตลาด ขยายการลงทุนในด้านแรงงาน ลดช่องว่างที่เกิดจากตลาดแรงงาน

ด้านอุปทาน : สนับสนุนการพัฒนาทักษะแรงงานโดยอาศัยช่องทางต่างๆ สนับสนุนให้มีแหล่งข้อมูลในด้านตลาดแรงงานและโอกาสในด้านการทำงาน

ส่งเสริมให้แรงงานมีคุณภาพ การอบรมด้านสมรรถนะแรงงาน พัฒนาแนวทางในการอบรม ทดสอบสมรรถนะแรงงาน โดยเชื่อมโยงทางด้านการศึกษาและการทำงานให้ต่างรองรับซึ่งกันและกัน ซึ่งในการพัฒนาด้านสมรรถนะนั้นได้รับความร่วมมือจากรัฐบาลประเทศออสเตรเลีย (Australian Agency for International Development : AusAID) กระทรวงกำลังแรงงานและการย้ายถิ่น (Ministry Manpower and Transmigration) ใช้แนวคิดกรอบคุณวุฒิวิชาชีพของประเทศออสเตรเลีย (Australian Qualification Frame work) มาเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบสมรรถนะแรงงาน เรียกระบบนี้ว่า National Competency Standard (Standard Kompetensi Kerja Nasional Indonesia : SKKNI)

SOSIALISASI STANDAR KOMPETENSI KERJA NASIONAL INDONESIA (SKKNI)

วัตถุประสงค์การจัดตั้ง SKKNI

1. เพื่อให้การศึกษาหลังภาคบังคับให้เป็นที่ยอมรับในทั่วประเทศ
2. เพื่อเป็นเครื่องมือในการเชื่อมโยงแรงงานระหว่างโลกของการเรียน และการทำงาน ผ่านการเทียบโอนประสบการณ์จากการเรียนและการทำงาน
3. เพื่อเป็นตัวกลางในการร่วมบูรณาการระหว่างนายจ้าง แรงงาน และองค์กรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
4. เพื่อเสนอการฝึกอบรมและการศึกษาที่หลากหลาย
5. เพื่อส่งเสริมการศึกษาและการฝึกอบรมในแรงงานทุกระดับเพื่อสร้างให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต
6. เพื่อส่งเสริมการจัดคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านอาชีวศึกษาเพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้โดยตรงอันนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ
7. เพื่อประชาสัมพันธ์และส่งเสริมให้ระบบคุณวุฒิเป็นที่ยอมรับทั้งในและต่างประเทศ

ระบบการศึกษาของรัฐบาลประเทศอินโดนีเซีย¹

รัฐบาลคำนึงถึงกระบวนการการเรียนรู้เป็นสำคัญในทุกลักษณะ ที่จะต้องครอบคลุมการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย โดยจำแนกเป็นการศึกษาในโรงเรียน (School education) กับ การศึกษานอกโรงเรียน (out of school education)

¹พรทิมล เมธีรานันท์ (บรรณาธิการ). ล.ศ. หน้า 71-74

การศึกษาในโรงเรียน แบ่งออกเป็น 3 ระดับคือ การศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาระดับเตรียมอุดมศึกษา และการศึกษาระดับอุดมศึกษา

1. การศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการศึกษาภาคบังคับมี 3 ระดับ ได้แก่

- โรงเรียนประถมศึกษา (Sekolah Dasar) ให้การศึกษาพื้นฐาน 6 ปี สำหรับนักเรียนอายุ 7-12 ปี

- โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น จัดการศึกษา 3 ปี สำหรับนักเรียนอายุ 13-15 ปี

- โรงเรียนพิเศษจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีปัญหาความผิดปกติทางร่างกายและจิตใจการศึกษาขั้นพื้นฐานมีเป้าหมายเพื่อพัฒนานักเรียนให้มีคุณสมบัติเหมาะสมกับการเป็นสมาชิกของสังคมพลเมืองและมนุษยชาติรวมทั้งสามารถศึกษาต่อในระดับสูงต่อไป

2. การศึกษาระดับเตรียมอุดมศึกษา เป็นการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 3 ปี สำหรับสายสามัญ และ 3-4 ปี สำหรับสายอาชีวศึกษา ประกอบด้วยการศึกษาในโรงเรียนสามัญ โรงเรียนอาชีวศึกษาโรงเรียนศาสนา โรงเรียนการศึกษาเพื่อบริการเฉพาะ และโรงเรียนการศึกษาพิเศษ โรงเรียนอาชีวศึกษามีหลักสูตร 3 ปี และ 4 ปี แบ่งเป็น 6 กลุ่มสาขาวิชา คือ การเกษตรกรรมและการป่าไม้ เทคโนโลยีและอุตสาหกรรม ธุรกิจและการจัดการ สถิติการสังคม การท่องเที่ยว ศิลปะและหัตถกรรมการศึกษาในระดับเตรียมอุดมศึกษานเน้นการขยายความรู้ การพัฒนาทักษะและการเตรียมนักเรียนสำหรับการศึกษาขั้นสูง หรือมีความสามารถในการประกอบอาชีพ และมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ

3. การศึกษาระดับอุดมศึกษา เป็นการศึกษาขั้นสูงต่อจากการศึกษาในระดับเตรียมอุดมศึกษา เป็นระดับประกาศนียบัตร 3 ปี ระดับปริญญาตรี 4 ปี ระดับปริญญาโท 2 ปี และระดับปริญญาเอก 3 ปี สถาบันระดับอุดมศึกษามีหลายแบบ เช่น สถาบันโหลิเทคนิคโรงเรียนการศึกษาขั้นสูง สถาบันและมหาวิทยาลัย การศึกษาขั้นสูงในสายวิชาการมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อสร้างความเชี่ยวชาญทางด้านวิชาการ เทคโนโลยี และการวิจัย การศึกษาทางสายอาชีพ มุ่งพัฒนาความสามารถในเชิงปฏิบัติการ

นอกเหนือจากการศึกษาทั้ง 3 ระดับดังกล่าวแล้ว ก็ยังมีการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยด้วยเป้าหมายหลักของการศึกษาปฐมวัย คือ การพัฒนาด้านร่างกายและจิตใจของผู้เรียนเมื่อผู้เรียนต้องออกจากบ้านออกจากครอบครัวไปเข้าสังคมที่โรงเรียน การจัดการศึกษาในระดับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเตรียมความพร้อมของผู้เรียนก่อนเข้าเรียนระดับประถมศึกษา เป็นการเตรียมพัฒนาการขั้นพื้นฐาน พัฒนาทัศนคติ ความรู้ ทักษะ และความคิดริเริ่ม รูปแบบของการศึกษา

ปฐมวัยที่ได้ผลดี ได้แก่ การจัดการศึกษาในโรงเรียนอนุบาล หรือสถานอบรมเด็กเล็กและการเล่นเป็นกลุ่ม เราจะเห็นได้ว่าการเรียนในโรงเรียนอนุบาลนั้นเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาในระบบ ขณะที่การเรียนรู้จากการเล่นเป็นกลุ่มนั้นจะเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษานอกระบบ การจัดการศึกษาก่อนวัยเรียนเป็นการจัดการศึกษาให้กับเด็กอายุระหว่าง 4-6 ปี ระยะเวลาเรียน 1-2 ปี ขณะที่การเรียนรู้ "การเล่นเป็นกลุ่ม" จัดให้กับเด็กอายุ 3 ปี และต่ำกว่า 3 ปี ทั้งนี้การศึกษาในโรงเรียนดำเนินไปโดยสถาบันการศึกษาจัดการเรียนการสอนตามระดับชั้นที่เกี่ยวข้องกันและเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ส่วนการศึกษานอกโรงเรียนเป็นกิจกรรมการสอนและการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น อาจจะมีหรือไม่มีระดับชั้นและความต่อเนื่อง มีทั้งการศึกษาวิชาทั่วไป ศาสนศึกษา การศึกษาเพื่อการบริการเฉพาะอาชีพศึกษา รวมทั้งกลุ่มการศึกษาทั้งชุด A และชุด B (Paket A, B) หลักสูตรเสริมรายได้ หรืออื่นๆ ที่สามารถศึกษาได้ เช่น การฝึกงาน การศึกษาเรียนรู้ในครอบครัวถือว่าเป็นการศึกษานอกระบบโรงเรียนซึ่งได้ปลูกฝังค่านิยมทางศาสนา วัฒนธรรม ศิลธรรม และทักษะ การศึกษาเช่นนี้เกิดขึ้นนอกระบบโรงเรียน แต่อยู่ในระบบการศึกษาของชาติโดยรวม ซึ่งรัฐมีแนวโน้มที่จะให้ความสำคัญมากขึ้น

แผนภาพที่ 3 โครงสร้างการศึกษาของประเทศอินโดนีเซีย

Age (Year)		Stage	Level	In-School					Out of School
27	21	Doctorate	Higher Education	I	S1				Open University
26	20			N					
25	19			S					
24	18	Post		T	S2				
23	17	Graduate		I					
22	16	Under Graduate		T	S3	P	O A D3 L C D2 Y A D1		
21	15			U					
20	14			T					
19	13			E					
18	12	3	Secondary	G	V	R	O	S	
17	11	2		S	S	S	S	S	
16	10	1		S	S	S	S	S	
15	9	3	Basic Education	Junior Secondary School					Package B Program
14	8	2							
13	7	1							
12	6	6		Primary School					Package A Program
11	5	5							
10	4	4							
9	3	3							
8	2	2							
7	1	1							
6		OA	Kindergarten	Pre- School					
5		OB							

ที่มา : Southeast Asian Ministers of Education Organization (SEAMEO). อ้างใน พรพิมล เมธินันท์ (บรรณาธิการ) ล.ค. หน้า 74.

การศึกษาของประเทศอินโดนีเซีย¹

1. ที่มาและวิวัฒนาการของการพัฒนาระบบการศึกษา

ประเทศอินโดนีเซียมี 4 หน่วยงานหลักร่วมมือกันบูรณาการด้านแรงงาน ประกอบด้วย กระทรวงศึกษาธิการ (Ministry of National Education) กระทรวงพาณิชย์และอุตสาหกรรม (Ministry of Trade and Industry) กระทรวงกำลังแรงงานและการย้ายถิ่น (Ministry Manpower and Transmigration) หอการค้าและอุตสาหกรรมแห่งอินโดนีเซีย (Indonesia Chamber of Commerce and Industry) ร่วมมือกันจัดตั้ง National Agency of Professional Certification (NAPC) เป็นหน่วยงานหลักเสมือนเป็นร่มไม้ใหญ่ในด้านคุณวุฒิวิชาชีพของอินโดนีเซีย เป็นหน่วยงานที่ผ่านความเห็นชอบจากรัฐบาล โดยออกกฎหมายรับรอง (Presidential Decree) เมื่อ พ.ศ. 2547 มีหน้าที่หลักคือ จัดทำนโยบายในด้านการศึกษาและการฝึกอบรมอาชีพ (Technical Vocational Education and Training : TVET) และทำการผลักดันให้เกิดกรอบคุณวุฒิวิชาชีพ และมาตรฐานสมรรถนะ (National Qualification Framework and Competency Standards) กฎหมายดังกล่าวกำหนดความรับผิดชอบ 2 ส่วนคือ ส่วนของนักเรียนที่จะเป็นกำลังแรงงานในอนาคต และกำลังแรงงานในปัจจุบัน โดยกระทรวงศึกษาธิการ (Ministry of National Education) มีหน้าที่รับผิดชอบหลักในการดูแลด้านการศึกษาและฝึกอบรมอาชีพ ตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษา อนุปริญญา ถึงอุดมศึกษา ส่วนกระทรวงกำลังแรงงานและการย้ายถิ่น (Ministry Manpower and Transmigration) และกระทรวงพาณิชย์และอุตสาหกรรม (Ministry of trade and industry) มีหน้าที่หลักในการดูแลการฝึกอบรมสำหรับผู้เข้าทำงานใหม่รวมถึงการฝึกเพื่อเพิ่มสมรรถนะแก่แรงงานทั้งที่อยู่ในและนอกระบบ ซึ่งระบบการศึกษาและการทำงานนั้นจะต้องมีการเชื่อมโยงระบบ TVEV ของการศึกษาจะต้องมีการเตรียมคนให้สามารถดูดซับความรู้และนำมาประยุกต์ใช้เพื่อเพิ่มสมรรถนะในการทำงาน

จากความร่วมมือระหว่างประเทศ เนื่องมาจากความสัมพันธ์ใกล้ชิดทางประวัติศาสตร์ และเศรษฐกิจ มาตรฐานความสามารถแห่งชาติของอินโดนีเซียมีฐานพัฒนาการมาจากต้นแบบ

¹พรทิมล เมธิรานันท์ บรรณาธิการ. (2555, มกราคม). การศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมด้านการผลิตและพัฒนากำลังคนเพื่อการรองรับการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีภายใต้กรอบประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา หน้า 184-192.

ของออสเตรเลียและเยอรมนีเป็นสำคัญ ทั้งนี้ การจัดทำมาตรฐานความสามารถในอินโดนีเซียครอบคลุมอาชีพ 35 ประเภทแล้ว เมื่อปี พ.ศ. 2554 ได้พัฒนาความร่วมมือในลักษณะหุ้นส่วนกับประเทศและองค์กรต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกภูมิภาค เช่น องค์การแรงงานระหว่างประเทศ ILO (International Labour Organization) ความร่วมมือกับประเทศออสเตรเลีย ภายใต้ AusAID (Indonesia Australia Partnership in Skill Development Project) โดยพยายามปฏิรูปขยายกรอบความสามารถ จาก 9 ระดับ ถึง 12 ระดับ เพื่อรองรับการเทียบเคียงความสามารถถึงระดับปริญญาเอก อย่างไรก็ตาม อินโดนีเซียยังคงใช้ระบบยี่ดุนัย โดยบางอาชีพอาจให้ใช้ได้เพียงระดับ 1-5 หรือ 1-6 บางอาชีพอาจได้ทั้งระดับ 1-9 ซึ่งมีชุดความสามารถจำนวนมาก โดยมีเป้าหมายขยายขอบข่ายมาตรฐานสมรรถนะแห่งชาติให้ถึง 100 สาขาอาชีพ ตั้งแต่ระดับพื้นฐาน ถึงระดับวิศวกร/วิชาชีพ และให้ใช้ร่วมกันทั่วประเทศ ทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน ในปี พ.ศ. 2553

การพัฒนาระบบรับรองสมรรถนะของอินโดนีเซียซึ่งได้รับความร่วมมือจากรัฐบาลของประเทศออสเตรเลีย (AusAID) นั้น กระทรวงกำลังแรงงานและย้ายถิ่น (Ministry Manpower and Transmigration) ได้ใช้แนวคิดกรอบคุณวุฒิวิชาชีพของประเทศออสเตรเลีย (Australian Qualification Framework) มาเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบสมรรถนะแรงงาน โดยเรียกขานนี้ว่า National Competency Standard (Standand Kompetensi Kerja Nasional Indonesia : SKKNI) ซึ่งวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งเพื่อ

1. ให้การศึกษาหลังภาคบังคับเป็นที่ยอมรับทั่วประเทศ
2. เป็นเครื่องมือในการเชื่อมโยงแรงงานระหว่างโลกของการเรียนและการทำงานผ่านทาง การเทียบโอนประสบการณ์จากการเรียนและการทำงาน
3. เป็นตัวกลางในการร่วมบูรณาการระหว่างนายจ้าง แรงงาน และองค์กรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
4. เสริมการฝึกอบรมและการศึกษาที่หลากหลาย
5. ส่งเสริมการศึกษาและการฝึกอบรมในแรงงานทุกระดับเพื่อสร้างให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต
6. ส่งเสริมการจัดคุณภาพศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านอาชีวศึกษา ให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้โดยตรงอันนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ
7. ประชาสัมพันธ์และส่งเสริมให้ระบบคุณวุฒิเป็นที่ยอมรับทั้งในและต่างประเทศ

ระบบมาตรฐานสมรรถนะแห่งชาติได้เริ่มมีการปรับปรุงใหม่ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 โดยมีมุ่งให้สามารถประเมินทักษะของกำลังแรงงานประเทศได้อย่างเหมาะสม เพื่อกำลังแรงงานที่มีความสามารถจะหางานทำได้ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ โดยสถาบันประสานงานด้านการฝึกอบรมทางวิชาชีพเป็นองค์กรในการประสานงานเกี่ยวกับโครงการและกิจกรรมการฝึกอบรมที่มีในส่วนต่างๆ ของประเทศ ตลอดจนทำหน้าที่ประเมินโครงการต่างๆ เพื่อกำหนดแนวทางในการที่จะนำมาใช้ให้สอดคล้องกันทั่วประเทศต่อไป ทั้งนี้ โดยอาศัยระบบการมีส่วนร่วมแบบพหุภาคีระหว่างผู้มีส่วนได้เสียต่างๆ เช่นเดียวกับที่ดำเนินอยู่ในประเทศสมาชิกอื่นๆ ของอาเซียน โดยในกรณีของอินโดนีเซียนั้น ประกอบด้วยรัฐบาลกลาง สมาคมนายจ้าง ศูนย์ฝึกอบรมทางวิชาชีพและองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ในการจัดทำระบบการฝึกอบรมทางวิชาชีพระดับชาตินั้น อินโดนีเซียอยู่ระหว่างการถ่ายโอนอำนาจจากรัฐบาลกลาง ไปยังรัฐบาลท้องถิ่นตามกฎหมายของ Law No.22/2000 ซึ่งว่าด้วยการกระจายอำนาจจากส่วนกลาง โดยรัฐบาลกลางยังคงมีบทบาทนำในการจัดทำระเบียบและแนวทางเกี่ยวกับการฝึกอบรมทางวิชาชีพ สำหรับรัฐบาลท้องถิ่นนำไปใช้อ้างอิงในการจัดทำโครงการของตน

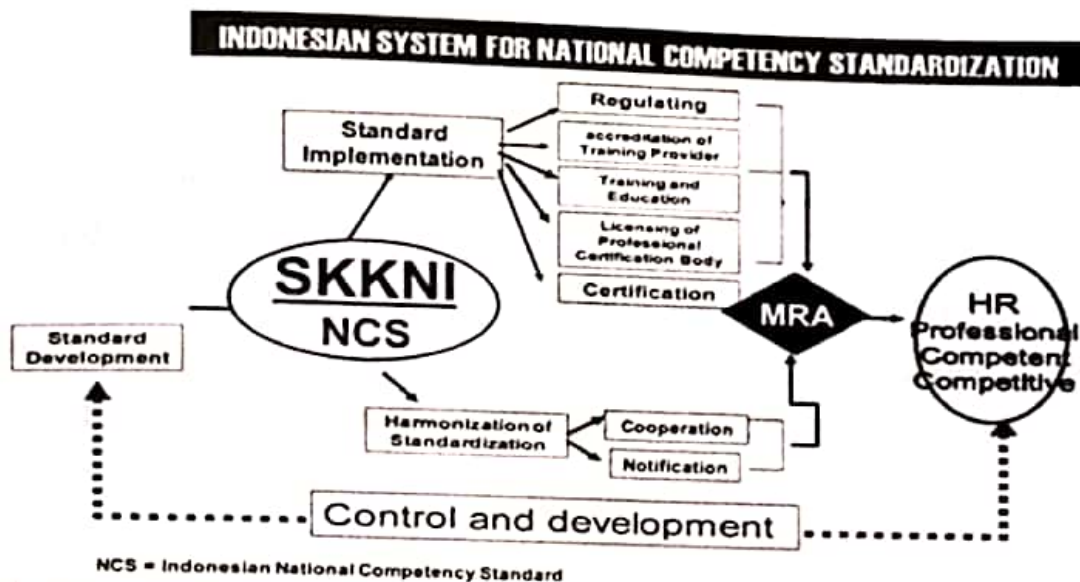
ภาคผู้ประกอบการ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้มีประสบการณ์ทำงานในอุตสาหกรรมต่างๆ มีส่วนร่วมในการปฏิรูปมาตรฐานชาติ และรับรองทักษะของกำลังแรงงานที่ได้รับการพัฒนา มีแรงจูงใจจากภาครัฐในการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการจัดการฝึกอบรมพัฒนาฝีมือให้กับลูกจ้าง ถึงแม้ว่าอินโดนีเซียจะยึดหลักความสมัครใจในการที่ภาคการผลิตจะนำมาตราฐานความสามารถแห่งชาติไปใช้ โดยไม่ปิดกั้นการที่ภาคการผลิตจะอิงมาตรฐานสากล ยกเว้นในส่วนที่เกี่ยวกับความปลอดภัยและสุขภาพ (Safety and Health) ตลอดจนส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปกป้องผลประโยชน์ของสาธารณชนนั้น มาตรฐานชาติและการออกใบรับรองเป็นมาตรการบังคับตามกฎหมาย กล่าวได้ว่าเป็นการปรับเปลี่ยนบทบาทของกลไกทางการภาครัฐ ทั้งในระดับรัฐบาลและรัฐบาลท้องถิ่นไปสู่การกำกับดูแลและอำนวยความสะดวกให้ได้มาตรฐานมากกว่าที่จะเน้นดำเนินการฝึกอบรมพัฒนาฝีมือแรงงานด้วยตนเอง โดยเน้นการดำเนินงาน 4 ส่วน คือ

- 1) การพัฒนาฝีมือแรงงานอินโดนีเซียเพื่อให้สามารถหางานที่เหมาะสมในตลาดแรงงานภายในประเทศ ซึ่งรวมถึงผู้ที่จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้ที่จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้ที่ว่างงานผู้ที่ต้องการเปลี่ยนงานหรือย้ายงาน
- 2) การพัฒนาฝีมือแรงงานย้ายถิ่นชาวอินโดนีเซีย ซึ่งมีทั้งผู้ที่จบการศึกษาในระดับ

การได้มาซึ่งระบบรับรองความสามารถ (NCS/SKKNI) นั้นต้องมีการอบรมและทดสอบ ซึ่งแนวทางในการอบรมนั้นประกอบไปด้วย

- 1) การเน้นในด้านสมรรถนะ (Competency Based)
- 2) การอบรมจะต้องมาจากการต้องการของผู้ใช้ (Demand Driven)
- 3) มีการวัดระดับ (Leveling)
- 4) มีวิธีการอบรมแบบต่างๆ เช่น การอบรมทั่วไป/OJT/APT

แผนภาพที่ 5 ระบบมาตรฐานสมรรถนะแรงงานแห่งชาติของประเทศไทยอินโดนีเซีย

ที่มา: Development of Envelopment of Harmonization of Competency Standard and its Certification Schemes. Paper presented to The 2nd ASEAN HUMAN RESOURCE CONFERENCE Hanoi, Vietnam, 25th May 2010. โดย Surono

เมื่อพิจารณาตามแผนภาพที่ 5 ระบบรับรองความสามารถ (NCS/SKKNI) จะเน้นถึงการประสานงานส่งเสริมเกี่ยวกับมาตรฐานต่างๆ โดยการหาความร่วมมือจากองค์กรในภาคส่วนต่างๆ และการให้ความรู้ในเรื่องมาตรฐาน นอกจากนี้ เพื่อให้สามารถนำเอามาตรฐานไปใช้จริง จึงได้มีการกำหนดใช้วิธีการ คือ

- 1) กำหนดข้อตกลงในด้านต่าง ๆ (Regulating)
- 2) ให้การรับรองหน่วยงานที่ให้การฝึกอบรม (Accreditation of Training Provider)
- 3) ทำการอบรมและการศึกษาดัง ๆ (Training and Education)

4) เป็นหน่วยงานรับรอง ออกใบรับรองให้แก่หน่วยงาน (License of Professional Certification Body)

5) เป็นหน่วยงานในการออกใบรับรอง (Certification)

ในปี พ.ศ. 2552 ประเทศอินโดนีเซียมีจำนวน Competency ทั้งสิ้น 11 สาขา คิดเป็น 563 หน่วย (Competency Unit) อย่างไรก็ตาม SKKNI ในทางปฏิบัติยังมีการตั้งคำถาม เนื่องจากแนวทางการวัดสมรรถนะของ SKKNI ส่วนใหญ่ถูกออกแบบจากแนวคิดของระบบคุณวุฒิวิชาชีพของออสเตรเลีย ซึ่งค่อนข้างมีความแตกต่างในการใช้งานจริงของระบบสมรรถนะในบางอาชีพของอินโดนีเซีย ในปัจจุบันระบบการรับรองสมรรถนะของประเทศยังคง ไม่เกิดผลอย่างกว้างขวางมากนัก แม้ว่ารัฐบาลและภาคเอกชนยังคงหวังให้ระบบเป็นเครื่องมือช่วยพัฒนาศักยภาพของกำลังแรงงานก็ตาม

3. ระบบการประเมินและการรับรองมาตรฐานสมรรถนะแรงงาน

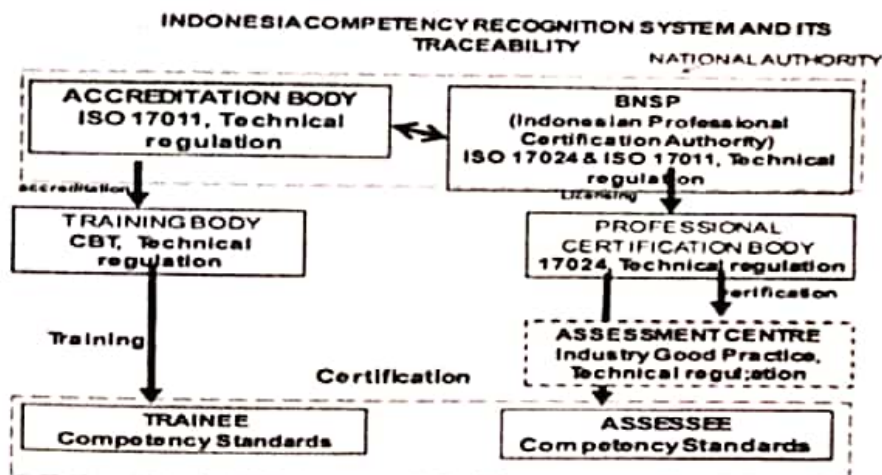
หลังจากที่ได้มีการฝึกอบรมทักษะแรงงานแล้ว ผู้สำเร็จหลักสูตรการอบรมจะได้รับการประเมินผลเพื่อรับรองมาตรฐานจากการฝึกอบรม โดยในส่วนของกฎหมายที่เกี่ยวข้องนั้น รัฐบาลอินโดนีเซียกำหนดกลไกหลักรองรับการปรับปรุงนโยบายการฝึกอบรมวิชาชีพทั่วประเทศ 3 ส่วน คือ การจัดตั้งสถาบันประสานงานด้านการฝึกอบรมทางวิชาชีพ (Vocational Training Coordination Institution) การจัดทำระบบการฝึกอบรมทางวิชาชีพระดับชาติ (National Vocational Training System) และ การจัดตั้งระบบการรับรองทักษะระดับชาติ (National Skills Certification System) นอกจากนี้ยังกำหนดให้มีองค์กรอิสระทำหน้าที่ให้การรับรอง เรียกว่า องค์กรรับรองอาชีพ (Professional Certifying Institution : BNSP/LSP) ซึ่งปัจจุบันมีอยู่ 7 แห่ง สำหรับ 7 สาขาอาชีพ คือ วิศวช่างกล (Mechanical Engineering) ช่างไฟฟ้า ช่างเชื่อม งานเกษตร การก่อสร้าง การพาณิชย์/เทคโนโลยีสารสนเทศ และอื่นๆ เช่น การบริการ เป็นต้น ระบบการรับรองมาตรฐานสมรรถนะแรงงาน ดังแผนภาพที่ 6 ระบบการรับรองขีดความสามารถมาตรฐานสมรรถนะในระดับมืออาชีพ และ แผนภาพที่ 7 ระบบการรับรองมาตรฐานและการตรวจสอบย้อนกลับ

แผนภาพที่ 6 ระบบการรับรองขีดความสามารถมาตรฐานสมรรถนะในระดับมืออาชีพของ
ประเทศอินโดนีเซีย

ที่มา: Development of Envelopment of Harmonization of Competency Standard and its Certification Schemes. Paper presented to The 2nd ASEAN HUMAN RESOURCE CONFERENCE Hanoi, Vietnam, 25th May 2010. Leo Surono

แผนภาพที่ 7 ระบบการรับรองมาตรฐานและการตรวจสอบย้อนกลับของประเทศอินโดนีเซีย

ที่มา: Development of Envelopment of Harmonization of Competency Standard and its Certification Schemes. Paper presented to The 2nd ASEAN HUMAN RESOURCE CONFERENCE Hanoi, Vietnam, 25th May 2010. Leo Surono

แต่เดิมนั้น ระบบการรับรองที่ได้วางหลักไว้เน้นในเรื่อง "ชั่วโมงการฝึกอบรม" "House of Train" เมื่อมีการพัฒนาระบบมาตรฐานสมรรถนะแรงงานในปี พ.ศ. 2546 จึงมีการเปลี่ยนแปลงความเน้นหนักมาที่ "สมรรถนะของแรงงาน" "Competency" ซึ่งเป็นการนำมาตรฐานสากลมาใช้สำหรับวัตถุประสงค์ในการพัฒนาครั้งนี้ เพื่อพัฒนามาตรฐานการประเมินผลทักษะให้มีความก้าวหน้ามากขึ้น โดยทักษะที่จำเป็นสำหรับอาชีพต่างๆ ถูกแบ่งออกเป็นหลายพันหน่วยทักษะ (Skill Unit) ยกตัวอย่างเช่น การประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับรถยนต์มีประมาณ 170 หน่วยทักษะ (Skill Unit) ในการอบรมผู้รับการฝึกการอบรมจะได้รับใบรับรองตามระดับหน่วยทักษะต่างๆ เช่น ช่างระดับอนุ (Junior Mechanic) ช่างระดับอาวุโส (Senior Mechanic) ช่างระดับสูง (Advance Mechanic) ซึ่งการได้รับการรับรองจะขึ้นอยู่กับระดับความสามารถหรือสมรรถนะของพวกเขา

อย่างไรก็ตาม การพัฒนาระบบรับรองมาตรฐานสมรรถนะยังคงมีอุปสรรคเกิดขึ้น การพัฒนาในเรื่องดังกล่าวของอินโดนีเซียจึงถือว่าอยู่ในช่วงเริ่มต้นของการพัฒนา

4. อุปสรรคในการพัฒนาฝีมือแรงงานและระบบรับรองมาตรฐานสมรรถนะ

จากการทบทวนถึงอุปสรรคของการพัฒนาฝีมือแรงงานและระบบการรับรองสมรรถนะของประเทศอินโดนีเซีย พบว่า สภาพปัญหาหรือข้อจำกัดมีอยู่ 5 ประการคือ

- 1) ระบบการฝึกอบรมที่มีอยู่ยังไม่พร้อมที่จะก้าวถึงระดับสากล หากแต่อยู่ระหว่างการเริ่มเตรียมความพร้อม
- 2) การขาดข้อมูลที่ทันต่อเหตุการณ์ เนื่องจากความด้อยประสิทธิภาพในการประสานงานแบบเครือข่ายระหว่างรัฐบาลกลาง กลไกบริหารส่วนจังหวัด และกลไกบริหารส่วนภูมิภาค
- 3) การขาดระบบข้อมูลด้านตลาดแรงงานในการเป็นแนวทางในการพัฒนาโครงการฝึกอบรมพัฒนาฝีมือกำลังแรงงาน
- 4) การขาดความเชื่อมโยงระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการฝึกอบรม
- 5) อยู่ในระยะเริ่มต้นของการปรับปรุงกฎระเบียบด้านการพัฒนาฝีมือแรงงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เกี่ยวกับมาตรฐานฝีมือและใบรับรองสมรรถนะของแรงงาน

5. ข้อเสนอแนะในการพัฒนาฝีมือแรงงานและระบบรับรองมาตรฐานสมรรถนะ

จากการศึกษาของ Bambang Sutaryo ได้เสนอประเด็นความท้าทายของปัญหาและแนวทางในการพัฒนา ดังนี้

1) ระบบรับรองมาตรฐานสมรรถนะแรงงานแห่งชาติ จำเป็นจะต้องปรับได้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง ความต้องการในระดับภูมิภาค และอาชีพที่มีความต้องการในแต่ละรายอุตสาหกรรม เพื่อให้สามารถปรับให้เข้ากับสภาพความต้องการที่แท้จริง ควรจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการในเรื่องดังกล่าว โดยรวบรวมบุคคลในภาคส่วนต่างๆ เข้าร่วม ดังเช่น

- ตัวแทนอุตสาหกรรม
- สมาคมวิชาชีพครู และผู้ฝึกอบรมวิชาชีพระดับอาชีวศึกษา
- บุคลากรคนทำงานผู้มีประสบการณ์ เป็นต้น

2) การพัฒนาระบบต้องให้ความสำคัญกับสภาพกำลังคน ได้แก่ การเพิ่มขึ้นของผู้ว่างงานอันเป็นผลมาจากการศึกษาที่มีระดับต่ำหรือไม่เพียงพอ ทำให้จำกัดการเข้าถึงการทำงาน

ทรัพยากรมนุษย์ในประเทศยังขาดคุณสมบัติที่จะแข่งขันในตลาดแรงงานทั้งภายในและภายนอกประเทศ

เนื่องจากวิกฤติเศรษฐกิจโลกมีผลกระทบต่อภาวะการทำงานและตำแหน่งงานที่ว่างมีจำกัดมากขึ้น

ดร.อาเต็ง เคต้า อัลวาซิลานี จากมหาวิทยาลัยการศึกษาแห่งอินโดนีเซีย คาดการณ์ว่า ประชากรในอินโดนีเซียจะมีมากถึง 245 ล้านคน ในปี ค.ศ. 2014 และอินโดนีเซียให้ความสำคัญกับการเรียนภาษาท้องถิ่นก่อน จากนั้นจึงเรียนภาษาประจำประเทศ และเรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่ 3 ปัจจุบันมีประชากรในวัยการศึกษาถึง 52 ล้านคน มีครู 2.9 ล้านคน แต่มีครูที่สอนภาษาอังกฤษเพียงหนึ่งแสนคน หรือคิดเป็นร้อยละ 4.4 จากครูทั้งหมด ซึ่งยังมีไม่เพียงพอ สำหรับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย รัฐบาลอินโดนีเซียกำลังศึกษาถึงแนวทางการนำ Genre-based Approach (GBA) มาใช้ซึ่งเป็นแนวทางที่ประเทศออสเตรเลียใช้ในการสอนภาษาอังกฤษ

¹สุกสิทธิ์ ภูภักดี. (2555) "สกศ.เสนอผลวิจัยการสอนภาษาอังกฤษในกลุ่มอาเซียน" วารสารการศึกษาไทย. หน้า 15-16

ความร่วมมือระหว่างวิทยาลัยชุมชนของไทย กับวิทยาลัยชุมชนอินโดนีเซีย

เมื่อ 30 มีนาคม พ.ศ. 2555 ได้มีกิจกรรมที่เกี่ยวกับสำนักบริหารงานวิทยาลัยชุมชน คือ ความร่วมมือในการพัฒนาวิทยาลัยชุมชนของอินโดนีเซีย โดยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้จัดประชุมอย่างไม่เป็นทางการระหว่างผู้บริหารสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) กับผู้บริหารกรมการอุดมศึกษา กระทรวงการศึกษาและวัฒนธรรม ประเทศอินโดนีเซีย เป็นครั้งที่ 4 ได้เดินทางมาศึกษาดูงานอุดมศึกษาประเทศไทยเมื่อ 26 สิงหาคม - 1 กันยายน พ.ศ. 2555 โดยได้เยี่ยมศึกษาดูงาน สำนักบริหารงานวิทยาลัยชุมชน ฟังรายงานสรุปปรับปรุงการบรรยายเกี่ยวกับทิศทางการดำเนินงานของวิทยาลัยชุมชนไทย โดยประธานกรรมการวิทยาลัยชุมชน ในวันที่ 28 สิงหาคม พ.ศ. 2555 ได้เดินทางไปศึกษาดูงานวิทยาลัยชุมชนสมุทรสาคร และ วันที่ 29 สิงหาคม พ.ศ. 2555 คณะผู้แทนกรมการการอุดมศึกษา อินโดนีเซียได้ร่วมประชุมกับ ฝ่ายไทยที่วังสวนผักกาด อย่างน้อยก็แสดงว่าใส่ใจให้ความสำคัญแก่การศึกษาวิทยาลัยชุมชน

ปกิณกะอินโดนีเซีย

ข้อมูลเกี่ยวกับประเทศอินโดนีเซียอย่างสังเขป

สาธารณรัฐอินโดนีเซียเป็นประเทศใหญ่ มีพื้นที่ 5,193,250 ตารางกิโลเมตร มีพื้นที่ใหญ่กว่าประเทศไทย 10 เท่า (ประเทศไทยมีพื้นที่ 513,115 ตารางกิโลเมตร) มี 17,508 เกาะ แต่มีเกาะที่มีคนอาศัยประมาณ 6,000 เกาะ เมืองหลวงคือ กรุงจาการ์ตา มีประชากร 245.6 ล้านคน ใช้ภาษาทางการคือ ภาษาอินโดนีเซีย (Bahasa Indonesia) ใช้เงินรูเปียห์ ประชากรนับถือศาสนาอิสลาม 88% โปรเตสแตนต์ 5% คาทอลิก (Catholic) 3% (6,910,000 คน) ฮินดู 2% พุทธ 1% และอื่นๆ 1% มีประชากร 500 กว่าเผ่าพันธุ์ แต่เน้นการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ สร้างความเป็นหนึ่งเดียวในความหลากหลาย

เกาะบอเนียวมีพื้นที่ 539,460 ตารางกิโลเมตร ซึ่งใหญ่กว่าประเทศไทยเล็กน้อย เกาะบอเนียวมีพื้นที่ของประเทศบรูไน บางส่วนเป็นของประเทศมาเลเซีย แต่พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นของประเทศอินโดนีเซีย เรียกกาลิมันตัน มีกาลิมันตันตะวันตก ตอนกลาง ใต้ และตะวันออก เมือง

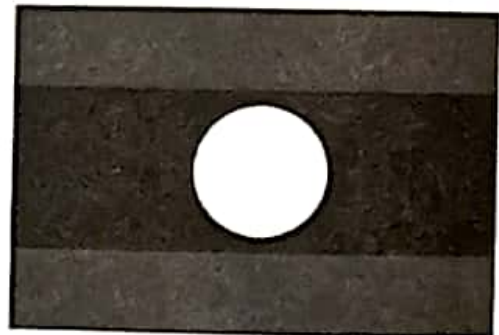
ปอนตียานัค เป็นเมืองหลวงของเขตกาลิมันตันตะวันตกใน 7 จังหวัดของกาลิมันตันปัจจุบัน มีคริสตชนประมาณ 1,204,906 คน คริสตชนส่วนใหญ่เป็นชาวตาเย็ค ชาวจีน ชาวชวา ชาวปาปัว ชาวติมอร์ ชาวโตราจา ชาวฟลอเรส ฯลฯ

สนามบินสุปาติโน ในเมืองปอนตียานัค ชาวจีนเรียก คุณเตียง (KhunTien) มีชาวจีนเชื้อสายคะ กวางตุ้ง แต่ส่วนใหญ่เป็นจีนแต้จิ๋ว อาศัยอยู่ในเมืองประมาณ 30% ของประชากร 550,304 คน

แม่น้ำคาปูอัซ (Kapuas River) เป็นแม่น้ำสายยาวที่สุดในอินโดนีเซียไหลผ่านกลางเมืองปอนตียานัค

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว กับ AEC¹

“สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว” หรือ “ลาว” เป็นประเทศเป้าหมายทางเศรษฐกิจที่นักลงทุนทั่วโลกต่างจ้องมองหาโอกาสเข้าไปลงทุน เพราะถือเป็นประเทศสมาชิกใหม่อาเซียนที่มีศักยภาพและลู่ทางการลงทุนที่แจ่มใส สะท้อนได้จากอัตราการลงทุนโดยตรงทางเศรษฐกิจ

¹จาวรรณ เจตเกษกิจ (2555, มีนาคม – เมษายน) “สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว กับ AEC” วารสารอุตสาหกรรมสาร (54) 2 : 29 - 34

ที่เติบโตอย่างต่อเนื่อง เป็นตลาดใหม่ที่นำลงทุน แม้ช่วงเริ่มต้นนักลงทุนจะต้องใช้ความพยายามอย่างมาก แต่ทั้งนี้หากสามารถเป็นผู้บุกเบิกกลุ่มแรกได้ก็จะได้รับผลตอบแทนที่คุ้มค่า สืบเนื่องจากการที่ไทยและลาวได้เข้าร่วมเป็น "ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน" (AEC) ตลอดจนมีสายสัมพันธ์ที่ดีต่อกันมาช้านานและมีพรมแดนติดกัน จึงนับเป็นความได้เปรียบของไทยในการเข้าไปลงทุนในลาว แต่ก่อนเข้าไปควรต้องศึกษาข้อมูลที่สำคัญ ดังนี้

รู้จักลาว

ที่ตั้ง : อยู่บนใจกลางของคาบสมุทรอินโดจีน

พื้นที่ : 236,800 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณครึ่งหนึ่งของไทย

ภูมิประเทศ : พื้นที่ส่วนใหญ่ร้อยละ 90 เป็นภูเขาและที่ราบสูง เป็นที่ราบ ร้อยละ 10 ของพื้นที่ทั้งหมด

ภูมิอากาศ : สภาพภูมิอากาศแบบเขตร้อน

เมืองหลวง : นครหลวงเวียงจันทน์

เมืองสำคัญ : แขวงสะหวันนะเขตมีประชากรมากที่สุดในประเทศแขวงหลวงพระบาง: เป็นเมืองหลวงเก่าเมืองมรดกโลก

เวลา : เท่ากับประเทศไทย

ประชากร : 6.4 ล้านคน อัตราการรู้หนังสือร้อยละ 73

โครงสร้าง : อายุ 0-14 ปี 2.8 ล้านคน 15-64 ปี 3.4 ล้านคน 65 ปีขึ้นไป 0.2 ล้านคน

เชื้อชาติ : ชนเผ่าต่างๆ มากมาย โดยแบ่งเป็นลาวลุ่ม (กลุ่มคนเชื้อชาติลาวใช้ภาษาลาวเป็นหลัก) ร้อยละ 68 ลาวเทิง (เช่น ชนเผ่าข่ม) ร้อยละ 22 และ ลาวสูง (เช่นชนเผ่าม้ง) ร้อยละ 9

ศาสนา : นับถือศาสนาพุทธ (เถรวาท) ร้อยละ 75 นับถือผีร้อยละ 16-17 นับถือศาสนาคริสต์ ประมาณ 100,000 คน และ อิสลาม ประมาณ 300 คน

ภาษา : ภาษาราชการ คือ ภาษาลาว ภาษาติดต่อธุรกิจ ภาษาไทย อังกฤษ และ ฝรั่งเศส ภาษาท้องถิ่นอื่นๆ ได้แก่ ภาษาไท ภาษาม้ง

แรงงาน : มี 3.7 ล้านคน เป็นภาคเกษตร ร้อยละ 76.5 ภาคอุตสาหกรรม ร้อยละ 7.5 ภาคบริการ ร้อยละ 16

ระบอบการปกครอง : สังคมนิยมโดยพรรคการเมืองเดียว คือ พรรคปฏิวัติประชาชนลาว ประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับแรก เมื่อวันที่ 14 สิงหาคม พ.ศ. 2534 ประธานประเทศ คือ พลโทจุมมะสิไชยะสอน รองประธานประเทศ คือ พันเอกบุญยังวอลละจิต นายกรัฐมนตรี คือ นายทองสิงห์ท่ามะวง (ประธานสภาแห่งชาติ)

GDP : 7.9 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ (มาจากภาคเกษตร ร้อยละ 29.9 ภาคอุตสาหกรรม ร้อยละ 33.1 ภาคบริการ ร้อยละ 37) มีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ร้อยละ 8.3

สกุลเงิน : กีบ (Kip) มีแต่ธนบัตร ไม่มีเหรียญกษาปณ์ 7905 kip = 1 USD (ดอลลาร์สหรัฐ ปี พ.ศ. 2556)

รายได้ต่อคน : 1,204 เหรียญสหรัฐฯ = 9,517,620 กีบต่อปี

สินค้านำเข้า : เครื่องจักรและอุปกรณ์ ยานพาหนะ เชื้อเพลิงพลังงาน สินค้าบริโภค

สินค้าส่งออก : แร่ธาตุ (อาทิ แร่ดีบุก ทองแดง) ทอง ผลิตภัณฑ์จากไม้ กาแฟ อุปกรณ์

อิเล็กทรอนิกส์

เป็นสมาชิกอาเซียน : วันที่ 23 กรกฎาคม พ.ศ. 2540

ที่มา : กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ (2555); กรมส่งเสริมการค้าส่งออก (2554)

ความโดดเด่นของลาวที่น่าจับตามอง

ที่ตั้งของลาว

ชายแดนของลาวมีความยาวรวมถึง 5,083 กิโลเมตร และล้อมรอบด้วยชายแดนของ 5 ประเทศเพื่อนบ้าน

ทิศเหนือ ติดกับ จีน

ทิศใต้ ติดกับ กัมพูชา

ทิศตะวันออก ติดกับ เวียดนาม

ทิศตะวันตกเฉียงเหนือ ติดกับ พม่า

ทิศตะวันตก ติดกับ ไทย

ทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ที่สำคัญ

ทรัพยากรพื้นที่เกษตรกรรม มีขนาดใหญ่ และค่าเช่าถือครองที่ดินที่ไม่สูง และสามารถเช่าได้ระยะเวลานานพอสมควร

ทรัพยากรแร่ธาตุมีแทบทุกชนิด เช่น ถ่านหินลิกไนต์ สดิงก์ ยิปซัม ทองแดง ทองคำ ทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรน้ำ มีแหล่งน้ำสำคัญ ซึ่งในปัจจุบันได้นำมาผลิตกระแสไฟฟ้า

ระบบการคมนาคมและสาธารณูปโภค

ไฟฟ้า น้ำประปา : มีให้ใช้เกือบทุกพื้นที่

โทรคมนาคม : ขยายตัวอย่างรวดเร็ว อาทิ โทรศัพท์มือถือและอินเทอร์เน็ตมีสัญญาณครอบคลุมเกือบทุกพื้นที่ในลาว

การเมืองและการปกครอง

การเมืองของลาวมีเสถียรภาพ เนื่องจากปกครองด้วยระบบสังคมนิยมที่มีพรรคปฏิวัติประชาชนลาว (The Lao People's Revolutionary Party : LPRP) เป็นพรรคการเมืองที่บริหารประเทศเพียงพรรคเดียวมาโดยตลอด และคาดว่าจะรักษาอำนาจทางการเมืองในลาวไว้ได้ต่อไป

ระบบเศรษฐกิจ การค้า และการลงทุน

ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (GDP) ของลาวเติบโตอย่างต่อเนื่อง และมูลค่าการนำเข้า-ส่งออก ของสินค้าต่างๆ ก็เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเช่นเดียวกัน

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2554-2558) ให้ความสำคัญกับการลงทุนในประเทศการพัฒนาอุตสาหกรรมให้ทันสมัยโดยได้ประกาศนโยบายว่าจะนำประเทศก้าวสู่ประเทศอุตสาหกรรม ภายในช่วง 5 ปี นอกจากนี้ รัฐบาลยังให้ความสำคัญต่อการขยายความร่วมมือกับหุ้นส่วนทั้งในและต่างประเทศ

รัฐบาลลาวมีนโยบายไม่แทรกแซงตลาด โดยปล่อยให้มีการแข่งขันอย่างเสรี ตลอดจนไม่แบ่งแยกเชื้อชาติและสัญชาติของนักลงทุน

ปฏิรูปกฎระเบียบการลงทุน อาทิ ลดภาษีเงินได้จากร้อยละ 35 เหลือ 28 การเปิดให้สัมปทานที่ดินเพื่อพัฒนาจำนวนมาก นักลงทุนสามารถส่งรายได้และเงินทุนกลับไปยังประเทศของตนหรือประเทศอื่นได้อย่างเสรี

แรงงานมีราคาถูก โดยค่าแรงขั้นต่ำของลาวอยู่ที่ 92 บาทต่อวัน (ส่วนไทย 300 บาทต่อวัน และใช้ทั่วประเทศในปี พ.ศ. 2556)

การมีส่วนร่วมในประชาคมโลก

คือ การเป็นสมาชิกองค์การระหว่างประเทศ อาทิ องค์การสหประชาชาติ กองทุนการเงินระหว่างประเทศ และได้สมัครเข้าเป็นสมาชิกขององค์การการค้าโลก (WTO) ขณะนี้เตรียมความพร้อมการปรับระบบเศรษฐกิจให้เป็นสากล

เป็นสมาชิกกลุ่มเศรษฐกิจ เช่น สมาชิกลาเวีย ยูทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ อิรวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง (ACMECS) และความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (GMS)

สภาพแวดล้อมในการลงทุนที่สำคัญ

รัฐบาลลาวให้ความสำคัญในการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานของประเทศมีการตัดถนนเพิ่ม และสร้างถนนเครือข่ายไปยังพื้นที่ต่างๆ ของประเทศมากขึ้น รวมถึงการพัฒนาระบบโลจิสติกส์ซึ่งเป็นไปอย่างรวดเร็ว เห็นได้จากญี่ปุ่นที่จะไปลงทุนสร้างสนามบินนานาชาติ และเงินจะไปสร้างรถไฟความเร็วสูง

พัฒนาระบบการติดต่อกับหน่วยงานราชการของลาวเพื่อให้นักลงทุนได้รับความสะดวกสบายมากขึ้น เช่น กระทรวงแผนการและลงทุน ซึ่งทำหน้าที่เป็นฝ่ายบริหารนโยบายและพิจารณาโครงการที่ขอลงทุนในลาวเบื้องต้นได้ให้บริการอย่างครบวงจรแบบ One Stop Service

อำนวยความสะดวกในการเดินทางเข้า-ออกประเทศให้นักลงทุนต่างชาติ อาทิ การให้วีซ่าเข้าออกหลายครั้ง (Multiple Entry Visas) และสิทธิในการพักอาศัยระยะยาว รวมถึงมีสิทธิ์ขอสัญชาติลาวตามขอบเขตที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย

มีการจัดตั้ง "เขตเศรษฐกิจพิเศษ" และ "เขตส่งเสริมการลงทุน" ซึ่งจะให้สิทธิประโยชน์ต่าง ๆ แก่นักลงทุน

วัฒนธรรมการบริโภคของชาวลาว

คนไทยและคนลาวมีวัฒนธรรมประเพณีและภาษาคคล้ายคลึงกัน โดยเฉพาะคล้ายคลึงกับคนภาคอีสานของไทยอย่างมาก เห็นได้จากอาหารของคนลาวจะรับประทาน "ข้าวเหนียว" เป็นหลัก อาหารที่เป็นเอกลักษณ์คือ แจ่ว ส้มตำ ไก่ย่าง เป็นต้น นอกจากนี้โดยพฤตินัยคนลาวยังบริโภคอุปโภคสินค้าของไทยว่าประหนึ่งเป็นสินค้าของลาว

จุดด้อยของลาวที่ต้องรับรู้

ลาวเป็นประเทศที่ไม่มีทางออกสู่ทะเล (Land Lock) อย่างไรก็ตามลาวกำลังอยู่ในช่วงเปลี่ยนผ่านจาก Land Lock ไปสู่ Land Link ด้วยเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก (East-West Economic Corridor) ระหว่างพม่า-ไทย-ลาว-เวียดนาม

ระบบเศรษฐกิจการค้า และการลงทุน

ระบบการค้าระหว่างประเทศของลาวยังไม่เป็นสากลและไม่มีความแน่นอน เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงนโยบายกฎระเบียบบ่อยครั้ง ในแต่ละแขวงมีการจัดเก็บอัตราภาษีที่แตกต่างกัน ทำให้ผู้ส่งออกมีความสับสนและไม่สามารถวางแผนระยะยาวได้ มีมาตรการกีดกันการค้า อาทิ เข้มงวดในการนำเข้าสินค้าโดยกำหนดเงื่อนไขให้บริษัทผู้นำเข้าต้องมีสัดส่วนการนำเข้าต่อการส่งออกเท่ากับ 60:40 จำกัดโควตาสินค้าที่จะนำเข้าบางรายการ เช่น ข้าวสาร น้ำมันเชื้อเพลิง ปูนซีเมนต์ เหล็กเส้น และรถบรรทุก เป็นต้น

ขั้นตอนการนำเข้าและการออกเอกสารของลาวมีความยุ่งยาก ซับซ้อน ลำช้า รวมทั้งต้องยื่นขอใบอนุญาตนำเข้าหลังจากที่สินค้ามาถึงท่าแล้วเท่านั้น และจะต้องยื่นขออนุญาตจากหลายหน่วยงาน ได้แก่ กระทรวงคมนาคม กระทรวงการเงินการค้ากำแพงนครเวียงจันทน์ กรมไปรษณีย์ กรมภาษีอากร เป็นต้น และต้องวางเงินค้ำประกันการนำเข้า-ส่งออก

ระบบการเงิน

ในท้องตลาดมีการใช้สกุลเงิน 3 สกุลหลัก คือ เงินเหรียญสหรัฐ ใช้ร้อยละ 30 เงินบาท ใช้ร้อยละ 30 เงินกีบ ใช้ร้อยละ 40 แต่ในการแสดงราคาสินค้าตามกฎหมายให้แสดงเป็นเงินกีบ

ระบบการคมนาคมและสาธารณูปโภค

ระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานยังไม่สมบูรณ์ เห็นได้จากถนนหนทาง การคมนาคมในลาว ไม่สะดวกและส่วนมากยังทุรกันดารอยู่รวมถึงระบบขนส่งยังไม่เพียงพอต่อความต้องการ ต้นทุนค่าสาธารณูปโภคแพง อาทิ น้ำประปาราคาสูงมาก

แรงงาน

มีทักษะในการทำงานที่ได้มาตรฐานสำหรับบางอุตสาหกรรมยังมีจำนวนน้อยขาดแคลนแรงงาน เนื่องจากลาวมีจำนวนประชากรเพียง 6.4 ล้านคน และประชากรร้อยละ 70 อยู่ตามภูเขาสูง นอกจากนี้ ผู้หญิงลาวนิยมอยู่บ้านเลี้ยงลูก แรงงานลาวไม่มีวินัยในการทำงานมากนัก โดยอาจยอมขาดงานเพื่อเข้าร่วมประเพณีต่างๆ ซึ่งคนลาวยึดประเพณีของเผ่าอย่างเคร่งครัด

สภาพแวดล้อมในการลงทุนที่สำคัญ

การขนส่งสินค้าจะใช้ทางบกเป็นหลัก โดยเป็นทางรถยนต์และเป็นลักษณะผูกขาด เส้นทางคมนาคมยังทุรกันดารต้องใช้เวลานาน ซึ่งจะทำให้สินค้าได้รับความเสียหายได้ง่าย และการขนส่งไปยังแขวงต่างๆ ในลาวจะต้องทำการเปลี่ยนรถเพื่อทำการขนส่งภายใน นอกจากนั้น การ

กำหนดน้ำหนักบรรทุกของรถบรรทุกสินค้าในแต่ละแขวงไม่เท่ากันทำให้ต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น
 ยังไม่มีระบบคมนาคมขนส่งทางรถไฟ (แม้จะมีเส้นทางรถไฟเพื่อการคมนาคม แต่ทาง
 รถไฟดังกล่าวมีความยาวเพียง 3.5 กม. และเป็นการเชื่อมต่อกับประเทศไทยที่สะพานมิตรภาพ
 ไทย - ลาว)

ค่าขนส่งและค่าบริการในการนำเข้า-ส่งออกค่อนข้างสูง

ระบบการดำเนินธุรกิจ

การเจรจากับคู่ค้าชาวลาวดูเหมือนง่ายและมีความเข้าใจดีต่อกัน แต่ในทางปฏิบัติและ
 ดำเนินงานร่วมกันในระยะยาวอาจมีเงื่อนไขข้อจำกัดตามมา ดังนั้น จึงควรรอบคอบและเตรียม
 ทางเลือกต่างๆ ไว้ให้พร้อม กรณีที่การดำเนินธุรกิจไม่เป็นไปตามแผนที่วางเอาไว้ในการร่วมทุน
 กับลาว แม้ลาวจะมีหุ้นเล็กน้อย ทางลาวก็มีสิทธิคัดค้านได้เสมอ มีระบบอุปถัมภ์ ซึ่งหากนักลงทุน
 สามารถเข้าถึงได้ทั้งในระดับประเทศ และ/หรือระดับพื้นที่ จะทำให้การค้าได้รับการสนับสนุนด้วย
 ดีจากรัฐ

การดำเนินธุรกิจต้องมีการจ่ายเบี้ยบำนาญทางให้กับผู้เกี่ยวข้องจำนวนมากจนกล่าวกัน
 ว่า หากได้ลงทุนที่ลาวแล้วไม่ได้รับผลตอบแทนที่มากพอ ไม่ควรไปลงทุน

กำลังซื้อของประชากรในลาว

ลาวมีประชากรเพียง 6.4 ล้านคน ทำให้ถือได้ว่าเป็นตลาดการค้าขนาดเล็ก ตลอดจน
 ประชากรมีรายได้เฉลี่ยต่อหัวเพียง 1,204 เหรียญสหรัฐ ต่อปี ทำให้ผู้บริโภคส่วนใหญ่มีอำนาจ
 การซื้อต่ำ อย่างไรก็ตามคาดว่ากำลังซื้อของชาวลาวจะสูงตามเศรษฐกิจลาวที่มีอัตราการเติบโต
 ในระดับสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง เห็นได้จากในปี พ.ศ. 2543 ชาวลาวมีรายได้เพียง 327 เหรียญ

สหรัฐฯ ต่อคนต่อปี ในขณะที่อีก 10 ปีต่อมา คือ ปี พ.ศ. 2553 รายได้ชาวลาวได้เพิ่มสูงขึ้นถึง 3 เท่า โดยอยู่ที่ 986 เหรียญสหรัฐฯ

ธุรกิจดาวเด่นสำหรับการค้าการลงทุนในลาว

ธุรกิจที่คาดว่าจะเป็โอกาสสำหรับผู้ประกอบการไทยในการลงทุนและทำการค้าในลาวที่สำคัญ ได้แก่

ธุรกิจเกษตรกรรม เนื่องจากสภาพดินฟ้าอากาศในลาวเหมาะสมในการทำเกษตรอย่างมาก เช่น มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 1,715 มิลลิเมตรต่อปี (สูงกว่าไทยเมื่อเทียบกับภาคใต้ที่มีฝนตกชุก ซึ่งมีปริมาณเฉลี่ยอยู่ที่ 1,400 มิลลิเมตร) โดยพืชเกษตรที่สำคัญของลาว คือ ข้าว ข้าวโพด มันสำปะหลัง ถั่วเขียว ถั่วเหลือง ถั่วลิสง ยาสูบ ชา กาแฟ

ธุรกิจแปรรูปสินค้าเกษตร อาทิ ผักและผลไม้ต้องหรือบรจุกระป๋อง

ธุรกิจธนาคาร เพื่อรองรับการขยายตัวของเศรษฐกิจการค้า

ธุรกิจที่ลาวได้รับสิทธิพิเศษทางศุลกากร (GSP) จากประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น เสื้อผ้าสำเร็จรูป รองเท้า ัญมณี และเครื่องประดับ

ธุรกิจเหมืองแร่ เพราะลาวมีทรัพยากรธรรมชาติแร่ธาตุจำนวนมาก เช่น แร่เหล็ก ดีบุก ตะกั่ว ทองแดง ถ่านหิน สังกะสี ทองคำ นินอ่อน และน้ำมันที่พบว่ามามีมากในภาคกลางและภาคใต้ และมีแหล่งแร่รัตนชาติที่ยังไม่มีการนำมาใช้ประโยชน์ เช่น ทองคำ แร่ฟไฟร์ เงิน เป็นต้น อย่างไรก็ตามในปี พ.ศ. 2553 ลาวได้งดให้สัมปทานการทำเหมืองแร่กับนักลงทุนชั่วคราวเนื่องจากพบว่ากระทบกับสภาวะสิ่งแวดล้อมมาก

ธุรกิจท่องเที่ยว และ ธุรกิจบริการที่รองรับการท่องเที่ยว เช่น โรงแรม ร้านอาหาร สปา เพราะลาวมีประวัติศาสตร์ที่น่าสนใจ มีโบราณสถานเก่าแก่ที่ได้รับการอนุรักษ์ให้เป็นมรดกโลก สถานที่ท่องเที่ยวที่มีความงดงามทางธรรมชาติ ตลอดจนวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนลาวที่ยังยึดถือขนบธรรมเนียมประเพณีพื้นบ้านดั้งเดิม มีความเป็นมิตร และค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวต่ำทำให้นักท่องเที่ยวทั่วโลกสนใจเดินทางไปท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก

ธุรกิจสินค้าอุปโภคและบริโภค ชาวลาวนิยมสินค้าจากไทย

ธุรกิจยานยนต์และผลิตภัณฑ์เกี่ยวเนื่อง เช่น ตู้ซ่อมรถ

ธุรกิจผลิตกระแสไฟฟ้าและธุรกิจก่อสร้าง เพื่อรองรับการเติบโตของเมืองที่กำลังขยายตัว

ซึ่งธุรกิจต่างๆ ดังกล่าวเป็นสิ่งที่รัฐบาลให้การส่งเสริมต่างชาติเข้าไปลงทุน รวมถึงเป็นสินค้าและบริการที่ชาวลาวมีความต้องการ ทั้งนี้ ในการเลือกที่จะทำการค้าการลงทุนในธุรกิจใด ควรพิจารณาเลือกให้เหมาะกับบริบทของตนเอง และเลือกธุรกิจที่มีช่องว่างทางการค้า เช่น ธุรกิจที่ยังไม่มีใครทำแต่มีจุดขายและก่อนทำธุรกิจควรต้องศึกษากฎระเบียบที่เกี่ยวข้องให้แม่นยำ ตลอดจนในการทำข้อตกลงทุกอย่างควรทำเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อใช้เป็นยันในการรับผิดชอบหรือแบ่งผลประโยชน์รวมถึงอาจใช้เป็นเอกสารประกอบที่สำคัญกรณีที่มีข้อพิพาทในอนาคต

"ลาว" สร้างรถไฟความเร็วสูงไปเวียดนาม

หนังสือพิมพ์เวียงจันทน์ไทมส์ของลาวรายงานว่าลาวได้ลงนามข้อตกลงพัฒนาเครือข่ายรถไฟเพื่อสร้างรถไฟความเร็วสูงเชื่อมกับเวียดนามเป็นสายแรก และเป็นส่วนหนึ่งของเครือข่ายรถไฟเชื่อมภายในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ข่าวแจ้งว่า การลงนามมีขึ้นนอกกรอบของการประชุมสุดยอดเอเชีย-ยุโรป (อาเซม) ที่นครหลวงเวียงจันทน์ของลาว โดยมีนายกรัฐมนตรีทองสิง ท่ามวง ของลาว และนายกรัฐมนตรีนาจิบ ราซัค ของมาเลเซียเป็นประธานในพิธีลงนามระหว่างรัฐบาลลาวกับบริษัท ใจแลนด์ คอนโซลิเตด เต็ด ของมาเลเซีย สร้างทางรถไฟรางคู่มูลค่า 4.000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ความยาว 220 กิโลเมตร

เชื่อมแขวงสะหวันนะเขตทางตอนกลางตอนไปทางใต้ของลาว กับเมืองลาวบาว ทางตอนกลางของเวียดนามที่มีพรมแดนติดกับลาว ตั้งเป้าแล้วเสร็จภายใน 5 ปี

ทางรถไฟนี้เป็นส่วนหนึ่งของเครือข่ายทางรถไฟเชื่อมภายในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และเมื่อโครงการทั้งหมดแล้วเสร็จจะเชื่อมการเดินทางจากสิงคโปร์ผ่านมาเลเซียและไทย เข้าไปยังเมืองคุนหมิงของจีนด้วยรถไฟความเร็วสูง

ประโยชน์ของ AEC ต่อการลงทุนในลาว

การเตรียมความพร้อมก้าวสู่ AEC ของลาว

การปฏิรูปกฎหมายให้สอดคล้องกับเป้าหมายอาเซียน

ผลดีของ AEC ต่อผู้ประกอบการไทยในการเข้าไปลงทุนและทำการค้าในลาว

การได้เปรียบคู่แข่งนอกอาเซียนในการ "เจาะตลาดลาว"

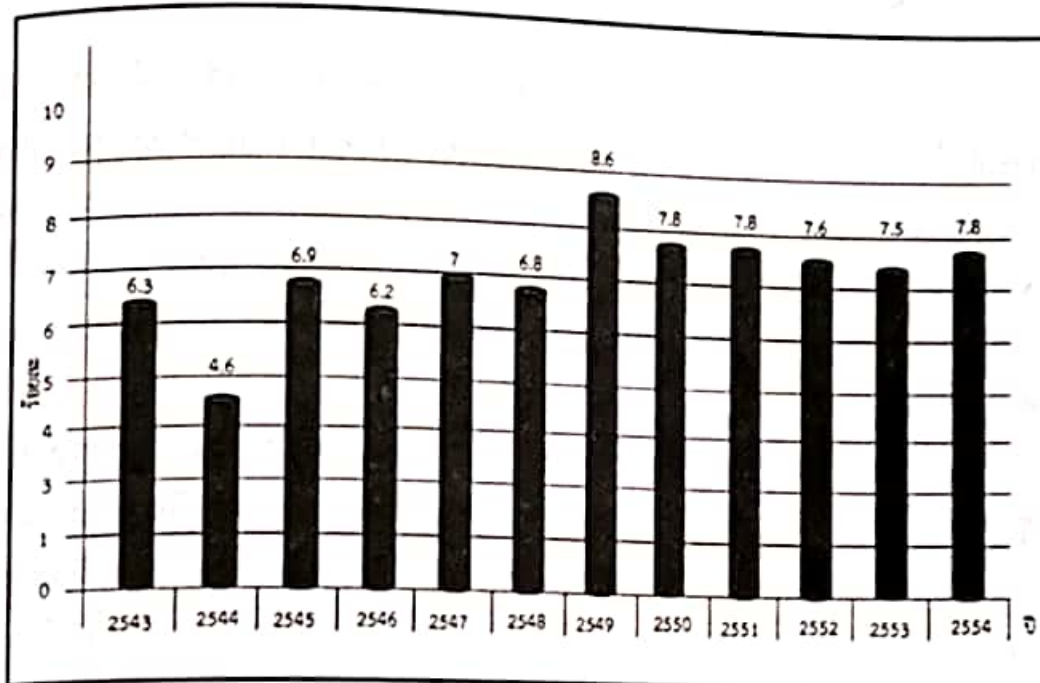
ตามข้อผูกพันเขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA) ลาวจะทยอยลดอัตราภาษีนำเข้าให้กับประเทศสมาชิกอาเซียนโดยอยู่ระหว่างร้อยละ 0-5 และในปี 2558 จะเป็นร้อยละ 0

การย้ายฐานการผลิตจากไทยไปสู่ลาว จะก่อให้เกิดประโยชน์ที่สำคัญ คือ

กรณีใช้เป็นฐานในการส่งออก จะได้รับประโยชน์จากสถานะประเทศที่ยังพัฒนาน้อย (Least Developed Countries : LCDs) ได้สิทธิพิเศษด้านภาษีจากประเทศพัฒนาแล้ว เช่น สหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป ญี่ปุ่น และจีน เป็นศูนย์กลางตลาดใหญ่ในการเจาะตลาดอาเซียน เพราะลาวมีพรมแดน ติด 5 ประเทศ คือ ไทย พม่า เวียดนาม กัมพูชา และจีน ประหยัดต้นทุนการผลิต โดยเฉพาะต้นทุนแรงงานเพราะค่าแรงของลาวยังต่ำมาก เป็นต้น

ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา เศรษฐกิจของประเทลาวมีการขยายตัวเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในอุตสาหกรรมเหมืองแร่และไฟฟ้าพลังน้ำ ธนาคารเพื่อการพัฒนาเอเชีย (Asian Development Band : ADB) ได้ทำการพยากรณ์ไว้ว่า เมื่อผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศปี พ.ศ. 2553 คิดเป็นร้อยละ 7.5 นั้น จึงหวังว่าในช่วงปี พ.ศ. 2554-2558 ผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศจะขยายตัวโดยเฉลี่ยร้อยละ 7.5 ต่อปีด้วย ตามแผนภาพที่ 8 แสดงผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา

แผนภาพที่ 8 ผลิตภัณฑ์มวลรวมประเทศลาวจำแนกตามปี พ.ศ. 2543-2554

หมายเหตุ : ปี พ.ศ.2554 เป็นภาคคาดการณ์การ

ที่มา : <http://www.gfmag.com> อ้างใน พรพิมล เมธีรพันธ์ (บรรณาธิการ) (2555) การศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมด้านการผลิตและพัฒนากำลังคนเพื่อการรองรับการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีภายใต้กรอบประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนกรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

อย่างไรก็ดี ประเทศลาวยังคงมีความขาดแคลนทักษะในด้านการปฏิบัติงานในเชิงธุรกิจเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมถึงด้านภาษาอังกฤษ ซึ่งทักษะเหล่านี้เป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ แม้ว่าอุปสงค์ที่ต้องการแรงงานด้านทักษะมีสูง แต่กลับพบว่าอุปทานไม่เพียงพอต่อความต้องการ อีกทั้ง โครงการการฝึกอบรมต่างๆ นั้น ก็ไม่ได้เอื้อประโยชน์ที่จะต่อยอดทักษะอาชีพนายจ้างส่วนใหญ่จึงหันไปพึ่งแรงงานทักษะจากต่างประเทศ ด้วยเหตุนี้ ประเทศลาวจึงได้รับความช่วยเหลือจากธนาคารเพื่อการพัฒนาเอเชีย (Asia Development Bank : ADB) เพื่อช่วยในการพัฒนากรอบทางด้านอาชีวศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสาขาที่ขาดแคลนและมีผลต่อการพัฒนาประเทศ ภายใต้ชื่อโครงการ Strengthening Technical and Vocational Education and Training สาขาที่ขาดแคลนในเบื้องต้น 4 สาขา คือ 1) ก่อสร้าง 2) การดูแลและซ่อมแซมอุปกรณ์เครื่องจักร 3) การผลิตเครื่องเรือน และ 4) ด้านธุรกิจพื้นฐาน

เกษตรแปรรูปสร้างเศรษฐกิจ

องค์การเกษตรและอาหารแห่งสหประชาชาติคาดการณ์ว่า อีก 38 ปีข้างหน้า ประชากรโลกจะเพิ่มขึ้นเป็น 9,000 ล้านคน อันจะส่งผลให้ความต้องการอาหารเพิ่มปริมาณอย่างมหาศาล เพื่อให้เพียงพอต่อความต้องการของคนทั้งโลก โดยประมาณการณ์ว่าโลกจะต้องผลิตอาหารเพิ่มขึ้นจากเดิมอีกร้อยละ 70 จึงจะพอเพียงสำหรับการเลี้ยงประชากรโลกได้ ดังนั้น ประเทศที่เป็นแหล่งผลิตอาหารของโลกจะมีความได้เปรียบ โดยเฉพาะการสร้างรายได้เข้าประเทศผ่านการค้าสินค้าเกษตรและอาหาร

4 ประเทศเพื่อนบ้านของไทย ได้แก่ กัมพูชา ลาว พม่า และเวียดนาม เป็นประเทศที่มีพื้นฐานยอดเยี่ยมที่จะเป็นแหล่งผลิตอาหารของโลก เพราะมีภูมิประเทศและภูมิอากาศที่เหมาะสมแก่การเพาะปลูก มีความหลากหลายและมีความอุดมสมบูรณ์ที่รอการพัฒนา ตลอดจนมีสัดส่วนประชากรภาคเกษตรในระดับสูง ดังนั้นแม้ปัจจุบันประเทศเหล่านี้จะยังคงทำเกษตรกรรมเพื่อการยังชีพภายในประเทศเป็นสำคัญก็ตาม แต่หากในอนาคตได้รับการพัฒนาที่เหมาะสมทั้งในด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ การเพิ่มคุณภาพและการขยายกำลังการผลิตภาคเกษตร และการสร้างมูลค่าเพิ่มเป็นสินค้าอาหารแปรรูปแล้ว ประเทศเหล่านี้จะสามารถพัฒนาเศรษฐกิจไปได้ไกลอย่างก้าวกระโดดไม่หยุดยั้ง

ทั้งนี้ศักยภาพและสถานภาพด้านเกษตรอาหารที่สำคัญของ 4 ประเทศดังกล่าว สามารถสรุปได้ดังนี้

ภาคการเกษตรของลาว (LAOS)

ภาคเกษตรของลาวเป็นแหล่งรายได้หลักของประชากรในประเทศ โดยคิดเป็น ร้อยละ 34.7 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ (GDP) และก่อให้เกิดการจ้างงานสูงถึงร้อยละ 74.9 ของประชากรทั้งประเทศ ทั้งนี้ผลผลิตเกษตรหลักของลาวคือ ข้าวเปลือก หรือข้าวที่ยังไม่ผ่านการกะเทาะเอาเปลือกออก (Paddy Rice) เนื่องจากร้อยละ 40 ของพื้นที่เกษตรกรรมทั้งหมดใช้ไปเพื่อการเพาะปลูกข้าว รองลงมาคือ ผักสด (Fresh Vegetables) ยาสูบ (Tobacco) ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (Maize) เนื้อวัว (Cattle meat) เนื้อหมู (Pig meat) เมล็ดกาแฟ (Green Coffee) และเนื้อควาย (Buffalo meat) โดยเมล็ดกาแฟ (Green Coffee) เป็นสินค้าส่งออกหลัก ตามมาด้วย "ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (Maize)" "ผลไม้" และ "เมล็ดงา (Sesame seed)" สำหรับอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปในลาวกำลังอยู่ในช่วงเริ่มพัฒนา

ตารางที่ 6 ตัวชี้วัดที่สำคัญของภาคเกษตรอาหารของลาว

การใช้ที่ดิน ปี พ.ศ. 2552 (Land Use 2009)	พื้นที่ทั้งหมด : 23,080,000 เฮกตาร์ พื้นที่เพาะปลูก : ร้อยละ 6.4 ของพื้นที่ทั้งหมด
ประชากร ปี พ.ศ. 2553 (Population 2010)	ประชากรทั้งหมด : 6.2 ล้านคน ประชากรภาคเกษตร : ร้อยละ 74.9 ของประชากรทั้งหมด
GDP ปี พ.ศ. 2552 (GDP 2009)	GDP ทั้งหมด : 6,094 ล้านดอลลาร์สหรัฐ GNI per capita : 890 เหรียญสหรัฐ GDP เกษตร : ร้อยละ 34.7 ของ GDP ทั้งหมด
การค้าเกษตร พ.ศ. 2552 (Agricultural Trade 2009)	นำเข้า : 286.6 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ส่งออก : 66.4 ล้านดอลลาร์สหรัฐ

ที่มา : Food And Agriculture :FAO (2011)

การศึกษาของประเทสลาว

รัฐบาลลาวมุ่งหวังที่จะเพิ่มจำนวนการอ่านออกเขียนได้ให้แก่ประชากรพบว่าอัตราการรู้หนังสือของประชากรชายและหญิงเพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบระหว่างปี พ.ศ. 2538 และ พ.ศ. 2548 ดังแผนภาพที่ 9

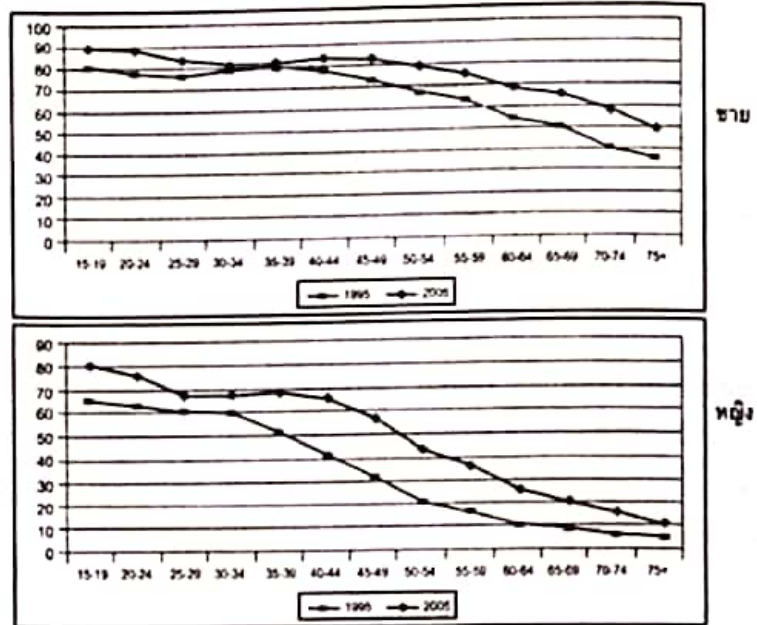
นับตั้งแต่ประเทศลาวได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 เป็นต้นมา ระดับการศึกษาของประเทสลาวนั้นประกอบด้วย¹

ระดับประถมศึกษา

ใช้เวลาในการศึกษา 5 ปี ผู้เรียนจะเริ่มเข้าเรียนเมื่ออายุ 6 ปี การศึกษาในระดับนี้ถือเป็นการศึกษาภาคบังคับซึ่งทุกคนต้องจบการศึกษาในระดับนี้ อย่างไรก็ตาม ในความเป็นจริงแล้วระบบการศึกษาภาคบังคับของประเทศลาวนั้น ส่งผลดีเฉพาะกับนักเรียนที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองใหญ่เท่านั้น เนื่องจากพื้นที่บางส่วนยังคงยากแก่การเข้าถึงประกอบกับการกระจายตัวของประชากรที่ยังอาศัยในพื้นที่ห่างไกล

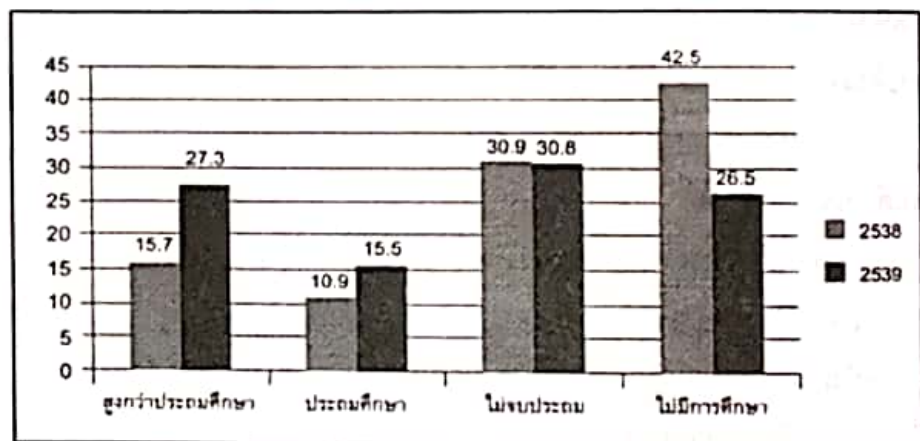
¹พรทิมล เมธีรานันท์ (บรรณาธิการ) ล.ด.หน้า 83

แผนภาพที่ 9 สัดส่วนการรู้หนังสือของประชากรเพศชายและหญิงของประเทศไทย
ในปี พ.ศ. 2538 และ พ.ศ. 2548 (ค.ศ.1995-2005)

ที่มา : Department of Statistics, Ministry of Planning and Investment 2005

แผนภาพที่ 10 สัดส่วนการออกกลางคันของเด็กที่มีอายุ 6 ปี ขึ้นไปของประเทศไทย
เปรียบเทียบระหว่างปี พ.ศ. 2538 และ พ.ศ. 2548

ที่มา : ดัดแปลงข้อมูลจาก Department of Statistics, Ministry of Planning and Investment
2055 อ้างในพรพิมล เมธิวานันท์ (บรรณาธิการ) ล.ด.หน้า 84

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ใช้เวลาในการศึกษา 3 ปี และในอนาคตจะให้เด็กได้เรียนภาษาอังกฤษเพิ่มมากขึ้น

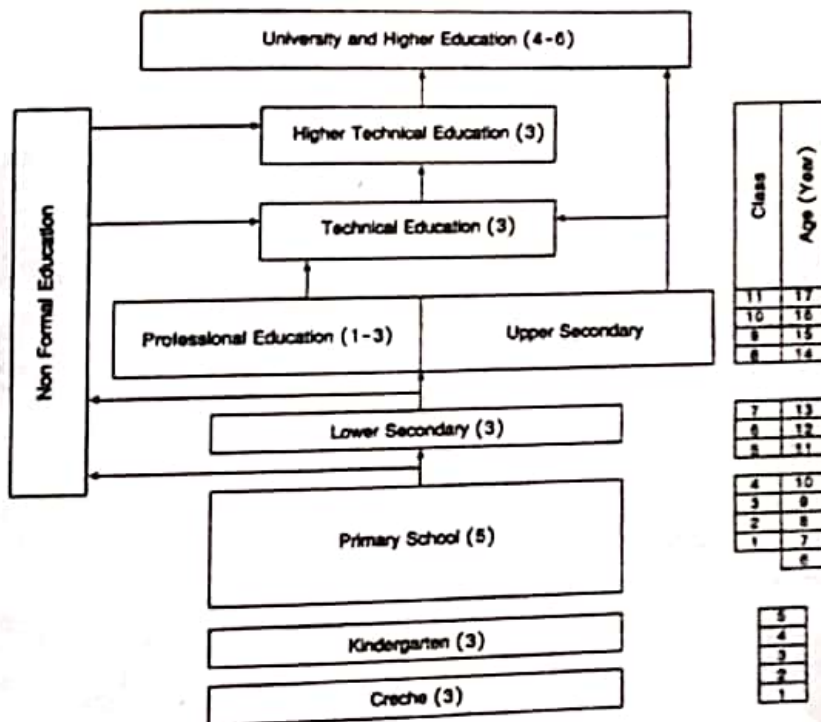
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ใช้เวลาในการศึกษา ๓ ปี การศึกษาขั้นพื้นฐานในระบบ 5-3-3 นี้ อยู่ในความดูแลและรับผิดชอบของกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

ระดับอุดมศึกษาหรือการศึกษาขั้นสูง

การศึกษาในระดับนี้จะรวมถึงการศึกษาด้านเทคนิค/อาชีวศึกษา สถาบันการศึกษาขั้นสูงหรือมหาวิทยาลัย ซึ่งอยู่ในความดูแลและรับผิดชอบของ กรมอาชีวศึกษาและมหาวิทยาลัย กระทรวงศึกษาธิการ ยกเว้นการศึกษาเฉพาะทางซึ่งอยู่ในความดูแลของกระทรวงอื่น โดยเมื่อเด็กจบการศึกษาในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาแล้ว จะมีการคัดเลือกนักเรียนเพื่อเสนอกระทรวงศึกษาธิการให้เด็กได้เข้าศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น

แผนภาพที่ 11 โครงสร้างการศึกษาของประเทศไทย

ที่มา : Southeast Asian Ministers of Education Organization (SEAMEO) อ้างใน พรพิมล เมธีรานันท์ (บรรณาธิการ) ล.ด.หน้า 85

สำหรับสายอาชีพนั้น จะแบ่งเป็น

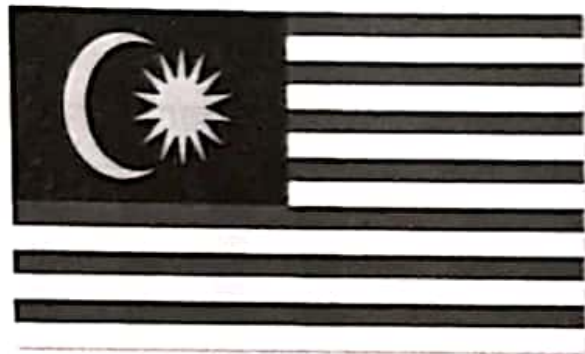
- โรงเรียนอาชีวศึกษา ซึ่งมีการเรียนเน้นในด้านปฏิบัติเช่นโรงเรียนครู โรงเรียนบัญชี และ โรงเรียนการพยาบาล โดยใช้เวลาเรียน 8+12 ปี
- โรงเรียนด้านเทคนิคระดับกลางเน้นในด้านการปฏิบัติในระดับกลาง เช่น สถาบัน โพลีเทคนิค ใช้เวลาเรียน 11+3 ปี
- โรงเรียนด้านเทคนิคระดับสูง เน้นด้านการปฏิบัติที่ใช้ทักษะระดับสูง ใช้เวลาเรียน 11+3 ปี

วิทยาลัยชุมชนของประเทศลาวกับของประเทศไทย

ผู้อำนวยการสำนักบริหารงานวิทยาลัยชุมชนและผู้อำนวยการวิทยาลัยชุมชนของไทยหลายท่านได้ร่วมประชุมกับอธิบดีกรมการศึกษาขั้นสูงของลาว ณ กระทรวงการศึกษา สป.ลาว นครหลวงเวียงจันทน์ ระหว่างวันที่ 23 -24 สิงหาคม พ.ศ. 2555 เน้นการให้ความร่วมมือในการจัดตั้งวิทยาลัยชุมชนในลาว ให้แนวคิดปรัชญา คติ การจัดหลักสูตร

มาเลเซีย กับ AEC¹

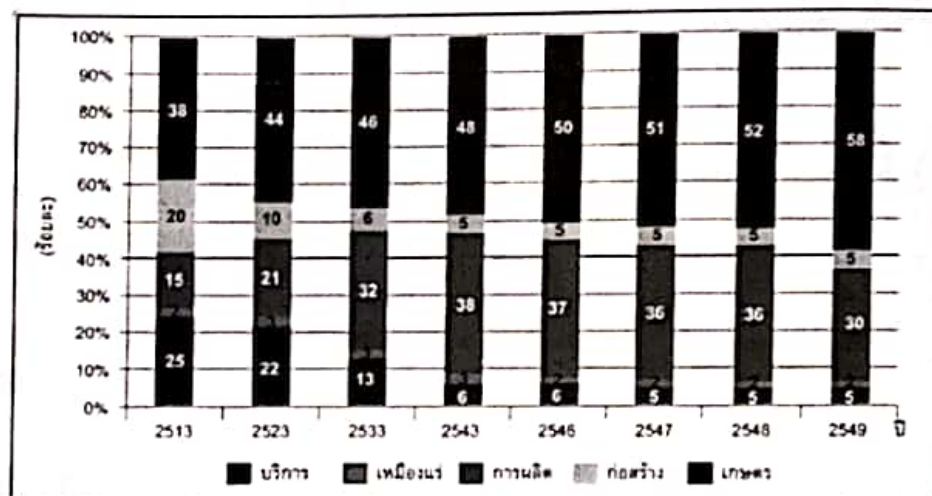
สหพันธรัฐมาเลเซีย (Federation of Malaysia) หรือที่เรียกสั้นๆ ว่า มาเลเซีย ทิศเหนือมีอาณาเขตติดกับไทย ทิศใต้ติดต่อกับสิงคโปร์ ทิศตะวันออกเฉียงเหนือติดกับฟิลิปปินส์และทิศตะวันตกติดต่อกับช่องแคบมะละกาและเกาะสุมาตราของอินโดนีเซีย เศรษฐกิจของมาเลเซียมีการเติบโตอย่างรวดเร็วภายใต้การผลักดันของรัฐบาลที่มีความสัมพันธ์ที่ดีกับระบบทุนนิยมของประเทศในแถบเอเชียตะวันออกเฉียง

¹ดร.สิรางค์ กลั่นคำสอน. (2555, กรกฎาคม - สิงหาคม) "มาเลเซีย กับ AEC." วารสารอุตสาหกรรมสาร. 54(4) 30-32

พัฒนาการของประเทศมาเลเซีย

ในช่วง 30 ปี ที่ผ่านมา เศรษฐกิจของประเทศมาเลเซียได้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก จากในปี พ.ศ. 2513 ที่เน้นการส่งออกสินค้าประเภทเหมืองแร่และเกษตรสูงถึงร้อยละ 45.6 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ถัดมาในช่วงปี พ.ศ. 2523 อุตสาหกรรมการผลิตเริ่มมีบทบาทโดยสูงถึงร้อยละ 13 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ คิดเป็นมูลค่า 60 ล้านริงกิต ในปี พ.ศ. 2549 นั้น รายได้จากภาคเกษตรและการทำเหมืองแร่กลับลดเหลือต่ำกว่าร้อยละ 20 และในภาคการผลิตร้อยละ 30 ในขณะที่ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศในภาคบริการนั้นเปลี่ยนแปลงจากร้อยละ 44 ในปี พ.ศ.2523 ไปเป็นมากกว่าร้อยละ 50 ในปี พ.ศ.2549 ดังแผนภาพที่ 12

แผนภาพที่ 12 สัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศมาเลเซีย จำแนกตามประเภทอุตสาหกรรม ปี พ.ศ.2513 - 2549

อ้างอิงใน พรพิมล เมธีรพันธ์ (บรรณาธิการ) ลด.หน้า 113

หมายเหตุ ดูสีไม่ชัดเจน ฉะนั้นดู "บริการ" เป็นลำดับที่ 1 ทั้งไปทางขวา และขึ้นข้างบน

ประเทศมาเลเซียเปลี่ยนแปลงจากเศรษฐกิจแบบเกษตรและเหมืองแร่มาเป็นเศรษฐกิจที่เน้นด้านอุตสาหกรรม ในระหว่างปี พ.ศ. 2523 - 2543 และในช่วงกลางปี พ.ศ. 2533 นั้น พบว่าเศรษฐกิจเริ่มมีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงเป็นเศรษฐกิจเชิงความรู้ (Knowledge based Economy)

โดยอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นตัวกระตุ้น ดังนั้น สถานประกอบการธุรกิจต่างๆ จึงเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงกลยุทธ์การประกอบธุรกิจเพื่อให้เกิดความเจริญเติบโตอย่างยั่งยืน ในปี พ.ศ. 2549 ประเทศมาเลเซียจัดอยู่ในลำดับ 23 จาก 61 ประเทศที่มีศักยภาพในเชิงโครงสร้างทางเศรษฐกิจ ดังนั้น เพื่อให้เกิดความยั่งยืนดังกล่าว รัฐบาลจึงได้ประกาศวิสัยทัศน์ในการพัฒนา 4 ด้าน ได้แก่ 1) การพัฒนาเชิงเศรษฐกิจ 2) การดำเนินธุรกิจอย่างมีประสิทธิภาพ 3) ความมีเสถียรภาพของรัฐ และ 4) การจัดการด้านโครงสร้างพื้นฐาน

สำหรับการพัฒนาทุนมนุษย์นั้น ประเทศมาเลเซียให้ความสำคัญในด้านแรงงานที่ใช้ความรู้มากกว่าการใช้แรงงาน โดยเชื่อว่าความรู้จะส่งผลต่อการพัฒนาด้านทักษะที่หลากหลายเพื่อนำไปใช้ในการประกอบธุรกิจ นอกจากนี้ ยังให้ความสำคัญต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Life Long Learning) เน้นการเรียนรู้ในด้านพื้นฐาน การอ่านอย่างมีประสิทธิภาพ (Comprehensive Reading) คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์พื้นฐานเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็ง การปูพื้นฐานในด้านการศึกษาระดับมัธยมจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งเพื่อให้ผู้ที่จะมีพื้นฐานการศึกษาที่ดี

นอกจากการสร้างรากฐานทางการศึกษาแล้ว ในภาคของการทำงานมีความจำเป็นต้องสร้างความเข้มแข็งเช่นเดียวกัน ประเทศมาเลเซียจึงเน้นความสัมพันธ์ระหว่างนายจ้างกับลูกจ้าง การเสริมสร้างศักยภาพของแรงงานแม้จะออกจากวัยเรียนโดยการสร้างโอกาสการเรียนรู้ผ่านการฝึกอบรม เพื่อสร้างความรู้และทักษะแก่แรงงาน นอกจากนี้ยังมีการนำระบบ ICT มาใช้อย่างแพร่หลาย และพยายามให้แรงงานได้เข้าถึง ICT ให้มากที่สุด ซึ่งผลของการดำเนินการดังกล่าวส่งผลให้ประเทศมาเลเซียมีลำดับการเตรียมพร้อมทางด้านเทคโนโลยี จาก "The Global Information Technology Report 2006 - 2007" ที่ 26 จาก 122 ประเทศ

การเตรียมความพร้อมทางด้านการผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศมาเลเซียนั้น โดยสรุป คือ

- การเตรียมพร้อมให้แก่ผู้เรียนในด้านความรู้พื้นฐาน
- การสร้างโอกาสการเรียนรู้แม้จะอยู่ในช่วงวันทำงานแล้ว
- การพัฒนาให้เกิดการเรียนรู้ทักษะใหม่ๆ ในการทำงาน
- การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้
- การพยายามนำเอา ICT เข้ามาใช้เพื่อช่วยในการเรียนรู้

ตัวตนมาเลเซีย

ที่ตั้ง : ตั้งอยู่ในเขตเส้นศูนย์สูตรดินแดนจะประกอบด้วยพื้นที่ 2 ส่วนแยกจากกันด้วยทะเลจีนใต้ คือมาเลเซียตะวันตกตั้งอยู่บนคาบสมุทรมาลายูและคาบสมุทรอินโดจีน มีพรมแดนติดกับประเทศไทย มีทั้งหมด 11 รัฐ คือ Kelantan, Kedah, Terengganu, Negeri Sembilan, Pahang, Perlis, Penang, Perak, Melaka, Johor และ Selangor และ มาเลเซียตะวันออก ที่ตั้งอยู่บนเกาะบอร์เนียวตอนเหนือ มี 2 รัฐ คือ Sabah และ Sarawak นอกจากนี้ยังมีดินแดนสหพันธ์ คือ Kuala Lumpur, Putrajaya และ Labuan

พื้นที่ : มีพื้นที่รวม 329,758 ตารางกิโลเมตร

ภูมิอากาศ : อากาศร้อนชื้น อยู่ในเขตอากาศภาคพื้นสมุทร มีฝนตกชุก อุณหภูมิเฉลี่ย 21-32°C

เมืองหลวง : กัวลาลัมเปอร์ (Kuala Lumpur)

เมืองสำคัญ : เมืองราชการคือ Putrajaya

ประชากร : มีประมาณ 28,728,607 คน (ข้อมูลทางสถิติ พ.ศ. 2554) มีหลายเชื้อชาติ ประกอบด้วยชาวมลายู ชาว Bumiputra ชาว Iban ชาว Bajau ชาวมลายูเชื้อสายจีน ชาวมาเลเซียเชื้อสายอินเดีย ชาวทมิฬ และชนเผ่าอื่นๆ

ภาษา : ภาษามลายู (ภาษามลายู) และ ภาษาอังกฤษ

ศาสนา : อิสลาม (55%) พุทธ (25%) คริสต์ (13%) ฮินดู (7%) ศาสนาพื้นเมือง (4%)

สกุลเงิน : Ringgit Malaysia (MYR) 3.17 Ringgit = 1 USD (ดอลลาร์สหรัฐ ปี พ.ศ. 2556)

GDP : MYR 589.09 พันล้านเหรียญสหรัฐ (ข้อมูล พ.ศ. 2554) เพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้า 5.50%

สินค้านำเข้า : ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ เครื่องจักรและอุปกรณ์ เคมีภัณฑ์ อุปกรณ์ด้านการขนส่ง ผลิตภัณฑ์โลหะพลาสติกยานพาหนะ สารเคมี

สินค้าส่งออก : ผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ น้ำมันปาล์ม เคมีภัณฑ์ น้ำมันดิบ ก๊าซธรรมชาติเหลว (LNG) สิ่งทอ ผลิตภัณฑ์ไม้ ยางพารา

ทรัพยากรธรรมชาติ : ยางพารา ป่าไม้ แร่ธาตุ ดีบุก น้ำมันปิโตรเลียม เกษตรกรรม ปาล์มน้ำมัน ข้าว ประมง พริกไทย โกโก้

เป็นสมาชิกอาเซียน : วันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2510

การมีส่วนร่วมในประชาคมโลก

มาเลเซียได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกของ ASEAN ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2510 นอกจากนี้แล้วยังเป็นสมาชิกของ Asia-Pacific Economic Cooperation (APEC) อีกด้วย

มาเลเซียและไทยเริ่มมีความสัมพันธ์ทางการทูตตั้งแต่ปี พ.ศ. 2500 โดยทั้งสองประเทศมีผลประโยชน์ร่วมกันใน 2 ด้าน หลักคือ

1) การดำเนินความร่วมมือผ่านคณะกรรมการธิการ เช่น คณะกรรมการร่วมว่าด้วยความร่วมมือทวิภาคีระหว่างไทยกับมาเลเซีย (Joint Commission : JC) คณะกรรมการว่าด้วยยุทธศาสตร์การพัฒนาร่วมสำหรับพื้นที่ชายแดน (Joint Development Strategy : JDS) คณะกรรมการด้านความมั่นคงที่จะมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและสร้างความร่วมมือทางด้านชายแดน ประกอบด้วย 3 ระดับ คือคณะกรรมการชายแดนทั่วไป (General Border Committee: GBC) คณะกรรมการระดับสูง (High Level Committee หรือ HLC) และคณะกรรมการชายแดนส่วนภูมิภาค (Regional Border Committee: RBC) นอกจากนี้ยังมีคณะกรรมการที่รับผิดชอบในการกิจเฉพาะ ไม่ว่าจะเป็นคณะกรรมการร่วมด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด การสร้างความร่วมมือในกรอบ Indonesia-Malaysia-Thailand Growth Triangle (IMT-GT) และอาเซียน

2) ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีการเสริมสร้างความมั่นคงในพื้นที่ชายแดนร่วมกัน รวมถึงมีการพัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ชายแดน และมีการเสริมสร้างมาตรการสร้างความไว้วางใจ (Confidence Building Measures) ทางด้านการศึกษา การจ้างงานและการประกอบกิจการ

สภาพแวดล้อมการลงทุน

มาเลเซียได้มีการพัฒนาอุตสาหกรรมโดยใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ หน่วยงานที่รับผิดชอบในการส่งเสริมการลงทุนคือ Malaysia Industrial Development Authority (MIDA) ประเภทธุรกิจที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน เช่น การผลิตสินค้าเกษตร อุตสาหกรรมป่าไม้ และผลิตภัณฑ์การผลิผลิตภัณฑ์ยาง การผลิตปาล์ม น้ำมันปาล์ม การผลิตไม้และผลิตภัณฑ์ไม้ เยื่อไม้ กระดาษ สิ่งทอ เหล็กและเหล็กกล้า เครื่องใช้ไฟฟ้า และอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เป็นต้น

มาตรการส่งเสริมการลงทุนของมาเลเซียมีอยู่หลายประการ เช่น มาตรการหลักในการส่งเสริมอุตสาหกรรมการผลิตที่มีการให้ Pioneer status ตามระดับของเทคโนโลยีที่ใช้ เพื่อนำมาลดหย่อนภาษีได้ รวมถึงการให้ Investment Tax Allowance (ITA), Reinvestment Allowance (RA) และ Accelerated Capital Allowance (ACA) นอกจากนี้ยังมีมาตรการเฉพาะรายสาขาทั้งทางภาคการเกษตรและภาคการท่องเที่ยว สำหรับมาตรการทั่วไปในการส่งเสริมการลงทุนมีหลายประการ ยกตัวอย่างเช่น industrial Building Allowance (IBA) ที่ให้สิทธิประโยชน์ในการลงทุนทางด้านอสังหาริมทรัพย์ เพื่อใช้ในการผลิตการเกษตรหรือสาธารณูปโภค Tariff Related Incentives เป็นมาตรการจูงใจในการยกเว้นภาษีนำเข้าวัตถุดิบ ส่วนประกอบ และเครื่องมือหรือเครื่องจักรที่ไม่คุ้มค่าที่จะผลิตในมาเลเซีย สำหรับมาตรการจูงใจเพื่อกระตุ้นการส่งออกนั้น มีทั้งในรูปแบบของ Single/Double Deduction for Promotion of Exports ที่มีการลดหย่อนภาษีได้สำหรับสินค้าที่จะส่งออก จดสิทธิบัตรหรือเครื่องหมายการค้า

มาเลเซียมีการออกนโยบายในการสนับสนุนให้เป็นฐานการผลิตและส่งออกของภูมิภาค นโยบายที่สำคัญคือการเปิดเสรีในการถือหุ้นของต่างชาติ (Liberal Equity Policy) โดยให้ผู้ถือหุ้นชาวต่างชาติถือหุ้นได้ 100% สำหรับกิจการที่มีการส่งออกอย่างน้อย 80% ของกำลังการผลิต นอกจากนี้ยังมีนโยบายการอนุญาตการจ้างงานชาวต่างชาติอีกด้วย

อุปสรรคทางการค้า

มาเลเซียเป็นประเทศที่มีทรัพยากรธรรมชาติที่อยู่ในสภาพสมบูรณ์แต่ยังต้องพึ่งพาการนำเข้าผลิตภัณฑ์บางประเภท เช่น ผลิตภัณฑ์จากเหล็ก ส่วนการลงทุนในมาเลเซียยังพบว่ามีต้นทุนทั้งทางด้านวัตถุดิบและแรงงานอยู่ รวมไปถึงความสมัยใหม่ของเทคโนโลยี จึงให้นักลงทุนต่างชาติ (ประเทศใกล้เคียง) พิจารณาในการลงทุน เช่น ประเทศไทย อินโดนีเซีย กัมพูชา และเวียดนาม สินค้าอาหารที่ผลิตในมาเลเซียมีข้อจำกัดและมีความหลากหลายน้อย ซึ่งยังต้องพึ่งพาการนำเข้าอาหารจากต่างประเทศอุตสาหกรรมท่องเที่ยวก็ยังคงมีความหลากหลายน้อยถ้าเทียบกับไทย

ในการค้าขายระหว่างไทยกับมาเลเซีย พบว่ายังมีอุปสรรคหลายประการ เช่น ทางด้านการขนส่งสินค้าซึ่งมาเลเซียไม่อนุญาตให้รถบรรทุกของคนไทยเข้าไปในมาเลเซีย ดังนั้น การขนถ่ายสินค้าจึงเกิดความไม่สะดวก มีความล่าช้า พิษผลทางการเกษตรเสียหายง่าย นอกจากนี้แล้ว การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวในมาเลเซียทำได้ยาก มาเลเซียมีการลดหย่อนภาษีสรรพสามิตให้ผู้ผลิตรายใดในประเทศ ทำให้ลดโอกาสในการแข่งขันของผู้ประกอบการไทย

การศึกษาของประเทศมาเลเซีย¹

โดยส่วนใหญ่เด็กมาเลเซียที่มีอายุระหว่าง 4-6 ปี เริ่มเข้าเรียนในโรงเรียนอนุบาลที่มีอยู่ทั่วประเทศ ทั้งที่เป็นของรัฐและเอกชน เมื่ออายุ 6 ปีขึ้นไปก็จะเข้าเรียนระดับประถมศึกษา เป็นเวลา 6 ปี หลังจากนั้นจึงศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นเวลา 3 ปี ต่อด้วยระดับมัธยมศึกษาตอนปลายอีก 2 ปี เมื่อจบระดับมัธยมศึกษาแล้วจึงจะเป็นระดับอุดมศึกษา (Post Secondary Education หรือ Higher Education) ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือระดับประกาศนียบัตรและระดับมหาวิทยาลัยในระดับประกาศนียบัตรจะประกอบด้วยการเรียนรู้หลักสูตรเตรียมมหาวิทยาลัย (ชั้น 6) วิทยาลัย และโรงเรียนโพลีเทคนิค หลังจากจบการศึกษาในระดับนี้แล้ว

¹พรทิมล เมธิรานันท์ (บรรณาธิการ)ล.ด. หน้า 69-72

นักเรียนจึงจะมีสิทธิ์ศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย และมีบางส่วนเริ่มทำงานเลย ซึ่งสามารถสรุประดับของการศึกษา (Level of Education) ได้เป็น 4 ระดับ ได้แก่

1. **ระดับการศึกษาก่อนวัยเรียน (Pre-school Education)** เป็นหลักสูตรการเรียนการสอนในชั้นอนุบาลสำหรับเด็กอายุตั้งแต่ 4-6 ปี

2. **ระดับการศึกษาขั้นประถม (Primary Education)** เป็นหลักสูตรการเรียนการสอนที่มีระยะเวลา 6 ปี สำหรับเด็กที่มีอายุ 6 ปีขึ้นไป แบ่งเป็นโรงเรียนของรัฐบาลและของเอกชน การเรียนการสอนใช้ภาษาประจำชาติ คือ ภาษามลายู และภาษาอังกฤษ วัตถุประสงค์หลักของการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาของประเทศมาเลเซียคือให้อ่านออกเขียนได้และคิดเลขเป็น หรือยี่ตหลัก 3Rs อันประกอบไปด้วย Reading, wRiting, aRithmetic เมื่อนักเรียนเรียนจบ 6 ปี แล้วจะต้องเข้ารับการทดสอบผลการเรียนรู้ หรือที่เรียกว่า Ujian Penilaian Sekolah Rendah/The Primary School Assessment Test (UPSR/PSAT)

3. **ระดับการศึกษาขั้นมัธยม (Secondary Education)** เป็นหลักสูตรการเรียนการสอนสำหรับผู้จบการศึกษาระดับประถมแล้ว ภายใต้หลักสูตรการเรียนการสอนที่ชื่อ Kurikulum Bersepadu Sekolah Menengah/Secondary School Integrated Curriculum (KBSM/SSIC) หลักสูตรดังกล่าวได้มีการพัฒนาขึ้นเพื่อผลิตผู้เรียนให้ตรงกับความต้องการของประเทศ โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาของประเทศมาเลเซียแบ่งออกเป็น 3 ประเภทคือ โรงเรียนมัธยมศึกษาที่เป็นของรัฐบาล และที่รัฐบาลให้การสนับสนุนเพียงบางส่วน รวมทั้งโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เป็นเอกชนหนึ่งในการศึกษาระดับนี้ยังแบ่งเป็น 3 ประเภท ได้แก่ โรงเรียนสอนด้านวิชาการ ด้านวิชาชีพ และโรงเรียนสอนศาสนา การศึกษาระดับมัธยมศึกษาแบ่งเป็น 3 ระดับ ดังนี้

3.1 **ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น** : วัตถุประสงค์การจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คือ เพื่อพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อชีวิตประจำวัน เพื่อเตรียมพร้อมต่อการเป็นประชาชนที่เป็นกำลังสำคัญของประเทศในอนาคต เมื่อนักเรียนสำเร็จระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นเวลา 3 ปีแล้ว จะต้องทำการวัดผลจากข้อสอบส่วนกลาง Penilaian Menengah Rendah/Lower Secondary Assessment (PMR/LSA) โดยกระทรวงศึกษาธิการจะเป็นผู้คัดเลือกจากผลการทดสอบดังกล่าวเพื่อกำหนดเป็นแผนการเรียน¹ ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของนักเรียนแต่ละคน

¹แผนวิทยาศาสตร์ แผนศิลปศึกษา แผนเทคนิค หรือ อาชีวศึกษา

3.2 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย : แบ่งเป็น 2 ประเภทคือ สายสามัญและสายอาชีวศึกษา

สายสามัญ ในประเทศมาเลเซียใช้เวลาศึกษาในระดับมัธยมปลายรวมทั้งสิ้น 2 ปี โดยผู้สำเร็จการศึกษาจะต้องเข้ารับการทดสอบ Sijil Pelajaran Malaysia/Malaysian Certificate of Examination (SPM/MCE) เพื่อเป็นการวัดผลการศึกษา ซึ่งการทดสอบ SPM/MCE นี้จะเทียบเท่ากับระดับ O ของ Cambridge University Examinations

อาชีวศึกษา เช่นเดียวกับระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้เรียนอาชีวศึกษาใช้เวลาศึกษาทั้งสิ้น 2 ปี โดยผู้สำเร็จการศึกษาจะต้องเข้ารับการทดสอบ Sijil Pelajaran Malaysia Vocational / Vocational Malaysian certificate of Examination (SPMV/MCE) เพื่อเป็นการวัดผลการศึกษา ซึ่งการทดสอบ SPMV/MCE นี้จะเทียบเท่ากับระดับ O ของ Cambridge University Examinations อย่างไรก็ตามประเทศมาเลเซียให้ความสำคัญกับการศึกษาระดับอาชีวศึกษาเป็นอย่างมาก นั่นคือ นักเรียนที่มีผลสอบ SPMV/MCE ที่อยู่ในระดับดีจะมีโอกาสเข้าศึกษาต่อสูง อีกทั้งยังมีการจัดการฝึกอบรมทักษะภายใต้หลักสูตร Peperiksaan Majlis Latihan Vocasional Kebangsaan Asas (MLVK)¹ สำหรับผู้ที่ศึกษาอยู่ในปีสุดท้าย นอกจากกระทรวงศึกษาธิการซึ่งเป็นหน่วยงานหลักแล้ว ยังมีหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนอื่นเข้าช่วยเหลือในการอบรม เนื่องจากประเทศมาเลเซียถือว่า การศึกษาในสาขาอาชีวศึกษาเป็นหัวใจที่สำคัญต่อการพัฒนาประเทศ

3.3 ระดับเตรียมมหาวิทยาลัย (Pre-University) : แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ A-Level และการเข้ารับคัดเลือก(Matriculation study) โดยมีรายละเอียดในแต่ละประเภท ดังนี้

A-Level : เป็นนักเรียนที่ต้องการเข้าศึกษาต่อในแผนกศิลปศาสตร์ วิทยาศาสตร์ หรือเทคนิค โดยนักเรียนเหล่านี้ต้องทำการทดสอบ Sijil Tinggi Pelajaran Malaysia Examination (STPM) ซึ่งจัดทำโดยคณะกรรมการการทดสอบแห่งประเทศมาเลเซีย (The Malaysian Examination Council) ซึ่งข้อสอบดังกล่าวนี้ได้ผ่านการรับรองจาก University of Cambridge Local Examination Syndicate of England (UCLES)

¹เมื่อใช้ Program Google Translate แปลจากภาษามาเลย์เป็นภาษาไทย แปลว่า ตรวจสอบการฝึกอบรมขั้นพื้นฐานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

การเข้ารับคัดเลือก : เป็นทางเลือกสำหรับนักศึกษาที่ต้องการจะเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยท้องถิ่น ซึ่งใช้ระยะเวลาในการศึกษาประมาณ 1 ปี หลักสูตรนั้นจะได้รับการตรวจสอบโดยมหาวิทยาลัยแม่ข่าย (Host University) ซึ่งหลักสูตรดังกล่าวจะทำการเรียนการสอนในโรงเรียนเอกชนหรือโรงเรียนในท้องถิ่นนั้นๆ ผลการทดสอบเพื่อจบการศึกษาจะต้องผ่านการรับรองจากมหาวิทยาลัยแม่ข่าย

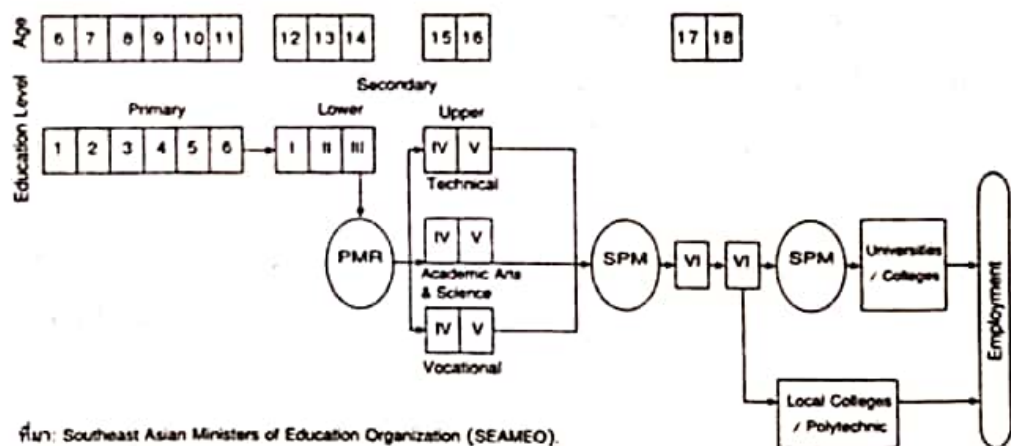
4. ระดับอุดมศึกษา (Post-Secondary Education) : เป็นหลักสูตรการเรียนการสอนสำหรับเด็กนักเรียนที่เรียนจบในระดับมัธยมศึกษาแล้ว แบ่งออกเป็น 2 ระดับ ได้แก่

4.1 ระดับประกาศนียบัตร

- โรงเรียนวิชาชีพพิเศษเฉพาะด้าน (Special Education) เป็นการเรียนการสอนตามความต้องการของผู้เรียน เช่น วิชาศิลปะ วิชาดนตรี เป็นต้น
- โรงเรียนอาชีวศึกษา (Technical Education)
- โรงเรียนวิชาชีพครู (Teacher Education)

4.2 ระดับปริญญาบัตร ซึ่งได้แก่ มหาวิทยาลัยที่มีการเรียนการสอนทั้งในระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก

แผนภาพที่ 13 โครงสร้างการศึกษาของประเทศมาเลเซีย

ที่มา : Southeast Asian Ministers of Education Organization (SEAMEO)

อ้างใน พรพิมล เมธีรพันธ์ (บรรณาธิการ) หน้า 72

สถานศึกษาในมาเลเซียแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2549 มาตราที่ 15 ดังนี้

- 1) สถานศึกษาหรือโรงเรียนที่เป็นของรัฐบาล (Government Educational Institutions)
- 2) สถานศึกษาหรือโรงเรียนที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล (Government Aided Educational Institution)
- 3) สถานศึกษาหรือโรงเรียนที่เป็นของเอกชน (Private Educational Institutions)

ประเทศมาเลเซียให้การศึกษาและพัฒนากำลังแรงงาน

เน้นการเตรียมพร้อมด้านความรู้พื้นฐาน แม้จะอยู่ในช่วงวัยที่ทำงานแล้ว ก็ให้มีโอกาสได้เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยใช้ ICT ช่วยในการเรียนรู้ พยายามสร้างเสริมทักษะในการปฏิบัติ และเพื่อจัดระบบมาตรฐานแรงงาน ได้มีการนำเอากรอบคุณวุฒิมาเลเซีย (Malaysian Qualification Framework : MQF) จัดคุณวุฒิการศึกษาทุกสายให้อยู่ในระบบเดียวกันมีมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ โดยมีหน่วยงาน The Malaysian Qualifications Agency : MQA เป็นผู้ดูแลรับผิดชอบตามกฎหมายกระทรวงศึกษาธิการ ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต สนับสนุนให้บุคคลที่ไม่มีคุณวุฒิพื้นฐานที่มีความรู้ความสามารถจากประสบการณ์การทำงานหรือการเรียนรู้ด้วยตนเองได้รับคุณวุฒิในระดับที่สูงขึ้น

กรอบคุณวุฒิการศึกษาประเทศมาเลเซีย

กรอบคุณวุฒิการศึกษามาเลเซีย MQF (Malaysian Qualification Framework) เป็นระบบการกำหนดคุณวุฒิมาตรฐานของประเทศมาเลเซีย ซึ่งได้รวบรวมคุณวุฒิการศึกษาในสายการศึกษาต่างๆ มาจัดระบบให้มีมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ โดยมีหน่วยงาน The Malaysian Qualification Agency (MQA) เป็นผู้ดูแลรับผิดชอบภายใต้กรอบกฎหมายกระทรวงศึกษาธิการ

จุดมุ่งหมายของแนวทางการศึกษาภายใต้กรอบคุณวุฒิประเทศมาเลเซีย (MQF) คือ การสร้างการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามสภาพจริง และเปิดโอกาสให้แก่บุคคลที่ไม่มีคุณวุฒิพื้นฐานที่มีความรู้ความสามารถจากประสบการณ์การทำงานหรือการเรียนรู้ด้วยตนเองได้รับคุณวุฒิในระดับที่สูงขึ้น โดยกรอบคุณวุฒิมาเลเซีย แบ่งคุณวุฒิออกเป็น 3 ประเภท

1. **สายทักษะอาชีพ (Skills sector)** ประกอบด้วยคุณวุฒิ Skills Certificate 1-3, Skills Diplomas 4, Skills Advanced Diploma 5

2. **สายเทคนิคและอาชีวศึกษา (Vocational and Technical sector)** ประกอบด้วยคุณวุฒิ Certificate, Diploma, Advanced Diploma

3. **สายอุดมศึกษา (Higher Education Sector)** ประกอบด้วยคุณวุฒิ Certificate, Diploma, Advanced Diploma, Graduate Certificate & Diploma, Bachelors Degree, Postgraduate Certificate & Diploma, Masters Degree, และ Doctoral Degree

ระดับคุณวุฒิจะเป็นตัวบ่งชี้ระดับความสามารถของบุคคลกรอบคุณวุฒิประเทศมาเลเซีย จำแนกคุณวุฒิออกเป็น 8 ระดับ ได้แก่ ระดับ Certificate 1-3 ระดับ Advanced Diploma ระดับปริญญาตรี (Bachelors) ระดับปริญญาโท (Masters) และระดับปริญญาเอก (Doctoral)

ตารางที่ 7 ระดับคุณวุฒิวิชาชีพของประเทศมาเลเซีย

ระดับ MQF	สายการศึกษา			หน่วยกิต ขั้นต่ำ	การเรียนรู้ ตลอดชีวิต
	ทักษะอาชีพ	เทคนิคและ อาชีวศึกษา	อุดมศึกษา		
8	-	-	Doctoral Degree	-	Accreditation for Prior Experiential Learning (APEL)
7	-	-	Master's Degree	40	
			Postgraduate Diploma	30	
			Postgraduate Certificate	20	
6	-	-	Bachelor's Degree	120	
			Graduate Diploma	60	
			Graduate Certificate	30	
5	Advanced Diploma	Advanced Diploma	Advanced Diploma	40	
4	Diploma	Diploma	Diploma	90	
3	Skills Certificate 3	Vocational & Technical Certificate	Certificate	60	
2	Skills Certificate 2		-		
1	Skills Certificate 1				

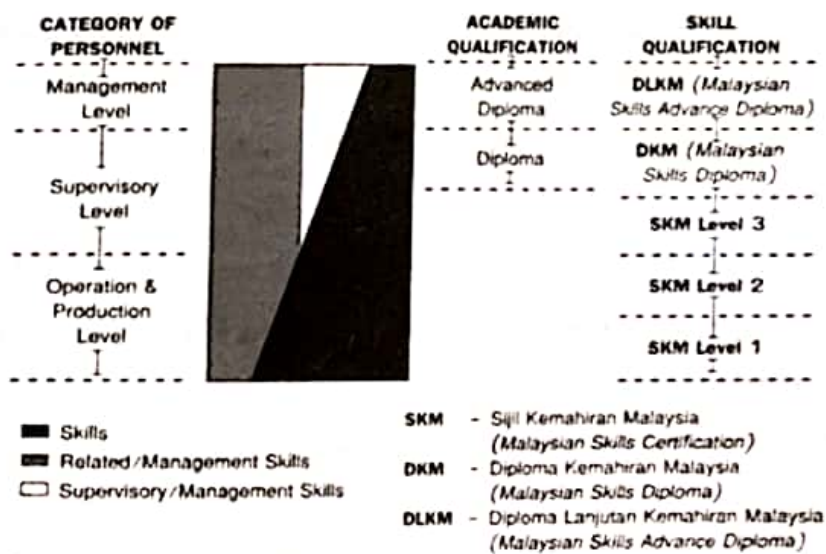
หมายเหตุ : - Skills Certificate หน่วยกิตขั้นต่ำขึ้นอยู่กับระดับและทักษะ (According to skills and levels)

- Master Degree มี 2 ประเภท คือ 1) Fully or Partly Taught Masters ซึ่งต้องมีหน่วยกิต ขั้นต่ำ 40 หน่วยกิต และ 2) Research Masters ไม่ต้องใช้หน่วยกิต

ที่มา : ด.หน้า181

สำหรับสายทักษะอาชีพนั้นจะใช้กรอบคุณวุฒิทักษะอาชีพแห่งชาติของประเทศมาเลเซีย (The National Skills Qualification Framework of SKM Qualification Framework) ได้มีการกำหนดมาตรฐานทักษะอาชีพแห่งชาติ (National Occupational Skills Standards : NOSS) เพื่อประเมินคุณสมบัติตามเงื่อนไขก่อนที่จะได้รับการอนุมัติและได้รับคุณวุฒิทักษะอาชีพ (SKM Qualification) กระบวนการนี้จะช่วยเพิ่มปริมาณแรงงานที่มีทักษะความชำนาญและมีคุณสมบัติที่จำเป็นเข้าสู่ตลาดแรงงาน และความสามารถทางการแข่งขันของอุตสาหกรรมในประเทศและในตลาดโลก โดยโครงสร้างคุณวุฒิทักษะอาชีพนี้จะเปิดโอกาสให้ผู้จบการศึกษา หรือผู้ที่ไม่มี ความจำนังจะศึกษาต่อในสถาบันการศึกษา รวมถึงแรงงานที่ไม่มีคุณวุฒิแต่มีประสบการณ์การทำงานมีสิทธิได้รับคุณวุฒิทักษะอาชีพ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในข้างต้น ระดับคุณวุฒิทักษะอาชีพ เป็น 5 ระดับ ได้แก่ ระดับ 1-3 : Skills Certificate ระดับ 4 : Skills Diplomas ระดับ 5: Skills Advanced Diploma ซึ่งมีความสัมพันธ์กับตำแหน่งหน้าที่และวุฒิการศึกษา ดังแผนภาพที่ 14

แผนภาพที่ 14 ความสัมพันธ์ระหว่างตำแหน่งงานและทักษะอาชีพของประเทศมาเลเซีย

ที่มา: <http://www.trainingmalaysia.com/v4/kiosd/tgm8chap6.php> อ้างใน ต.หน้า 182

นอกจากนี้ NOSS ยังถูกกำหนดเป็นเครื่องมือพื้นฐานในการร่างหลักสูตร เนื้อหา และแนวทางการฝึกอบรม ทำให้นายจ้างมีความมั่นใจในการจ้างงานว่าลูกจ้างเหล่านั้นจะได้รับการ

ฝึกอบรมและมีความสามารถตามคุณสมบัติที่นายจ้างต้องการอย่างแท้จริง สำหรับอาชีพ หรือทักษะอาชีพที่อยู่ภายใต้มาตรฐานทักษะอาชีพแห่งชาติ มีทั้งสิ้น 42 สายอาชีพ ดังนี้

1. การบิน (Aviation)
2. รับเหมาก่อสร้าง (Building Construction)
3. การเงินและธุรกิจ (Business & Finance)
4. การประกันภัย (Business & Finance Insurance)
5. ช่างเขียนแบบ (Draughtsman)
6. ไฟฟ้า (Electric)
7. วิดีโอ เครื่องเสียง และระบบอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic, Audio & Video)
8. หัตถกรรม (Handicraft)
9. การโรงแรม (Hotel)
10. ระบบการรักษาความปลอดภัยทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information and Communication Technology-Security)
11. เทคโนโลยีสารสนเทศ-คอมพิวเตอร์ (Information Technology-Computer)
12. เทคโนโลยีสารสนเทศ-มัลติมีเดีย (Information Technology-Multimedia)
13. โทรคมนาคม (Information Technology-Telecommunication)
14. ปศุสัตว์ (Agriculture-Livestock)
15. ประมง (Agriculture-Fishery)
16. การเพาะปลูกและปาล์มน้ำมัน (Agriculture-Plantation & oil Palm Mill)
17. การแปรรูปอาหาร (Agriculture-Food Processing & Related Activities)
18. การขนส่งทางบกและเครื่องจักร (Machinery & Land Transportation)
19. รถเครน (Machinery & Land Transportation-Crane)
20. เรือเดินสมุทร (Maritime)
21. การบำรุงรักษาเครื่องจักรกล (Mechanical-Maintenance)
22. ด้านเครื่องจักร-แมคคาทรอนิกส์ (Mechanical-Mechatronic)
23. การผลิตเครื่องจักร (Mechanical-Production)
24. เทคโนโลยีการผลิตโลหะหนัก (Metal Machining Technology)
25. การประกอบยานยนต์ (Motor Vehicle Assembly)

26. การประกอบรถจักรยานยนต์ (Motorcycle Assembly)
27. Non-Destructive Testing
28. การจัดการภายในสำนักงาน (Office Management)
29. น้ำมันและก๊าซ (Oil & Gas)
30. การบริการ (Personal Service)
31. อุตสาหกรรมพลาสติก (Plastic Industry)
32. Precision Instrument
33. เทคโนโลยีการพิมพ์ (Printing Technology)
34. การดำน้ำแบบนันทนาการ (SCUBA Diving-Recreation)
35. การดำน้ำเชิงพาณิชย์ (Diving-Commercial)
36. การผลิตเหล็กกล้าและโรงหล่อ (Steel Making & Foundry)
37. การสำรวจที่ดิน (Surveying-Land)
38. เสื้อผ้าและสิ่งทอ (Textile & Apparel)
39. การท่องเที่ยวและเดินทาง (Tourism & Travel)
40. การท่องเที่ยวแบบนันทนาการ (Tourism & Travel-Theme Park)
41. เทคโนโลยีอาวุธยุทโธปกรณ์ (Weapon Technology)
42. เทคโนโลยีงานเชื่อมและแปรรูปโลหะ (Welding Technology & Metal Fabrication)

ข้อตกลงร่วมวิทยาลัยชุมชนของมาเลเซียกับไทย

มีการประชุมร่วมกันระหว่างคณะผู้ปฏิบัติงานด้านการศึกษาระดับอุดมศึกษามาเลเซีย-ไทยครั้งแรกที่ประเทศมาเลเซีย เมื่อวันที่ 3 มิถุนายน พ.ศ. 2554 ปรากฏผลการประชุมสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาและกระทรวงการอุดมศึกษามาเลเซียเห็นชอบร่วมกันจะจัดตั้งคณะทำงานร่วมกันใน 7 สาขา คือ

1. วิทยาลัยชุมชน
2. ชีววิทยาศาสตร์
3. วิทยาศาสตร์การอาหารและเกษตรกรรม

4. วิทยาศาสตร์การกีฬา
5. การศึกษาด้านเทคนิคและอาชีวศึกษา
6. การจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยว
7. การทำวิจัยด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

โดยเลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ได้เสนอให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างวิทยาลัยชุมชนของทั้งสองประเทศตกลงเห็นชอบหลักการ

หลังจากนั้นอีก 1 ปี ได้มีการประชุมร่วมกันอีกครั้งที่ 2 โดยคณะทำงานร่วมด้านการศึกษาระดับอุดมศึกษาไทย-มาเลเซีย ที่กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 17 กรกฎาคม พ.ศ. 2555

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาและกระทรวงการอุดมศึกษามาเลเซียเห็นชอบร่วมกันในสาขาวิทยาลัยชุมชน โดยกำหนดว่าจะร่วมมือกันใน 2 กิจกรรม คือ

กิจกรรมที่ 1 : จัดประชุมเจรจาเชิงนโยบายเพื่อกำหนดแนวทางความร่วมมือกันระหว่างวิทยาลัยชุมชนของมาเลเซียกับของไทย ซึ่งนำโดยประธานกรรมการวิทยาลัยชุมชน ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย เมื่อวันที่ 25-26 กันยายน พ.ศ. 2555

กิจกรรมที่ 2 : วันที่ 10-12 กันยายน พ.ศ. 2555 ผู้บริหารวิทยาลัยชุมชนและบุคลากรที่เกี่ยวข้องฝ่ายไทย นำโดยกรรมการวิทยาลัยชุมชน และประธานสภาวิทยาลัยชุมชนบุรีรัมย์ ได้ประชุมแลกเปลี่ยนประสบการณ์และศึกษาดูงานวิทยาลัยชุมชน ณ เกาะลังกาวิ ประเทศมาเลเซีย

อาเซียนที่ทำงานได้เสรีทุกประเทศของอาเซียน¹

สมาคมประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (The Association for Southeast Asian Nations) ประกอบด้วยสมาชิก 10 ประเทศ ได้รวมกลุ่มกันเพื่อร่วมมือกันเสริมสร้างให้ภูมิภาคมีเสถียรภาพทางการเมือง และความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม และได้จัดตั้งประชาคม เศรษฐกิจ (ASEAN Economic Community : AEC) เพื่อส่งเสริมให้เป็นตลาดและฐานผลิตเดียวที่มีการเคลื่อนย้าย สินค้า บริการและการลงทุนแรงงานฝีมือ และเงินทุนอย่างเสรี 7

¹บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล (2555, ธันวาคม) อาเซียนที่ทำงานได้เสรีทุกประเทศของอาเซียน" บัณฑิตศึกษาสารสนเทศ .23 (200): 8

สาขาวิชาชีพที่เปิดให้เป็นอาชีพอิสระสามารถเคลื่อนย้ายไปทำงานในประเทศสมาชิกอาเซียนได้ทันที ไม่มีการปิดกั้น (Free Flow of Skilled Labour) ได้แก่ อาชีพแพทย์ ทันตแพทย์ พยาบาล สถาปัตยกรรม การสำรวจ วิศวกร และ บัญชี ทั้งนี้ กลุ่มสมาชิกอาเซียนได้จัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมกันในแต่ละวิชาชีพ (Mutual Recognition Arrangements: MRAs) เพื่ออำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายนักวิชาชีพได้อย่างเสรี โดยมีข้อตกลงยอมรับร่วมในคุณสมบัตินักวิชาชีพของอาเซียน (MRAs) 7 สาขา ดังนี้

MRA สาขาวิชาแพทย์ (Medical Practitioners)

เปิดให้แพทย์ที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดสามารถจดทะเบียนหรือขอใบอนุญาตประกอบวิชาชีพแพทย์ในประเทศอาเซียนอื่นได้ โดยต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบภายในของประเทศนั้นๆ แพทย์ต่างชาติที่ขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพในประเทศอื่น จะต้องผ่านการประเมินและอยู่ภายใต้การดูแลของหน่วยงานกำกับดูแลในประเทศที่รับทำงาน (ประเทศไทยคือแพทยสภา และกระทรวงสาธารณสุข) โดยการดำเนินงานอยู่ภายใต้การดูแลของ ASEAN Joint Coordinating Committee on Medical Practitioners

MRA สาขาวิชาชีพทันตแพทย์ (Dental Practitioners)

เปิดให้ทันตแพทย์ที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดสามารถจดทะเบียนหรือขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพทันตแพทย์ในประเทศอาเซียนอื่นได้ โดยต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบภายในของประเทศนั้นๆ ทันตแพทย์ต่างชาติที่ขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพในประเทศอื่น ต้องผ่านการประเมิน และอยู่ภายใต้การดูแลของหน่วยงานกำกับดูแลในประเทศที่รับให้ทำงาน (ของประเทศไทยคือ ทันตแพทยสภา และกระทรวงสาธารณสุข) การดำเนินงานจะอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ ASEAN Joint Coordinating Committee on Dental Practitioners

MRA สาขาวิชาการพยาบาล (Nursing Services)

เปิดให้พยาบาลที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนด สามารถจดทะเบียนหรือขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพการพยาบาลในประเทศอาเซียนอื่นได้ โดยต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบภายในของประเทศนั้นๆ พยาบาลต่างชาติที่ขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพในประเทศอื่นจะต้องผ่านการประเมินและอยู่ภายใต้การดูแลของหน่วยงานกำกับดูแลในประเทศที่รับให้ทำงาน (ของประเทศไทย คือ สภาการพยาบาล)

MRA สาขาสถาปัตยกรรม (Architectural Services)

เปิดให้สถาปนิกที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนด สามารถจดทะเบียนเป็นสถาปนิกอาเซียน

(ASEAN Architect) จะช่วยอำนวยความสะดวกในการขอใบอนุญาตประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมในประเทศอาเซียนอื่นได้ โดยต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบภายในของประเทศนั้นๆ ซึ่งบางประเทศรวมทั้งไทย กำหนดให้สถาปนิกอาเซียนต้องปฏิบัติงานร่วมกับสถาปนิกท้องถิ่น สถาปนิกที่ต้องการจดทะเบียนดังกล่าวจะต้องผ่านการประเมินจากคณะกรรมการกำกับดูแล (Monitoring Committee) ของแต่ละประเทศ ในส่วนของประเทศไทยจะต้องดำเนินการโดย สภาสถาปนิก การดำเนินงานจะต้องอยู่ภายใต้การดูแลของสภาสถาปนิกอาเซียน (ASEAN Architect Council) ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนจาก Monitoring committee ของประเทศสมาชิก

MRA สาขาการสำรวจ (Surveying Qualifications)

กำหนดแนวทางโดยวางหลักเกณฑ์พื้นฐานสำหรับการยอมรับ ประกอบด้วยหลักเกณฑ์ เรื่องการศึกษา การสอบ ประสิทธิภาพ กระบวนการให้การยอมรับ ระบบข้อมูลเอกสาร ระเบียบวินัยและหลักจริยธรรมมาตรฐานและแนวทางปฏิบัติสากล ทั้งนี้ MRA ที่จะจัดทำขึ้นในอนาคต ต้องไม่ลดทอนสิทธิ อำนาจหน้าที่ของสมาชิกอาเซียนแต่ละประเทศในการกำกับดูแล และออกกฎระเบียบ หรือกฎหมายภายใน แต่ต้องไม่สร้างอุปสรรคที่เกินจำเป็น และการขอใบอนุญาต และการขึ้นทะเบียนของนักสำรวจอาเซียนต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบภายในของแต่ละประเทศด้วย นอกจากนี้กรอบข้อตกลงได้กำหนดกรอบการดำเนินการ และขอบเขตความรับผิดชอบของหน่วยงานที่รับผิดชอบสาขาการสำรวจ

MRA สาขาวิศวกรรม (Engineering Services)

เปิดให้วิศวกรที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดสามารถจดทะเบียนขอเป็นวิศวกรวิชาชีพอาเซียน (ASEAN Chartered Professional Engineer) ซึ่งจะช่วยอำนวยความสะดวกในการขอใบอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมในประเทศอาเซียนอื่นได้ โดยจะต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบภายในของประเทศนั้นๆ ซึ่งบางประเทศรวมทั้งไทยกำหนดให้วิศวกรอาเซียนต้องปฏิบัติงานร่วมกับวิศวกรท้องถิ่น วิศวกรที่ต้องการจดทะเบียนจะต้องผ่านการประเมินจากคณะกรรมการกำกับดูแล (Monitoring Committee) ในแต่ละประเทศ ซึ่งในส่วนของประเทศไทยจะดำเนินการโดยสภาวิศวกร การดำเนินงานอยู่ภายใต้การดูแลของ ASEAN Chartered Professional Engineer Coordinating Committee

MRA สาขาบัญชี (Accountancy Services)

ได้กำหนดหลักเกณฑ์พื้นฐานสำหรับการยอมรับ ซึ่งประกอบด้วย หลักเกณฑ์เรื่อง การศึกษา การสอบ ประสิทธิภาพ กระบวนการให้การยอมรับระบบข้อมูล เอกสาร ระเบียบวินัยและ

หลักจริยธรรม มาตรฐานและแนวปฏิบัติสากล ทั้งนี้ MRA ที่จะจัดทำขึ้นในอนาคตต้องไม่ลดทอนสิทธิ อำนาจหน้าที่ของสมาชิกอาเซียนแต่ละประเทศในการกำกับดูแลและออกกฎระเบียบหรือกฎหมายภายใน แต่จะต้องไม่สร้างอุปสรรคที่เกินจำเป็น และการออกใบอนุญาตรวมทั้งการขึ้นทะเบียนของวิชาชีพบัญชีอาเซียนจะต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบภายในของแต่ละประเทศด้วย นอกจากนี้ กรอบข้อตกลงได้กำหนดกรอบการดำเนินการและขอบเขตความรับผิดชอบของหน่วยงานที่รับผิดชอบสาขาบัญชี

อย่างไรก็ตามสิ่งที่สำคัญ หากเราจะต้องไปประกอบอาชีพในต่างแดน นอกจากต้องมีคุณสมบัติครบถ้วนแล้ว เรายังคงต้องมีการพัฒนาขีดความรู้ความสามารถ (Competency) ในการทำงานด้านอื่นๆ ร่วมด้วย เพื่อให้สามารถทำงานร่วมกับชาวต่างชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเรียนรู้พัฒนาอย่างต่อเนื่อง สม่่าเสมอในสาขาวิชาชีพนั้น

พม่า กับ AEC¹

“พม่า” หรือ “สาธารณรัฐแห่งสหภาพพม่า” เป็นหนึ่งในประเทศที่นักลงทุนทั่วโลกต่างให้ความสนใจมากที่สุดขณะนี้ เพราะเป็นประเทศที่มีศักยภาพทางเศรษฐกิจสูง เนื่องจากมีทรัพยากรธรรมชาติมากมายที่รอการพัฒนา พม่าได้ส่งสัญญาณเปิดประตูกว้างรับประชาธิปไตย และเศรษฐกิจการค้าจากภายนอก ทำให้นักลงทุนต่างจับจ้องหาโอกาสเข้าไปลงทุน ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากไทยและพม่าได้เข้าร่วมเป็น “ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน” (AEC) ตลอดจนมีสัมพันธที่ดีต่อกันมาช้านาน รวมถึง ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของไทยมีแนวเขตแดนติดต่อกับพม่าถึง 10 จังหวัด จึงนับเป็นความได้เปรียบของไทยในการเข้าลงทุนในพม่า

¹ จารุวรรณ เจตเกษกิจ. (2555, มีนาคม – เมษายน) “พม่า กับ AEC,” วารสารอุตสาหกรรมสาร. 54(2) : 19-23

รู้จักพม่า

ที่ตั้ง : อยู่ตอนบนสุดของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

พื้นที่ : 677,000 ตารางกิโลเมตร

ภูมิประเทศ : ตอนเหนือ ตะวันออกและตะวันตก ถูกล้อมรอบด้วยเทือกเขา พื้นที่ราว 50% ของพื้นที่ทั้งหมดเป็นภูเขาปกคลุมด้วยป่าไม้ ตอนกลาง เป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำอิรวดี จินตวิน และสะโตง

ภูมิอากาศ : มี 3 ฤดูคือ ฤดูร้อน (มีนาคม-พฤษภาคม) ฤดูฝน (มิถุนายน-ตุลาคม) และ ฤดูหนาว (พฤศจิกายน-กุมภาพันธ์)

เมืองหลวง : เนปีดา (Nay Pyi Taw)

เมืองสำคัญ : ย่างกุ้ง มัณฑะเลย์

เวลา : ช้ากว่าประเทศไทย 30 นาที

ประชากร : 57.5 ล้านคน อัตราการเกิดร้อยละ 1.84 หนังสืร้อยละ 89.9 โครงสร้าง อายุ 0-14 ปี มีร้อยละ 27.5 อายุ 15-64 ปี มีร้อยละ 67.5 อายุ 65 ปีขึ้นไป มีร้อยละ 5

เชื้อชาติ : 135 เผ่าพันธุ์ โดยเชื้อชาติหลัก คือ พม่า (ร้อยละ 68) ไทใหญ่ (ร้อยละ 9) กะเหรี่ยง (ร้อยละ 7) ยะไข่ (ร้อยละ 4) จีน (ร้อยละ 3) มอญ (ร้อยละ 2) อินเดีย (ร้อยละ 2)

ศาสนา : ศาสนาพุทธ นิกายเถรวาทหรือหินยาน (ร้อยละ 89) คริสต์ (ร้อยละ 4) และ อิสลาม (ร้อยละ 3)

ภาษา : ภาษาพม่า (ร้อยละ 85) ภาษากะเหรี่ยง มอญ จีนกลาง (ร้อยละ 15) ภาษาที่ใช้ ติดต่อธุรกิจและการค้า คือ ภาษาพม่าและภาษาอังกฤษ (นักธุรกิจพม่าบางรายพูดไทยได้ด้วย)

แรงงาน : 31.7 ล้านคน กระจายอยู่ในภาคเกษตรกรรม ร้อยละ 70 ภาคอุตสาหกรรม ร้อยละ 7 และภาคบริการร้อยละ 23

ระบอบการปกครอง : สาธารณรัฐ โดยมีประธานาธิบดีเป็นประมุข คือ พลเอกเต็งเส่ง (U Thein Sein)

GDP : ผลิตภัณฑ์มวลรวม 43 พันล้านเหรียญสหรัฐ (ภาคเกษตร 43% ภาคอุตสาหกรรม 20% และภาคบริการ 36.8%) อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ร้อยละ 5.3

สกุลเงิน : จีต (Kyat : Kt) 971 จีต = 1USD (ดอลลาร์สหรัฐ ปี พ.ศ. 2556)

รายได้ต่อคน : 720 ดอลลาร์สหรัฐ = 699,120 จีตต่อปี

สินค้านำเข้า : สิ่งทอ ผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม พลาสติก ปุ๋ย เครื่องจักร

สินค้าส่งออก : ก๊าซธรรมชาติ ผลิตภัณฑ์จากไม้ ถั่วเมล็ดแห้ง ถั่ว ปลา

เป็นสมาชิกอาเซียน : วันที่ 23 กรกฎาคม 2540

ที่มา : The Ministry of Foreign Affairs, Myanmar (2012) ; อ้างใน จารุวรรณ เจตเกษกิจ
ด.หน้า 20

ความโดดเด่นของพม่าที่น่าจับตามอง

ทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ โดยมีจำนวนมากมหาศาล และคุณภาพดี ที่สำคัญ
ได้แก่

- ทรัพยากรพลังงาน อาทิ ก๊าซธรรมชาติ น้ำมันดิบ
- ทรัพยากรป่าไม้
- ทรัพยากรอัญมณี อาทิ หับทิม หยก ไข่มุก
- ทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติ
- ทรัพยากรพื้นที่ผลผลิตเกษตรกรรม และประมง

ที่ตั้งของพม่า สามารถเชื่อมโยงต่อกับ 5 ประเทศ โดยเฉพาะการเป็นประตูสู่ประเทศ
ยักษ์ใหญ่อย่างจีน และอินเดีย (รวมถึงพม่ามีสายสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นกับ 2 ประเทศมาก) ทำให้
สามารถเข้าถึงประชากรโลก ถึง 2.6 พันล้านคน หรือร้อยละ 40 ของจำนวนประชากรโลกทั้งหมด

ทิศเหนือและทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ติดกับ "จีน"

ทิศตะวันออก ติดกับ "ลาว" และ "ไทย"

ทิศใต้ ติดกับ "ทะเลอันดามัน" และ "อ่าวเบงกอล"

ทิศตะวันตกและทิศตะวันตกเฉียงเหนือ ติดกับ "อินเดีย" และ "บังคลาเทศ"

สภาพภูมิประเทศและอากาศเอื้ออำนวยต่อการเกษตรกรรม หากได้รับการพัฒนา
ที่ดีจะสามารถให้ผลผลิตพื้นที่ในปริมาณที่สูง

แรงงาน มีจำนวนมาก ชัยันและราคาถูก นอกจากนี้รัฐบาลพม่าได้ประกาศใช้กฎหมายแรงงานฉบับใหม่อย่างเป็นทางการตั้งแต่วันที่ 10 มี.ค.2555 โดยสาระสำคัญของกฎหมายแรงงานฉบับนี้สอดคล้องกับมาตรฐานขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) ทุกประการ อาทิ การให้สิทธิเสรีภาพแก่ผู้ใช้แรงงานพม่าตามมาตรฐานสากล

สังคม พม่าให้ความสำคัญต่อการยกระดับจิตใจและศีลธรรมของประชาชน ตลอดจนพม่าเคร่งในพุทธศาสนา (ชาวพม่าส่วนมากจะกินมังสวิรัต และไม่นิยมกินสัตว์ใหญ่อย่างเนื้อหมูหรือเนื้อวัว) ทำให้คนพม่ามีจิตใจดี นอกเหนือจากนั้นบทลงโทษกระทำความผิดกฎหมายรุนแรง ส่งผลให้อาชญากรรมเกิดขึ้นน้อยมาก

บทบาทในเวทีโลก ที่สำคัญ ได้แก่

- พม่าจะเป็นประธานอาเซียนในปี พ.ศ. 2557
- พม่าจะเป็นเจ้าภาพกีฬาซีเกมส์ในปี พ.ศ. 2556

สภาพแวดล้อมในการลงทุนที่สำคัญ ได้แก่

พม่ากำลังปฏิรูปนโยบายส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศเพื่อดึงดูดนักลงทุน อาทิ ร่าง พ.ร.บ. การลงทุนฉบับใหม่ ที่จะให้สิทธิประโยชน์แก่นักลงทุนโดยยกเว้นภาษีเงินได้ 8 ปี (เดิม 3 ปี) และการลดหย่อนภาษีเงินได้นิติบุคคล 50% ของกำไรที่ได้จากการส่งออก

พม่ามีแผนการลงทุนในการก่อสร้างท่าเรือน้ำลึก และนิคมอุตสาหกรรมขนาดใหญ่

จุดด้อยของพม่าที่ต้องรับรู้

การเมืองและการปกครอง

แม้จะเริ่มมีการปกครองแบบเสรีมากขึ้น แต่กองทัพยังคงมีบทบาทสำคัญในการปกครองประเทศ แม้จะมีการเลือกตั้งแล้วก็ตาม นโยบายยังคงเน้นเรื่องของความมั่นคงของชาติเหนือกว่าเศรษฐกิจ

อิทธิพลท้องถิ่นยังคงมีแฝงอยู่ ซึ่งเป็นเรื่องยากต่อการแก้ไข แม้จะใช้อำนาจของกฎหมายก็ตาม โดยเฉพาะอิทธิพลจากชนกลุ่มน้อย แต่ว่าปัจจุบันได้คลี่คลายบางส่วนแล้ว อาทิ ได้มีการทำสัญญาหยุดยิงระหว่างรัฐบาลพม่ากับกะเหรี่ยงและกลุ่มรัฐบาล ซึ่งส่งผลให้ตามแนวชายแดนมีความสงบ ปลอดภัยมากขึ้น

ระบบเศรษฐกิจ การค้า และการลงทุน

พม่าโดนคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจจากมหาอำนาจทางเศรษฐกิจอย่างสหรัฐอเมริกา และสหภาพยุโรป (ขณะนี้เริ่มมีการผ่อนคลายนโยบายมาตรการคว่ำบาตรแล้ว)

รัฐบาลทหารของพม่าเป็นผู้ผูกขาดระบบการค้า การลงทุน การธนาคาร โดยมีนโยบายที่ไม่แน่นอน

มีการปรับเปลี่ยนกฎระเบียบที่มีผลกระทบต่อการลงทุนบ่อยครั้งและในบางครั้งไม่คำนึงถึงผลประโยชน์ของนักลงทุน นอกจากนี้ กฎระเบียบของรัฐยังขาดความชัดเจนและมีปัญหาในทางปฏิบัติ อาทิ เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นไม่สามารถตัดสินใจเองได้ ต้องสอบถามส่วนกลาง ทำให้เกิดความล่าช้า อีกทั้งนักลงทุนมักไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับนโยบายและกฎระเบียบต่างๆ ของพม่าอย่างทั่วถึง

ข้อกำหนดด้านธุรกรรมของบริษัทต่างชาติ มีความเข้มงวดมาก อาทิ ต้องเปิดบัญชีกับธนาคารที่รัฐบาลกำหนดเท่านั้น และการกำหนดเงินลงทุนขั้นต่ำ การโอนเงินทุนและผลกำไรกลับประเทศต้องได้รับอนุญาตจากรัฐมาก่อน ค่าใช้จ่ายในการดำเนินธุรกิจของต่างชาติในพม่าถูกกำหนดเป็นเงินดอลลาร์สหรัฐทั้งหมด ทำให้ต้นทุนในการดำเนินธุรกิจของต่างชาติในพม่าสูงมาก ซึ่งสิ่งดังกล่าวอาจทำให้คนที่เข้าไปทำธุรกิจในพม่าเปลี่ยนเงินพม่าให้เป็นสิ่งของอย่างอื่น แล้วส่งกลับไปประเทศตนเองเพื่อขายต่ออีกทีหนึ่ง แทนที่จะนำเงินตราออก

มาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภายใน

แม้ว่าในปี พ.ศ. 2558 จะมีการเปิดเสรีการค้าอาเซียน โดยอัตราภาษีสินค้านำเข้าจะลดลงเป็น 0 ตามข้อตกลงเขตการค้าเสรีภายใต้ AEC แต่อุปสรรคสำคัญที่ยังคงอยู่คือ "มาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภายใน" อาทิ จำกัดสิทธิ์แก่ชาวต่างชาติไม่ให้ถือกรรมสิทธิ์ในที่ดินโดยให้สิทธิ์แต่เพียงการเช่าที่ดินเท่านั้น มาตรการห้ามนำเข้า และส่งออกสินค้าในบางรายการ ดังนั้นอาจส่งผลให้นักลงทุนใช้โอกาสและประโยชน์จากตลาดพม่าได้ไม่เต็มที่นัก

มีระบบอุปถัมภ์ ซึ่งหากนักลงทุนสามารถเข้าถึงได้ทั้งในระดับประเทศ และ ระดับพื้นที่ จะทำให้การค้าได้รับการสนับสนุนด้วยดีจากรัฐ แต่หากไม่สามารถเข้าถึงได้ การลงทุนจะไม่ค่อยราบรื่น

ระบบการเงิน

ไม่มีเสถียรภาพ ธนาคารพาณิชย์ในพม่าผูกขาดโดยรัฐบาล และฐานะของธนาคารไม่เป็นที่ยอมรับของนานาชาติ

อัตราเงินเฟ้อเป็นปัญหาของพม่ามาโดยตลอด กล่าวคือ อยู่ในอัตราที่สูงกว่าประเทศเพื่อนบ้านในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และภายในช่วงไม่กี่เดือน พม่ามีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะค่าครองชีพ และอัตราค่าบริการต่างๆ โดยเฉพาะในเมืองย่างกุ้ง อาทิ ในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2554 ค่าห้องพัก โรงแรมคืนละ 80 ดอลลาร์สหรัฐ เพียงแค่ 6 เดือนถัดไป หรือมิถุนายน 2555 ขึ้นมาเป็น 160 ดอลลาร์สหรัฐ

อัตราแลกเปลี่ยนของเงินจ๊าด(Kyat) ของรัฐบาลแตกต่างจากอัตราในตลาดมืด โดยการแลกเปลี่ยนในธนาคาร 1 ดอลลาร์สหรัฐ จะแลกได้น้อยกว่าแลกในตลาดมืด

ระบบการคมนาคมและสาธารณูปโภค

ไม่มีประสิทธิภาพและขาดแคลน อาทิ ถนน (สภาพไม่ค่อยดี) รถไฟ (ใช้เวลานาน) ไฟฟ้าทำเรือ ระบบโทรคมนาคม ทำให้โครงสร้างพื้นฐานที่จะรองรับการลงทุนยังไม่สมบูรณ์

การเดินทางภายในประเทศไม่เสรี โดยทางการพม่าได้กำหนดไว้ว่าห้ามชาวต่างชาติเดินทางไปยังบางเมืองหรือบางพื้นที่

แรงงาน

ส่วนมากเป็นแรงงานที่ไม่มีทักษะฝีมือ ตลอดจนแรงงานพม่าที่อยู่ภายใต้การปกครองของรัฐบาลทหารมาเป็นเวลานาน จะไม่คุ้นเคยกับการทำงานในภาคอุตสาหกรรมทำให้ต้องเสียเวลาและค่าใช้จ่ายในการพัฒนาบุคลากร

ระบบการดำเนินธุรกิจ

พม่าปิดประเทศมานานหลายสิบปี อาจทำให้ผู้ร่วมทุนฝ่ายพม่ายังไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจในโลกเสรีเท่าที่ควร ทำให้การรวมทุนร่วมกันอาจจะประสบปัญหาได้

มีความยากและต้องใช้เวลาในการหาผู้ค้าท้องถิ่นที่จะสามารถสร้างความมั่นใจในการลงทุน หรือหุ้นส่วนที่ดี

การดำเนินธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับระบบราชการ มีความล่าช้า ทำให้การดำเนินการต่างๆ ไม่สามารถเร่งรัดให้จบเร็วได้ พร้อมทั้งมีการเรียกเก็บเบี้ยไ้รายทางเป็นจำนวนมากจากเจ้าหน้าที่ของพม่า

กำลังซื้อของประชากรในพม่า

ประชากรส่วนใหญ่มีรายได้น้อยและอำนาจซื้อต่ำ อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันสังคมพม่าแบ่งเป็น 2 กลุ่มหลัก คือ สังคมชนบทและสังคมในเมือง ซึ่งประชากรในเขตเมืองจะมีรายได้สูงกว่าประชากรในเขตชนบท อย่างไรก็ตาม จากการที่นักลงทุนต่างชาติเข้าไปลงทุนในพม่ามากขึ้นจะส่งผลให้กำลังซื้อของชาวพม่าสูงขึ้นไม่ช้า

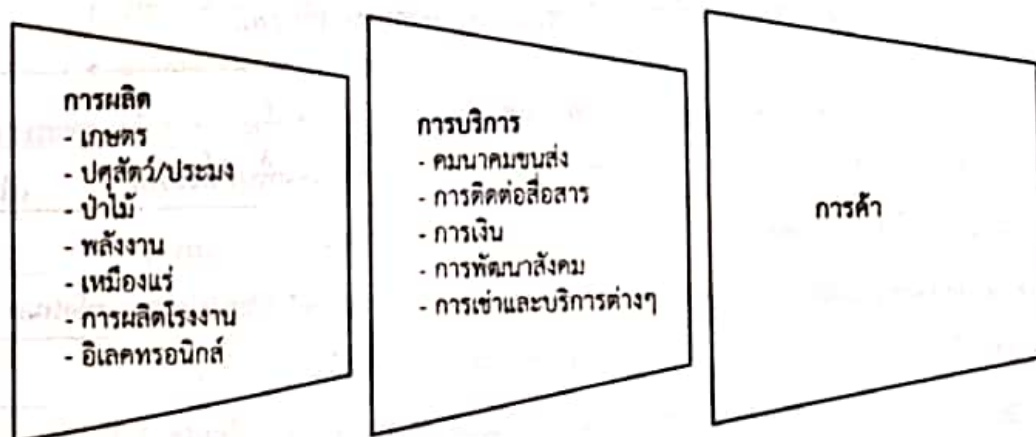

ทั้งนี้จุดที่ถือเป็นอุปสรรคสำคัญที่สุดในการทำการค้าในพม่า คือ "รัฐบาลพม่ามีอำนาจเด็ดขาดด้านการเมืองเกิดการเปลี่ยนแปลงธุรกิจอาจได้รับผลกระทบ" และ "ระบบโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่ยังล่าช้า โดยเฉพาะในเรื่องการขาดแคลนกระแสไฟฟ้า" ที่แม้ปัจจุบันจะเริ่มพัฒนาปรับปรุงแล้ว แต่ทุกอย่างยังคงต้องใช้เวลาระยะหนึ่งในการดำเนินการ

การพัฒนาประเทศพม่า

ประเทศพม่านั้นมีการเกษตรเป็นอุตสาหกรรมหลักของประเทศ พบว่าร้อยละ 60 ของประชากรแรงงานของทั้งประเทศนั้นประกอบอาชีพทางการเกษตร โดยประเทศพม่าได้มีการนำเอาพืชชนิดใหม่ๆ ปลุกเพิ่มขึ้น อาทิ พริกไทย ปาล์มน้ำมัน ยางพารา เพื่อเป็นการขยายตลาดของกลุ่มลูกค้าสำคัญสำหรับการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจนั้น ประเทศพม่าได้ให้ความสำคัญเร่งด่วนในบางสาขา ดังแผนภาพที่ 15

แผนภาพที่ 15 สาขาเร่งด่วนในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศพม่า

ที่มา : Capacity Building Workshop on Labour Market Information and /Analysis in ASEAN, Paper presented to Workshop on Labor Market Information and Analysis in ASEAN Countires, March 2-4, 2010อ้างใน พรพิมล เมธิรานันท์ (บรรณาธิการ).(2555). การศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อม กรุงเทพฯ: สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา หน้า 121

ปี พ.ศ. 2551 พม่ามีประชากร 47 ล้านคนโดยประมาณ อยู่ในกำลังแรงงานประมาณ 29.59 ล้านคน หรืออัตราการมีส่วนร่วมในกำลังแรงงานร้อยละ 66.16 สำนักแลกเปลี่ยนแรงงาน กระทรวงแรงงานพม่า (Labor Exchange Offices, Department of Labor) มีข้อมูลเกี่ยวกับการไม่มีงานทำในเขตเมืองซึ่งข้อมูลที่ได้นั้นเป็นข้อมูลจากการขึ้นทะเบียนประชาชน ดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 จำนวนประชากรที่ขึ้นทะเบียน ณ สำนักงานแลกเปลี่ยนแรงงานประเทศพม่า
ปี พ.ศ. 2550-2552

ประเภท	2550	2551	2552
ผู้มาขึ้นทะเบียนใหม่	360,771	477,155	580,886
จำนวนผู้ว่างงาน	58,462	158,741	236,567
จำนวนผู้ที่บรรจุตำแหน่งได้	56,289	154,448	232,979

ที่มา : Capacity Building Workshop on Labor Market Information and Analysis in ASEAN, Paper Presented to Workshop on Labor Information and Analysis in ASEAN Countries, March 2-4, 2010 อ้างใน ต 122.

ตารางที่ 9 ตัวชี้วัดสำคัญของภาคเกษตรอาหารของพม่า

การใช้ที่ดิน ปี พ.ศ. 2552 (Land Use 2009)	พื้นที่ทั้งหมด : 65,352,00 เฮกตาร์
	พื้นที่เพาะปลูก ร้อยละ 18.6 ของพื้นที่ทั้งหมด
ประชากร ปี พ.ศ. 2553 (Population 2010)	ประชากรทั้งหมด 48 ล้านคน
	ประชากรภาคเกษตร ร้อยละ 67.1 ของประชากรทั้งหมด
GDP ปี พ.ศ. 2552 (GDP 2009)	GDP ทั้งหมด 43 พันล้านเหรียญสหรัฐ
	อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ร้อยละ 5.3
การค้าเกษตร พ.ศ. 2552 (Agricultural Trade 2009)	GDP เกษตร ร้อยละ 59.1 ของ GDP ทั้งหมด
	นำเข้า : 714.5 ล้านเหรียญสหรัฐ
	ส่งออก : 842.6 ล้านเหรียญสหรัฐ

ที่มา : Food And Agriculture FAO (2011)

เจาะลึกผู้บริโภคพม่า

อุปนิสัยของชาวพม่าโดยทั่วไปจะคล้ายกันคือ ฉลาด เรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว รักศักดิ์ศรี ลักษณะความอ่อนน้อมถ่อมตนอาจไม่มากเท่าคนไทย เพราะต้องมีความกระตือรือร้นสูง เพื่อจะอยู่รอดได้ในระบบการปกครองแบบทหาร สำหรับในเชิงรายละเอียดจะแตกต่างกันไปตามพื้นที่ และรูปแบบของคนที่ติดต่อด้วย โดยเฉพาะกับพื้นที่ที่มีพรมแดนติดกับประเทศอื่น

ผู้บริโภคในพม่า สามารถแบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม คือ

- ผู้บริโภครายได้สูง หรือ คนรวย เป็นกลุ่มที่เป็นส่วนน้อยของประเทศ ซึ่งหากรวยแล้วจะรวยมากๆ โดยสามารถซื้อสินค้าฟุ่มเฟือย อาทิ เครื่องสำอาง สินค้าแบรนด์เนม ได้จำนวนมหาศาล (บางทีอาจซื้อมากกว่าคนรวยของไทย)

- ผู้บริโภครายได้ต่ำ หรือ คนจน เป็นกลุ่มคนจำนวนมากของประเทศ ซึ่งจะหาเช้ากินค่ำ และประหยัดในการใช้จ่ายมาก เพราะวิถีการบริโภคจะเน้นกินข้าวเป็นหลัก (กินเยอะมาก ลักษณะพุงจาน) เพราะต้องการพลังงานเพื่อทำงานหารายได้ และกับข้าว 1 ถ้วยรับประทานได้ถึง 2 มื้อ

พฤติกรรมผู้บริโภค

การบริโภคมีความคล้ายคลึงกับคนไทย แต่จะติดหวานและมันมาก

อาหารหลักของชาวพม่า มีส่วนประกอบที่สำคัญ คือ "น้ำมันพืช" และหากไม่มีอะไรจะรับประทานจริงๆ ชาวพม่าเพียงแค่น้ำมันพืชคลุกข้าว โรยด้วยผงชูรสก็สามารถรับประทานได้แล้ว

ชาวพม่าส่วนมากนิยมเคี้ยวหมาก

เครื่องดื่มที่นิยม คือ ชาสมุนไพร น้ำอัดลม เบียร์ เครื่องดื่มให้พลังงาน

นิยมรับประทานด้วยมือมากกว่าการใช้ช้อน

ระหว่างวันทำงาน จะนิยมนำข้าวใส่ปั้นโตมาจากร้านไปรับประทานในมือกลางวัน เพราะได้ประหยัดค่าใช้จ่ายด้วย

ชาวพม่ารุ่นใหม่ เริ่มรับวัฒนธรรมทั้งจากฝั่งไทย (มาอยู่เมืองไทยนานจึงเปลี่ยนไป) และตะวันตกมากขึ้น อาทิ การสวมใส่กางเกงแทนผ้าถุง การใช้จ่ายเงินที่ได้มาส่วนใหญ่หมดไปกับเรื่องวัตถุนิยม โดยเฉพาะเครื่องมือสื่อสาร อาทิ โทรศัพท์มือถือ (โดยเปลี่ยนบ่อย ตามกระแสแฟชั่น)

ทัศนคติต่อสินค้าไทย

ได้รับความนิยม เพราะในสายตาคนพม่า ถือว่าเป็นสินค้าคุณภาพดี เห็นได้จากสินค้าไทยจะถูกจัดเกรดเป็นสินค้าชั้นดีมีคุณภาพ ราคาสูง เช่น ผงชูรสที่นำเข้าจากไทยส่วนใหญ่ พ่อค้าพม่าจะจัดวางไว้เฉพาะ ผู้ซื้อต้องเจาะจงเท่านั้นจึงจะได้ ประกอบกับชาวพม่าส่วนหนึ่งเข้ามาทำงานในประเทศไทยจึงมีความคุ้นเคยและบอกต่อ รวมถึงบางส่วนได้รับอิทธิพลจากสื่อทีวีไทยที่สามารถเปิดดูได้บางช่องในพม่า ตลอดจนสินค้าที่ผลิตในพม่ายังมีคุณภาพไม่ดี ดังนั้นสินค้าไทยจึงได้รับความนิยมอย่างต่อเนื่อง เห็นได้จากสินค้าไทยเมื่อนำเข้าไปขายในพม่า จะมีราคาสูงขึ้นประมาณ 0.5 – 1 เท่าตัวแต่คนพม่าก็ยินดีซื้อ

ธุรกิจเด่นๆ สำหรับการลงทุนในพม่า

ธุรกิจที่เป็นโอกาสในการลงทุนและทำการค้าในพม่าสำหรับผู้ประกอบการไทยจึงมุ่งเน้นไปยังธุรกิจที่รัฐบาลพม่าให้การส่งเสริมและสนับสนุนนักลงทุนต่างชาติ (รวมถึงไทย) โดยที่สำคัญได้แก่

การเกษตรกรรม ปศุสัตว์ ประมง ป่าไม้ เหมืองแร่

ธุรกิจผลิตผลผลิตเกษตร เช่น เพาะปลูกพืชไร่ สวน

ธุรกิจแปรรูปสินค้าเกษตรและประมงเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ สัตว์บก และอาหารสัตว์

ธุรกิจวัสดุ อุปกรณ์ และเครื่องจักรกลการเกษตร

ธุรกิจการทำป่าไม้ และผลิตภัณฑ์จากไม้

ธุรกิจเหมืองแร่

ภาคอุตสาหกรรม

- ธุรกิจพลังงาน เช่น น้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ
- ธุรกิจสร้างระบบสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก อาทิ การผลิตกระแสไฟฟ้า การรับเหมาก่อสร้าง การผลิตปูนซีเมนต์ เหล็ก และวัสดุก่อสร้าง เป็นต้น
- ธุรกิจเพื่อความสวยงาม เช่น เครื่องสำอาง
- ธุรกิจสินค้าบริโภค เช่น อาหารแปรรูปสำเร็จรูป และบรรจุภัณฑ์
- ธุรกิจสินค้าอุปโภค เช่น สิ่งทอ รองเท้า ผลิตภัณฑ์ ชำระร่างกาย เช่น สบู่

ภาคบริการ

- ธุรกิจให้บริการข้ามพรมแดน เช่น บริษัทนำเที่ยว บริการจัดหาแรงงานข้ามแดน
- ธุรกิจบริการสุขภาพ
- ธุรกิจโรงแรม รัฐบาลพม่ามีนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในประเทศ แต่ปัจจุบันโรงแรมมีไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว
- ธุรกิจบริการอาหาร เช่น ร้านอาหาร ซึ่งเป็นร้านอาหารและเครื่องดื่มยอดนิยมเพื่อการผ่อนคลายของชาวพม่า
- ธุรกิจร้านค้าปลีก และเป็นตัวแทนจัดจำหน่าย สินค้าอุปโภคบริโภค โดยสินค้าที่ควรจะขายให้พม่าควรจะเป็นสินค้าปัจจัยสี่ คือ สินค้าที่เกี่ยวกับอาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค ตลอดจนสินค้าที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น รองเท้าแตะ หมวกพู่ และควรเป็นสินค้าที่ราคาไม่แพง นอกจากนี้ รัฐบาลพม่ายังต้องการให้ลงทุนในธุรกิจที่มีเทคโนโลยีขั้นสูงทั้งในภาคเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และภาคบริหาร

อย่างไรก็ตาม การตัดสินใจที่จะเลือกลงทุนในธุรกิจใด ผู้ประกอบการควรต้องศึกษาในรายละเอียดประเทศพม่าอย่างรอบด้านและเชิงลึก ทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อรู้จักพม่าอย่างเพียงพอจนสามารถเลือกให้เหมาะกับบริบทและวัตถุประสงค์ของตนเอง อาทิ การลงทุนในพม่าเพื่อเป็นฐานในการผลิตสินค้าเพื่อการส่งออก หรือลงทุนเพื่อขายให้กับผู้บริโภคในพม่า เป็นต้น และหลังจากลงทุนไปแล้ว ควรต้องเตรียมความพร้อม และเรียนรู้ให้เท่าทันกับกฎเกณฑ์ทางการค้าใหม่ๆ เพื่อที่จะได้รู้ถึงอุปสรรคต่างๆ และแก้ไขปัญหาที่อาจต้องเผชิญได้ทันทั่วทั้งนี้หากสามารถฝึกพูดภาษาพม่าได้ และสร้างความสัมพันธ์ระดับบุคคลกับผู้เกี่ยวข้องจะยิ่งทำให้การทำธุรกิจเกิดความสะดวกรวดเร็วและยั่งยืนมากขึ้น หรือกล่าวได้ว่ามีคุณภาพมากการค้าสะดวก

ประโยชน์ของ AEC ต่อการลงทุนในพม่า

การเตรียมความพร้อมก้าวสู่ AEC ของพม่า

กำลังพยายามพัฒนาไปสู่ AEC แต่ในบางประเด็นยังไม่มี ความชัดเจนมากนัก ตลอดจนนโยบายต่างๆ ที่วางแผน สามารถเปลี่ยนแปลงได้อย่างกะทันหัน ดังนั้น จึงทำให้พม่าอาจเปิดประเทศไม่ทันต่อการเปิด AEC ในปี พ.ศ. 2558 ซึ่งสิ่งดังกล่าวจะส่งผลให้การพัฒนาเศรษฐกิจของภูมิภาคอาเซียนเป็นไปได้อย่างไม่เต็มประสิทธิภาพ

ผลดีของ AEC ต่อผู้ประกอบการไทยในการเข้าไปลงทุนและทำการค้าในพม่า

ภาษีนำเข้าเป็น 0 (เช่นวัตถุดิบการผลิตจากไทย และประเทศอาเซียนอื่นๆ)

สามารถย้ายฐานการผลิตจากไทยสู่พม่าสำหรับธุรกิจที่จะก่อให้เกิดความได้เปรียบ ซึ่งผู้ประกอบการไทยหลายรายได้เตรียมจะย้ายฐานการผลิตไปพม่า โดยเหตุผลสำคัญ คือ ความมั่นคงของทรัพยากรธรรมชาติ และค่าแรงราคาถูก

ใช้เป็นฐานการผลิตส่งออกไปนอก AEC เพื่อใช้ประโยชน์จากสิทธิที่พม่าได้รับในเวทีการค้าโลก อาทิ สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากร (GSP) หรือการยกเว้นหรือลดหย่อนอัตราภาษีศุลกากรที่สหภาพยุโรปให้สำหรับสินค้านำเข้าจากประเทศที่สาม หรือ การใช้ประโยชน์จากสถานะ Least Developed Countries (LDCs)

เกิดความได้เปรียบระบบโลจิสติกส์ในการขนส่งสินค้า เพราะพม่ามีที่ตั้งติดพรมแดนกับ 5 ประเทศ และที่สำคัญคือ อยู่กึ่งกลางระหว่างสองระบบเศรษฐกิจขนาดใหญ่อย่างจีนและอินเดียที่กำลังรุ่งโรจน์ และคาดกันว่าจะเป็นพลังสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจโลกในอนาคต

ได้เปรียบคู่แข่งนอกอาเซียนในการ “เจาะตลาดพม่า” เป็นต้น

แนะนำแหล่งข้อมูลเพื่อศึกษา AEC และพม่าเพิ่มเติม

ข้อมูลที่ได้นำเสนอข้างต้นเป็นเพียงบางส่วนเท่านั้น สามารถศึกษาข้อมูลรอบด้าน และติดตามความเคลื่อนไหวของ AEC และพม่าอย่างใกล้ชิด ได้จากแหล่งข้อมูลสำคัญ ดังนี้

ศูนย์บริการข้อมูลประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน กรมการเจรจาการค้าระหว่างประเทศ

องค์ความรู้ประชาคมอาเซียน ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย (ธนาคารเกี่ยวกับ AEC)

ข้อควรรู้ในการทำธุรกิจกับพม่า

รัฐบาลพม่าให้ใช้เงินบาท จี๊ด และดอลลาร์สหรัฐ สำหรับการค้าขายแดนใต้ เพื่อให้มีความคล่องตัว

พม่ามีภาษาท้องถิ่นถึง 100 ภาษา นักธุรกิจสามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้ ชาวพม่าไม่นิยมนัดหมายหรือสื่อสารผ่านทางอีเมล ควรติดต่อทางโทรศัพท์ โทรสารหรือพบปะหารือ

ในการเจรจาธุรกิจครั้งแรก ชาวพม่าส่วนใหญ่ไม่นิยมกล่าวถึงเรื่องธุรกิจอย่างลึกซึ้ง แต่จะใช้เวลาสอบถามและเรียนรู้ลักษณะนิสัยของคู่เจรจา ตลอดจนมีความนิ่งและเงียบ ไม่ตอบรับใดๆ จนกว่าจะมั่นใจ

ชาวพม่ามีหลายชาติพันธุ์

ไทยคู่ค้าพม่า¹

อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก เขตแดนติดกับพม่าพม่าได้สร้าง "แม่สอดโมเดล" หวังให้เป็นต้นแบบในการเสริมสร้างผู้ประกอบการรายย่อยของไทย ที่จะเข้าไปทำตลาดในประชาคมอาเซียน (ASEAN Economic Community : AEC) ที่จะเกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2558 ตลาดพม่ายังมีมูลค่าการค้ามหาศาลชุกช่อนอยู่

¹นิตยสารผู้จัดการ ฉบับที่ 36 เดือนพฤศจิกายน 2554

“เดิม พม่าถูกตะวันตกปิดล้อมทางเศรษฐกิจ นั่นคือ การสกัดคู่แข่งของไทยเรา ทำให้พ่อค้าไทยที่มีพรมแดนติดต่อกับพม่าถึง 1,800 กิโลเมตร มีสัมพันธทั้งระดับรัฐต่อรัฐ และพ่อค้ากับพ่อค้ามายาวนาน แต่หลังจากนี้ เมื่อพม่าเปิดตัวในสังคมโลกมากขึ้น ทั้งระดับอาเซียนหรือที่ใหญ่กว่านั้น หมายถึงคู่แข่งไทยก็มีโอกาสมากขึ้นด้วย ดังนั้นไทยจะอยู่กับที่ หรือค้าขายแบบเดิมไม่ได้แล้ว”

ตลาดพม่ามีช่องทางและโอกาสที่จะขยายตัวได้อีกหลายเท่า เมื่อเทียบจำนวนประชากร 57.5 ล้านคน กับยอดการค้าระดับ 50,000 ล้านบาทต่อปี ไม่รวมการนำเข้าก๊าซธรรมชาติ ขณะที่สปป.ลาว มีประชากรประมาณ 6 ล้านคน แต่ไทยมียอดการค้าชายแดน-ค้าผ่านแดนกว่า 60,000 ล้านบาทต่อปี กัมพูชามีประชากรประมาณ 13 ล้านคน ก็มียอดการค้าระหว่างกันถึงปีละ 70,000 ล้านบาท¹

“ถ้าดูหยาบๆ ตลาดพม่าสามารถโตได้อีก 9 เท่าของลาว 4 เท่าของเขมร” ปัญหาก็คือจะต่อยอดข้อได้เปรียบ ที่เคยมีอยู่ได้อย่างไร ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงที่กำลังเกิดขึ้นกับพม่า ซึ่งมีสัญญาณชัดเจนที่กำลังเปิดประเทศสู่สังคมโลกขึ้นทุกขณะ เมื่อพม่าเปิดประเทศ เขาสามารถไปเลือกซื้อสินค้าที่มีคุณภาพดี ราคาถูกด้วยตัวเองจากที่ไหนก็ได้ นอกจากนี้ ปัจจุบันทั้งมาเลเซีย อินโดนีเซีย สิงคโปร์ จีน เกาหลี เวียดนาม ก็เข้าไปในพม่ามากขึ้น มีธนาคารพาณิชย์จากเวียดนาม เข้าไปเปิดสำนักงานในกรุงย่างกุ้ง รองรับประชาคมอาเซียนและข้อตกลงอาเซียน-จีน ตลอดจนการพัฒนาภายใต้กรอบความร่วมมือต่างๆ แล้ว “ไทยทำเป็นเลือนอนกินไม่ได้แล้ว ต้องทำตลาด แล้วมีจะนั่นก็อยู่ไม่ได้” ต้องร่วมผลักดัน SMEs พื้นที่ชายแดนเข้าสู่ตลาด AEC ผ่านหอการค้าจังหวัดชายแดนอย่างต่อเนื่อง

ตามภูมิศาสตร์แล้ว อำเภอแม่สอด ถือเป็นประตูเชื่อมพม่าที่กำลังเร่งเปิดประเทศ และเตรียมการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนอย่างเป็นระบบ สร้างมิติใหม่ทางเศรษฐกิจรับการเกิดขึ้นของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน AEC

พม่าได้ดำเนินการพัฒนาเมืองเมียวดี รวมถึงเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน และ นิคมอุตสาหกรรม อย่างต่อเนื่องและจริงจัง

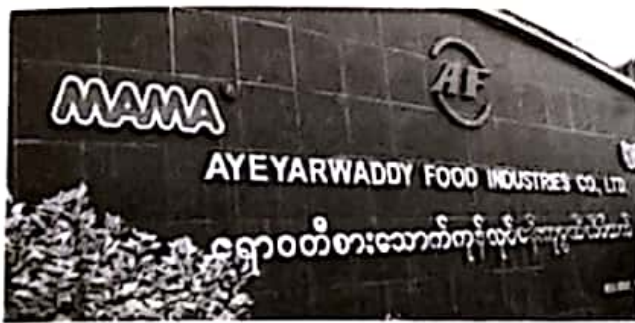
“เมียวดี” ทำให้ “แม่สอด” เป็นประตูตะวันตกของไทยเชื่อมอาเซียน-ยุโรป คู่กับ เมียวดีชุมทางตะวันออกของพม่า

¹นิตยสารผู้จัดการฉบับที่ 40 เดือนมีนาคม 2555

โรงงานผลิตมาม่าในพม่า'

กรณีตัวอย่าง อานิสงค์จากประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) มีส่วนเอื้ออำนวยให้นักธุรกิจไทยสามารถไปประกอบกิจการ ณ ประเทศต่างๆ ในกลุ่มสมาชิกได้สะดวกยิ่งขึ้น

บะหมี่กึ่งสำเร็จรูปตรา "มาม่า" ในประเทศพม่า ซึ่งเป็นโรงงานของคนไทย ภายใต้ บริษัท ไทยเพรซิเดนท์ฟูดส์ จำกัด (มหาชน) (TF) ซึ่งเป็นบริษัทในเครือสหพัฒน์ฯ ดำเนินการผลิตมาม่าเป็นเวลากว่า 10 ปี สมัยนั้นยังไม่มีกฎหมายใดๆ รองรับ แต่ก็ดำเนินธุรกิจได้ โดยร่วมมือกับพันธมิตรท้องถิ่นบุกเบิกโรงงานมาม่าจนสำเร็จมาถึงปัจจุบันนี้ โรงงานแห่งนี้มีเครื่องจักร 6 เครื่อง มีกำลังการผลิต 30,000 หีบต่อเดือนเป็นตัวเลขการผลิตที่ยังไม่เพียงพอกับความต้องการบริโภคของประชากรพม่า

เมื่อพม่ามีแผนเปิดประเทศ ผู้บริหารมาม่าเตรียมแผนตั้งโรงงานผลิตมาม่าแห่งที่ 2 ขึ้นในพม่าทันทีทันควัน โดยเลือกใช้วิธีลงทุนเช่าที่ดินระยะยาว 60 ปี ขณะนี้อยู่ระหว่างตัดสินใจเลือกทำเลตั้งโรงงานแห่งใหม่ในเมืองย่างกุ้ง หรือที่เมืองมัณฑะเลย์ เนื่องจากที่ดินมีราคาต่างกันมาก (ย่างกุ้งไร่ละ 3 ล้านบาท มัณฑะเลย์ไร่ละ 2 แสนบาท)

อย่างไรก็ตาม ปี พ.ศ. 2556 โรงงานมาม่าแห่งใหม่ในพม่าเริ่มเดินเครื่องแน่นอน มีกำลังการผลิตที่เร็วขึ้นเฉลี่ย 300 ของต่อหน้าที่ จะช่วยขยับรายได้การผลิตมาม่าในพม่าเป็นเม็ดเงิน 50-60 ล้านบาทต่อเดือน

¹ ปาณทิพย์ เป็ลสันโนทิ (2555, กรกฎาคม - สิงหาคม) "ไปดูโรงงานผลิตมาม่าในพม่า" วารสารอุตสาหกรรม. 54(4) : 41

กลยุทธ์วิธีรุกตลาดของทีมผู้บริหารของมามาปี พ.ศ. 2555 ผู้บริหารของมามาเบนเข็มมุ่งเน้นการลงทุนในต่างประเทศมากกว่าประเทศไทย ภายใต้ กลยุทธ์หลัก คือ รุกคืบขยายตลาดในต่างประเทศ ทั้งรูปแบบการส่งออก ซึ่งปัจจุบันส่งออกไปยัง 50 ประเทศทั่วโลกและรูปแบบการลงทุนตั้งโรงงานในต่างประเทศ ได้แก่ การตั้งโรงงานในประเทศพม่า กัมพูชา บังกลาเทศ ลาว อินเดีย เป็นต้น ขอเฉลยคำตอบให้เห็นว่า ทำไมมามาจึงเป็นยักษ์ใหญ่และเป็นเจ้ายุทธจักรด้านบะหมี่กึ่งสำเร็จรูปในยุคนี้ เพื่อเป็นเยี่ยงอย่างที่ดี คือ บริษัทในเครือสหพัฒน์ปิบล จำกัด (มหาชน) มีผู้บริหารที่มีศักยภาพ มีคุณธรรม บริษัทมีบรรษัทภิบาล และธรรมาภิบาล

สร้างผลงานข้ามชาติตั้งศูนย์กระจายสินค้าไทยในพม่า¹

ขอเรียนให้ทราบว่า เรื่องนี้เป็นข้อเขียนของ เกสรา ภูแดง โดยได้นำเสนอการวิเคราะห์วิจารณ์ แนวความคิดที่มีประโยชน์ต่อประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ของ มาณพ ชีวณาสุนทร ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาการจัดการอุตสาหกรรม ผู้บริหารระดับคุณภาพของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ผู้มุ่งมั่นพัฒนาและเพิ่มขีดความสามารถของผู้ประกอบการไทยให้ก้าวสู่ระดับสากล โครงการต่างๆ ที่ผ่านมือผู้บริหารท่านนี้สำเร็จเป็นรูปธรรมมาแล้วมากมาย จนชื่อของท่านเป็นที่รู้จักและคุ้นเคยในหมู่นักประกอบการหลายสาขาอุตสาหกรรม

โครงการพัฒนาอุตสาหกรรมการผลิตเพื่อยกระดับความสามารถการแข่งขัน หรือที่เรียกว่า โครงการเอ็มดีค (MDICP : Manufacturing Development to Improve Competitiveness Programme) ก่อตั้งศูนย์กระจายสินค้าไทยในพม่าได้สำเร็จ โดยตั้งชื่อศูนย์นี้ว่า ศูนย์ "ทีไอพีซี" (TIPC) ย่อมาจาก Thai Industrial Products Center การก่อตั้งศูนย์กระจายสินค้าไทยในพม่า และข้อมูลเกี่ยวกับโอกาสทางธุรกิจพม่า รวมทั้งเรื่องราวของวัฒนธรรมพม่าจะเป็นอุปสรรคในการทำธุรกิจระหว่างนักลงทุนไทยกับนักลงทุนพม่าหรือไม่ก็น่าสนใจดังนี้

¹เกสรา ภูแดง. (2555, ตุลาคม-ธันวาคม) "สร้างผลงานข้ามชาติตั้งศูนย์กระจายสินค้าไทยในพม่าได้สำเร็จ" วารสารอุตสาหกรรมสาร.54(6):8

หมายเหตุ ขออนุญาตอ้างอิงจาก บรรณาธิการ ปาณทิพย์ เป็ลยนโมทิ เป็นลายลักษณ์อักษรแล้ว ได้นำเฉพาะสาระข้อมูลสำคัญจากบทความของเกสรา ภูแดง มาเสนอที่นี้เท่านั้น

การตั้งศูนย์กระจายสินค้าไทยในพม่า

ผู้ประกอบการไทยไปเจรจาธุรกิจที่ประเทศพม่า ตามโครงการ "Business Matching Program in Myanmar" ตามนโยบาย AEC Road Map เปิดแนวรุกบุกเอเชีย ประกอบงานเดิมๆ ที่เราเคยทำกันมา และเคยไปดูงานที่ยุโรป อเมริกา คือ ศึกษาเรื่องการตั้งศูนย์กระจายสินค้าในต่างประเทศที่เคยดำเนินการมาตั้งแต่อดีต

บทบาทและหน้าที่ของศูนย์กระจายสินค้าที่ไผ่สี

หน้าที่ของศูนย์นี้คือ มีหน้าที่แสดงสินค้า เป็นที่นัดเจรจาการค้า เป็นที่ฝึกอบรมพนักงาน ในการติดตั้งในการออกแบบที่ผู้ประกอบการไทยไปทำกันแล้วและนัดเขามาเป็นศูนย์ฝึกอบรม เพราะฉะนั้นก็คือ เป็นจุดนัดหมายจุดนัดเจรจา จุดตกลงการค้าจุดแสดงสินค้าและเป็นการทำหน้าที่ของธุรกิจของตัวเอง เป็นหน่วยบริการหน่วยหนึ่งของเรา เป็นตัวแทนจำหน่ายหน่วยหนึ่งของเรา นอกจากทำหน้าที่แสดงสินค้าแล้ว ยังทำหน้าที่โฆษณาและแนะนำสินค้าไทยให้แก่ธุรกิจของพม่า คือ มีการจัดอีเวนท์ มีการจัดเชิญชวน มีการออกร้านในพม่าแล้วเชิญกลับมาติดต่อที่นี้ ค่าใช้จ่ายเก็บตามจากต้นทุนที่เกิดค่าใช้จ่ายขึ้นจริงในแต่ละครั้ง ซึ่งผู้ประกอบการไทยพอใจกับราคาต้นทุนต่ำ ตัวแทนจำหน่ายก็เป็นเหมือนศูนย์ขายส่ง จะไม่เหมือนกับศูนย์ขายปลีกที่เดินซื้อ ฉะนั้น ผู้ที่มาซื้อพ่อค้าส่งหรือผู้ประกอบการที่ต้องการทำธุรกิจดีลเลอร์โดยตรง และเจ้าหน้าที่ของพม่าที่นั่นจะถูกอบรมเรื่องแนะนำผลิตภัณฑ์ แนะนำการเสนอแนะสินค้า แนะนำวิธีการใช้แนะนำองค์ประกอบและแนะนำสัดส่วนต่างๆ ในตัวสินค้า นี่คือหน่วย Suggestion แปลเป็นไทยก็คือ พนักงานขาย ส่วนหน่วยดีลเลอร์คือ หน่วยขายส่ง ทำหน้าที่เป็นตัวแทนขายส่ง เมื่อสินค้าไทยไปถึงพม่าแล้วพักไว้ที่ศูนย์แห่งนี้ จากนั้นจะดำเนินการส่งต่อ เฉพาะฉะนั้นศูนย์นี้มีหน้าที่ทั้งขายและส่งเหมือนคลังสินค้าแห่งหนึ่ง ก็คือ Distribution Center : DC

หากผู้ประกอบการไทยสนใจฝากวางสินค้าในศูนย์ที่พม่าจะต้องทำอย่างไร

คนที่ผ่านกระบวนการอบรมหลักสูตรต่างๆ ของกรม มักจะถูกปรับเปลี่ยนทัศนคติไปในระดับหนึ่ง แต่ผู้ประกอบการที่มาจากข้างนอกไม่ได้ผ่านกระบวนการของกรม อาจจะมาจากการเห็นประโยชน์และมาใช้ประโยชน์ถือเป็นนักลงทุนไทยเหมือนกัน แต่ว่าควรจะมาเข้าคณะและไปร่วมเจรจาการค้าสักรอบสองรอบ แล้วค่อยเอาของมาฝาก ไม่ควรนำสินค้ามาฝากจำหน่ายเฉยๆ เพราะสินค้าที่นำไปนั้นเราต้องรักษาคุณภาพชื่อเสียงของพม่าถามว่า ทำไมคนพม่าจึงต้องใช้

สินค้าไทย ตอบได้ว่าประเทศไทยผลิตสินค้าคุณภาพมาตรฐานระดับโลก เพราะเราใช้ระบบ ISO ซึ่งเป็นระบบที่ทั่วโลกใช้เหมือนกันหมด โรงงานของเราใช้ระบบ HACCP ระบบ GMP ซึ่งเป็นระบบมาตรฐานระดับโลก เราส่งสินค้าขายในพม่าหรือส่งไปขายในอเมริกา ใช้มาตรฐานระดับเดียวกัน คุณภาพเดียวกัน แต่ราคาของเรายุติธรรม สินค้าไทยมีมาตรฐานไทยเป็นมาตรฐานเดียว และเป็นมาตรฐานระดับโลกแต่ราคายุติธรรม เพราะฉะนั้น ประเด็นนี้ถือเป็นหัวใจที่ตอบคำถามว่าทำไมกลุ่มอาเซียนถึงชอบสินค้าไทยไม่เฉพาะแค่พม่า แม้แต่ ลาว กัมพูชา เวียดนาม มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ ก็นิยมสินค้าไทยทั้งเสื้อผ้าและอาหาร เพราะเราทำสินค้าคุณภาพระดับโลก

ปัญหาในการจัดตั้งศูนย์กระจายสินค้า

ปัญหา คือ การที่เราพาผู้ประกอบการไทยไปเจรจาการค้าที่ยุโรป อเมริกา หรือหลายๆ ภูมิภาคทั่วโลก คือไปแล้วมีความต้องการที่จะร่วมทำการค้ากับประเทศนั้นๆ และลูกค้าต่างชาติมีความต้องการซื้อสินค้า เขาว่าเพราะสินค้าพวกนี้มันเป็นสินค้าขายส่ง มันเป็นสินค้า Factory มันไม่ใช่สินค้าอุปโภคบริโภค คือคนซื้อต้องเป็นผู้นำเข้า (importer) ของประเทศนั้นเขาต้องการคนดูแลสินค้า แต่เราไม่มีผู้ที่จะดูแลสินค้าให้เขาและตอบเขาไม่ได้ อย่างเช่น ถั่วโกโก้ วางขายในห้างสรรพสินค้าลาฟาแยต ที่ประเทศฝรั่งเศส คำนวณเป็นเงินไทยราคากระป๋องละ 300 กว่าบาท ขายที่เมืองไทยกระป๋องละ 20 กว่าบาท หรือ พริกแดงเม็ดใหญ่สำหรับทำพริกแกง ใส่ถุง 3 เม็ด ราคาขาย 1.5 ยูโร คำนวณเป็นเงินไทย 75 บาท เฉลี่ยเม็ดละ 20 กว่าบาท อันนี้คือราคาสินค้าที่เมืองนอก เพราะฉะนั้นเวลาเขาซื้อดีเขาจ่าย แต่บริการเราไม่มีเราก็จบ เราตอบเขาไม่ได้ เราซ่อม Repair บำรุงไม่ได้ในทันทีทันใด เราไม่มีตัวแทนจำหน่าย แนวคิดพยายามทำไม่เฉพาะที่พม่า พยายามผลักดันโครงการ MDICP INTER คือให้ตั้งศูนย์ DC ในการขับเคลื่อนต้องอาศัยคนที่มีความรู้ด้วย และในขณะเดียวกันทางพม่าก็ต้องตอบรับด้วยมันถึงตรงกัน

ในเขตอาเซียนนอกจากพม่าที่เราสามารถตั้งศูนย์ได้แล้วยังมีที่ไหนอีกไหม

ต่อไปจะขยายไปทางเวียดนาม คือถึงเราไม่ทำเอง เอกชนเขาก็ทำกันอยู่แล้ว เพียงแต่พยายามให้เป็นกลุ่มเอกชนเขาทำเอง เขาได้เจรจาการค้ากับใครได้เขาก็จะติดกับคนนั้นโดยตรงและสำเร็จเป็นรายๆ ไป แต่ควรพยายามจะทำให้เป็นกลุ่มเพราะต้นทุนต่อกลุ่มจะถูกกว่าต้นทุนเดี่ยวอันนี้คือสิ่งที่แตกต่างเราพยายามจะทำให้พม่าให้ชัดให้มากที่สุดก่อนและให้เห็นภาพที่ชัดเป็นภาพต้นแบบแล้วค่อยขยายไปประเทศอื่นๆ

โอกาสที่คนไทยกับพม่าจะทำธุรกิจร่วมกันมีหลายช่องทาง

โอกาสที่คนไทยกับพม่าจะทำธุรกิจร่วมกันมีหลายช่องทางมาก คือ สินค้าบ้านเราอย่างหนึ่งเริ่มจากที่ว่าคุณภาพชีวิตของเขาเป็นขั้นพื้นฐานส่วนของเราผ่านขั้นกลางมาแล้วเพราะฉะนั้นอุตสาหกรรมขั้นพื้นฐานของบ้านเราไปลงที่พม่าได้หมด อุตสาหกรรมขั้นพื้นฐาน เริ่มจากอาหาร เรื่องรสชาติเป็นที่ยอมรับอยู่แล้ว เครื่องปรุงรสสำเร็จรูปอย่างเช่น คนอร์ ผงปรุงรสต่างๆ น้ำพริก เครื่องนึ่งหมั บารักชาโลก ที่อยู่อาศัย ปัจจัยสี่ พื้นฐานพวกนี้ไปได้หมด คนพม่าอยากได้วัสดุ

ก่อสร้าง สิ่งปลูกสร้าง สกรูตัวน็อต ตัวยึด กุญแจ ที่ติด ในเรื่องของสิ่งก่อสร้างที่อยู่ออาศัยก็ไปได้หมดเหมือนกัน เสื้อผ้าแฟชั่น คนพม่าเริ่มมีการเปลี่ยนมาสวมใส่กางเกงยีนส์มากขึ้น เราเป็นผู้ผลิตยีนส์แบรนด์ดังทั่วโลก ถ้าเราสามารถเปลี่ยนให้คนพม่าหันมาสวมใส่กางเกงยีนส์ได้ ประเทศพม่ามีประชากร 50 ล้านคน สามารถทำให้เป็นตลาดที่ตลาดน้องกับเมืองไทยได้เลยในเรื่องของเสื้อผ้า ไทยเป็นศูนย์กลางของดีไซน์แฟชั่น ปัจจุบันในแถบนี้ไม่ใช่เกาหลี (เรื่องสโตร์อาจจะเป็นเกาหลี) แต่ศูนย์กลางแฟชั่นที่ดีไซน์นั้นออกจากเมืองไทย เพราะชาวต่างชาติมาซื้อที่เมืองไทยกันมากเราเห็นได้ที่ห้างแพตตินัมจะได้ยินภาษาที่หลากหลายไม่ได้มีเฉพาะภาษาไทยเท่านั้น แต่มีทั้งภาษาฟิลิปปินส์ พม่า ลาว เวียดนาม ประเทศแถบนี้มาสินค้าไปจากไทย เพราะมันเป็นไฮสที่เข้าใจวัฒนธรรมภูมิภาคแถบเดียวกัน ไฮสมีความใกล้เคียงกัน มีอะไรเหมือน เข้าใจกันหลายๆ อย่าง

อุตสาหกรรมที่มีแนวโน้มไปได้ดีในพม่าอีกก็คือ กลุ่มสินค้าแฟชั่นไม่ว่าจะเป็น รองเท้า เครื่องหนัง และอัญมณี ซึ่งเรามีความสามารถในเรื่องการออกแบบ เราก็นำเข้าอัญมณีของเขามาดีไซน์มาออกแบบในบ้านเราคือบางอย่างเราก็ไปเพื่อขาย บางอย่างเราก็ไปเพื่อซื้อวัตถุดิบกลับมา วิธีไปพม่าที่ไปลงทุนรอบข้างมีอยู่ 2 อย่าง คือไปใช้วัตถุดิบเขาหรือไปใช้รีสอร์ท รีสอร์ท หมายถึงถ้าทรัพยากรธรรมชาติกับแรงงานที่เขามีและต้นทุนยังถูกอยู่ก็สามารถจะหลบตรงนี้ได้ ส่วนเมืองไทยก็ทำชิ้นงานที่แพงขึ้นมีความละเอียดมากขึ้น

แม้ชาวพม่านิยมหิ้วปืนโตนำอาหารไปกินที่ทำงานที่โรงเรียน

การลงทุนเปิดร้านอาหารที่พมามีโอกาสเติบโตได้

ร้านอาหารคนแน่นตลอด ถ้าทำแล้วรสชาติดี ธุรกิจของเขากำลังโตแบบนี้เชื่อว่าต่อไป ถ้าเปิดประเทศเต็มที่ธุรกิจก็จะโตมากขึ้นอีกเช่นกัน อย่างที่กล่าวแล้วว่า คุณภาพชีวิตของเขายู่ขึ้นพื้นฐาน เพราะฉะนั้นอุตสาหกรรมแค่พื้นฐานง่ายๆ อย่างโรงงาน โรงน้ำดื่มสามารถไปได้อย่างน่าแข็ง วิธีกินน้ำแข็งหน้าตลาดสด คือจะมีถุงแขวนเอาไว้ แล้วเอาน้ำแข็งก็ใส่ไว้และข้างล่างมีถังรอเวลาที่จะกินคือตักน้ำราดที่น้ำแข็งแล้วรอน้ำไหลผ่านน้ำแข็งหยดลงมาที่แก้วคล้ายวิธีการชงกาแฟโบราณที่ผ่านผ้าขาวบางที่เรียกว่าถุงกาแฟบ้านเรานั้นแหละ นี่คือการกินน้ำแข็งของคนพม่า ถามว่าโรงงานน้ำแข็งตั้งได้ไหม ได้แต่ต้องระวังเรื่องไฟที่ดับบ่อยนี่คือจุดอ่อนและเครื่องดื่มประเภทต่างๆ ที่เราเป็นผู้ผลิตเองสามารถไปลงทุนที่พม่าได้เหมือนกัน จะไปทำในรูปของการลงทุนเองหรือนำเอาสินค้าเข้าไปตลาดเขาก่อน นำไปให้เขาบริโภคจนเป็นที่ยอมรับแล้วสร้างแบรนด์จนเมื่อติดแบรนด์ไทยแล้วจึงเริ่มลงทุนก็ได้ อย่างปืนโตตราหัวม้าลายครองตลาดจนกลายเป็นสินค้าแฟชั่นไปแล้ว แบบนี้ถือได้ว่าเป็นการทางการตลาดที่ถูกต้อง หรือบ้านเขามีวัดฤดูบิเยอะเราซื้อมานำมาแปรรูปและส่งต่อก็ทำได้

ธุรกิจประเภทไหนในพม่าที่นักลงทุนไทยให้ความสนใจ

อาจจะเป็นแหล่งวัตถุดิบในการผลิตผลทางการเกษตรหลายๆ ตัวอย่าง เช่น พืชตระกูลถั่วต่างๆ เพราะว่าทางเกษตรในพม่ายังมีความเป็นธรรมชาติอยู่มาก เกษตรกรของพม่ายังไม่มีความรู้เรื่องสารเคมีกันมากนัก แต่ถ้าจะใช้ก็จะเป็นส่วนน้อยและเขายังไม่เปิดประเทศอย่างเต็มที่ เพราะฉะนั้น ดินก็จะเป็นดินธรรมชาติและสิ่งธรรมชาติอย่างเช่น กุ้ง ซีฟู้ดทำมา 10 ปีแล้ว จนถึงขณะนี้ผู้ผลิตกุ้งขมรมเลียงกุ้งที่นั่น ในเรื่องชา ชาของพม่าดีกว่าชาของไทย ชาชง ชาจีน พมามีชื่อมากกว่าเพราะแผ่นดินของเขาตั้งอยู่บนพื้นที่สูงกว่าประเทศของเรา เพราะฉะนั้นการปลูกชาข่มจะได้ดีกว่า แล้วที่เราเห็นชาข่มห่อต่างๆ จากทางเหนือนั้นก็นำเข้ามาจากพม่า นอกจากชาข่มก็จะเป็นสินค้า พวกอัญมณีต่างๆ น่าจะไปได้ดี คือในรายละเอียดต้องไปดูว่าพื้นที่บ้านเขาปลูกอะไรได้บ้าง คนของเขาพร้อม เมื่อเขาปลูกแล้วเราจะแปรรูปอย่างไรให้มันสร้างคุณค่าเพิ่มขึ้นมา หรือจะแปรรูปเบื้องต้นแล้วมาทำต่อคือต้องไปสอนวิธีที่ถูกต้องให้เขาทำให้ถูกต้องแต่ต้นเราก็จะได้วัตถุดิบที่มีคุณภาพ และราคาที่ถูกต้องทุนต่ำ เพราะฉะนั้นอุตสาหกรรมทำกระป๋อง อุตสาหกรรม Packaging และ Printing งานพิมพ์ งานเขียน งานพิมพ์สี ไปได้หมดเหมือนกันเพราะพม่ายังไม่มี

ประเทศพม่ากำลังเปิดและถ้าเราได้ไปเปิดเรื่องการศึกษา เรื่องไอที ก็น่าจะเป็นโอกาสที่ดีสำหรับเราที่ได้เป็นผู้เข้าไปช่วยผลักดันให้ประเทศพม่าเติบโตและพัฒนาได้เร็วขึ้น

สิ่งที่ต้องระวังในการทำการค้ากับพม่า

ถ้าไทยไปตอนนี้ เหมือนเราไปร่วมช่วยพม่าพัฒนา ร่วมสร้างสอนสิ่งดีๆ ให้พม่า เหมือนเรามีความจริงใจ ถ้าไปตอนที่เขาพัฒนาดีแล้ว มันไม่ใช่เพื่อนที่จริงใจ เหมือนเราไปฉวยโอกาสอย่างเดียว แล้วสิ่งที่พม่ากลัวคือกลัวคนไทยไปทำร้ายเขาเป็นสิ่งที่เราต้องระวังมากๆ

วัฒนธรรมของเรากับพม่าจะมีปัญหาในการลงทุนร่วมกันไหม

วัฒนธรรมไทยกับพม่ามีความใกล้เคียงกัน อยู่ในรูปแบบเดียวกัน พฤติกรรมการบริโภค การรับรู้ความจริงใจ ปัญหาอยู่ที่ความจริงใจเราต้องมิให้เขามากกว่า เพราะคนพม่าเขามีความมั่นใจในสินค้าของเขา อย่างเช่น ถ้าไม่ใช่กางเกงในผู้ชายยี่ห้ออรอสโซ่คนพม่าจะไม่ใส่ เพราะเขาเชื่อตามโฆษณาที่ว่าเขาจะไม่แข็งแรง จะไม่เก่งเหมือนนักมวยไทย เพราะว่าเขาดูมวยไทย กลายเป็นแฟนที่ขายดีและนี่คือสิ่งที่พม่าซึมซับไป

ข้อเสนอแนะในการลงทุนที่คนไทยไม่ควรมองข้าม

เรื่องที่คนไทยไม่ควรมองข้ามในการลงทุนกับประเทศพม่า หรือแม้แต่ประเทศต่างๆ ในแถบนี้ มี 2 ประเด็นคือ

ประเด็นที่ 1 คนไทยต้องเปลี่ยนเจตคติในอดีตและเรื่องประวัติศาสตร์ที่มาเป็นตัวบล็อกการค้า เราควรเป็นเพื่อนกันช่วยกันมากกว่า และที่สำคัญคือเราเป็นคนที่น่าเชื่อถือศาสนาพุทธ ยึดหลักปฏิบัติตามหลักพุทธศาสนาเหมือนกัน

ประเด็นที่ 2 คนแถบอาเซียนเขาศรัทธาและมีความเชื่อมั่นในประเทศไทย เพราะฉะนั้นอย่าทำลายให้ความศรัทธาและความเชื่อมั่นหายไป โดยการไปสอนสิ่งผิดๆ สิ่งที่ไม่ดีไม่ถูกให้กับเขาควรกลัวคนของเรามากกว่าที่จะกลัวคนของเขา

เราควรเปลี่ยนความคิด เปลี่ยนมุมมองใหม่ดีกว่า ถ้าเราค้ากับคนอาเซียนกันเอง ซึ่งเขารักในตัวสินค้าไทย ชอบสินค้าไทยเราไม่ต้องเสียเวลาสร้างแบรนด์เขาเชื่ออยู่แล้ว แค่ว่าไปที่ประเทศนั้นๆ แสดงความเป็นเจ้าของแบรนด์ เจ้าของสินค้าไทย และมีส่วนร่วมในการพัฒนากับเขา เท่านั้น ก็สามารถได้ยอดขายกับเงินกลับบ้านเหมือนกัน เพราะคนแถบนี้เขาสามารถซื้อได้ โปรดทราบว่า

คนพม่าซื้อของสี่ล้อของนางรมของชลบุรี ตราแม่ครัว ตราฉลากทองขนาดขวดกลาง ราคาขายที่ไทยขวดละ 24 บาท แต่พอไปวางขายที่พม่าแล้วคำนวณเป็นเงินไทยราคาขายขวดละ 42 บาท คนจนกว่าต้องกินของแพงกว่า ถ้าเจ้าของสินค้าแสดงตัวว่าเป็นเจ้าของ ยากได้ตัวแทนจำหน่าย เขาก็ไม่ต้องวิ่งซื้อจากชายแดน แล้วนำไปขายที่บ้านเขา ซึ่งได้ราคาที่สูงกว่าบ้านเรา ในเมื่อเรารู้ว่าคนพม่านิยมใช้สินค้าไทยของเราและราคาที่ขายมันได้ราคาดีกว่าขายในเมืองไทย แล้วทำไมเจ้าของสินค้าถึงไม่ไปสำรวจดู ไม่ไปรับรู้ว่าสินค้าของเรามันสามารถไปขายตลาดที่พม่าได้ดี แล้วถ้าเราได้ไปเจรจากับเขาไปตกลงทำการค้ากับเขา แล้วบอกเขาว่าเขาอาจจะได้ราคาสินค้าที่ถูกต้องกว่าเดิมอีก เพราะเขารับเข้าสินค้าจากเราที่เป็นผู้ผลิตโดยตรง สินค้าก็จะกลายเป็นที่ยอมรับมากขึ้นซึ่งมันเท่ากับว่าสามารถยึดครองตลาดแถบนี้ได้ อันนี้คือกลยุทธ์ที่คนไทยต้องทำ ภาครัฐมองเห็น แต่ภาคเอกชนต้องเดิน ก็คือมารวมตัวกันไปเป็นกลุ่ม แล้วจะได้ผลออกมา

บทบาทของสำนักพัฒนาการจัดการอุตสาหกรรม

บทบาทหน้าที่ของสำนักพัฒนาการจัดการอุตสาหกรรม ก็คือการพัฒนาธุรกิจทำธุรกิจให้เป็นระบบที่ดีสามารถลดต้นทุนได้ด้วยตัวเองในระยะยาวรวมทั้งการพัฒนาบุคลากรในโรงงาน อันนั้นคือความชัดเจนของตัวมันเอง ซึ่ง ประเด็นที่ 1 ก็คือการพัฒนาธุรกิจให้เป็นระบบจากระบบก็ทำให้คนสามารถทำเรื่องลดต้นทุนได้อย่างถูกวิธีอย่างมีวิธีการที่ถูกต้องตามหลักการและอยู่กับคน และทำให้คนอยู่ในระบบธุรกิจได้อย่างยั่งยืน นั่นคือเชิงพัฒนาตัวธุรกิจ ประเด็นที่ 2 คือพัฒนาบุคลากรของโรงงานให้มีวิธีคิดวิธีทำที่เป็นวิทยาศาสตร์ คือมีเหตุผล รู้จักการวางแผน รู้จักเรื่องการเตรียมการ รู้จักการสั่งการ รู้จักการปรับปรุงพัฒนา และภูมิใจกับผลงานของตัวเองนั่นคือตัวหลัก ประเด็นที่ 3 ส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มแล้วพัฒนากลุ่ม และเชื่อมั่นในระบบการเติบโตเป็นกลุ่มว่าจะเป็นระบบธุรกิจในยุคต่อไปที่คนไทยไปไหนต้องไปเป็นกลุ่มและเข้มแข็งทั้งกลุ่ม เพราะฉะนั้นถ้ามาเข้าร่วมที่สำนักพัฒนาจะมีเรื่องตอบสนอง 3 เรื่องคือ 1) พัฒนาธุรกิจ 2) พัฒนาคคน 3) พัฒนากลุ่มธุรกิจ ในรูปของคลัสเตอร์ที่เข้มแข็งและเป็นหลักวิธีโดยใช้หลักการกระบวนการทางธุรกิจอย่างมืออาชีพ

โครงการ MDICP ที่ทำอยู่ทุกปี สามารถลดต้นทุนปีหนึ่งไม่ต่ำกว่า 5-6 ร้อยล้านบาท เพิ่มผลิตผลปีละ 1,000 กว่าล้านบาท แล้วรูปแบบของ MDICP มีให้เลือกตั้งแต่ จะทำ 2 แผนจนถึง 4 แผน ก็ได้โครงการมีแผนรวมประมาณทั้งหมด 12 แผน นี่ก็ MDICP หรือ โครงการคลัสเตอร์ โครงการ TF โครงการพัฒนาบุคลากรภาคอุตสาหกรรม ซึ่งโครงการเหล่านี้ล้วนมีชื่อและได้รับ

ความสนใจในกลุ่มผู้ประกอบการที่ได้เข้าร่วมโครงการกับสำนักพัฒนาการจัดการอุตสาหกรรม และโครงการใหม่ที่กำลังโปรโมทพยายามจะทำก็คือเรื่องของ Supply Chain Leader แปลเป็นไทยว่าการพัฒนาผู้นำห่วงโซ่อุปทาน คือ การพัฒนาผู้นำการสร้างมูลค่าธุรกิจ ซึ่งโครงการนี้น่าจะไปได้ดีเพราะว่าดูจากที่ไปทำแล้วคือ Supply chain มันจะมี 2 แบบคือ Supply chain ในระบบธุรกิจ คือการไปเกี่ยวข้องกับต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ แต่ละกลุ่มก็สร้างมูลค่าเพิ่ม แบบนั้นคือการพัฒนาเชิงระบบ กับพัฒนาในองค์กรธุรกิจ คือถ้าเป็นภายในองค์กรธุรกิจมันจะเกี่ยวข้องกับเรื่องของโครงสร้างองค์กรคือการบริหารจัดการทั่วไป พูดเรื่อง HR เรื่องของการพัฒนาคนในธุรกิจว่าเป็นยังไงพัฒนาเรื่องของการกระบวนการจัดซื้อจัดหา การทำต้นทุนให้มันถูกลงแล้วมาพัฒนากระบวนการ (Process) ของธุรกิจตั้งแต่เรื่องของการตลาด การผลิต การเงิน การเกณฑ์วัตถุดิบ และการควบคุมคุณภาพเพราะฉะนั้นพอตัวพวกนี้ถูกทำภายในให้เป็นเรื่องเดียวกัน มีการตั้งปัญหา ค้นหาปัญหาออกมาและสามารถ แก้ได้เป็นจุดๆ สิ่งนี้คือเทคนิค เพราะฉะนั้น Value chain คือคุณค่าที่เกิดขึ้นแต่ละช่วงของธุรกิจที่ทำมาไม่ว่าจะเป็นเรื่องของสร้างมูลค่าเพิ่ม การทำนวัตกรรมให้มันเกิดขึ้นเรื่องใหม่ๆ การลดต้นทุน เรื่องพวกนี้สามารถจะทำให้องค์กรเข้มแข็งและอยู่ได้อย่างยั่งยืนระยะยาว

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ประกอบการ

ให้นักธุรกิจไทยใช้หลักการทางวิทยาศาสตร์มาบริหารจัดการโรงงาน อย่าทำธุรกิจบนความรู้สึกแล้วไม่เก็บข้อมูล บ้านเรายังทำธุรกิจแบบไม่อิงตัวเลข ไม่มีการจดสถิติ トラバドที่ไม่มีข้อมูลทางตัวเลข ไม่มีข้อมูลทางสถิติ ไม่ว่าต้นทุนในการผลิตอยู่ที่เท่าไร ไม่รู้ว่าจะทำให้ดีกว่าเดิมได้อย่างไร แต่ถ้ารู้เรื่องตัวเลขพวกนี้จะรวมมากกว่านี้อีก ที่ต้องมีสถิติ ต้องมีการจดบันทึกก็เพื่อจะได้รู้ว่าคนอื่นดีอย่างไร แล้วเราจะมีเท่าเขาต้องทำอย่างไร จะให้ดีกว่าต้องปรับปรุงอย่างไร ธุรกิจก็คือการแข่งขันเปรียบธุรกิจกับกีฬาถือว่าธุรกิจคือกีฬาที่ทำอย่างไรจะอยู่ได้อย่างยั่งยืนในระยะยาว เพราะฉะนั้นนักสถิติถึงต้องหาวิธีฝึกนักกีฬาแบบใหม่ๆ ก็เหมือนกับนวัตกรรมธุรกิจที่ต้องมีแบบใหม่ๆ และต้องมีอยู่ตลอด

อีกเรื่องคือ หลักการทำธุรกิจในต่างประเทศ คือการนำเอาสินค้าไปให้เขารู้จัก ไม่ว่าจะเป็นโปรโมชัน หรือจะด้วยวิธีไหนก็ได้ พอเขาได้ข้อมูลจนรู้จักและยอมรับในตัวสินค้า และให้เขาได้ทดลองใช้ ถ้าเขาใช้เขาติดใจในคุณภาพแล้ว เขาก็จะเกิดการศรัทธาเชื่อมั่น แล้วเขาก็จะเป็น Brand Royalty คือเป็นลูกค้าที่ยั่งยืนถ้าซื้อซ้ำซื้อซ้ำแบบไม่เปลี่ยนใจ トラバドที่ยอดซื้อไม่เปลี่ยน

ยอดชายโตจนได้ระดับหนึ่ง เราถึงจะเข้าไปตั้งโรงผลิตจริงๆ ในบ้านเขา สำหรับอุตสาหกรรมผลิตบางอย่าง แต่ถ้าอุตสาหกรรมที่ต้องการแรงงานราคาเป็นธรรม ราคาถูก ต้นทุนต่ำหนอยไปบ้านเขาไปสอนเทคนิคเขา อย่างนั้นเขาชอบอยู่แล้ว เพราะว่าเราได้ไปสอนเรื่องวิธีการทำงาน สอนวัฒนธรรมการทำงาน คนพม่าที่เข้ามามีความต้องการที่จะเป็นตัวแทนจำหน่ายทุกอย่างที่คนไทยมีอยากเจริญเหมือนคนไทย อยากพัฒนาคนพม่าเป็นเหมือนคนไทย ซึ่งเราก็มีความต้องการให้เขาเป็นอย่างนั้นเหมือนกัน แต่ในขณะเดียวกัน เขาเองก็ต้องพัฒนาตามขั้นตอนของการพัฒนาที่ละขั้นเช่นกัน

จุดอ่อนของคนไทยคือเรื่องภาษา ให้คนไทยเราศึกษาภาษาต่างประเทศอื่นบ้าง ไม่ใช่เฉพาะภาษาอังกฤษเพียงอย่างเดียว ภาษาท้องถิ่นรอบข้างก็ควรจะเรียนรู้ ตอนนี้ดีใจว่ามีพม่า เวียดนาม ลาว จีน มาเรียนภาษาไทยเยอะแยะไปหมด แต่ในขณะที่คนไทยไม่เคยเรียน ไม่เคยศึกษาภาษาพวกเขาเลย ต่อไปในอนาคตเวลาทำการค้ามันก็เหมือนกับรู้เขารู้เราและเข้าใจภาษาของเขา เขารู้และเข้าใจภาษาของเรา แต่ปัจจุบันมันเป็นแบบว่าเขารู้เราแต่เราไม่รู้เขา และจะเสียเปรียบเพราะเท่าที่ทราบมาตอนนี้ลูกหลานคนพม่าถูกส่งมาเรียนที่เมืองไทย แล้วเราเองควรที่จะต้องเริ่มเรียนรู้ภาษาของประเทศเพื่อนบ้านเขาบ้างแล้ว เพราะการค้าไม่ใช่ทำวันเดียวเจออครั้งเดียว แต่มันเป็นการทำการค้าได้มันต้องเจอกันอีกหลายๆ รอบ เพราะฉะนั้นเพื่อเป็นการเตรียมตัวเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนเราคนไทยจึงควรที่ศึกษาเพื่อที่จะได้มีความรู้และเข้าใจในภาษาของประเทศเพื่อนบ้านซึ่งเป็นสิ่งที่คนไทยควรศึกษาและเห็นความจำเป็นอย่างยิ่งवाद

ใครขอแนะนำว่า ผู้แนะแนวและให้คำปรึกษา (Guidance & Counseling) ที่ดีที่สุดคือ สำนักพัฒนาการจัดการอุตสาหกรรม กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ถนนพระรามที่ 6 เขตราชเทวี กทม. 10400 โทร. 02-2024560, 089-2041475

“เข้าโครงการ Business Matching in Myanmar กับกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม มีเจตนาต้องการไปดูสภาพแวดล้อมโดยทั่วไปในประเทศพม่า ต้องการให้ไปดูความเป็นอยู่ว่าเขากินอะไร นิยมอะไร ชอบรสชาติแบบไหน ที่พม่าก็มีรสแน็กเหมือนกัน แต่ประชาชนของพม่า มีข้อจำกัดคือเงินที่จะซื้อสแน็กมีน้อย

แต่ก็เริ่มมีห้างสรรพสินค้ามาเปิดบ้างแล้ว โอกาสของเราก็เริ่มมากขึ้น ผลิตภัณฑ์ที่เรานำมาเสนอขายคือ ซีเรียลอาหารเช้าแบรนด์ที่ขายอยู่ในพม่ามี 2-3 แบรนด์ เป็นแบรนด์ของคนไทย ดูแล้ววัฒนธรรมของเขาไม่กินซีเรียลเป็นอาหารเช้า ไม่ดื่มนม อาจต้องเปลี่ยนจากซีเรียลมาเป็นสแน็ก เรามีผลิตภัณฑ์วางขายในพม่าอยู่บ้างออร์เดอร์ที่ขายอยู่มีเรื่อยๆ ไม่ถึงกับโต แต่คิดว่าน่าจะโตขึ้นสัก 15-20% การมาดูตลาดที่พม่ากับกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ทำให้เราคิดว่าเราน่าจะทำ Promotion ร่วมกับพม่าบ้าง ส่วนการทำ Matching ที่กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมจัดขึ้นเป็นสิ่งดี แต่การพูดคุยกัน 1-2 ชั่วโมง ยังดูกันไม่ออกว่าธุรกิจเขาเป็นอย่างไร แต่การออกไปได้พูดคุยกับคนพม่าก็พอจะรู้ว่าเขาชอบอะไร ไม่ชอบอะไรผู้ประกอบการไทยอยากได้ข้อมูลการนำเข้าอาหารของพม่า ข้อจำกัดเรื่องกฎหมาย และอะไรที่เราควรต้องระวังบ้าง อย่างเช่นเรื่องการจดทะเบียนการค้าที่พม่าจดทะเบียนการค้ากันแค่ 10 วัน ผู้ประกอบการด้านอาหารของไทยควรทำอย่างไร เราอยากได้ข้อมูลเหล่านี้”

จากสถาบันการศึกษาสู่ผลงานเชิงพาณิชย์

จาก E-Marketplace ถึง AECmarket²

จากการเปิดตลาดกลางออนไลน์ E-Marketplace ศูนย์กลางการซื้อขายภาคการผลิตสู่การทำ Road Map SMEs เตรียมความพร้อมสู่ตลาด AEC นำภาคการผลิตสร้างสัมพันธ์พม่าและลาวเชื่อมโยงเครือข่ายหาแหล่งผลิตที่มีศักยภาพขยายตลาดรองรับสินค้าในอาเซียนเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน

¹ ปาณทิพย์ เปลี่ยนโมที (2555 พฤศจิกายน - ธันวาคม) “จับคู่เจรจาธุรกิจไทย-พม่า” วารสารอุตสาหกรรมสาร 54(6) : 39

² ธีรยุทธชัยโชติ (2555; พฤศจิกายน - ธันวาคม) “จาก E-Marketplace ถึง AEC Market.” วารสารอุตสาหกรรมสาร 54(6) : 36 - 37

ตามที่กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ร่วมกับ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ จัดทำโครงการ E-Marketplace ซึ่งเป็นตลาดกลางรวบรวมสินค้าและร้านค้าหรือบริษัท โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาคการผลิต เพื่อเป็นสื่อกลางในการซื้อขายสินค้าระหว่างกัน โดยรูปแบบของ E-Marketplace จะเป็นการบริการในรูปแบบของเว็บไซต์ ที่เปิดให้บริการโดยผู้ประกอบการ สามารถนำ ข้อมูลธุรกิจ ข้อมูลสินค้าไปใส่ไว้ใน E-Marketplace ในรูปแบบของการสร้างเว็บไซต์ แค็ตตาล็อกสินค้า ซึ่งมีระบบอัตโนมัติแปลเป็นภาษาต่างๆ ได้ถึง 30 ภาษา โครงการดังกล่าวได้ดำเนินการต่อเนื่องมาประมาณ 5 ปี จนถึงปัจจุบันมีผู้ประกอบการภาคการผลิตเข้าร่วมแล้วถึง 7,000 ราย

ภควัต รักศรี ผู้จัดการงานวิจัยสู่เชิงพาณิชย์ สำนักวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ร่วมดำเนินการโครงการ E-Marketplace กล่าวว่า ปัจจุบันกระทรวงอุตสาหกรรมได้ดำเนินโครงการเตรียมความพร้อมและสร้างเครือข่ายความร่วมมือภาคอุตสาหกรรมการผลิตเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) จากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว จึงจำเป็นต้องมีผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมต้อง เตรียมพร้อม ปรับตัว และยกระดับขีดความสามารถของธุรกิจ เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่กำลังจะเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในเชิงรับและเชิงรุก โดยผู้ประกอบการต้องมีความรู้ด้านต่างๆ เช่น ด้านการลงทุน ด้านแรงงาน กลยุทธ์ด้านการตลาดการเจรจาธุรกิจ มาตรฐานสินค้า กฎระเบียบ และข้อบังคับ เป็นต้น

ทางมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ได้ร่วมมือกับ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม จัดทำ AEC Road Map เพื่อจัดทำการประเมินและวิเคราะห์องค์การว่า มีความพร้อมสำหรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) เพียงใด และจัดทำเป็นแผนที่ยุทธศาสตร์ ซึ่งเปรียบเสมือนเข็มทิศในการกำหนดแนวทางในการเตรียมความพร้อมและก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ให้กับผู้ประกอบการ ซึ่งถือเป็นโครงการหลักที่ต่อเนื่องมาจากโครงการ E-Marketplace

โครงการ Road Map สำหรับ SMEs ผู้ผ่านการอบรมหลักสูตร "การเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Road map)" โครงการนี้ได้มีการจัดอบรมขึ้นทั่วประเทศ ทำกิจกรรมร่วมกับศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาคต่างๆ เพื่อให้ผู้ประกอบการมีความรู้ในการเชื่อมโยงเครือข่าย (joint network) ซึ่งมีผู้ประกอบการเข้าร่วมประมาณ 8,000 ราย และในขั้นตอนนี้ ได้คัดเลือกผู้ประกอบการที่มีศักยภาพจำนวน 40 ราย ไปตามโครงการเชื่อมโยงเครือข่ายที่สหภาพ

เมียนมาร์และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

การเชื่อมโยงเครือข่ายธุรกิจดังกล่าว เป็นการติดต่อในระหว่างกลุ่มต่อกลุ่ม เพื่อที่จะได้ฐานการเชื่อมโยงที่กว้างได้ปริมาณมากตรงวัตถุประสงค์ ดีกว่าการให้ผู้ประกอบการติดต่อกันเองในลักษณะ business matching ตัวแทนฝ่ายลาวและพม่าก็จะเชื่อมโยงกับเราในลักษณะองค์กรที่เป็นตัวแทนผู้ประกอบการ องค์กรการค้าเช่นเดียวกัน ซึ่งจะได้ประโยชน์ที่กว้างขวางกว่า"

ช่องทางในพม่า ผลิตเพื่อจำหน่ายในพื้นที่

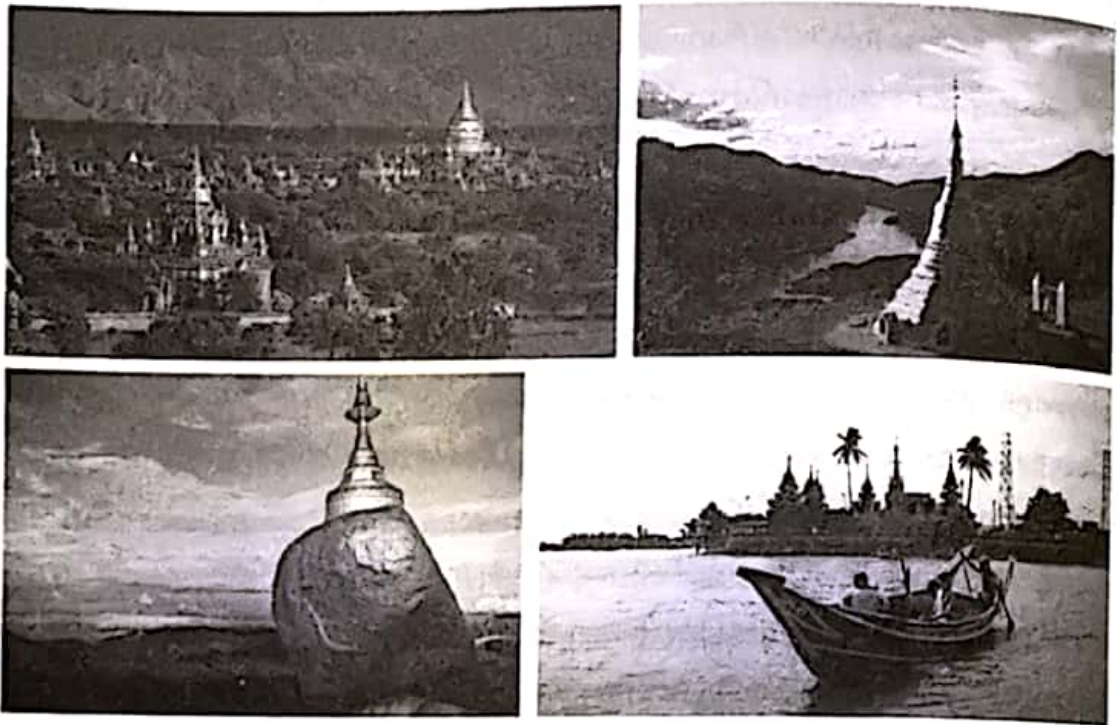
สหภาพเมียนมาร์ เน้นที่ผู้ประกอบการ 4 กลุ่มหลักคือ กลุ่มอาหาร กลุ่มวัสดุก่อสร้าง ยานยนต์ และไฟฟ้า และ อิเล็กทรอนิกส์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ หาช่องทางในการจัดจำหน่ายหา partner คู่ค้า หาแหล่งวัตถุดิบ ตลอดจนหาช่องทางในการร่วมทุน (Join Investment) ระหว่างกัน เนื่องจากค่าแรงของสหภาพเมียนมาร์มีราคาถูกมาก เพียงแค่วันละ 50-70 บาทเท่านั้น เหมาะสำหรับการขยายฐานการผลิตเพื่อจำหน่ายในพื้นที่

"ความเป็นจริงที่นักธุรกิจไทยต้องตระหนักในสถานการณ์ของพม่าในตอนนี้ คือ การที่เราคิดว่าเราจะเข้าไปเป็นผู้นำ (Leader) ในทุกๆ ด้านนั้นเป็นเพียงแค่ว่าความคิด ต้องทราบว่าพม่าในปัจจุบันกำลังเร่งพัฒนาอย่างหนักและมีที่ท่าว่าจะแซงเวียดนามด้วยซ้ำ แม้ที่นักธุรกิจชาวยุโรปเข้าไปติดต่อปูพื้นฐานการลงทุนในพม่าเป็นจำนวนมาก แม้ระบบสาธารณูปโภคยังต้องพัฒนาอีกมาก แต่ในอีกปีสองปีนี้ พม่าจะพัฒนาอย่างก้าวกระโดดด้วยปัจจัยหลายๆ ประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การมีโอกาสได้เป็นเจ้าภาพในการจัดแข่งขันกีฬาซีเกมส์ในปี พ.ศ. 2556 ก็จะเป็นตัวกระตุ้นการพัฒนาสาธารณูปโภคในพม่าได้เป็นอย่างดี"

ข้อได้เปรียบของพม่าคือ ชาวพม่าชอบและมีทัศนคติที่ดีต่อสินค้าไทยเมื่อเทียบกับสินค้าของจีน เนื่องจากคุณภาพสูงกว่า โดยเฉพาะชิ้นส่วนยานยนต์ เครื่องใช้ไฟฟ้า แต่นักธุรกิจที่จะเข้าไปเชื่อมโยงเครือข่ายในสหภาพเมียนมาร์ ควรจะทำการสำรวจพื้นที่ Site survey เพื่อศึกษารายละเอียดให้ได้ข้อมูลตามความเป็นจริงก่อน หากจะผลิตสินค้าเพื่ออุปโภคบริโภคควรจะใช้เมียนมาร์เป็นฐานการผลิตและส่งออกจำหน่ายยังประเทศไทย เพราะสินค้าอุปโภคบริโภคในพม่ามีราคาถูก แต่สำหรับชิ้นส่วนยานยนต์สามารถใช้เป็นตลาดรองรับสินค้าได้เป็นอย่างดี และสามารถทำราคาได้

การทำธุรกิจในพม่าจำเป็นต้องใช้ความสัมพันธ์ที่ดีกับคนในพื้นที่และแนะนำต่อๆ กันไป เพราะคนพม่าเชื่อมั่นในวิธีการสร้างความสัมพันธ์มากกว่าการติดต่อแบบเป็นแบบแผน นอกจากนี้

พม่ายังติดปัญหาด้านการนำเงินออกนอกประเทศ เพราะมีการตรวจเช็คค่อนข้างละเอียด การใช้พม่าเป็นฐานการผลิตเพื่อจำหน่ายให้กับชาวพม่า จึงน่าจะดีกว่าการนำสินค้าไปจำหน่ายในพม่า

สถานที่อันงดงาม

ประเทศพม่าเต็มไปด้วยสถานที่อันสวยงามจากธรรมชาติ หากใครเคยได้เดินทางไปยังแม่น้ำสายสำคัญในพม่า จะต้องยืดยืนตะลึงในนาที่แรกที่เห็น เพราะขนาดของแม่น้ำใหญ่กว่าแม่น้ำเจ้าพระยาหรือแม่น้ำสายใหญ่ๆ ในประเทศไทยหลายเท่า ไม่ว่าจะเป็นแม่น้ำสาละวินในรัฐกะเหรี่ยง แม่น้ำอิรวดีจาก ดันน้ำในรัฐคะฉิ่น ไหลผ่านเมืองมณฑลทะเลลงไปยังภาคกลางของพม่า หรือแม่น้ำคาราดานในรัฐอาระกัน ความกว้างใหญ่ของแม่น้ำจากปากหนึ่งไปอีกปากหนึ่งเรียกว่า สุดลูกหูลูกตาเลยทีเดียว คลื่นขนาดยักษ์ที่เรือได้คลื่นในแม่น้ำอาระกันทำให้รู้สึกเหมือนอยู่กลางทะเลน้ำลึกมากกว่าแม่น้ำ ธรรมชาติในพม่าช่างยิ่งใหญ่และอลังการ

ความงดงามอีกอย่างหนึ่งที่ได้เห็นทั่วไปในพม่า คือ ศาสนสถานของประชาชน ศาสนาต่างๆ ทั้งพุทธ คริสต์ อิสลาม หรือฮินดู รวมไปถึงเมืองท่องเที่ยวชื่อดังอย่างเมืองพุกาม ใครได้ไปเยือนย่อมรู้สึกประทับใจ และกดชัตเตอร์บันทึกภาพไว้ทุกมุม

อาหารหลากหลายชาติพันธุ์

อาหารในประเทศพม่ามีความหลากหลายตระการตาไม่น้อยไปกว่าอาหารไทย หากเดินไปในตลาดจะมองเห็นขนมหน้าตาสีสันน่ากินมากมาย ตลาดแต่ละแห่งมีขนมแตกต่างกัน ในพื้นที่กลุ่มชาติพันธุ์มักได้พบขนมหน้าตาแปลกๆ มีขนมในตลาดพมามากมาย

วัฒนธรรมอาหารในพม่าแตกต่างกันไปตามกลุ่มชาติพันธุ์และพื้นที่ถิ่นอาศัย ประชาชนในพื้นที่สูงใกล้ป่าเขา มักจะมีเมนูที่ได้จากป่า ประชาชนริมแม่น้ำมักจะมีเมนูปลาร่วมด้วยทุกมื้อ ประชาชนในเขตเกษตรกรรมมักมีเมนูพืชผักที่ปลูกไว้กินในครัวเรือน อาหารตามร้านแตกต่างจากอาหารตามบ้าน เพราะอาหารตามร้านมักทำปริมาณมาก ส่วนผสมของพืชผักพื้นบ้านจะน้อย แต่หากได้ทานอาหารตามบ้านก็จะพบว่า พืชผักที่นำไปปรุงอาหารมีความหลากหลายมากกว่า

ทุกๆ แห่งบนโลกนี้มีรอยยิ้มของเด็กๆ ปรากฏให้เห็นเสมอเช่นเดียวกับประเทศพม่า แม้แผ่นดินจะร้อนระอุไปด้วยไฟสงครามและความยากจนข้นแค้นกระจายอยู่ทุกหัวระแหง แต่เรายังได้สัมผัสกับความสดใสของเด็กๆ และมักบันทึกภาพอารมณ์อันหลากหลายของเด็กๆ

การศึกษาของพม่า

พม่าจัดการเรียนการสอนแบบ 5-4-2 เป็นขั้นพื้นฐาน (basic education) ประถมศึกษา เรียน 5 ปี ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น(middle)เรียน 4 ปี มัธยมศึกษาตอนปลาย (primary high) เรียน 2 ปี กระทรวงศึกษาธิการของประเทศพม่าเป็นผู้รับผิดชอบ มุ่งพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างแข็งขัน กรมการเทคนิค (Department of Technical) ดูแลการศึกษาทางด้านเกษตรกรรม และการอาชีวศึกษา (agricultural and vocational education) โครงสร้างการศึกษาของประเทศพม่า 5 ขวบเข้าเรียนอนุบาล 6 ขวบเข้าเรียนประถม 1 ถึงอายุ 9 ขวบ จบประถม 4 อายุ 10 ขวบ เริ่มเรียนมัธยมต้น ถึงอายุ 13 ปี จบมัธยมต้นซึ่งเรียน 4 ปี เรียนมัธยมปลาย 2 ปี อายุ 15 ขวบ ซึ่งเทียบเท่าชั้นที่ 10 มัธยมต้นจะเรียนการฝีมือ การประมง ซ่อมเครื่องยนต์ มัธยมปลายจะเรียนเกษตรกรรม วิศวกรรม หลังจากนั้นก็ให้เลือกศึกษาวิชาชีพระดับอุดมศึกษา เช่น เศรษฐศาสตร์ วิชาการศึกษาเกษตรกรรม วนศาสตร์ วิทยาศาสตร์คอมพิวเตอร์ ทันตแพทย์ นาฬิกา ศิลปะและวิทยาศาสตร์ และพาณิชย์กรรม

นอกจากนี้ยังพบว่า Education For All (EFA) ภายใต้ความดูแลของ UNESCO เป็นอีกหน่วยงานหนึ่ง ที่ให้ความช่วยเหลือทางด้านการศึกษากับประชาชนในประเทศพม่า โดยมุ่งหวังที่จะดำเนินแผนงานรวมทั้งสิ้นเป็นระยะเวลา 30 ปี ซึ่งแผนที่ใช้อยู่ในปัจจุบันคือ แผน Myanmar EFA National Plan of Action มีระยะการดำเนินการตั้งแต่ปี พ.ศ.2453 – 2558 โดยมีเป้าหมายและยุทธศาสตร์การดำเนินงานเพื่อเพิ่มโอกาสทางด้านการศึกษาให้แก่ประชาชน ดังตารางที่ 10

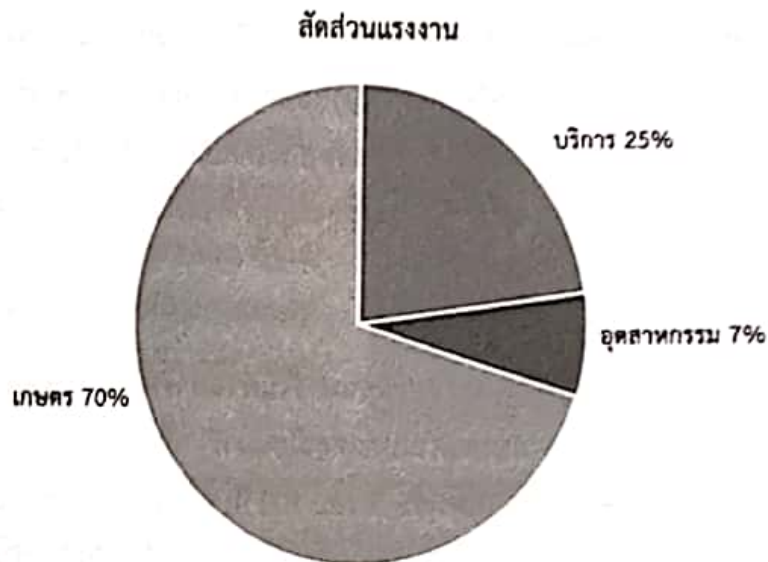
ตารางที่ 10 เป้าหมายและยุทธศาสตร์การดำเนินงานเพื่อเพิ่มโอกาสทางด้านการศึกษา

เป้าหมาย	ยุทธศาสตร์
1. การศึกษามีคุณภาพและมีการเข้าถึงการศึกษาเพิ่มขึ้น (การศึกษาขั้นพื้นฐาน)	1. พัฒนาและเพิ่มจำนวนโรงเรียนแก่เด็ก 2. สร้างโอกาสการศึกษาให้เท่าเทียมกัน 3. ลดการออกจากการเรียนกลางคัน กล่าวคือเพิ่มจำนวนผู้จบการศึกษาให้มากขึ้น
2. การศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย	4. ช่วยเหลือการพัฒนาการของเด็กปฐมวัย (0-5 ปี)
3. การศึกษาแบบไม่เป็นทางการและการศึกษาต่อเนื่อง	5. เพิ่มอัตราการรู้หนังสือ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาแบบไม่เป็นทางการ
4. การบริหารจัดการในด้านการศึกษา	6. ปรับปรุงการศึกษา รวมถึงข้อมูลสารสนเทศให้มีความทันสมัยมากขึ้น

ที่มา : การประชุม National EFA Coordinators Meeting ครั้งที่ 7 ระหว่างวันที่ 24-29 ตุลาคม 2549, กรุงเทพมหานคร อ้างอิงใน พรพิมล เมธิรพันธ์ (บรรณาธิการ), ล.ด. หน้า 87

นอกจากการดูแลให้การศึกษาแก่ประชาชนแล้ว ประเทศพม่ายังมีกระทรวงแรงงานเป็นหน่วยงานหลักในการดูแลทางด้านแรงงานแก่ประชาชน โดยจุดประสงค์หลักนอกจากดูแลและส่งเสริมให้คนมีงานทำแล้ว ยังต้องการให้แรงงานมีสิทธิเท่าเทียมกันอีกด้วย สำหรับสถานการณ์แรงงานในประเทศพม่านั้น Central Intelligence Office (CIA) ได้พยากรณ์ไว้ว่า ปัจจุบันสัดส่วนแรงงานในภาคต่างๆ ของประเทศพม่า เป็นไปตามแผนภาพที่ 16

แผนภาพที่ 16 สัดส่วนแรงงานในภาคบริการ ภาคอุตสาหกรรม
และภาคเกษตรของประเทศพม่า พ.ศ. 2544

ที่มา: The World Fact Book, Central Intelligence Office (CIA), November 2010 ต.หน้า 88

**บทบาทของห้องสมุดในประเทศเมียนมาร์ในด้านการพัฒนาองค์ความรู้
และกิจกรรมต่างๆ ของมูลนิธิอนุรักษ์และให้ความช่วยเหลือเรื่องหนังสือ
ของประเทศเมียนมาร์¹**

ประเทศเมียนมาร์เป็นอีกหนึ่งในประเทศที่ได้เปิดตัวสู่โลกภายนอกประมาณ พ.ศ. 2554 และเมียนมาร์กำลังเผชิญอุปสรรคที่ท้าทายหลากหลายในด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ แม้ว่ารัฐบาลปัจจุบันของเมียนมาร์ได้ทำการแก้ไขและปรับเปลี่ยนหลายสิ่งหลายอย่างเพื่อการพัฒนา ด้านทรัพยากรมนุษย์แล้วก็ตาม แต่ยังคงมีอุปสรรคที่ท้าทายอีกหลายประการที่ประเทศยังต้อง

¹ดร.ถัน ทอ คอง(Dr Thant Thaw Konug) บทบาทของห้องสมุดในประเทศเมียนมาร์ในด้านการพัฒนาองค์ความรู้ ใน วัฒนธรรม วิถีชีวิต (บรรณาธิการ) (2555). อ่านข้ามชาติ. กรุงเทพฯ สำนักงานอุทยานการเรียนรู้ หน้า 107-125. แปลจาก Role of Myanmar Libraries in Knowledge Development and Activities of Myanmar Book Aid and Preservation Foundation

เผชิญอยู่ กระทรวงศึกษาธิการ (Ministry of Education) และ กระทรวงสาธารณสุข (Ministry of Health) ของเมียนมาร์ ร่วมกับองค์กรพัฒนาเอกชน (Non-Government Organization) หรือที่เรียกทั่วไปว่า NGO ทั้งระดับภายในประเทศและระหว่างประเทศต่างๆ กำลังมีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนแปลง เช่น บทบาทของห้องสมุดในประเทศเมียนมาร์ในด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ บทบาทนโยบายการศึกษาเรื่องการพัฒนาองค์ความรู้และอุปสรรคต่างๆ บทบาทของมูลนิธิอนุรักษ และให้ความช่วยเหลือเรื่องหนังสือของประเทศเมียนมาร์ (Myanmar Book Aid and Preservation Foundation) และมูลนิธิฟื้นฟูห้องสมุดนาภิข (Nargis Library Recovery) ในการให้ความช่วยเหลือด้านการพัฒนาห้องสมุด

บทบาทของห้องสมุดในประเทศเมียนมาร์ในด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

ประวัติความเป็นมาของห้องสมุดในประเทศเมียนมาร์ เริ่มต้นขึ้นในสมัยราชวงศ์บากัน (Bagan) ในคริสต์ศตวรรษที่ 11-13 (ศตวรรษ = รอบ 100 ปี) ห้องสมุดส่วนมากในยุคนั้นมีความเกี่ยวข้องกับพระเจดีย์ หรือพระปรางค์ และวัดวาอาราม โดยนิยมเรียกกันว่า "ปีติกา - ตาอิก" (Pitika - Taik) ประกอบด้วยหนังสือที่ทำจากใบปาล์มหรือกระดาษหับ และเขียนด้วยลายมือ

ห้องสมุดสมัยใหม่ได้รับการพัฒนาขึ้นในยุคที่ประเทศอยู่ภายใต้การปกครองของอังกฤษ โดยห้องสมุดในยุคนั้นแบ่งออกได้เป็น 4 ประเภท ได้แก่

1. หอสมุดแห่งชาติ (National Library) และสาขาของหอสมุดแห่งชาติ
2. ห้องสมุดทางวิชาการ (Academic Library)
3. ห้องสมุดประชาชน (Public Library)
4. ห้องสมุดเฉพาะทาง (Special Library)

1. หอสมุดแห่งชาติ

หอสมุดแห่งชาติ ได้ก่อตั้งขึ้นครั้งแรกเมื่อปี ค.ศ. 1952 ภายหลังจากการเข้าครอบครองกิจการหอสมุดเบอร์นาร์ด ซึ่งก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1883 โดยเซอร์ชาร์ลส์ เอ็ดเวิร์ด เบิร์นาร์ด (Sir Charles Edward Bernard) ผู้สำเร็จราชการประเทศพม่าในยุคนั้น ปัจจุบันหอสมุดแห่งชาติอยู่ภายใต้การดูแลของกระทรวงวัฒนธรรม (Ministry of Culture) อย่างไรก็ตามหอสมุดไม่เคยได้รับการเอาใจใส่ดูแลอย่างเหมาะสมจากรัฐบาลที่ปกครองต่อๆ มา ไม่มีการก่อสร้างอาคารหอสมุดที่

เหมาะสม และหอสมุดได้ถูกย้ายจากอาคารแห่งหนึ่งไปอีกแห่งหนึ่ง ด้วยเหตุนี้ผู้ใช้บริการหอสมุดส่วนมากจึงคุ้นเคยกับห้องสมุดกลางของมหาวิทยาลัย (Universities Central Library) มากกว่ามีคนเพียงจำนวนน้อยที่ใช้ประโยชน์จากหนังสือมีค่าหายากเกี่ยวกับประเทศเมียนมาร์ของที่นี่ ด้วยข้อกำหนดที่มีผลทางกฎหมายเกี่ยวกับการจัดเก็บสิ่งพิมพ์ท้องถิ่นทั้งหมด ส่งผลให้หอสมุดแห่งนี้มีสิ่งพิมพ์ท้องถิ่นเกือบครบทุกอย่าง อย่างไรก็ตาม ด้วยงบประมาณที่ขาดแคลนและอาคารที่ไม่เหมาะสม ตั้งแต่ ค.ศ. 1962 หอสมุดนี้จึงไม่ได้รับความสนใจจากประชาชน นักเรียน-นักวิชาการ และข้าราชการ-เจ้าหน้าที่ทั้งหลาย

หอสมุดแห่งชาติ หอสมุดแห่งชาติแห่งใหม่กำลังอยู่ระหว่างการก่อสร้างที่เมืองเนปีดอร์ (Nay Pyi Daw) เมืองหลวงใหม่ของประเทศ และมีกำหนดเปิดให้บริการในปี ค.ศ. 2013 สิ่งพิมพ์ต่างๆ มากกว่า 700,000 ฉบับ ได้รับการรวบรวมไว้ที่หอสมุดแห่งชาติเมืองย่างกุ้ง (Yangon) ซึ่งเป็นเมืองหลวงเก่าและหอสมุดแห่งชาติเมืองเนปีดอร์ หอสมุดทั้งสองแห่งนี้เป็นหอสมุดเพื่อการอ้างอิง และไม่มีบริการให้ยืมหนังสือใดๆ หอสมุดแห่งชาติ มีสาขาอยู่ในรัฐทั้ง 7 รัฐ ซึ่งได้แก่ รัฐมอญ (Mon) รัฐฉาน (Shan) รัฐยะไข่ (Rakhine) รัฐกะฉิ่น (Kachin) รัฐชิน (Chin) รัฐกะยา (Kayah) และรัฐกะเหรี่ยง (Kayein) ซึ่งหอสมุดเหล่านี้จะมีความเชื่อมโยงกับพิพิธภัณฑ์ในแต่ละรัฐด้วย นอกจากนี้ ยังมีสาขาหอสมุดในเขตปกครองทั้ง 7 เขตของประเทศ อาทิ เขตย่างกุ้ง (Yangon) เขตมัณฑะเลย์ (Mandalay) เขตอิรวดี (Ayeyarwaddy) เป็นต้น

หอสมุดแห่งชาติยังให้บริการหลักสูตรฝึกอบรมต่างๆ หลักสูตรอนุปริญญา (Diploma) ซึ่งได้เริ่มขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 2010 นอกจากนี้ข้อมูลต่างๆ ยังได้รับการจัดเก็บในรูปแบบดิจิทัลเพื่อให้ห้องสมุดสาขาทั้งหลายสามารถใช้ประโยชน์ร่วมกันได้ ทั้งนี้ ASEAN COCI เป็นผู้มอบเงินช่วยเหลือในส่วนนี้

2. ห้องสมุดทางวิชาการ

ห้องสมุดวิชาการ แห่งแรกของประเทศ คือ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยย่างกุ้ง (Rangoon University Library) ซึ่งก่อตั้งขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1927 ครั้งหนึ่งหอสมุดนี้เคยขึ้นชื่อว่าเป็นหอสมุด

ที่มีข้อมูลด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่ดีที่สุดในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ห้องสมุดนี้ได้รับความเสียหายจากสงครามโลกครั้งที่ 2 และภายหลังจากการปรับปรุงซ่อมแซมได้เปิดให้บริการอีกครั้งในปี ค.ศ. 1951 ต่อมาในปี ค.ศ. 1964 ได้มีการบริหารจัดการระบบการศึกษาใหม่ และห้องสมุดแห่งนี้ได้ถูกเปลี่ยนชื่อเป็น ห้องสมุดกลางของมหาวิทยาลัย (Universities' Central Library - UCL) ปัจจุบันห้องสมุดแห่งนี้เป็นห้องสมุดเพื่อการวิจัยและอ้างอิง

ภายใต้การปกครองโดยรัฐบาลทหาร (ค.ศ. 1962-1988) ได้มีการสร้างห้องสมุดขึ้นใหม่ภายในมหาวิทยาลัยย่างกุ้ง (Yangon University) (ชื่อเดิมคือ มหาวิทยาลัยย่างกุ้ง) มหาวิทยาลัยแห่งนี้ได้แบ่งออกเป็นสถาบันต่างๆ เช่น สถาบันการแพทย์ สถาบันเทคโนโลยี โดยแต่ละสถาบันต่างมีห้องสมุดทางวิชาการของตนเอง อย่างไรก็ตาม ด้วยข้อจำกัดทางการเงินจึงมีการสั่งซื้อหนังสือต่างประเทศใหม่ๆ เพียงไม่กี่เล่มเท่านั้น การปรับลดงบประมาณด้านการศึกษาส่งผลเสียต่อความก้าวหน้าของห้องสมุดเหล่านี้ เนื่องจากไม่มีการสั่งซื้อหนังสือและวารสารใหม่ๆ หลังจากปี ค.ศ. 1988 การศึกษายังไม่ได้รับความสำคัญนักขึ้นไปอีก ส่งผลให้การพัฒนาลibrary หดตัวลง ห้องสมุดมหาวิทยาลัยที่สร้างใหม่ในหลายรัฐ เขตปกครองไม่ได้รับงบประมาณสนับสนุน จึงมีหนังสือเพียงไม่กี่เล่ม อย่างไรก็ตามในปีงบประมาณ ค.ศ. 2012-2013 รัฐบาลได้ปรับเพิ่มงบประมาณสำหรับห้องสมุดขึ้นเท่าตัว นับเป็นสัญญาณที่ดีที่รัฐบาลให้ความสำคัญกับการพัฒนาการศึกษา

ห้องสมุด UCL เป็นห้องสมุดที่ดีที่สุดที่มีการรวบรวมหนังสือโบราณและหายาก ที่เขียนด้วยลายมือลงบนใบปาล์มหรือกระดาษหีบ ด้วยเงินสนับสนุนจากต่างชาติหนังสือโบราณเหล่านี้จึงได้รับการอนุรักษ์เป็นอย่างดี และยังได้รับการจัดเก็บในรูปแบบไมโครฟิล์มและดิจิทัลอีกด้วย ยิ่งไปกว่านั้น UCL ยังมีโครงการแลกเปลี่ยนกับห้องสมุดมหาวิทยาลัยในต่างประเทศอีก 12 แห่ง ทำให้ห้องสมุดแห่งนี้เป็นห้องสมุดที่มีข้อมูลที่ดีที่สุดในประเทศ

นอกจากห้องสมุดแห่งนี้ ปัจจุบันเมียนมามีห้องสมุดทางวิชาการทั้งหมด 164 แห่ง ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงต่างๆ 13 กระทรวง เช่น มหาวิทยาลัยแพทย์ มหาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นต้น เงินสนับสนุนสำหรับห้องสมุดของรัฐที่ได้รับการจัดสรรจากกระทรวงที่เกี่ยวข้อง มีมูลค่าเพียงน้อยนิดเท่านั้น ตัวอย่างเช่น งบประมาณประจำปีสำหรับห้องสมุดแห่งชาติ คิดเป็นเงิน 4 ล้านจ๊าด (Kyat) หรือประมาณ 5,000 ดอลลาร์สหรัฐฯ ต่อปีเท่านั้น การขาดแคลนเงินทุนส่งผลให้ห้องสมุดเหล่านี้ขาดแคลนหนังสือภาษาต่างประเทศ จึงจำเป็นต้องอาศัยการรับบริจาคต่างๆ ทำให้ไม่สามารถสมัครสมาชิกฐานข้อมูลออนไลน์ หรือแหล่งหนังสือ

อิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ ได้ แต่ในที่สุดรัฐบาลปัจจุบันให้ความสำคัญกับการที่ห้องสมุดสามารถให้บริการข้อมูลออนไลน์ได้ หวังว่าผู้ให้บริการทั้งหลายจะช่วยให้สามารถเข้าฐานข้อมูลออนไลน์ที่มีราคาแพงๆ ได้

ในเมื่อห้องสมุดของรัฐบาลแคลนหนังสือใหม่ๆ ผู้ใช้บริการห้องสมุดส่วนมากจึงหันไปใช้บริการห้องสมุดเอกชน เช่น ห้องสมุดบริติชเคานซิล (British Council Library) และห้องสมุดอเมริกันเซ็นเตอร์ (American Center Library) เป็นต้น ห้องสมุดของรัฐต่างๆ จำเป็นต้องพึ่งพาการบริจาคจาก NGO ทั้ง NGO ท้องถิ่นและต่างประเทศ และนักวิชาการที่มาเยี่ยมชมดูงานทั้งหลาย

3. ห้องสมุดประชาชน

จากสถิติของกระทรวงข้อมูลข่าวสาร (Ministry of Information) ประเทศเมียนมาร์มีห้องสมุดประชาชนจำนวนมากกว่า 50,000 แห่ง แต่ส่วนมากเป็นเพียงห้องสมุดหมู่บ้านที่มีสภาพที่ไม่พร้อมให้บริการ และไม่มีข้อมูลที่ชัดว่าห้องสมุดที่ให้บริการได้จริงมีจำนวนกี่แห่ง กระทรวงข้อมูลข่าวสารกำลังพยายามส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในหมู่เด็กๆ และพัฒนาห้องสมุดใหม่ๆ ในเดือนพฤษภาคมปี ค.ศ.2010 ได้มีการก่อตั้ง NGO ชื่อว่ามูลนิธิห้องสมุดแห่งประเทศเมียนมาร์ (Myanmar Library Foundation) ขึ้น เพื่อช่วยกระทรวงฯ ส่งเสริมการหนังสือในหมู่ผู้ใหญ่ พร้อมกับพัฒนาห้องสมุดไปด้วย โดยมูลนิธิจะสำรวจข้อมูลทั่วประเทศ สร้างห้องสมุดใหม่ๆ และส่งเสริมให้ประชาชนรักการอ่าน มูลนิธิได้รวบรวมนักเขียนและนักแสดงที่มีชื่อเสียงเข้ามาเป็นคณะกรรมการของมูลนิธิ มีการสร้างห้องสมุดประชาชนแห่งใหม่ๆ และมีการจัดเสวนาเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของการอ่านขึ้นทั่วประเทศ

นอกจากห้องสมุดประชาชนของรัฐเหล่านี้แล้วยังมีห้องสมุดเอกชนที่ประสบความสำเร็จอีกหลายแห่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ห้องสมุดบริติชเคานซิล (British Council Library) และห้องสมุดอเมริกันเซ็นเตอร์ในย่างกุ้ง และ เจฟเฟอร์สัน เซ็นเตอร์ (Jefferson Centre) ในมัณฑะเลย์ ห้องสมุดเอกชนขนาดเล็กในเมืองเล็กๆ เช่น ห้องสมุด SayaZawGyi ในเมืองพญาโป (Pyapon) และห้องสมุด Dr.ChilMaung ในเมืองอินเส่ง (Insein) เป็นต้น เมียนมาร์มีโรงเรียนวัดจำนวน 1,800 แห่ง หลายแห่งมีห้องสมุดของตนเอง นักเรียนฐานะยากจน ส่วนมากเรียนหนังสือที่โรงเรียนวัดเหล่านี้ ซึ่งห้องสมุดนี้ต้องการความช่วยเหลืออย่างมาก

4. ห่องสมุดเฉพาะทาง

เมียนมาร์มีห่องสมุดเฉพาะทางหลายแห่ง เช่น

1. กรมการวิจัยด้านการแพทย์ (Department of Medical Research) ทั้งเมียนมาร์ตอนเหนือและตอนใต้
2. ห่องสมุดภายใต้การกำกับดูแลของกรมส่งเสริมและเผยแพร่ศาสนา (Department of Promotion and Propagation of Religion)
3. ห่องสมุดภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการประชาสัมพันธ์ (Public Affairs Commission)
4. ห่องสมุดการแพทย์ดั้งเดิม (Traditional Medicine Library)
5. ห่องสมุดที่องค์การวิจัยกลาง (Central Research Organization)

นอกเหนือไปจากห่องสมุด 4 ประเภทที่กล่าวไปแล้วนั้น เมียนมาร์ได้พัฒนานุคลากรทางด้านนี้อีก โดยมีหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์ภายใต้การกำกับดูแลโดยกระทรวงศึกษาธิการเพื่อผลิตบรรณารักษ์ที่มีคุณภาพให้กับประเทศ และมีสมาคมห่องสมุดเมียนมาร์ (Myanmar Library Association) ซึ่งเป็น NGO ห่องถิ่น มีบทบาทสำคัญในการฝึกอบรมและพัฒนาบรรณารักษ์ที่มีคุณภาพ เป็นต้น

หลักสูตรบรรณารักษศาสตร์ของประเทศเมียนมาร์

แม้ว่าจะมีอุปสรรคที่ทำหายนามากมาย ประเทศเมียนมาร์มีบรรณารักษ์ระดับมืออาชีพที่มีคุณภาพและจบการศึกษาหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์ (ริเริ่มขึ้นโดย ดร.อุทอ คง (Dr.U Thaw Kaung)) เมื่อปี ค.ศ. 1974 จำนวนกว่า 800 ราย ปัจจุบันมีการสอนหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์ในทุกมหาวิทยาลัยใหญ่ๆ ของประเทศ ทั้งในระดับอนุปริญญา ปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก บรรณารักษ์ที่จบการศึกษาเหล่านี้สามารถทำงานได้ ทั้งที่ห่องสมุดมหาวิทยาลัยและห่องสมุดโรงเรียน บางรายได้ทำงานกับหน่วยงานต่างๆ ขององค์การสหประชาชาติในต่างประเทศ และบางรายได้ทำงานกับหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน (Library of Congress)

สมาคมห่องสมุดเมียนมาร์ (Myanmar Library Association)

สมาคมห่องสมุดเมียนมาร์ เป็น NGO ห่องถิ่น ภายใต้การสนับสนุนของกระทรวงวัฒนธรรม มีบทบาทสำคัญอย่างต่อเนื่องด้านการฝึกอบรมบรรณารักษ์ในประเทศเมียนมาร์ สมาคมนี้

ได้รับการก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1994 โดย ดร.อุ ทอ คอง มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดอบรมหลักสูตรต่างๆ สำหรับบรรณารักษ์ เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และเพื่อส่งเสริมความตระหนักในเรื่องความสำคัญของห้องสมุด และบทบาทของบรรณารักษ์ให้กับประชาชนทั่วไป โดยมีการจัดหลักสูตรฝึกอบรมบรรณารักษ์ทุก 3 เดือน บุคคลทั่วไปสามารถสมัครเรียนหลักสูตรเหล่านี้ได้ ทั้งยังมีหลักสูตรบรรณารักษ์ใหม่ในท้องถิ่นแต่ละหลักสูตรมีระยะเวลา 2 สัปดาห์ และบางครั้งยังมีบรรณารักษ์ต่างชาติไปบรรยายและจัดการอบรมให้อีกด้วย การที่สมาคมเป็น NGO ทำให้เพิ่มประสิทธิภาพในการสร้างความร่วมมือกับองค์กรต่างประเทศ

นโยบายด้านการศึกษาในปัจจุบันเรื่องการพัฒนาองค์ความรู้

รัฐบาลปัจจุบันดำเนินการเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงในเรื่องการพัฒนาองค์ความรู้

1. การปรับเพิ่มงบประมาณด้านการศึกษา โดยได้เพิ่มขึ้นจาก 2.4% ในปีงบประมาณ ค.ศ. 2010-2011 เป็น 4.7% ในปี ค.ศ. 2011-2012 งบประมาณจำนวน 310,401 ล้านจัต (340 ล้านดอลลาร์สหรัฐ) ในปี ค.ศ. 2011-2012 ได้เพิ่มเป็น 617,214 ล้านจัต (740 ล้านดอลลาร์สหรัฐ) ในปี ค.ศ. 2012-2013 หรือเพิ่มขึ้นเกือบเท่าตัว

2. การผ่านความเห็นชอบร่างกฎหมายโรงเรียนเอกชน กฎหมายนี้อนุญาตให้มีการเปิดโรงเรียนเอกชนซึ่งนักเรียนสามารถเข้าเรียนในโรงเรียนเหล่านี้ และเข้าสอบข้อสอบของรัฐได้ ก่อนหน้านั้นนักเรียนต้องลงทะเบียนเรียนในโรงเรียนของรัฐก่อน จึงถือว่าได้เข้าเรียนอย่างเป็นทางการ หลังจากนั้นนักเรียนจึงจะเรียนในโรงเรียนเอกชนเพื่อการเรียนจริงๆ นับจากนี้ไปนักเรียนไม่จำเป็นต้องเข้าเรียนในโรงเรียนของรัฐก็ได้

3. การปรับเพิ่มระยะเวลาการศึกษาสำหรับการศึกษาระดับสูงขึ้นอีก 1 ปี ก่อนหน้านี้นักเรียนเคยใช้เวลาเรียนในระดับปริญญาตรีเพียง 3 ปี แต่ในระบบใหม่การเรียนระดับปริญญาตรีจะใช้เวลา 4 ปี ซึ่งเท่ากับระยะเวลาการเรียนระดับปริญญาตรีตามมาตรฐานสากล

4. การปรับขึ้นเงินเดือนครูที่ทำงานในชนบทและพื้นที่ห่างไกล ครูในชนบทและพื้นที่ห่างไกลได้รับการปรับเงินเดือนขึ้น 2 เท่า ตั้งแต่เดือนเมษายน ค.ศ. 2012 ปัจจุบันครูส่วนมากได้รับเงินเดือนประมาณ 60 ดอลลาร์สหรัฐ อย่างไรก็ตามไม่ได้หมายความว่าครูทุกรายจะได้รับเงินเดือนตามอัตรานี้

5. การปรับปรุงความรู้ความสามารถด้านภาษาอังกฤษ ในปัจจุบันการสอบในรูปแบบคล้ายๆ กับ TOEFL ถือเป็นข้อกำหนดเบื้องต้นก่อนการเริ่มเรียนสำหรับนักศึกษาในระดับปริญญา

โทและปริญญาเอก

6. การเปิดกว้างที่เพิ่มมากขึ้นซึ่งเป็นผลมาจากการมีความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยในประเทศตะวันตกโครงการของมหาวิทยาลัยจอห์น ฮอปกินส์ (John's Hopkins University) ที่จะเปิดขึ้นอีกครั้งหนึ่ง (มหาวิทยาลัยจอห์น ฮอปกินส์ เคยมีศูนย์ที่พม่าในระหว่างปี ค.ศ. 1955-1962) ยิ่งไปกว่านั้น คณาจารย์จากมหาวิทยาลัยต่างประเทศเริ่มทยอยกันกลับมาสอนที่มหาวิทยาลัยในประเทศเมียนมาร์อีกครั้ง ปัจจุบัน มีอาจารย์ระดับมหาวิทยาลัยชาวเยอรมันสอนที่ภาควิชาภูมิศาสตร์ มหาวิทยาลัยย่างกุ้ง

7. แม้เมียนมาร์จะมีแผนการจัดการศึกษาออนไลน์ผ่านอินเทอร์เน็ต แต่ประเทศยังคงต้องการความช่วยเหลืออย่างมหาศาลจากภายนอก เนื่องจากงบประมาณในประเทศไม่เพียงพอสำหรับการสมัครสมาชิกฐานข้อมูลออนไลน์ซึ่งมีราคาแพง

8. มีการส่งนักวิชาการภาครัฐไปต่างประเทศมากขึ้น ซึ่งเป็นผลจากการที่รัฐบาลได้เพิ่มความสนใจในเรื่องความสัมพันธ์กับประเทศโลกตะวันตก

9. รัฐสภามีการเปิดกว้างมากขึ้น สมาชิกรัฐสภามีการตั้งกระทู้ถามเกี่ยวกับการศึกษา และรัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการก็ได้ตอบกระทู้ถามเหล่านี้เป็นส่วนใหญ่

อุปสรรคในการส่งเสริมการพัฒนาองค์ความรู้

แม้ว่าประเทศเมียนมาร์จะมีอัตราการรู้หนังสือสูงถึง 95% และได้มีความพยายามอย่างหลากหลายในการพัฒนาห้องสมุดแล้วก็ตาม แต่ก็ยังคงมีอุปสรรคอีกมากที่จะเพิ่มจำนวนผู้อ่านหนังสือในห้องสมุดเช่น

1. ความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยี (ICT) ส่งผลให้นักเรียนนักศึกษาจำนวนมากใช้เวลาไปกับแชท หรือการเล่นเกมส์ทางอินเทอร์เน็ต แต่กลับไม่ได้พัฒนาทักษะอ่านของตนเอง

2. เงินสนับสนุนที่มีจำนวนน้อยส่งผลให้มีห้องสมุดเพียงไม่กี่แห่งเท่านั้นที่พร้อมไปด้วยหนังสือที่มีคุณภาพ หนังสือในห้องสมุดเมียนมาร์ส่วนมากไม่ทันสมัย หรืออยู่ในสภาพชำรุด

3. ระบบการสอบที่ยาก ทำให้นักเรียนนักศึกษาไม่ได้อ่านหนังสืออื่นๆ นอกหลักสูตร นักเรียนส่วนมากใช้เวลาในการเตรียมตัวสอบ นอกจากจะต้องไปโรงเรียนแล้วยังต้องเรียนพิเศษจนค่ำมืด ทำให้ไม่มีเวลาอ่านหนังสือประเภทเฟลิดเฟลีน

4. การขาดแคลนกระแสไฟฟ้าในชนบทส่งผลให้ห้องสมุดในชนบทไม่มีประสิทธิภาพ ชาวชนบทส่วนใหญ่มีเวลาว่างเฉพาะตอนกลางคืน ฉะนั้น หากการจ่ายกระแสไฟฟ้ามีความสม่ำเสมอ

เสมอมากขึ้น จำนวนผู้อ่านหนังสือก็น่าจะมากขึ้น (70% ของพลเมืองเมียนมาร์อาศัยอยู่ในเขตชนบท)

5. ความยากจน (ปัจจุบันอยู่ที่อัตรา 26%) เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้นักเรียนนักศึกษาไม่สามารถเรียนจนสำเร็จการศึกษาได้ ชาวบ้านส่วนมากน่าจะผ่านมาตรฐานระดับ 4 ได้ แต่นักเรียนนักศึกษาจำนวนมากจำเป็นต้องเลิกเรียนกลางคันเพื่อช่วยครอบครัวทำงาน ปัจจุบันมีจำนวนนักเรียนนักศึกษา 8 ล้านคน กำลังศึกษาในระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และตอนปลายมีเพียง 4 แสนคนเท่านั้นที่เข้าศึกษาระดับมหาวิทยาลัย หรือกล่าวได้ว่าเพียง 5% ของจำนวนนักเรียนนักศึกษาทั้งหมดเท่านั้นที่ได้เรียนระดับมหาวิทยาลัย ซึ่งการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยเองก็ยังเป็นปัญหาอยู่

6. แม้แต่ห้องสมุดที่ได้ถูกสร้างมาอย่างดีก็ยังมีปัญหาเรื่องการบริหารจัดการ เนื่องจากขาดคณะกรรมการห้องสมุดที่มีคุณสมบัติเหมาะสม

7. งบประมาณด้านการศึกษาคิดเป็น 4.7% ของงบประมาณรวมถือว่ายังน้อยมากเมื่อเทียบกับประเทศเพื่อนบ้าน และงบประมาณส่วนใหญ่นำไปใช้ในการก่อสร้างมหาวิทยาลัยและวิทยาลัย และส่วนน้อยเท่านั้นที่ใช้ในการฝึกอบรมพัฒนาครูผู้สอนและการพัฒนาห้องสมุด

8. ครูผู้สอนที่ขาดประสบการณ์ UNICEF ได้สำรวจข้อมูลโรงเรียนระดับประถมศึกษาในเมียนมาร์กว่า 200 แห่งและพบว่าครูผู้สอนหลายรายสอนแบบท่องจำ (Rote Learning) หรือสอนในทิศทางเดียว หรือแบบไม่มีโต้ตอบ (Chalk and Talk หรือ Passive Learning) การสอนแบบนี้จะไม่ค่อยมีการป้อนคำถาม หรือถ้ามีก็เป็นคำถามแบบปิดเสียส่วนมาก และครูผู้สอนไม่ค่อยแนะนำในเรื่องการใช้ห้องสมุด

9. เงินเดือนค่าจ้างครูอยู่ในระดับต่ำ ครูในประเทศเมียนมาร์ได้รับเงินเดือนประมาณ 25,000 จ๊าด (ประมาณ 30 ดอลลาร์สหรัฐ) เท่านั้น ซึ่งจัดว่าเป็นหนึ่งในประเทศที่เงินเดือนครูต่ำมาก ฉะนั้นเพื่อการดำรงชีวิตพวกเขาจึงต้องสอนพิเศษนอกเวลา อาจกล่าวได้ว่าครูหลายคนมีชีวิตรอดอยู่ได้ทุกวันนี้ด้วยค่าจ้างที่ได้รับจากการสอนพิเศษ

10. ชาวเมียนมาร์ส่วนมากยังมีทักษะความรู้ด้านภาษาอังกฤษอยู่ในระดับต่ำ

11. ระยะเวลาของการเรียนในสถานศึกษาโดยเฉลี่ยในปัจจุบันต่ำกว่า 4 ปี เมื่อเทียบกับนักเรียนในประเทศเพื่อนบ้านที่อยู่ในระบบการศึกษาเป็นเวลาถึง 10 ปี ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนในชนบทของเมียนมาร์มีอัตราการเลิกเรียนกลางคันที่สูง

12. สัดส่วนครูต่อนักเรียน สัดส่วนของจำนวนครูต่อนักเรียนที่มีความไม่สมดุลอย่างมาก

โดยโรงเรียนในชนบทมีสัดส่วนครูต่อนักเรียนคิดเป็น 1:30 และโรงเรียนในเมืองมีสัดส่วนครูต่อนักเรียนคิดเป็น 1:70 หรือมากกว่าโดยเฉพาะโรงเรียนที่มีชื่อเสียง

กิจกรรมของมูลนิธิอนุรักษ์ และให้ความช่วยเหลือเรื่องหนังสือของประเทศ
เมียนมาร์ (Myanmar Book Aid and Preservation Foundation – MB APF)
และ มูลนิธิฟื้นฟูห้องสมุดนาภิข (Nargis Library Recovery – NLR)
ในการให้ความช่วยเหลือด้านการพัฒนาห้องสมุด

1. ประวัติโดยย่อของ MBAPF และ NLR

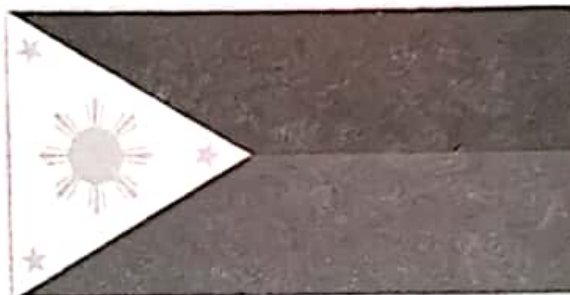
เมื่อเดือนพฤษภาคม ปี ค.ศ. 2008 ประเทศเมียนมาร์ได้รับความเสียหายอย่างหนักจาก
พายุไซโคลนนาภิข และมีผู้เสียชีวิตกว่า 130,000 ราย ห้องสมุดและโรงเรียนกว่า 2,000 แห่งได้รับ
ความเสียหาย

MBAPF ได้รับการติดต่อจากมิตรสหายของชาวพม่าทั่วโลก ซึ่งหนึ่งในจำนวนนั้นก็คือ
ดร.จอห์น แบดจ์เลย์ (Dr. John Badgley) ผู้เชี่ยวชาญเรื่องประเทศพม่าและภัณฑารักษ์ เกษียณ
อายุจากห้องสมุดมหาวิทยาลัยคอร์เนล (Cornell University Library) ผู้ที่เคยสำรวจห้องสมุด
มหาวิทยาลัยและห้องสมุดวิทยาลัย ในระหว่างปี ค.ศ. 1987-1988 นอกจาก ดร.แบดจ์เลย์ จะได้
แสวงหาผู้ประสงค์จะบริจาคหนังสือแล้ว ในปี ค.ศ. 2008 เขาได้ชักจูงให้บริษัทริฟท์บุ๊กส์ (Thrift
Books) หนึ่งในผู้ประกอบการหนังสือออนไลน์รายใหญ่ให้บริจาคหนังสือ จำนวนถึง 1 ล้าน
เล่ม

NLR ได้รับการก่อตั้งขึ้นในประเทศสหรัฐอเมริกาภายหลังเกิดพายุไซโคลนนาภิข โดยมี
คณะกรรมการมูลนิธิ 7 ราย ซึ่งประกอบไปด้วยคณาจารย์มหาวิทยาลัยที่เกษียณอายุ นักธุรกิจ
และผู้ใจบุญ มูลนิธิได้รับการยกเว้นภาษี และได้รับการยกเว้นจากการคว่ำบาตรเพื่อลงโทษ
ประเทศเมียนมาร์ สหรัฐอเมริกา

MBAPF ได้รับการก่อตั้งในประเทศเมียนมาร์ ในปี ค.ศ. 2002 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ
อนุรักษ์หนังสือและให้ความช่วยเหลือห้องสมุดต่างๆ มีคณะกรรมการประกอบด้วยบรรณารักษ์
อาวุโส นักธุรกิจ และบุคคลผู้เป็นที่น่าเคารพนับถือหลายท่าน ดร.แบดจ์เลย์ เป็นคณะกรรมการ
ของมูลนิธิ

ฟิลิปปินส์ กับ AEC¹

ฟิลิปปินส์ ชื่อทางการคือ สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ (อังกฤษ: Republic of the Philippines; ฟิลิปปิโน: Republika Pilipinas) เป็นประเทศเพียงหนึ่งเดียวที่พรมแดนทางทะเลติดต่อกันยาวมากที่สุดในโลก และเป็นหนึ่งในประเทศอาเซียนที่นักลงทุนยังคงให้ความสนใจ เนื่องจากมีตลาดภายในประเทศที่ค่อนข้างใหญ่เพราะมีจำนวนประชากรมาก อีกทั้งรัฐบาลให้การสนับสนุนทั้งในด้านการส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ และยังเน้นเรื่องการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผลประโยชน์แห่งชาติกับการเป็นสมาชิกที่ดีของประชาคมระหว่างประเทศ และยังคงให้ความสำคัญกับการมีความสัมพันธ์ที่ดีกับประเทศสมาชิกอาเซียน

¹วันพุธ หงษชาติ (2555. กรกฎาคม – สิงหาคม) "ฟิลิปปินส์ กับ AEC" วารสารอุตสาหกรรมสาร. 54(4): 36-38

รู้จักตัวตนฟิลิปปินส์

ที่ตั้ง : ตั้งอยู่ในมหาสมุทรแปซิฟิก ห่างจากเอเชียแผ่นดินใหญ่ไปทางตะวันออกเฉียงใต้ ประมาณ 100 กิโลเมตร

พื้นที่ : 289,170 ตารางกิโลเมตร ประกอบด้วยเกาะต่างๆ ประมาณ 7,107 เกาะ

ภูมิประเทศ : เป็นหมู่เกาะของเทือกเขาหินใหญ่ พื้นที่ทุกเกาะมีภูเขาเป็นแกนกลาง มีที่ราบอยู่น้อย เป็นที่ราบแคบๆ ที่ราบสำคัญ คือ ที่ราบตอนกลางของเกาะลูซอน เรียกว่า ที่ราบมะนิลา เป็นที่ราบที่ใหญ่ที่สุด

ภูมิอากาศ : มี 3 ฤดูกาล คือ ฤดูร้อน (มีนาคม-พฤษภาคม) ฤดูฝน (มิถุนายน-ตุลาคม) และฤดูหนาว (พฤศจิกายน-กุมภาพันธ์)

เมืองหลวง : กรุงมะนิลา

เมืองสำคัญ : เกซอนซิตีเป็นเมืองหลวงเก่าของประเทศ และใหญ่ที่สุดในกรุงมะนิลา

เวลา : เร็วกว่าประเทศไทย 1 ชั่วโมง

ประชากร : 100 ล้านคน

เชื้อชาติ : ชาวฟิลิปปินส์มีเชื้อสายมาลาโย เชื้อสายอินโดนีเซีย และผสมผสานไปกับเชื้อชาติจีน อเมริกัน สเปน และอาหรับ

ศาสนา : ร้อยละ 92.5 ของชาวฟิลิปปินส์ นับถือศาสนาคริสต์ ร้อยละ 5 นับถือศาสนาอิสลาม และ ร้อยละ 2 นับถือศาสนาฮินดู

ภาษา : ภาษาประจำชาติ คือ ภาษาตากาล็อกหรือ ภาษาฟิลิปปิโน แต่ในปี พ.ศ. 2530 รัฐธรรมนูญได้ระบุให้ภาษาฟิลิปปิโน และภาษาอังกฤษเป็นภาษาราชการ

แรงงาน : ภาคเกษตร ร้อยละ 36 ภาคอุตสาหกรรม ร้อยละ 15 ภาคบริการ ร้อยละ 49

ระบอบการปกครอง : ระบอบประชาธิปไตยแบบสาธารณรัฐ มีประธานาธิบดีเป็นประมุข

GDP : 194.3 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ของฟิลิปปินส์ ขยายตัวเพียง 3.7%

สกุลเงิน : เปโซ : PESO 43.35 เปโซ = 1 USD (ดอลลาร์สหรัฐ ปี พ.ศ. 2556)

รายได้ต่อคน : 3,920 ดอลลาร์สหรัฐ = 169,932 เปโซต่อปี

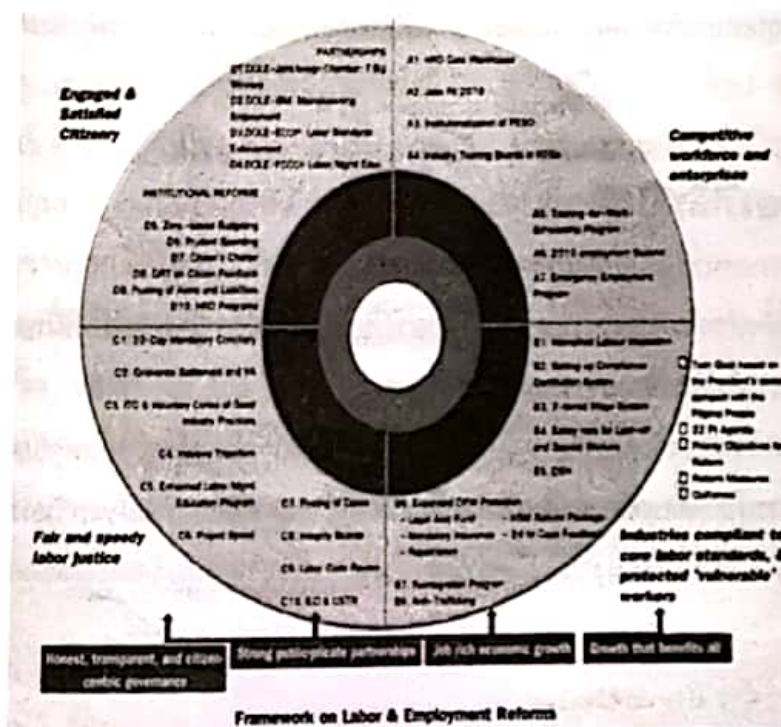
สินค้านำเข้า : สินค้าอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งมีมูลค่าการนำเข้า 13.678 พันล้าน USD (มีสัดส่วนร้อยละ 34.2 ของการนำเข้ารวม) น้ำมันเชื้อเพลิง และสินค้าทุนที่สำคัญ อาทิ อุปกรณ์ด้านโทรคมนาคม ไฟฟ้า และอุปกรณ์เกี่ยวกับเครื่องกำเนิดไฟฟ้า สำหรับสินค้าข้าว ตั้งแต่มกราคม-กันยายน พ.ศ. 2553 มีการนำเข้าข้าวคิดเป็นมูลค่า 1,493.5 ล้าน USD (มากกว่าปี พ.ศ. 2552 ร้อยละ 66.7)

สินค้าส่งออก : สินค้าอิเล็กทรอนิกส์ เสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม ไม้แกะสลัก เพอร์นิเจอร์ไม้ และยังมีน้ำมันมะพร้าว

เป็นสมาชิกอาเซียน : วันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2510

ด้านกำลังแรงงานของประเทศฟิลิปปินส์นั้น มีวิสัยทัศน์หลักคือ ต้องการให้ทรัพยากรมนุษย์ของประเทศมีขีดความสามารถในการแข่งขัน ได้รับการจ้างงาน รวมถึงได้รับความยุติธรรมในการประกอบอาชีพ ซึ่งกรอบการปฏิรูปทางด้านแรงงานและการจ้างงาน ดังแผนภาพที่ 17

แผนภาพที่ 17 โครงสร้างการปฏิรูปด้านแรงงานและการจ้างงานของประเทศฟิลิปปินส์

ที่มา: พรพิมล เมธีรพันธ์ บรรณาธิการ (2555). การศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมด้านการผลิตและพัฒนากำลังคนเพื่อการรองรับการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีภายใต้กรอบประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน กรุงเทพฯ : สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา หน้า 115

จุดแข็งของฟิลิปปินส์

ฟิลิปปินส์มีประชากรมากอันดับ 12 ของโลก (มากกว่า 100 ล้านคน)

ประชากรค่อนข้างมีความรู้ความสามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ ทำให้มีการส่งคนออกไปทำงานต่างประเทศ ซึ่งจัดว่าเป็นแหล่งรายได้อันดับสองของประเทศ รองจากการส่งออกสินค้า และเป็นประเทศที่มีรายได้จากแรงงานในต่างประเทศเป็นอันดับสามของโลก รายได้จากแรงงานของฟิลิปปินส์เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเพิ่มจาก 1.3 ล้านเหรียญสหรัฐ ในปี พ.ศ. 2518 เป็น 10,700 ล้านเหรียญสหรัฐ ปัจจุบันฟิลิปปินส์มีแรงงานในต่างประเทศรวมเกือบ 8 ล้านคน ทั้งนี้เป็นเพราะประชากรมีความรู้ด้านภาษาอังกฤษและภาษาสเปน ทำให้ได้เปรียบแรงงานจากประเทศอื่นๆ ในอาเซียน นอกจากนี้ รัฐบาลยังให้ความสำคัญในการส่งเสริมให้คนไปทำงานในต่างประเทศ แรงงานมีความรู้ด้าน IT จำนวนมาก จึงพัฒนาและส่งออกสินค้า IT ได้ ทั้งยังมีทรัพยากรธรรมชาติที่ยังมิได้นำมาใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ เช่น สัตว์น้ำ ทรัพยากรแร่ เป็นต้น ประเทศฟิลิปปินส์เป็นตลาดที่มีศักยภาพในด้านปริมาณ เนื่องจากมีประชากรจำนวนมาก เป็นสิ่งดึงดูดนักลงทุนจากต่างชาติ

จุดอ่อนของฟิลิปปินส์

มีที่ตั้งห่างไกลจากประเทศสมาชิกอาเซียน ประชากรโดยทั่วไปมีลักษณะนิสัยค่อนข้างเฉื่อยชา ทำงานไม่ละเอียดรอบคอบ

สภาพแรงงานมีบทบาทค่อนข้างมาก และมีการเรียกร้องให้ขึ้นค่าแรงอยู่เสมอ ทำให้ผู้ประกอบการหลบเลี่ยงปัญหาโดยจ้างคนงานต่ำกว่า 6 เดือน เพื่อมิให้สามารถเข้าเป็นสมาชิกสภาพแรงงานได้ทำให้คนงานไม่มีความชำนาญ

ระบบโครงสร้างพื้นฐาน และสวัสดิภาพทางสังคมไม่พัฒนาเท่าที่ควร
ระบบสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานมีไม่เพียงพอเส้นทางคมนาคมไม่สะดวกทำให้ไม่สามารถ
รองรับการขยายตัวด้านธุรกิจและอุตสาหกรรมได้อย่างเต็มที่
การลงทุนส่วนใหญ่เป็นการรองรับความต้องการภายในประเทศเป็นหลัก
มีการเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบราชการอยู่เสมอ
มีการฉ้อราษฎร์บังหลวงสูงในทุกระดับ ไม่มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เพราะ
มีโจรก่อการร้ายอยู่ ทำให้นักท่องเที่ยวต่างชาติไม่มาเที่ยวในประเทศ ทั้งๆ ที่มีธรรมชาติสวยงาม
โดยเฉพาะทะเลทางตอนใต้ของประเทศซึ่งเป็นที่ยอดนิยมของผู้ก่อการร้าย

ภาพรวมเศรษฐกิจ

ฟิลิปปินส์เป็นประเทศสมาชิกในเอเซียที่มีการเติบโตทางเศรษฐกิจในระดับที่ค่อนข้าง
ต่ำ อัตราการเติบโตของ real GDP ของฟิลิปปินส์ในแต่ละปีเฉลี่ยอยู่ที่ประมาณครึ่งของประเทศ
อาเซียนอื่นๆ เศรษฐกิจฟิลิปปินส์ยังอยู่ในภาวะที่ท้าทายจากปัญหารอบด้าน ทั้งทางด้านหนี้สิน
งบประมาณขาดดุล การเมือง การคอร์รัปชั่น ความสงบภายในประเทศ และปัญหาความยากจน
ซึ่งปัญหาความยากจนเป็นปัญหาที่มีมานาน และเกิดจากการที่มีอัตราการเกิดของประชากรสูง
และการกระจายรายได้ที่ไม่เท่าเทียมกัน นอกจากนี้ยังประสบปัญหาสูงขึ้นของราคาน้ำมัน อัตรา
ดอกเบี้ยของหนี้สินในรูปดอลลาร์ และอัตราเงินเฟ้อ อย่างไรก็ตาม ธนาคารกลางของฟิลิปปินส์ยัง
มีเงินทุกสำรอง และมีเงินรายได้จำนวนมากจากแรงงานในต่างประเทศซึ่งค่อนข้างมั่นคง อีกทั้ง
การที่รัฐบาลได้ดำเนินการขยายความครอบคลุมของสินค้า สินทรัพย์ และบริการที่ต้องเสียภาษี
มูลค่าเพิ่ม (VAT) รวมทั้งการใช้มาตรการต่างๆ เพื่อเพิ่มรายได้จากการจัดเก็บภาษี ทำให้รัฐบาล
มีงบประมาณเพิ่มขึ้นและมั่นคงมากขึ้น

ปัญหาและอุปสรรคทางการค้า

ปัญหาเกี่ยวกับระเบียบขั้นตอนทางศุลกากร หลายปีที่ผ่านมา ฟิลิปปินส์ได้พยายามปรับปรุงระเบียบขั้นตอนทางศุลกากรให้สอดคล้องกับข้อผูกพันภายใต้ WTO โดยได้มีการยกเลิกการใช้ "Home Consumption Value" ในการคำนวณอัตราภาษี advalorem และเปลี่ยนมาใช้ "Transaction Value" แทน นอกจากนี้ยังมีการออกกฎหมายในปี พ.ศ. 2544 เพื่อจัดการเข้ามา มีส่วนเกี่ยวข้องกับของภาคเอกชนในขั้นตอนการประเมินภาษี และชี้แจงว่าอาจมีการใช้มูลค่าอ้างอิงเพียงเพื่อเป็นการจัดการความเสี่ยงแต่จะไม่ใช้เป็นมูลค่าในขั้นตอนการประเมิน ในทางปฏิบัติพบว่า การเข้ามามีส่วนร่วมของภาคเอกชนในขั้นตอนการประเมินโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในส่วนของ import specialist team ซึ่งมีอำนาจในการตรวจสอบสินค้าใน green lane ที่อาจมีการกระทำผิดในการประเมิน

ปัญหาการใช้มาตรการตอบโต้การทุ่มตลาด (Anti-Dumping Measure) ที่ผ่านมาสินค้าของไทยต้องประสบปัญหากับมาตรการการตอบโต้การทุ่มตลาด ทำให้สินค้าไทยต้องสูญเสียโอกาสทางการตลาดไปนาน สินค้าไทยที่ประสบปัญหา ได้แก่ อิฐทนไฟ ปัจจุบันพบว่าฟิลิปปินส์ได้หันไปใช้มาตรการปกป้องมากขึ้นแทนการใช้มาตรการตอบโต้การทุ่มตลาด

ปัญหาด้านมาตรการสุขอนามัย การส่งออกเนื้อสัตว์ปีก และผลิตภัณฑ์ โรงงานผู้ผลิตจะต้องได้รับการตรวจรับรองจากเจ้าหน้าที่ด้านสุขอนามัยของฟิลิปปินส์ก่อน ฟิลิปปินส์ได้มีการกำหนดมาตรการเพิ่มเติมสำหรับการตรวจสอบการนำเข้าเนื้อสัตว์ประเภท ไก่ วัว หมู และเนื้อสัตว์อื่นๆ โดยกำหนดให้มีใบรับรองการตรวจสอบสิทธิการครอบครอง และใบรับรองความปลอดภัย ซึ่งระบุให้การผลิต การบรรจุหีบห่อ และการจัดส่งเนื้อสัตว์ให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล ทั้งนี้ผู้นำเข้าฟิลิปปินส์เห็นว่ามาตรการดังกล่าวเป็นการกีดกันทางการค้า

สภาวะการค้าระหว่างฟิลิปปินส์กับไทย

ในปี พ.ศ. 2550 ฟิลิปปินส์เป็นคู่ค้าที่มีความสำคัญต่อไทยเป็นอันดับที่ 4 ในอาเซียน และ อันดับที่ 15 ของโลก ในขณะที่ไทยเป็นคู่ค้าสำคัญเป็นอันดับ 3 ของฟิลิปปินส์ รองมาจาก มาเลเซีย และ อันดับที่ 10 ของโลก ซึ่งในปี พ.ศ. 2550 การค้าระหว่างไทยกับฟิลิปปินส์มีมูลค่ารวม 5,041.39 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา 355.35 ล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือ ร้อยละ 7.58 โดยไทยส่งออกปฟิลิปปินส์คิดเป็นมูลค่า 2,899.37 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้นร้อยละ 12.74 และนำเข้าจากฟิลิปปินส์เป็นมูลค่า 2,142.02 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้นร้อยละ 27.75 โดยไทยเป็นฝ่ายเกินดุลการค้า 737.35 ล้านดอลลาร์สหรัฐ

สินค้าส่งออกจากไทยที่สำคัญ ได้แก่ รถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ แผงวงจรไฟฟ้า ข้าว เครื่องยนต์สันดาปภายในแบบลูกสูบ รถจักรยานยนต์และส่วนประกอบ เครื่องจักรกลและส่วนประกอบของเครื่องจักร เครื่องคอมพิวเตอร์ เหล็ก เหล็กกล้าและผลิตภัณฑ์เม็ดพลาสติก สบู่ เครื่องสำอาง และผลิตภัณฑ์รักษามิวน้ำมันสำเร็จรูป ประเทศฟิลิปปินส์ มีนโยบายด้านการผลิตพัฒนากำลังคนและพัฒนากำลังแรงงานของประเทศ เช่น การลงทุนด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ในการเชื่อมโยงข้อมูลหน่วยงานที่ดูแลด้านทักษะและหน่วยงานที่ดูแลด้านกำลังคนให้มีความสอดคล้องกัน

การจัดตั้งคณะกรรมการการอบรมในด้านอุตสาหกรรม (Industrial Training Board) คณะกรรมการกลุ่มนี้จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นหน่วยงานกลางในการประสานความร่วมมือระหว่างรัฐและเอกชน ด้านการอบรมและการสร้างหลักสูตรที่ตรงต่อความต้องการของภาคอุตสาหกรรมโดยตรง เพื่อให้ตรงต่อความต้องการของภาคเอกชน

การให้ทุนการศึกษาแก่แรงงานที่ต้องการอบรม การร่วมมือกับสหประชาชาติ ในการสร้างโอกาสของผู้ที่อยู่ในถิ่นที่ห่างไกลและได้รับโอกาสในการศึกษาด้า

นอกจากนี้ ประเทศฟิลิปปินส์ได้พัฒนารอบคุณวุฒิวิชาชีพฟิลิปปินส์ (The Philippine National Qualifications Framework : PNQF) เพื่อสร้างแนวทางในด้านคุณวุฒิของประเทศฟิลิปปินส์ โดย PNQF จะครอบคลุมในส่วนของโลกการศึกษาทั้งระบบ ได้แก่ การศึกษาพื้นฐาน อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา ซึ่งระดับการศึกษาที่ระบุไว้ใน PNQF สามารถสร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้ที่เข้าสู่ตลาดแรงงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ จากคุณภาพการศึกษาที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง

การศึกษาของประเทศฟิลิปปินส์¹

ระบบการศึกษาในประเทศฟิลิปปินส์จะใกล้เคียงกับระบบการศึกษาแบบทางการของสหรัฐอเมริกา ซึ่งแตกต่างจากประเทศส่วนใหญ่ในกลุ่มอาเซียนที่มักจะได้รับอิทธิพลจากประเทศอังกฤษ ฝรั่งเศส หรือเนเธอร์แลนด์ ซึ่งประเทศฟิลิปปินส์นั้นใช้การเรียนการสอนแบบสองภาษา คือจะสอนบางวิชาเป็นภาษาอังกฤษและบางวิชาจะสอนเป็นภาษาฟิลิปปินส์ สำหรับการศึกษาระดับพื้นฐาน แบ่งเป็น 2 ระดับคือ ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา โดยการศึกษาในประเทศฟิลิปปินส์แบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ คือ การศึกษาแบบไม่เป็นทางการ และเป็นทางการ ซึ่งสำหรับการศึกษาแบบไม่เป็นทางการนั้น เป็นการศึกษาที่เน้นกลุ่มเฉพาะผู้เรียน อาทิ การศึกษาเยาวชนหรือผู้ใหญ่ที่ไม่สามารถเข้าเรียนต่อที่โรงเรียนหรือมหาวิทยาลัย สำหรับการศึกษแบบเป็นทางการนั้น จะแบ่งออกเป็น 4 ระดับ ดังนี้

ระดับก่อนประถมศึกษา

การศึกษาเพื่อพัฒนาเด็กเล็กเพื่อเตรียมความพร้อมแก่ผู้เรียนสำหรับการเรียนในระดับประถมศึกษา โดยโรงเรียนอนุบาลจะมีหลักสูตรตั้งแต่ 1-3 ปี นักเรียนจะมีอายุอยู่ระหว่าง 3-6 ปี

ระดับประถมศึกษา

การสอนเพื่อให้เด็กมีพัฒนาการทั้งด้านวิชาการ ความรู้ และประสบการณ์สำหรับที่จะดำรงตนอยู่ในสังคม เป็นการศึกษาภาคบังคับมีหลักสูตร 6-7 ปี

ระดับมัธยมศึกษา

มีหลักสูตร 4 ปี เป็นการศึกษาขั้นเตรียมนักเรียนให้มีความรู้เพื่อการศึกษาต่อในระดับวิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัย หรือ เพื่อการดำรงชีวิตภายหลังจบการศึกษา และได้ศึกษาต่อในวิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัย

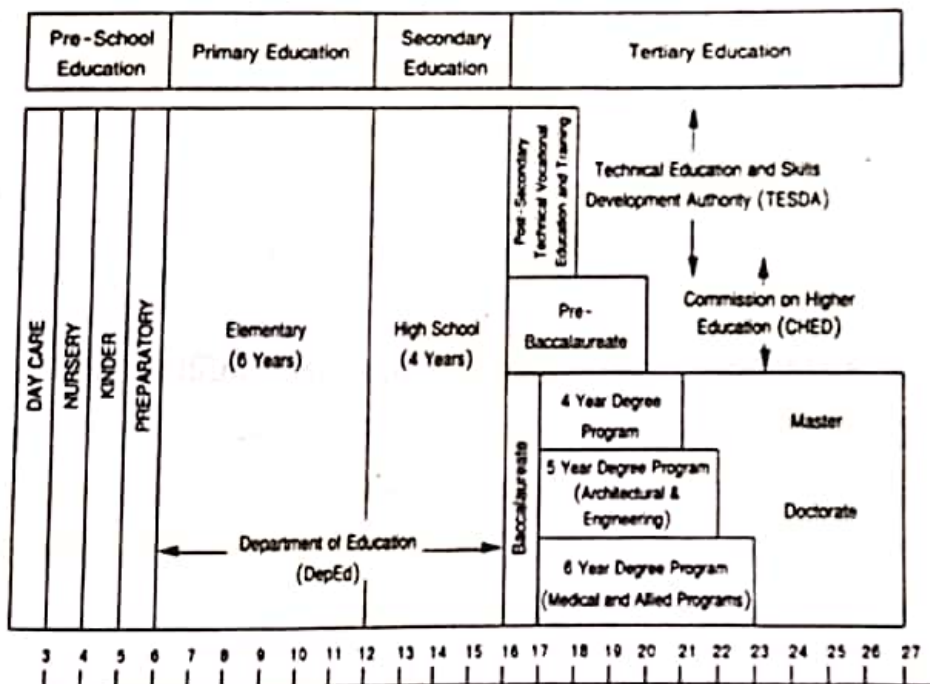
¹พรพิมล เมธีรานันท์ (บรรณาธิการ) ล.ด. หน้า 75 -76

ระดับอุดมศึกษา

การศึกษาในวิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัย เพื่อให้มีความรู้และประสบการณ์ในวิชาชีพชั้นสูง โดยมีหลักสูตรและสาขาวิชาที่เปิดสอนคล้ายคลึงกับสาขาวิชาที่เปิดสอนในสหรัฐอเมริกาหรือในประเทศไทย ระยะเวลาของการศึกษาของแต่ละระดับ มีดังนี้

- ปริญญาตรี 4 ปี ได้แก่ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ สังคมศาสตร์ ด้านมนุษยศาสตร์โดยทั่วไป และเภสัชศาสตร์
- ปริญญาตรี 5 ปี มี 2 สาขาวิชา คือ สาขาวิศวกรรมศาสตร์ และสาขาวิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์
- ปริญญาตรี 6 ปี มี 3 สาขาวิชา คือ สาขาทันตแพทยศาสตร์ สาขาสัตวแพทย์ และสาขาจักษุวิทยา (Ophthalmology)
- ปริญญาตรี 8 ปี เฉพาะสาขาวิชาแพทยศาสตร์

แผนภาพที่ 18 โครงสร้างการศึกษาของประเทศฟิลิปปินส์

ที่มา : The Philippine Technical Vocational Education and Training (TVET) System

โดย Dr.AugustoBoboySyjucoอ้างใน พรพิมล เมธิรานันท์ (บรรณาธิการ). ล.ต. หน้า 76

กรอบคุณวุฒิของประเทศฟิลิปปินส์¹

1. ที่มาของกรอบมาตรฐานคุณวุฒิแห่งชาติฟิลิปปินส์ (The Philippine National Qualifications Framework : PNQF)

คณะกรรมการสภาพัฒนาการศึกษา (Congressional Commission for Education : EDCOM) เกิดจากผลการประชุมของคณะรัฐสภาในปี พ.ศ. 2533 เพื่อทบทวนระบบการศึกษา และการเตรียมความพร้อมทางด้านกำลังคนของประเทศ ได้แก่การศึกษาในระบบและนอกระบบ คณะกรรมการ EDCOM ได้พิจารณา วิเคราะห์สังเคราะห์และที่สุดได้สรุปความแตกต่างของการศึกษาเป็นระดับต่างๆ ได้จัดระเบียบจากการให้การศึกษาแก่ผู้เรียน เป็น 3 ระดับ คือ

1.1 การศึกษาระดับพื้นฐาน (Basic Education) ให้อยู่ในการดูแลของกรมการศึกษา (Department of Education : DepEd) ภายใต้กฎหมายการศึกษาพื้นฐาน พ.ศ. 2544

1.2 อำนาจหน้าที่การพัฒนาทักษะสำหรับการศึกษาระดับเทคนิค (Technical Education and Skilled Development Authority : TESDA) ซึ่งเดิมเรียกว่า เทคโนโลยีหรืออาชีวศึกษา (Technical Vocational Education) มีกฎหมายออกเมื่อวันที่ 25 สิงหาคม พ.ศ. 2537 รองรับ

1.3 อุดมศึกษา (Higher Education) เป็นหน่วยงานที่ดูแลการศึกษาในระดับสูง เช่น วิทยาลัยชุมชน (Community College) มหาวิทยาลัย และวิทยาลัยเฉพาะทาง โดยการดูแลของคณะกรรมการการอุดมศึกษา (Commission on Higher Education : CHED) ภายใต้กฎหมายว่าด้วยการอุดมศึกษา

2. การดำเนินงานของกรอบคุณวุฒิวิชาชีพแห่งชาติฟิลิปปินส์ (PNQF)

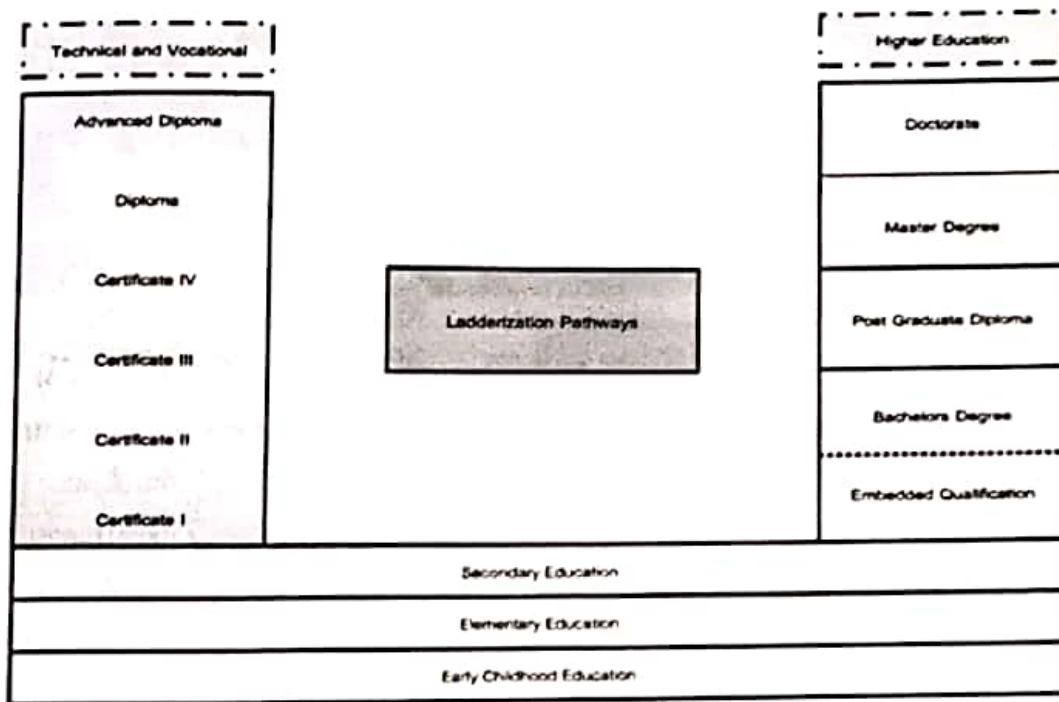
Technical Vocational and Training (TVET) ซึ่งเป็นหน่วยงานภายใต้การดูแลของ TESDA ที่จะทำการดูแลในด้านการศึกษาและการฝึกอบรม เพื่อเตรียมพร้อมในการเข้าสู่ตลาดแรงงาน หรือแม้แต่พัฒนาผู้ที่อยู่ในตลาดแรงงาน เพื่อประสานความต้องการของทักษะที่ตลาดแรงงานต้องการ หรือยกระดับของผู้ที่ต้องการพัฒนาตนเอง

PNQF ได้ถูกพัฒนาเพื่อสร้างแนวทางในด้านคุณวุฒิของประเทศฟิลิปปินส์โดย PNQF นั้น จะครอบคลุมในส่วนของโลกการศึกษาทั้งระบบ ได้แก่ การศึกษาพื้นฐานอาชีวศึกษา และ

¹พรพิมล เมธีนันท์ ล.ด. หน้า 192-198

อุดมศึกษา ซึ่งระดับการศึกษาที่ระบุไว้ใน PNQF สามารถสร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้ที่เข้าสู่ตลาดแรงงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ จากคุณภาพการศึกษาได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางนั่นเอง โดยโครงสร้างของ PNQF ดังแผนภาพที่ 19

แผนภาพที่ 19 กรอบคุณวุฒิวิชาชีพของประเทศฟิลิปปินส์

ที่มา : The Philippine Technical Vocation Education and Training (TVET) System

โดย Dr. Augusto Boboy Syjuco

นอกจากนี้ การจัดทำแบบจำลองมาตรฐานสมรรถนะ (Regional Model Competency Standards: RMCS) ขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ ประเทศฟิลิปปินส์ได้มีการพัฒนามาเป็น The Philippines TVET Qualification Framework (PTQF) ในปี พ.ศ. 2546 ซึ่งมีการแบ่งเป็น 4 ระดับ ดังตารางที่ 11

ตารางที่ 11 ระดับกรอบคุณวุฒิวิชาชีพแห่งชาติฟิลิปปินส์ (PNQF)

ระดับ	แนวทาง	หน้าที่ความรับผิดชอบ	การประยุกต์ใช้
NC 1	แรงงานในระดับนี้จะสามารถทำงานในหน้าที่ในลักษณะประจำ โดยสามารถตัดสินใจในเบื้องต้นได้	เป็นไปตามลักษณะงานที่กำหนด	งานส่วนใหญ่จะได้รับคำแนะนำจากผู้บังคับบัญชาโดยจะได้รับการชี้แจงหรือการแนะนำเบื้องต้น
NC 2	แรงงานในระดับนี้จะสามารถทำงานในหน้าที่ในลักษณะประจำหรือทำงานแบบเป็นขั้นตอนและ มีความซับซ้อนที่ระบุเอาไว้ได้	เริ่มมีการรับผิดชอบในด้านคุณภาพของผลิตภัณฑ์	สามารถดูแลรับผิดชอบหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายด้วยตัวเองหรือสามารถทำงานเป็นทีมได้
NC 3	แรงงานในระดับนี้จะต้องมีทักษะอยู่ในระดับสูง เข้าใจบริบทของงานและสามารถทำงานในระดับที่ซับซ้อนในขอบเขตของงานที่กำหนดไว้ได้	เข้าใจในขั้นตอนของงาน สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นภายใต้ข้อกำหนดของงาน รวมถึงสามารถทำการตัดสินใจเครื่องมือและอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับงานได้	ผู้ที่อยู่ในระดับนี้มีความรับผิดชอบตัวเอง ทำงานร่วมกันเป็นทีมได้และสามารถทำการประสานงานในเบื้องต้นได้
NC 4	สามารถทำงานที่มีบริบทที่หลากหลาย มีความซับซ้อนและไม่ใช่งานที่ต้องทำประจำ	ต้องมีความสามารถในการเป็นผู้นำและสามารถเสนอแนะแนวทางในกิจกรรมต่อสถานประกอบการได้ ในการทำงานต้องใช้เทคนิคและทักษะเพื่อคิดวิเคราะห์ รวมถึงสามารถพัฒนาสิ่งใหม่ๆ ได้	มีความรับผิดชอบต่อองค์กรและการทำงานของผู้ที่อยู่ในระดับที่ต่ำกว่า

ที่มา : The Philippine Technical Vocation Education and Training (TVET) System
โดย Dr.Augusto Boboy Syjuco

สิงคโปร์กับ AEC¹

ประเทศสิงคโปร์ หรือ สาธารณรัฐสิงคโปร์ (Republic of Singapore) เป็นประเทศที่มีขนาดเล็กที่สุดในภูมิภาคแต่มีประชากรหนาแน่น สิงคโปร์เป็นหนึ่งในประเทศประชาคมเศรษฐกิจที่มีความแข็งแกร่งทางเศรษฐกิจ โดยระบบเศรษฐกิจของสิงคโปร์ มีลักษณะเป็นแบบเปิด มีการขนส่งผ่านท่าเรือที่ติดอันดับโลก สิงคโปร์แม้ว่าจะเป็นประเทศที่มีทรัพยากรธรรมชาติน้อย แต่มีหลายอุตสาหกรรมที่ถือว่าเป็นจุดเด่น อาทิ อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ การผลิตอุปกรณ์ชุดเจาะน้ำมันดิบ การกลั่นน้ำมันเชื้อเพลิง เคมีภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์อาหารรวมถึงภาคการบริการทางการเงิน การธนาคาร การก่อสร้างและให้บริการเดินเรือ

¹ดร.สิรางค์ กลั่นคำสอน. 2555, (กรกฎาคม - สิงหาคม) "สิงคโปร์ กับ AEC", วารสารอุตสาหกรรมสาร, 54(4)27-29

รุ้จักตัวตนสิงคโปร์

ที่ตั้ง : ลักษณะภูมิประเทศเป็นเกาะในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีพื้นที่ประมาณ 699.4 ตารางกิโลเมตร มีทิศเหนือติดกับรัฐยะโฮร์ของมาเลเซีย ทิศตะวันออกติดทะเลจีนใต้ ทิศตะวันตกติดมาเลเซียและช่องแคบมะละกา ทิศใต้ติดช่องแคบมะละกา

ภูมิอากาศ : ภูมิอากาศมีลักษณะร้อนชื้น มีฝนตกตลอดปี

เมืองสำคัญ : เกาะที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจ ประกอบด้วย Palau Tekong Pulau Ubin Sentosa Pulau Bukum, Pulau Merlimau และ Pulau Aver Chawan

ประชากร : ประชากรประกอบด้วยชาวจีนเป็นส่วนใหญ่ รองลงมาคือชาวมาเลย์ ชาวอินเดีย และชนชาติอื่น ๆ รวมประมาณ 5 ล้านคน

ศาสนา : พุทธ อิสลาม คริสต์ ฮินดู

ภาษา : ภาษาราชการที่ใช้มี 4 ภาษา คือ ภาษาอังกฤษ ภาษาจีนกลาง ภาษามาเลย์ และ ภาษาทมิฬ

สกุลเงิน : สิงคโปร์ดอลลาร์ (SGD) 1.24 SGD = 1 USD (ดอลลาร์สหรัฐ ปี พ.ศ. 2556)

GDP : ค่า GDP ที่คาดการณ์ในปี ค.ศ. 2012 ประมาณ SGD 312445 Billion ซึ่งมีอัตราการขยายตัวของ GDP อยู่ที่ประมาณ 4.409%

สินค้านำเข้า : น้ำมันดิบ สินค้าปิโตรเลียม ชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ เครื่องยนต์ เคมีภัณฑ์ อาหาร เหล็ก

สินค้าส่งออก : ปิโตรเลียม อาหาร เคมีภัณฑ์ ยาภัณฑ์ อุปกรณ์สื่อสารโทรคมนาคม เครื่องยนต์

ตลาดการค้าที่สำคัญ : ไทย ออสเตรเลีย มาเลเซียฮ่องกง อินโดนีเซีย ใต้หวัน จีน สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น

เป็นสมาชิกอาเซียน : วันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2510

ประเทศสิงคโปร์กับการพัฒนาแรงงาน

ในประเทศสิงคโปร์ การศึกษาและการพัฒนาแรงงาน ประกอบด้วย 2 ส่วนหลัก คือ ก่อนทำงาน (Pre-employment Education and Training: PET) และหลังจากเข้าทำงานแล้ว (Continuing Education and Training: CET) โดย PET ดูแลเรื่องการพัฒนาการศึกษาตั้งแต่วัยก่อนเข้าเรียนจนถึงระดับมหาวิทยาลัย ซึ่งเตรียมความพร้อมทางด้านการศึกษาและทางด้านการทักษะในด้านต่างๆ เพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ตลาดแรงงาน ในขณะที่ CET มีความหลากหลายมากกว่าซึ่งดูแลผู้ใหญ่และผู้อยู่ในกำลังแรงงาน โดยมีเป้าหมายเพื่อให้กำลังแรงงานมีสมรรถนะ (Competency) ที่ต้องการ เพื่อให้แรงงานมีความมั่นคงในการทำงาน สามารถหางานได้และเพื่อให้ภาคอุตสาหกรรมได้รับผลประโยชน์จากสมรรถนะของแรงงานฝีมือ ซึ่งจะมีผลต่อความเจริญทางเศรษฐกิจของประเทศในที่สุด ดังนั้น CET จึงมีเป้าหมายที่ชัดเจน คือกำลังแรงงานและภาคอุตสาหกรรม หัวใจของ CET คือ ระบบ Singapore Workforce Skills Qualifications หรือ WSQ ซึ่งเป็นระบบสำคัญในการฝึกทักษะและความรู้ให้แก่แรงงาน โดยสำนักงาน Singapore Workforce Development Agency (SWDA) เป็นผู้บริหารระบบ

SWDA ตั้งขึ้นเมื่อ 1 กันยายน พ.ศ. 2546 ภายใต้กระทรวงกำลังคน หรือ Ministry of Manpower ประเทศสิงคโปร์ โดยมีเป้าหมายในการเพิ่มความสามารถในการได้งานทำ และความสามารถในการแข่งขันของกำลังแรงงานในประเทศสิงคโปร์ และมีภารกิจในการสร้างแรงงานที่มีความสามารถในการแข่งขัน มีการเรียนรู้ตลอดชีพ และมีทักษะแรงงานขั้นสูง ซึ่งก่อนจะตั้ง WDA สิงคโปร์มีโครงการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว WDA มีแนวทางสำคัญ 4 แนวทางดังนี้

1. สร้างกำลังแรงงานเพื่อสนับสนุนภาคอุตสาหกรรม โดยมีการทำงานร่วมกับหน่วยงานทางด้านเศรษฐกิจและอุตสาหกรรม
2. ลดช่องว่างทางทักษะแรงงาน (Skill Gaps) โดยการฝึกอบรมหรือการย้ายแรงงาน

เข้าไปสู่ภาคอุตสาหกรรมที่มีการเติบโตสูง

3. สร้างความเข้มแข็งของอุตสาหกรรมโดยการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันผ่านทางการพัฒนาด้านทักษะของแรงงาน

4. เพิ่มโอกาสในการถูกจ้างงานของแรงงาน โดยเฉพาะในส่วนของแรงงานที่มีทักษะต่ำ โดยการเพิ่มทักษะการทำงานพื้นฐานให้แก่แรงงาน

ในปี พ.ศ. 2551 มีการประกาศแผนแม่บทของ CET หรือ CET Master Plan เพื่อสร้างเครือข่ายของ CET โดยโครงสร้างของระบบ ตามแผนภาพที่ 20

แผนภาพที่ 20 ปัจจัยสำคัญต่อระบบ WSQ ของประเทศสิงคโปร์

ที่มา : Singapore Workforce Development Agency

โอกาสและช่องทางการลงทุนในสิงคโปร์

ในปี พ.ศ. 2554 ไทยและสิงคโปร์มีมูลค่าการค้าผ่านแดนรวม 56,869.2 ล้านบาท โดยไทยยังขาดดุลการค้า 16,537.4 ล้านบาท สำหรับในช่วงเดือนมกราคมปี พ.ศ. 2555 ไทยและสิงคโปร์มีมูลค่าการค้าผ่านแดนรวม 3,320.2 ล้านบาท โดยไทยยังขาดดุลการค้า 1,560.8 ล้านบาท โดยจังหวัดสงขลาเป็นจังหวัดที่มีการส่งออกผ่านแดนไทย-สิงคโปร์มากที่สุด ไทยได้มีการส่งสินค้าผ่านสิงคโปร์ซึ่งเป็นแหล่งส่งออก (re-export) ทั้งนี้ เนื่องมาจากลักษณะภูมิประเทศที่

เป็น Gateway มีการทำธุรกิจแบบ Trading Hub และมีระบบโลจิสติกส์ที่ทันสมัย สิงคโปร์ถือว่าเป็นประเทศที่มีจุดแข็งทางการเงิน การธนาคาร การสื่อสารและการคมนาคมขนส่ง อย่างไรก็ตามเพื่อลดการขาดดุลทางการค้าควรมีการส่งเสริมให้มีการลงทุนในสิงคโปร์ให้มากขึ้น ก่อนที่ผู้ประกอบการไทยจะตัดสินใจลงทุนในสิงคโปร์ควรคำนึงถึงลักษณะของการส่งเสริมการลงทุนและหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสรุปได้ดังนี้

สิงคโปร์เป็นประเทศที่เปิดกว้างให้นักลงทุนชาวต่างชาติเข้าไปลงทุนในกิจการต่างๆ ได้ 100% โดยมีข้อจำกัดทางด้านการกระจายเสียง และการจัดสรรคลื่นความถี่ได้ไม่เกินร้อยละ 49 ด้านหนังสือพิมพ์ ได้ไม่เกินร้อยละ 5

สิงคโปร์ถือว่าเป็นฐานการผลิตของอุตสาหกรรมประเภทต่างๆ โดยมีการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ โดยแรงงานมีความชำนาญทางด้านเทคนิค

กิจการที่สนับสนุนให้ชาวต่างชาติเข้าไปลงทุน เช่น วิศวกรรมสิ่งพิมพ์ วิศวกรรมขนส่ง วิทยาศาสตร์ชีวภาพ (การให้บริการสุขภาพ เทคโนโลยีด้านเภสัชภัณฑ์ และเทคโนโลยีชีวภาพ) ด้านการศึกษาและอาชีพ ด้านกีฬาและสิ่งพักผ่อนหย่อนใจ ด้านอิเล็กทรอนิกส์ไม่ว่าจะเป็นชิ้นส่วนประกอบ ระบบอิเล็กทรอนิกส์เซมิคอนดักเตอร์ ด้านพลังงาน ด้านวิศวกรรม ด้านเทคโนโลยีสิ่งแวดล้อม ด้านการสื่อสาร คอมพิวเตอร์ โทรคมนาคม องค์การระหว่างประเทศ นวัตกรรมใหม่ และโลจิสติกส์

รัฐบาลสิงคโปร์ได้มีการออกนโยบาย "Host to Home" เพื่อเชิญชวนให้ชาวต่างชาติเข้าลงทุนในสิงคโปร์ โดยมุ่งเน้นทางด้าน Capital-Knowledge and Innovation Intensive (CKI) ในอุตสาหกรรมการผลิต

ประเภทอุตสาหกรรมที่แนะนำให้ลงทุนในสิงคโปร์ เช่น ผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์ ยา เคมีภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม โลจิสติกส์ อาหารไทย นวดแผนไทย ผลิตภัณฑ์สปาจากสมุนไพร ร้านอาหารไทย เป็นต้น

สำหรับผู้ประกอบการที่สนใจลงทุนในประเทศสิงคโปร์สามารถติดต่อผ่านกรมการค้าต่างประเทศเพื่อขอคำแนะนำในการลงทุน

มาตรการจูงใจและสิทธิประโยชน์ที่สิงคโปร์มีให้นักลงทุนต่างชาติสรุปได้ดังนี้

อนุญาตให้ถือครองกรรมสิทธิ์ที่ดินและสิ่งปลูกสร้างในสิงคโปร์ได้

ไม่มีการควบคุมการโอนเงินตราต่างประเทศและผลกำไรในการประกอบธุรกิจออกนอกประเทศ

มีมาตรการจูงใจด้านภาษี การยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล (Corporate income tax) และภาษีเงินได้ (Income tax allowance) ให้ผู้ที่เริ่มดำเนินกิจการเป็นเวลา 5-10 ปี

ให้มีการยกเว้นการเสียภาษีสำหรับการกู้ยืมในการซื้อเครื่องจักรที่มีประสิทธิภาพ

มีเขตปลอดภาษี 5 แห่ง เพื่อการนำเข้าส่งออก เป็นท่าเรือ 4 แห่ง และท่าอากาศยาน 1 แห่ง ให้พักสินค้าได้ 72 ชั่วโมงโดยไม่มีค่าใช้จ่าย

ให้สิทธิประโยชน์ในการลงทุน เช่น "Enterprise Investment Incentive Scheme" โดยสามารถนำยอดขาดทุนสะสมมาหักลดหย่อนภาษีได้สูงสุด 3 ล้านดอลลารสิงคโปร์ นอกจากนี้ ยังมี Tax Exemption for Start-Ups และ Licensed Warehouse Scheme (LWS) ที่ให้สิทธิประโยชน์แก่นิติบุคคลและคลังสินค้า

ในส่วนของผู้ประกอบการไทยที่สนใจลงทุนในสิงคโปร์ จะต้องศึกษาขั้นตอนในการขออนุมัติลงทุนและจัดตั้งบริษัทดังต่อไปนี้

ศึกษากิจการที่สนใจโดยพิจารณาจากกฎระเบียบต่างๆ รวมไปถึงเดินทางไปดูงานด้วยตนเองหรือขอคำแนะนำจากบริษัทที่ปรึกษา

ทำการประเมินและศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ (Project feasibility study)

พิจารณาการจัดสรรงบประมาณลงทุนว่าจะลงทุนเอง 100% หรือจะหาผู้ร่วมลงทุนในสิงคโปร์ ในกรณีที่หาผู้ร่วมลงทุนสามารถส่งข้อมูลผ่านตัวแทน คนกลางหรืองานข่าวกรองทางธุรกิจ นอกจากนี้ควรเดินทางมาดูงานเองและศึกษารายละเอียดของคู่สัญญา ในการเลือกสัญญาร่วมทุนนั้น ควรขอคำปรึกษาจากที่ปรึกษาในประเทศไทยหรือปรึกษาคู่สัญญาในสิงคโปร์

จัดทำข้อเสนอโครงการ (Proposal) ที่แสดงรายละเอียดในการจัดตั้งโครงการ

ทำการจดทะเบียนธุรกิจกับ Accounting & Corporate Regulatory Authority (ACRA)

ทำการจดทะเบียนธุรกิจซึ่งสามารถดำเนินการด้วยตนเอง หรือ จดทะเบียนธุรกิจผ่านบริษัทที่รับบริการจดทะเบียนธุรกิจ

หน่วยงาน ACRA จะใช้เวลาพิจารณาประมาณ 14-60 วัน ในกรณีที่มิได้รับการอนุมัติ ก็จะมีการแจ้งไปยังผู้ประกอบการ ถ้าได้รับการอนุมัติจะต้องมีการจ่ายค่าบริการจดทะเบียนธุรกิจที่ ACRA

ขั้นตอนต่อไปเป็นการจัดตั้งบริษัทซึ่งในการจัดหาแรงงานสามารถใช้แรงงานท้องถิ่นหรือหาจาก Ministry of Manpower

ในการเปิดดำเนินการบริษัท ต้องทำการขอใบอนุญาตนำเข้าส่งออกที่ International Enterprise Singapore

ข้อห้ามของนักลงทุนต่างชาติ

กิจการที่นักลงทุนต่างชาติไม่สามารถดำเนินการได้ในสิงคโปร์ คือ ธุรกิจด้านกฎหมาย อาชีพทนายความและที่เกี่ยวข้องกับกิจการวิสาหกิจของรัฐ

ระบบการศึกษาของประเทศสิงคโปร์¹

ระดับประถมศึกษา

เรียนพื้นฐานปีที่ 1 ถึง ปีที่ 4 ปีที่ 1-2 เน้นการอ่านออกเขียนได้ นับเลข ใช้เวลาร้อยละ 80 เรียนเสริมทักษะความรู้ด้านภาษาอังกฤษในระดับที่ใช้งานในชีวิตประจำวันได้ และคณิตศาสตร์ เริ่มสอนวิทยาศาสตร์เมื่อขึ้นประถม 3 เริ่มสอนวิชาสังคมศาสตร์ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 แล้วต่อยอดชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 เมื่อสิ้นสุดการศึกษาชั้นประถมปีที่ 6 นักเรียนต้องสอบออกจากโรงเรียน และประเมินวัดผลเพื่อสามารถเรียนต่อระดับมัธยมศึกษาได้

ระดับมัธยมศึกษา

นักเรียนมีสิทธิเลือกเรียนวิชาพิเศษ/เร่งรัด หรือวิชาตามความถนัด 4-5 ปี มีจุดเน้นดังนี้

1. วิชาพิเศษ/เร่งรัด (special/express course) เรียน 4 ปี เรียนภาษาอังกฤษ มนุษยศาสตร์ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เพื่อสอบรับประกาศนียบัตรการศึกษาทั่วไป (GCE ระดับ "O")

¹พรพิมล เมธีรพันธ์ (บรรณาธิการ).ล.ค.หน้า 65-68

2. **วิชาปกติ (normal course)** เรียน 4 ปี เน้นเทคนิคปฏิบัติสมรรถนะการอ่าน พุด คณิตศาสตร์ และการใช้คอมพิวเตอร์ สำหรับสอบ GCE ระดับ N ผู้ที่สอบได้คะแนนดีสามารถ เรียนต่อชั้นปีที่ 5 เพื่อสอบ GCE ระดับ "O" และมีสิทธิเข้าโครงการบูรณาการเพื่อมุ่งตรงสู่ระดับ เตรียมอุดมศึกษาโดยไม่ต้องผ่านกระบวนการ GCE ระดับ "O" ซึ่งมีโอกาสเรียนรู้ประสบการณ์ ที่กว้างขวางกว่าการเรียนแบบปกติ เพื่อพัฒนาความสามารถความคิดสร้างสรรค์ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การนำไปประยุกต์ใช้ และความเป็นผู้นำโรงเรียนที่เปิดสอนตามโครงการนี้ ได้แก่ Anglo-Chinese School, National Junior College, Temasek Junior College, Victoria Junior College โรงเรียนในเครือ Raffles เช่น Raffles Girls School (Secondary), Raffles Institution, Raffles Junior College และโรงเรียนในเครือ Hwa Chong คือ The Chinese High School, Nanyang Girls' High School และ Hwa Chong Junior College

ระดับเตรียมอุดมศึกษา

1. Junior College/Centralised Institutes เป็นการศึกษาสายสามัญ สำหรับผู้ที่มี คุณสมบัติระดับ O แล้ว โดย Junior College เป็นการศึกษา 2 ปีก่อนเข้าร่วมมหาวิทยาลัย Pre-university education) ส่วน Centralised Institute ใช้เวลาการศึกษา 3 ปี ผู้ที่จบการศึกษาใน 2 ส่วนนี้สามารถสอบ GCE ระดับ A ซึ่งผู้ที่สอบได้คะแนนดีสามารถเลือกเข้าศึกษาต่อในระดับ อุดมศึกษาที่ National University of Singapore หรือ Nanyang Technological University หรือ Singapore Management University หรืออาจจะเลือกเรียนฝึกหัดครูที่ National Institute of Education

2. Polytechnics นอกจากบทบาทในการฝึกอบรมแรงงานระดับกลางให้ทันต่อพัฒนา การทางเทคโนโลยีและทางเศรษฐกิจแล้วยังเป็นสถานศึกษาสำคัญสำหรับนักเรียนในสายเทคนิค และพาณิชย์ซึ่งสอบผ่าน GCE ระดับ O สามารถเข้าศึกษาต่อที่ Singapore Polytechnic หรือ NgeeAnn Polytechnic หรือ Temasek Polytechnic หรือ Nanyang Polytechnic หรือ Republic Polytechnic ซึ่งเปิดสอนหลากหลายสาขาวิชา เช่น วิศวกรรม ธุรกิจการบัญชี พาณิชยศาสตร์ สื่อสารมวลชน การพยาบาล เทคโนโลยีชีวภาพวิศวกรรม การออกแบบสื่อด้วยระบบ ดิจิตอล วิทยาศาสตร์ประยุกต์ การออกแบบผลิตภัณฑ์ เป็นต้น นักเรียนที่ได้คะแนนดี ๆ นั้น เมื่อ เรียนจบมีโอกาสศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา

3. Institute of Technical Education (ITE) เป็นการศึกษาในสายเทคนิคอาชีพระดับ

การฝึกหัดครูสำหรับนักเรียนทั่วไปที่ผ่านการสอบระดับ O หรือ N แล้ว นักเรียนที่ได้คะแนนดี ๆ นั้น เมื่อเรียนจบมีโอกาสศึกษาต่อในระดับ Polytechnic

ระดับอุดมศึกษา

ระดับอุดมศึกษาในสิงคโปร์มีการขยายตัวจาก 2 เป็น 3 แห่งประกอบด้วย สถาบันของรัฐ และของภาคเอกชน ดังนี้

1. National University of Singapore (NUS) ประกอบด้วยคณะต่างๆ ซึ่งเปิดการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับปริญญาตรีขึ้นไป ได้แก่ Arts and Social Sciences, Business, Computing, Design and Environment, Dentistry, Engineering, Law, Medicine and Science ในขณะที่ Yong Siew Toh Conservatory of Music และ University Scholars Programme เปิดสอนเฉพาะระดับปริญญาตรี สำหรับระดับ Postgraduate มีเฉพาะที่ Lee Kuan Yew School of Public Policy และ NUS Graduate School for Integrative Sciences and Engineering

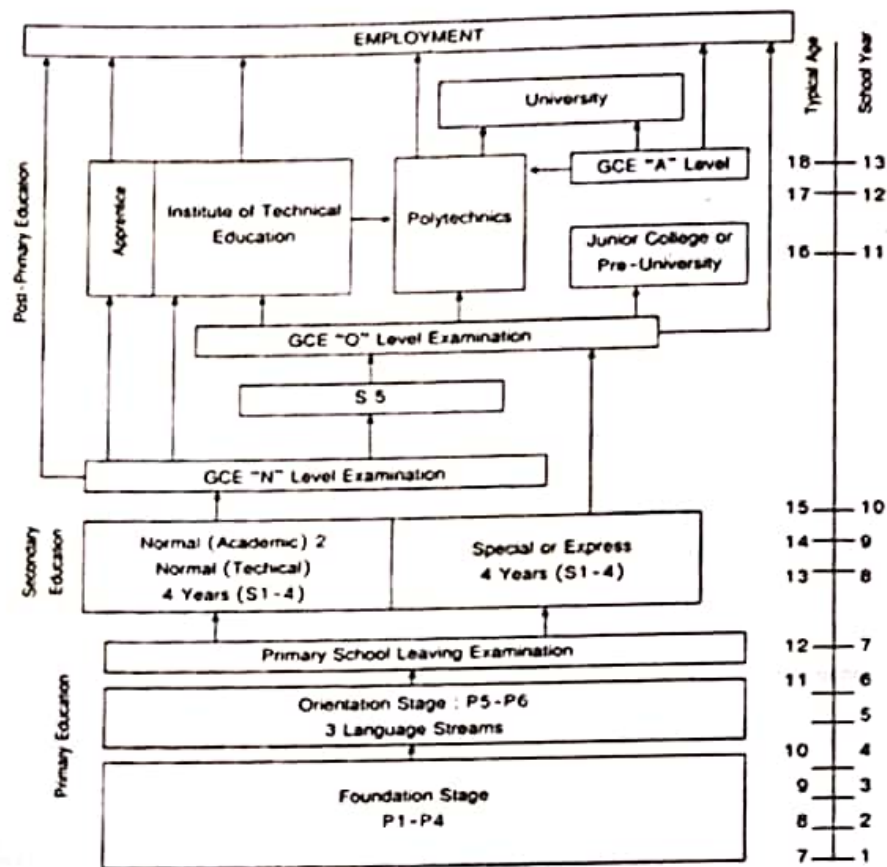
2. Nanyang Technological University (NTU) เป็นที่เน้นในด้านวิศวกรรมศาสตร์ หลายนแขนง วิทยาศาสตร์ ธุรกิจและการบัญชี นิเทศศาสตร์ และการฝึกหัดครู ตั้งแต่ระดับปริญญาตรีถึงปริญญาเอก

3. Singapore Management University (SMU) เป็นสถานศึกษาเอกชนซึ่งได้รับเงินทุนสนับสนุนจากภาครัฐที่เพิ่งจัดตั้งขึ้นเมื่อปี 2543 เปิดสอนเฉพาะในด้านการบริหารจัดการและธุรกิจ ตั้งแต่ระดับปริญญาตรีขึ้นไป

ในปัจจุบัน รัฐบาลสิงคโปร์ ได้หันมาให้ความสำคัญกับการเปิดเสรีให้สถาบันอุดมศึกษาชั้นนำจากต่างประเทศ เช่น มหาวิทยาลัย John Hopkins มหาวิทยาลัย Chicago, Wharton School ของมหาวิทยาลัย Pennsylvania เป็นต้น เข้าไปจัดการเรียนการสอนในสิงคโปร์เพื่อยกระดับคุณภาพทางการศึกษาในระดับอุดมศึกษา โดยผู้เรียนไม่ต้องจากบ้านเมืองไปไหน

แผนภาพที่ 21 โครงสร้างการศึกษาของประเทศสิงคโปร์

ที่มา : Southeast Asia Ministers of Educational Organization (SEAMEO) อ้างใน พรทิมล เมธิรณันท์ (บรรณาธิการ). ค.ศ.หน้า 68

คุณวุฒิวิชาชีพประเทศสิงคโปร์

ระบบคุณวุฒิวิชาชีพของประเทศสิงคโปร์ (The Singapore Workforce Skills Qualifications System) เป็นระบบที่จัดให้มีโครงสร้างการฝึกอบรมและรับรองคุณวุฒิวิชาชีพแรงงานของประเทศสิงคโปร์อย่างเป็นทางการ โดยระบบได้รับการพัฒนาและประกันคุณภาพโดย Workforce Development Agency (WDA) ร่วมกับอุตสาหกรรมต่างๆ เพื่อสร้างมาตรฐานวิชาชีพ ให้แรงงานมีทักษะที่จำเป็นต่อการทำงาน โดยจะมีการฝึกอบรมและประเมินสมรรถนะของแรงงาน เพื่อให้แรงงานเหล่านั้นมีความสามารถที่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่

คุณวุฒิวิชาชีพ (Workforce Skilled Qualification : WSQ) สามารถใช้ในการยกระดับทักษะและวางแผนอาชีพสำหรับแรงงาน ก่อให้เกิดความชัดเจนในความก้าวหน้าในสายอาชีพของแรงงาน การประเมินรับรองคุณวุฒินั้น สามารถกล่าวได้ว่าเป็นการประเมินบนพื้นฐานของความสามารถและประสบการณ์ที่แท้จริง โดยไม่จำเป็นต้องเข้าเรียน ใช้วุฒิพื้นฐานทางการศึกษา หรือได้รับการฝึกอบรมก่อน ดังนั้น คุณวุฒิดังกล่าวจึงเหมาะแก่แรงงานที่มีอายุงานพอสมควร หรือแรงงานผู้ให้ (Adult Worker) ที่ไม่สามารถเข้าเรียนได้ แต่มีความพร้อมในด้านทักษะและประสบการณ์ในการทำงาน

ในปัจจุบันได้มีการจัดทำกรอบคุณวุฒิซึ่งเรียกว่า The Singapore Workforce Skills Qualification (WSQ) Frameworks รวม 26 สาขาอาชีพ โดยทุกสาขาอาชีพได้รับการยอมรับจากภาคอุตสาหกรรมว่าเป็นการเพิ่มขีดความสามารถของแรงงานสิงคโปร์อย่างแท้จริง ซึ่งกรอบดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อผลักดันให้เกิดการพัฒนาการตรวจสอบมาตรฐานทักษะ กลยุทธ์การประเมินและหลักสูตรฝึกอบรมสำหรับอุตสาหกรรม สำหรับการเพิ่มทักษะแรงงานนั้นแบ่งเป็น 2 ด้าน คือ ทักษะพื้นฐาน (Foundational Skills) และทักษะในการประกอบอาชีพ (Industry & Occupational Skills)

1. ทักษะพื้นฐาน (Foundational Skills) ประกอบด้วยขอบเขตทักษะ ความรู้ และคุณลักษณะที่จำเป็นต่อแรงงานทุกคน นั่นคือ ความสามารถในการทำงานได้ (Employability) อาทิ ทักษะความสามารถในการปรับตัวเข้ากับความต้องการในงานใหม่ และการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมในการทำงานทำให้แรงงานสามารถนำไปใช้ได้ในทุกอุตสาหกรรม

2. ทักษะในการประกอบอาชีพ (Industry & Occupational Skills) ครอบคลุมทักษะสำคัญที่จะทำให้แรงงานเกิดความชำนาญในอาชีพ โดยภาคอุตสาหกรรม สถาบันฝึกอบรมและสหภาพแรงงานได้ร่วมกันจัดตั้ง The Industry Skills and Training Council (ISTC) เพื่อกำหนดทักษะของแรงงาน และพัฒนาทักษะอุตสาหกรรมเฉพาะทาง ซึ่งในปัจจุบันมีการกำหนดกรอบทักษะทั้งสิ้น 25 สาขาอาชีพ ได้แก่

1. การบินและอวกาศ(Aerospace)
2. การสังคมสงเคราะห์ (Community and Social Services)
3. อุตสาหกรรมเชิงสร้างสรรค์ (Creative Industries)
4. การดูแลและให้การศึกษาเด็กก่อนวัยเรียน
(Early Childhood Care and Education: ECCE)

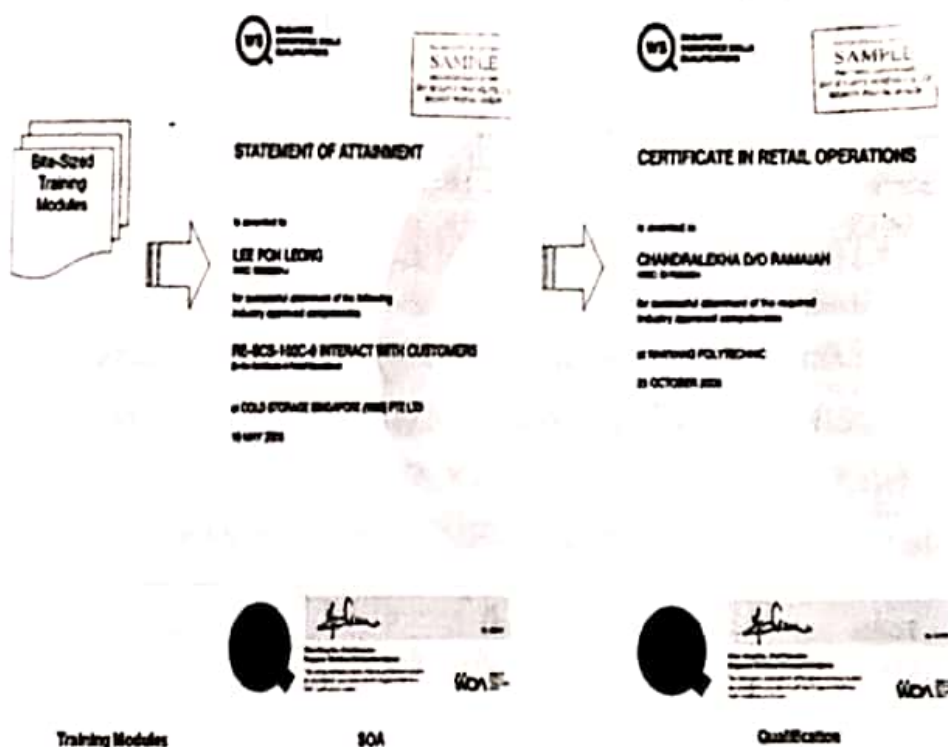
5. การทำความสะอาดสถานที่สาธารณะ (Environmental Cleaning WSQ)
6. อุตสาหกรรมทางการเงิน(Financial Industry Competency Standards)
7. การค้าดอกไม้ (Floristry)
8. อาหารและเครื่องดื่ม (Food & Beverage)
9. การผลิตทั่วไป (Generic Manufacturing Skills)
10. การดูแลสุขภาพ (Healthcare Support)
11. ทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource)
12. ภูมิทัศน์ (Landscape)
13. ผู้นำและผู้บริหารบุคคล (Leadership and People Management)
14. เทคโนโลยีสารสนเทศ การสื่อสารและโทรคมนาคม
(National Infocomm Competency Framework)
15. วิศวกรรม (Precision Engineering)
16. อุตสาหกรรมการผลิต (Process Industry)
17. การค้าปลีก (Retail)
18. การรักษาความปลอดภัย(Security)
19. งานบริการ (Service Excellence)
20. สิ่งทอและเทคโนโลยีแฟชั่น (Textile and Fashion Technology)
21. การท่องเที่ยว (Tourism)
22. อาชีวอนามัยในการค้าทางทะเล
(Trade Specific Workplace Safety and Health for Marine)
23. การฝึกอบรมและการศึกษาสำหรับผู้ใหญ่ (Training and Adult Education)
24. การแปรรูปโลหะ(Wafer Fabrication)
25. ผู้เชี่ยวชาญด้านอาชีวอนามัย
(Workplace Safety and Health (WSH) Professionals)

ขั้นตอนการขอรับรองคุณวุฒิของแรงงาน

WSQ เปิดให้มีการฝึกอบรมยกระดับทักษะแรงงาน และทำการรับรองทักษะที่แรงงานมีอยู่ โดยระดับของคุณวุฒิจะมีด้วยกันทั้งหมด 7 ระดับ เริ่มจากระดับวุฒิการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(Basic Certificate) ไปจนถึงระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต (Graduate Diploma) ในการขอรับรองคุณวุฒินั้น ดังแผนภาพที่ 11 มีเงื่อนไขดังนี้คือ ต้องผ่านการฝึกอบรมและการประเมิน WSO จนได้รับ Statement of Attainment (SOA) โดยการฝึกและประเมินผล 10 ชั่วโมง จะเท่ากับ 1 WSO credit value เมื่อสะสม WSO ได้ครบตามเงื่อนไขของแต่ละระดับคุณวุฒิจะได้รับ การรับรองคุณวุฒิอันประกอบด้วย หนังสือรับรอง ใบรับรองผลการศึกษา และเข็มเครื่องหมาย WDA

แผนภาพที่ 22 ขั้นตอนการขอการรับรองคุณวุฒิของประเทศสิงคโปร์

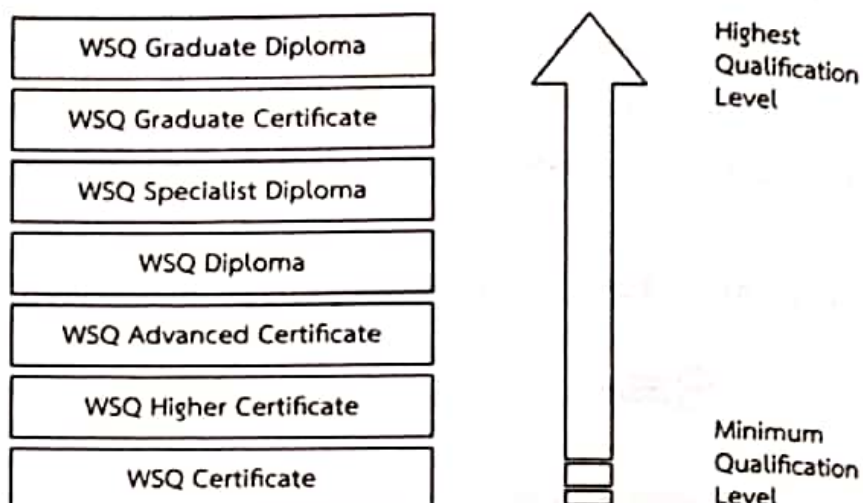

ที่มา : Singapore Workforce Development Agency

ระดับคุณวุฒิ (Levels of WSO qualifications)

ระดับคุณวุฒิจะสะท้อนให้เห็นถึงทักษะที่แรงงานได้รับ และเป็นการวางรากฐานสำหรับการฝึกอบรมหลักสูตรอาชีวศึกษา และยังเป็นการยกระดับเส้นทางสายอาชีพ มาตรฐานทักษะ (Skills Standard) และหลักสูตรการฝึกอบรม สามารถแบ่งเป็น 7 ระดับ ดังแผนภาพที่ 23

แผนภาพที่ 23 ระดับคุณวุฒิของประเทศสิงคโปร์

ที่มา : Singapore Workforce Development Agency

โดยแต่ละระดับจะแสดงให้เห็นถึงความซับซ้อนของความรู้ สมรรถนะของแรงงานและความรับผิดชอบในหน้าที่ และมีเงื่อนไข WSQ credit value ที่ต้องการแตกต่างกัน ดังตารางที่ 12

ตารางที่ 12 ระดับคุณวุฒิวิชาชีพและจำนวนหน่วยกิต

ระดับ	คุณวุฒิ	จำนวนหน่วยกิตต่ำสุด (Minimum Credit Value)
1	Certificate	10
2	Higher Certificate	10
3	Advance Certificate	15
4	Diploma / Professional Diploma	20
5	Specialist Diploma	15
6	Graduate Certificate	15
7	Graduate Diploma	15

ที่มา : Singapore Workforce Development Agency

ปกิณกะ สิงคโปร์ (Singapore)

จากกรุงเทพฯ สนามบินสุวรรณภูมิ ถึง สิงคโปร์ สนามบินชางจี (Changi Airport) ระยะทาง 1,411 กิโลเมตร เครื่องบินโบอิง ใช้เวลาบิน 2.20 ชั่วโมง เวลาที่สิงคโปร์เร็วกว่ากรุงเทพฯ 1 ชั่วโมง สิงคโปร์มีสวนสัตว์เปิดไนท์ซาฟารี (Night Safari) มีวงเวียนเก่าแก่ "สารันกูณการ์เด็น" (Saran goon Garden) เกาะซานโตซ่า (Sanotsa) เป็นแหล่งท่องเที่ยวของสิงคโปร์เป็นแหล่งรวมสถานบันเทิงต่างๆ เช่น Universal Studio, Resort World Santosa

สาธารณรัฐสิงคโปร์เป็นประเทศเล็ก มีพื้นที่ 699.4 ตารางกิโลเมตร เล็กกว่ากรุงเทพฯ ประมาณ 2.2 เท่า (กรุงเทพฯมีพื้นที่ 1568.7 ตารางกิโลเมตร) มีประชากร 5 ล้านคน ใช้ภาษาอังกฤษ มาเลย์ จีนกลางและทมิฬ ชาวสิงคโปร์ 100 คน จะเป็นชาวจีน 74 คน มาเลย์ 14 คน อินเดีย 9 คน อื่นๆ 3 คน ชาวสิงคโปร์นับถือ ศาสนาพุทธ 42.5% อิสลาม 14.9% คริสต์ 14.6% (คริสต์คาทอลิก189,094 คน) มีชุมชนวัดคาทอลิก 31 แห่ง สิงคโปร์ มีทรัพยากรธรรมชาติไม่มาก ประเทศจึงเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มาก ให้ความรู้ มีระเบียบวินัย มีความซื่อสัตย์ มีประสิทธิภาพในการทำงาน ทำให้ประเทศสิงคโปร์มีความก้าวหน้าในด้านเศรษฐกิจ รัฐบาลและข้าราชการมีความซื่อสัตย์ ทำงานเพื่อประชาชน และผลประโยชน์ส่วนรวม ถิ่นรับคริสตชนคาทอลิกสิงคโปร์ส่วนใหญ่มีความศรัทธาไปวัดกันมาก แม้ในวันธรรมดาหลายคนไปร่วมพิธีบูชาขอบพระคุณ หลายคนไปภาวนาในวัดซึ่งเปิดตลอดเวลากลางวันเพื่อมนัสการพระเยซูคริสตเจ้าในศีลมหาสนิท

บ่อนคาสิโน ในประเทศสิงคโปร์¹

สิงคโปร์นับเป็นประเทศที่มีขนาดเล็กและมีทรัพยากรจำกัด รัฐบาลเห็นว่ารายได้จากการท่องเที่ยวจะเป็นรายได้สำคัญต่อ

การพัฒนาประเทศ จึงตัดสินใจก่อสร้างบ่อนการพนัน ซึ่งมีหลายประเภทภายใต้โครงการคาสิโนรีสอร์ท (Casinos Integrated Resort :IRs) ขึ้นในปี ค.ศ. 2005 เพื่อรองรับกลุ่มลูกค้านานาชาติ

ในช่วงก่อสร้าง รัฐบาลสิงคโปร์ได้ดำเนินกระบวนการสร้างความรู้ความเข้าใจต่อสังคมอย่างต่อเนื่อง และในช่วงปี ค.ศ. 2009-2010 ได้อนุญาตให้เปิดบ่อนการพนันอย่างถูกกฎหมายสองแห่ง คือ เซนต์โทซ่า (Sentosa) และมารินาเบย์ (Marina Bay) โดยใช้เงินทุนเบื้องต้น 5,000 ล้านดอลลาร์สิงคโปร์

มองในแง่ผลประโยชน์ รัฐบาลคาดหวังว่าโครงการนี้จะก่อให้เกิดการจ้างงาน 35,000 อัตรา มีเงินหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจ 15,000 ล้านดอลลาร์สิงคโปร์ต่อปี และผลอันเกิดจากการทำงานของตัวทวีคูณ (Multiplier effect) จะทำให้ภาคเศรษฐกิจอื่นๆ ขยายตัวตามไปด้วย เช่น โรงแรม ห้องพัก สายการบิน ค้าปลีก และเช่าซื้อสิ่งหาบริโภค ภาพรวมเหล่านี้จะส่งผลให้อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศเพิ่มขึ้นระหว่างร้อยละ 0.3-1.3 ต่อปี

มองในแง่ผลกระทบ การเปิดบ่อนการพนันอาจส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของประเทศ รวมทั้งอาจนำไปสู่ปัญหาอื่นๆ ทางสังคม ได้แก่ ความพยายามที่จะหลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย เป็นเหตุให้ปัญหาการคอร์รัปชันเพิ่มขึ้น และอาจส่งผลในแง่ประสิทธิภาพในการบริหารงานของรัฐบาลและรัฐสภาในการกำหนดทิศทางการพนันของประเทศ อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากภาพลวงตาของโครงการ IRs รวมทั้งการกำหนดแนวทางในการนำเงินที่ได้จากธุรกิจการพนันไป

¹ดร.รัตพงษ์ สอนสุภาพ(2555,กรกฎาคม-กันยายน) "เรียนรู้ประสบการณ์การเปิดบ่อนคาสิโนของสิงคโปร์" เรียนรู้เท่าทันการพนันทันสมัย 1(3) : 18-19 (ดร.รัตพงษ์ สอนสุภาพ ผู้อำนวยการหลักสูตร M.A Leadership วิทยาลัยนวัตกรรมการสังคม มหาวิทยาลัยรังสิต ผศ.พิจิตรา ศุภสวัสดิ์กุล บก.)

ใช้ประโยชน์ต่อสังคมอย่างไรเพื่อให้สังคมได้ประโยชน์สูงสุด เช่น ด้านศึกษาและสาธารณสุข รวมถึงการรณรงค์เพื่อลดผลกระทบจากธุรกิจการพนัน

ข้อกังวลอีกประการหนึ่งสำหรับการเปิดบ่อนการพนันในสิงคโปร์ คือ ปัญหาการเสพติด การพนันของชาวสิงคโปร์ ซึ่งจะนำไปสู่ปัญหาอื่นๆ ตามมา เช่น ปัญหาครอบครัว ปัญหาอาชญากรรม และปัญหานี้สิน เป็นต้น

รัฐบาล สิงคโปร์ตระหนักถึงผลกระทบทางสังคม จึงได้ศึกษาบทเรียนและประสบการณ์ของเมืองหรือประเทศที่ได้มีการอนุญาตให้เปิดบ่อนการพนันอย่างถูกกฎหมายมาเป็นตัวอย่าง เช่น เมืองแอตแลนติกซิตี บาฮามาส และเมืองเวเนเซียลาสเวกัสในรัฐเนวาดา

รัฐบาล สิงคโปร์ได้ออกมาตรการทางสังคม ทุกระเบียบในการเข้าไปเล่นการพนันในบ่อนคาสีโนอย่างเข้มงวด โดยเฉพาะชาวสิงคโปร์และคนที่มีถิ่นพำนักถาวรในสิงคโปร์ จะต้องเสียค่าใช้จ่าย 100 ดอลลาร์สิงคโปร์ต่อ 24 ชั่วโมง และ 2,000 ดอลลาร์สิงคโปร์ต่อปี ส่วนชาวต่างชาติสามารถเข้าได้ฟรี ทั้งนี้ผู้เข้าไปเล่นจะต้องมีอายุตั้ง 21 ปีขึ้นไป การเข้าไปใช้บริการในแต่ละครั้งจะต้องแสดงหลักฐานตัวตนอย่างชัดเจน เช่น บัตรประชาชน ใบขับขี่ ส่วนชาวต่างชาติก็แสดงหลักฐาน เช่น หนังสือเดินทาง เป็นต้น

Pricewaterhouse Coopers LLP และ WilkofskyGruen Associates (2011) ประเมินว่าสิงคโปร์เป็นประเทศที่มีอัตราการเติบโตในธุรกิจนี้รวดเร็วมาก ในปี ค.ศ. 2010 ซึ่งเป็นปีแรกที่เปิดบ่อนคาสีโน สิงคโปร์มีส่วนแบ่งตลาดถึงร้อยละ 8.2 มูลค่า 2,827 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เป็นรองจากมาเก๊าและออสเตรเลียเท่านั้น สูงกว่าตลาดเก่าที่เปิดให้บริการอยู่แล้วทั้งเกาหลีใต้ มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ นิวซีแลนด์ และเวียดนาม ในช่วงปี ค.ศ. 2011-2015 ตลาดสิงคโปร์มีแนวโน้มเติบโตสูงมาก มีอัตราการเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 20.5 ต่อปี กลายเป็นตลาดใหญ่อันดับสองทั้งในแง่มูลค่าและอัตราการเติบโต เป็นรองเพียง มาเก๊า ที่เดียวเท่านั้น และในปี ค.ศ. 2015 มีส่วนแบ่งตลาดสูงถึง 7,172 ล้านดอลลาร์สหรัฐ

ผลการสำรวจสะท้อนว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่ำทุ่มเงินไปกับการพนันมากขึ้น มีการวางเดิมพันก้อนใหญ่ขึ้น นักพนันหน้าเดิมเล่นพนันบ่อยขึ้น และมีคนขอคำปรึกษาเกี่ยวเนื่องกับปัญหาการพนันมากขึ้น ทำให้รัฐบาลต้องเดินหน้าแก้ปัญหาเรื่องนี้ ด้วยการห้ามผู้ล้มละลายหรือผู้ที่พึ่งพาความช่วยเหลือจากรัฐเข้าคาสีโน เพิ่มโทษทางวินัยแก่ผู้ดำเนินงานคาสีโนที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย รวมถึงจำกัดสินเชื่อสำหรับนักพนัน และกำลังพิจารณามาตรการอื่นๆ เพิ่มเติมจากกฎที่เคยห้ามคาสีโนโฆษณามุ่งเป้าไปที่คนท้องถิ่น และกำจัดการนำม้าที่หานักพนันเข้าคาสีโน

ไทย กับ AEC¹

ประเทศไทย หรือ ราชอาณาจักรไทย (Kingdom of Thailand)

แนะนำประเทศไทย

ที่ตั้ง : ทิศตะวันออกติดกับลาวและกัมพูชา ทิศตะวันตกติดทะเลอันดามันและเมียนมาร์
ทิศเหนือติดลาวและเมียนมาร์ ทิศใต้ติดกับอ่าวไทยและมาเลเซีย

¹ปาณทิพย์ เปลียนโมทิ. (2555, มีนาคม-เมษายน). "บทบรรณาธิการถึงเวลาที่ SMEs ต้องตื่นตัวกับ AEC."
อุตสาหกรรมสาร 54(2) : 3

เมืองหลวง : กรุงเทพมหานคร

การปกครอง : ระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภา มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ประชากร : 67.4 ล้านคน

ภาษา : ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาราชการ

สกุลเงิน : บาท (1 USD = 32 บาท ปี พ.ศ. 2557)

เป็นสมาชิกอาเซียน : วันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2510

ปณิธาน เป้าหมาย ได้กล่าวว่า ในปี พ.ศ. 2558 ประเทศไทยและประเทศสมาชิกอาเซียนรวมตัวกันเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community : AEC) อย่างสมบูรณ์ ผ่านแผนประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint) ที่ประกอบด้วย การเป็นตลาดเดียวและฐานการผลิตร่วมกัน การเพิ่มศักยภาพการแข่งขันและการพัฒนาที่เท่าเทียม

ปัจจุบันประเทศไทยมีผู้ประกอบการเอสเอ็มอี จำนวนมากกว่า 2.9 ล้านกิจการ คิดเป็นร้อยละ 99.6 ของจำนวนวิสาหกิจทั้งหมด มีการจ้างงานกว่า 10.5 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 77.8 ของการจ้างงานรวมทั้งประเทศ สร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ หรือ GDPSMEs ถึง 3.75 ล้านล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 37.1 ของมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจของประเทศ

ในแต่ละปีจะมีผู้ประกอบการเพิ่มขึ้นทุกปี นับตั้งแต่ปีภาคธุรกิจเอสเอ็มอีจำเป็นต้องรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นเกี่ยวกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนอย่างทั่วถึง เพราะประเทศสมาชิกอาเซียนอื่นๆ ได้มีการเตรียมความพร้อมในการเป็น AEC ด้วยการขยายการค้า ขยายการลงทุนในประเทศสมาชิกอาเซียนด้วยกัน และประเทศคู่เจรจาอาเซียน

ดังนั้น ผู้ประกอบการ SMEs ไทย จำเป็นต้องพัฒนาศักยภาพอย่างเร่งด่วน เพื่อรองรับการเปิดตลาดการค้าเสรี ต้องมีการผลิตสินค้าให้ตรงกับมาตรฐานสากล และพร้อมที่จะรับชดเชยผลกระทบจากการค้าที่เปลี่ยนแปลงชนิดพลิกหน้ามือเป็นหลังมือ การทำธุรกิจในกลุ่มประเทศอาเซียนจะเป็นเสมือนหนึ่งเป็นประเทศเดียวกัน การแข่งขันด้านราคา ด้านมาตรฐาน ด้านคุณภาพ ย่อมเกิดขึ้น ดังนั้นถึงเวลาแล้วที่เอสเอ็มอีไทยต้องตื่นตัวและร่วมกันอย่างมีสติและปัญญา

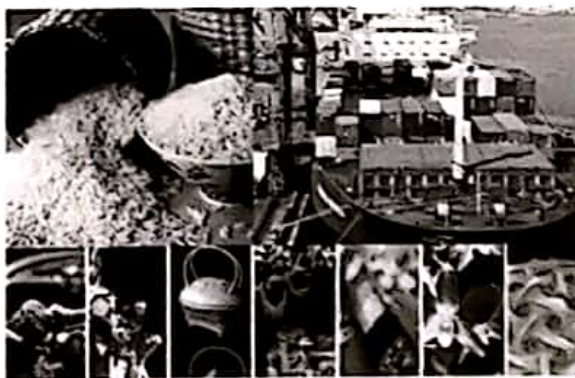
บัวตะวัน มีเดีย' กล่าวถึง "ไทยจะก้าวสู่การเป็นผู้นำ AEC หลังปี 2015 (พ.ศ. 2558) ประเทศไทยมีข้อมูลสถิติที่บ่งชี้ว่าเศรษฐกิจขยายตัวอย่างต่อเนื่อง รายได้ประชาชาติต่อหัว (GDP

¹บัวตะวัน มีเดีย. (2555, กรกฎาคม-สิงหาคม) "ไทยจะก้าวสู่การเป็นผู้นำ AEC หลังปี 2015," อุตสาหกรรมสาร 54(4) : 8-11

Per Capital) ของไทยเพิ่มสูงขึ้นเกือบ 3 เท่าคือจากประมาณ US\$ 1,800 ในปี พ.ศ. 2544 ไปเป็น US\$ 5,100 ในปี พ.ศ. 2554 มูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้นจาก 2.9 ล้านล้านบาทไปเป็น 6.9 ล้านล้านบาท มูลค่าเงินตราสำรองระหว่างประเทศก็เพิ่มขึ้นจาก 3 หมื่นล้านเหรียญสหรัฐฯ เป็น 1.8 แสนล้านเหรียญสหรัฐฯ ในขณะที่สัดส่วนเป็นคนจน (Poverty Head Count Ratio) ลดลงถึง 1 ใน 3 คือ ลดลงจากร้อยละ 13.4 เหลือเพียงร้อยละ 4.6 ในช่วงระยะเวลาเดียวกัน ซึ่งคงปฏิเสธไม่ได้ว่า ความเข้มแข็งและการเติบโตของภาคอุตสาหกรรมเป็นส่วนที่มีความสำคัญและมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศที่ผ่านมาเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งก็เป็นที่น่าทึ่งกันว่า ภาคอุตสาหกรรมของไทยเป็นตัวขับเคลื่อนการส่งออกและมีสัดส่วนกว่า 1 ใน 3 ของ ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP)"

การย้ายอำนาจทางเศรษฐกิจจากตะวันตกมาสู่ตะวันออก

เมื่อมองเศรษฐกิจของโลกในอนาคต คาดว่ายังคงมีความผันผวนเป็นอย่างมาก เริ่มที่สหรัฐอเมริกา แม้ว่าดัชนีชี้วัดทางเศรษฐกิจหลายตัวส่งสัญญาณให้เห็นว่าเศรษฐกิจสหรัฐนั้นมีแนวโน้มเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น ไม่ว่าจะเป็นความเชื่อมั่นของผู้บริโภคที่สูงขึ้น อัตราการว่างงานที่ลดลง หรือสัญญาณจากตลาดหุ้นที่กลับมามีชีวิตชีวามากขึ้น แต่ยังคงมีปัจจัยที่น่ากังวลอีกหลายประการที่อาจส่งผลกระทบต่อภาพฟื้นตัวทางเศรษฐกิจของสหรัฐและเป็นที่คาดการณ์กันว่าเศรษฐกิจของสหรัฐ อาจจะยังขบเขาค่อยไปอีกนาน ด้านยุโรปเองก็ยังคงตกอยู่ในสภาวะทางการเงินที่อ่อนแอ ปัญหานี้สาหร่ายของหลายประเทศในสหภาพยุโรป เช่น กรีซ สเปน โปรตุเกส ยังต้องแก้ไขไปอีกนาน

นี่ก็คือจุดเปลี่ยนที่สำคัญของโลก เป็นจุดสิ้นสุดของการควบคุมเศรษฐกิจโดยซีกโลกฝั่งตะวันตก ขั้วทางเศรษฐกิจกำลังจะย้ายจากโลกตะวันตกเข้าสู่โลกตะวันออก ซึ่งโลกฝั่งตะวันออกกำลังจะกลายเป็นขั้วสำคัญในการขยายตัวทางเศรษฐกิจต่อไปในอนาคต โดยมีทวีปหลักที่จะขับเคลื่อนเศรษฐกิจโลก อาทิ จีน อินเดีย และรัสเซีย รวมทั้งกลุ่มประเทศอาเซียน ซึ่งมีประชากรรวมกันราว 600 ล้านคน และมีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวม (GDP) ในประเทศ มากถึง 1.6 ล้านล้านเหรียญสหรัฐ

ความสำคัญของ AEC

ในปี พ.ศ. 2558 หรือ ค.ศ. 2015 ประเทศไทยและประเทศสมาชิกอาเซียนอีก 9 ประเทศ จะรวมตัวกันเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน หรืออีกชื่อคือ ASEAN Economic Community (AEC) ซึ่งปัจจุบันอาเซียนเป็นตลาดส่งออกสำคัญอันดับ 1 ของไทย มากกว่า EU หรือ US และจะยิ่งทวีความสำคัญทางเศรษฐกิจต่อประเทศไทยมากขึ้นเรื่อยๆ ด้วยที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของไทย เชื้ออำนวยให้ไทยเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจในภูมิภาคนี้ เมื่อตลาดอาเซียนรวมเป็นหนึ่ง สินค้า บริการ แรงงานฝีมือ และการลงทุน ของประเทศสมาชิก 10 ประเทศ จะเกิดการเคลื่อนย้ายอย่างเสรี ซึ่งจะส่งผลต่อโอกาสทางการค้าและการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ยิ่งไปกว่านั้น อาเซียนยังมีแนวทางการขยายความร่วมมือภายใต้ชื่อสองเสาหลัก คือ กับประเทศนอกกลุ่มไปถึง ASEAN+3 และ ASEAN+6 ที่ประกอบด้วยประเทศคู่ค้าสำคัญ ได้แก่ จีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ อินเดีย ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ ซึ่งมีประชากรรวมกันกว่า 3 พันล้านคน หรือเกือบครึ่งหนึ่งของประชากรโลก มีมูลค่า GDP รวมกันถึงประมาณ 1 ใน 4 ของโลก นี่คือ โอกาสทาง

ตลาดอันมหาศาลสำหรับผู้ประกอบการและอุตสาหกรรมไทยในการที่จะเก็บเกี่ยวประโยชน์จากโอกาสการรวมตัวทางเศรษฐกิจนี้

อย่างไรก็ตาม อีกด้านหนึ่ง ประเทศไทยก็ต้องเผชิญกับความท้าทายที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ โดยประเทศไทยต้องมีการเตรียมความพร้อม ปรับตัว หรือบรรเทาผลกระทบจากการแข่งขันที่เกิดขึ้นรุนแรง มิฉะนั้น เราจะต้องประสบปัญหาทางการค้าหรือสูญเสียโอกาสทางธุรกิจได้ แม้การเปิดเสรีทางการค้าจะทำให้สินค้าไทยหลายรายการได้เปรียบคู่แข่ง แต่สินค้าบางรายการต้องปรับตัวเพื่อรับมือกับการแข่งขันที่รุนแรงขึ้น รวมถึงความเสี่ยงที่นักลงทุนต่างชาติจะย้ายฐานเข้ามาแข่งขันในประเทศไทย และความเสี่ยงที่นักลงทุนบางรายจะย้ายฐานการผลิตจากประเทศไทยไปสู่ประเทศอื่นที่มีต้นทุนต่ำกว่า ซึ่งภาคอุตสาหกรรมไทยจะต้องพร้อมรับมือกับความท้าทายนี้

วิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็งของแต่ละประเทศและผลกระทบต่อไทย

สิงคโปร์เป็นประเทศที่มีความพร้อมมากที่สุดสำหรับการเข้าสู่ AEC เนื่องจากสิงคโปร์แข่งขันในระดับโลกมานานแล้ว ด้วยการที่เป็นประเทศเล็กมีประชากรเพียง 5 ล้านกว่าคน ตลาดในประเทศมีขนาดเล็กมาก ทำให้สิงคโปร์จำเป็นต้องทำการค้ากับตลาดต่างประเทศเป็นส่วนใหญ่ คนสิงคโปร์มีความชำนาญในเรื่องการค้ากับต่างประเทศมาก นอกจากนี้การที่คนสิงคโปร์พูดภาษาอังกฤษและภาษาจีนได้เป็นอย่างดี นับเป็นข้อได้เปรียบที่สำคัญอีกประการหนึ่ง ส่วนประเทศมาเลเซียและอินโดนีเซียจะได้เปรียบในแง่ของภาษา ศาสนา และวัฒนธรรม การเข้าสู่ตลาดมุสลิมด้วยตนเอง มีต้นทุนต่ำกว่าไทย มาเลเซียมีจุดเด่นด้านเทคโนโลยี ขณะที่อินโดนีเซียเป็นตลาดที่มีขนาดใหญ่ มีประชากรมากที่สุดในอาเซียน โดยมีถึง 240 ล้านคน สำหรับประเทศตะเข็บชายแดนของเราคือ พม่า ลาว กัมพูชา จะมีแรงงานที่มีต้นทุนต่ำ มีทรัพยากรและวัตถุดิบเป็นจำนวนมากและราคาถูก ส่วนเวียดนามนอกจากจะได้เปรียบเรื่องแรงงาน ยังมีค่าแรงที่ยังอยู่ในเกณฑ์ต่ำแล้ว ผู้ประกอบการยังมีความขยันและอดทน สำหรับฟิลิปปินส์ อาจจะได้เปรียบในภาษาอังกฤษที่ฟิลิปปินส์ใช้เป็นภาษาราชการร่วมกับภาษาตากาล็อก

ประโยชน์และผลกระทบที่ไทยจะได้รับจากการเข้าสู่ AEC สามารถจำแนกเป็นประเด็นต่างๆ ดังนี้

1. ช่วยขยายโอกาสทางการค้าและการลงทุน ทั้งด้านฐานการผลิตและตลาดที่มีขนาด

ใหญ่ขึ้น

2. สร้างภาพลักษณ์และความเชื่อมั่นของไทยในเวทีโลกจากความเข้มแข็งของ ASEAN
3. ช่วยยกระดับความเป็นอยู่ภายในประเทศ โดยข้อมูลจากกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศระบุว่า การมี AEC จะช่วยให้ GDP ของประเทศสมาชิกขยายตัวขึ้นอีก
4. เพิ่มการจ้างงานของประชากรภายในประเทศจากการขยายตัวทางการค้าและการลงทุน
5. เปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการและผู้บริโภคเข้าถึงสินค้าที่มีคุณภาพ และเข้าถึงบริการที่ดีขึ้นในราคาที่ถูกลง
6. ช่วยให้แรงงานมีฝีมือการพัฒนาความถนัดเฉพาะทางเพิ่มขึ้นจากการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือเสรี

สิ่งสำคัญที่ทำให้ประเทศไทยเป็นผู้นำใน AEC ได้นั้นเกิดจากปัจจัยเอื้อต่างๆ ได้แก่

1. ประเทศไทยมีที่ตั้งเหมาะสมในการเป็นศูนย์กลางภูมิภาค ซึ่งถือเป็นจุดยุทธศาสตร์ (Strategic Location) โดยเฉพาะที่ตั้งทางเศรษฐกิจ (Economic Location) ในแง่การขายสินค้าและการหาวัตถุดิบ
2. การคมนาคมขนส่งทั้งทางบกและทางอากาศให้สามารถเชื่อมโยงกันได้ทั่วประเทศ
3. มีการพัฒนาธุรกิจทางการค้าและอุตสาหกรรม มีการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาซึ่งจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตในภาคอุตสาหกรรมและบริการ และสร้างขีดความสามารถทางการแข่งขันของไทยในเวทีโลก
4. ประเทศไทยยังมีแรงงานที่มีทักษะที่ดีเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่น

การเตรียมตัวของไทย

ในการรวมกันเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ประเทศสมาชิกได้จัดทำข้อตกลงในการผลักดันอุตสาหกรรมนำร่อง 12 สาขา ซึ่งได้แก่ อุตสาหกรรมเกษตรแปรรูป อากาศยาน สุขภาพ โลจิสติกส์ ยานยนต์ อิเล็กทรอนิกส์ ผลิตภัณฑ์ยาง สิ่งทอและเครื่องแต่งกาย เทคโนโลยีสารสนเทศ การประมง การท่องเที่ยว ไม้และเครื่องเรือน เป็นอุตสาหกรรมที่จะร่วมกันผลักดันให้เกิดความเป็นเสรีอย่างแท้จริงก่อน

การเตรียมความพร้อมของประเทศไทยสู่ AEC ต้องเตรียมตัวอย่างรอบด้าน 5 ประการ

1. การเพิ่มทักษะฝีมือแรงงานให้มีมาตรฐาน โดยแรงงานไทยซึ่งถึงแม้ว่าจะมีทักษะอยู่ในระดับดี แต่ก็ยังมีจุดอ่อนในเรื่องภาษา ไม่ว่าจะเป็นการใช้ภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นภาษาที่ใช้ในการติดต่ออย่างเป็นทางการของอาเซียน หรือ ภาษาประเทศเพื่อนบ้านอาเซียน รวมทั้ง จะต้องมีการปรับปรุงผลิตภาพของภาคอุตสาหกรรมด้วย

2. การขึ้นทะเบียนแรงงานที่มีทักษะ เพื่อให้สามารถจัดแบ่งระดับแรงงานได้เป็นหมวดหมู่และเป็นระบบ

3. การเพิ่มศักยภาพทางการวิจัยและพัฒนา รวมทั้งการเพิ่มศักยภาพห้องทดสอบ ทั้งนี้ จะเชื่อมโยงกับการปรับปรุงมาตรฐานและการตรวจสอบรับรองสินค้า ซึ่งจะมีการปรับเข้าหากัน (Harmonization) จนสามารถนำไปสู่การจัดทำความตกลงยอมรับร่วม (Mutual Recognition Agreement) และการปรับกฎระเบียบของสิบประเทศให้เป็นระบบเดียวกัน (Single Regulatory Regime) ซึ่งกระทรวงอุตสาหกรรมกำลังดำเนินการอย่างเต็มกำลัง

4. การสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าและบริการ โดยผู้ประกอบการภาคอุตสาหกรรมต้องมีการเสริมความเก่ง การวางตำแหน่งและเรียนรู้เทคนิคใหม่ๆ เปรียบเสมือนการเร่งวิจัย พัฒนา นวัตกรรม ในแนวทางการสร้างคุณค่า (Value Creation) ด้วยวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และ นวัตกรรมอย่างครบวงจร และสามารถต่อยอดเชิงพาณิชย์ได้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งน่าจะช่วยตอบ โจทย์ โดยการนำวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมเข้าไปช่วยเสริมความเข้มแข็ง

5. การปรับทิศทางและโครงสร้างอุตสาหกรรมให้เหมาะสม โดยการส่งเสริมการลงทุน โดยเน้นอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มมูลค่า ได้แก่ Hi-Value Industry, Hi-Tech Industry, ECO-Industry และ Strategic Upstream Industry นอกจากนี้ BOI ยังจะเริ่มเน้นการส่งเสริม การลงทุนของนักลงทุนไทยไปยังต่างประเทศ (Outward Directs Investment) และการปรับปรุง นโยบายการส่งเสริมการลงทุนจาก Zone-based policy เป็น Priority based policy ซึ่งไทยจะต้องเน้นการขยายฐานการผลิตไปสู่ประเทศภูมิภาคอาเซียน เพื่อให้ได้รับผลประโยชน์จากค่าแรง ราคาถูกและยังเป็นการลดต้นทุนด้านโลจิสติกส์(Logistics)

ประเทศไทยจะเป็นผู้นำได้ ต้องฟอร์มทีมไทยแลนด์ขึ้นมา เพื่อเสริมการทำงานกัน ต้องสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการพัฒนาและเพิ่มศักยภาพทางด้านการผลิต การบริหารจัดการ การตลาด รวมถึงการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ควบคู่กับการดำเนินกลยุทธ์ทางการตลาดในเชิงรุก โดยการศึกษาและติดตามกฎระเบียบ

ข้อตกลงต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างละเอียด รวมถึงความพยายามในการเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีกับภาคเอกชนของประเทศสมาชิกอาเซียน เพื่อขยายโอกาสและรู้ทางการค้าสินค้า การบริการ และการร่วมลงทุนกับประเทศสมาชิกอาเซียนอื่นๆ ในระยะต่อไป ภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา ซึ่งถ้าเริ่มเตรียมทีมตั้งแต่นี้ จะยังไม่สายเกินไป และเมื่อเริ่มการแข่งขันจริงปี 2015 (พ.ศ. 2558) ไทยก็จะเป็นผู้นำ AEC ได้ในที่สุด

แผนพัฒนาฉบับที่ 11 เกี่ยวกับ AEC¹

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 ได้ให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อมของประเทศไทยเข้าสู่ประชาคมอาเซียนให้ พ.ศ. 2558 ครอบคลุมทั้งมิติด้านความมั่นคง สังคม-วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นเสาหลักของประชาคมอาเซียน แม้ว่าแผนพัฒนาเศรษฐกิจ ฉบับที่ 11 จะไม่ได้กำหนด “ยุทธศาสตร์การเตรียมความพร้อมของประเทศไทยเข้าสู่ประชาคมอาเซียน” ไว้เป็นการเฉพาะก็ตาม ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เรื่อง “แนวทางปฏิรูปประเทศไทยท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลง” ซึ่งเสนอต่อนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 11 มกราคม พ.ศ. 2554 โดยได้เสนอแนะให้รัฐบาลเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ในปี พ.ศ. 2558 ซึ่งจะส่งผลกระทบในด้านบวกและด้านลบต่อประเทศไทย ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เนื่องจากประเทศไทยยังมีผลกระทบให้ต้องเปิดเสรีในหลายๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นการค้าสินค้า การบริการ การลงทุน การเคลื่อนย้ายเงินทุน การเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือ และการดำเนิน

¹สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ อังาน ปานทิพย์ เปลี่ยนโมทิ. (2555, มีนาคม - เมษายน). “แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 - 2559) กับ การเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน” วารสารอุตสาหกรรมสาร 54(2)

งานตามความร่วมมือรายสาขาอื่นๆ เช่น ความร่วมมือด้านทรัพยากรทางปัญญา ความร่วมมือด้านเกษตร อาหาร และป่าไม้ เป็นต้น

ดังนั้น ในการปฏิรูปทุกด้านจำเป็นต้องมีการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยประเทศไทยต้องมีการวิเคราะห์สถานการณ์ ประเมินศักยภาพ จากการเปิดเสรีในหลายๆ ด้าน การใช้ประโยชน์และการเตรียมความพร้อมรับมือจากการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ซึ่งเป็นสิ่งที่กำลังเกิดขึ้นอย่างมีอาจหลีกเลี่ยงได้ โดยการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง ตลอดจน ถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ และสร้างกลไกในการเยียวยา หรือมาตรการสนับสนุนต่างๆ ขึ้นมารองรับ เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้กับภาคเอกชน และภาคประชาชนให้มีความพร้อมในการรับมือกับกระแสการเปลี่ยนแปลงและผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการเข้าร่วมประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เช่น ควรจัดตั้งคณะทำงาน หรือหน่วยงานเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับภาคเกษตรที่จะได้รับผลกระทบโดยตรงจากการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

แนวทางการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

ได้กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 จะนำไปสู่การกำหนดแผนกลยุทธ์ หรือแผนปฏิบัติการของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน เพื่อเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของประเทศไทย ทั้งในส่วนของการประโยชน์ที่จะได้รับจากประชาคมอาเซียน และผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากประชาคมอาเซียน ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญที่จะทำให้การเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนบังเกิดผลในทางปฏิบัติ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 ได้กำหนดแนวทางการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนใน พ.ศ. 2558 ไว้ครอบคลุมในทุกมิติ ทั้งด้านความมั่นคง สังคม-วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ ดังนั้น หน่วยงานภาครัฐและภาคีการพัฒนาทุกภาคส่วน ได้แก่ รัฐบาล ราชการส่วนกลาง กระทรวง/กรม กลุ่มจังหวัด/จังหวัด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น สมาคมธนาคารไทย สภาอุตสาหกรรมหอการค้าไทย สถาบันการศึกษาทุกระดับ สภาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว สมาคมผู้ประกอบการ องค์การพัฒนาเอกชน สมาคม มูลนิธิ องค์การอาสาสมัครต่างๆ สภาชุมชน กรรมการหมู่บ้าน ประชาคมหมู่บ้าน ฯลฯ จะต้องร่วมมือในการแปลงแนวทางในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนดังกล่าว ไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม

ข้อตกลงยอมรับร่วมกันในคุณสมบัติของบุคลากรวิชาชีพท่องเที่ยวแห่งอาเซียน¹
(ASEAN Mutual Recognition Arrangement on Tourism Professionals)

ในการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 9 เมื่อวันที่ 7 ตุลาคม พ.ศ. 2546 ณ ประเทศอินโดนีเซีย ผู้นำอาเซียนลงนามในแถลงการณ์ Bali Concord II กำหนดให้จัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมกัน (MRA) ด้านคุณสมบัติในสาขาวิชาชีพหลักภายในปี พ.ศ. 2551 เพื่ออำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายนักวิชาชีพ/แรงงาน ผู้เชี่ยวชาญ/ผู้มีความสามารถพิเศษของอาเซียนได้อย่างเสรี ซึ่งปัจจุบันอาเซียนทุกประเทศรวมถึงประเทศไทยได้ลงนามในข้อตกลง MRA ของวิชาชีพต่าง ๆ แล้ว 7 วิชาชีพ (ได้แก่ วิศวกร สถาปนิก ช่างสำรวจ แพทย์ พยาบาล ทันตแพทย์ และนักบัญชี) แต่ข้อตกลงยอมรับร่วมกันในคุณสมบัติของบุคลากรวิชาชีพท่องเที่ยวแห่งอาเซียน (ASEAN Mutual Recognition Arrangement on Tourism Professionals) อาเซียน 9 ประเทศ ยกเว้นประเทศไทยได้ลงนามในข้อตกลงร่วมกันดังกล่าวที่กรุงฮานอย เวียดนาม เมื่อเดือนมกราคม พ.ศ. 2552

เมื่อวันที่ 4 กันยายน พ.ศ. 2555 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบข้อตกลง MRA ดังกล่าว และให้นำเสนอรัฐสภาเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ ตามมาตรา 190 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ทั้งนี้ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงท่องเที่ยวและกีฬาเป็นผู้ลงนามข้อตกลง พร้อมทั้งจัดทำสัตยาบันสารด้วย และในวันที่ 16 ตุลาคม พ.ศ. 2555 รัฐสภาให้ความเห็นชอบให้ไทยลงนาม MRA

เมื่อวันที่ 9 พฤศจิกายน พ.ศ. 2555 รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา MRA โดยเลขาธิการอาเซียนและเอกอัครราชทูตของอาเซียนประจำประเทศไทยร่วมเป็นสักขีพยาน

เมื่อทุกประเทศลงนาม MRA สาขาท่องเที่ยวครบ ส่งผลให้แต่ละประเทศต้องดำเนินการจัดตั้งคณะกรรมการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ภายใน 180 วัน การเตรียมการรองรับด้านการพัฒนาศักยภาพบุคลากรทางด้านการท่องเที่ยวอาเซียน (Foreign Tourism Professional) จำเป็นจะต้องมีการกำหนดคุณสมบัติในแต่ละตำแหน่งงานให้มีมาตรฐานเดียวกัน และต้องมีหน่วยงานในระดับชาติที่รับผิดชอบดำเนินงานตาม MRA เพื่อกำกับดูแล ประเมิน รับรองและลงทะเบียน ตลอดจนมีหน่วยกำกับดูแลระดับภูมิภาค ดังนั้น ในข้อตกลง MRA ของวิชาชีพท่องเที่ยวแห่งอาเซียน จึง

¹ สำนักการค้าบริการและลงทุน กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ (2555, พฤศจิกายน). "ข้อตกลงยอมรับร่วมกันในคุณสมบัติของบุคลากรอาชีพท่องเที่ยวแห่งอาเซียน (ASEAN Mutual Recognition Arrangement on Tourism Professionals) วารสารสถานการณ์ตลาดแรงงาน. 20 (11) : 8

ได้กำหนดโครงสร้างภายในของประเทศสมาชิกที่ทำหน้ารับผิดชอบในการรับรองสมรรถนะและมาตรฐานวิชาชีพท่องเที่ยวให้จัดตั้งและปฏิบัติงานได้ ทั้งนี้ ตามข้อตกลงร่วมว่าด้วยการยอมรับคุณสมบัติบุคลากรวิชาชีพด้านการท่องเที่ยวอาเซียน (ASEAN MRA) กำหนดให้มีคณะกรรมการ 3 ชุดคือ คณะกรรมการวิชาชีพการท่องเที่ยวแห่งชาติ (National Tourism Professional Board: NTPB) คณะกรรมการรับรองคุณวุฒิวิชาชีพการท่องเที่ยวแห่งชาติ (Tourism Professional Certification Board: TPCB) คณะกรรมการติดตามตรวจสอบวิชาชีพการท่องเที่ยวอาเซียน (ASEAN Tourism Professional Monitoring Committee: ATPMC) ทั้งนี้ไทยได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการ 2 ชุดเรียบร้อยแล้ว ในขณะที่คณะกรรมการชุดที่ 3 เป็นคณะกรรมการในระดับอาเซียนที่ทุกประเทศจะต้องร่วมจัดตั้ง

สาระสำคัญของข้อตกลงยอมรับคุณสมบัติบุคลากรวิชาชีพด้านการท่องเที่ยวอาเซียน

ข้อตกลงว่าด้วยการยอมรับและคุณสมบัติบุคลากรวิชาชีพด้านการท่องเที่ยวอาเซียน (MRA) เป็นข้อตกลงเพื่อการพัฒนาบุคลากรในการรองรับการเปิดเสรีใน 32 ตำแหน่งงาน ซึ่งเกิดขึ้นจากการหารือของกลุ่มท่องเที่ยวในอาเซียน โดยมีวัตถุประสงค์เช่นเดียวกับ MRA วิชาชีพอื่นๆ คือ การอำนวยความสะดวกให้เกิดการเคลื่อนย้ายบุคลากรวิชาชีพสาขาการท่องเที่ยวในภูมิภาคอาเซียน (Foreign Tourism Professional) และการช่วยให้การศึกษา การฝึกอบรมบุคลากรวิชาชีพในประเทศสมาชิกให้สอดคล้องกัน รวมถึงให้มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับในกลุ่มประเทศสมาชิกได้ ทั้งนี้ผู้ผ่านการรับรองคุณสมบัติและได้รับใบรับรองมาตรฐานวิชาชีพดังกล่าว มีสิทธิในการเดินทางไปทำงานในประเทศสมาชิกอาเซียนได้ แต่ยังคงต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบและข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องของประเทศที่เข้าไปทำงาน

MRA ดังกล่าว เป็นการอำนวยความสะดวกการเคลื่อนย้ายแรงงานที่มีฝีมือ ซึ่งเป็นไปตามแผนงานใน AEC Blueprint เพื่อช่วยให้นักวิชาชีพอาเซียนสามารถเคลื่อนย้ายเข้าไปทำงาน

ในประเทศอาเซียนอื่นได้สะดวกมากขึ้นและสามารถยื่นคำขอใบอนุญาตทำงาน โดยไม่เสียเวลาตรวจสอบคุณสมบัติซ้ำ นอกจากนี้ยังเป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูลในการสอนและมีกรอบอนุเคราะห์วิชาชีพ โดยใช้สมรรถนะเป็นหลัก (Competency-based) เพื่อยกระดับมาตรฐาน และการลดช่องว่างความแตกต่างของบุคลากรอาเซียน ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อผู้ประกอบการอาชีพในด้านการท่องเที่ยวของไทยด้วย

ระบบการศึกษาและการผลิตกำลังคนของประเทศไทย¹

ระบบการศึกษาไทยในปัจจุบัน ใช้ระบบ 6-3-3 หมายความว่า มีการจัดระบบการศึกษาขั้นประถมศึกษา 6 ปี (6 ระดับชั้น) การศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 3 ปี (3 ระดับชั้น) การศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย 3 ปี

การจัดระบบการศึกษาตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ตามมาตรา 15 การจัดการศึกษามีสามรูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

1. การศึกษาในระบบ เป็นการศึกษาที่กำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและการประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน

2. การศึกษานอกระบบ เป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบวิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาในการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม

3. การศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการศึกษาที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ ศักยภาพ ความพร้อมและโอกาส โดยศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม สื่อหรือแหล่งความรู้อื่นๆ

¹สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2549 อ้างใน พรพิมล เมธีรพันธ์ (บรรณาธิการ). (2555) การศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมด้านการผลิตและพัฒนาากำลังคนเพื่อการรองรับการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีภายใต้กรอบประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน กรุงเทพฯ:สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. ในหน้า 61-98

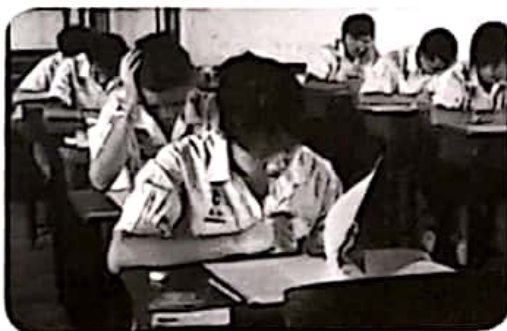
สถานศึกษาอาจจัดการศึกษาในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งหรือทั้งสามรูปแบบก็ได้ ให้มีการเทียบโอนผลการเรียนที่ผู้เรียนสะสมไว้ในระหว่างรูปแบบเดียวกันหรือต่างรูปแบบกันได้ ไม่ว่าจะเป็นผลการเรียนจากสถานศึกษาเดียวกันหรือไม่ก็ตาม รวมทั้ง จากการเรียนรู้นอกระบบ และตามอัธยาศัย การฝึกอาชีพหรือจากประสบการณ์การทำงาน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 นั้นถือว่า การศึกษาในระบบการศึกษา นอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นเพียงวิธีการเรียนการสอน หรือรูปแบบของการเรียนการสอนที่ภาษาอังกฤษใช้คำว่า "Modes of learning" ฉะนั้น แนวทางใหม่คือ สถานศึกษาสามารถจัดได้ทั้ง 3 รูปแบบ ให้มีระบบเทียบโอนการเรียนรู้ทั้ง 3 รูปแบบ ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้จะแบ่งการศึกษาในระบบเป็น 2 ระดับตามมาตรา 16 คือ

1. **ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน** ซึ่งรวมถึงการศึกษาปฐมวัย ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา โดยการศึกษาระดับมัธยมศึกษาแบ่งออกเป็นสองระดับ คือ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งแบ่งออกเป็นประเภทสามัญศึกษาและประเภทอาชีวศึกษา

2. **ระดับการศึกษาอุดมศึกษา** หรือหลังการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งแบ่งเป็นสองระดับ คือ ระดับต่ำกว่าปริญญา และ ระดับปริญญา การใช้คำว่า "อุดมศึกษา" แทนคำว่า "การศึกษาระดับมหาวิทยาลัย" เพื่อให้ครอบคลุมการศึกษาในระดับประกาศนียบัตรหรืออนุปริญญาที่เรียนในภายหลังที่จบการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้ว เป็นการให้ความสำคัญแก่การศึกษา ระดับนี้ที่ถือกันว่าเป็นกำลังคนระดับกลางและพื้นฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจ ส่วนในระดับมหาวิทยาลัยนั้น ตามแนวโน้มใหม่จะแบ่งเป็นระดับปริญญาตรีและหลังปริญญาตรี เพื่อยกระดับความสำคัญของการวิจัยค้นคว้าการสร้างองค์ความรู้ในระดับปริญญาโทและเอก

การแบ่งระดับหรือการเทียบระดับการศึกษานอกระบบหรือการศึกษาตามอัธยาศัยให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ว่าด้วยการแบ่งระดับและการเทียบระดับการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2546 อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 16 วรรคสี่ และ

มาตรา 74 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ให้แบ่งการศึกษานอกระบบเป็นสองระดับ คือ การศึกษาขั้นพื้นฐาน และ การศึกษาระดับอุดมศึกษา

การจัดการศึกษาในแต่ละระดับมีรายละเอียดดังนี้

การศึกษาระดับปฐมวัย

กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2546 และคู่มือการใช้หลักสูตรเพื่อให้สถานศึกษา สถานเลี้ยงดูเด็ก และศูนย์เด็กเล็กใช้เป็นแนวทางจัดประสบการณ์ให้เป็นแนวทางเดียวกัน

การศึกษาขั้นพื้นฐาน

การศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งออกเป็น การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย มีการประกาศใช้ “หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 เป็นหลักสูตรแกนกลางนำร่อง โดยเริ่มใช้ในทุกโรงเรียนตั้งแต่ปีการศึกษา 2546 โดยสถานศึกษาสามารถจัดทำสาระการเรียนรู้ของตนเองได้ ทั้งนี้ เป็นไปตามยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษา ด้านหลักสูตรการเรียนการสอนของการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งกำหนดยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความพร้อมและความเข้าใจแก่ครูและผู้บริหาร

นอกจากนี้ ยังมีการเตรียมการทางด้านหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับผู้พิการทุกประเภท ทั้งในลักษณะของหลักสูตรลดระยะเวลาเรียน และหลักสูตรเพิ่มพูนประสบการณ์ อีกทั้งจัดทำแผนแม่บทระยะสั้นและระยะยาวสำหรับปรับปรุงการเรียนการสอนผู้มีความสามารถพิเศษ เน้นลักษณะการเรียนรู้รวมทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาเป็นแนวทางนำร่อง พร้อมกับการจัดทำเอกสารคู่มือและสื่อเพื่อการพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนผู้มีความสามารถพิเศษ

ขณะเดียวกัน ได้มีการปรับปรุงการดำเนินการให้สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ โดยกระทรวงศึกษาธิการได้ออกประกาศกระทรวงเกี่ยวกับการประเมินเทียบระดับ และการเทียบโอนผลการเรียน ตลอดจนการส่งเสริมการศึกษาเฉพาะทาง โดยในส่วนแรกนั้นส่งผลให้สถานศึกษาต่างๆ ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีการปรับตัวให้สอดคล้องรับแนวทางในการเทียบระดับและโอนผลการเรียนจากการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การศึกษาในระบบส่วนการจัดการศึกษาเฉพาะทางนั้น มีการประกาศใช้กฎกระทรวงว่าด้วยการจัดการศึกษาเฉพาะทาง พ.ศ. 2547

ในส่วนของการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยนั้น ได้มีการจัดทำกลยุทธ์ การจัดการความรู้และแหล่งเรียนรู้ พัฒนาศูนย์การเรียนรู้ชุมชนให้เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ตลอด ชีวิต พัฒนาแหล่งเรียนรู้ต่างๆ จัดทำข้อเสนอนโยบาย แผนและหลักสูตรการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัย ทั้งนี้ ได้มีการยกย่องพระราชบัญญัติการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อเชื่อมต่อ แนวทางการจัดการส่งเสริมการศึกษานอกระบบโรงเรียนดังกล่าว

การอาชีวศึกษา

สำหรับการอาชีวศึกษา มีการดำเนินการใน 3 ส่วน คือ

1. การปรับระบบการบริหารการอาชีวศึกษาในลักษณะการกระจายอำนาจ การบริหาร จัดการไปยังสถาบันและมีการใช้ทรัพยากรร่วมกัน โดยการรวมกลุ่มวิทยาลัยในสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการอาชีวศึกษาจัดตั้งเป็นสถาบันการอาชีวศึกษา ทั้งนี้อยู่ระหว่างการยกย่องพระราช บัญญัติการอาชีวศึกษาเพื่อเชื่อมต่อแนวทางดังกล่าว

2. ความพยายามในด้านการฝึกอบรมเพิ่มผลิตภาพของแรงงาน การส่งเสริมการเรียนรู้ ตลอดชีวิต โดยสามารถเทียบโอนความรู้และประสบการณ์เป็นคุณวุฒิ ตลอดจนการปรับค่านิยม ในลักษณะเน้นคุณค่าของการทำงาน โดยปัจจุบันพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) ได้มีการประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษาเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

3. การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาด้วยนโยบายเปิดโอกาสให้ผู้ที่ต้องการเรียนอาชีวศึกษา ทุกคนเข้าเรียนได้โดยไม่มีการสอบคัดเลือก

การปรับตัวข้างต้นดำเนินควบคู่ไปกับการปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน โดยอาศัยการดำเนินการ 3 ส่วนคือ

1. การปรับหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนระดับ ปวช. และ ปวส. ให้เน้นการ บูรณาการระหว่างภาคทฤษฎีกับภาคปฏิบัติ มีการปฏิบัติจริงในสถานประกอบการมากขึ้น โดย เริ่มตั้งแต่ปีการศึกษา 2546

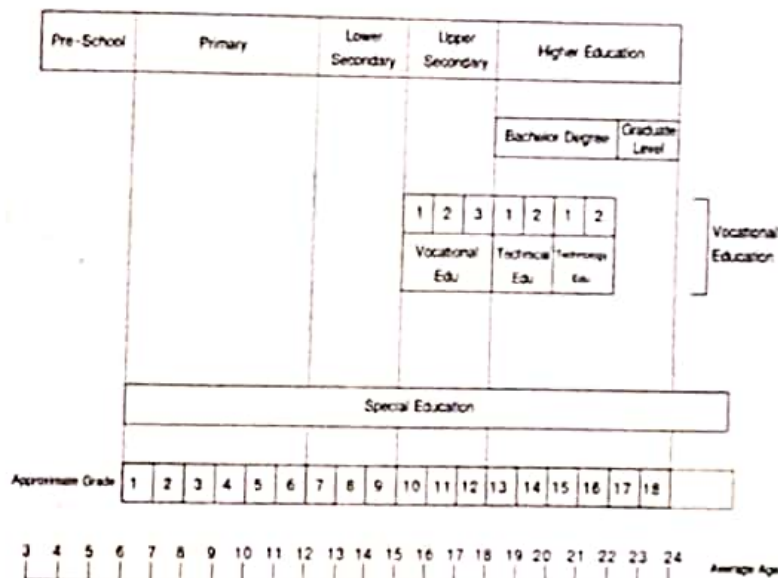
2. การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การผลิตและพัฒนากำลังคนด้านอาชีวศึกษา แบ่งเป็น 5 กลุ่มอาชีพเป้าหมาย คือ อาหาร การท่องเที่ยว ยานยนต์ สิ่งทอและอัญมณี และเทคโนโลยี สารสนเทศ โดยร่วมมือกับสถานประกอบการในการจัดทำหลักสูตรและจัดการเรียนการสอน

3. การจัดทำมาตรฐานส่งเสริมการพัฒนาระบบคุณวุฒิวิชาชีพและการปฏิรูปการเรียนรู้ เพื่อปรับค่านิยมและเจตคติของสังคมให้เห็นคุณค่าของการทำงาน โดยเน้นการพัฒนามาตรฐาน วิชาชีพรองรับ 4 ภาคการผลิตเบื้องต้น คือ เครื่องประดับ อัญมณี การโรงแรม การค้าปลีกและ สิ่งทอ

การศึกษาระดับอุดมศึกษา

นอกจากการส่งเสริมการศึกษาเฉพาะทาง และการดำเนินการให้สามารถเทียบโอนผลการเรียนระหว่างกันได้ดังเช่นการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งส่งผลให้สถาบันการศึกษาต่างๆ ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษามีการปรับตัวให้สอดคล้องกับแนวทางในการเทียบระดับและโอนผลการศึกษาแล้ว การศึกษาระดับอุดมศึกษายังได้จัดทำยุทธศาสตร์และแนวทางการปฏิรูปอุดมศึกษาไทย การเอื้ออำนวยให้สถาบันอุดมศึกษาของรัฐมีความคล่องตัวในการบริหารจัดการ ในลักษณะสถาบันการศึกษาในกำกับของรัฐ การกำหนดยุทธศาสตร์ด้านการผลิตกำลังคนและการกระจายโอกาสอุดมศึกษาในลักษณะที่สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งมาตรการสนับสนุนของรัฐต่อการผลิตกำลังคนในสาขาที่ขาดแคลนและจำเป็นต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและเทคโนโลยี รวมทั้งการปฏิรูปการเรียนการสอนให้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา การปรับระบบการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษา และการปรับปรุงรูปแบบการจัดอุดมศึกษาให้มีลักษณะยืดหยุ่นและหลากหลายเพื่อการพัฒนาความรู้เพิ่มเติมอย่างต่อเนื่องด้วยการจัดตั้งวิทยาลัยชุมชน 17 แห่ง ในฐานะสถาบันอุดมศึกษาประจำท้องถิ่น

แผนภาพที่ 24 โครงสร้างการศึกษาของประเทศไทย

ที่มา : Southeast Asian Ministers of Education Organization (SEAMCO) Ibid. P.65

สุรากับคนไทย¹

คนไทย 17 ล้านคนดื่มเหล้า และ 4 ล้านคนดื่มก่อนขับรถ

สำนักงานสถิติแห่งชาติ รายงานผลการสำรวจการดื่มเหล้าของคนไทยในปี พ.ศ. 2554 พบว่า ในจำนวน 17 ล้านคนที่ดื่มสุรา เป็นผู้ที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป ร้อยละ 31 (ประมาณ 5.3 ล้านคน) กลุ่มคนที่อยู่ในวัยทำงาน อายุ 25-59 ปีมีอัตราคนที่ดื่มเหล้าสูงกว่ากลุ่มอื่น คือ ร้อยละ 37 (ประมาณ 6.3 ล้านคน)

ในจำนวนคนดื่มเหล้า 17 ล้านคนนั้น ร้อยละ 55 (ประมาณ 9.5 ล้านคน) บอกว่าดื่มมานานๆ ครั้ง ในขณะที่ ร้อยละ 44 (ประมาณ 7.5 ล้านคน) บอกว่าดื่มอย่างสม่ำเสมอ

ประเภทของสุราที่ดื่ม จากผลการสำรวจพบว่า ร้อยละ 42 ดื่มเบียร์ ร้อยละ 27 ดื่มสุราขาว/สุรากลั่นชุมชน และร้อยละ 25 บอกว่าดื่มสุราสีหรือสุราแดง

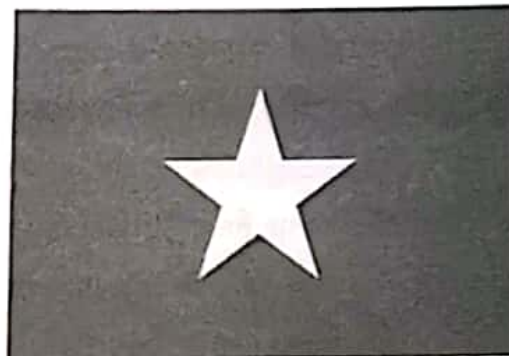
เมื่อเทียบสัดส่วนของหญิงชายพบว่า ผู้ชายมีการดื่มสุรามากกว่าหญิง 5 เท่า คือ ผู้ชายร้อยละ 53 ดื่มเหล้า ในขณะที่ผู้หญิงดื่มเหล้ามีเพียงร้อยละ 10 เท่านั้น

การดื่มเหล้ามักเกี่ยวข้องกับการใช้ความรุนแรงในครอบครัวและอุบัติเหตุ ผลการสำรวจครั้งนี้พบว่าครัวเรือนที่มีสมาชิกดื่มสุราร้อยละ 36 มีปัญหาการใช้ความรุนแรง/ความสัมพันธ์ในครอบครัว สำนวณสถิติจากคน 5.3 ล้านคน ปรากฏว่าผู้ที่ขับรถยนต์หรือจักรยานยนต์หรือทั้งสองอย่าง ร้อยละ 13 บอกว่าดื่มก่อนขับรถ กลุ่มคนทำงาน อายุ 25-59 ปีมีพฤติกรรมดื่มก่อนการขับรถ ร้อยละ 14 ที่น่ากลัวคือคนที่ดื่มก่อนขับบอกว่าดื่มก่อนการขับรถเป็นประจำร้อยละ 18

¹อัมพร แก้วหนู. บก. (2555 กันยายน-ธันวาคม). "คนไทย 17 ล้านคนดื่มเหล้า 4 ล้านคนดื่มก่อนขับรถ.. ชาวชุมชน 138;4

เวียดนาม กับ AEC¹

“สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม” หรือ “เวียดนาม” เป็นประเทศหนึ่งที่นักลงทุนทั่วโลกยังคงให้ความสนใจจับจ้องมองหาโอกาสเข้าไปลงทุน เพราะเป็นประเทศที่มีเสถียรภาพทางการเมือง เศรษฐกิจมีการขยายตัวอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง จำนวนประชากรมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นมากกว่า 1 ล้านคนต่อปี และกำลังซื้อของชาวเวียดนามเพิ่มสูงขึ้นมาก สืบเนื่องจากการที่ไทยและเวียดนามได้เข้าร่วมเป็น “ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน” (AEC) ตลอดจนมีสายสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

¹จาวรรณ เจตเกษกิจ. (2555, มีนาคม – เมษายน). “เวียดนามกับ AEC.” วารสารอุตสาหกรรมสาร. 54(2): 24-25

มาช้านาน โดยเฉพาะในแง่การค้าแม้จะไม่มีพรมแดนติดกัน จึงนับเป็นความได้เปรียบของไทยในการเข้าไปลงทุนในเวียดนาม และควรศึกษาข้อมูลที่สำคัญๆ ก่อนเข้าไป

รู้จักตัวตนเวียดนาม

ที่ตั้ง : ทิศตะวันตกของคาบสมุทรอินโดจีน

พื้นที่ : 331,150 ตารางกิโลเมตร

ภูมิประเทศ : เรียงเป็นรูปตัว S ตามแนวชายฝั่งตะวันตกของทะเลจีนใต้โดย 3 ใน 4 เป็นภูเขาสูงและป่าไม้ นอกนั้นเป็นไหล่เขาและหมู่เกาะต่างๆ

ภูมิอากาศ : มีสภาพอากาศที่หลากหลาย เพราะภูมิประเทศเป็นแบบคาบสมุทร ซึ่งมีระยะทางจากภาคเหนือจรดภาคใต้ที่ยาวมาก และมีระดับความสูงต่ำของพื้นที่ที่แตกต่างกัน เวียดนามทางตอนใต้ มีภูมิอากาศคล้ายประเทศไทยคือประมาณ 27-30

°c และมี 2 ฤดูคือ ฤดูฝน (พฤษภาคม - ตุลาคม) และฤดูร้อน (พฤศจิกายน - เมษายน) เวียดนามทางตอนเหนือมี 4 ฤดู คือ ฤดูใบไม้ผลิ (มีนาคม - เมษายน) ฤดูร้อน (พฤษภาคม - สิงหาคม) ฤดูใบไม้ร่วง (กันยายน - พฤศจิกายน) และฤดูหนาว (ธันวาคม - กุมภาพันธ์)

เมืองหลวง : กรุงฮานอย (Ha Noi)

เมืองสำคัญ : นครโฮจิมินห์ (Ho Chi Minh city)

เวลา : เท่ากับประเทศไทย

ประชากร : 87.8 ล้านคน อัตราการเกิด 1.2% ต่อปี อัตราการรู้หนังสือ 94% โครงสร้างประชากร อายุ 0-14 ปี 24.9% (ชาย 11,230,402 คน หญิง 10,423,901 คน) อายุ 15-64 ปี 69.4% (ชาย 29,971,088 คน หญิง 30,356,393 คน) อายุ 65 ปีขึ้นไป 5.7% (ชาย 1,920,043 คน หญิง 3,065,697 คน)

เชื้อชาติ: เชื้อชาติขิ่น (Khin) หรือ เวียดนาม (Viet) มากกว่า 86% นอกนั้นเป็นชนกลุ่มอื่นๆ 53 เชื้อชาติ

ศาสนา : ไม่นับถือศาสนา แต่นับถือลัทธิต่างๆ 80.8% ศาสนาพุทธนิกายมหายาน 9.3% คริสต์ 7.2% อิสลาม 0.1% และอื่นๆ 2.6 %

ภาษา : ภาษาราชการและภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวัน คือ ภาษาเวียดนาม ใช้ภาษาอังกฤษ ฝรั่งเศส และจีนในการติดต่อทางธุรกิจ

แรงงาน : ภาคเกษตร 56.8% ภาคอุตสาหกรรม 37% และภาคบริการ 6.2%

ระบบการปกครอง : ระบบสังคมนิยม โดยมีพรรคการเมืองเดียว ประธานาธิบดี คือ นาย เหวียน มินห์ เจียด (Nguyen Minh Triet) นายกรัฐมนตรี คือ นาย เหวียน ตัน หยุ่น (Nguyen Tan Dung)

GDP : ผลิตภัณฑ์มวลรวม 121.6 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ มีอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ 5.8 %

สกุลเงิน : ดอง (Dong) 21,000 VND (Dong) = 1 USD (ดอลลาร์สหรัฐฯ ปี พ.ศ. 2556)

รายได้ต่อคน : 1,300 เหรียญสหรัฐฯ = 27,300,000 ดองต่อปี

สินค้านำเข้า : 1) เครื่องจักรชิ้นส่วน 2) น้ำมันสำเร็จรูป 3) ผ้าผืน 4) อิเล็กทรอนิกส์ คอมพิวเตอร์ และส่วนประกอบ 5) เหล็กกล้า 6) เม็ดพลาสติก 7) รถยนต์ อุปกรณ์ และชิ้นส่วน 8) โลหะอื่นๆ 9) ส่วนประกอบทางเคมี และ 10) เคมีภัณฑ์

สินค้าส่งออก : 1) เสื้อผ้าสำเร็จรูป 2) น้ำมันดิบ 3) รองเท้า 4) อาหารทะเล 5) คอมพิวเตอร์และส่วนประกอบ 6) เครื่องจักร ชิ้นส่วน อุปกรณ์ 7) ข้าว 8) ยางพารา 9) อัญมณีและเครื่องประดับ 10) กาแฟ

เป็นสมาชิกอาเซียน : วันที่ 28 กรกฎาคม พ.ศ. 2538

ที่มา : General Statistics Offices of Vietnam (2012); กรมการเจรจาการค้าระหว่างประเทศ (2555); ศูนย์ข้อมูลธุรกิจไทยในเวียดนาม (2555)

เวียดนามมีชื่ออย่างเป็นทางการคือ สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม (Socialist Republic of Vietnam) เป็นประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ตั้งอยู่ทางตะวันออกเฉียงใต้ของคาบสมุทรอินโดจีน มีพรมแดนติดกับจีน ลาว และกัมพูชา ความยาวจากเหนือถึงใต้ รวม 1,650 กิโลเมตร ขนานไปตามแนวคาบสมุทรอินโดจีน มีไหล่เขาและหมู่เกาะต่างๆ กว่าพันเกาะเรียงราย ตั้งแต่อ่าวตังเกี๋ย ถึงอ่าวไทย มีพื้นที่รวม 329,241 ตารางกิโลเมตร (ประมาณครึ่งของไทย) มีประชากรเกิน 87 ล้านคน

แนะนำให้รู้จักเวียดนาม¹

จำเป็นอย่างยิ่งต้องศึกษาพื้นเพของเพื่อนร่วมประชาคมอาเซียน เพื่อให้สามารถประเมินสถานการณ์ได้เป็นอย่างดี

ช่วงระหว่าง พ.ศ. 2550-2552 เศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลก ส่งผลกระทบโดยตรงต่อตลาดแรงงานของประเทศเวียดนาม ระดับการจ้างกำลังคนงานผู้ที่อยู่ในวัยแรงงานอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไปยังอยู่ในระดับสูง หรือคิดเป็นร้อยละ 75 ของจำนวนประชากร และแรงงานกลุ่มใหญ่ยังอยู่ในภาคการเกษตร การประมง ป่าไม้ เป็นจำนวนประมาณ 23 ล้านคน แม้ว่าใน พ.ศ. 2551 แรงงานด้านการเกษตรยังมีสูง แต่โครงสร้างตลาดแรงงานนั้นเริ่มเปลี่ยนแปลง มีการใช้แรงงานที่มีประสิทธิภาพ เพิ่มมูลค่าทางอุตสาหกรรมและบุคลากรบริการ หรือบริการที่มีทักษะ เริ่มมีการลงทุนทางด้านเทคโนโลยีเพิ่มขึ้น พบว่าช่วงไตรมาสที่ 2 ของ พ.ศ. 2552 ความต้องการทางด้านแรงงานเพิ่มขึ้นจากเดิมถึงร้อยละ 37 โดยอาชีพที่ต้องการบุคลากรที่มีความรู้เชิงวิชาชีพ ได้แก่ อาชีพทางการเงิน การบัญชี อาชีพเกี่ยวกับเทคโนโลยีและระบบสารสนเทศ

คาดการณ์ว่าใน พ.ศ. 2563 จะมีแรงงานภาคการเกษตร ป่าไม้ และประมงลดลงเหลือเพียง 21.2 ล้านคน และมีแนวโน้มที่จะเพิ่มจำนวนผู้ได้รับการฝึกอบรมให้สูงขึ้นถึง 24.6 ล้านคน เพื่อขยายจำนวนแรงงานฝีมือที่มีทักษะ (Skill) และมีศักยภาพ แม้ว่าจะต้องใช้งบประมาณสูงถึง 2.31 ล้านดอลลาร์สหรัฐก็ตาม ทั้งนี้เพื่อมุ่งหวังให้ประเทศเวียดนามประสบความสำเร็จในด้านพัฒนาเศรษฐกิจ ปรับสภาพแบบก้าวกระโดด นำพาประเทศชาติสู่ฐานะอารยะ ชาวเวียดนามอยู่ดีกินดีมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เลื่อนไปสู่การเป็นประเทศที่มีรายได้ระดับกลาง (middle-income country)

¹พรพิมล เมธีรานันท์ บรรณาธิการ. (2555). การศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมด้านการผลิตและพัฒนากำลังคนเพื่อการรองรับการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีภายใต้กรอบประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน : กรุงเทพฯ : กลุ่มนโยบายการศึกษาเพื่อการผลิตและพัฒนากำลังคน, สำนักนโยบายด้านการศึกษาภาค. หน้า 125.

แผน Doi Moi พลิกเวียดนามก้าวอย่างน่าอัศจรรย์ (Doi แปลว่า เปลี่ยน Moi แปลว่า ใหม่ รวมกันเป็นเปลี่ยนใหม่)

ขอนำบทความตอนหนึ่งของท่านภาณุวัฒน์ แวนระเว¹ หัวหน้างานต่างประเทศ สำนักพัฒนาสหกรณ์ สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ให้ศึกษาภูมิหลังของเวียดนามดังนี้

เมื่อประมาณเกือบ 20 ปีที่ผ่านมา เวียดนามเริ่มเปิดประเทศใหม่ คนหนุ่มสาวมีเสรีภาพในการคิดการเรียนรู้โลกภายนอกมากขึ้น มีความกระตือรือร้นในการเรียนภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ แต่ระบบราชการล้าหลัง ยังเข้มงวดในระเบียบ ข้อบังคับ กฎหมาย เช่น คนไทยต้องขอวีซ่าเข้าเวียดนาม เข้าไปแล้วจะไปอยู่ที่ใดต้องแจ้งต่อสถานitäรวจในท้องถิ่นด้วย แม้กระทั่งการห้ามคนต่างชาติอยู่ในบ้านคนเวียดนาม เกิน 3 ชั่วโมง จากนั้น เวียดนามเริ่มก้าวอย่างสู่โลกภายนอกเต็มรูปแบบในปี พ.ศ. 2535 หรือ 2536 รัฐบาลเวียดนามได้ประกาศนโยบายปฏิรูปเศรษฐกิจประเทศอย่างเต็มตัว ภายใต้นโยบาย "Doi Moi" หรือ "Revolution" ถ้าให้ความหมายตามคำบอกเล่าของคนเวียดนามหมายถึง "การปฏิรูป หรือ การพลิกแผ่นดิน" ถ้าเอาความเข้าใจแบบไทยๆ อาจหมายถึง "การปฏิวัติ" แต่ด้วยเหตุที่เวียดนามไม่เคยมีการปฏิวัติ จึงไม่นิยมใช้คำว่า "ปฏิวัติ" "แผน Doi Moi พลิกเวียดนาม ก้าวอย่างน่าอัศจรรย์" เวียดนามเข้าเป็นสมาชิกองค์การค้าโลก (WTO) เมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน พ.ศ. 2549 และถือเป็นประเทศในกลุ่มสมาชิกใหม่ของ ASEAN หรือที่เรียกว่ากลุ่มประเทศ CLMV ซึ่งเป็นตัวย่อในภาษาอังกฤษของประเทศกัมพูชา ลาว เมียนมาร์ และ เวียดนาม ซึ่งทยอยเข้าเป็นสมาชิก ASEAN ทำให้เวียดนาม มีการปฏิรูปและการปรับปรุงกลไกภาครัฐอย่างเร่งรีบ พร้อมทั้งพยายามศึกษาและเรียนรู้ประสบการณ์การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมจากหลายประเทศตั้งแต่นั้นเป็นต้นไป

เวียดนามมี 64 จังหวัด 6 นครหลัก มีฮานอยเป็นเมืองหลวง ตั้งอยู่ทางเหนือ เป็นเมืองศูนย์กลางการค้าและอุตสาหกรรม มีเมืองสำคัญต่างๆ ที่เรารู้จักคุ้นเคย ได้แก่ โฮจิมินห์ซิตี้ หรือ ไซ่ง่อนเดิม (สมัยสงครามเวียดนาม -USA) อยู่ทางตอนใต้ เป็นเมืองที่ใหญ่ที่สุด เป็นศูนย์กลางการค้าของเวียดนาม ไฮฟอง เป็นเมืองท่า อยู่ชายฝั่งตอนเหนือใกล้ฮานอย ดานัง ก็เป็นเมืองท่า และเป็นเมืองท่องเที่ยว อยู่ติดทะเลจีนใต้ภาคกลางของประเทศ และเมือง เว้ ซึ่งเป็นเมืองประวัติศาสตร์และคนไทยคุ้นเคยมากอีกเมืองหนึ่งอยู่ใกล้เมืองดานัง

¹ภาณุวัฒน์ แวนระเว. (2555, 1 - 15 พฤศจิกายน) "แผน Doi Moi พลิกเวียดนามก้าวอย่างน่าอัศจรรย์" หนังสือพิมพ์โคออปนิวส์: 15

เวียดนาม มีลักษณะภูมิประเทศ เป็นรูปตัว S ตามแนวฝั่งตะวันตกของทะเลจีนใต้ เป็นประเทศที่มีภูมิประเทศเป็นภูเขาสูงชันระหว่างที่ราบลุ่มแม่น้ำที่อุดมสมบูรณ์ทางตอนเหนือและใต้ เนื่องจากพื้นที่ของเวียดนามมีความยาวมาก ทำให้ลักษณะภูมิประเทศและภูมิอากาศแตกต่างกันค่อนข้างมาก ทั้งในภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ ทำให้เป็นเสน่ห์ที่น่าสนใจ เพราะสามารถเปลี่ยนบรรยากาศในการเดินทางไปได้เที่ยวได้ในหลายพื้นที่และแต่ละเมืองมีเอกลักษณ์ที่สวยงามต่างกันไปมีความหลากหลายทางวัฒนธรรม มีการผสมผสานด้านวัฒนธรรมจากหลายชนชาติ ย้อนไปปี พ.ศ. 432 เวียดนามตกอยู่ใต้อิทธิพลของจักรพรรดิจีนนานเกือบพันปี ดังนั้น สิ่งก่อสร้างอาหารการกินก็จะมีลักษณะที่คล้ายคลึงจีนมาก ต่อมาฝรั่งเศสเข้ามาปกครอง ก็ได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมฝรั่งเศส ดึงศิลปะศิลปะสไตล์โคโลเนียล จึงมีให้พบเห็นมากมาย จนกลายเป็นเอกลักษณ์ที่สวยงามแปลกตาอย่างหนึ่ง

ตามแผนและนโยบาย "Doi Moi" รัฐบาลได้จัดระเบียบผังเมืองไว้อย่างแยบยล โดยแบ่งนครฮานอยออกเป็น 3 โซน ประกอบด้วย โซน เมืองย่านถนน 36 สายเก่า หรือ 36 Streets Old Quarter ในยุคจีนครอบครองโซนอนุรักษ์อาคารเก่า เป็นอาคารเก่าซึ่งรับอิทธิพลจากวัฒนธรรมฝรั่งเศส ดึงศิลปะสไตล์โคโลเนียล ใช้เป็นสถานที่ราชการและพิพิธภัณฑ์ และโซนที่ 3 เป็นโซนเมืองใหม่ มีอาคารสมัยใหม่มากมาย มีถนนขนาดกว้างรวมทั้งทางด่วน อนุญาตให้รถยนต์วิ่งได้เร็วขึ้น แต่ไม่เกิน 100 กิโลเมตรต่อชั่วโมง ถนนทั่วไป ให้วิ่งได้ไม่เกิน 40 ถึง 60 กิโลเมตรต่อชั่วโมงเช่น จากฮานอย ไปฮาลองเบย์ ระยะทาง 150 กิโลเมตร ใช้เวลาวิ่ง 3-4 ชั่วโมง มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวด โดยเฉพาะเกี่ยวกับการปลูกสร้าง การรื้อถอนต่อเติม

ด้านความสัมพันธ์กับไทย ถือได้ว่าเวียดนามเป็น "ประเทศเพื่อนบ้าน" ที่ใกล้ชิดที่สุดประเทศหนึ่ง โดยเมื่อวันที่ 27 ตุลาคม พ.ศ. 2555 ได้จัดให้มีการประชุมคณะรัฐมนตรีร่วม (Joint Cabinet Retreat) ณ นครฮานอย และบรรลุข้อตกลง 3 ฉบับ มุ่งเน้นที่จะขยายความร่วมมือรองรับประชาคมอาเซียนทั้ง 3 ด้านหลัก (3 Pillars) ต้องถือว่า มีเพียงประเทศเดียวที่มีความสัมพันธ์อย่างลึกซึ้งถึงระดับที่การประชุมรัฐมนตรีร่วม และเป็นการริเริ่มสมัยรัฐบาลนายกรัฐมนตรี พณฯ

พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร ตามแผนเดิมจะการจัดประชุมร่วมระดับรัฐมนตรีกับประเทศพม่า กัมพูชา และลาว เป็นวิสัยทัศน์ที่แยบยลในการสร้างพันธมิตรกับเพื่อนบ้าน เมื่อเป็นมิตรใกล้ชิดแล้ว การเปิด AEC จะช้าหรือเร็วก็ไม่มีอุปสรรคใดๆ ปัญหาข้อขัดแย้งระหว่างพรมแดนก็จะหมดไป ทหารกล้า(แท้)ที่เฝ้ารักษาชายแดน ก็จะทิ้ง Sniper มาร่วมพัฒนาประชาธิปไตย พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมให้มั่นคงเท่าเทียมกับลาวและเวียดนาม

แผนพัฒนา DoiMoiทำไมถึงพลิกเวียดนามให้ก้าวอย่างน่าอัศจรรย์ ถ้าจะให้แปลตรงๆ Doi แปลว่า เปลี่ยน Moi แปลว่า ใหม่ รวมกันเป็นเปลี่ยนใหม่ หรือจะแปลหนักขึ้นตามคนเวียดนามแปลเป็นอังกฤษว่า "Revolution" แปลว่า "การปฏิรูป หรือ การพลิกแผ่นดิน" นั่นเอง แก่นสารของแผน DoiMoi คือ "การเปลี่ยนแปลงทุกอย่าง ให้ดีกว่าอดีตที่เข้มข้น" จากอดีตที่เอาตัวรอดจากสงครามที่เจ็บปวดและยาวนาน ที่สำคัญมีการปกครองด้วยระบบคอมมิวนิสต์ ที่ยังเข้มข้นอยู่ ทำให้เวียดนามมีแนวคิดและสามารถกำหนดแผนพัฒนาได้อย่างอิสระ ไม่มีกลุ่มต่อต้านหรือฝ่ายค้าน (มืออาชีพ) ที่ค้านทุกเรื่อง ค้านหัวชนฝา ค้านแม้กระทั่งนโยบายเก่าของตัวเอง เพราะคิดโครงการได้ แต่ยังไม่ได้ตั้งงบประมาณ (เลยอดอยากปากแห้ง) หลงกลออกไปก่อน

ด้านการเมืองของประเทศเวียดนามมีเสถียรภาพมาก เนื่องมาจากมีพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามเป็นองค์กรที่มีอำนาจสูงสุดเพียงพรรคการเมืองเดียว ผูกขาดการชี้นำภายใต้ระบบผู้นำร่วม (Collective Leadership) คานอำนาจกันระหว่างกลุ่มผู้นำ ได้แก่ กลุ่มปฏิรูป สนับสนุนการเปิดเสรีทางเศรษฐกิจ กลุ่มอนุรักษ์นิยมต่อต้านหรือชะลอการเปิดประเทศ และกลุ่มที่เป็นกลางเป็นกลุ่มประนีประนอมระหว่างสองกลุ่มส่งผลให้รัฐบาลเวียดนามต้องปรับแนวทางการบริหารประเทศให้ยืดหยุ่นและเปิดกว้างมากขึ้น ไม่สามารถดำเนินไปอย่างก้าวที่รวดเร็ว แต่ดำเนินการอย่างนุ่มนวล บางช่วงก็ก้าวกระโดดอย่างน่าอัศจรรย์

ระบบการปกครองของเวียดนาม มีการเลือกตั้งสภาแห่งชาติ และมีแนวความคิดการตั้งกระทรวงใหม่ 3 กระทรวง ได้แก่ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงไปรษณีย์และโทรคมนาคม และกระทรวงภายใน ซึ่งเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงทิศทางการปฏิรูปเศรษฐกิจและการบริหารประเทศมากขึ้น เมื่อ พ.ศ. 2551 มีการปฏิรูประบบกฎหมาย การปฏิรูปโครงสร้างองค์กร การยกระดับความสามารถของข้าราชการ และการปฏิรูปด้านการคลัง

นโยบายของรัฐบาลปัจจุบันยังคงรักษาทิศทางเดิมคั้งเน้นการปฏิรูปเศรษฐกิจและสังคมตามนโยบาย Doi Moi ซึ่งเข้าสู่ปีที่ 20 และขณะนี้ได้ดำเนินการเร่งปรับตัวเข้ากับกระแสเศรษฐกิจและสังคมของโลก ซึ่งในภาพรวมถือว่าเป็นไปได้ด้วยดี ทำให้ปัจจุบันเวียดนามมีพัฒนาการทาง

เศรษฐกิจในเชิงบวกอย่างต่อเนื่อง โดยมีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจ ร้อยละ 8.4 ซึ่งสูงสุดในรอบ 9 ปี และมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยในช่วง 5 ปี ที่ผ่านมาร้อยละ 7.5 ซึ่งถือว่าสูงเป็นอันดับที่ 2 ในเอเชียรองจากจีน ทั้งนี้พลังขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจที่สำคัญคือการเติบโตของการลงทุนจากต่างประเทศ การส่งออกวัตถุดิบ (น้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ) สิ่งทอ เครื่องหนังและสินค้าเกษตร ขณะที่การท่องเที่ยวและภาคบริการก็พัฒนาไปมากจากความสนใจของต่างประเทศ ทั้งนี้รัฐบาลได้พยายามปรับปรุงแก้ไข กฎระเบียบต่างๆ ให้สอดคล้องกับข้อกำหนดขององค์การการค้าโลก (WTO) ซึ่งเข้าร่วมเป็นสมาชิก เมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน พ.ศ. 2549 มีการปฏิรูปและการปรับปรุงกลไกภาครัฐอย่างเร่งรีบ พร้อมทั้งพยายามศึกษาและเรียนรู้ประสบการณ์การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมจากหลายประเทศอย่างชัดเจนและเป็นอิสระ โดยเฉพาะนโยบายปฏิรูปเศรษฐกิจตามแผนของ Doi Moi รวมทั้งการสร้างความเข้มแข็งให้ระบบกับเศรษฐกิจการตลาดแบบสังคมนิยมเพื่อก้าวสู่ความเป็นประเทศที่กำลังพัฒนาและทันสมัย ภายในปี พ.ศ. 2563 มีการเร่งพัฒนา Knowledge Based Economy และปรับปรุงคุณภาพการศึกษาและเทคโนโลยี และเร่งรัดพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มีนโยบายเน้นหนักเรื่องการค้าเสรีรัฐวิสาหกิจต่างๆ และเชิญชวนต่างชาติลงทุนประกอบธุรกิจ พยายามเร่งรัดพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางสื่อสารคมนาคม เพื่อรองรับการเจริญเติบโตทางผลผลิตเศรษฐกิจเป็นพิเศษตามเมืองสำคัญๆ พยายามสร้างพหุภาคีแห่งเวียดนาม มีการปรับปรุงท่าเรือน้ำลึกที่เมืองดานัง และที่ฮาลองบีก โดยเฉพาะการขยายท่าอากาศยานนานาชาติให้ทันสมัย ในส่วนของการเตรียมความพร้อมด้านพลังงานไฟฟ้า เวียดนามมีแผนการลงทุนโดยใช้งบประมาณหลายพันล้านดอลลาร์สหรัฐเพื่อปรับปรุง โรงไฟฟ้าทั่วประเทศ พร้อมทั้งมีการสร้างเขื่อนใหม่ที่ จังหวัดเซินลา ทางภาคเหนือซึ่งจะเป็นเขื่อนที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และกำลังเตรียมสร้างโรงงานไฟฟ้าพลังงานนิวเคลียร์ มีเป้าหมายให้สร้างเสร็จภายในปี 2563 ด้านอุตสาหกรรม กำลังพัฒนาหลายด้านที่สอดคล้องกับสภาพและเงื่อนไข เช่น

อุตสาหกรรมต่อเรือ ปัจจุบัน สามารถต่อเรือสินค้า ขนาดระวาง 53,000 ตันได้ และตั้งเป้าที่จะต่อเรือขนาดระวาง 1 แสนตันในอนาคต โดยได้รับความร่วมมือด้านเทคโนโลยีจากต่างประเทศ เวียดนาม ยังคงต้องใช้เงินทุนจำนวนมาก ในการพัฒนาประเทศ ส่วนหนึ่งได้จากการลงทุนของต่างชาติ ซึ่งขณะนี้มีการกระจายอำนาจให้รัฐบาลท้องถิ่นอนุมัติโครงการลงทุนระดับเล็ก และกลางได้ นอกจากนี้ ยังได้รับความช่วยเหลือจากต่างประเทศและองค์กรต่างๆ อาทิ IDA (International Development Association) ADB JICA มีเงินจากกลุ่มชาวเวียดนามโพ้นทะเล หรือเวียดนามพลัดถิ่น หลายล้านคน ซึ่งส่งเข้าไปพัฒนาระบบเศรษฐกิจของเวียดนามอีก ด้วยเสถียรภาพของรัฐบาล นโยบายพัฒนาเศรษฐกิจที่ชัดเจน และความเชื่อมั่นในเรื่องความเอจจริงเอจจังในการแก้ไขปัญหาทุจริตและประพฤติมิชอบ กับการเสริมสร้างธรรมาภิบาล ได้มีส่วนช่วยดึงดูดเงินลงทุนต่างชาติเข้าสู่เวียดนามเพิ่มสูงขึ้น จนถึงขณะนี้เงินลงทุนต่างชาติเข้าสู่เวียดนามแล้ว เป็นเงินเกือบ 56.24 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ และจำนวนกว่า 6,635 โครงการ โดยมี สิงคโปร์ ไต้หวัน และเกาหลีใต้เป็นผู้ลงทุนลำดับต้นๆ รวมถึง ญี่ปุ่น ซึ่งมองเวียดนามในฐานะอีกทางเลือกหนึ่ง นอกจากนั้นจีนได้เปลี่ยนไปลงทุนในเวียดนามเพิ่มขึ้นเพื่อกระจายความเสี่ยงด้านลงทุน

อัตลักษณ์เวียดนาม (Vietnam)

เวียดนามเป็นหนึ่งในไม่กี่ประเทศทั่วโลกที่สามารถพัฒนาจากประเทศที่ต้องพึ่งพาการนำเข้าอาหารมาเป็นผู้ส่งออกอาหารรายใหญ่ของโลก โดยแรงผลักดันสำคัญมาจากรัฐบาลที่ให้การสนับสนุนภาคเกษตรและอาหารอย่างชัดเจนและต่อเนื่อง ประกอบกับเวียดนามมีภูมิประเทศที่เหมาะสมแก่การประมงและเพาะปลูก และมีทรัพยากรธรรมชาติและป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์ ทั้งนี้ ผลผลิตเกษตรหลักของเวียดนามคือ ข้าว (Rice) อ้อย (Sugar cane) มันสำปะหลัง (Cassava) ผัก (Vegetables) และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (Maize) โดย “ข้าว” เป็นสินค้าส่งออกหลัก และเวียดนามถือเป็นหนึ่งในผู้ผลิตรายใหญ่ที่สุดของโลก ส่วนสินค้าส่งออกอื่นๆ ที่สำคัญ ได้แก่ เนื้อหมู ผัก กาแฟดิบ เม็ดมะม่วงหิมพานต์ มันสำปะหลัง และเนื้อไก่ สำหรับผลผลิตประมงหลักของเวียดนาม คือ ประมงทะเล อันได้แก่ ปลาและอาหารทะเลอื่นๆ ซึ่งถือเป็นอีกหนึ่งสินค้าหลักที่สร้างรายได้ให้กับประเทศ โดยเวียดนามเป็นหนึ่งในสิบประเทศที่ส่งออกอาหารทะเลมากที่สุดในโลก

ตารางที่ 13 ตัวชี้วัดที่สำคัญของภาคเกษตรอาหารของเวียดนาม

การใช้ที่ดิน ปี 2552 (Land Use 2009)	พื้นที่ทั้งหมด : 31,007,000 เฮกตาร์ พื้นที่เพาะปลูก : ร้อยละ 31.1 ของพื้นที่ทั้งหมด
ประชากร ปี 2553 (Population 2010)	ประชากรทั้งหมด : 87.8 ล้านคน ประชากรภาคเกษตร : ร้อยละ 63.2 ของประชากรทั้งหมด
GDP ปี พ.ศ. 2552 (GDP 2009)	GDP ทั้งหมด : 97,147 ล้านดอลลาร์สหรัฐ GNI per Capita : 1,000 เหรียญสหรัฐ GDP เกษตร : ร้อยละ 20.9 ของ GDP ทั้งหมด
การค้าเกษตร พ.ศ. 2552 (Agricultural Trade 2009)	นำเข้า : 984.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ส่งออก : 733.8 ล้านดอลลาร์สหรัฐ

ที่มา : Food And Agriculture FAO (2011)

ภาคอุตสาหกรรมแปรรูปในเวียดนาม อยู่ระหว่างการพัฒนาและเติบโต ที่สำคัญ ได้แก่ "อาหารทะเลแปรรูป" "สินค้าเกษตรแปรรูป" และ "ปศุสัตว์แปรรูป"

นำ "เกษตรอาหาร" มาสร้างเศรษฐกิจ และสร้างรายได้ให้กับชุมชนก่อน และพยายามก้าวไปสู่การนำ "ท้องถิ่นสู่สากล" เพื่อให้ท้ายที่สุด "เกษตรอาหาร" จะสามารถสร้างรายได้สู่ระดับเศรษฐกิจของประเทศอีกทางหนึ่งด้วย โดยพื้นฐานการดำเนินการดังกล่าวจะอยู่บนแนวคิด "หนึ่งหมู่บ้าน หนึ่งผลิตภัณฑ์ (One Village One Product : OVOP) หรือ โอวอป ที่รับมาจากญี่ปุ่น โดยเป็นการนำผลผลิตเกษตรอาหารของชุมชนท้องถิ่นที่มีอัตลักษณ์ดั้งเดิมและ/หรือมีความโดดเด่น มาสร้างมูลค่าเพิ่มศักยภาพและคุณค่าดึงดูดให้ผู้บริโภคทั้งในและต่างประเทศนิยม

ความโดดเด่นของเวียดนามที่น่าจับตามอง¹

การเมืองและการปกครอง

การเมืองมีเสถียรภาพและเอกภาพสูง โดยมีพรรคการเมืองเดียว คือ พรรคคอมมิวนิสต์แห่งเวียดนาม (Communist Party of Vietnam หรือ CPV) ที่มีอำนาจสูงสุดตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งมีบทบาทในการกำหนดแนวทางการจัดการทุกด้าน ทำให้การบริหารประเทศเป็นไปอย่างราบรื่น และนโยบายต่างๆ ได้รับการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง

มีนโยบายเป็นมิตรกับทุกประเทศ และให้ความสำคัญกับความปลอดภัย โดยมีกฎหมายที่เข้มงวดและมีบทลงโทษที่รุนแรง ส่งผลให้เป็นประเทศที่มีความปลอดภัยสูงแห่งหนึ่งของโลก

ระบบเศรษฐกิจ การค้า และการลงทุน

นโยบายเศรษฐกิจการค้าของประเทศเวียดนามยังคงเป็นไปในทิศทางเดิมตามนโยบาย "โดยเหมย" เมื่อกว่า 20 ปีที่แล้ว ประกอบกับการสมัครเข้าเป็นสมาชิกในประชาคมโลก ทำให้เวียดนามต้องปรับปรุงกฎระเบียบ กฎหมาย ตลอดจนกลไกภาครัฐ เพื่อเปิดตลาดสินค้า ภาคบริการและการลงทุนให้เสรีมากขึ้นเป็นลำดับ ซึ่งปัจจุบันเวียดนามเปิดกว้างให้นักลงทุนต่างชาติเข้าลงทุนในประเทศได้มากขึ้นเวียดนามมีแนวทางมุ่งไปสู่เศรษฐกิจแห่งสีเขียวตามยุทธศาสตร์เกี่ยวกับการขยายตัวแห่งสีเขียวในช่วงปี ค.ศ. 2011-2030 เพื่อช่วยยกระดับ ประสิทธิภาพและขีดความสามารถในการแข่งขันและเป็นการปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ และลดปริมาณการปล่อยก๊าซที่ก่อให้เกิดปฏิกิริยาเรือนกระจกต่อโลก

¹ จารวรรณ เจตเกษกิจ. (2555, กรกฎาคม – สิงหาคม). "เวียดนามกับAEC" วารสารอุตสาหกรรมสาร. 54(4): 24-26.

ทรัพยากรธรรมชาติอันอุดมสมบูรณ์ ที่สำคัญได้แก่

ทรัพยากรพลังงาน อาทิ ก๊าซธรรมชาติ ถ่านหิน และน้ำมันดิบ (ซึ่งกระจายอยู่ทั่วทุกภาค)

ทรัพยากรแร่ธาตุ อาทิ บอไซต์โปแตสเซียม และเหล็ก

ทรัพยากรป่าไม้

ทรัพยากรพื้นที่ผลผลิตเกษตรกรรมและประมงที่พร้อมทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ

ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ อาทิ ฮาลองเบย์ ที่ได้รับการยกย่องเป็นมรดกโลก โดยองค์การยูเนสโก

ที่ตั้งของเวียดนาม

มีความโดดเด่นในการที่มีอาณาเขตติดกับทะเลยาวถึง 3,444 กิโลเมตร ซึ่งเอื้ออำนวยต่อการทำประมง และ การทำท่าเรือน้ำลึก ซึ่งใช้เป็นทางขนส่งสินค้าไปยังตลาดโลกได้

เวียดนามมีพรมแดนติดกับจีนตอนใต้ จึงสามารถส่งผลสินค้าไปยังจีนได้

ประชากร : มีจำนวนประชากรมากเป็นอันดับสามในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้รองจากอินโดนีเซียและฟิลิปปินส์ และเป็นอันดับ 13 ของโลก จึงนับเป็นตลาดขนาดใหญ่ที่มีศักยภาพแห่งหนึ่งของโลก

แรงงาน : มีคุณภาพสูง (มีความรู้และมีความขยัน กระตือรือร้น) อัตราค่าจ้างต่ำ และมีจำนวนมาก พร้อมทั้งการจัดจ้างทำได้เองไม่ต้องผ่านภาครัฐ

การมีส่วนร่วมในประชาคมโลก ที่สำคัญได้แก่

เป็นสมาชิกขององค์การการค้าโลก (World Trade Organization :WTO) และเอเปค กลุ่มอาเซียน ซึ่งการเป็นสมาชิกเหล่านี้ทำให้เวียดนามเกิดความได้เปรียบหลายอย่าง เช่น ตลาดส่งออกขยายตัวมากขึ้น ประชาชนมีชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น

สร้างความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านภายใต้กรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจอิรวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง (Ayeyawady – Chao Phraya-Mekong Economic Cooperation Strategy-ACMECS) และกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (Greater Mekong Subregion : GMS)

สภาพแวดล้อมในการลงทุนที่สำคัญ ได้แก่

รัฐบาลเวียดนามมีการปรับปรุงกฎระเบียบต่างๆ ให้เอื้อต่อการลงทุนจากต่างประเทศ และเพิ่มสิทธิประโยชน์ต่างๆ ได้แก่ นักลงทุนต่างชาติ เพื่อดึงดูดการลงทุน อาทิ จัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ การอนุญาตให้ต่างชาติลงทุน 100% สำหรับบางอุตสาหกรรม และการลดความเข้มงวดในการตรวจสอบก่อนออกใบอนุญาตประกอบการ

พัฒนาเส้นทางในการคมนาคมขนส่ง ทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ ตลาดจนสาธารณูปโภคต่างๆ ให้มีความสะดวกและทันสมัยยิ่งขึ้น เพื่อรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจ อาทิ การพัฒนาเส้นทาง East West Economic Corridor

กำลังซื้อของประชากร

หลังเปิดประเทศ ชาวเวียดนามมีกำลังซื้อมากขึ้นตามการขยายตัวทางเศรษฐกิจ และปริมาณเงินโอนกลับประเทศของชาวเวียดนามโพ้นทะเล โดยประชากรที่มีกำลังซื้อสูงส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในพื้นที่สำคัญทางเศรษฐกิจ เช่น นครโฮจิมินห์ กรุงฮานอย และจังหวัดต่างๆ บริเวณใกล้สามเหลี่ยมปากแม่น้ำโขง

จุดด้อยของเวียดนามที่ต้องรับรู้

การเมืองและการปกครอง

ระบบกฎหมายและระบบการตัดสินข้อพิพาทของเวียดนามนอกจากเป็นไปตามตัวบทกฎหมายแล้ว จะคำนึงถึงผลประโยชน์ของประชาชนภายในประเทศเป็นสำคัญ

ระบบเศรษฐกิจ การค้า และการลงทุน

กฎระเบียบเปลี่ยนแปลงบ่อยครั้ง เช่น พิธีการและแบบฟอร์มศุลกากรแตกต่างกันไปในแต่ละเมืองมีการใช้มาตรการที่ไม่ใช่ภาษีในการปกป้องทางการค้า อาทิ การเข้มงวดในการนำเข้าสินค้าบางชนิดการออกข้อกำหนดที่เข้มงวดเกี่ยวกับการปิดฉลากสินค้าและการห้ามนำเข้าสินค้าบางประเภทเพื่อปกป้องอุตสาหกรรมในประเทศ

ระบบการเงิน

ระบบการเงินการธนาคารในเวียดนามอยู่ระหว่างการปฏิรูปให้เป็นสากลมากขึ้นอัตราดอกเบี้ยสูง โดยในปี พ.ศ. 2554 ที่ผ่านมามีอัตราดอกเบี้ยเฉลี่ยสูงถึง 18.13% ซึ่งสูงสุดในภูมิภาคเอเชีย ขณะที่ค่าเงินดองของเวียดนามก็อ่อนตัวลงมากเมื่อเทียบกับเงินดอลลาร์สหรัฐ ทำให้ต้นทุนราคาวัตถุดิบที่ต้องนำเข้าจากต่างประเทศเพิ่มสูงขึ้นในปี พ.ศ. 2555 รัฐบาลเริ่มมีแนวปฏิบัติควบคุมเงินเพื่อภายในประเทศ

ระบบการคมนาคมและสาธารณูปโภค

ระบบโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภคยังไม่มีความพร้อมเท่าที่ควร

แรงงาน : ขาดแคลนแรงงานที่มีคุณภาพสูง ทั้งด้านฝีมือและระดับผู้บริหาร

สภาพแวดล้อมในการลงทุน ที่สำคัญได้แก่

ต้นทุนการลงทุนสูง โดยเฉพาะค่าเช่าสำนักงาน

โครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมสนับสนุนยังไม่สมบูรณ์

ระบบการค้าเสรี

นักลงทุนท้องถิ่นขาดแคลนเงินทุนในการร่วมทุนกับชาวต่างชาติ และขาดประสบการณ์ในการดำเนินธุรกิจและการแข่งขันในตลาดโลก

ลักษณะการร่วมทุนระหว่างนักลงทุนต่างชาติกับผู้ร่วมทุนท้องถิ่นมักเกิดปัญหา อันเนื่องมาจากแนวทางการบริหารงานที่แตกต่างกัน และการแบ่งปันผลประโยชน์ไม่ลงตัวมีความยากในการหาผู้ค้าท้องถิ่น และ/หรือ ผู้นำเข้าท้องถิ่นที่ดีและมีศักยภาพ

วัฒนธรรมการบริโภคของชาวเวียดนาม

ความต้องการในการบริโภค รวมถึงวัฒนธรรมการบริโภคต่างๆ ของชาวเวียดนามจะมีความแตกต่างกันในแต่ละภาค ซึ่งนักลงทุนควรศึกษาให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ เพราะชาวเวียดนามมักตัดสินใจซื้อสินค้าค่อนข้างยาก และยึดติดกับตราสินค้ามาก

ธุรกิจดาวเด่นสำหรับการลงทุนในเวียดนาม

ธุรกิจที่คาดว่าจะมีโอกาสสำหรับผู้ประกอบการไทยในการลงทุนทำการค้าในเวียดนามที่สำคัญได้แก่

ธุรกิจการเกษตร และแปรรูปสินค้าเกษตร โดยเฉพาะในพืชเศรษฐกิจ เช่น ข้าว กาแฟ ข้าวพริกไทยมะม่วงหิมพานต์ยางพาราที่รัฐบาลเวียดนามให้การส่งเสริมเพาะปลูก และแปรรูป

ธุรกิจเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ โดยเฉพาะกุ้ง

ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว โดยเฉพาะในธุรกิจประเภทโรงแรม รีสอร์ท และที่พักตากอากาศ เนื่องจากรัฐบาลเวียดนามมีแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างจริงจัง

ธุรกิจผลิตเพื่อส่งออก นักลงทุนสามารถใช้สิทธิประโยชน์จากข้อตกลงการค้าที่เวียดนามได้ทำไว้กับประเทศต่างๆ

ธุรกิจบริการด้านการศึกษา เพราะชาวเวียดนามนิยมศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่ตลอดเวลา

ธุรกิจบริการอาหาร เพราะคนเวียดนามชอบออกไปรับประทานอาหารและสังสรรค์นอกบ้าน

ธุรกิจสินค้าไฮเทค อาทิ คอมพิวเตอร์ และโทรศัพท์มือถือ เนื่องจากมีแนวโน้มขยายตัวสูงตามการขยายตัวของชนชั้นกลางและกลุ่มวัยรุ่น เพราะสินค้าเหล่านี้ได้กลายเป็นสิ่งจำเป็นต่อการดำเนินชีวิตในยุคปัจจุบันของคนกลุ่มนี้ไปแล้ว

ธุรกิจสินค้าอุปโภคบริโภคที่มีคุณภาพสูง เพราะปัจจุบันชาวเวียดนามมีกำลังซื้อสูงขึ้นตามเศรษฐกิจที่กำลังขยายตัว จึงต้องการใช้สินค้าที่มีคุณภาพมากขึ้น ประกอบกับสินค้าและบริการของไทยได้รับการยอมรับในคุณภาพอย่างมากในสายตาของชาวเวียดนาม

ธุรกิจอาหารและเครื่องดื่มสำเร็จรูป อาทิ บะหมี่ ก๋วยเตี๋ยว ข้าวต้ม เพราะวิถีชีวิตชาวเวียดนามมีความเป็นสังคมเมืองมากขึ้น ซึ่งต้องการความสะดวกและรวดเร็วในการใช้ชีวิต

ธุรกิจชิ้นส่วนรถจักรยานยนต์ เพื่อตอบสนองกับการบำรุงรักษายานพาหนะหลักของชาวเวียดนาม

ธุรกิจร้านค้าปลีกสมัยใหม่ เป็นต้น

ซึ่งธุรกิจต่างๆ ดังกล่าว เป็นสิ่งที่รัฐบาลให้การส่งเสริมชาวต่างชาติให้เข้าไปลงทุน รวมถึงเป็นสินค้าและบริการที่ชาวเวียดนามมีความต้องการ และควรเน้น "การใช้แรงงาน วัตถุดิบ และทรัพยากรธรรมชาติในเวียดนาม" และดำเนินธุรกิจด้วยความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม อาทิ ประหยัดพลังงานและทรัพยากร ธรรมชาติ เพราะเป็นนโยบายของรัฐบาลเวียดนาม ซึ่งจะส่งผลดีต่อธุรกิจเพราะจะทำให้ได้รับสิทธิประโยชน์ในการลงทุนเพิ่มเติม และเกิดความยั่งยืนต่อธุรกิจ

ประโยชน์ของ AEC ต่อการลงทุนในเวียดนาม

การเตรียมความพร้อมก้าวสู่ AEC ของเวียดนามการปฏิรูปกฎหมายให้สอดคล้องกับเป้าหมายอาเซียน พัฒนากำลังคนเต็มที่ ทั้งด้านภาษา ฝีมือแรงงาน

ผลดีของ AEC ต่อผู้ประกอบการไทยในการลงทุนและทำการค้าในเวียดนาม

ภาษ้นำเข้าเป็น 0 (อาทิ นำเข้าวัตถุดิบการผลิตจากไทยและประเทศสมาชิกอาเซียนอื่น)

ย้ายฐานการผลิตจากไทยไปสู่วียดนามสำหรับธุรกิจที่จะก่อให้เกิดความได้เปรียบ อาทิ ในเรื่องต้นทุนการผลิตที่ต่ำกว่า ซึ่งผู้ประกอบการไทยหลายรายกำลังเตรียมย้ายฐานการผลิตไปเวียดนาม โดยเหตุผลสำคัญ คือ ต้องการลดต้นทุนค่าแรง ซึ่งปัจจุบันไทยขึ้นเป็น 300 บาทต่อวัน รวมถึงแรงงานเวียดนามนอกเหนือจากจะมีความได้เปรียบไทยด้านค่าจ้างที่ต่ำกว่าแล้ว ยังเป็นแรงงานที่มีความรู้ความสามารถและมีความขยันกระตือรือร้นสูง

สร้างฐานการผลิตร่วม โดยใช้เป็นฐานการส่งออกไปนอก AEC เพื่อประโยชน์จากสถานะ Least Developed Countries (LDCs)

ระบบโลจิสติกส์การขนส่งไปยังจีนตอนใต้และตลาดโลกสะดวกและถูกลง เพราะได้ใช้ประโยชน์จากที่ตั้งภูมิศาสตร์ที่มีพรมแดนติดต่อกันและชายฝั่งทะเลที่ยาวมาก ได้เปรียบคู่แข่งนอกอาเซียนในการ “เจาะตลาดเวียดนาม” เป็นต้น

แนะนำแหล่งข้อมูลเพื่อศึกษา AEC และเวียดนาม (เพิ่มเติม)

ข้อมูลที่นำเสนอข้างต้นเป็นเพียงบางส่วนเท่านั้น สามารถศึกษาข้อมูลรอบด้าน และติดตามความเคลื่อนไหวของ AEC และเวียดนามอย่างใกล้ชิด ได้จากแหล่งข้อมูลสำคัญ ดังนี้

ศูนย์บริการข้อมูลประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ	www.dtrn.moc.go.th
องค์ความรู้ประชาคมอาเซียน	www.thai-aec.com
ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย (นานาชาติเกี่ยวกับ AEC)	www.exim.go.th
ศูนย์ข้อมูลธุรกิจไทยในเวียดนาม	http://Hanoi.thaiembassy.org/

การศึกษาของประเทศเวียดนาม¹

เริ่มปฏิรูปการศึกษา เมื่อ พ.ศ. 2536 มีกระทรวงศึกษาธิการและฝึกอบรม (Ministry of Education and Training of Vietnam: MOET) รับผิดชอบ พัฒนอย่างต่อเนื่อง จัดทำแผนพัฒนาระบบการศึกษาแห่งชาติในระยะยาว (National Education For All: EFA) เน้นระบบการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหลักและทุกระดับต้องมีคุณภาพมาตรฐานในช่วง พ.ศ. 2546-2558 ครอบคลุมตั้งแต่ระดับอนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น การศึกษานอกโรงเรียน และการฝึกอบรม กระจายโอกาสให้เข้าถึงระดับประถม มัธยมศึกษาตอนต้นทั่วประเทศ จัดสรรทรัพยากรที่ใช้ในการเรียนการสอนให้เพียงพอ

¹พรพิมล เมธีรานันท์ (บรรณิการ).ล.ค.หน้า 80-82

เวียดนามจัดการศึกษาเป็น 4 ระดับ ดังนี้

1. การศึกษาก่อนวัยเรียน เพื่อเตรียมความพร้อมทั้งด้าน กาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ซึ่งการศึกษาก่อนวัยเรียนแบ่งย่อยเป็น 2 กลุ่ม คือ สถานรับเลี้ยงเด็ก(Create) โดยดูแลเด็กตั้งแต่อายุ 0-3 ปี กับโรงเรียนอนุบาล(Kindergarten) ที่รับเด็กอายุ 4-7 ปี

2. การศึกษาภาคบังคับ แบ่งเป็น 3 ระดับ (5:4:3)

2.1 ประถมศึกษา เวลาเรียน 5 ปี มุ่งให้มีทักษะการอ่าน เขียน พูด ฟัง คิดคำนวณ ผู้สอบได้ตามมาตรฐานจะได้ประกาศนียบัตร Primary Graduation Examination

2.2 มัธยมศึกษาตอนต้น เวลาเรียน 4 ปี มุ่งหมายให้มีทักษะในการสื่อสาร มีความรู้ในด้านสังคม ธรรมชาติ ศิลปะและเทคโนโลยี จากทฤษฎี วิชาการ และการปฏิบัติ โดยเน้นการเตรียมพร้อมในอาชีพ จริยธรรม เมื่อจบการศึกษาสอบได้วุฒิปัตร Basic General Education Examination

2.3 มัธยมศึกษาตอนปลาย ให้เวลาศึกษา 3 ปี แบ่งออกเป็น 3 สาขา

สาย A ด้านวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ

สาย B ด้านวิทยาศาสตร์ธรรมชาติและเทคโนโลยี่

สาย C ด้านศิลปะศาสตร์และสังคมศาสตร์

ผู้เรียนที่จบการศึกษานั้นยังคงมีจุดประสงค์หลัก คือ เน้นความรู้ที่สมบูรณ์มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และเตรียมตัวในการเข้าสู่อาชีพและระดับอุดมศึกษา รวมถึงการเป็นพลเมืองที่ดีอย่างแท้จริง

3. อาชีวศึกษา การศึกษาอีกระดับที่แยกออกมาจากสายสามัญศึกษา ซึ่งระดับการศึกษาทางด้านอาชีวะและเทคนิคศึกษาของเวียดนาม มี 2 ประเภทหลัก คือ โรงเรียนและศูนย์ทางอาชีพ (Vocational Schools and Centers) ซึ่งมุ่งฝึกอบรมให้เป็นแรงงานที่มีทักษะ และอีก

ประเภทหนึ่งคือ โรงเรียนเทคนิคระดับมัธยม (Secondary Technical Schools) ที่มุ่งฝึกอบรมนักเทคนิคระดับกลางในด้านต่างๆ โดยหลักสูตรทางด้านอาชีวศึกษาในประเทศเวียดนามแบ่งเป็น 3 ประเภท ดังนี้

3.1 โรงเรียนฝึกอาชีพ (Vocational Training School) มีเนื้อหาสาระของการฝึกอบรม ในโรงเรียนฝึกอาชีพนี้จำแนกเป็น 4 หมวด คือ

หมวดการศึกษาทั่วไปทางด้านคณิตศาสตร์ ธรรมชาติศึกษาและสังคมศาสตร์

หมวดวิชาเทคนิคทางการค้า

หมวดวิชาเทคนิคด้านการประกอบกิจการของตนเอง

หมวดทักษะปฏิบัติ โดยที่หมวดทักษะปฏิบัติถือเป็นหมวดวิชาหลัก

3.2 โรงเรียนมัธยมอาชีวศึกษา (Secondary Vocational Schools) เป็นรูปแบบของโรงเรียนพาณิชยการลักษณะหนึ่ง ซึ่งได้บูรณาการการศึกษาสายสามัญเข้ากับการฝึกทักษะอาชีพ

3.3 โรงเรียนเทคนิคระดับกลาง (Secondary Technical Schools) เป็นหลักสูตรที่ผลิตผู้ปฏิบัติงานระดับกลางให้มีความรู้ทางด้านเทคนิค เศรษฐศาสตร์ การศึกษา วัฒนธรรม ศิลปะ และภาษา

4. ระดับอุดมศึกษา

รัฐบาลได้ดำเนินการเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษาโดยเฉพาะในระดับอุดมศึกษาที่สำคัญหลายประการ ซึ่งจุดประสงค์ที่สำคัญคือ เพื่อสนับสนุนการพัฒนาประเทศทั้งด้านอุตสาหกรรม และสังคม มีแนวทางหลักดังนี้¹

4.1 การศึกษาและการอบรมมีความจำเป็นและเป็นความสำคัญสูงสุดของประเทศ เน้นการผลิตด้านเศรษฐกิจและสังคมเป็นจุดประสงค์หลัก การลงทุนทางการศึกษาถือเป็นการลงทุนเพื่อการพัฒนาประเทศเป็นหลัก

4.2 การพัฒนาทางการศึกษามีเป้าหมายเพื่อยกระดับความรู้ฝึกอบรมกำลังคน และพัฒนาสติปัญญา การจัดการศึกษาเน้นการส่งเสริมความเสมอภาคทางการศึกษา (Equity) ความเป็นเลิศทางวิชาการ (Excellency) และประสิทธิภาพ (Efficiency)

¹รายงานการปฏิรูปการศึกษาของประเทศเวียดนาม สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา อ้างใน พรพิมล เมธิระนันท์ บรรณาธิการ. หน้า 81.

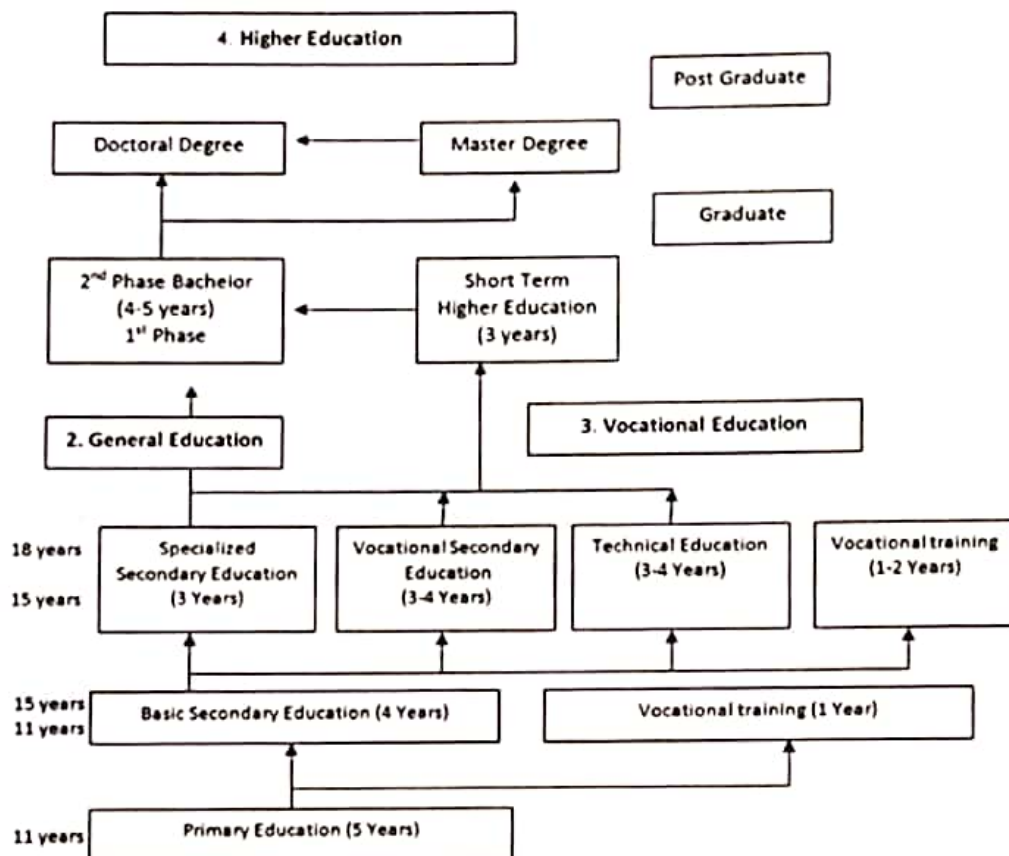
4.3 การศึกษาจะต้องตอบสนองต่อความต้องการในการพัฒนาประเทศ และต้องเท่าทันแนวโน้มที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เช่น การส่งเสริมการศึกษาต่อเนื่อง และการศึกษาตลอดชีวิต

ระยะเวลาของการศึกษา ระดับนี้ มีดังนี้

- ปริญญาตรี 4 ปี ได้แก่ สาขาวิชาทั่วไป
- ปริญญาตรี 5 ปี คือ สาขาวิศวกรรมศาสตร์
- ปริญญาตรี 6 ปี มี 2 สาขา คือ สาขาวิชาทันตแพทยศาสตร์ และ สาขาวิชา

แพทยศาสตร์

แผนภาพที่ 25 โครงสร้างการศึกษาของประเทศเวียดนาม

ที่มา : Southeast Asian Ministers of Education Organization (SEAMEO).

อ้างใน พรพิมล เมธีรพันธ์ (บรรณาธิการ) หน้า 82.

วิทยาลัยชุมชนประเทศเวียดนามกับวิทยาลัยชุมชนของประเทศไทย ร่วมกันพัฒนาวิชาการ

ประเทศไทย กับ ประเทศเวียดนาม ได้ดำเนินความร่วมมือทางวิชาการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 ผ่านกรอบการประชุมความมาแล้วไม่น้อยกว่า 10 ครั้ง ประเทศเวียดนามได้ประสานงานกับสถาบันอุดมศึกษาโดยตรง เพื่อขอส่งคณะผู้แทนมาศึกษางานด้านอุดมศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของไทยอย่างต่อเนื่อง ซึ่งนำไปสู่การบันทึกความเข้าใจและทำข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบัน โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการและฝักรอบรมประเทศเวียดนาม Mr.Nguyen Minh Hien เป็นผู้ลงนามในบันทึกความเข้าใจต่อหน้ารัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการของไทย นายอดิศักดิ์ โพธารามิก เมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2547สาระสำคัญของบันทึก คือความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษา การวิจัย การพัฒนา การปฏิรูป การบริหาร การควบคุม เน้นวิทยาลัยชุมชน และเชื่อมโยงระหว่างมหาวิทยาลัย ได้มีการประชุมอย่างไม่เป็นทางการระหว่างผู้บริหารสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากับผู้บริหารกระทรวงศึกษาธิการและฝักรอบรม เมื่อวันที่ 28-30 ตุลาคม พ.ศ. 2553

ประธานกรรมการวิทยาลัยชุมชนได้นำคณะประกอบด้วยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) สำนักบริหารงานวิทยาลัยชุมชนได้เดินทางไปร่วมประชุมวิชาการเพื่อศึกษาดูงานแลกเปลี่ยนความคิด ความรู้ กำหนดแนวทางความร่วมมือระหว่างวิทยาลัยชุมชน โดยประชุมร่วมกับผู้บริหารของกระทรวงศึกษาธิการและการฝักรอบรมของเวียดนามและวิทยาลัยชุมชนสถาบันการศึกษาของประเทศสมาชิอาเซียน ในระหว่างวันที่ 24-25 กรกฎาคม พ.ศ. 2555 ณ เมืองฮานอย ประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม การประชุมครั้งนี้เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการวิทยาลัยชุมชนในประเด็นสำคัญๆ อาทิ โครงสร้างการบริหารงาน งบประมาณ วิชาการ ฯลฯ

ผลการประชุมเจรจาในเบื้องต้นได้ข้อสรุปว่า ให้สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ประสานงาน เชิญนายกสมาคมวิทยาลัยชุมชนเวียดนามและอธิการวิทยาลัยชุมชนฮานอย และฮาโตมาแลกเปลี่ยนประสบการณ์และศึกษาดูงานวิทยาลัยชุมชนในประเทศไทยด้วย

อาหารเวียดนาม¹

ประเทศเวียดนาม (Vietnam) ที่ฮานอย (Hanoi) ตามท้องถนน ช่างทางมีอาหารอร่อย ขายคล้ายกับวิถีชีวิตของคนไทย ในกระแสนิยมที่รู้จักกันดี เช่น หงาโฮง อาหารยุคใหม่ของเวียดนามได้สร้างสรรค์ผสมผสานทางวัฒนธรรม บนพื้นฐานความอร่อย เพลิดเพลิน แม้อาหารง่ายๆ เช่น ก๋วยเตี๋ยวเผือก ซึ่งถือว่าเป็นสุดยอดอาหารจานเด็ดของชาวเวียดนามก็ตาม พัฒนาจากสถานการณ์ เช่น การสงคราม การล่าอาณานิคม ข้าวยากหามาแพง และที่สุดก็ตามความนิยมของยุคสมัย ที่ถนน Ham Long มี Bun bung ก๋วยเตี๋ยว เส้นหมี่ในซุบกระดูกหมูอ่อน ใส่ต้นเผือก ขาหมูหันเป็นแผ่น ลูกชิ้น มะเขือเทศ น้ำออกสีเหลือง ร้านไม้หรุ แต่รสดี กลิ่นต้นเผือกหอมชวนรับประทาน ปลุกเพลิงขายตามริมถนน เหมาะเป็นอาหารมือเช้า อาหารโบราณอย่างหนึ่งของเวียดนามชื่อ Bun cha เป็นเบอร์เกอร์หมูย่างบาร์บีคิวรับประทานกับเส้นหมี่ขาว หมูย่างด้วยเตาถ่าน ใช้ไม้ไผ่คียบหมู เข้าไปในตลาด Dongxuan รับประทานแน

ที่ตลาด Ngugen Cong Tru มีอาหารที่รู้จักกันดีว่า ชื่อว่า Banhgio เหมาะแก่การเป็นอาหารกลางวัน ทำด้วยแป้งข้าวเจ้ายัดไส้หมูสับ และเห็ดหูหนูขาวนึ่ง

อาหารของเวียดนามอีกอย่างหนึ่งที่วางขายบนแผงคือไข่ข้าว (trungvitlon) พื้นที่ส่วนใหญ่ของแผงไข่วางกะละมังโลหะขนาดใหญ่ ภายในมีขนมไข่ขาวเรียงทับซ้อนกันเป็นทรงปิรามิด มีฝาครอบไว้ ไม่ว่าจะเปิดฝาเมื่อไร จะมีควันลอยกรุ่นขึ้นมาทุกครั้ง มีคนนั่งคั่นอยู่ตรงกลาง อีกฝั่งหนึ่งเป็นหมูแผ่นกองใหญ่ มีขนมไส้หมูบดห่อด้วยแป้งสีเขียววางอยู่กับกระป๋องซอสพริก เมื่อนำขนมออกมาจากภาชนะแล้วใช้กรรไกรตัดแบ่งเป็นชิ้นๆ ราดด้วยซอสพริก เป็นอันว่าเสร็จสมบูรณ์

¹จิตติณี รองหานาม. (2555). "อิมอร่อยในฮานอย", SAWASDEE. หน้า 60-65

Banhgio มีลักษณะเหมือนเยลลี่ให้ความรู้สึกนุ่ม หนึบ อร่อยอย่างเหลือเชื่อ ราคาไม่แพง กล่าวกันว่า Banhgioเป็นอาหารสำหรับคนจน แต่คนรวยที่ดังแดกก็รับประทานกัน

ที่แถวถนน Hang bo ย่านเมืองเก่ามี Banhcuon เกรปแป้งข้าวเจ้ามัดไส้หมูสับและเห็ดหูหนู มีลักษณะเป็นแป้งแผ่นบางๆ สีขาวขุ่น ห่อไส้หมูสับที่ปรุงเครื่องปรุงขนาดพอคำ แป้งที่ห่อนุ่มมาก เวลารับประทานใช้ตะเกียบคีบ เมื่อเข้าปากรู้สึกละมุน กรอบกรอบ เคี้ยวเต็มคำ สัมผัสทุกส่วนของลิ้นได้รสผสมผสานหลายรสอร่อยลงตัว ได้อารมณ์สังเกตให้ดูอาหารที่กล่าวมานั้นอืม อร่อย ราคายุติธรรม

ASEAN Plus 6 (ASEAN+ 6)

อาเซียนบวกหก ได้แก่ประชาคม ASEAN เพิ่มอีก 6 ประเทศ จึงเป็น บวก 6 ประเทศ คือ จีน ญี่ปุ่น เกาหลี อินเดีย ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ รวมเป็น 16 ประเทศ (เดิมที บวก 3 คือ ประเทศจีน ญี่ปุ่น และเกาหลี) จึงควรทำความรู้จักประเทศที่เพิ่มขึ้นมาบางประเทศ

จีน (China)

ประเทศจีนเป็นประเทศในทวีปเอเชีย (Asia) แต่ไม่ได้เป็นสมาชิกสมาคมอาเซียน เป็นเพียงเข้ามาเฝ้าเป็นภาคี คือ เป็นส่วน เป็นฝ่ายด้วยเท่านั้น ท่านอาจารย์พิทยา สุวคันธ์¹ อาจารย์ประจำวิทยาลัยสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (Lecturer, College of Interdisciplinary Studies of Thammasat University) ได้กรุณาให้ความรู้ไว้อย่างดีมีเนื้อหาสาระอรรถประโยชน์

¹พิทยา สุวคันธ์ (2555 มีนาคม - สิงหาคม) "การขยายอำนาจของจีนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้" วารสารการเมืองการปกครอง. (มหาวิทยาลัยสารคาม) 2(2) : 162-178

ควรได้รับการเผยแพร่ในยุคอาเซียนภายใต้ชื่อเรื่อง "การขยายอำนาจ (Soft Power) ของจีนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้" (The Rise of China's Soft Power in Southeast Asia) ความว่า อิทธิพลทางอำนาจ (Soft Power) ของจีนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีบทบาทเพิ่มมากขึ้น นับตั้งแต่ พ.ศ. 2533 ทั้งเรื่องการให้ความช่วยเหลือ วัฒนธรรม การค้าและ

การลงทุน การต่างประเทศ ซึ่งถือเป็นประเด็นใหม่ที่มีความท้าทายต่อนโยบายต่างประเทศของจีนกับอาเซียน ทั้งเป็นการมุ่งที่จะลดความขัดแย้งและการทำงานร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ การระงับข้อพิพาทเรื่องอาณาเขตดินแดน และการเป็นภัยคุกคามทางเศรษฐกิจ ขณะเดียวกันการขยายอำนาจและอิทธิพลของจีนที่เพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากบทบาทของสหรัฐอเมริกาเริ่มที่จะลดลงในภูมิภาคอาเซียน ตลอดจนจีนได้ขยายความร่วมมือภายใต้กรอบเขตการค้าเสรีจีนกับอาเซียน ซึ่งสอดคล้องกับการบูรณาการของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนใน พ.ศ. 2558

การขยายบทบาทและอิทธิพลของจีนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (อาเซียนหรือประชาคมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (The Association of Southeast Asian Nations: ASEAN) ซึ่งประกอบด้วยไทย สิงคโปร์ มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ บรูไน กัมพูชา ลาว พม่า และเวียดนาม (ยกเว้นติมอร์) จีนได้เริ่มมีการขยายอิทธิพลและเผยแพร่อุดมการณ์คอมมิวนิสต์ หรือที่อาจเรียกว่าการขยายอำนาจ "Hard Power" กองกำลังและการทหาร ตั้งแต่ยุคสมัยของเหมาเจ๋อตง แต่หลังจากนั้นจีนปรับเปลี่ยนนโยบายได้มีนโยบายเปิดประเทศ (Open Policy) เมื่อ ค.ศ. 1978 ในยุคของเติ้งเสี่ยวผิง การขยายบทบาทและอิทธิพลได้ปรับเปลี่ยนไปเป็นการขยายอำนาจ "Soft Power" ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม เป็นต้น

อิทธิพลทางอำนาจ "Soft Power" ของจีนนั้น ได้มีทัศนะจากนักวิเคราะห์และนักวิชาการที่สนใจและติดตามเรื่องราวเกี่ยวกับจีน ต่างได้อธิบายคำว่า "Soft Power" คือ ขอฟฟาวเวอร์ อำนาจแบบอ่อน อำนาจอย่างอ่อน อำนาจละมุน อำนาจอ่อนโยน หรืออำนาจในเรื่องการสร้าง ความชอบธรรม อำนาจชักจูง อำนาจโน้มน้าวให้กระทำตาม แต่ถ้าจะอธิบายคงจะมีมุมมองที่หลากหลายและแตกต่างกันออกไปและมีลักษณะตรงข้ามกับ "Hard Power" ทั้งทางด้านกองกำลัง การทหาร และเศรษฐกิจ เป็นต้น

ทั้งนี้ จีนยุคใหม่ได้มีการส่งเสริมความร่วมมือทางการทูต การลดบทบาททางอุดมการณ์ และกองกำลังทางการทหาร และการขยายความร่วมมือทางเศรษฐกิจ จีนมีการขยายบทบาทที่เด่นชัดขึ้นต่อองค์กรความร่วมมือในภูมิภาคและจีนยังเป็นตัวแปรสำคัญที่นำไปสู่การกระชับความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับกลุ่มประเทศในอาเซียน (ASEAN) จึงได้ให้ความช่วยเหลือและการสนับสนุนทางการเมือง และมีความสำคัญในเชิงกลยุทธ์ต่อหลายประเทศ ในภูมิภาค เช่น พม่า กัมพูชา ลาว อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์ เป็นต้น

ในส่วนของความสัมพันธ์เศรษฐกิจของจีนกับประเทศในอาเซียน ได้ขยายตัวอย่างมาก ตั้งแต่ ค.ศ. 1990 แม้ว่าจีนจะทำการค้าเกินดุลกับประเทศต่างๆ ทั่วโลก แต่กลับพบว่าจีนได้ขาดดุลหรือเสียดุลทางการค้ากับอาเซียน และจีนยังเป็นผู้ค้าอันดับหนึ่งของอาเซียน จึงสนับสนุนการค้ากับภูมิภาคนี้ผ่านข้อตกลงการค้าเสรี (Free Trade Agreements: FTAs) และดำเนินนโยบายได้เร็วกว่ามหาอำนาจอื่นๆ เช่น สหรัฐอเมริกา เป็นที่สังเกตกันว่าการขยายอำนาจ "Soft Power" ของจีนที่กำลังขยายเพิ่มขึ้นในอาเซียน รวมถึงอิทธิพลของสหรัฐอเมริกาลดลงในภูมิภาค ซึ่งได้ส่งผลให้การค้าของสหรัฐอเมริกากับอาเซียนลดลงเช่นเดียวกัน ซึ่งการขยายบทบาทของจีนจะเป็นไปตามเป้าหมายหรือกลยุทธ์หรือไม่นั้นเป็นสิ่งที่น่าสนใจอย่างยิ่ง แต่มีสิ่งหนึ่งที่เชื่อได้ว่าจีนคงจะมีผลประโยชน์ในภูมิภาค รวมถึงการรักษาระดับความสัมพันธ์กับประเทศมหาอำนาจอื่นนอกภูมิภาคที่มีบทบาททางการเมืองและเศรษฐกิจในภูมิภาคอาเซียน

ทั้งนี้ อิทธิพลทางอำนาจของจีนที่ขยายตัวเพิ่มขึ้นตามศักยภาพทางเศรษฐกิจที่ก้าวขึ้นมาเป็นอันดับสองของโลก (เป็นรองแค่สหรัฐอเมริกาไม่มากนัก) ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญที่จะมีการวิเคราะห์ในบทความนี้ก็คือ พัฒนาการการขยายอำนาจ "Soft Power" ของจีนในอาเซียน การดำเนินนโยบายความสัมพันธ์ของจีนในอาเซียน การให้ความช่วยเหลือของจีนต่ออาเซียน และทางเลือกของการขยายอำนาจของจีนในอาเซียน และบทสรุปการขยายอำนาจจีนในอาเซียน

พัฒนาการการขยายอำนาจ "Soft Power" ของจีนในอาเซียน

การขยายอำนาจและอิทธิพลของจีนในอาเซียน ซึ่งมีมุมมองที่แตกต่างและหลากหลายที่ว่าเป็นเพราะการดำเนินนโยบายการทูตสาธารณะ (Public Diplomacy) หรือการขยายอำนาจ "Soft Power" ซึ่งมีตั้งแต่การให้ความช่วยเหลือ การเผยแพร่วัฒนธรรม การค้าและการลงทุน ทั้งนี้จีนยุคใหม่ได้พยายามสะท้อนภาพของ "ประเทศที่มีความเมตตา" ผ่านนโยบายต่างประเทศที่เข้ามามีส่วนร่วมในภูมิภาคอาเซียน ทั้งให้ความช่วยเหลือด้านต่างประเทศและข้อตกลงทางเศรษฐกิจเพื่อเอื้อประโยชน์ต่อประเทศในอาเซียน ขณะเดียวกันนักวิเคราะห์ยังมองว่าการขยายอำนาจของจีนถูกใช้เพื่อต่อการกับการดำเนินความสัมพันธ์ของสหรัฐอเมริกาในภูมิภาคอาเซียนและมหาอำนาจทางเศรษฐกิจอื่น เช่น ญี่ปุ่น เป็นต้น

อาเซียนมีนัยความสำคัญต่อประเทศมหาอำนาจนอกภูมิภาคอื่นๆ มาก เพราะขนาดของประชากรที่มีขนาดใหญ่ประมาณ 580 ล้านคน แหล่งทรัพยากรที่สำคัญของโลก และเส้นทางเดินเรือที่สำคัญของภูมิภาคและของโลก มีเสน่ห์และดึงดูดใจให้ประเทศต่างๆ เข้ามามีความสัมพันธ์กับอาเซียน โดยอาเซียนมีศักยภาพการเติบโตทางเศรษฐกิจ จึงเกิดการรวมกลุ่มในการสร้างกรอบของการบูรณาการความเป็นภูมิภาคเดียวกันของอาเซียน โดยมีเป้าหมายสำคัญคือ การอยู่ร่วมกันอย่างสันติ การพัฒนาและก้าวไปข้างหน้าพร้อมๆ กัน และการสร้างความมั่นคงของภูมิภาค ซึ่งได้ประกาศไว้ใน Bali Concord II ว่าการเป็นประชาคมเดียวกันจะประกอบด้วย 3 เสาหลัก ได้แก่ ASEAN Security Community, ASEAN Socio-Cultural Community, ASEAN Economic Community

การขยายอำนาจ "Soft Power" ของจีนได้หันมาใส่ใจต่ออาเซียน โดยได้มุ่งเน้นทางด้านเศรษฐกิจมากกว่าการทหารหรือการเมือง "Hard Power" จีนมีความสามารถที่จะขยายอิทธิพลผ่านการกระทำของตัวแสดง (Actors) ของรัฐบาลจีน และเอกชนชาวจีน จากบทบาทการเป็นผู้ช่วยเหลือ การสร้างความประทับใจ หรือการชักจูงโน้มน้าว ในฐานะประเทศที่เป็นต้นแบบแห่งการพัฒนาและประเทศที่มีประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมอันยาวนาน รวมถึงการแสดง "ค่านิยมของอาเซียนที่แบ่งปันกัน" (shared Asian Values)

นอกจากนี้ ชุมชนจีนโพ้นทะเลในพื้นที่ต่างๆ ของประเทศในอาเซียน ซึ่งมีส่วนสำคัญทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม เพื่อผ่อนคลายความกังวล และเพื่อให้ประเทศเพื่อนบ้านแน่ใจว่าจีนเป็นประเทศสมาชิกที่มีความรับผิดชอบและสร้างประโยชน์ที่แท้จริงให้แก่ภูมิภาค

ผ่านการให้ความช่วยเหลือด้านเศรษฐกิจ การค้าและการลงทุน ทั้งนี้จีนในบริบทอาเซียนได้มีการขยายอำนาจ "Soft Power" เพื่อผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ การต่างประเทศ และการศึกษา

จีนจึงเป็นประเทศมหาอำนาจที่มีความสามารถในการใช้ "Soft Power" ด้านวัฒนธรรม และนโยบายทางการเมือง เป็นที่สังเกตว่ายุทธศาสตร์ใหญ่ของสหรัฐอเมริกา คือจะทำอย่างไรถึงจะดำรงครองความเป็นเจ้าอันดับหนึ่งของโลกต่อไปให้ยาวนานที่สุด และยุทธศาสตร์ครองความเป็นเจ้าคือต้องป้องกันไม่ให้ใครก้าวขึ้นมาท้าทายความเป็นเจ้า ต้องป้องกันไม่ให้มีคู่แข่งผู้ท้าทายหรือมาแย่งอันดับหนึ่งของสหรัฐอเมริกาไป เพราะฉะนั้นเมื่อมองไปแล้วจะเห็นสถิติ ตัวเลขต่างๆ ชัดเจนที่ชี้ให้เห็นถึงการผงาดขึ้นมาของจีน "The Rise of China" ไม่ว่าจะเป็นมุมมองอย่างไรก็เห็นทิศทางเป็นไปในแนวทางเดียวกัน คือ จีนจะกลายเป็นประเทศที่มีเศรษฐกิจใหญ่ที่สุดในโลกถึงแม้ว่าขณะนี้สหรัฐอเมริกาคือประเทศที่มีขนาดเศรษฐกิจใหญ่ที่สุดในโลก แต่ในอนาคตจีนจะแซงแน่นอน นั่นก็คือคู่แข่งทางยุทธศาสตร์ระหว่างจีนกับสหรัฐอเมริกาในภูมิภาคเอเชีย

การดำเนินนโยบายความสัมพันธ์ของจีนในอาเซียน

การพุ่งทะยานขึ้นทางการเมืองและเศรษฐกิจของจีน จีนจึงมีแนวทางการปฏิบัติในการสนับสนุนสูงใจ โน้มน้าวหรือใช้การทูตระดับนานาชาติที่เป็นนโยบายใหม่ในเวทีโลก เช่น Smile Diplomacy, Public Diplomacy Good Neighbor Diplomacy และ Economic Diplomacy ซึ่งถือเป็นการขยายอำนาจ Soft Power ในด้านการแสวงหามิตรประเทศที่อยู่บนพื้นฐานของข้อตกลงการค้าเสรีที่มุ่งเป้าหมายของการเป็นหุ้นส่วนแบบ "Win-Win" เช่นความร่วมมือในข้อตกลงการค้าเสรีจีน-อาเซียน (China-ASEAN Free Trade Area: CAFTA) แต่ทั้งนี้ความสัมพันธ์หรือข้อตกลงขึ้นอยู่กับความได้เปรียบและเสียเปรียบของแต่ละประเทศและการดำเนินนโยบายการก้าวออกไป (Go Out Strategy) ของจีน ซึ่งอยู่ในช่วงที่จีนเข้าเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลก (WTO) เมื่อ ค.ศ. 2001 ซึ่งมีผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้องทั้งทางภูมิศาสตร์การเมือง (Geo-politics) และภูมิเศรษฐศาสตร์ (Geo-economics) ของจีนกับภูมิภาคอาเซียน

แต่ทั้งนี้ ท่าทีของจีนต่ออาเซียนจึงมีทั้งการเมืองและเศรษฐกิจ การดำเนินนโยบายทางการเมืองทูตของจีนแบบ "Soft Power" มีกลยุทธ์ที่มีความหลากหลายและซับซ้อนตั้งแต่การดำเนินความสัมพันธ์กับนานาประเทศ เช่น การทูตปิงปอง (Ping-pong Diplomacy) การทูตสาธารณะ

(Public Diplomacy) การทูตเพื่อนบ้านที่ดี (Good Neighbor Diplomacy) จีนอาจให้การสนับสนุนการเคลื่อนไหวอุดมการณ์คอมมิวนิสต์ หรือที่เรียกกันว่าภัยคอมมิวนิสต์ (Communist Threat) ในช่วง ค.ศ. 1960-1970 และการตอบโต้ทางทหารต่อการบุกรุกของเวียดนามในกัมพูชา (War Threat) เมื่อ ค.ศ. 1979 การอ้างสิทธิ์ในหมู่เกาะที่มีการพิพาทกันในทะเลจีนใต้เมื่อ ค.ศ. 1990 ได้สร้างความตึงเครียดแก่ประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาค ซึ่งเป็นที่มาอีกเหตุผลหนึ่งของภัยคุกคามจากจีน (China Threat) และได้เป็นประเด็นที่เกิดจากความขัดแย้งในเรื่องผลประโยชน์ของพื้นที่และการมีทัศนคติข้อกังวลจากนักวิชาการที่เกี่ยวข้องกับมิติการเมือง เศรษฐกิจ (การค้าและการลงทุน) สังคม และวัฒนธรรม เป็นต้น ซึ่งทางการจีนได้ชี้ให้เห็นว่า การเติบโตของจีนเป็นการทะยานขึ้นอย่างสันติ (Peaceful Rise) เพื่อที่จะมุ่งลดความหวาดระแวงจีนที่มีความเกี่ยวข้องกับประเทศต่างๆ ในภูมิภาค แต่เมื่อเกิดวิกฤตการเงินของเอเชีย ค.ศ. 1997 และมีผลกระทบอย่างมากทั้งต่อประเทศในอาเซียน ได้ส่งผลให้จีนสามารถเปิดเกมรุกใหม่ในการดำเนินนโยบายทางเศรษฐกิจในการให้ความช่วยเหลือกับประเทศในภูมิภาค เช่น จีนให้ความช่วยเหลือไทยถึง 1,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐหรืออเมริกา เป็นต้น

จีนได้เน้นถึงผลประโยชน์ต่างตอบแทนซึ่งกันและกันมากขึ้นหรือการใช้ "Soft Power" มากกว่า "Hard Power" หรือการคุกคามต่อความสัมพันธ์กับประเทศในภูมิภาค จีนยังได้รับการยอมรับจากภูมิภาคเมื่อจีนช่วยรักษาระดับทางเศรษฐกิจของภูมิภาค โดยการไม่ลดค่าเงินหยวนในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจในเอเชีย หรือจีนและประเทศที่อ้างสิทธิ์ถึงหมู่เกาะที่มีกรณีพิพาทได้ตกลงทำสัญญาความร่วมมือ (Conduct of Parties) ในทะเลจีนใต้เมื่อปี ค.ศ. 2002 ซึ่งยังได้ช่วยลดความตึงเครียดในเรื่องนี้ได้ และเป็นการแสดงบทบาทถึงทัศนะว่ากลยุทธ์ของจีนได้เปลี่ยนท่าทีโดยมุ่งไปยังอำนาจ "Soft Power" ที่มุ่งเน้นผลประโยชน์แบบตายตัวให้น้อยลงและเปลี่ยนแปลงเป้าหมายได้และไม่ส่งผลกระทบต่อประเทศอื่นๆ ในภูมิภาค

และยังมีมุมมองที่วิเคราะห์ว่าแนวทางการดำเนินนโยบายของอาเซียนที่มีต่อจีน ในเรื่องปัจจัยในการกำหนดนโยบาย คือ แนวทางความสัมพันธ์ของสหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่นกับจีน (เช่น เป็นมิตร ป้องปราม ถ่วงดุลอำนาจ หรือคล้ายตาม เป็นต้น) นอกจากนี้มีปัจจัยอื่นๆ ที่ต้องคำนึง เช่น สหรัฐอเมริกาจะยังคงเป็นประเทศมหาอำนาจทางทหารไปอีกหลายสิบปี จีนเป็น Rising Power และจะขยายอิทธิพลโดยใช้กลยุทธ์ "Soft Power" (โดยมีเศรษฐกิจและวัฒนธรรมเป็นตัวขับเคลื่อน รวมทั้งสนับสนุนสันติภาพ และดำเนินนโยบายไม่แทรกแซงกิจการภายในของประเทศ

อื่น) และอาเซียนเป็น Regional Cooperation ที่มีขนาดเล็กแต่เป็นเวทีที่ประเทศมหาอำนาจ เช่น จีน สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และรัสเซีย เป็นต้น ต้องการเข้ามามีบทบาทมากขึ้น เนื่องจากเป็นกลุ่มที่มีศักยภาพทางเศรษฐกิจ และเป็นตัวกลางในการเชื่อมโยงกับประเทศมหาอำนาจต่างๆ ผ่านกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจ ทั้งนี้ อาเซียน+3 (อาเซียนกับจีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้) อาเซียน+8 (อาเซียน+3 กับ สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ อินเดีย และรัสเซีย รวมทั้งการดำเนินนโยบายความสัมพันธ์กับประเทศต่างๆ ในอาเซียน จีนก้าวมามีความสัมพันธ์กับอาเซียนในนโยบายทางการค้า การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน แรงงาน สิ่งแวดล้อม และการท่องเที่ยว เป็นต้น

ความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับอาเซียน จีนได้ขยายความผูกพันที่ใกล้ชิดและแนบแน่น ในรูปแบบต่างๆ มากมายในช่วงหลัง ค.ศ. 1990 โดยเข้าไปมีส่วนร่วมในกลไกของอาเซียน เช่น การประชุมประจำปีและเวทีความมั่นคง (ASEAN Regional Forum: ARF) และมีส่วนสำคัญในกระบวนการอาเซียน+3 (จีน ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้) เมื่อ ค.ศ. 1997 และในเดือนพฤศจิกายน 2002 มีการจัดทำข้อตกลงการค้าเสรีอาเซียน-จีน (ASEAN-China Free Trade Agreement) ในระยะแรก (มีผลตั้งแต่มกราคม ค.ศ. 2004) ซึ่งครอบคลุมกลุ่มสินค้าเกษตรเท่านั้น และต่อมาได้ขยายให้รวมถึงผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมและสินค้าเครื่องอุปโภค (มีผลในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 2005) ทั้งนี้วิสาหกิจจีน (Chinese State-owned Enterprises: SOEs) และวิสาหกิจเอกชนจีน (Chinese Private-owned Enterprises: POEs) ได้เข้ามาเป็นตัวแสดงหลักทั้งทางการค้า การแสวงหาแหล่งทรัพยากร และก๊าซธรรมชาติ การลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐาน การสนับสนุนการพัฒนาเส้นทางการขนส่ง เช่นอินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ กัมพูชา ไทย และสิงคโปร์ เป็นต้น

จีนมีบทบาทเพิ่มขึ้นในองค์กรความร่วมมือระหว่างประเทศในภูมิภาค เช่น ASEAN+3 หมายถึง ASEAN (จีน ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้) และในส่วนของการประชุมเอเชียตะวันออก (East Asia Summit: EAS) หมายถึง จีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ อินเดีย ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ สำหรับการดำเนินนโยบายทางการทูตและการก่อตั้งเอเชียตะวันออก เมื่อ ค.ศ. 2005 ถือว่ามีค่ายิ่งและได้แสดงถึงระดับของความช่วยเหลือแตกต่างกันระหว่างประเทศสมาชิก ซึ่งมีบางประเทศที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับอาเซียน เช่น อินเดีย ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และต้องการพยายามเข้ามาถ่วงดุลอำนาจของจีน แต่ความต้องการประการหนึ่งของจีนคือการสนับสนุนให้ภูมิภาคเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา

การดำเนินนโยบายความสัมพันธ์จีนกับประเทศต่างๆ ในอาเซียน ซึ่งได้นำไปสู่การแบ่งพื้นที่ของภูมิภาคทางภูมิศาสตร์ออกเป็น 2 ส่วนที่สำคัญ คือ ส่วนอนุภูมิภาคระหว่างภาคพื้นทวีป (Mainland) ของอาเซียน เช่น ไทย พม่า กัมพูชา เวียดนาม และ ลาว (หรืออนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง (Greater Mekong Sub-region: GMS) รวมถึงพื้นที่ภูมิศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับทางทะเล เช่น อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย บรูไนร์ และ สิงคโปร์ จีนที่เข้าไปมีอิทธิพลในอาเซียน คือ จีนมีหลักการจัดการด้วยกลยุทธ์และวิธีการทั้งนโยบายการต่างประเทศที่มุ่งไปที่เรื่องภูมิยุทธศาสตร์ ภูมิรัฐศาสตร์ และภูมิเศรษฐศาสตร์ (การลงทุนและการค้า) นโยบายหลักของจีนก็คือการไม่เข้าไปแทรกแซงในเรื่องกิจการภายในประเทศของภูมิภาค ซึ่งเป็นหลักการที่สอดคล้องกับหลักการของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของประเทศในอาเซียน

ความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับประเทศต่างๆ พบว่า ไทยแม้จะเป็นประเทศที่มีอิสระมากกว่า พม่า กัมพูชา และลาว แต่มีลักษณะใกล้เคียงกับฟิลิปปินส์ในแง่ของการเป็นพันธมิตรกับสหรัฐอเมริกาที่ไม่ใช่กลุ่มนาโต้ (Non-NATO) และยังมีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับจีนมากกว่าประเทศอื่นๆ ส่วนประเทศมุสลิมในภูมิภาคอาเซียน เช่น อินโดนีเซีย และมาเลเซีย ดูเสมือนจะไม่มีควมสนใจจีนเท่าที่ควร จึงทำให้บทบาทอิทธิพลและการขยายอำนาจ "Soft Power" ของจีนจึงมีจำกัดอยู่บนภาพพื้นทวีป (กลุ่มประเทศลุ่มแม่น้ำโขง) ขณะเดียวกันความสัมพันธ์ของจีนกับเวียดนามที่ผ่านมามักถูกครอบงำโดยจีน และมีสงครามตามแนวชายแดน จึงทำให้ยากที่จะร่วมมือกันได้อย่างแนบแน่น

ทั้งนี้ความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับประเทศอาเซียนได้ขยายกรอบไปสู่ประเทศนอกภูมิภาคอาเซียน จากกรณีของจีนกับออสเตรเลีย ซึ่งได้กลายมาเป็นประเด็นที่น่าสนใจถึงพลวัตในการเปลี่ยนแปลงของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN+6) การขยายอำนาจทางเศรษฐกิจ "Soft Power" ของจีนที่สามารถเปลี่ยนความสัมพันธ์แบบทวิภาคีกับประเทศพันธมิตรกับสหรัฐอเมริกา การเติบโตทางเศรษฐกิจของออสเตรเลียเกิดขึ้นจากการขยายตัวของการส่งออกวัตถุดิบไปจีน ซึ่งอาจนำไปสู่ข้อถกเถียงว่าพันธมิตร (ออสเตรเลีย-นิวซีแลนด์-สหรัฐอเมริกา) อาจกลายเป็นประเด็นในเรื่องความขัดแย้งในอนาคต ออสเตรเลียคงไม่ต้องการที่จะถูกบังคับให้เลือกระหว่างพันธมิตรที่เข้มแข็งต่อสหรัฐอเมริกาและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจร่วมกับจีน

การให้ความช่วยเหลือของจีนต่ออาเซียน

การให้ความช่วยเหลือของจีนกับประเทศในอาเซียน เริ่มจะขยายตัวอย่างมากในหลายประเทศ เมื่อเปรียบเทียบกับผู้สนับสนุนรายอื่นในภูมิภาค มีการตั้งข้อสังเกตว่า จีนจะให้ความช่วยเหลือการพัฒนา (หรือมีลักษณะที่ไม่เป็นทางการ) การขยายอำนาจการให้ความช่วยเหลือที่เป็นประเด็น "Soft Power" เช่น เงินกู้ให้เปล่ากับโครงการสาธารณะขนาดใหญ่ โครงสร้างพื้นฐาน รวมทั้งข้อตกลงทางการค้าและการลงทุน เป็นต้น รวมทั้งการให้ความช่วยเหลือกับประเทศด้อยพัฒนาและกำลังพัฒนา โดยการสนับสนุนเงินกู้ (ปราศจากเงื่อนไขหรือมีเงื่อนไขน้อย) การให้สิทธิพิเศษกับประเทศเพื่อนบ้านที่มีพรมแดนติดกับจีน เช่น พม่า ลาว และ กัมพูชา จีนจึงกลายเป็นหนึ่งในผู้ให้การช่วยเหลือรายใหญ่ในภูมิภาคอาเซียน

การช่วยเหลือของจีนต่อประเทศกำลังพัฒนาที่เป็นสมาชิกของอาเซียน หรือเป็นผู้ก่อตั้งอาเซียน คือ ไทย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย สิงคโปร์ และบรูไน

ไทย : ไทยกับจีน ซึ่งเป็นประเทศที่ได้ให้ความช่วยเหลือต่อประเทศกำลังพัฒนาในกลุ่มประเทศลุ่มแม่น้ำโขง (พม่า ลาว เวียดนาม และกัมพูชา) ขณะเดียวกัน ไทยกับจีนยังมีความสัมพันธ์ทางการทูต การเมือง และเศรษฐกิจ ที่ใกล้ชิดมากกว่าประเทศอื่นๆ ในภูมิภาค

อินโดนีเซีย : จีนให้ความสำคัญกับอินโดนีเซียในฐานะที่เป็นประเทศใหญ่มีประชากรมากและมีทรัพยากรอุดมสมบูรณ์ การเป็นผู้นำในกลุ่มประเทศไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด ซึ่งทำให้จีนต้องคำนึงถึงความสำคัญของอินโดนีเซียในเชิงยุทธศาสตร์ของจีน แต่ขณะเดียวกันเมื่อ ค.ศ. 2005 ประธานาธิบดี หู จิ่นเทา และประธานาธิบดี ซูซีโลบัมบัง ยูโดโยโน ได้มีการลงนามแถลงการณ์ร่วมประกาศเป็น "หุ้นส่วนทางกลยุทธ์" เพื่อการกู้เงินแบบพิเศษ 300 ล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกา

ฟิลิปปินส์ : จีนกับฟิลิปปินส์มีความสำคัญน้อยเมื่อเทียบกับไทยและอินโดนีเซีย แต่ก็ยังคงมีอิทธิพลทางเศรษฐกิจ แต่มีข้อสังเกตว่ายังมีปัญหาความมั่นคงเรื่องการอ้างกรรมสิทธิ์ในดินแดนหมู่เกาะในทะเลจีนใต้ ซึ่งถือเป็นเรื่องของภัยคุกคามต่อความมั่นคงของสองประเทศ แต่ทั้งนี้ เมื่อ ค.ศ. 2007 นายกรัฐมนตรี เหวินเจียเป่า ของจีนและประธานาธิบดี กลอเรีย มาคาปากาล-อาโรโย ของฟิลิปปินส์ได้ลงนามทำสัญญาด้านเศรษฐกิจ 20 ฉบับ รวมทั้งสัญญากับบริษัทจีนในการสร้างและปรับปรุงทางรถไฟ การลงทุนทางการเกษตร และการกู้เงินเพื่อพัฒนาชนบท เป็นต้น

มาเลเซีย : มาเลเซียในอดีตเคยเป็นปัญหาความมั่นคงของจีน ซึ่งจีนก็ดำเนินนโยบายเช่นเดียวกันกับประเทศอื่นก็คือ การไม่แทรกแซงกิจการภายในประเทศ แม้อาจมีความตึงเครียดในเรื่องของชนเชื้อสายจีนในมาเลเซีย และปัญหาที่จีนต้องร่วมแก้ไขกับมาเลเซียคือ การพิพาทเรื่องดินแดนหมู่เกาะสแปรตลีย์ในทะเลจีนใต้

สิงคโปร์ : จีนกับสิงคโปร์มีความผูกพันกันทางเชื้อชาติและชาติพันธุ์ ซึ่งแตกต่างจากประเทศอื่นในภูมิภาคนี้ สิงคโปร์ไม่มีปัญหาจีนโพ้นทะเลเพราะมีชาวจีนเป็นส่วนมากของประเทศ จีนให้ความสำคัญกับสิงคโปร์มาก แม้สิงคโปร์จะเป็นเพียงประเทศขนาดเล็ก แต่ถือว่าเป็นคู่ค้ารายใหญ่ของจีนในกลุ่มประเทศอาเซียน

บรูไน : บรูไนมีบทบาททางการเมืองระหว่างประเทศไม่มากนัก แต่อย่างไรก็ตาม บรูไวยังมีความหมายต่อจีนในฐานะเป็นหนึ่งใน (เสี่ยง) ในสมาชิกกลุ่มอาเซียน และหนึ่งเสี่ยงในองค์การสหประชาชาติ จีนมีความสัมพันธ์ที่ดีกับบรูไน และจีนไม่ต้องการที่จะปล่อยให้บรูไนเหินห่าง เพราะกังวลว่าบรูไนจะไปเปิดสัมพันธ์ทางการทูตกับไต้หวัน

เนื่องจากการช่วยเหลือ (ปราศจากเงื่อนไขหรือมีเงื่อนไขน้อย) ของจีนที่มีต่อกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนเก่า ขณะเดียวกันจีนยังมีนโยบายไม่แทรกแซงกิจการภายในประเทศอื่น ซึ่งเป็นประเด็นที่จีนได้รับความยอมรับจากประเทศเพื่อนบ้านที่ไม่ใช่แค่รัฐบาลในภูมิภาค แต่ยังมีผู้นำอีกจำนวนมากในภูมิภาค เพราะถือว่าการเคารพอำนาจอธิปไตยแห่งรัฐ (ที่มีระบบการเมืองการปกครองที่แตกต่างกัน) แม้ความช่วยเหลือของจีนจะไม่ได้ทำเป็นลายลักษณ์อักษรก็ตาม แต่ก็มีค่านิยมเชิงสัญลักษณ์ในฐานะผู้ให้ ได้แก่ โครงการก่อสร้างของรัฐบาล โครงสร้างพื้นฐาน (ถนน เขื่อน สะพาน) และพลังงาน การให้ทุนกู้ยืมจากธนาคารเพื่อการส่งออก-นำเข้าของจีน และการลงทุนของบริษัทจีนในต่างประเทศ ขณะเดียวกันก็มักจะถูกวิจารณ์จากประเทศตะวันตก องค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) และกลุ่มท้องถิ่นว่าการให้ความช่วยเหลือของจีน ซึ่งได้ละเลยหลักการสนับสนุนด้านประชาธิปไตย การพัฒนาอย่างยั่งยืน และการอนุรักษ์สภาพแวดล้อม เป็นต้น

การช่วยเหลือของจีนต่อประเทศสมาชิกใหม่ของอาเซียน

จีนให้การช่วยเหลือไปยัง กัมพูชา ลาว พม่า และเวียดนาม (CLMV) ซึ่งเป็นกลุ่มประเทศที่ยากจนที่สุดในอาเซียน ซึ่งมีภูมิศาสตร์ที่ใกล้ชิดและความใกล้ชิดทางชาติพันธุ์ จึงเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจและการรับรองความปลอดภัย จีนได้ให้การช่วยเหลือต่อเวียดนามแต่ไม่มากนัก แม้จะเป็นปฏิปักษ์กันในอดีตก็ตาม แต่จีนก็ยังถือเป็นผู้ที่มีบทบาทเพิ่มขึ้นในการให้ความช่วยเหลือรายใหญ่ให้กับกลุ่มประเทศในภูมิภาคพื้นทวีปของอาเซียน

กัมพูชา : การขยายอิทธิพลของจีนในกัมพูชา ได้เกิดขึ้นในช่วงหลังของการเข้าไปมีบทบาทของฝรั่งเศส สหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่น ที่ได้ให้ความช่วยเหลือผ่านกองทุนการเงินระหว่างประเทศและธนาคารโลก เมื่อ ค.ศ. 2006 ประธานาธิบดี เหวินเจีย เปา ของจีนได้ทำสัญญาให้กู้เงิน 600 ล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกาก่อกัมพูชา และ ค.ศ. 2007 จีนเสนอความช่วยเหลือ 689 ล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกา และจีนให้เงินสนับสนุนโดยเฉพาะการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน โครงการดูแลสุขภาพ โครงการ HIV/AIDS และการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นต้น

ลาว : ลาวในฐานะประเทศด้อยพัฒนาในลุ่มแม่น้ำโขง ตั้งแต่ปี ค.ศ.1990 จีนให้ทุนสนับสนุนแก่ลาว (เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ) โครงการพัฒนาช่วยเหลือทางเทคนิคและการลงทุนต่างประเทศ การพัฒนาและความช่วยเหลืออื่นๆ ทั้งโครงสร้างพื้นฐาน การขนส่ง โครงการไฟฟ้าพลังงานน้ำ การศึกษาและการฝึกอบรมการเกษตร และเมื่อ ค.ศ.2006 ประธานาธิบดี หู จิ่น เทา เยือนเวียงจันทน์และเสนอเงิน 45 ล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกา ใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจ และร่วมมือทางเทคนิค รวมทั้งยกหนี้ให้กับลาว เป็นต้น

พม่า : จีนเป็นแหล่งให้ความช่วยเหลือด้านเศรษฐกิจที่ใหญ่ที่สุดแก่พม่า ทั้งด้านอาวุธยุทโธปกรณ์ ตั้งแต่ ค.ศ. 1988 และการสัญญาให้กู้ยืมเงิน 5,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกา เพื่อช่วยเหลือด้านการก่อสร้างโรงงานและอุปกรณ์การก่อสร้าง การลงทุนสำรวจเหมืองแร่ พลังงานและน้ำมัน และการเกษตร จีนช่วยพม่าสร้างถนน ทางรถไฟ สนามบินและท่าเรือ และเมื่อ ค.ศ. 2003 สหรัฐอเมริกาแทรกแซงทางการค้า (คว่ำบาตร) ต่อพม่า จีนจึงประกาศให้พม่ากู้เงิน 200 ล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกา อย่างไรก็ตาม การช่วยเหลือของจีนก็ยังมีข้อจำกัดในเรื่องการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และการพัฒนาประชาธิปไตย

เวียดนาม : จีนกับเวียดนาม มีความสัมพันธ์เชิงอุดมการณ์ เพื่อทำการยึดอำนาจรัฐคืนจากฝรั่งเศส และสหรัฐอเมริกา แต่ในท่ามกลางความร่วมมือมีปัญหาความขัดแย้งตามมา

ในเรื่องของผลประโยชน์ของชาติมากกว่าอุดมการณ์ และความสัมพันธ์จีนกับเวียดนามในยุคหลัง ค.ศ. 1990 มีความสัมพันธ์กันที่เป็นปกติ "แสวงหาจุดร่วม สงวนจุดต่าง" ทั้งในด้านความมั่นคง การเมือง และเศรษฐกิจ โดยจีนเป็นผู้ช่วยเหลือ (ทั้งให้ทุนและให้กู้) จีนให้เวียดนามกู้สร้างทางรถไฟ การพัฒนาพลังงานและการต่อเรือ แต่เมื่อเปรียบเทียบกับพม่า ลาว และกัมพูชา อิทธิพลของจีนในเวียดนามมีไม่มากนัก แต่จีนก็ถือเป็นผู้ลงทุนรายใหม่ในเวียดนามที่มีบทบาทเพิ่มขึ้น

จีนพยายามให้การช่วยเหลือในลักษณะมีเงื่อนไขน้อย (หรือไม่มีเงื่อนไข) รวมถึงการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในกลุ่ม CLMV ในขณะที่เดียวกันก็มีเสียงการคัดค้านจากชาติตะวันตกที่สนับสนุนการปฏิรูปการเมืองและเศรษฐกิจ การลดการคอร์รัปชันและการอนุรักษ์สภาพแวดล้อม เพื่อดึงดูดการให้ความช่วยเหลือของจีนที่เข้าไปส่งเสริมการพัฒนาในภูมิภาค เช่น จีนได้ใช้เงินลงทุนในการสร้างโครงสร้างพื้นฐานและเกี่ยวกับพลังงานในพม่า การลงทุนสัมปทานป่าไม้ในกัมพูชา และการแสวงหาวัตถุดิบในลาว และการส่งผู้เชี่ยวชาญทางเทคนิคจากจีน ทำให้จีนเข้าถึงวัตถุดิบและน้ำมัน และขยายความร่วมมือในกลุ่มประเทศสมาชิกใหม่ของอาเซียน

ทางเลือกการขยายอำนาจ "Soft Power" ของจีนในอาเซียน

ทางเลือกการขยายอำนาจของจีนในอาเซียน ได้ถูกนำไปสู่การถกเถียงถึงเป้าประสงค์ทางยุทธศาสตร์ของจีน ต่างมีความเห็นตรงกันว่าจีนเปลี่ยนจาก "Hard Power" มาเป็น "Soft Power" เพราะผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ การค้าและการลงทุน ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนโยบายทางยุทธศาสตร์ยังส่งผลกระทบต่อบทบาทของมหาอำนาจนอกภูมิภาค ซึ่งทำให้มีการเฝ้าระวังจีนมากขึ้น และจีนก็พยายามลดบทบาทของสหรัฐอเมริกาในภูมิภาคอาเซียนเช่นเดียวกัน

ทั้งนี้ทางเลือกของจีนในการขยายอำนาจ "Soft Power" ที่เพิ่มขึ้นในอาเซียน คือ การกำหนดนโยบายของจีนที่จะไม่แสดงผลของการคุกคามและอิทธิพลของจีนในภูมิภาคมีทั้งฝ่ายสนับสนุนและต่อต้านจีน หรือการมีข้อผูกพันกับประเทศในภูมิภาค โดยมีทั้งการรักษาอำนาจของสหรัฐอเมริกาแต่ก็ยอมรับการเข้าไปของจีน และฝ่ายถ่วงดุลอำนาจของจีนในภูมิภาคและการจำกัดการเข้าไปของจีนที่อาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงในอนาคต

การสร้างความสัมพันธ์ของจีนกับพันธมิตรของสหรัฐอเมริกาในภูมิภาคที่มีความสัมพันธ์กันเหนียวแน่นกับสหรัฐอเมริกา ส่วนชาติอื่นๆ ในเอเชีย เช่น ไทย และฟิลิปปินส์ ที่ไม่ได้มีความ

สัมพันธ์ที่ใกล้ชิดเช่นแต่ก่อน แต่เริ่มมีการกระชับความสัมพันธ์ใหม่ที่ไม่ใช่แค่ยอมรับการค้าและการลงทุนของจีน แต่ยังช่วยคลายความกังวลของดุลอำนาจระหว่างจีนกับสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นคู่แข่งทางยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ได้สะดวกยิ่งขึ้น ขณะเดียวกันสหรัฐอเมริกาก็คงไม่ต้องการให้จีนเป็นมหาอำนาจทางการทหารและเศรษฐกิจในอาเซียน ทั้งนี้สหรัฐอเมริกาคงมีความร่วมมือกับจีนในขอบเขตจำกัดโดยคำนึงถึง (แบ่งปัน) ผลประโยชน์ของสหรัฐอเมริกาและจีนในภูมิภาค

ความมั่นคงทางด้านพลังงานของจีนในอาเซียน : ค.ศ. 1997 จีนมีการนำเข้าเชื้อเพลิงธรรมชาติจากอาเซียน 3.3 พันล้านเหรียญสหรัฐอเมริกา ค.ศ. 2006 เพิ่มขึ้นเป็น 7.4 พันล้านเหรียญสหรัฐอเมริกา และจีนได้มีข้อตกลงกับประเทศอาเซียนด้านพลังงานในหลายเรื่อง ได้แก่ บริษัทจีน China National Petroleum Corporation (CNPC) ได้เซ็นสัญญาร่วมกับกระทรวงพลังงานของพม่าในโครงการสำรวจน้ำมันดิบและก๊าซธรรมชาติ จีนได้สร้างท่อส่งก๊าซจากท่าเรือของพม่าไปยังคุนหมิงในจีน บริษัทน้ำมันของจีนได้วางแผนลงทุนในการสำรวจน้ำมันและก๊าซธรรมชาติในอินโดนีเซีย นอกจากนี้ จีนกับเวียดนามเข้าร่วมในขบวนการการผลิตน้ำมันและก๊าซธรรมชาติในอ่าว Tonkin และบริษัทของจีนได้วางแผนลงทุนในโรงกลั่นน้ำมันและโรงงานผลิตก๊าซในรัฐปาหังของมาเลเซีย และเมื่อ ค.ศ. 2007 จีนได้เซ็นสัญญาสำรวจน้ำมันและก๊าซธรรมชาติกับกัมพูชา

เศรษฐกิจของจีนกับอาเซียน : จีนได้ทำการค้ากับชาติในอาเซียนเพิ่มมากขึ้น ทำให้การขยายอำนาจของจีนมีผลต่อภูมิเศรษฐศาสตร์ของอาเซียนที่ต้องพึ่งพาความร่วมมือกับจีน แม้สหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่นจะยังเป็นหุ้นส่วนทางการค้าที่สำคัญของอาเซียน แต่จีนยังได้เข้าสู่ความสัมพันธ์ทาง Dialogue กับ ASEAN เมื่อ ค.ศ. 1991 และ ค.ศ. 2000 จีนเสนอแนวคิดเขตการค้าเสรีจีน-อาเซียน (Chins-ASEAN) นอกจากนี้ เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2545 (2002) จีน-อาเซียนได้เซ็นสัญญา Framework Agreement on Comprehensive Economic Co-operation เพื่อสร้าง ACFTA ภายใน 10 ปี พฤศจิกายน พ.ศ. 2547 (2004) ได้เซ็นสัญญา Agreement on Trade in Goods of the Framework Agreement on Comprehensive Economic Co-operation between the Association of Southeast Asian Nations and the People's Republic of China ซึ่งมีตารางการลดเก็บภาษีและยกเลิกระดับการเก็บภาษีระหว่าง 2 ฝ่ายออกไป สำหรับผลผลิตบางอย่างที่มีความอ่อนไหวอาจช่วยขยายเวลาออกไปได้ ความร่วมมือระหว่างจีนกับอาเซียนมีหลายประเด็น เช่น การเกษตร เทคโนโลยี การสื่อสาร การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การลงทุนแบบทวิภาคี การพัฒนาลุ่มน้ำโขง การขนส่ง พลังงาน วัฒนธรรม การท่องเที่ยว และสาธารณสุข เมื่อ ค.ศ. 2007 จีนกับอาเซียนได้เซ็นสัญญา Agreement on Trade in Services of China-ASEAN

Free Trade Area เพื่อเป็นอิสระจากข้อบังคับการค้าด้านการให้บริการ

เมื่อ ค.ศ. 2005 นายกรัฐมนตรี เหวินเจียเป่า กล่าวสุนทรพจน์ในงานครบรอบ 15 ปี ความสัมพันธ์จีน-อาเซียน ถึงข้อสรุป 4 ประเด็นในความสัมพันธ์กล่าวคือ

- การพัฒนาสันติภาพการใช้นโยบายการเป็นเพื่อนบ้านที่ดี ซึ่งเป็นทั้งผู้ให้ความร่วมมือและยอมรับโอกาสการพัฒนาชาติ โดยไม่แสดงลักษณะของการคุกคาม
- การสร้างความเสมอภาคและความไว้วางใจกัน การปฏิบัติต่อชาติอื่นอย่างเท่าเทียม และสร้างความเป็นเอกฉันท์โดยหาเหตุผลสนับสนุนที่ยอมรับความเห็นที่แตกต่างกัน
- สร้างความร่วมมือ เพื่อนำไปสู่เป้าหมายระหว่างจีนกับอาเซียนแบบ win - win
- การสนับสนุนภาคประชาชนเพื่อกระชับความสัมพันธ์จีนกับอาเซียน เพราะสามารถช่วยลดความยากจน ช่องว่างของการพัฒนา และการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน

เมื่อ ค.ศ. 2006 Ong Keng Yong¹ กล่าวว่า ข้อตกลงทางเศรษฐกิจจีน-อาเซียน ที่เพิ่มขึ้นเป็นผลมาจาก อาเซียนมองจีนเป็นเพื่อนบ้านที่ใกล้ชิดและเป็นหุ้นส่วนที่สำคัญและมีศักยภาพสูง การเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วและมีประชากร 1.3 พันล้านคน ถือเป็นตลาดผู้บริโภคขนาดใหญ่ต่อผลผลิตของอาเซียน และจีนเป็นผู้ที่เข้าไปลงทุนในภูมิภาค และยังได้ประโยชน์จากนักท่องเที่ยวจีนอีกด้วย” ทั้งนี้ยุทธศาสตร์ของจีนมีท่าทีการเปลี่ยนแปลงการขยายอำนาจ “Soft Power” ที่มีการนำไปใช้อย่างยืดหยุ่นและมีเป้าหมายที่เปลี่ยนแปลงได้ และการขยายอิทธิพล Joshua Kurlantzick² กล่าวว่า “จีนอาจต้องการเปลี่ยนแปลงหรือลดอิทธิพลของสหรัฐอเมริกา เพื่อสร้างขอบเขตอิทธิพลของตนในอาเซียน” ในทางกลับกันอิทธิพลทางเศรษฐกิจของจีนที่เพิ่มขึ้นที่ผ่านมาได้สร้างผลประโยชน์ต่อหลายประเทศในภูมิภาค แต่จีนก็ยังคงมีความกังวลเรื่องภายในประเทศ (การเติบโตทางเศรษฐกิจและความมั่นคงทางสังคม) จีนพยายามเข้าไปช่วยรักษาความมั่นคงในภูมิภาค ซึ่งเป็นพื้นฐานการพัฒนาเศรษฐกิจของจีนและอาเซียน ขณะเดียวกันจีนก็ต้องการแยกได้วันในการเข้ามาขยายอิทธิพลในภูมิภาค ทั้งนี้ การขยายขีดความสามารถในการใช้อำนาจ “Soft Power” ของจีนในอาเซียน ที่มีอยู่อย่างจำกัด จีนยังมีความกังวลในเรื่องความ

¹Ong Keng Yong. (2006). ASEAN-China Relations : Harmony and Development, by secretary General of ASEAN, at a Commemorative Symposium to Mark the 15th Anniversary of China's Dialogue with ASEAN, December 8, 2006.

²Joshua Kurlantzick.(2006). China's Charm Offensive in Southeast Asia. Current History, September 2006.

ปลอดภัยของสินค้าจีน โดยเฉพาะในอินโดนีเซีย มาเลเซียและฟิลิปปินส์ ที่สั่งห้ามการจำหน่ายสินค้าบางประเทศของจีน

แม้ว่าอาเซียนจะได้รับประโยชน์มหาศาลจากจีน แต่ก็ยังเฝ้ามองอิทธิพลของจีนที่เพิ่มขึ้นในภูมิภาค ซึ่งเคยมีความรู้สึกที่ไม่ดี เช่น

ชาวกัมพูชายังจดจำในอดีตที่รู้สึกเป็นศัตรูกับจีน

รัฐบาลลาวยังมีข้อผูกมัดที่ใกล้ชิดทั้งจีนและเวียดนาม

รัฐบาลเวียดนามได้สนับสนุนผู้นำลาวอย่างเจียบ ๆ ในการตอบโต้อำนาจของจีน

เมื่อปี ค.ศ. 2007 เวียดนามได้ตั้งผู้แทนต่อต้านจีน เพื่อประท้วงกองกำลังทหารของจีนที่เข้ามายังเกาะสแปรตลีในทะเลจีนใต้ที่มีข้อพิพาทในการอ้างกรรมสิทธิ์เหนือดินแดนของหมู่เกาะหลายประเทศในอาเซียน

ทั้งนี้ความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับประเทศในภูมิภาคอาเซียน มีทั้งกลุ่มที่มีความใกล้ชิดและสนับสนุนจีน

กลุ่มที่ต้องการความช่วยเหลือและการคุ้มครองจากจีน เช่น พม่า ลาว กัมพูชา เป็นต้น

กลุ่มที่ไม่มีความมั่นใจที่จะร่วมมือ แต่จะมีความร่วมมือทางเศรษฐกิจ และยังคงวนทวนที่จะร่วมมือในด้านความมั่นคง เช่น มาเลเซีย เวียดนามและอินโดนีเซีย

กลุ่มที่ต้องการถ่วงดุลอำนาจโดยได้ให้ความร่วมมือกับจีนเพื่อผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ แต่ก็มีความร่วมมือกับสหรัฐอเมริกา เช่น ไทย สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ เป็นต้น

จีนเข้าไปมีบทบาทในภูมิภาค

ด้านการพัฒนาความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกันแบบทวิภาคีผ่านข้อตกลงทางการค้าและวิธีอื่นๆ

ผูกมัดการให้ความช่วยเหลือด้านต่างประเทศโดยไม่เข้าไปแทรกแซงเรื่องภายในประเทศ (ประชาธิปไตย)

การพัฒนาโครงการใหม่ให้เกิดขึ้นในภูมิภาคโดยมีความแตกต่างจากการใช้อำนาจ "Soft Power" ของสหรัฐอเมริกาที่ยังอยู่ในฐานะผู้นำเรื่องประชาธิปไตยและการรักษาสันติภาพ

จีนได้ให้ความสัมพันธ์ในภูมิภาคแบบพหุภาคี ด้วยการเอาใจใส่ทางการทูตระดับสูง โดยการส่งสัญญาณที่ดีต่อประเทศในภูมิภาค การมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่องในภูมิภาค

จีนยังมีเป้าหมายเพื่อสร้างความมั่นใจว่าสหรัฐอเมริกาจะไม่ขัดขวางจีนในอาเซียน หรือให้การยอมรับจีนมากขึ้นในการรักษาสันติภาพในภูมิภาค

ทั้งนี้การจูงใจหรือการโน้มน้าวทางอำนาจของจีนยังก่อให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจของเขตการค้าเสรีจีนกับอาเซียน (China-ASEAN FTA) การเปิดกว้างกับการผลักดันยุทธศาสตร์ที่เข้มแข็งผ่านความร่วมมือระหว่างพันธมิตรและแนวร่วมหลายฝ่าย (ASEAN+3+6) การสนับสนุนการใช้กลุ่ม 3 ฝ่าย คือ ออสเตรเลีย ญี่ปุ่น และสหรัฐอเมริกาเป็นจุดเริ่มความร่วมมือ และส่งผลกระทบต่อการเกิดขึ้นของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน 2015 กับประเทศนอกภูมิภาคในอนาคต

ข้อมูลพื้นฐานเศรษฐกิจจีน

ข้อมูลพื้นฐานเศรษฐกิจจีนแสดงความก้าวหน้าด้านการค้า

นับแต่จีนเริ่มใช้นโยบายเปิดประเทศเมื่อปี พ.ศ. 2521 มูลค่าการส่งออกและนำเข้าสินค้า เพิ่มขึ้นตามลำดับอย่างต่อเนื่องและรวดเร็ว จากมูลค่าการค้ากับต่างประเทศเพียง 400 ล้านดอลลาร์สหรัฐในปี พ.ศ. 2523 ได้ขยายตัวเป็น 20,343.2 ล้านดอลลาร์สหรัฐในปี พ.ศ. 2548 การเปลี่ยนแปลงไม่ได้เกิดขึ้นเฉพาะในแง่มูลค่าการค้าเท่านั้น แต่รวมถึงองค์ประกอบของสินค้าออกและสินค้าเข้าด้วยกัน กล่าวคือ ก่อนปี ค.ศ. 2522 สินค้าส่งออกส่วนใหญ่ของจีนเป็นสินค้าขั้นปฐม (primary product) ซึ่งได้แก่ ทรัพยากรธรรมชาติและผลผลิตการเกษตร เมื่อระยะเวลาผ่านไป สัดส่วนของสินค้าอุตสาหกรรมได้เพิ่มขึ้นมากขึ้นตามลำดับโดยในปี พ.ศ. 2543 เพิ่มขึ้นเป็นสัดส่วนถึงร้อยละ 89.8 ของสินค้าส่งออกทั้งหมด

สถิติการค้าจากศุลกากรจีน (ปี พ.ศ. 2548)

การค้ากับต่างประเทศในปี พ.ศ. 2548 มีมูลค่าถึง 1,422.1 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ในจำนวนนี้เป็นมูลค่าการส่งออก 762 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้นร้อยละ 28.4 และมูลค่าการนำเข้า 660.12 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้นร้อยละ 17.6

สินค้าส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ อุปกรณ์คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีการสื่อสาร เครื่องใช้ไฟฟ้า เครื่องนุ่งห่ม รองเท้า

สินค้านำเข้าที่สำคัญ ได้แก่ เครื่องจักรและอุปกรณ์ไฟฟ้า น้ำมัน อุปกรณ์คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีการสื่อสาร เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์

ประเทศ/เขตเศรษฐกิจคู่ค้าสำคัญ ได้แก่ สหรัฐฯ ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย เกาหลีใต้ ไต้หวัน อาเซียน

EU รัสเซีย ออสเตรเลีย แคนาดา (ไทยเป็นอันดับที่ 13)

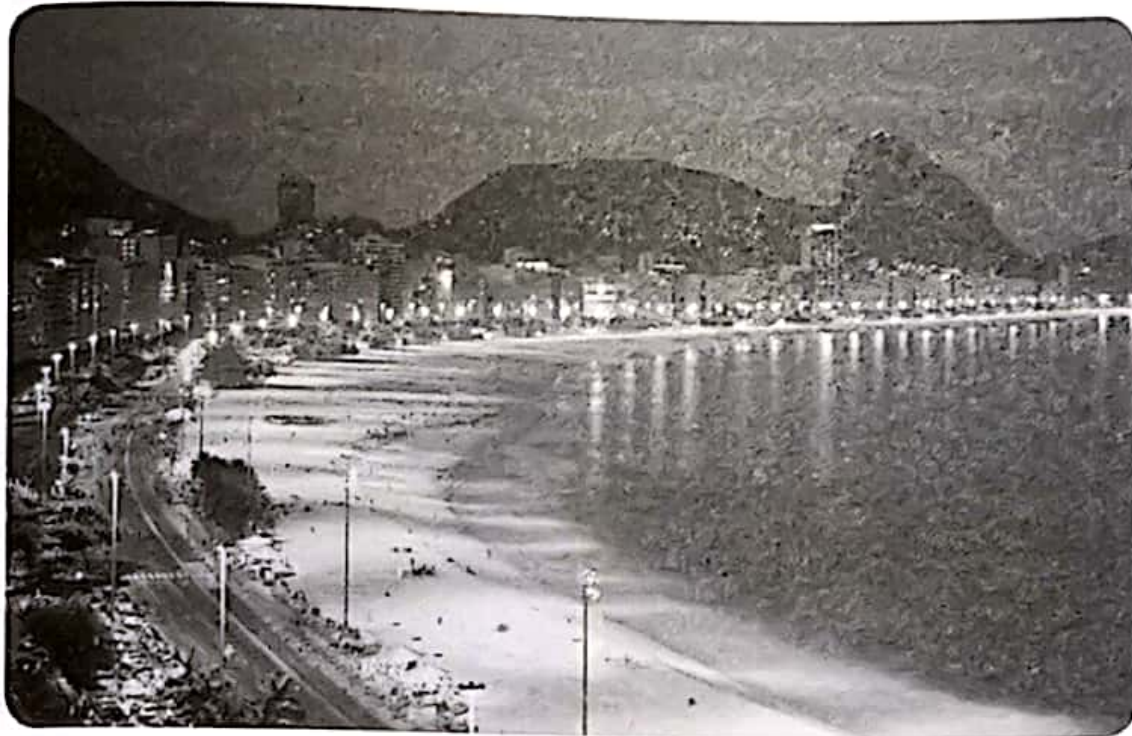
ตลาดส่งออกสำคัญ ได้แก่ สหรัฐฯ ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ไต้หวัน อาเซียน EU

ตลาดนำเข้าสำคัญ ได้แก่ สหรัฐฯ ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ไต้หวัน อาเซียน EU อังกฤษ รัสเซีย (ไทยเป็นอันดับที่ 10)

ตลาดสำคัญที่จีนได้ดุลการค้า คือ สหรัฐฯ อังกฤษ เยอรมนี สิงคโปร์ เนเธอร์แลนด์ สหราชอาณาจักร ฝรั่งเศส แคนาดา

ตลาดสำคัญที่จีนขาดดุลการค้า คือ ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ไต้หวัน มาเลเซีย รัสเซีย ออสเตรเลีย ไทย ซาอุดีอาระเบีย บราซิล ฟิลิปปินส์

เกาหลีใต้ (South Korea)

"หาดฮายุนแด"

ปูซาน (Busan)¹

เกาหลีมีตึกระฟ้าซีนิธทาวเวอร์ เอ (Zenith Tower A) สูงเป็นอันดับที่สองของเกาหลี ถ้ายืนชมภูมิประเทศบนลานเฮลิคอปเตอร์ ชั้น 80 (the 80-storey) ของตึกจะรู้สึกเหมือนชีวิตอยู่ในสุญญากาศ (vacuum) รู้สึกสงบ เฝ้ามองผ่าน Tower B และ Tower C ไปจะเห็นยอดสูงเสียดฟ้าของตึก I'Park: ซึ่งดาเนียล ไลบ์สไคน์ (Daniel Libeskind) เป็นสถาปนิกได้ออกแบบเป็นรูปเหมือนเกลียวคลื่น หรือใบเรือ

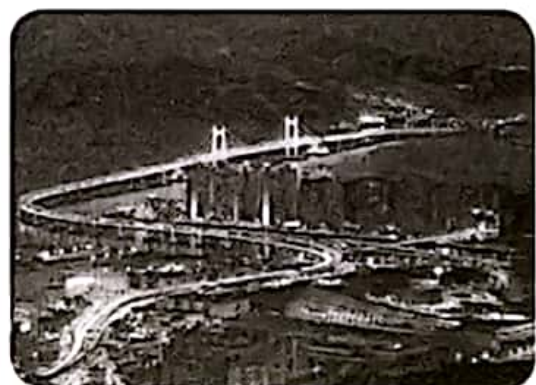
¹Peter DeMarco เรียบเรียงโดย จิตติณี ร่องหนาม (2555). "ครั้งหนึ่งในปูซาน" SAWANDEE. หน้า 46-55

ปูซานได้พัฒนาโฉมใหม่ให้เป็นเมืองท่องเที่ยวชั้นนำ ได้พยายามผสมผสานศิลปะและสถาปัตยกรรมสมัยใหม่เข้าด้วยกัน แม้แต่ศิลปะการแสดง ละคร ภาพยนตร์ และเพลงของเกาหลีก็ได้รับการตอบรับอย่างดี มีผู้นิยมโด่งดังไปทั่วทวีป

ปูซานต่างจากโซลมาก ไม่มีภาพชาวต่างชาติให้เห็นมากนัก เด็กๆ ยังคงยิ้มและทักทายนักท่องเที่ยวตามท้องถนน และยังจะได้เห็นตลาดท้องถิ่นอยู่ตามย่านต่างๆ อยู่บ้าง คนปูซานนั้นมีความเป็นมิตรไมตรีและภาคภูมิใจในตนเองอย่างมาก

การไปเที่ยวตามสถานที่ต่างๆ ในปูซานให้ได้ภายในเวลาจำกัดคือ การนั่งรถ Busan City Tour ชมเมือง การท่องเที่ยวอีกทางหนึ่งคือทางทะเล โดยสามารถลงเรือ Covea Cruise ไปเที่ยวชมหาด Haeundae เกาะ Dongbaek และสะพาน Gwangon มีทั้งรถและเรือให้บริการในตอนกลางวันด้วย ปูซานมีพิพิธภัณฑ์หลายแห่ง ที่เลื่องชื่อที่สุดคือพิพิธภัณฑ์ศิลปะ Busan Museum of Art สำหรับผู้ที่ชอบเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ต้องไปที่พิพิธภัณฑ์ Busan Museum และมีพิพิธภัณฑ์ทางทะเล National Maritime Museum อีกแห่งหนึ่งคือ พิพิธภัณฑ์สัตว์น้ำ Busan Aquarium

ย่านต่างๆ ของปูซานอยู่ไม่ไกลกันนักและมักตั้งอยู่ท่ามกลางภูเขาทำให้กิจกรรมเดินป่าปีนเขาชมธรรมชาติเป็นสิ่งที่น่าสนใจไม่น้อย เส้นทางปีนเขาที่ได้รับความนิยมสูงสุดคือเส้นทางไปป้อม Geumjeongsanซึ่งสามารถพุ่งแรงได้โดยการให้บริการเคเบิลคาร์ของ Geumgang Park Cable Car คนที่อยากปีนเขาไปด้วยชมความงดงามของท้องทะเลไปด้วย ก็ต้องไปที่ Igidae โดยเส้นทางนี้จะได้ชมทัศนียภาพอันงดงามของสะพาน Gwangon ด้วย และเนื่องจากเกาหลีมีผู้นับถือศาสนาพุทธกว่า 11 ล้านคน วัดจึงมีบทบาทสำคัญในวัฒนธรรมเกาหลีมาช้านาน ปูซานมีวัดสำคัญที่นำไปเยือนเช่นวัด Beomeosa และวัด Haedong Yonggungsa

ในเรื่องการช้อปปิ้ง ปูซานก็ไม่แพ้เมืองใหญ่ไหนๆ ห้างดังของเมืองคือ ห้าง Shinsegae Centum City ซึ่งเบียดห้าง Macy's Department Store ของนิวยอร์กขึ้นชั้นเป็นห้างที่ใหญ่ที่สุดในโลกไปเรียบร้อยแล้ว เมื่อปี ค.ศ. 2009 และยังได้รับการบันทึกไว้ในกินเนสบุ๊คอีกด้วย หากต้องการสัมผัสความเป็นพื้นเมือง ให้ไปเดินตลาด Gukje Shijang ในเขต Nampo-dong นอกจากนี้ปูซานยังมีถนนที่คึกคักไปด้วยร้านรวงหลายแห่ง เช่น แถวมหาวิทยาลัยแห่งชาติปูซาน Pusan National University ก็มีของขายหลายชนิดราคาไม่แพงและสามารถต่อรองได้

ร้านขายของชำ

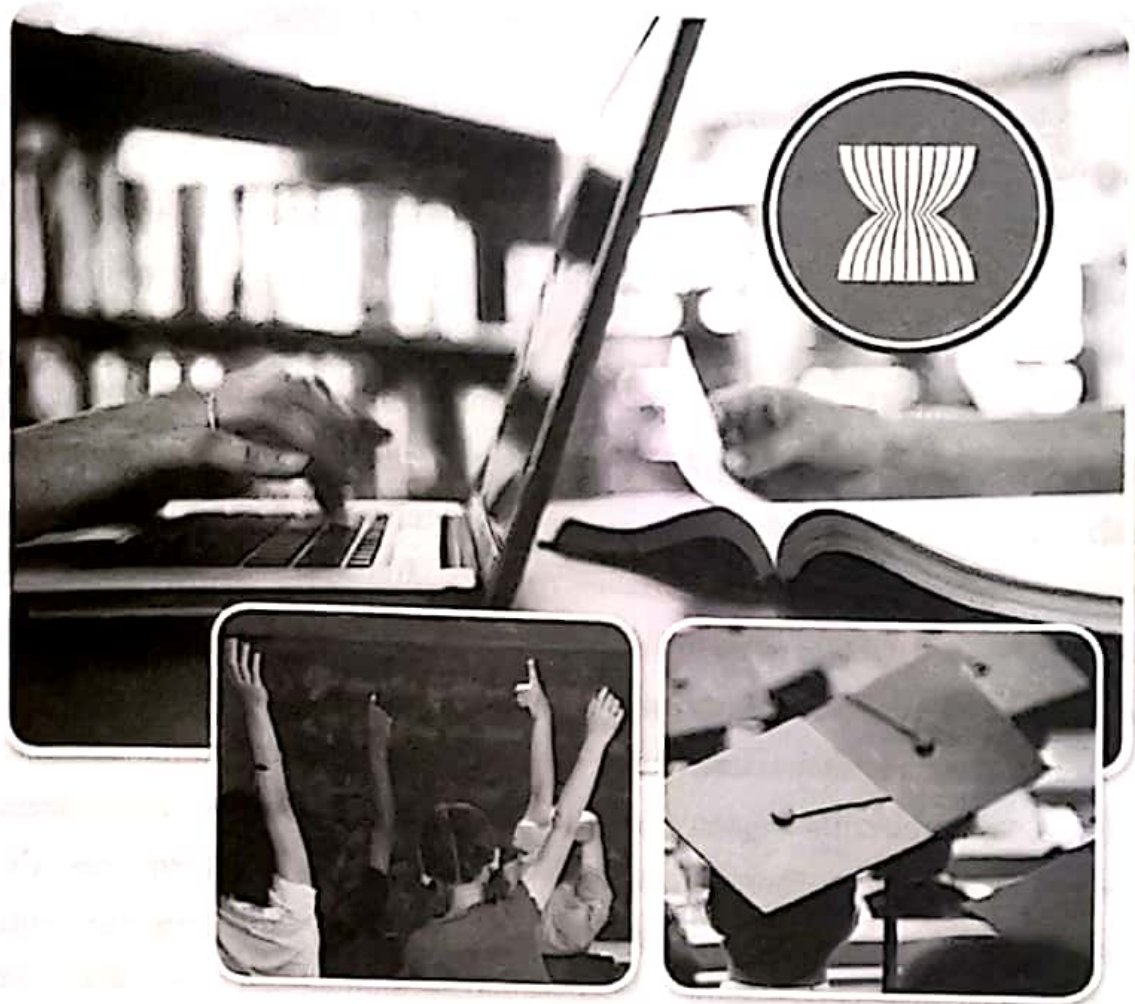
ห้าแยกกลางใจเมือง

ในส่วนของการกิน ปูซานมีอาหารขึ้นชื่อคือ saengseon hoe ซึ่งคล้ายกับซาซิมิหรือปลาดิบของญี่ปุ่น และถ้าจะทานเมนูนี้ก็ควรไปตลาด Jagalchi Market ใน Nampo-dong เป็นตลาดอาหารทะเลที่ใหญ่ที่สุดมีร้านอาหารเป็นจำนวนมากอีกย่านหนึ่งที่ขึ้นชื่อเรื่องปลาสดๆเหมือนกัน คือ ที่ Millak Raw Fish Market ทางสุดฝั่งตะวันออกของหาด Gwangalli นอกจากนี้ปูซานก็ยังมีอาหารอื่นๆ อีก แต่สิ่งที่ชาวปูซานชอบทานมากกว่าปลาดิบคือเนื้อย่างเกาหลี ไม่ว่าจะเป็นเนื้อหมู เป็ดหรือไก่ก็ได้ แถวมหาวิทยาลัย Kyungsung เนื้อย่างที่ร้าน Noxen Drumtong ซึ่งเป็นร้านยอดนิยมของคนปูซานคนเกาหลีที่ไปปูซานส่วนใหญ่จะพักที่โรงแรม Paradise Hotel ซึ่งอยู่แถวหาด Haeundae Beach และอีกฝั่งหนึ่งก็มีโรงแรม The WotinChosun ซึ่งได้รับความนิยมไม่แพ้กัน แต่ถ้าอยากสัมผัสประสบการณ์แปลกใหม่ อาจเลือกไปพักแบบ Templestayที่วัด Beomeosaซึ่งเป็นการดื่มชาและสวดมนต์ทำสมาธิ โดยจะเน้นการทำสมาธิแบบเซน

การศึกษาของเกาหลี

มหาวิทยาลัยนานาชาติฮันกุก (Hankuk University of Foreign Studies) ของเกาหลี เปิดสอนภาษาอังกฤษ รัสเซีย จีน เยอรมันและฝรั่งเศส ตั้งแต่ พ.ศ. 2497 ต่อมาได้เปิดสอนภาษา ต่างประเทศทั่วโลก ทำให้เกิดความร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาชั้นนำถึง 79 ประเทศรวม 436 สถาบัน รวมทั้งภาษาไทยด้วย อาจารย์เกาหลีสามารถพูดภาษาไทยได้ โดยมี ศ.ดร.ยุ่นคยอง วอน เป็นหัวหน้าภาควิชาภาษาไทย และมีอีกสองวิทยาเขต คือวิทยาเขตโซล และวิทยาเขตยองอิน เปิดสอนวิชาเอกภาษาไทย เมื่อ พ.ศ. 2509 สอนหลักการแปลเพื่อเป็นล่าม เรียนทั้งทฤษฎีและ ภาควิชาปฏิบัติ สร้างทักษะ (skill) ให้เกิดความชำนาญและนำไปสู่การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่าง ประเทศไทยและสาธารณรัฐเกาหลี ในหลักสูตรมีเปิดสอนวรรณคดีไทย การเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคม ประวัติศาสตร์ และเรื่องทั่วไปเกี่ยวกับประเทศไทย เน้นสอนพูด สนทนา อ่าน เขียน และฟัง ศิลปะ ไวยากรณ์ มีอาจารย์ชาวเกาหลีที่เชี่ยวชาญภาษาไทยหลายคน มีการแลกเปลี่ยนอาจารย์กับมหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขต ปัตตานี นักเรียนที่เรียนภาษาไทยจะพูดได้ชัดเจน เขียนได้สวย บางคนมีชื่อเป็นภาษาไทย เช่น ไกลรุ่ง ชัญญา รวิพร ไสริยา พงษ์ธนา เมรินทร์ เป็นต้น หลักสูตรการเรียนวิชาเอกภาษาไทยเป็น ระบบ 7+1 หมายความว่า ลงทะเบียนเรียนที่เกาหลี 7 เทอม เรียนที่มหาวิทยาลัยในประเทศไทย 1 เทอม ตามข้อตกลงการแลกเปลี่ยนนิสิต นักศึกษา อาจารย์กับสถาบันอุดมศึกษาชั้นนำของ ไทย 9 แห่ง คือ มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัย บุรพา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ซึ่งดึงดูดให้นักศึกษา เกาหลีมาเรียนที่ประเทศไทยมากขึ้น นักศึกษาเกาหลีนิยมเรียนภาษาไทยในมหาวิทยาลัยฮันกุก มาก ศึกษาจบรับประกาศนียบัตรแล้วถึง 850 คน ผู้ที่จบสาขาภาษาไทยได้งานดีๆ เป็นส่วนใหญ่ เช่น รับราชการ ทำงานสถานทูต นำเที่ยว

ตอนที่ 3 บริบทการศึกษาอาเซียน (ASEAN Educations Context)

ความนำ

การศึกษาของชาติเป็นหัวใจสำคัญของประเทศ มีผลต่อความรุ่งเรืองของประเทศชาติ ศิลปะ วัฒนธรรม ความเป็นอารยะ เศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง การอาชีพ คุณภาพชีวิต และแรงงาน จึงจำเป็นต้องพัฒนาเพื่อคุณภาพชีวิต มีความพร้อมสู่วงจรประชาคมอาเซียน รัฐบาลและหน่วยงานที่รับผิดชอบต้องตระหนัก ต้องลงทุน ต้องศึกษาการศึกษาของนานาชาติ ประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศประชาคมอาเซียน เพราะมีข้อตกลงเรื่องกรอบคุณวุฒิ

ความเป็นมาของอาเซียนกับการศึกษา

กลไกการศึกษา การขับเคลื่อนประชาคมอาเซียน

ความสำคัญของการศึกษาในการขับเคลื่อนประชาคมอาเซียนปรากฏอย่างชัดเจนในปฏิญญาว่าด้วยแผนงานสำหรับประชาคมอาเซียน¹ ที่ได้เน้นย้ำความสำคัญของการศึกษาซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการนำอาเซียนบรรลุวิสัยทัศน์อาเซียน 2020 โดยกำหนดให้อาเซียนมีวิสัยทัศน์สู่ภายนอก มีสันติสุข และเชื่อมโยงเข้าด้วยกันในการเป็นหุ้นส่วนในสิ่งแวดล้อมของประชาชาติโดยและมีอยู่ร่วมกันอย่างกลมกลืน การพัฒนาที่มีพลวัตและการรวมตัวทางเศรษฐกิจที่ใกล้ชิดและในสังคมที่เอื้ออาทรที่ระลึกถึงสายสัมพันธ์ทางประวัติศาสตร์ รับรู้มรดกทางวัฒนธรรมที่มีร่วมกัน และเชื่อมโยงในอัตลักษณ์ของภูมิภาค

นอกจากนี้ ได้กล่าวถึงความสำคัญของการพัฒนามนุษย์โดยให้ประชาชนสามารถเข้าถึงโอกาสในการพัฒนาต่างๆ อาทิ การศึกษา การเรียนรู้ตลอดชีวิต การฝึกอบรม นวัตกรรม การส่งเสริมการป้องกันคุณภาพการทำงานและการประกอบการ รวมถึงการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศ การวิจัยการพัฒนาวissenschaftและเทคโนโลยี ภายใต้ประเด็นสำคัญ ได้แก่ ความร่วมมือทางด้านวิชาการและการพัฒนา ซึ่งจะช่วยสนับสนุนกระบวนการรวมตัวของอาเซียน เสริมสร้างขีดความสามารถและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อลดช่องว่างการพัฒนา

ต่อมา อาเซียนได้จัดทำแผนงานการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (พ.ศ. 2552-2558) โดยให้ความสำคัญต่อการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน มีเป้าหมายที่จะทำให้เกิดประชาคมอาเซียน ที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลางและมีสังคมที่รับผิดชอบ เพื่อก่อให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและความเป็นเอกภาพในหมู่ประชาชาติและประชาชนอาเซียน โดย เสริมสร้างอัตลักษณ์ร่วมกัน และทำให้เกิดเป็นสังคมที่เอื้ออาทรและแบ่งปัน ซึ่งจะทำให้คุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่และสวัสดิการของประชาชนดีขึ้น และสามารถตอบสนองต่อความต้องการของภูมิภาคในการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนเพื่อมุ่งไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน

¹ปฏิญญาว่าด้วยแผนงานสำหรับประชาคมอาเซียน เป็นเอกสารสำคัญในการแสดงเจตนารมณ์ในการจัดตั้งประชาคมอาเซียนที่ประกอบด้วยแผนงานการจัดตั้งประชาคมอาเซียนทั้ง 3 เสา และข้อริเริ่มการรวมตัวเพื่อเป้าหมายในการจัดตั้งประชาคมอาเซียนเข้าด้วยกัน จากการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 14 ที่จังหวัดเพชรบุรี ประเทศไทย

โดยในการดำเนินการดังกล่าว อาเซียนจะส่งเสริมความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน พร้อมจัดให้ประชาชนได้เข้าถึงโอกาสทางการศึกษาอย่างเที่ยงธรรมในการพัฒนาในด้านต่างๆ ส่งเสริมและลงทุนด้านการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต การฝึกอบรมและการเสริมสร้างขีดความสามารถ ส่งเสริมนวัตกรรมและการประกอบการ ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเชิงประยุกต์ในการดำเนินกิจกรรมด้านสังคมและเศรษฐกิจ โดยแผนงานดังกล่าว ได้ให้ความสำคัญต่อการบูรณาการด้านการศึกษาให้เป็นวาระของอาเซียนด้านการพัฒนา การสร้างสังคมความรู้ โดยเข้าถึงการศึกษาอย่างทั่วถึง ส่งเสริมการเลี้ยงดูและพัฒนาเด็กปฐมวัย และการปลูกฝังเรื่องของอาเซียนในกลุ่มเยาวชนผ่านทางการศึกษา และกิจกรรมต่างๆ เพื่อสร้างอัตลักษณ์อาเซียน

ดังนั้น คุณภาพของทรัพยากรมนุษย์ ได้ทวีบทบาทมากขึ้นต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอาเซียนให้มีความเจริญก้าวหน้า และสามารถแข่งขันได้ในระดับสากล โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความเคลื่อนไหวและการเปลี่ยนแปลง ซึ่งเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและต่อเนื่องในหลากหลายด้านที่ส่งผลให้โลกเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์อันเป็นยุคของสังคมฐานความรู้

ความร่วมมืออาเซียนด้านการศึกษา

ความร่วมมืออาเซียนในด้านการศึกษา เป็นส่วนหนึ่งของความร่วมมือเฉพาะด้านของอาเซียน โดยเริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ทศวรรษแรกของการก่อตั้งอาเซียน เมื่อมีการจัดการประชุมด้านการศึกษา ASEAN Permanent Committee on Socio-Cultural Activities ครั้งแรกในช่วงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2518

อย่างไรก็ตาม ความร่วมมือดังกล่าวมีพัฒนาการที่เป็นลำดับอย่างช้าๆ ทั้งในเชิงกลไกการบริหารจัดการ และในเชิงสาระความร่วมมือ โดยในเชิงกลไกการบริหารจัดการนั้น มีความพยายามในการผลักดันให้ความร่วมมือด้านการศึกษาของอาเซียนมีลักษณะทางการและมีผลในเชิงนโยบายและในเชิงปฏิบัติมากขึ้น ต่อมาเมื่ออาเซียนมีการปรับตัวในเชิงโครงสร้าง เพื่อให้ความร่วมมือด้านต่างๆ ของอาเซียนเข้มแข็งขึ้น มีการจัดตั้ง ASEAN Committee on Education (ASCOE) เป็นกลไกการบริหารความร่วมมืออาเซียนด้านการศึกษาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2532

ต่อมาในปี พ.ศ. 2549 ได้มีการจัดการประชุมรัฐมนตรีศึกษาอาเซียนครั้งแรกคู่ขนานกับการประชุมสภาซีเมค เมื่อวันที่ 21-23 มีนาคม พ.ศ. 2549 ที่ประเทศสิงคโปร์ และมีการประชุมต่อเนื่องทุกปี จนถึงปี พ.ศ. 2552 เป็นการประชุมรัฐมนตรีศึกษาอาเซียน ครั้งที่ 4 ที่จังหวัดภูเก็ต ประเทศไทย โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการของประเทศไทยเป็นประธานการประชุม

การขับเคลื่อนประชาคมอาเซียนในมิติด้านการศึกษา

ในการขับเคลื่อนความร่วมมือด้านการศึกษาในกรอบอาเซียน ปรากฏอยู่ในร่างแผนงานการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (A Blueprint for ASEAN Socio-Cultural Community) ได้กำหนดเป้าหมายในการดำเนินการเพื่อก้าวสู่ประชาคมสังคมและวัฒนธรรม

ศึกษาการจัดทำ ASEAN Youth Development Index เพื่อประเมินผลลัพธ์และประสิทธิผลโครงการเยาวชนภายในภูมิภาคและช่วยเหลือประเทศสมาชิกในการวางแผนการสร้างสรค์นวัตกรรมของเยาวชนในภูมิภาค

จากแผนงานประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียนข้างต้น อาจกล่าวได้ว่าอาเซียนให้ความสำคัญต่อการเสริมสร้างความร่วมมือด้านการศึกษาในภูมิภาค ในประเด็นการเสริมสร้างโอกาสด้านการศึกษาให้แก่ประชาชนอย่างเท่าเทียม การเสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านการศึกษาในภูมิภาคทุกระดับ การส่งเสริมความร่วมมือด้านเครือข่ายเยาวชน ตลอดจนการส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างกันโดยกระบวนการเชื่อมโยงและเสริมสร้างความร่วมมือด้านการศึกษาในภูมิภาค ซึ่งปัจจัยดังกล่าว เป็นรากฐานสำคัญในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน นอกจากนี้ เลขาธิการอาเซียน ได้กล่าวในการปาฐกถาเรื่อง “สู่ประชาคมอาเซียน 2015”¹ ว่า ปัจจัยที่จำเป็นจะต้อง “สร้าง” เพื่อให้อาเซียนก้าวสู่การเป็นประชาคมที่สำคัญประการหนึ่ง ได้แก่ การสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกันในกลุ่มประเทศอาเซียน ไม่ว่าจะเป็นแง่ของภาษา วัฒนธรรม และการเมืองการปกครองภายในประเทศ ตลอดจนต้องทำให้อาเซียนเป็นของประชาชน คือ ให้ประชาชนมีสำนึกถึงความเป็นเจ้าของประชาคมอาเซียนให้ได้

การขับเคลื่อนการศึกษาในประเทศไทย

สำหรับประเทศไทย โดยที่การจัดการและการให้บริการการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง เพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมที่มีความเข้มแข็งทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม

¹ดร.สุรินทร์ พิศสุวรรณ สู่ประชาคมอาเซียน เมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน 2551 เวลา 13.00 – 16.00 น. ณ ห้อง 222 ตึกคณะนิติศาสตร์ ชั้น 2 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

วัฒนธรรม และการเมือง เป็นแนวคิดหลักของการปฏิรูปการศึกษา¹ และยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพในการแข่งขันของประเทศไทย รัฐบาลได้ให้ความสำคัญแก่การแก้ปัญหาพื้นฐานระยะยาวของประเทศ พร้อมทั้งให้ความสำคัญต่อคุณภาพการศึกษาของประเทศ โดยเฉพาะในส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียนในวิชาสำคัญ เช่น ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ที่อาจส่งผลกระทบโดยตรงต่อคุณภาพชีวิตของคนไทยและความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดบทบาทการดำเนินงานด้านต่างประเทศในเชิงรุก โดยเน้นการกระชับความสัมพันธ์และขยายความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านและในภูมิภาคเอเชียภายใต้กรอบความร่วมมือด้านต่างๆ โดยเฉพาะกรอบความร่วมมือด้านการศึกษา เนื่องจากการศึกษาเป็นรากฐานสำคัญในการขับเคลื่อนความเจริญรุ่งเรืองของประเทศไทยและของภูมิภาค ในกรอบความร่วมมือด้านการศึกษาอาเซียน ความร่วมมือดังกล่าวเป็นไปในทิศทางที่สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของสมาชิกอาเซียน ซึ่งประกอบด้วยการปรับปรุงในเชิงปริมาณโดยเฉพาะอย่างยิ่งการขยายโอกาสทางการศึกษา การยกระดับคุณภาพการศึกษา การนำโครงสร้างพื้นฐานสิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยีการสื่อสารเข้ามารองรับการขยายโอกาสและการยกระดับคุณภาพการศึกษา ตลอดจนการบริหารจัดการทางการศึกษาในเชิงคุณภาพ และการจัดทำแผนการศึกษา

¹ ศ.ดร.วิจิตร ศรีสอ้าน อดีต รมว.ศึกษาธิการ กล่าวว่า การปฏิรูปอบแรกยึดหลักปฏิรูปผู้เรียนเป็นสำคัญ ต้องมีการปรับเปลี่ยนหลายด้าน ปฏิรูปการเรียนรู้

การขับเคลื่อนการศึกษาในภูมิภาค

กระทรวงศึกษาธิการตระหนักถึงบทบาทและภารกิจสำคัญในการเสริมสร้างความร่วมมือกับอาเซียนเพื่อพัฒนาความร่วมมือด้านการศึกษาทุกระดับ อันจะนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพประชาชนในภูมิภาคให้สามารถแข่งขันในเวทีโลก รวมทั้งช่วยส่งเสริมและสนับสนุนเป้าหมายการสร้างประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียนภายในปี พ.ศ. 2558

จากเวทีผู้นำการศึกษาอาเซียนสู่การจัดทำแผน 5 ปี

การประชุมรัฐมนตรีศึกษาอาเซียน ครั้งที่ 4 เป็นเวทีพบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของผู้กำหนดนโยบายด้านการศึกษาในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทั้งในกรอบซีมีโอและอาเซียน ที่มีส่วนร่วมผลักดันโครงการและกิจกรรมทางการศึกษาเพื่อปวงชนพื้นฐานของการพัฒนาและผลประโยชน์ร่วมกันของภูมิภาค โดยเฉพาะการขับเคลื่อนกลไกการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อันเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาความเจริญรุ่งเรืองในภูมิภาคอย่างยั่งยืน และการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านการศึกษา 5 ปี เพื่อนำไปสู่เป้าหมายในปี พ.ศ. 2558 ให้เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม โดยมอบให้สำนักเลขาธิการอาเซียนและซีมีโอ ร่วมจัดทำแผน ดังกล่าว และนำมาเสนอต่อที่ประชุมรัฐมนตรีศึกษาอาเซียน ครั้งที่ 5 ซึ่งประเทศฟิลิปปินส์เป็นเจ้าภาพนับเป็นโอกาสอันดีที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการของประเทศไทย ดำรงตำแหน่งประธานสภารัฐมนตรีศึกษาแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ซีเมค) และประธานรัฐมนตรีศึกษาอาเซียน ในปี พ.ศ. 2552-2553 ทำให้ประเทศไทยมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาความร่วมมือด้านการศึกษาทุกระดับในภูมิภาค สู่การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษของสหประชาชาติ โดยเฉพาะในประเด็นการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน เพื่อการพัฒนาความเสมอภาคและคุณภาพทางการศึกษาในภูมิภาค การจัดทำแผนการศึกษา 5 ปีของอาเซียน ซึ่งจะสามารถขับเคลื่อนอาเซียนสู่การเป็นประชาคมที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง มีอัตลักษณ์ร่วมกัน มีศักยภาพการแข่งขันในการสร้างความเจริญรุ่งเรืองในภูมิภาคได้อย่างสอดคล้องกับกฎบัตรอาเซียน และนโยบายรัฐบาลไทยที่มุ่งพัฒนาความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้านในทุกมิติและทุกระดับ เพื่อสร้างทรัพยากรมนุษย์ในอาเซียนให้เสถียรภาพ ความมั่นคง และความเจริญรุ่งเรืองร่วมกันของภูมิภาค

ในวาระการดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีศึกษาอาเซียน ประเด็นทางการศึกษาที่ไทยอาจพิจารณาผลักดัน ประกอบด้วย การจัดการศึกษาเพื่อปวงชน และการจัดทำแผนงาน 5 ปี ด้านการศึกษาอาเซียน โดยอ้างอิงจากองค์ประกอบหลักด้านการศึกษาที่ปรากฏอยู่ในข้อเสนอแนะจากการประชุมเชิงปฏิบัติการ ครั้งที่ 1 ที่ไทยจัดขึ้นระหว่างวันที่ 23-25 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2552 โดยที่ประชุมรัฐมนตรีการศึกษาอาเซียน ครั้งที่ 4 ได้ให้การรับรอง ซึ่งเน้นว่าการศึกษามีความสำคัญเนื่องจากเป็นพื้นฐานในการพัฒนาขีดความสามารถให้กับประชาชนซึ่งจะช่วยสนับสนุนการเป็นประชาคมอาเซียนได้อย่างสมบูรณ์

ปี พ.ศ. 2552-2553 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการของไทยเป็นประธานรัฐมนตรีศึกษาอาเซียน มีภารกิจสำคัญที่ต้องดำเนินการดังนี้คือ การขับเคลื่อนการศึกษาเพื่อปวงชน และการจัดทำร่างแผนการศึกษา 5 ปี

การสร้างโอกาสการศึกษาสำหรับปวงชน

ความร่วมมือด้านการศึกษาเพื่อปวงชน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการศึกษาเพื่อปวงชนที่กำหนดไว้ทั่วโลกมีเป้าหมายร่วมกันในการดำเนินการจัดการศึกษาเพื่อปวงชนให้บรรลุเป้าหมายภายในปี พ.ศ. 2558 ซึ่งเป็นปีเดียวกับที่กำหนดความเป็นประชาคมอาเซียน โดยในภูมิภาคอาเซียนได้มีความตกลงร่วมกันที่จะดำเนินการโครงการที่มีความเร่งด่วน

โครงการการศึกษาเพื่อปวงชน 10 โครงการ

แผนงานประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียนได้กำหนดให้ประชากรอาเซียนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง ภายในปี พ.ศ. 2558 อันจะนำไปสู่การจัดการไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลังในภูมิภาค และให้มีการจัดการศึกษาภาคบังคับ ให้แก่ประชาชนทุกเพศอย่างเท่าเทียม โดยปราศจากความเหลื่อมล้ำทางสังคม เชื้อชาติ ภูมิภาค และความบกพร่องทางร่างกาย โดยกำหนดให้บรรลุเป้าหมายในอัตราร้อยละ 70 ภายในปี พ.ศ. 2553 ที่ประชุมรัฐมนตรีศึกษาอาเซียน จึงกำหนดให้มีการดำเนินโครงการเร่งด่วน 10 โครงการดังนี้

1. โครงการส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางร่างกาย
2. การจัดระบบการติดตามนักเรียนที่ออกจากโรงเรียนกลางคันและประชากรกลุ่มที่

ยังไม่ได้รับการศึกษา

3. การส่งเสริมการศึกษาสำหรับสตรีและเด็กหญิง
4. การสร้างกลไกการศึกษาสำหรับกลุ่มผู้ที่ยังไม่เข้าถึงการศึกษา
5. การจัดการศึกษาก่อนปฐมวัย
6. การเสริมสร้างการสอนแบบผสมผสานหลายระดับ
7. การพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในชนบทในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้สำหรับการเรียนรู้หนังสือและการดำเนินชีวิต
8. การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่ไร้ที่อยู่และไม่มีสัญชาติ
9. การจัดการศึกษา การดูแล และการให้บริการการปรึกษาสำหรับเด็กที่ได้รับผลกระทบจากเชื้อ HIV และเอดส์
10. การจัดการศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมในสถานการณ์ภัยพิบัติธรรมชาติและในสภาวะการณ์ฉุกเฉินต่างๆ

การสร้างความตระหนักความเป็นประชาคมอาเซียนโดยใช้การศึกษาเป็นกลไก ภูมิภาคอาเซียน ได้กำหนดเป้าหมายให้อาเซียนเป็นสังคมที่เอื้ออาทร มีความมั่นคงและความมั่งคั่ง เพื่อให้ประชากรมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดี และมีระดับการพัฒนาในทุกด้าน โดยยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน และเสริมสร้างอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมอาเซียน โดยจัดทำแผนปฏิบัติการด้านสังคม (ASEAN Social-Cultural Community Plan of Action) เพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียน ซึ่งเน้น 4 ด้านได้แก่ 1) การสร้างประชาคมแห่งสังคมที่เอื้ออาทร 2) แก้ไขผลกระทบต่อสังคมอันเนื่องมาจากการรวมตัวทางเศรษฐกิจ 3) ส่งเสริมความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อมและการจัดการดูแลสิ่งแวดล้อมอย่างถูกต้อง และ 4) ส่งเสริมความเข้าใจระหว่างประชาชนในระดับรากหญ้า การเรียนรู้ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม รวมทั้งรับรู้ข่าวสารซึ่งจะเป็นรากฐานที่จะนำไปสู่การเป็นประชาคมอาเซียน

เพื่อบรรลุเป้าหมายตามกฎบัตรอาเซียนในการสร้างประชาคมอาเซียน การดำเนินการด้านการศึกษาในกรอบอาเซียนจึงให้ความสำคัญต่อประเด็นเรื่องต่างๆ ดังนี้

1. การบูรณาการความรู้เกี่ยวกับอาเซียนรวมถึงกฎบัตรอาเซียนในการเรียนการสอนทุกระดับ
2. การจัดตั้งกลไกขับเคลื่อนความร่วมมือด้านศึกษาภายใต้กรอบอาเซียนโดยเชื่อม

โยงกับองค์การด้านการศึกษาระดับภูมิภาคที่มีอยู่แล้ว

3. การส่งเสริมกิจกรรมค่านิยมร่วมของอาเซียน เช่น เรื่องหลักการประชาธิปไตย การเคารพต่อสิทธิมนุษยชน และค่านิยมเกี่ยวกับสันติภาพ

4. การส่งเสริมกิจกรรมระหว่างประเทศเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์และสร้างเครือข่ายเยาวชน ครู ผู้บริหารการศึกษาทุกระดับ เพื่อให้มีความตระหนักรู้เรื่องของอาเซียนในโรงเรียน

การดำเนินการในปี พ.ศ. 2552-2553

กิจกรรมที่ 1 การประชุมเชิงวิชาการระดับภูมิภาคเพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการด้านการศึกษาอาเซียน 5 ปี

กระทรวงศึกษาธิการ จะจัดการประชุมเชิงวิชาการระดับภูมิภาค ครั้งที่ 2 "อาเซียนการศึกษา : ขับเคลื่อนความคิดสู่แผนปฏิบัติการ 5 ปี" ในช่วงเดือนกันยายน พ.ศ. 2552 เพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการจัดทำยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาของอาเซียน 5 ปี เชิงบูรณาการด้านการศึกษาในอาเซียนทั้ง 3 เสาหลัก ปี พ.ศ. 2553-2557

การจัดทำแผนปฏิบัติการยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาของอาเซียน 5 ปีข้างต้น เกิดจากการที่คณะรัฐมนตรีด้านการศึกษาของอาเซียนในที่ประชุมรัฐมนตรีศึกษาอาเซียนเห็นพ้องกันว่าให้มีการจัดทำแผนการทำงานระยะ 5 ปี เพื่อเป็นแนวทางให้แก่เจ้าหน้าที่ระดับสูงด้านการศึกษาของอาเซียน ในการเสริมสร้างความแข็งแกร่ง การกระชับและขยายความร่วมมือทางการศึกษาในอาเซียนกับกลุ่มประเทศอาเซียน+3 กลุ่มประเทศเอเชียตะวันออก และกลุ่มประเทศคู่เจรจาของอาเซียน คณะรัฐมนตรียังได้มอบหมายให้สำนักเลขาธิการองค์การรัฐมนตรีศึกษาอาเซียนอย่างใกล้ชิดกับเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียนและสำนักเลขาธิการองค์การรัฐมนตรีศึกษาแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในการจัดทำแผนงานดังกล่าวที่ตอบสนองความสำเร็จและความพยายามของประเทศสมาชิกอาเซียนด้านการศึกษากายได้กรอบการดำเนินงานของอาเซียนและซีมีโอ

ประเทศไทยในฐานะประธานอาเซียน และในวาระที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการดำรงตำแหน่งประธานรัฐมนตรีศึกษาอาเซียน จึงควรใช้โอกาสนี้ในการผลักดันแผนงานดังกล่าวเนื่องจากจะช่วยสนับสนุนแผนยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาของไทย เพื่อให้เยาวชนทั่วประเทศซึ่ง

จะเป็นอนาคตของชาติได้รับการพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการเป็นประชาคมอาเซียนในอีก 6 ปีข้างหน้า

วัตถุประสงค์

1. เพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการเชิงบูรณาการด้านการศึกษาในภูมิภาคอาเซียนระยะ 5 ปี โดยเจ้าหน้าที่ระดับสูงด้านการศึกษาของอาเซียน นักวิชาการด้านการศึกษาในกรอบอาเซียน ซีมีโอ และยูเนสโก อันจะนำไปสู่การดำเนินโครงการและกิจกรรมด้านการศึกษาร่วมกันในอาเซียน เพื่อนำข้อเสนอแนะต่อสำนักเลขาธิการอาเซียนในการจัดทำแผนการศึกษา 5 ปี ของอาเซียน

2. เพื่อให้ประเทศไทยมีบทบาทนำในการขับเคลื่อนแนวทางความร่วมมือด้านการศึกษาในภูมิภาคอาเซียน โดยเฉพาะเป้าหมายในการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน และการก้าวสู่ประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558

ผลที่ได้รับ

ร่างแผนการดำเนินการด้านการศึกษา ระยะ 5 ปี เสนอต่อสำนักเลขาธิการอาเซียน

กิจกรรมที่ 2 การดำเนินการร่วมกับสมาคมอาเซียน

การจัดกิจกรรมร่วมกับจังหวัดภูเก็ต และสมาคมอาเซียน ระหว่างวันที่ 15-18 สิงหาคม พ.ศ. 2552 ประกอบด้วย การให้ความรู้แก่บุคลากรจำนวน 600 คน ที่โรงเรียนสตรีภูเก็ต ภายใต้ชื่อ We are Phuket : We are Thai : We are ASEAN และกระทรวงศึกษา, สมาคมอาเซียน มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ก็จัดนิทรรศการเกี่ยวกับอาเซียนด้วย

กิจกรรมที่ 3 การจัดกิจกรรม "You and Me : We Are ASEAN"

เพื่อขยายผลการเสริมสร้างความตระหนักเกี่ยวกับอาเซียนในหมู่เยาวชนทั่วประเทศ กระทรวงศึกษาธิการจะร่วมมือกับสำนักเลขาธิการอาเซียน จัดกิจกรรมเพื่อเผยแพร่ความรู้เรื่องอาเซียนให้แก่เยาวชนไทยทั่วประเทศในปี พ.ศ. 2553 ในรูปแบบของการจัดกิจกรรมเพื่อแพร่ความรู้เกี่ยวกับอาเซียน และกฎบัตรอาเซียน ตลอดจน การสร้างความตระหนักเกี่ยวกับความเป็นอาเซียนให้แก่เยาวชนทั่วประเทศ โดยจะร่วมมือกับหน่วยงานด้านการศึกษาทั่วประเทศ จัดกิจกรรมด้านการศึกษาใน 4 ภูมิภาคของประเทศไทย ประกอบด้วย กิจกรรมค่ายศิลปะอาเซียน การจัดประกวดละครสั้นอาเซียน การแข่งขันตอบปัญหาอาเซียน การประกวดสุนทรพจน์อาเซียน ฯลฯ ในช่วงเดือนสิงหาคม - ตุลาคม พ.ศ. 2552 ต่อเนื่องจากการจัดกิจกรรมที่จังหวัดภูเก็ต ซึ่งเป็น

ช่วงเวลาการฉลองวันอาเซียน โดยมีเป้าหมายจำนวนเยาวชนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายที่เข้าร่วมโครงการฯ จำนวนทั้งสิ้น 6,000 คน

กิจกรรมที่ 4 โครงการอาเซียน + 3 ล่องน้ำโขง

“โครงการเรือเยาวชนอาเซียน + 3 ล่องแม่น้ำโขง” เป็นการต่อยอดการดำเนินโครงการผู้นำเยาวชนเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และมีเครือข่ายความร่วมมือระหว่างเยาวชนเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เข้มแข็งและเป็นรูปธรรม เพื่อไปสู่การขับเคลื่อนเป้าหมายในการสร้างประชาคมอาเซียน และประชาคมเศรษฐกิจเอเชียตะวันออกเฉียง

กำหนดจัดกิจกรรม

ต้นปี 2553 เป็นเวลา 2 สัปดาห์

ลักษณะกิจกรรม

1. การเยี่ยมคารวะนายกรัฐมนตรีไทย เพื่อรับโอวาท

กระทรวงศึกษาธิการจะเชิญเยาวชนอาเซียน + 3 ประมาณ 80 คน เข้าร่วมโครงการ พร้อมทั้งจัดให้เยาวชนดังกล่าวได้มีโอกาสเข้ารับโอวาทจากนายกรัฐมนตรีในฐานะประธานอาเซียน

2. การเข้าร่วมสัมมนา “แม่น้ำโขง : พรมแดนเชื่อมความรู้และความสัมพันธ์ เอเชียตะวันออกเฉียง”

โดยเลขาธิการอาเซียน บรรยายพิเศษเกี่ยวกับการผนึกความร่วมมือเยาวชนเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่มีความใกล้ชิดกันทั้งในภูมิภาค สังคมและวัฒนธรรมและให้เยาวชนจากอาเซียน + 3 ได้รับการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์แม่น้ำโขงและเอเชียตะวันออกเฉียง ณ สถาบันเอเชียตะวันออกเฉียง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

3. การเข้าร่วมกิจกรรมเชิงปฏิบัติการเพื่อศึกษาประวัติศาสตร์ สังคม และวัฒนธรรมอันดีของประเทศในกลุ่มอาเซียน + 3 ด้วยการล่องแม่น้ำโขงผ่านพื้นที่ต่างๆ ทั้งในไทย ลาว สปป.ลาว สปป.พม่า และสาธารณรัฐประชาชนจีน เพื่อเรียนรู้สภาพสังคม วัฒนธรรมและปัญหาในแต่ละพื้นที่ และจัดทำ บันทึกกลุ่มแม่น้ำโขง : สายสัมพันธ์เยาวชนเอเชียตะวันออกเฉียง และปฏิญญาเยาวชนเอเชียตะวันออกเฉียง ระหว่างการเดินทางดังนี้

3.1 เดินทางไปจังหวัดเชียงราย เพื่อลงเรือล่องแม่น้ำโขงที่ท่าเรือ อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย โดยทางรถยนต์ พร้อมพักค้างแรม 1 คืน พร้อมทั้ง ได้เชิญผู้ว่าราชการจังหวัด

เขียนรายเป็นประธานในพิธีปล่อยเรือ

3.2 เดินทางถึงท่าเรือเชียงกก สปป.ลาว ใช้เวลาเดินทาง 1 วันเต็ม และพักค้างแรม 1 คืน ที่ สปป.ลาว วันรุ่งขึ้นเข้าคารวะผู้บริหารด้านการศึกษา/การต่างประเทศ พร้อมทั้งศึกษาดูงานใน สปป.ลาว และพักค้างแรมอีก 1 คืน

3.3 ลงเรือเพื่อเดินทางต่อไปยังสหภาพพม่า ใช้เวลาเดินทางประมาณ 6 ชั่วโมงถึงท่าเรือสหหลวย สหภาพพม่า จากนั้นศึกษาดูงานด้านสังคม/วัฒนธรรมที่สหภาพพม่า และค้างแรม 1 คืน วันรุ่งขึ้นเข้าเยี่ยมคารวะผู้บริหารด้านการศึกษา/การต่างประเทศ

3.4 ลงเรือเพื่อเดินทางต่อไปยังแคว้นสิบสองปันนา มณฑลยูนนาน ประเทศจีน ใช้เวลาเดินทาง 2 วันเต็ม โดยพักค้างแรม และกิจกรรมเชิงปฏิบัติการในเรือ 1 คืน

3.5 เดินทางถึงท่าเรือสิบสองปันนา มณฑลยูนนาน ประเทศจีน ศึกษาดูงานด้านการศึกษา/การต่างประเทศ ณ มณฑลยูนนาน และพักค้างแรมจำนวน 1 คืน

3.6 เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสรุปผลโครงการ นำเสนอรายงาน พร้อมทำพิธีส่งมอบ บันทึกกลุ่มน้ำใจ : สายสัมพันธ์เยาวชนเอเชียตะวันออก และปฏิญญาเยาวชนเอเชียตะวันออก แก่ผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการของไทย เพื่อนำเสนอต่อที่ประชุมสุดยอดอาเซียน

3.7 ผู้เข้าร่วมโครงการเดินทางกลับภูมิลำเนา

กระทรวงศึกษาธิการไทยจึงพร้อมผลักดันความร่วมมือด้านการศึกษาในระดับภูมิภาค ทั้งในด้านการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพและความเสมอภาค และการขับเคลื่อนพลังเยาวชนเพื่อก้าวสู่การเป็นประชาคมอาเซียนอย่างยั่งยืน

ความพร้อมทางการศึกษาของไทยเพื่ออาเซียน

ปี พ.ศ. 2558 การเข้าสู่ตลาดแรงงานจะต้องแข่งขันกับผู้สำเร็จการศึกษาจากประเทศอาเซียนอีก 9 ประเทศ ซึ่งเป็นได้ทั้งวิกฤตและโอกาส เพราะหากมีความสามารถก็ออกไปหางานทำในประเทศดังกล่าวได้ จึงขึ้นอยู่กับว่าเราเตรียมความพร้อมเยาวชนเหล่านี้ได้ดีเพียงไร และผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งในด้านการบริหารการศึกษา จัดทำหลักสูตรและครูผู้สอนได้ตระหนักในเรื่องนี้หรือไม่ เพราะล้วนแล้วแต่มิมีนัยสำคัญทั้งสิ้น มีเรื่องที่ต้องตระหนักความพร้อมในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียนใน 4 เรื่อง ดังนี้

1. การสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับอาเซียน อัตลักษณ์อาเซียน และภาษาเพื่อนบ้าน
2. ความพร้อมในเรื่องภาษาอังกฤษ เนื่องจากอังกฤษเป็นภาษากลางของประชาคมอาเซียน
3. การสร้างความรู้จักประเทศอาเซียนต่างๆ ฉันทมิตร โดยเฉพาะด้านประวัติศาสตร์
4. การเตรียมความพร้อมเรื่องคุณภาพของคน โดยเฉพาะในระดับอุดมศึกษา ไทยเตรียมตัวช้ามาก ควรสร้างการรับรู้ว่าประเทศเพื่อนบ้านใกล้เคียงจะเท่าเทียมกับไทยแล้ว แม้ CLMV เป็นกลุ่มหลังที่เข้าเป็นสมาชิกอาเซียนและมีการพัฒนาช้าจนอาเซียนต้องให้เงื่อนไขพิเศษบางประการ โดยเฉพาะประเทศลาวก็มีความเจริญเติบโต เศรษฐกิจมั่นคง อัตราการบริจาคมของลาวที่ให้อื่นสูงกว่ไทยเสียอีก ขณะเดียวกันดัชนีความสุขของลาวก็สูงกว่ นอกจากนั้ตำราเรียนของลาวมีการกล่าวถึงหมู่บ้านผู้นำอาเซียน ถนนอาเซียน ขณะที่ประเทศไทยจัดให้นักเรียนเรียนเรื่องอาเซียนในลักษณะหลักสูตรแทรกเท่านั้น

กำหนดการจัดตั้งประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 ต้องเตรียมความพร้อมในการเป็น คนอาเซียน อาเซียนเป็นภูมิภาคที่มีระบบการเมืองที่แตกต่างกันที่สุด อาทิ บรูไนดารุสซาลาม มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขสูงสุด ขณะที่ประเทศไทยมีกษัตริย์ควบคู่กับรัฐธรรมนูญ ประเทศ มาเลเซียเป็นอิตดาธิปไตย เวลาจะทำความเข้าใจอาเซียนควรเริ่มที่ทำความเข้าใจระบบการเมือง ของประเทศสมาชิกก่อน

ในปี พ.ศ. 2558 การเคลื่อนย้ายแรงงานจะครอบคลุมเฉพาะ 7 อาชีพที่ได้มีการตกลง การใช้ทรัพยากรอาเซียนร่วมกันไว้คือ แพทย์ ทันตแพทย์ พยาบาล วิศวกร ทนาย สถาปนิก นักสำรวจ และนักบัญชี ซึ่งทั้งหมดจะต้องมีใบประกอบอาชีพที่ผ่านการทดสอบโดยใช้ภาษาถิ่นของ ประเทศที่จะไปทำงานด้วย

การเปิดเสรีด้านการศึกษาคือ การอนุญาตให้ประเทศอาเซียนมาเปิดกิจการ อาจจะมี มหาวิทยาลัยเอกชนเกิดขึ้นโดยมีคนไทยเป็นเจ้าของ โดยให้มองว่าเป็นโอกาสของไทยที่จะได้ รับประสบการณ์ทางการศึกษาแบบใหม่ ส่วนประเด็นเรื่องความพร้อมของไทยต่อการเปิดเสรีทาง การศึกษาพึงทราบว่าการศึกษาที่เศรษฐกิจประเทศไทยเติบโตอยู่ในขณะนี้ล้วนอาศัยทุนต่างประเทศ เป็นหลักซึ่งเข้ามาพร้อมกับเทคโนโลยีขั้นต้นที่ต่างชาตินำเข้ามา จากแต่ก่อนที่ไทยรับด้านเกษตร และอุตสาหกรรมสิ่งทอ แต่ทุกวันนี้ไทยเปลี่ยนมารับเทคโนโลยีด้านอิเล็กทรอนิกส์และยานยนต์ เราจึงมาถึงจุดที่ก้าวสูงขึ้นไปอีกขั้นหนึ่ง ดังนั้นการพัฒนาคือการเตรียมความพร้อมของคนไทยให้ รับเทคโนโลยีเหล่านี้ให้ได้

เยาวชนต้องรู้จักอาเซียนอย่างมีคุณภาพ ดังนั้น การเปิดประตูรับอาเซียนจะเป็นการรับแต่สิ่งที่มีคุณภาพเข้ามา ส่วนด้านภาษาต้องให้ความสำคัญต่อการใช้เพื่อการสื่อสารในระดับหนึ่งเพื่อให้กล้าพูด แต่สิ่งที่สำคัญคือทักษะด้านความคิด (Thinking Skills) ยกตัวอย่างเรื่องการใช้ Social Networking ของวัยรุ่นสมัยใหม่ควรเป็นไปอย่างชาญฉลาด การนำเรื่องที่ได้รับฟังเกี่ยวกับอาเซียนไปคิดว่าเราได้รับประโยชน์อะไรจากการที่ทราบวัฒนธรรมที่แตกต่าง รวมทั้งเคารพในความแตกต่าง เยาวชนรุ่นใหม่ที่จะก้าวสู่ประชาคมอาเซียนต้องมีเจตคติที่ดีต่อกันและกัน สังคมจึงไปรอด การศึกษาต้องพัฒนาจากความแตกต่าง แล้วนำความแตกต่างนั้นมาประมวลทำสิ่งที่ดีขึ้น โดยให้ความสำคัญกับการคิดแบบวิเคราะห์วิจารณ์ และการคิดแบบสังเคราะห์ ซึ่งเด็กยุคใหม่ต้องมี โดยเฉพาะช่วงที่นิยมใช้ social network โดยต้องวิเคราะห์ได้ว่าอะไรคือความจริง และเมื่อวิเคราะห์ สังเคราะห์ได้แล้ว ต้องเป็นคนกล้าแสดงออกด้วย ในด้านความพร้อมในการเปิดเสรีทางการศึกษานั้น หากไทยมีการจัดหลักสูตรการสอนที่ดีมีคุณภาพ จะมีนักศึกษาต่างชาติหลั่งไหลเข้ามาศึกษาต่อแน่นอน รัฐบาลจึงต้องกำหนดนโยบายด้าน Single Market ที่ชัดเจน เพราะการศึกษาเป็นการลงทุนที่ต้องได้รับการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง และต้องมีแผนดำเนินการและทรัพยากรสนับสนุนอย่างชัดเจนด้วย

ประชาคมอาเซียนกับการศึกษาของประเทศไทย¹

อาเซียนเล็งเห็นความสำคัญของการศึกษาและใช้เป็นกลไกในการสร้างความเข้มแข็งของอาเซียน หากดูวิสัยทัศน์อาเซียน 2020 พบว่ามีการกำหนดให้อาเซียนมีวิสัยทัศน์สู่ภายนอก มีสันติสุขและมีการเชื่อมโยงเข้าด้วยกันในการเป็นหุ้นส่วนของประชาชาติโดยและอยู่ร่วมกันอย่างกลมกลืน มีการพัฒนาที่เป็นพลวัตร รวมถึงการรวมตัวกันทางเศรษฐกิจที่ใกล้ชิด มีสังคมที่เอื้ออาทร ที่เสริมสร้างความสัมพันธ์อันแน่นแฟ้นทางประวัติศาสตร์ โดยตระหนักถึงความสำคัญทางมรดกวัฒนธรรมที่มีร่วมกัน ให้ความสำคัญต่อการพัฒนามนุษย์ โดยให้ประชาชนมีโอกาสเข้าถึงการพัฒนาในด้านต่างๆ อาทิ การศึกษา การเรียนรู้ตลอดชีวิต การฝึกอบรม การสร้างนวัตกรรม

¹รศ.พิณิตี รัตนานุกุล (2555.) "เรื่องเล่าอาเซียน" อนุสรณ์อุดมศึกษา หน้า 7-8

การส่งเสริมคุณภาพของการทำงานและการประกอบการรวมถึงการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศ การวิจัย การพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ดังนั้น อาเซียนจึงให้ความสำคัญในด้านความร่วมมือด้านวิชาการและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อลดช่องว่างของการพัฒนาในอาเซียน กลไกความร่วมมือทางการศึกษาจึงเป็นสิ่งจำเป็นพื้นฐานในการสร้างอาเซียนสู่การเป็นประชาคมที่มีความมั่นคงทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมืองและสังคม

จะพบว่าในกฎบัตรอาเซียน ซึ่งเป็นเสมือนธรรมนูญของอาเซียนก็ยังได้เน้นความสำคัญดังกล่าว ในด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยอาศัยความร่วมมืออย่างใกล้ชิดทางด้านการศึกษา การเรียนรู้ตลอดชีวิต และความร่วมมือทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อสร้างพลังความสามารถของประชาชนในอาเซียนในการที่จะทำให้ประชาคมอาเซียนเกิดความเข้มแข็ง ดังที่ปรากฏในกฎบัตรอาเซียนบทที่ 1 ข้อที่ 10 (The develop human resources through closer cooperation in education and life-long learning, and in science and technology, for the empowerment of the peoples of ASEAN and for the strengthening of the ASEAN Community, ASEAN Charter : Article 1. No.10)

นอกจากนี้ ความสำคัญของการศึกษายังปรากฏอย่างชัดเจนในปฏิญญาที่กระชับความร่วมมือทางด้านการศึกษาในอันที่จะเน้นบทบาทด้านการศึกษาในการสร้างประชาคมอาเซียน ในปี พ.ศ. 2558 (ค.ศ.2015) การทำให้เกิดอัตลักษณ์ร่วมกันและสร้างสังคมที่แบ่งปันและเอื้ออาทร เพื่อสร้างความเป็นอยู่ที่ดีของประชากรอาเซียน (Strengthen the role of education in building the ASEAN Community by 2015, forge a common identity and building a caring and sharing society which is inclusive and where the well-being, livelihood, and welfare of the peoples are enhanced, Declaration on Strengthening Cooperation on Education)

หากพิจารณาความร่วมมือด้านการศึกษาในอาเซียน จะพบว่าการดำเนินการมาตั้งแต่ช่วงแรกของการก่อตั้งประชาคมอาเซียน เมื่อมีการจัดประชุมด้านการศึกษา ASEAN Permanent Committee on Socio-Cultural Activities ในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2518 ซึ่งนับเป็นจุดเริ่มต้นของความร่วมมือทางด้านการศึกษาของอาเซียน แต่อย่างไรก็ตามความร่วมมือดังกล่าวมีการพัฒนาค่อนข้างช้า ทั้งในส่วนที่เป็นกลไกการบริหารจัดการ และในส่วนของการระดมความร่วมมือ โดยในทางกลไกการบริหารจัดการนั้นมีความพยายามในการผลักดันให้ความร่วมมือทางด้านการศึกษาของอาเซียนมีลักษณะเป็นทางการ และมีผลในเชิงนโยบายและการปฏิบัติให้มากขึ้น ต่อมาเมื่อ

อาเซียนมีการพัฒนาและปรับตัวของโครงสร้างเพื่อให้เกิดความร่วมมือในด้านต่างๆ ของอาเซียน อย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น จึงได้มีการจัดตั้ง ASEAN Committee on Education (ASCOE) เป็น กลไกการบริหารความร่วมมือด้านการศึกษาของอาเซียนขึ้นในปี พ.ศ. 2532

ในปี พ.ศ. 2538 ที่ประชุมสุดยอดอาเซียนได้มีมติจัดตั้งเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน (ASEAN University Network : AUN) ขึ้น เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของภูมิภาคและสร้างความ สำนึกในความเป็นอาเซียนขึ้นโดยผ่านกลไกความร่วมมือทางด้านอุดมศึกษา โดยมีการลงนาม ความตกลงเพื่อการจัดตั้งเครือข่ายมหาวิทยาลัยขึ้น 2 ฉบับ คือ กฎบัตรเครือข่ายมหาวิทยาลัย อาเซียน (Charter of the ASEAN University Network) ซึ่งลงนามโดยผู้บริหารระดับสูงของ มหาวิทยาลัยชั้นนำของประเทศสมาชิก นับตั้งแต่นั้นมา ความร่วมมือทางด้านอุดมศึกษาจึงเกิด เป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน โดยมีกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความร่วมมือมากมาย นอกจากนี้ประเทศไทย ยังได้รับเลือกให้เป็นที่ตั้งของสำนักงานเลขานุการเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียนในการบริหาร เครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน สถานที่ตั้งอยู่ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ให้ใช้อาคารจามจุรี 1 เป็นที่ตั้งสำนักงานเลขานุการ

และเมื่อมีการลงนามในปฏิญญาทวิลาลัมเปอร์ว่าด้วยการจัดทำกฎบัตรอาเซียนขึ้นในปี พ.ศ. 2548 โดยเนื้อหาของกฎบัตรอาเซียนในภาคผนวก 1 ระบุให้เครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน เป็นหนึ่งในองค์ประกอบขององค์กรรัฐมนตรีรายสาขา (ASEAN Sectoral Ministers Bodies) ใน สาขาหลักด้านสังคมและวัฒนธรรม ที่ประชุมรัฐมนตรีศึกษาอาเซียนในการประชุม ครั้งที่ 3 เมื่อ เดือนมีนาคม พ.ศ. 2551 ณ กรุงทวิลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย จึงได้เสนอให้มีการทบทวน กฎบัตรเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน เพื่อให้สอดคล้องกับระดับการพัฒนาด้านการอุดมศึกษา ในภูมิภาค เป็นผลให้เกิดการแก้ไขปรับปรุงกฎบัตรดังกล่าว โดยสาระสำคัญ ได้แก่ ให้มีการขยาย การรับสมัครสมาชิกเพิ่มได้ทุก 2 ปี

ในปี พ.ศ. 2548 ประเทศไทยยังได้เป็นผู้ริเริ่มการผลักดันเพื่อให้เกิดการจัดตั้งที่ประชุม รัฐมนตรีศึกษาอาเซียนขึ้น ซึ่งประเทศไทยได้เป็นเจ้าภาพในการจัดประชุมอย่างไม่เป็นทางการ (Retreat) ที่กรุงเทพฯ โดยมีรัฐมนตรีทางการศึกษาจากทุกประเทศอาเซียนเข้าร่วมประชุม เพื่อเสนอการจัดตั้งที่ประชุมรัฐมนตรีศึกษาอาเซียน (ASEAN Education Ministers Meeting ASER) ขึ้นต่อที่ประชุมสุดยอดอาเซียน เป็นผลให้สามารถจัดตั้งที่ประชุมรัฐมนตรีศึกษาอาเซียน ขึ้นอย่างเป็นทางการนับตั้งแต่นั้นมา โดยที่ประชุมจะจัดให้มีการประชุมคู่ขนานไปกับการประชุม สภารัฐมนตรีศึกษาแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (The Southeast Asian Ministers of Education

Organization Council Conference, SEAMEC) โดยในความเป็นจริงแล้วองค์คณะรัฐมนตรีศึกษาก็เป็นองค์คณะเดียวกัน เพียงแต่ในกรณีของที่ประชุมสภารัฐมนตรีศึกษาแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จะมีรัฐมนตรีของประเทศติมอร์-เลสเต ร่วมเป็นสมาชิกของที่ประชุมด้วย การประชุมของที่ประชุมรัฐมนตรีอาเซียน (ASED) เริ่มประชุมอย่างเป็นทางการคู่ขนานไปกับที่ประชุมสภารัฐมนตรีศึกษาแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2549 เป็นต้นมา

ศูนย์อาเซียนศึกษาเชิงเครือข่าย

โครงการจัดตั้งศูนย์อาเซียนศึกษา (ASEAN Studies Center) ขึ้นในประเทศไทย โดยมียุทธศาสตร์การดำเนินงานเพื่อให้เป็นแหล่งอ้างอิงทั้งภายในและภายนอกประเทศ และส่งเสริมการบูรณาการภูมิภาค ประกอบด้วย 5 ยุทธศาสตร์คือ 1) ยุทธศาสตร์ฐานข้อมูลและคลังสมอง 2) ยุทธศาสตร์การสร้างองค์ความรู้ 3) ยุทธศาสตร์เชิงนโยบายในการรับมือการเปลี่ยนแปลงในอาเซียน 4) ยุทธศาสตร์เผยแพร่ความรู้และการประชาสัมพันธ์ และ 5) ยุทธศาสตร์การประสานความร่วมมือทางวิชาการ ทั้งนี้การดำเนินงานในระยะที่ 1 (พ.ศ. 2555-2559) มีเป้าหมายเพื่อช่วยประเทศไทยเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 โดยมุ่งดำเนินงานเพื่อเตรียมพร้อมเป็นศูนย์บริการเบ็ดเสร็จครบวงจร (one-stop service) ด้านอาเซียน และประสงค์ให้ศูนย์อาเซียนศึกษา เป็นแหล่งอ้างอิง (reference center) ด้านอาเซียนในภูมิภาค ซึ่งจะมีการสร้างฐานข้อมูลเกี่ยวกับอาเซียนที่สมบูรณ์เพื่อให้เป็นแหล่งอ้างอิง โดยประสานงานเชื่อมโยงเชิงเครือข่ายกับฐานข้อมูลต่างๆ และการเป็นคลังสมองในประเด็นเกี่ยวกับอาเซียนเชิงลึก ด้วยการจัดกิจกรรมทางวิชาการ พร้อมทั้งให้มีการวิจัยทั้งในภาพรวมและให้สอดคล้องกับสามเสาหลักของประชาคมอาเซียน รวมถึงการวิจัยเพื่อองค์ความรู้เชิงลึกของแต่ละประเทศสมาชิกอาเซียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่มีผลกระทบต่อภาคส่วนต่างๆ ของประเทศไทย นอกจากนี้ จะมีการจัดกิจกรรมกระตุ้นความเป็นอาเซียน (ASEAN Alert) เพื่อกระตุ้นให้ทุกภาคส่วนเตรียมความพร้อมอย่างเร่งด่วนในการรับมือสู่ประชาคมอาเซียน โดยจะมีการเผยแพร่ความรู้สู่สาธารณะทั้งระยะสั้นและระยะยาว รวมทั้งการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ โดยจะเริ่มจากสถาบันสมาชิกของเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน มุ่งเน้นหน่วยงานที่ตั้งอยู่ในประเทศไทยเป็นหลัก (โครงการนี้ประเสริฐที่สุดเชื่อมั่นประสิทธิภาพประสิทธิผลได้ร้อยเปอร์เซ็นต์ เพราะเป็นโครงการที่ริเริ่มและรับผิดชอบโดย

สองสถาบันการศึกษาที่มีชื่อเสียงเกียรติประวัติ มีผลงานเป็นที่ศรัทธาที่สุดของประเทศไทย คือ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)

เป้าหมายการดำเนินการในระยะที่ 2 (พ.ศ. 2560-2564) จะมุ่งพัฒนาการดำเนินงานให้ศูนย์อาเซียนศึกษาเป็นที่รู้จักและเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางขึ้นในระดับภูมิภาคและระดับนานาชาติ โดยมีเครือข่ายกับหน่วยงานภายนอกประเทศไทยเพิ่มขึ้น เน้นการสร้าง ความเข้มแข็งแก่สถาบันอุดมศึกษาในการจัดทำและพัฒนาหลักสูตร การให้ความรู้ผ่านการเรียนการสอน และการประเมินคุณภาพการเรียนการสอนร่วมกันเพื่อการพัฒนาขั้นต่อไป รวมทั้งเน้นการศึกษาวิจัยประเด็นต่างๆ หลังการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ทั้งนี้ การจัดตั้งศูนย์ดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เป็นคลังข้อมูลและคลังสมองเกี่ยวกับอาเซียน ในเชิงลึกในประเทศไทย 2) เป็นศูนย์ส่งเสริมการผลิตผลงานวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้เรื่องอาเซียน 3) เป็นศูนย์แห่งชาติทำหน้าที่สังเคราะห์องค์ความรู้เรื่องอาเซียน เพื่อจัดทำเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย เพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในอาเซียน โดยร่วมมือกับภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม 4) เป็นศูนย์ส่งเสริมการเผยแพร่ความรู้และประชาสัมพันธ์เรื่องอาเซียนสู่สาธารณะ ทั้งในระดับชาติ ระดับภูมิภาค และระดับนานาชาติ และ 5) เป็นศูนย์ประสานงานความร่วมมือด้านวิชาการระหว่างประเทศไทยกับประชาคมอาเซียน ประเทศคู่เจรจาอาเซียน และองค์กรระหว่างประเทศ

งบประมาณในช่วงปี พ.ศ. 2555-2559 สนับสนุนจาก 3 ส่วนหลัก คือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สนับสนุนสถานที่ตั้งศูนย์ฯ พร้อมสาธารณูปโภค และสถานที่ในการจัดกิจกรรมทางวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการสำนักงาน และจากหน่วยงานภายนอกหลายภาคส่วน ทั้งหน่วยงานภาครัฐที่มีความสนใจด้านฐานข้อมูล การวิจัย การสัมมนา เอกสารเชิงนโยบาย หน่วยงานภาคเอกชนที่ต้องการข้อมูลเพื่อการลงทุนในอาเซียน และหน่วยงานระหว่างประเทศ เพื่อสนับสนุนกิจกรรมและสร้างความยั่งยืนของศูนย์ฯ

ศูนย์อาเซียนศึกษาจะเป็นหน่วยงานระดับชาติที่มีรูปแบบเป็นหน่วยงานอิสระในการบริหารจัดการ ทำหน้าที่ประสานและบริการเกี่ยวกับการศึกษา ค้นคว้า วิจัย ผลิตและเผยแพร่ข้อมูลด้านอาเซียนสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้ให้การส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาในรูปแบบสหกิจศึกษาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นไปตามนโยบายของรัฐบาลในการเร่งรัดพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา โดยเฉพาะในระดับอุดมศึกษาดังแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2551 เป็นต้นมา โดยได้จัดทำยุทธศาสตร์การส่งเสริมสหกิจศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2551-2555 ขึ้น

เพื่อเป็นกรอบนโยบายในการส่งเสริมพัฒนาสหกิจศึกษามีกลยุทธ์หลักที่สำคัญ 4 ประการ ได้แก่ 1) การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสหกิจศึกษา 2) การกำหนดมาตรฐานการดำเนินงานสหกิจศึกษา 3) การส่งเสริมสนับสนุนสหกิจศึกษา 4) การส่งเสริมและสนับสนุนสหกิจศึกษานานาชาติ โดยมีสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา สมาคมสหกิจศึกษาไทย และเครือข่ายเพื่อการพัฒนาสหกิจศึกษา 9 เครือข่าย เป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการ และบูรณาการความร่วมมือกับสถานประกอบการ และทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนาประเทศไทย ให้เป็นศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศ "อาเซียน"

ในการประชุมสุดยอดอาเซียน เมื่อปี พ.ศ. 2546 ผู้นำอาเซียนเห็นชอบให้มีการรวมตัว ไปสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน หรือ AEC ภายในปี พ.ศ. 2558 (ค.ศ.2015) โดยมีเป้าหมายให้เป็นตลาดฐานการผลิตเดียวกัน (Single market and single production base) มีการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน เงินทุน และแรงงานฝีมืออย่างเสรี ซึ่งจะทำให้ตลาดการค้า การลงทุนในภูมิภาคนี้มีความคล่องตัวและกว้างขวางขึ้น

ไม่ว่าแล้วแต่ภาคการศึกษาที่สามารถที่จะเปิดเสรีด้านการศึกษาได้ โดยบริการด้านการค้าที่ไทยได้ทำข้อตกลงกับกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนไว้ ประกอบด้วย บริการการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับก่อนวัยเรียน ระดับมัธยมศึกษา ระดับอุดมศึกษา และโรงเรียนสอนภาษาต่างประเทศ ซึ่งจากนโยบายดังกล่าวทำให้สถานศึกษาของประเทศสมาชิกอาเซียนสามารถเข้ามาเป็นสาขาหรือวิทยาเขตในประเทศไทยได้เป็นการเสรีภายใต้ข้อตกลงทางการค้าที่จะต้องมีส่วนผู้ถือหุ้นเป็นชาวต่างชาติได้ไม่เกิน ร้อยละ 49 และกรรมการผู้จัดการ ผู้รับใบอนุญาต ต้องมีสัญชาติไทย ในระดับอุดมศึกษากรรมการสภามหาวิทยาลัยต้องมีสัญชาติไทยไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง

¹ สำนักประสานงานภาคเหนือหอการค้าไทย (2555). "ความจำเป็นของไทยในการดำเนินนโยบายการพัฒนาประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน รายงานการประชุมใหญ่สามัญ ประจำปี 2554 หน้า 80

จากนโยบายดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ไทยยังคงสงวนท่าทีในการเปิดเสรีด้านการศึกษาที่ให้ต่างชาติเข้ามาลงทุนในกิจกรรมด้านการศึกษาอย่างเต็มตัว ทั้งนี้เพราะการศึกษาเป็นบริการที่ไม่สามารถจับต้องได้ ข้อตกลงด้านการลดภาษีนำเข้าสินค้าร้อยละ 0 จึงไม่มีผลกระทบในด้านนี้ เพราะกิจกรรมภาคการศึกษาจะมุ่งเน้นไปที่การลงทุนจากต่างชาติ ทำให้ไทยมีโอกาที่จะได้รับผลประโยชน์จากการเกิดของเขตการค้าเสรีอาเซียน อาทิ สามารถนำหลักสูตรการเรียนการสอนที่ประสบความสำเร็จในต่างประเทศมาใช้ได้มากขึ้น สามารถนำเข้าบุคลากรทางการศึกษาที่มีความรู้ความสามารถเข้ามาถ่ายทอดความรู้ให้กับนักเรียนไทยได้มากขึ้นอันจะเป็นการยกระดับมาตรฐานการศึกษาของไทยให้มีความเป็นสากลมากยิ่งขึ้น และจะมีส่วนช่วยส่งเสริมให้นักเรียนจากต่างชาติเข้ามาศึกษาต่อในประเทศไทยมากขึ้น

ประเทศไทยได้ดำเนินความร่วมมือกับต่างประเทศ ทั้งในระดับพหุภาคีและทวิภาคีกับหลายประเทศในภูมิภาคต่างๆ ของโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านทางกระทรวงศึกษาธิการได้ให้ความสำคัญต่อการดำเนินความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจและวิชาการกับกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน เคยจัดให้มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ในด้านความร่วมมือกับต่างประเทศใน ปี พ.ศ. 2548-2551 ซึ่งตามแผนยุทธศาสตร์ดังกล่าวได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์ให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านที่มีมาตรฐานการศึกษาเป็นที่ยอมรับในระดับสากล และได้มีการเสนอยุทธศาสตร์สำคัญไว้ 3 ประการ เพื่อให้วิสัยทัศน์ที่ได้กำหนดขึ้นมีการแปลงไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม ประกอบด้วย

1. ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน
2. ยุทธศาสตร์การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ
3. ยุทธศาสตร์การสนับสนุนการเป็นหุ้นส่วนและการสร้าง

เครือข่ายทางการศึกษาทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งหากจะพิจารณาทั้ง 3 ยุทธศาสตร์แล้วจะพบว่ามีความสอดคล้องกับการเข้าร่วมเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) เป็นอย่างมาก โดยเฉพาะยุทธศาสตร์ที่ 3 (ยุทธศาสตร์การสนับสนุนการเป็นหุ้นส่วนและการสร้างเครือข่ายทางการศึกษาทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ) ซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับการเปิดเสรีให้ประเทศสมาชิกอาเซียนสามารถเข้ามาร่วมลงทุนในกิจการด้านการศึกษาของไทยได้ โดยเป็นหุ้นส่วนกับสถานศึกษาในไทย หรือคนไทย เพื่อร่วมกันจัดการศึกษา เป็นการเปิดโอกาสในสถานศึกษาในไทยได้รับการพัฒนาและนักเรียนไทยมีโอกาสในการเปิดรับแนวทางการเรียนการสอน

และองค์ความรู้ใหม่ๆ จากต่างประเทศ

ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน ได้มีการกำหนดแนวทาง/มาตรการแสวงหาความร่วมมือ และพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือด้าน การศึกษาทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ โดยมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้สถาบันฝึกอบรม วิชาชีพ การแสวงหาความร่วมมือกับองค์กรหรือกับสถาบันในต่างประเทศโดยตรง มีการกำหนด แนวทาง/มาตรการในการพัฒนาให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางของการจัดการศึกษาฝึกอบรมและ ศึกษานำให้แก่ครู อาจารย์ และนักเรียน นักศึกษาของประเทศเพื่อนบ้าน และมีการส่งเสริมความ ร่วมมือกับต่างประเทศในการผลิตกำลังคนเพื่อตอบสนองตลาดเฉพาะ (niche market)

โดยได้มีการกำหนดแนวทาง/มาตรการในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ทั้งในเชิงคุณภาพและปริมาณให้เป็นที่ยอมรับจากภายในและต่างประเทศ นอกจากนี้ ส่วนของ แนวทาง/มาตรการที่จะขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาใน กลุ่มประเทศเพื่อนบ้านให้เป็นไปได้ในทางปฏิบัติ มีการกำหนดแนวทาง/มาตรการในการเผยแพร่ ความรู้วิธีการและแนวปฏิบัติที่ดีต่างๆ ของไทยไปสู่ประเทศเพื่อนบ้าน มีการพัฒนาทักษะการใช้ ภาษาต่างประเทศ ทั้งภาษาอังกฤษและภาษาของประเทศเพื่อนบ้านแก่ผู้ปฏิบัติงานทางด้านการ ศึกษา เพื่อให้สามารถรองรับการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการ ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์การอุดมศึกษาไทยให้เป็นที่รู้จักในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน โดยอาศัยสื่อ สิ่งพิมพ์ การทำโรดโชว์ (road show) เป็นต้น

ซึ่งหากพิจารณาจากการด้านการศึกษามีมิติของสินค้าและบริการประเทศไทยจะได้รับ ประโยชน์ในแง่ของการยกระดับมาตรฐานการศึกษาของประเทศ และได้รับประโยชน์ด้านการค้า จากการเข้ามาศึกษาต่อของนักศึกษาต่างชาติในด้านค่าธรรมเนียมการศึกษาและการเข้ามาใช้ ชีวิตในประเทศไทย นักศึกษาจะมีค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวันอื่นๆ ตามมาอีกมาก นอกจากนั้น ยังเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวให้แก่ตัวนักศึกษาและญาติพี่น้องของนักศึกษาเอง ในมิตินี้อาจ จะส่งผลด้านเศรษฐกิจเป็นตัวเงินที่ไม่สูงมากนัก แต่ในมิติของเครื่องทางการทูตแล้ว การศึกษา เป็นเครื่องมือทางการทูตที่สำคัญที่จะทำให้ประเทศสมาชิกอาเซียน และประเทศต่างๆ รู้จักและ เข้าใจประเทศไทย รวมทั้งสร้างเจตคติที่ดีต่อประเทศไทยมากขึ้น ซึ่งนโยบายดังกล่าวจะมีผลใน ระยะยาว โดยหากจะพิจารณาแล้วพบว่านานาประเทศให้ความสำคัญกับนโยบายการทูตโดยใช้ การศึกษากันมาก ที่เห็นได้ชัดและเป็นที่ยอมรับกันดี อาทิ ทุน AFS ของสหรัฐอเมริกาที่ส่งนักเรียน อเมริกันไปเป็นนักเรียนแลกเปลี่ยนกับหลายประเทศทั่วโลก และนำนักเรียนจากทั่วโลกไปเรียนที่

อเมริกาเพื่อสร้างเจตคติและความสัมพันธ์อันดีให้เยาวชนจากที่ต่างๆ เกิดเจตคติที่ดีต่อประเทศอเมริกา และนำแนวความคิดในแบบเสรีนิยมของสหรัฐอเมริกาไปเผยแพร่ต่อยังประเทศของตน นอกจากนี้อเมริกายังมีทุนการศึกษามากมายหลายทุน ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนนักศึกษาจากต่างประเทศมีโอกาสเดินทางไปศึกษาต่อในอเมริกา ประเทศญี่ปุ่นได้ดำเนินนโยบายที่คล้ายคลึงกัน โดยรัฐบาลญี่ปุ่นให้จัดตั้งกองทุนการศึกษาแบบให้เปล่าแก่นักศึกษาต่างชาติที่สามารถสอบเข้าเรียนต่อในระดับปริญญาตรีถึงปริญญาเอก ที่เรียกว่า “โมบิไซ” โดยกำหนดคุณสมบัติหลักของผู้ที่จะได้รับทุนคือ “ความรู้ความเข้าใจภาษาและวัฒนธรรมญี่ปุ่น ซึ่งเป็นการสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนนักศึกษาจากทั่วโลกมีความสนใจที่จะศึกษาและซึมซับวัฒนธรรมญี่ปุ่นไปในตัว

นโยบายการให้ทุนการศึกษานักศึกษาต่างชาติเข้ามาศึกษาในประเทศเพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดี มีเจตคติที่ดีต่อประเทศผู้ให้ทุน และเมื่อนักศึกษาผู้ได้รับทุนสำเร็จการศึกษากลับประเทศแม่ไปแล้ว จะนำความเชื่อค่านิยมที่ได้รับการปลูกฝังผ่านระบบการศึกษากลับไปเผยแพร่ในแต่ละประเทศ อันเป็นการเจริญสัมพันธ์ไมตรีกับประชาชนของแต่ละประเทศ ยิ่งหากนักศึกษาผู้ได้รับทุนมีโอกาสเข้ารับราชการหรือประกอบธุรกิจค้าขาย หรือเป็นผู้นำประเทศ ยิ่งเป็นการเปิดโอกาสให้ความสัมพันธ์ทางการทูตและการค้าพัฒนาอย่างรวดเร็ว สร้างความได้เปรียบทางด้านการค้าและทางการทูตให้กับประเทศผู้ให้ทุนเป็นอย่างมาก

ประเทศกลุ่มอาเซียนเองก็มีการดำเนินนโยบายในลักษณะดังกล่าวเช่นกัน โดยประเทศผู้ให้ทุนการศึกษาจะเป็นกลุ่มประเทศที่มีเศรษฐกิจดี อาทิ สิงคโปร์ มาเลเซีย อินโดนีเซีย ซึ่งลักษณะของทุนและจำนวนทุนที่ให้จะแตกต่างกันไปตามแต่ละประเทศ ส่วนในประเทศไทยมีการให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนนักศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียนเช่นเดียวกันโดยมุ่งเน้นไปในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน (กลุ่มอินโดจีน) โดยการให้ทุนผ่านกระทรวงการต่างประเทศเป็นหลัก โดยมีหน่วยงานและสถานศึกษาในประเทศไทยให้การสนับสนุน¹ หากรัฐบาลต้องการให้ไทยเป็นผู้นำอาเซียน และมีบทบาทในเวทีของอาเซียนแล้ว จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการวางนโยบายพัฒนาประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางทางการศึกษาของประชาคมอาเซียนอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือทางการทูตอย่างมีประสิทธิภาพ

¹ล.ด.หน้า 83-86, 90-94

ถึงแม้ว่ามาตรฐานการศึกษาของไทยจะไม่ได้รับการยกย่องว่ามีมาตรฐานการศึกษาเทียบเท่ากับประเทศสิงคโปร์ และมาเลเซีย แต่ก็นับว่ามีมาตรฐานการศึกษาที่อยู่ในระดับต้นๆ ของอาเซียน โดยหากมองในมิติของคุณภาพการจัดการศึกษานั้นประเทศไทยย่อมมีอาจจะเทียบสิงคโปร์ได้ แต่หากมองในแง่ของความเป็นไปได้ที่นักเรียนนักศึกษาจากกลุ่มประเทศอาเซียนจะเดินทางเข้ามาศึกษาต่อในประเทศไทยกับประเทศสิงคโปร์นั้น ประเทศไทยย่อมได้เปรียบในประเด็นนี้ เพราะค่าครองชีพ ค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาของไทยต่ำกว่าสิงคโปร์มาก ประเทศไทยมีจำนวนสถานศึกษารองรับนักศึกษาต่างชาติมากกว่าประเทศสิงคโปร์อีกด้วย นอกจากนี้ ในด้านภูมิศาสตร์ไทยมีความได้เปรียบในการเดินทางระหว่างประเทศ โดยประเทศไทยสามารถเดินทางเชื่อมต่อไปยังประเทศต่างๆ ทั้งในกลุ่มประเทศอาเซียนและประเทศจีนได้ทั้งทางบกและทางอากาศอย่างง่ายดาย จากความได้เปรียบดังกล่าวทำให้ประเทศไทยจำเป็นต้องพิจารณาถึงศักยภาพในแง่ของปริมาณที่สามารถรับนักศึกษาต่างชาติเข้ามาศึกษาต่อในประเทศไทย ซึ่งถือเป็นจุดแข็งของสถานศึกษาไทยที่มีเหนือกว่าประเทศสิงคโปร์และมาเลเซีย ประกอบกับหากนโยบายด้านการให้ทุนการศึกษาเพื่อพัฒนาบุคลากรของประเทศในกลุ่มประเทศอาเซียน และการแลกเปลี่ยนนักเรียนนักศึกษาระหว่างประเทศมีความชัดเจน จะช่วยให้ประเทศไทยสามารถผลักดันนโยบายการพัฒนาประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียนควรดูตัวอย่างจากสหรัฐอเมริกา

ประเทศไทยจำเป็นต้องกำหนดนโยบายในด้านนี้ให้ชัดเจน และจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสถานศึกษาของไทยให้สามารถรองรับนักศึกษาในภูมิภาคอาเซียนและประเทศอื่นๆ อาทิ จีน และตะวันออกกลาง เพื่อให้หน่วยงานระดับปฏิบัติและสถาบันการศึกษาทุกระดับทำการปรับตัวเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ความพร้อมของสถาบันการศึกษาของไทย ในการดำเนินงานเพื่อรองรับนโยบายการพัฒนาประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน ปรากฏว่าการจัดการศึกษาให้แก่นักศึกษาต่างชาติในประเทศไทยมีจุดเริ่มต้นแล้ว โดยส่วนใหญ่แล้วเริ่มขึ้นในสถาบันการศึกษาที่อยู่ใกล้กับชายแดนที่ติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน

รูปแบบการจัดการศึกษาให้แก่นักศึกษาต่างชาติของประเทศไทยในปัจจุบัน มีรูปแบบของการจัดการเรียนการสอน 4 รูปแบบ ประกอบด้วย

1. การจัดการเรียนการสอนแบบนานาชาติด้วยหลักสูตรภาษาไทย
2. การจัดการเรียนการสอนแบบนานาชาติด้วยหลักสูตรภาษาอังกฤษหรือหลักสูตร

ภาษาต่างประเทศอื่นๆ

3. การจัดการเรียนการสอนโดยพัฒนาหลักสูตรให้มีความเป็นเอกลักษณ์ตามความต้องการของนักศึกษาจากประเทศเพื่อนบ้าน

4. การจัดการเรียนการสอนโดยเสริมกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยให้นักศึกษาต่างชาติ

จะเห็นได้ว่ารูปแบบในการจัดการศึกษาให้นักศึกษาต่างชาติมีความหลากหลาย โดยนักศึกษาส่วนหนึ่งมีความสนใจที่จะศึกษาในหลักสูตรภาษาไทย เพื่อฝึกฝนการสื่อสารภาษาไทย อันจะเป็นประโยชน์ต่อการค้าการลงทุนในอนาคต โดยเฉพาะนักศึกษาจากเวียดนามจะมีความสนใจในภาษาไทยเป็นพิเศษ เพราะหากข้าราชการเวียดนามคนใดสามารถสื่อสารภาษาไทยได้แล้วจะมีโอกาสก้าวหน้าในหน้าที่ราชการอย่างมาก

นอกจากนั้น การพัฒนาหลักสูตรของไทยมีความยืดหยุ่นกว่าประเทศอื่น คือ สามารถปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการศึกษาของประเทศเพื่อนบ้าน อาทิ หลักสูตรภูมิภาคการศึกษาอินโดจีน และประเทศไทยยังมีหลักสูตรที่เป็นจุดแข็ง สามารถส่งเสริมให้มีศักยภาพเหนือกว่าสิงคโปร์และมาเลเซียได้ เช่น หลักสูตรด้านการเกษตร ด้านภาษาและวัฒนธรรม (ยกเว้นภาษาตะวันตก) ซึ่งหากชูประเด็นดังกล่าวให้ชัดเจน ย่อมส่งผลให้การศึกษาไทยมีความโดดเด่นในเวทีอาเซียนอย่างแน่นอน

ช่องทางการเข้ามาศึกษาต่อของนักศึกษาต่างชาติในสถาบันการศึกษาของไทย มีหลายช่องทาง โดยช่องทางหลักมี 3 ช่องทาง ประกอบด้วย

1. การทำข้อตกลงความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาหรือหน่วยราชการของไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน เป็นการทำข้อตกลงเพื่อแลกเปลี่ยนอาจารย์และนักศึกษาระหว่างกัน

2. การได้รับทุนจากรัฐบาลไทย หรือ หน่วยงานอื่นๆ ในประเทศไทย

3. การเข้ามาศึกษาต่อด้วยทุนส่วนตัว

จากการศึกษาพบว่า ช่องทางที่นักศึกษาชาวต่างชาติเข้ามามากที่สุด คือ การเข้ามาศึกษาด้วยทุนส่วนตัว โดยนักศึกษาในกลุ่มนี้จะมาจากประเทศจีนมากเป็นอันดับหนึ่ง และรองลงไปคือกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านโดยจะมีประเทศในกลุ่มตะวันออกกลางและเอเชียใต้ รองลงไปตามลำดับ ในช่องทางที่นักศึกษาสามารถผ่านเข้ามาด้วยกระบวนการทำข้อตกลงทางวิชาการและทุนรัฐบาลนั้นมีน้อยมากเมื่อเทียบกับจำนวนทั้งหมด จำนวนนักศึกษาต่างชาติของไทยในกลุ่มนี้จะน้อยกว่าประเทศคู่แข่งสำคัญอย่างสิงคโปร์และมาเลเซีย

โดยส่วนใหญ่นักศึกษาต่างชาติจะเข้ามาศึกษาต่อในประเทศไทยของสถาบันการศึกษา โดยได้รับข้อมูลข่าวสาร และช่องทางประชาสัมพันธ์หลัก 5 วิธี ดังนี้

1. การประชาสัมพันธ์โดยผ่านทางสถาบันการศึกษาที่มีข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการ
2. การประชาสัมพันธ์โดยผ่านหน่วยงานราชการของประเทศเพื่อนบ้านหรือกระทรวงการต่างประเทศของไทย
3. การประชาสัมพันธ์ผ่านทางสื่อต่างๆ อาทิ เว็บไซต์ สื่อสิ่งพิมพ์ เป็นต้น
4. การออกเดินสายประชาสัมพันธ์หลักสูตร (Road Show)
5. การประชาสัมพันธ์ผ่านทางช่องทางการเยี่ยมชม แลกเปลี่ยนการศึกษาดูงานหรืออาศัยเวทีวิชาการ ในการเผยแพร่ชื่อเสียงของสถาบัน

การตัดสินใจเข้ามาศึกษาต่อในประเทศไทยของนักศึกษาต่างชาติ มีเหตุผล ดังนี้

1. ประเทศไทยมีค่าใช้จ่ายถูกกว่าประเทศอื่นๆ
2. การยอมรับในคุณภาพและมาตรฐานทางการศึกษา
3. การมีข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบัน
4. การเดินทางเข้ามาศึกษาในประเทศไทยมีความสะดวกสบาย
5. จำนวนสถาบันการศึกษาในประเทศเพื่อนบ้านมีไม่เพียงพอ
6. การแนะนำของนักศึกษาต่างชาติที่เคยเข้ามาศึกษาในประเทศไทย
7. การได้รับทุนการศึกษา
8. ความต้องการในการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อนำไปใช้ในการทำงาน
9. ความสวยงามของสภาพแวดล้อมและบรรยากาศความเป็นไทย
10. เกณฑ์มาตรฐานในการรับนักศึกษาเข้าศึกษาต่อของประเทศไทยไม่สูงมาก

สถาบันการศึกษาของไทยมีจุดแข็งและโอกาสหลายด้านที่จะพัฒนาให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางของการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน โดยเฉพาะในด้านค่าใช้จ่ายและมาตรฐานของการศึกษาที่เป็นที่ยอมรับของนักศึกษาต่างชาติ ทำให้นักศึกษาในชาติอาเซียนและนักศึกษาจากจีนส่วนใหญ่ให้ความสนใจที่จะเข้ารับการศึกษานในไทย ถึงแม้ว่ามาตรฐานการศึกษาของไทยจะไม่โดดเด่นเท่าประเทศสิงคโปร์ แต่ก็ยังมีมาตรฐานการศึกษาที่สูงกว่าหลายประเทศในอาเซียน โดยประเทศไทยต้องรักษาและยกระดับมาตรฐานทางการศึกษาให้สูงขึ้น เพื่อสร้างโอกาสในการ

ภาษาต่างประเทศอื่นๆ

3. การจัดการเรียนการสอนโดยพัฒนาหลักสูตรให้มีความเป็นเอกลักษณ์ตามความต้องการของนักศึกษาจากประเทศเพื่อนบ้าน

4. การจัดการเรียนการสอนโดยเสริมกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยให้นักศึกษาต่างชาติ

จะเห็นได้ว่ารูปแบบในการจัดการศึกษาให้นักศึกษาต่างชาติมีความหลากหลาย โดยนักศึกษาส่วนหนึ่งมีความสนใจที่จะศึกษาในหลักสูตรภาษาไทย เพื่อฝึกฝนการสื่อสารภาษาไทย อันจะเป็นประโยชน์ต่อการค้าการลงทุนในอนาคต โดยเฉพาะนักศึกษาจากเวียดนามจะมีความสนใจในภาษาไทยเป็นพิเศษ เพราะหากข้าราชการเวียดนามคนใดสามารถสื่อสารภาษาไทยได้แล้วจะมีโอกาสก้าวหน้าในหน้าที่ราชการอย่างมาก

นอกจากนั้น การพัฒนาหลักสูตรของไทยมีความยืดหยุ่นกว่าประเทศอื่น คือ สามารถปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการศึกษาของประเทศเพื่อนบ้าน อาทิ หลักสูตรภูมิภาคการศึกษาอินโดจีน และประเทศไทยยังมีหลักสูตรที่เป็นจุดแข็ง สามารถส่งเสริมให้มีศักยภาพเหนือกว่าสิงคโปร์และมาเลเซียได้ เช่น หลักสูตรด้านการเกษตร ด้านภาษาและวัฒนธรรม (ยกเว้นภาษาตะวันตก) ซึ่งหากสรุปประเด็นดังกล่าวให้ชัดเจน ย่อมส่งผลให้การศึกษาไทยมีความโดดเด่นในเวทีอาเซียนอย่างแน่นอน

ช่องทางการเข้ามาศึกษาต่อของนักศึกษาต่างชาติในสถาบันการศึกษาของไทย มีหลายช่องทาง โดยช่องทางหลักมี 3 ช่องทาง ประกอบด้วย

1. การทำข้อตกลงความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาหรือหน่วยราชการของไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน เป็นการทำข้อตกลงเพื่อแลกเปลี่ยนอาจารย์และนักศึกษาระหว่างกัน

2. การได้รับทุนจากรัฐบาลไทย หรือ หน่วยงานอื่นๆ ในประเทศไทย

3. การเข้ามาศึกษาต่อด้วยทุนส่วนตัว

จากการศึกษาพบว่า ช่องทางที่นักศึกษาชาวต่างชาติเข้ามามากที่สุด คือ การเข้ามาศึกษาด้วยทุนส่วนตัว โดยนักศึกษาในกลุ่มนี้จะมาจากประเทศจีนมากเป็นอันดับหนึ่ง และรองลงไปคือกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านโดยจะมีประเทศในกลุ่มตะวันออกกลางและเอเชียใต้ รองลงไปตามลำดับ ในช่องทางที่นักศึกษาสามารถผ่านเข้ามาด้วยกระบวนการทำข้อตกลงทางวิชาการและทุนรัฐบาลนั้นมีน้อยมากเมื่อเทียบกับจำนวนทั้งหมด จำนวนนักศึกษาต่างชาติของไทยในกลุ่มนี้จะน้อยกว่าประเทศคู่แข่งสำคัญอย่างสิงคโปร์และมาเลเซีย

โดยส่วนใหญ่ นักศึกษาต่างชาติจะเข้ามาศึกษาต่อในประเทศไทยของสถาบันการศึกษา โดยได้รับข้อมูลข่าวสาร และช่องทางประชาสัมพันธ์หลัก 5 วิธี ดังนี้

1. การประชาสัมพันธ์โดยผ่านทางสถาบันการศึกษาที่มีข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการ
2. การประชาสัมพันธ์โดยผ่านหน่วยงานราชการของประเทศเพื่อนบ้านหรือกระทรวงการต่างประเทศของไทย
3. การประชาสัมพันธ์ผ่านทางสื่อต่างๆ อาทิ เว็บไซต์ สื่อสิ่งพิมพ์ เป็นต้น
4. การออกเดินสายประชาสัมพันธ์หลักสูตร (Road Show)
5. การประชาสัมพันธ์ผ่านทางช่องทางการเยี่ยมชม แลกเปลี่ยนการศึกษาดูงานหรืออาศัยเวทีวิชาการ ในการเผยแพร่ชื่อเสียงของสถาบัน

การตัดสินใจเข้ามาศึกษาต่อในประเทศไทยของนักศึกษาต่างชาติ มีเหตุผล ดังนี้

1. ประเทศไทยมีค่าใช้จ่ายถูกกว่าประเทศอื่นๆ
2. การยอมรับในคุณภาพและมาตรฐานทางการศึกษา
3. การมีข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบัน
4. การเดินทางเข้ามาศึกษาในประเทศไทยมีความสะดวกสบาย
5. จำนวนสถาบันการศึกษาในประเทศเพื่อนบ้านมีไม่เพียงพอ
6. การแนะนำของนักศึกษาต่างชาติที่เคยเข้ามาศึกษาในประเทศไทย
7. การได้รับทุนการศึกษา
8. ความต้องการในการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อนำไปใช้ในการทำงาน
9. ความสวยงามของสภาพแวดล้อมและบรรยากาศความเป็นไทย
10. เกณฑ์มาตรฐานในการรับนักศึกษาเข้าศึกษาต่อของประเทศไทยไม่สูงมาก

สถาบันการศึกษาของไทยมีจุดแข็งและโอกาสหลายด้านที่จะพัฒนาให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางของการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน โดยเฉพาะในด้านค่าใช้จ่ายและมาตรฐานของการศึกษาที่เป็นที่ยอมรับของนักศึกษาต่างชาติ ทำให้นักศึกษาในชาติอาเซียนและนักศึกษาจากจีนส่วนใหญ่ให้ความสนใจที่จะเข้ารับการศึกษานในไทย ถึงแม้ว่ามาตรฐานการศึกษาของไทยจะไม่โดดเด่นเท่าประเทศสิงคโปร์ แต่ก็ยังมีมาตรฐานการศึกษาที่สูงกว่าหลายประเทศในอาเซียน โดยประเทศไทยต้องรักษาและยกระดับมาตรฐานทางการศึกษาให้สูงขึ้น เพื่อสร้างโอกาสในการ

แข่งขัน และจำเป็นต้องมีรูปแบบการจัดศึกษาหลายรูปแบบเพื่อรองรับกลุ่มนักศึกษาต่างชาติที่หลากหลายเชื้อชาติและความต้องการทางการศึกษา และการจัดทำข้อตกลงทางวิชาการระหว่างสถาบันการศึกษาไทยกับสถาบันการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียนและประเทศอื่น โดยเฉพาะประเทศจีน ซึ่งมีจำนวนนักศึกษาที่ต้องการมาศึกษาต่อในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก

นโยบายและยุทธศาสตร์ของสถาบันการศึกษาในการจัดการศึกษาให้นักศึกษาต่างชาติ สถาบันการศึกษาแต่ละแห่ง จำเป็นต้องมีการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ในการจัดการศึกษาให้แก่นักศึกษาต่างชาติ โดยสามารถจัดแบ่งหมวดหมู่ออกได้ 5 ประเภท คือ

1. นโยบายและยุทธศาสตร์การสร้างเสริมความเข้มแข็งในด้านภาษาต่างประเทศ
2. นโยบายและยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมการเรียนการสอนด้วยภาษาไทยให้แก่ นักศึกษาต่างชาติ
3. นโยบายและยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษาจากกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน
4. นโยบายและยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาศักยภาพของอาจารย์ผู้สอน
5. นโยบายและยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศเพื่อนบ้าน

นโยบายและยุทธศาสตร์ด้านการสร้างเสริมความเข้มแข็งในด้านภาษาต่างประเทศ สถาบันการศึกษาของไทยควรเน้นการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษา มาลายู ภาษาในกลุ่มประเทศอาเซียน ภาษาจีน เป็นต้น ส่วนมากเน้นการจัดการเรียนการสอนด้วยภาษาไทย เพื่อรองรับความต้องการเรียนภาษาไทยของนักศึกษาต่างชาติ ควรมีการส่งเสริมเรื่องการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในประเทศต้นทาง ด้วยการส่งอาจารย์ชาวไทยไปสอน ภาษาไทยให้แก่นักศึกษาในแต่ละประเทศ และจัดการทดสอบวัดระดับภาษาไทยให้แก่ นักศึกษาต่างชาติ เพื่อวัดระดับความพร้อมของนักศึกษาก่อนเข้าศึกษาในแต่ละหลักสูตร รวมทั้งการเรียน ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารเป็นการเตรียมความพร้อมก่อนเข้ารับการศึกษา

นอกจากนั้นนโยบายและยุทธศาสตร์ที่สำคัญคือการพัฒนาศักยภาพของอาจารย์ผู้สอน และตอบสนองความต้องการในการพัฒนาประเทศของนักศึกษาต่างชาติ และมียุทธศาสตร์การพัฒนา ศักยภาพองค์ความรู้ อาจารย์ผู้สอนทั้งในด้านภาษาต่างประเทศและด้านการวิจัยประเทศ เพื่อนบ้าน

นโยบายและยุทธศาสตร์เหล่านี้เป็นการดำเนินการของสถานศึกษาในระดับอุดมศึกษา

มิได้เป็นการรับนโยบายมาจากหน่วยงานส่วนกลาง แต่พัฒนาไปตามศักยภาพและความพร้อมของแต่ละสถาบันการศึกษาในการดึงนักศึกษาจากประเทศต่างๆ มาศึกษาในประเทศไทย และพัฒนาประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน

การวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานเพื่อรองรับนโยบายการพัฒนาประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน มีหลายประการ ดังนี้

1. ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนให้กับนักศึกษาต่างชาติ

1.1 ปัญหาในส่วนของนักศึกษาได้แก่

- 1.1.1 เรื่องภาษาที่ใช้สื่อสารในชั้นเรียน
- 1.1.2 การปรับตัวเข้ากับสังคมและวัฒนธรรมของไทย
- 1.1.3 เรื่องอาหารการกิน

1.2 ปัญหาในส่วนของสถาบันการศึกษา ได้แก่

- 1.2.1 เรื่องหอพัก และโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ
- 1.2.2 ความพร้อมทางด้านภาษาของอาจารย์ผู้สอน
- 1.2.3 ความพร้อมทางด้านภาษาของบุคลากร สายสนับสนุนวิชาการ
- 1.2.4 การปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ

เพื่อนบ้าน

- 1.2.5 การประสานงานระหว่างสถาบันการศึกษาของไทย กับหน่วยงานของ

ประเทศเพื่อนบ้าน

- 1.2.6 ความเข้าใจและทัศนคติของบุคลากรและนักศึกษา
- 1.2.7 ช่วงเวลาการเปิด-ปิด ภาคการศึกษาของไทย ไม่ตรงกับประเทศเพื่อน

บ้าน

2. ด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ

- 2.1 การสนับสนุนในด้านงบประมาณ
- 2.2 ในด้านความชัดเจนของนโยบายและยุทธศาสตร์
- 2.3 ในด้านการจัดสรรทุนให้แก่นักศึกษา
- 2.4 ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งและคล่องตัวในการบริหารงานให้กับสถาบัน

การศึกษา

- 2.5 เรื่องกฎระเบียบในการเข้าเมืองของนักศึกษาต่างชาติ

2.6 ในการประสานงานระหว่างสถาบันศึกษาเพื่อใช้ทรัพยากรต่างๆ ร่วมกัน

ความชัดเจนของนโยบายรัฐบาล ทั้งในส่วนของการวางทิศทางวิชาการ และการวางการต่างประเทศสำคัญมาก เพราะจะทำให้การวางแผนงานในด้านการพัฒนาบุคลากร การวางแผนงบประมาณ และแผนงานด้านต่างๆ ได้รับการสนับสนุนอย่างเต็มที่ ส่งผลให้การพัฒนาในด้านการจัดการศึกษาให้นักศึกษาต่างชาติเป็นการดำเนินนโยบายแบบมีทิศทาง และดำเนินการไปท่ามกลางความชัดเจน สถานศึกษาหลายแห่งสามารถดำเนินการได้เป็นอย่างดีแต่รัฐไม่สามารถสนับสนุนได้เท่าที่ควรเพราะเป็นสถานศึกษาเอกชน อาทิ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ มหาวิทยาลัยอัสลามยะลา เป็นต้น

จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค (SWOT Analysis) ของระบบการศึกษาไทยในการพัฒนาสู่การเป็นศูนย์กลางทางการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน

ระบบการศึกษาของไทยยังมีปัจจัยภายในในส่วนที่เป็นจุดแข็งจุดอ่อนพอๆ กัน นอกจากนั้น ยังมีปัจจัยภายนอกในส่วนที่เป็นโอกาสใกล้เคียงกับอุปสรรค ซึ่งผลการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของระบบการศึกษาไทยมีรายละเอียดดังนี้

จุดแข็ง	จุดอ่อน
1. ค่าใช้จ่ายในการศึกษาของประเทศไทยประหยัคกว่าประเทศอื่นๆ	1. นโยบายการพัฒนาประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านยังไม่มี ความชัดเจน ไม่มีการดำเนินการอย่างจริงจัง
2. สถาบันการศึกษาของไทยมีข้อตกลงทางวิชาการกับสถาบันการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียนและต่างประเทศหลายแห่ง	2. มีการจัดสรรทุนการศึกษาให้แก่ นักศึกษาต่างชาติค่อนข้างน้อย
3. ประเทศไทยมีความเข้มแข็งในแง่วิชาการ บางสาขาสูงกว่าประเทศอื่นในกลุ่มอาเซียน (การเกษตร การประมง ปศุสัตว์และ สังคมศาสตร์บางสาขาวิชา)	3. โครงสร้างพื้นฐานทางการศึกษา เช่น อาคาร เรียน ห้องสมุด หอพัก ยังไม่เพียงพอ
4. การคมนาคมระหว่างประเทศไทยกับประเทศในกลุ่มอาเซียน และจีนตอนใต้ มีความสะดวกสบาย	4. ระเบียบราชการและขั้นตอนในการติดต่อกับหน่วยงานราชการ ไม่เอื้ออำนวยสำหรับการจัดการศึกษาให้แก่ นักศึกษาต่างชาติ

จุดแข็ง	จุดอ่อน
5. ทำเลที่ตั้งของประเทศไทยมีพรมแดนติดกับประเทศเพื่อนบ้านหลายประเทศ	5. การดำเนินงานจัดการศึกษาให้แก่นักศึกษาต่างชาติของสถาบัน การศึกษาต่างๆ ยังขาดความเป็นเอกภาพ
6. อาจารย์ในแต่ละสถาบันการศึกษามีการดูแลเอาใจใส่นักศึกษาเป็นอย่างดี มีความเป็นกันเองกับลูกศิษย์ช่วยให้การเรียนเป็นไปอย่างราบรื่น	6. สถาบันการศึกษาส่วนใหญ่ยังขาดความพร้อมด้านบุคลากรทั้งในแง่ของปริมาณและคุณภาพ
7. หลักเกณฑ์ในการรับนักศึกษาต่างชาติเข้าศึกษาต่อ สามารถผ่อนปรนได้ในบางเรื่อง เช่น เรื่องความพร้อมทางด้านภาษา	7. อุปสรรคกับนักศึกษาต่างชาติในชั้นเรียน คือ ด้านการสื่อสารด้วยภาษาไทย และภาษาต่างประเทศ
8. สังคมไทยเป็นสังคมเปิดที่ยอมรับความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรม	8. ขาดมาตรฐานในการจัดการเรียนการสอนด้วยภาษาไทยให้แก่นักศึกษาต่างชาติ
9. นักศึกษาต่างชาติทั้งจีนและอินโดจีนสามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมวัฒนธรรมไทยได้โดยง่าย	9. ความไม่เข้าใจและเจตคติในแง่ลบของบุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อนักศึกษาต่างชาติและประเทศเพื่อนบ้าน

โอกาส	อุปสรรค
1. การเกิดขึ้นของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ช่วยให้การเดินทางเข้ามาศึกษาต่อและทำงานของนักศึกษาและอาจารย์ต่างชาติ	1. มีหลายประเทศที่มีความต้องการและความพร้อมในการเป็นศูนย์กลางทางการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน เช่น สิงคโปร์ มาเลเซีย อินโดนีเซีย
2. ข้อตกลงของ AEC ต่างชาติสามารถเข้ามาประกอบกิจการสถานศึกษาในไทยได้ โดยถือหุ้นได้ไม่เกินร้อยละ 49 ทำให้ไทยมีโอกาสยกระดับมาตรฐานการศึกษาได้มากขึ้น	2. ประเทศสิงคโปร์และมาเลเซียมีความชัดเจนในนโยบายและมีการจัดสรรทุนการศึกษาให้แก่นักศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียนที่สูงกว่าประเทศไทย

โอกาส	อุปสรรค
3. ปัจจุบันประเทศไทยได้รับการยอมรับในแง่ของคุณภาพทางการศึกษาจากกลุ่มประเทศอาเซียน และประเทศจีน	3. ประเทศเพื่อนบ้านส่วนใหญ่เป็นประเทศกำลังพัฒนาประชาชนส่วนใหญ่ไม่มีทุนทรัพย์ในการศึกษาต่อในต่างประเทศ
4. มีความต้องการในการเรียนภาษาไทยจากกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านมีจำนวนมาก	4. นักศึกษาจากกลุ่มประเทศอินโดจีน และประเทศจีนส่วนใหญ่ยังขาดความพร้อมในการสื่อสารด้วยภาษาไทย และภาษาอังกฤษ
5. สถาบันการศึกษาในประเทศเพื่อนบ้าน และประเทศจีนไม่เพียงพอรองรับความต้องการในการศึกษาต่อของนักศึกษาในแต่ละประเทศ	5. หน่วยงานทางด้านการศึกษาของประเทศเพื่อนบ้านบางประเทศปฏิบัติงานล่าช้า

เมื่อทำการวิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค ของระบบการศึกษาไทยในการรองรับการจัดการศึกษาให้แก่นักศึกษาต่างชาติ พบว่า เกือบทั้งหมดของจุดอ่อนเป็นผลมาจากความล่าช้าของนโยบายรัฐบาล ซึ่งหากรัฐมีการวางนโยบายและยุทธศาสตร์ที่ชัดเจน มอบหมายหน้าที่แก่หน่วยงาน และจัดสรรงบประมาณอย่างเพียงพอ นโยบายนี้ถือเป็นสิ่งที่ไม่เกินความเป็นไปได้ ในด้านจุดแข็งของประเทศไทยคือระบบวัฒนธรรมที่มีความโดดเด่น และความได้เปรียบในแง่ภูมิศาสตร์การเดินทางคมนาคม

ในส่วนปัจจัยภายนอกนั้น เห็นว่า โอกาสในการเป็นศูนย์กลางทางการศึกษาของไทยเป็นผลมาจากการเกิดขึ้นของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และการขยายตัวของเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชีย ซึ่งการที่ไทยจะเป็นศูนย์กลางทางการศึกษานั้นจำเป็นต้องทุ่มทรัพยากรทางการบริหาร เพื่อแข่งขันกับประเทศอื่นๆ ในกลุ่มประเทศอาเซียน ที่มีความพร้อมไม่น้อยไปกว่าประเทศไทย

สรุป

นโยบายการเป็นศูนย์กลางทางการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียนนั้น สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 มิติ กล่าวคือ

มิติที่ 1 การจัดการศึกษาในแง่มุมของการขายสินค้าและบริการ การจัดการศึกษาในลักษณะนี้มีส่วนช่วยในด้านเศรษฐกิจในชุมชน และการท่องเที่ยว ของไทยให้เกิดการขยายตัวได้

มิติที่ 2 ด้านต่างประเทศ โดยการใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือทางการทูตในการเจริญสัมพันธไมตรีและความเข้าใจอันดีแก่ประเทศในกลุ่มอาเซียน และเป็นเครื่องมือในการช่วยสร้างความเจริญและลดช่องว่างระหว่างประเทศในกลุ่มอาเซียนด้วยกันอีกด้วย ที่เหนืออื่นใด เป็นการแสดงบทบาทผู้นำของไทยในเวทีการต่างประเทศในกลุ่มประเทศอาเซียน

ไทยมีความจำเป็นในการดำเนินนโยบายด้านศูนย์กลางทางการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน แม้ว่าจะมีประเทศที่มีมาตรฐานทางการศึกษาสูงอย่างสิงคโปร์ มาเลเซีย และอินโดนีเซีย อยู่แล้วก็ตาม แต่หากประเทศไทยละเลยนโยบายดังกล่าวก็จะเป็นการเสียโอกาสทางเศรษฐกิจโอกาสในการยกระดับมาตรฐานการศึกษาของไทย และเสียโอกาสในการแสดงบทบาทการเป็นผู้นำอาเซียน ยิ่งกว่านั้นเป็นการเสียโอกาสในการสร้างความสัมพันธ์กับเยาวชนชั้นนำผู้มีโอกาสในการเป็นผู้นำหรือผู้มีบทบาทในการบริหารของแต่ละประเทศอีกด้วย

ปรับเปลี่ยนการเปิด - ปิดภาคเรียนเพื่ออาเซียน

ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community : AEC) เริ่มต้นอย่างสมบูรณ์ในปี พ.ศ. 2558 การศึกษาเป็นอย่างหนึ่งที่ได้รับผลกระทบ เพราะการเปิดเสรี การศึกษาย่อมมีการแลกเปลี่ยนนักศึกษา มีการเทียบโอนหน่วยกิต การศึกษาระดับที่สูงขึ้นในประเทศสมาชิกอาเซียน เวลาการเปิด-ปิดเรียนสอดคล้องรองรับกันเมื่อเปิดเสรีทางการศึกษา เพื่อสนับสนุนการมุ่งให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาของอาเซียน

กระทรวงศึกษาธิการได้ออกประกาศเรื่องขอความร่วมมือปรับปฏิทินการเปิดภาคการศึกษาในทุกหลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษา ประกาศ ณ วันที่ 14 กันยายน พ.ศ. 2555 โดยขอความร่วมมือให้สถาบันอุดมศึกษาในสังกัดและกำกับทุกแห่ง (หมายถึงทั้งสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน) ปรับปฏิทินการเปิดภาคเรียนในทุกหลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษาเป็นช่วงเดือนสิงหาคม ถึง กันยายน ตั้งแต่ปีการศึกษา 2557 เป็นต้นไป เพื่อเป็นเวลาที่อยู่ในระยะเดียวกันในกลุ่มประชาคมอาเซียน

วิทยาลัยชุมชน¹

17 เมษายน พ.ศ. 2545 สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) กระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.) ได้ประกาศจัดตั้งวิทยาลัยชุมชนขึ้น ขณะนี้ (พ.ศ. 2555) มี 20 แห่ง ทั่วประเทศ โดยมีพันธกิจและอุดมการณ์ที่มุ่งมั่นพัฒนาการศึกษาให้กับประชาชนคนไทยที่ขาดโอกาสทางการศึกษาได้รับการศึกษาในระดับอนุปริญญา

ในการจัดการศึกษาให้กับคนในชุมชน คณะกรรมการวิทยาลัยชุมชน ได้จัดประชุม “การจัดทำกรอบทิศทางการพัฒนาวิทยาลัยชุมชนในอนาคต” ดร.สุเมธ แย้มมนูม กล่าวว่า อเมริกาไม่มีอาชีวะ จึงสร้าง วชช. ทำหน้าที่เหมือนอาชีวะคือ train คนเข้าสู่ตลาดแรงงาน แต่เมื่อนำแนวคิด วชช. ของอเมริกามาปรับใช้ในเมืองไทยพบว่าไม่มี slot (ช่องหรือตำแหน่ง) ให้อยู่ ซึ่งสะท้อนภาพของ วชช. ว่า ต้องทบทวนปรัชญา หลักการ รวมทั้งพันธกิจของ วชช. เสียใหม่

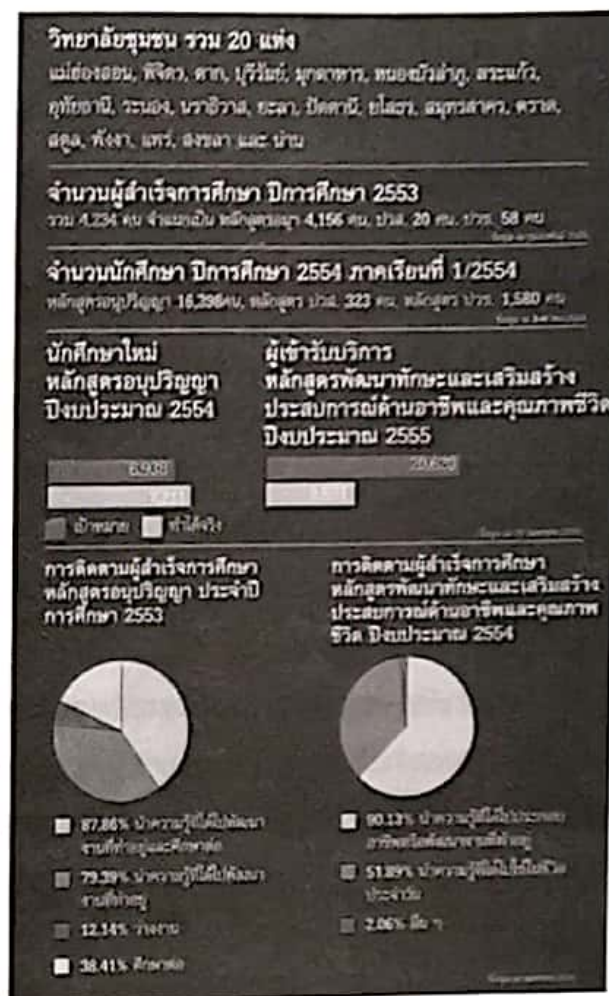
ดร.ณอม อินทรกำเนิด กล่าวถึง ความสำเร็จของวิทยาลัยชุมชนในประเทศแคนาดา เพราะได้ลอกเลียนแบบอย่างมาจากอเมริกา โดยยึดปรัชญาว่า “การสร้างอนาคตที่เข้มแข็ง อยู่ ที่การสร้างความสำเร็จของชุมชน” ส่วนวิทยาลัยชุมชนของไทยมีหลักการว่า “จัดการศึกษาในหลักสูตรที่เป็นไปเพื่อสนับสนุนการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจของจังหวัด สามารถเปิดเร็ว ปิดเร็ว ได้ตามความต้องการที่จำเป็นของหลักสูตรนั้นๆ เป็นการจัดการศึกษาที่อยู่ใกล้ผู้เรียน ใกล้บ้านผู้เรียน โดยค่าใช้จ่ายในการเล่าเรียนไม่สูงมากนัก เพื่อให้ผู้เรียนเข้าถึงการศึกษากันได้อย่างทั่วถึง

ภายในปี พ.ศ. 2568 นี้ กระแสสิทธิชุมชนจะแรงขึ้น วิทยาลัยชุมชนจะมีอิสระในการทำงานตามหลักปรัชญาได้มากขึ้น และจะโดดเด่นขึ้น จะเกิดการร่วมมือกับต่างประเทศ เช่น จีน ลาว กัมพูชา ประเทศเพื่อนบ้าน สร้างหลักสูตรและเพิ่มโครงการพัฒนาด้านต่างๆ มากขึ้นไม่ว่าจะเป็นหลักสูตรระยะสั้นหรือระยะยาว

ประธานกรรมการวิทยาลัยชุมชนได้ไปศึกษาดูงานวิทยาลัยชุมชนเวียดนาม มี 20 แห่ง โครงสร้างการบริหารอยู่ภายใต้การกำกับดูแลโดยกรรมการประชาชนของจังหวัด รวมทั้งเรื่องของงบประมาณต่างๆ ต้องผ่านจากกรรมการประชาชนของจังหวัดก่อน จึงจะลงไปที่วิทยาลัยชุมชน ส่วนด้านวิชาการ กำกับดูแลโดยกระทรวงศึกษาและการฝึกอบรมของเวียดนาม โดยมี 2 กรมที่

¹ศุภันtha แสงทอง ผู้อำนวยการสำนักบริหารงานวิทยาลัยชุมชน บก.(2555). “วิทยาลัยชุมชนพร้อมแล้วที่จะก้าวสู่อาเซียน” จุลสารวิทยาลัยชุมชน.2(9) : 1-3

รับผิดชอบการบริหารและควบคุมในเรื่องมาตรฐานครู หลักสูตร และการให้อนุปริญญา ซึ่งการดูแลค่อนข้างมีความซับซ้อน ต่างจากประเทศไทยที่วิทยาลัยชุมชนอยู่ใต้การดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) วิทยาลัยชุมชนเวียดนามที่เมืองฮานอย และฮาเต มีการจัดการศึกษาแตกต่างจากวิทยาลัยชุมชนของไทย โดยจะจัดทำหลักสูตรระยะสั้นเพียงส่วนหนึ่งที่เหลือจะมุ่งเน้นไปที่หลักสูตรอนุปริญญาเป็นส่วนใหญ่เนื่องจากกลุ่มคนที่เข้าเรียนอยู่ในวัยเรียน และต้องมุ่งศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี ต่างจากวิทยาลัยชุมชนของไทยที่กลุ่มคนเรียนจะอยู่ในวัยทำงาน และหลักสูตรการเรียนการสอนจะจบในตัวเอง สามารถนำไปประกอบอาชีพได้ และจัดหลักสูตรเฉพาะตามความต้องการของแต่ละพื้นที่ เช่น หลักสูตรสุขภาพชุมชนชายแดน หลักสูตรทุนทางสังคม ทุนทางวัฒนธรรม ซึ่งเวียดนามไม่มีหลักสูตรประเภทนี้เลย

ผู้เขียนชื่นชมผู้นำระบบ "วิทยาลัยชุมชน" มาริเริ่มสร้างสรรค์ในเมืองไทย ท่าน "คิดดี" และผู้ปฏิบัติก็ทำดี ผู้บริหารจะต้องทำอย่างต่อเนื่องเพื่อสานความคิดในจุดมุ่งหมายเดิมให้บรรลุเป้าประสงค์ ยอดปรารถนาของวิทยาลัยชุมชนของไทยคล้ายต้นแบบจากอเมริกา มุ่งเน้นการสร้างเสริมความรู้ ความคิด ภูมิปัญญาบุคคลในชุมชน ช่วยพัฒนาอาชีพให้มีคุณภาพดียิ่งๆ ขึ้น เพิ่มมูลค่าและศักยภาพ และได้านิสงค์ในการเพิ่มวุฒิอีกด้วย เป็นการช่วยเก็บตกผู้ด้อยโอกาส แต่เสียตรงที่ผู้บริหารระดับสูงคือรัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการเปลี่ยนบ่อย ไม่ใช่ลูกหม้อพันธุ์แท้ทางการศึกษา ขาดประสบการณ์และทักษะ ไม่ใช่ นักการศึกษา มาเร็ว ไปเร็ว ผู้รับหน้าที่สืบทอดเจตนารมณ์บางท่านมีวาระซ่อนเร้นประเด็นการเมือง ประชานิยมเพื่อคะแนนเสียงเปลี่ยนแปลงเพื่อความถูกต้อง ชำระราชการประจำจำเป็นต้องเป็นขุนพลอัยยัก

วิทยาลัยชุมชนกับประชาคมอาเซียน¹

จากกรอบและแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง ยุทธศาสตร์อุดมศึกษาไทยในการเตรียมความพร้อมสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 และได้เผยแพร่ให้สถาบันอุดมศึกษาในสังกัดนำไปใช้ในการดำเนินการเพื่อรองรับการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนและการเปิดเสรีการค้า รวมทั้งบริการด้านการศึกษา ประกอบกับนโยบายของสำนักบริหารงานวิทยาลัยชุมชนที่มีบทบาทเป้าหมายเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษา และการจัดการเรียนการสอนของวิทยาลัยชุมชน เพื่อพัฒนาบุคลากรของประเทศรองรับการเตรียมการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายประชาคมอาเซียน

วิทยาลัยชุมชนทั้ง 20 แห่ง เป็นสถาบันการศึกษาที่มีการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ต่ำกว่าปริญญา และมีการจัดฝึกอบรมทางวิชาการ ตามกฎกระทรวง ว่าด้วยการจัดการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญา รูปแบบวิทยาลัยชุมชน พ.ศ. 2546 วิทยาลัยชุมชนแต่ละแห่งจึงมีบทบาทและพันธกิจที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาในเรื่องของการจัดการศึกษาให้ทั่วถึง และยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้น เพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิต และเสริมสร้างความมั่นคงของชาติ

¹ สุนันทา แสงทอง .(2555) "วิทยาลัยชุมชนกับประชาคมอาเซียน" จุลสารวิทยาลัยชุมชน 2(9) : 4

ภายใต้ความหลากหลายทางวัฒนธรรม รวมถึงการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของทุกภาคส่วน และจัดกลไกการบริหารจัดการด้านการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ การจัดการศึกษาเพื่อสร้างอาชีพและการมีงานทำ ดังนั้น วิทยาลัยชุมชนแต่ละแห่งต้องมีการเสริมสร้างความตระหนักและเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนแก่ชุมชนให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของตลาดในพื้นที่และตลาดนอกพื้นที่ และส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อยกระดับทักษะฝีมือแรงงานพัฒนาศักยภาพของประชาชนในวัยทำงานให้มีขีดความสามารถที่เป็นมาตรฐาน เพื่อรองรับการขยายตัวของตลาดแรงงานทั้งในประเทศและประเทศเพื่อนบ้านได้

ปี พ.ศ. 2558 เป็นปีแห่งการหลอมรวม 10 ประเทศเข้าสู่ความเป็นหนึ่งเดียว การศึกษาจะเป็นฐานในการสร้างความรู้ความเข้าใจเพื่อให้เกิดการหลอมรวม ทั้งการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม เราหวังให้เกิดความสำเร็จในการเป็นศูนย์กลางการศึกษาอาเซียน หน่วยงานทางการศึกษาต่างก็รับการเป็นประชาคมอาเซียน ไม่ว่าจะเป็นด้านการใช้ภาษาอังกฤษ การแสวงหาความรู้ ความเข้าใจ และเจตคติต่อสภาพสังคม วัฒนธรรม ตลอดจนสภาพการเมืองการปกครองและบริบทของประเทศสมาชิกอาเซียนทั้ง 10 ประเทศ นับแต่ปีไปอีกเพียง 2 ปีเท่านั้น หน่วยงานทางการศึกษาทุกระดับ ทุกสังกัดต่างตระหนักและรองรับประชาคมอาเซียนด้วยความรับผิดชอบ

การศึกษาเป็นกระบวนการหนึ่งในการสร้างคน เป้าหมายของอาเซียนคือการผนึกกำลังเพื่อสร้างความร่วมมือและความช่วยเหลือกัน รวมทั้งสร้างความแข็งแกร่งระหว่างประเทศสมาชิก การศึกษาเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความพร้อม สามารถร่วมมือกันทั้งในระดับชาติและระดับนานาชาติ

กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายและยุทธศาสตร์เพื่อการปรับตัวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนและประชาคมโลกรับผิดชอบด้านการผลิตและพัฒนากำลังคน เพื่อรองรับอย่างผู้มีความพร้อมก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน และกรอบประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน พร้อมทั้งกำหนดมาตรการสำคัญรองรับประเด็นยุทธศาสตร์ดังกล่าว เช่น ส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่ 2 และเรียนรู้ภาษาเพื่อนบ้านเป็นภาษาที่ 3 เร่งรัดพัฒนาการศึกษาให้ได้มาตรฐานและมีฝีมือเป็นที่ยอมรับ ส่งเสริมให้สถาบันจัดหลักสูตรนานาชาติ หลักสูตรสมทบร่วมกับสถาบันต่างประเทศ โดยมีไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาภูมิภาค (Regional Education Hub) รวมทั้งวิจัยและฝึกอบรม มีความร่วมมือด้านการศึกษากับนานาชาติ สนับสนุนสถาบันการศึกษาเป็นเครือข่ายการศึกษาระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาการศึกษา แลกเปลี่ยน

ผู้เรียนและบุคลากรกันและกัน เผยแพร่เชื่อมโยงภูมิปัญญาไทยและสากล ส่งเสริมสนับสนุน บุคลากรให้มีความรู้ ทักษะ และบทบาทการศึกษาในองค์กรระหว่างประเทศ กำหนดมาตรการ เชิงรับ/รุก รองรับการพัฒนาเสรีการค้าและบริการการศึกษาทั้งระดับทวิและพหุภาคี ทั้งนี้ให้เตรียม พร้อมคน เงิน เทคโนโลยี ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ เพื่อให้สามารถเข้าสู่สังคมเศรษฐกิจในฐานะมี ความรู้ที่เท่าทันกระแสความเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์โลก

วิทยาลัยชุมชนเกี่ยวข้องกับประชาคมอาเซียน

วิทยาลัยชุมชนรับแนวนโยบายจากสำนักงานบริหารงานวิทยาลัยชุมชน ตามมาตรการ ของกระทรวงศึกษาธิการ จึงเตรียมความพร้อมของคนและชุมชนเพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน วิทยาลัยชุมชนทั้ง 20 แห่ง มีการพัฒนาเพื่อปรับตัวให้มีความพร้อมเข้าสู่เวทีอาเซียน โดยเฉพาะ ในเขตพื้นที่ที่ติดขอบชายแดน ซึ่งในบางแห่งก็สามารถเห็นเป็นรูปธรรมได้ชัดเจนในประเด็นต่างๆ ดังนี้

1. เสริมเนื้อหาบริบทของอาเซียนลงในหลักสูตรเดิม บางรายวิชาในหลักสูตรต่างๆ มีการเสริมความรู้เรื่องประเทศกลุ่มสมาชิกอาเซียนเข้าไป เพื่อเรียนรู้เศรษฐกิจ สังคม การปกครอง วัฒนธรรมและความเป็นอยู่ของแต่ละประเทศให้เกิดความเข้าใจมากขึ้น
2. เพิ่มเติมหลักสูตรการเรียนภาษาอังกฤษและภาษาเพื่อนบ้าน เนื่องจากภาษาอังกฤษ ยังคงเป็นภาษาสากลที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารเป็นหลัก จึงมีการอบรมเสริมความรู้ด้านภาษาให้ กับบุคลากรเอง รวมทั้งในระดับท้องถิ่นก็ยั้งการใช้ภาษาประจำท้องถิ่นที่แตกต่างกัน ทำให้ต้องมีการเสริมภาษาถิ่นของแต่ละพื้นที่และภาษาของประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียนเป็นภาษาที่ 3
3. เสริมสร้างและพัฒนาฝีมือเพื่อยกระดับของสินค้าให้ได้คุณภาพและมาตรฐาน โดย พัฒนาหลักสูตรให้สามารถสร้างรายได้ให้กับท้องถิ่น ส่งเสริมเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของไทย ให้โดดเด่นเป็นที่ยอมรับ พร้อมแข่งขันการค้าชายแดนระหว่างประเทศ
4. มีการทำสัญญายอมรับและแลกเปลี่ยนครู อาจารย์ บุคลากร และนักศึกษากันกับ วิทยาลัยชุมชนของประเทศเพื่อนบ้าน
5. การใช้ IT หรือเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อเชื่อมโยงแหล่งข้อมูลความรู้ต่างๆ ระหว่าง ประเทศสมาชิกให้เข้าถึงง่ายขึ้น มีการเชื่อมโยง (link) web-site ที่เกี่ยวข้องกับ ASEAN รวมถึง วิทยาลัยชุมชนประเทศเพื่อนบ้านที่เป็นเครือข่าย
6. การจัดกิจกรรมให้ความรู้เรื่องอาเซียน เพื่อเข้าใจในเรื่องชีวิตความเป็นอยู่ สังคม

และวัฒนธรรม ของแต่ละประเทศ วิทยาลัยชุมชนแต่ละแห่งได้มีการจัดกิจกรรม เช่น การเข้าค่าย ภาษาที่เสริมความรู้อาเซียน หรือจัดอบรมเพื่อความพร้อมสู่อาเซียนของผู้ประกอบการและชุมชน เป็นต้น

7. การจัดตั้งศูนย์ภาษาและวัฒนธรรมอาเซียน หรือมุมอาเซียนในวิทยาลัยชุมชน เพื่อเป็นการเสริมความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียนจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อเรียนรู้สังคมและวัฒนธรรม พื้นฐาน พฤติกรรมความเป็นอยู่ และวิถีชีวิตของประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อสามารถสร้างความเข้าใจ และอยู่ร่วมกันได้อย่างยั่งยืน

จากการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรมดังกล่าว ได้แสดงให้เห็นว่าวิทยาลัยชุมชนทุกแห่ง พร้อมแล้วที่จะสร้างกำลังคนเพื่อขับเคลื่อนไปสู่ประชาคมอาเซียน¹

แนวคิดที่จะดำเนินรอยตามประชาคมยุโรปนั้นไม่ใช่เรื่องง่าย เพราะประเทศในยุโรปถือว่ามีมาตรฐานหลายๆ อย่างใกล้เคียงกัน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องระดับการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ หรือ เรื่องทางด้านสังคมและวัฒนธรรม ขณะที่ประเทศกลุ่มอาเซียนยังมีความแตกต่างในหลายๆ ด้าน อยู่ค่อนข้างมาก

แต่เสาหลักทางด้านสังคมและวัฒนธรรม จะเป็นตัวช่วยให้อาเซียนสามารถที่จะเข้าใจ กันมากขึ้น ซึ่งจะเป็นการเปิดพรมแดนสู่ความเป็นอาเซียนด้วยเหมือนเป็นการก้าวไปสู่ประชาคม อาเซียนอย่างเข้าใจกันและกัน ดังนั้นแนวคิดในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อก้าวเข้าสู่การเป็น ประชาคมอาเซียนจึงเป็นสิ่งสำคัญ การศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญมากในส่วนของ การขับเคลื่อน ประชาคมอาเซียนให้บรรลุเป้าประสงค์ ดังนั้นกลไกความร่วมมือทางด้านการศึกษาก็เป็นปัจจัย พื้นฐานในการนำอาเซียนให้เดินไปได้อย่างราบรื่น และประสบความสำเร็จ ดังจะเห็นได้จากการ ขับเคลื่อนมาอย่างต่อเนื่อง มีการประชุมรัฐมนตรีศึกษาอาเซียนมาตั้งแต่ พ.ศ. 2549 ที่ประเทศ สิงคโปร์ และได้ประชุมมาไม่ต่ำกว่า 6 ครั้ง ทำให้เห็นทิศทางของความร่วมมือที่แต่ละประเทศ ต้องการจะทำให้เห็นทางของความร่วมมือที่แต่ละประเทศต้องการจะทำให้เกิดความสอดคล้อง ในการพัฒนาการศึกษาให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

ในการประชุมสมัชชาของประชาคมอาเซียน เมื่อวันที่ 24 ตุลาคม พ.ศ. 2552 ผู้นำ ทางการศึกษาได้ให้การรับรองปฏิญญาชะอำ-หัวหิน ว่าด้วยกรอบนโยบายให้เกิดการเสริมสร้าง

¹ด. หน้า 8

ความร่วมมือทางการศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยมีสาระหลักทั้งในเรื่อง การขยายโอกาสทางการศึกษา การยกระดับคุณภาพทางการศึกษา ตลอดจนการนำเทคโนโลยี มาใช้พัฒนาการศึกษา ที่สำคัญคือประเทศไทยได้รับการยอมรับระบบการฝึกและความพร้อม ซึ่งเป็นต้นทุนที่จะผลักดันตนเองให้เป็นศูนย์กลางการศึกษาในอาเซียนได้

การตกลงร่วมระหว่างวิทยาลัยชุมชนของไทยกับประเทศสมาชิกอาเซียน

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) โดยสำนักบริหารงานวิทยาลัยชุมชน ของประเทศไทย ได้ประชุมหารือเพื่อตกลงความร่วมมือกับวิทยาลัยชุมชนของประเทศมาเลเซีย เวียดนาม อินโดนีเซีย และลาว ซึ่งเป็นประเทศสมาชิกของประชาคมอาเซียน ดังสาระสำคัญที่ สรุปไว้ในแต่ละประเทศในเรื่อง "ภูมิหลังของประเทศประชาคมอาเซียน"

คนไทยอ่านหนังสือวันละ 35 นาที¹

สำนักงานสถิติแห่งชาติสำรวจผลการอ่านหนังสือนอกเวลาเรียนหรือเวลาทำงานของ ประชาชนไทยอายุ 6 ปีขึ้นไป ในปี พ.ศ. 2554 พบว่ามีคนที่อ่านหนังสือร้อยละ 68 อัตราการอ่าน หนังสือโดยรวมสูงขึ้นกว่าปี พ.ศ. 2551 ซึ่งมีคนอ่านหนังสือเพียงร้อยละ 66 เมื่อแยกตามถิ่นที่อยู่ พบว่า คนในเขตเทศบาลมีอัตราการอ่านหนังสือร้อยละ 77 นอกเขตเทศบาล (ชนบท) มีคนอ่าน เพียงร้อยละ 64 คนกรุงเทพฯ อ่านหนังสือในสัดส่วนมากที่สุด ร้อยละ 84 ในขณะที่คนภาคอีสาน อ่านหนังสือเพียงร้อยละ 63 เท่านั้น

¹อัมพร แก้วหนู บร. (2555, กันยายน-ธันวาคม) "คนไทยอ่านหนังสือวันละ 35 นาที" ข่าวชุมชน.138:5

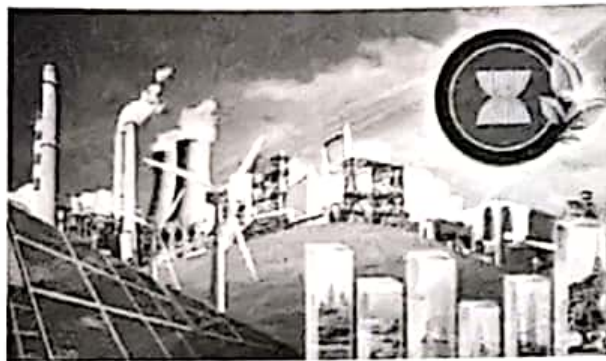
เมื่อจำแนกตามประเภทหนังสือที่อ่าน พบว่า ร้อยละ 63 อ่านหนังสือพิมพ์ ร้อยละ 36 อ่านหนังสือให้ความรู้ ร้อยละ 35 อ่านนวนิยาย/หนังสืออ่านเล่น ร้อยละ 35 อ่านนิตยสาร ร้อยละ 29 อ่านวารสารที่ออกประจำ ร้อยละ 27 อ่านหนังสือศาสนา สัดส่วนของคนที่อ่านหนังสือศาสนา สูงขึ้นตามวัยคือ เด็ก (0 - 14 ปี) อ่านหนังสือศาสนา ร้อยละ 13 เยาวชน (15-24 ปี) อ่านหนังสือศาสนา ร้อยละ 15 วัยทำงาน (25-39 ปี) ร้อยละ 29 อ่านหนังสือประเภทนี้และคนสูงอายุอ่านหนังสือศาสนา ถึงร้อยละ 72

ผลการสำรวจครั้งนี้พบว่า ประชาชนใช้เวลาอ่านหนังสือเฉลี่ยวันละ 35 นาที ลดลงจากปี พ.ศ. 2551 ประมาณร้อยละ 10 ซึ่งมีการอ่านหนังสือเฉลี่ยวันละ 39 นาที

เมื่อถามว่าทำอย่างไรจึงจะส่งเสริมให้คนอ่านหนังสือมากขึ้น ร้อยละ 31 บอกว่า ต้องลดราคาหนังสือให้ถูกลง ตัวอย่างเช่น ราคาหนังสือที่ออกเกิดบู๊คปัจจุบันนั้นเกือบเท่าแรงขั้นต่ำหนึ่งวันทำงาน ทำให้หลายคนไม่ยอมลงทุนซื้อหนังสือมาอ่านกัน

แนวทางการจัดการศึกษาด้านพลังงานของประเทศไทย พร้อมก้าวสู่อาเซียน¹

ประเทศไทยยังคงเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในปี พ.ศ. 2558 ประเทศไทยต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ เพราะก้าวไปสู่การเป็นประชาคมอาเซียน พร้อมกับ 9 ประเทศในภูมิภาคเอเชีย ความเปลี่ยนแปลงครั้งนี้ ประเทศไทยจำเป็นต้องมีความพร้อมทั้งคนและระบบต่างๆ เพื่อให้พร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

¹รศ.ดร.ธงชัย พองสมุทร, (2555) "แนวทางการจัดการศึกษาด้านพลังงานของประเทศไทยพร้อมก้าวสู่อาเซียน" Energy Plus หน้า 16-18

"พลังงาน" ถือเป็นเรื่องสำคัญ เพราะทุกประเทศรวมถึงประเทศไทยต้องใช้พลังงานในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจและการดำรงชีวิตประจำวัน ซึ่งในอนาคตพลังงานจะมีบทบาทสำคัญต่อการดำรงชีวิตของคนเรามากขึ้นเรื่อยๆ การจัดการศึกษาเรื่องพลังงานให้แก่เยาวชนจึงเป็นสิ่งจำเป็นเพราะในอนาคต ความต้องการใช้พลังงานเพิ่มขึ้นตลอดเวลา แต่พลังงานกลับมีจำกัดควรจัดหลักสูตรการศึกษาด้านพลังงานเพื่อให้นักเรียนได้รับข้อมูลที่ถูกต้อง

สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงพลังงาน จึงได้ดำเนินโครงการส่งเสริมการเรียนการสอนวิชาพลังงานตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการสอนวิชาพลังงานของประเทศไทยในสถาบันการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งในด้านเนื้อหาวิชาสื่อการสอน กิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอน และกระบวนการสอนที่มีประสิทธิภาพ โดยมี รศ.ดร.ธงชัย ฟ่องสมุทร เป็นผู้จัดการโครงการซึ่งได้ดำเนินงานต่อเนื่องมาตั้งแต่ พ.ศ. 2553 ในช่วงเวลาที่ผ่านมามีการดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่องทั้งการพัฒนาหลักสูตรวิชาวิทยาศาสตร์พลังงานในระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย รวมทั้งการกำหนดแนวทางการจัดทำแผนกลยุทธ์ในการขับเคลื่อนให้หลักสูตรดังกล่าวเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ได้ดำเนินการศึกษา รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอน กิจกรรมเสริมหลักสูตรการเรียนการสอนด้านวิทยาศาสตร์พลังงานในระดับประถมศึกษาของโรงเรียนรัฐบาล โรงเรียนเอกชนในประเทศไทย และการศึกษาในระดับประถมศึกษาของโรงเรียนตัวอย่างในภูมิภาคเอเชีย อเมริกา และยุโรป วิเคราะห์และพิจารณาในกลุ่มสาระวิทยาศาสตร์และมาตรฐานการเรียนรู้ด้านพลังงาน พิจารณาในส่วนของเนื้อหาวิชา รวมถึงคุณภาพของผู้เรียนว่า นักเรียนที่จบในระดับประถมศึกษาจะมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพลังงานในด้านใดบ้าง รวมถึงการวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน การใช้สื่อในการเรียนการสอนระหว่างโรงเรียนในประเทศไทยและโรงเรียนในต่างประเทศ ในต่างประเทศได้มีการจัดตั้งศูนย์ที่ดำเนินการในเรื่องการจัดการเรียนการสอน การส่งเสริมและ

สนับสนุนผู้สอน รวมถึงการจัดทำกิจกรรมต่างๆ ด้านพลังงาน เช่น

ประเทศสหรัฐอเมริกา มีการจัดตั้งศูนย์ที่ชื่อว่า NEED (National Energy Education Development) มีหน้าที่ในการส่งเสริมให้ผู้สอนมีความตระหนักในเรื่องของพลังงาน และการให้ความรู้แก่สังคม โดยพยายามสร้างความเชื่อมโยงของนักเรียน ผู้สอน ธุรกิจ รัฐบาล และผู้นำชุมชนเข้าด้วยกัน โดยการออกแบบโปรแกรมที่มีการเรียนรู้ทางด้านพลังงานหลายๆ ด้าน

ประเทศญี่ปุ่น มีการจัดตั้งศูนย์กลางเพื่อการจัดการเรียนการสอนทางด้านพลังงานและสิ่งแวดล้อมที่ชื่อ ศูนย์บริการวิชาการพลังงานและสิ่งแวดล้อมเพื่อการศึกษา (Center for Energy and Environment Education) เพื่อส่งเสริมการศึกษาด้านพลังงานและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน และการศึกษาสำหรับสังคม โดยมีการจัดหาเอกสารที่หลากหลาย สำหรับการเรียนการสอนต่างๆ โดยมีกลุ่มเป้าหมายคือคนรุ่นใหม่และบุคคลที่ทำงานเกี่ยวข้องกับพลังงาน

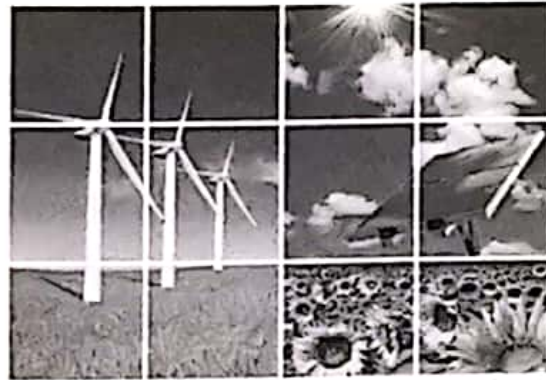
สำหรับประเทศในแถบยุโรปนั้นได้มีการจัดตั้งศูนย์ที่มีชื่อว่า "Manag Energy" จากการริเริ่มของคณะกรรมการด้านพลังงานในกลุ่มประเทศยุโรป มีการส่งเสริมการเรียนการสอนด้านพลังงานสำหรับนักเรียน ครู อาจารย์ ในระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนด้านพลังงานของเด็กตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาจนถึงมัธยมศึกษา และให้เด็กสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ โดยได้มีการจัดทำเว็บไซต์วิดีโอการ์ตูนแอนิเมชัน กรณีศึกษาและแผนพับประชาสัมพันธ์โครงการด้านพลังงาน รวมถึงการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อการเรียนรู้และส่งเสริมให้มีการพัฒนาด้านพลังงานอย่างยั่งยืนต่อไป

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้วิเคราะห์หลักสูตรและกิจกรรมด้านพลังงานขององค์กรดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น เห็นว่าหลักสูตรและสื่อการสอนด้านพลังงานของ NEED มีการจัดเนื้อหาหลักสูตรและกิจกรรมด้านพลังงานได้เหมาะสมในแต่ละช่วงชั้นการศึกษา และหลักสูตรดังกล่าวมีความเหมาะสม สอดคล้องตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศไทย

จากหลักสูตรด้านพลังงานของ NEED นำมาสู่หลักสูตรด้านพลังงานของประเทศไทย ซึ่งมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ได้มีการปรับเนื้อหาหลักสูตรให้มีความเหมาะสมสำหรับการเรียนการสอน รวมถึงสถานการณ์พลังงานในประเทศ เพื่อเป็นการเตรียมความรู้และความพร้อมให้แก่นักเรียนในการเรียนรู้เรื่องพลังงานในอนาคตต่อไป

ทั้งนี้มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ได้กำหนดเนื้อหาหลักสูตรทางด้านพลังงานที่จะใช้ในการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์พลังงาน คือ

1. สถานการณ์พลังงาน
2. ทฤษฎีพลังงาน
3. พลังงานทดแทน
4. พลังงานไฟฟ้า
5. เชื้อเพลิงเพื่อการคมนาคม
6. การอนุรักษ์พลังงาน

รวมถึงได้กำหนดตัวชี้วัดและมาตรฐานการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ตรงตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ของสื่อต้นแบบอย่างมีประสิทธิภาพ ได้ออกแบบสื่อการเรียนการสอนและกิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับระดับชั้นประถมศึกษา เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับพลังงานอย่างเป็นรูปธรรม และเป็นพื้นฐานของการเรียนรู้เรื่องพลังงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ตาม ในการดำเนินการดังกล่าวทั้งหมดจะนำไปสู่การกำหนดเนื้อหาทางด้านพลังงานเข้าสู่เนื้อหาวิชาตามหลักสูตรแกนกลางของกระทรวงศึกษาธิการต่อไป แต่การที่จะนำเข้าสู่หลักสูตรแกนกลางนั้นยังคงต้องใช้เวลา และรอให้ถึงรอบของการปรับปรุงเนื้อหาหลักสูตรของประเทศต่อไป สำหรับช่วงเวลานี้ กระทรวงพลังงาน กระทรวงศึกษาธิการ สถาบันส่งเสริมการสอนทางด้านการวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ก็ได้ดำเนินการให้มีการจัดทำหนังสือเพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องพลังงานอย่างเป็นรูปธรรม และเสริมสร้างพื้นฐานการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยเห็นได้จากการจัดทำรายวิชา “เชื้อเพลิงเพื่อการคมนาคม” เนื้อหาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นที่เรียบร้อยแล้ว และจะได้จัดทำ “พลังงานทดแทนและการใช้ประโยชน์” เป็นรายวิชาต่อไป

ผลของความสำเร็จในการพัฒนาหลักสูตรวิชาพลังงานก็คือ สามารถทำให้เรื่องพลังงานได้เข้าไปมีบทบาทในการเรียนการสอนของประเทศไทยได้มากขึ้น ทำให้ครู อาจารย์ และนักเรียนได้ตระหนักและรู้ค่าของพลังงาน ซึ่งเป็นหนึ่งแนวทางในการสร้างจิตสำนึกการใช้และการอนุรักษ์พลังงานให้แก่เยาวชน ซึ่งจะเป็นอนาคตของชาติต่อไป

กรอบคุณวุฒิของอาเซียน¹

เนื่องจากความร่วมมือในด้านเศรษฐกิจ (Economic Cooperation Work Programme: EWCP) เขตการค้าเสรีอาเซียน-ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ (ASEAN-Australia New Zealand Free Trade Agreement: AANZFTA) ได้มีการจัดประชุมเรื่อง กรอบคุณวุฒิภูมิภาคอาเซียน ภายใต้โครงการ Education and Training Governance: Capacity Building For National Qualification Framework มีจุดมุ่งหมายหลักในการเชื่อมโยงหลักการและกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการรับรองคุณวุฒิและการประกันคุณภาพการจัดการศึกษาของประเทศสมาชิกด้วยการพัฒนากรอบคุณวุฒิแห่งชาติที่เทียบเคียงและเชื่อมโยงกันได้ สำหรับระบบคุณวุฒิวิชาชีพที่ใช้กันอยู่ในประเทศสมาชิกอาเซียนนั้น ในปัจจุบันยังคงพบว่าแต่ละประเทศมีความแตกต่างกันอยู่มาก ดังตารางที่ 14

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้ดำเนินโครงการพัฒนากรอบคุณวุฒิแห่งชาติ และได้รับความร่วมมือจากภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องในประเทศและสำนักงานยูเนสโก จัดการประชุมสัมมนาเรื่อง กรอบคุณวุฒิแห่งชาติระดับนานาชาติ ASEAN โดยได้จัดการประชุมต่อเนื่องตามโปรแกรมความร่วมมือด้านเศรษฐกิจ เขตการค้าเสรีอาเซียน ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ เพื่อหาแนวทางการพัฒนากรอบคุณวุฒิของภูมิภาคอาเซียนร่วมกันในกลุ่มประเทศสมาชิก 10 ประเทศ และจัดประชุมปฏิบัติการ เรื่อง กรอบคุณวุฒิของภูมิภาคอาเซียน นอกจากนี้ยังได้แต่งตั้งคณะทำงานพัฒนากรอบคุณวุฒิสำหรับระดับการศึกษาต่างๆ การเชื่อมโยงกับแนวคิดกรอบคุณวุฒิของภูมิภาคอาเซียน

¹พรทิมล เมธิวรานันท์ บรรณาธิการ.(2555) "การศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมด้านการผลิตและพัฒนา กำลังพลเพื่อการรองรับการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีภายใต้กรอบเศรษฐกิจประชาคมอาเซียน กรุงเทพฯ : กลุ่มนโยบายการศึกษาเพื่อการผลิตและพัฒนากำลังคน กระทรวงศึกษาธิการ. หน้า 194-198

ตารางที่ 14 National Skill Qualification Framework (NSQF)
ของศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงาน ที่ได้แนวทางมาจากกลุ่มสมาชิก SEAMEO

ประเทศ	ประเภท/ระดับคุณวุฒิ	ภูมิหลักระดับการศึกษา/การฝึกอบรม
บรูไน (6 ระดับ)	ระดับวิชาชีพชั้นสูง (Professional Level)	ศึกษาระดับมหาวิทยาลัย 3-4 ปี
	ระดับวิชาชีพ (Sub-Professional Level)	ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (Higher National Diploma) มีประสบการณ์ 2-5 ปี หลัง National Diploma (ND)
	ผู้ชำนาญการ (Technician)	ND ประสบการณ์ 2-5 ปี Pre ND 1 ปี
	ช่างฝีมือระดับหัวหน้า (Master Craftsman)	National Trade Certification 1 (NTC1) 1 ปี หลังผ่าน NTC2
	ช่างฝีมือ (Craftsman)	National Trade Certification 2 (NTC2) 1-1.5 ปี หลังผ่าน NTC3
	ช่างกึ่งฝีมือ (Semi-Craftsman)	National Trade Certification 3 (NTC3) National Vocational Certification (1.5 ปี หลังผ่าน Form 3)
กัมพูชา (5 ระดับ)	ประกาศนียบัตร ระดับ 5 (วิศวกร)	ในระดับนี้จะมีความสามารถในการทำงานที่ซับซ้อนและทักษะทางเทคนิคเฉพาะทางหรือ Stochastic Skills ซึ่งมีมาตรฐานนานาประเภทและมีทักษะอย่างกว้างขวาง
	ประกาศนียบัตร ระดับ 4 (ผู้ชำนาญการ)	สามารถทำงานในเชิงปฏิบัติ (ประยุกต์) กับลักษณะงานที่หลากหลายซึ่งซับซ้อนมากกว่าปกติ
	ประกาศนียบัตร ระดับ 3 (มีทักษะสูง)	สามารถทำงาน ซึ่งใช้ความสามารถ (Competency) สูง ในงานและวิธีการที่ทำเป็นประจำ งานเกี่ยวข้องกับความซับซ้อนในทางเลือกต่างๆ ที่จะต้องใช้การตัดสินใจที่เหมาะสม

ประเทศ	ประเภท/ระดับคุณวุฒิ	ภูมิหลังระดับการศึกษา/การฝึกอบรม
กัมพูชา (ต่อ)	ประกาศนียบัตร ระดับ 2 (มีทักษะ)	สามารถที่จะทำงานตามที่ได้กำหนดหน้าที่ เอาไว้มีความซับซ้อนไม่มาก
	ประกาศนียบัตร ระดับ 1 (กึ่งทักษะ)	สามารถทำงานในกิจกรรมที่หลากหลาย เป็นงานที่ทำเป็นประจำไม่มีความซับซ้อน
อินโดนีเซีย (6 ระดับ)	วิชาชีพชั้นสูง (Professional)	จบระดับมหาวิทยาลัย
	ผู้ชำนาญการขั้นสูง (Higher Technician)	จบระดับสารพัดช่าง หรือ อนุปริญญา
	ผู้ชำนาญการ (Technician)	จบ Senior Technical School (ปวส.)
	Tradesman	จบ Junior Technical School (ปวช.)
	กึ่งฝีมือ (Operator)	จบ Junior High School (มัธยมศึกษา ตอนปลาย)
	กึ่งฝีมือผู้ช่วย (Operator)	จบ Elementary School (การศึกษาระดับ พื้นฐาน)
ลาว (7 ระดับ)	วิชาชีพชั้นสูง (Professional)	ทำหน้าที่เป็น Supervisor หรือ ผู้บริหาร วางแผนและบริหารงานใหม่ๆ ที่ซับซ้อน โดยคุมงานเป็นกลุ่ม ทำหน้าที่ประเมิน และ ควบคุมคุณภาพ (ประสบการณ์จากผู้จบ การศึกษาทั่วไป + 5 - 7 ปี ที่ผ่านการศึกษ ฝึกอบรมด้านวิชาชีพ)
	ผู้ชำนาญการขั้นสูง (Higher Technician)	ผู้เป็น Supervisor หรือเป็นผู้จัดการ ผู้ช่วยของ Supervisor สามารถวางแผน และบริหารงานใหญ่ๆ ที่ซับซ้อนได้ (ประสบการณ์หลายปีหลังจากผู้จบการ ศึกษาทั่วไป + 3 - 5 ปี ที่ผ่านการศึกษ ฝึกอบรมด้านวิชาชีพ)

ประเทศ	ประเภท/ระดับคุณวุฒิ	ภูมิหลังระดับการศึกษา/การฝึกอบรม
ลาว (ต่อ)	ผู้ชำนาญการ (Technician)	มีบทบาทให้คำปรึกษา ช่วยผู้ที่ทำหน้าที่วิชาชีพชั้นสูง ดูแลห้องปฏิบัติการ การบริหารระดับกลาง วางแผน และประสานงานที่ซับซ้อนได้ (ประสบการณ์หลายปีหลังจากผู้จบการศึกษาทั่วไป + 2 - 3 ปี ที่ผ่านการศึกษาและฝึกอบรม)
	ผู้มีทักษะ	ทำงานกับผู้ประกอบกิจการในกิจกรรมบางประเภทสามารถทำงานได้ด้วยตนเอง (ประสบการณ์ 8 ปีจากการศึกษาทั่วไป + 2 - 3 ปี ที่ผ่านการศึกษาและฝึกอบรม)
	ผู้มีกึ่งทักษะ	ทำงานในทักษะเฉพาะ เป็นผู้ช่วยของแรงงานทักษะระดับกลาง (8 ปี จากการศึกษารวม + 3-6 เดือนที่ผ่านการศึกษาและฝึกอบรม)
	ทักษะพื้นฐาน	ทำงานในทักษะเฉพาะในบางเรื่อง เป็นผู้ช่วยในงานระดับล่าง (จากระดับเกรด 5 หรือ เทียบเท่า + การฝึกอบรมตั้งแต่ 1 วัน-หลายสัปดาห์)
	ทักษะผู้ช่วย (Practical Skill holders)	ทำงานเพื่อปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ (ไม่มีข้อกำหนดในการเข้ามาในทักษะระดับนี้)
มาเลเซีย (5 ระดับ)	Skill Kemahiran Malaysia หรือ Malaysian Skill Certification	
	SKM ระดับ 5	ระดับผู้จัดการ (ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงประกาศนียบัตรวิชาชีพทางเทคโนโลยีชั้นสูงปริญญา)
	SKM ระดับ 4	Supervisor ระดับที่ 2 (ประกาศนียบัตรประกาศนียบัตรวิชาชีพทางเทคโนโลยีชั้นสูง)

ประเทศ	ประเภท/ระดับคุณวุฒิ	ภูมิหลังระดับการศึกษา/การฝึกอบรม
มาเลเซีย (ต่อ)	SKM ระดับ 3	Supervisor ระดับที่ 1 (ประกาศนียบัตรและผู้ถือประกาศนียบัตร)
	SKM ระดับ 2	ระดับปฏิบัติการและสายการผลิต ระดับที่ 2
	SKM ระดับ 1	ระดับปฏิบัติการและสายการผลิต ระดับที่ 1
พม่า	เหมือนประเทศกัมพูชา	เหมือนประเทศกัมพูชา
ฟิลิปปินส์	NC4 (Nation Certification) / Master (Craftsmen / Technician)	สามารถปรับเปลี่ยนแนวคิดการออกแบบทางวิศวกรรมมาปฏิบัติได้จริง ให้คำแนะนำกับแรงงานทักษะ และสามารถทำงานของแรงงานทักษะได้ เช่น เกี่ยวกับโปรแกรมมิ่ง การคำนวณ การปรับเครื่องจักร เครื่องมือระบบ และกระบวนการผลิต
	NC3 / Operator3 / Craftsmen3	เป็นผู้นำในกลุ่มงานย่อยเฉพาะงานอย่างใดอย่างหนึ่ง สามารถวิเคราะห์และประเมินปัญหาในกระบวนการผลิต ทำงานได้หลายอย่างที่ต้องใช้ความสามารถ (Competency) สูง รวมถึงตัดสินใจเกี่ยวข้องกับทางเทคนิค แต่จำกัดในเรื่องของต้นทุนและดำเนินการของแผนงานและการออกแบบระบบหนึ่ง
	NC2 / Operator2 / Craftsmen2	สามารถทำงานเกี่ยวกับการประดิษฐ์ทำงานกับเครื่องจักรและเครื่องมือที่ซับซ้อนทำงานที่ต้องใช้ความอดทนไม่สูงมาก เช่น งานตรวจสอบชิ้นงาน
	NC1/Operator1/Craftsmen1	ทำงานง่ายๆ และใช้เครื่องมือเครื่องจักรพื้นฐาน สามารถเขียน-ตีความพิมพ์เขียวอย่างง่าย ๆ ทำงานที่ซ้ำๆ มีความสามารถคำนวณ ประเมินการและสามารถทำ Preventive Maintenance อย่างง่าย ๆ ได้

ประเทศ	ประเภท/ระดับคุณวุฒิ	ภูมิหลักระดับการศึกษา/การฝึกอบรม
สิงคโปร์	Master Craftsmen และ Para Professional Level	NTC1 (National Training Certificate)
	ระดับแรงงานทักษะ	NTC2 (National Training Certificate Engineering) และ Certificate in Business Studies (CBS)
	ระดับทักษะพื้นฐานทั่ว ๆ ไป เมื่อแรกเข้า	NTC3 Certificate in Office Skills (COS) Certificate in Service Skills (SSS)
เวียดนาม	ระดับ 7	ทักษะสูง 3
	ระดับ 6	ทักษะสูง 2
	ระดับ 5	ทักษะสูง 1
	ระดับ 4	ทักษะ 2
	ระดับ 3	ทักษะ 1
	ระดับ 2	กึ่งทักษะ 2
	ระดับ 1	ไม่มีทักษะ 1 (ยังไม่ได้รับการฝึกอบรม)

ที่มา : เอกสารประกอบ International Conference Corporate HRD and Skill Development for Employment : Scope and Strategic, Final Report. 24-26 November 2008. Bali; Indonesia จัดโดย UNESCO-UNEVOC/SEAMEO VOC TECH, Table 1 หน้า 26-29

กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา กับปัญหาการสอนคุณธรรม จริยธรรม

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 ประกาศ "ตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา มาตรา 47 กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก จึงเห็นสมควรให้จัดทำกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติขึ้น เพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานการอุดมศึกษา และเพื่อประกันคุณภาพของบัณฑิตในแต่ละระดับคุณวุฒิและสาขา/สาขาวิชา รวมทั้ง เพื่อใช้เป็นหลักในการจัดทำมาตรฐานด้านต่างๆ เพื่อให้การจัดการศึกษามุ่งสู่เป้าหมายเดียวกันในการผลิตบัณฑิตได้อย่างมีคุณภาพ

ที่มาของประกาศ TQF ประเด็นศักยภาพและความเป็นไปได้ในการปฏิบัติตามประกาศ ฉบับนี้ กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (Thai Qualifications Framework for Higher Education) หรือเรียกย่อว่า TQF อาจถือได้ว่าเป็นความคาดหวังของกฎหมายและคณะกรรมการการอุดมศึกษา ในอันที่จะต้องการให้ทุกสถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน ได้มีแนวทางในการผลิตบัณฑิต ในแต่ละสาขาให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

มาตรฐานของบัณฑิต ต้องสะท้อนออกมาจากการเรียนการสอนของสถาบันอุดมศึกษา ในอย่างน้อย 5 ด้าน คือ

1. ด้านคุณธรรม จริยธรรม
 2. ด้านความรู้
 3. ด้านทักษะทางปัญญา
 4. ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ
 5. ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ
- (อ้างอิงจากข้อ 4.2 ของประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่อง กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552)

มาตรฐานผลการเรียนรู้ที่คณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนดและจะต้องครอบคลุมอย่างน้อย 5 ด้าน ตามที่กล่าว นำมาใช้กับสาขาวิชาต่างๆ และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง กรณีคุณธรรม

จริยธรรม ที่คณาจารย์ผู้สอนจะต้องนำมาสอดแทรกในการเรียนการสอน เพื่อให้เป็นไปตามกรอบมาตรฐาน สามารถดำเนินการได้จริงจนสำเร็จเป็นมรรคผล

เริ่มที่คำคุณธรรมก่อน เปิดพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ฉบับ พ.ศ. 2542 ดูที่คำคุณธรรม พบคำนิยามสั้นๆ ว่า สภาพคุณงามความดี จากนิยามนี้จึงได้ยืมคำอธิบายจากหลายคนว่า “ได้แก่ความดีที่อยู่ภายใน” ซึ่งน่าจะหมายความว่า เป็นภาวะรวมๆ แห่งการทำดีทุกอย่าง อย่างที่ภาษาอังกฤษใช้คำว่า goodness, virtue เพื่อหมายถึง ภาวะแห่งการทำดีอย่างรวมๆ เป็นคุณสมบัติที่ดี น่าสรรเสริญ

เมื่อเทียบกับจริยธรรมซึ่งพจนานุกรมเดียวกันนิยามว่า “ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ, ศีลธรรม, กฎศีลธรรม” ซึ่งน่าจะเข้าใจได้ว่าหมายถึง ภาวะการทำดีที่กำหนดได้เป็นข้อๆ เหมือนกฎหมายที่กำหนดได้เป็นมาตราๆ ศีลธรรมที่กำหนดได้เป็นข้อๆ เหมือนศีล 5 กำหนดได้เป็น 5 ข้อ บัญญัติ 10 ประการ กำหนดได้เป็น 10 ข้อ

การศึกษากับประชาคมอาเซียน

การศึกษามีบทบาทสำคัญมากต่อทุกมิติสำหรับอาเซียน

ขีดความสามารถในการแข่งขันการผลิตและพัฒนากำลังคนของอาเซียน

การจัดลำดับขีดความสามารถในการแข่งขันทางด้านการผลิตกำลังคน พบว่า จากการจัดลำดับของ World Economic Forum ปี พ.ศ. 2553/2554 โดยทำการสำรวจทั้งหมด 139 ประเทศ อัตราการเข้าเรียนต่อในทุกระดับการศึกษาประเทศสิงคโปร์ เป็นประเทศที่มีอัตราการเรียนต่อในทุกระดับการศึกษาอยู่ในลำดับที่สูงกว่าประเทศอื่นๆ ในอาเซียน ได้แก่ การศึกษาต่อในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาและอุดมศึกษา อยู่ในลำดับที่ 44, 15 และ 30 ตามลำดับ ส่วนประเทศไทย อยู่ในลำดับที่ 100, 96 และ 54 ตามลำดับ ส่วนการจัดการเรื่องคุณภาพของระบบการศึกษาในภาพรวม ประเทศสิงคโปร์อยู่ในอันดับที่ 1 รองลงมาคือประเทศมาเลเซีย (23) บรูไน (31) อินโดนีเซีย (40) และไทย (69) นอกจากนี้คุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานคุณภาพด้านคณิตศาสตร์/วิทยาศาสตร์ และคุณภาพของ Business School นั้น ประเทศสิงคโปร์ก็เป็นผู้นำทั้งในระดับอาเซียนและในระดับโลกเช่นกัน ส่วนประเทศอื่นๆ ในอาเซียน ก็อยู่ในลำดับที่ห่างจากสิงคโปร์เป็นอย่างมาก โดยเฉพาะคุณภาพของ Business School สิงคโปร์อยู่ในลำดับที่ 6 รอง

ลงมาคือ มาเลเซีย (35) อินโดนีเซีย (55) ไทย (58) และฟิลิปปินส์ (61) ตามลำดับ

นอกจากนี้ ด้านขีดความสามารถในการแข่งขันจากการจัดลำดับของสถาบันพัฒนาการบริหารจัดการระหว่างประเทศ (International Institution of Management Development : IMD) ทั้งหมด 58 ประเทศ ในปี พ.ศ. 2553 พบว่าประเทศสิงคโปร์มีความสามารถในการแข่งขันเป็นลำดับที่ 1 เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2552 ที่เคยอยู่ในลำดับที่ 3 (ซึ่งต่ำกว่าสหรัฐอเมริกาและฮ่องกง) ส่วนความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยนั้น แม้จะอยู่ในลำดับที่ 26 เท่าเดิมกับปี พ.ศ. 2552 ก็ตาม แต่ยังคงอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าประเทศคู่แข่งหลายประเทศ โดยเฉพาะประเทศสิงคโปร์ ฮ่องกง ไต้หวัน มาเลเซีย และจีน ที่ความสามารถในหลายๆ ด้านอยู่ในระดับที่สูงกว่าประเทศไทย ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านประสิทธิภาพของภาครัฐ ด้านประสิทธิภาพของภาคเอกชน และด้านโครงสร้างพื้นฐาน เมื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยกับประเทศในอาเซียน โดยพิจารณาจากปัจจัยหลักต่างๆ ข้างต้น พบว่าลำดับของประเทศไทยดีกว่าประเทศฟิลิปปินส์ในทุกๆ ด้าน ในขณะที่ลำดับของประเทศสิงคโปร์ก็ดีกว่าประเทศไทยในทุกด้านเช่นกัน สำหรับประเทศมาเลเซียนั้น พบว่า ด้านศักยภาพทางเศรษฐกิจเท่านั้นที่ประเทศไทยดีกว่า แต่ปัจจัยอื่นๆ ที่เหลือไม่ว่าจะเป็นด้านประสิทธิภาพของภาครัฐ ด้านประสิทธิภาพของภาคเอกชน และด้านโครงสร้างพื้นฐาน ประเทศมาเลเซียอยู่ในลำดับที่ต่ำกว่าประเทศไทยเป็นอย่างมาก ดังนั้น การให้ความสำคัญกับเกณฑ์ตัวชี้วัดทั้ง 3 ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านโครงสร้างพื้นฐานน่าจะทำให้ความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยอยู่ในลำดับที่สูงขึ้นในอนาคต นอกจากนี้ World Economic Forum ปี พ.ศ. 2553/2554 การจัดลำดับขีดความสามารถในการแข่งขันจากการสำรวจทั้งหมด 139 ประเทศ พบว่า สิงคโปร์ อยู่ในอันดับที่ 3 แต่ประเทศอื่นๆ ในอาเซียน นั้นอยู่ในอันดับที่ห่างจากสิงคโปร์เป็นอย่างมาก ซึ่งลำดับขีดความสามารถในการแข่งขันอยู่ในลำดับที่มากกว่า 25 ขึ้นไป ส่วนขีดความสามารถด้านกำลังคนนั้น ไม่ว่าจะเป็นในด้านทักษะของแรงงานประเทศไทยก็อยู่ในลำดับที่ตามหลังประเทศอื่นในอาเซียน หากไม่นับรวมกลุ่ม CLMV

ระบบการศึกษาของประเทศสมาชิก

ภาพรวมของระบบการศึกษาของประเทศในกลุ่มอาเซียน แบ่งเป็นการศึกษาขั้นปฐมวัย การศึกษาขั้นพื้นฐาน การอาชีวศึกษา และการศึกษาขั้นอุดมศึกษา ซึ่งส่วนใหญ่จะมีลักษณะครอบคลุมการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย จากข้อมูลพื้นฐานในด้านการศึกษาของประเทศสมาชิกอาเซียนทั้ง 10 ประเทศ พบว่า ประเทศอาเซียนทุก

ประเทศให้ความสำคัญกับการพัฒนาการศึกษาของประเทศ เพราะการศึกษานั้นมีส่วนสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจให้ก้าวหน้ามากขึ้น ทั้งประเทศที่เป็นสมาชิกดั้งเดิมและประเทศสมาชิกใหม่ หากเปรียบเทียบการศึกษาระดับต่างๆ ของไทย พบว่า ในการศึกษาในระดับปฐมวัยและขั้นพื้นฐานของไทยมีความก้าวหน้าในการดำเนินการพัฒนาการศึกษาในระดับหนึ่ง โดยเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆ ในอาเซียน ยกเว้น สิงคโปร์ ที่ค่อนข้างก้าวหน้ากว่าประเทศอื่นๆ ในอาเซียน มีการเปิดช่องทางหลายส่วน เพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ แต่ก็มีบางส่วนที่เป็นแนวทางเดียวกันกับประเทศอาเซียนอื่นๆ ด้วย

ในการเปรียบเทียบโครงสร้างระดับการศึกษาของสมาชิกในอาเซียนนั้น พบว่ามีลักษณะที่คล้ายกัน คือ แบ่งเป็น ระดับปฐมวัย หรือระดับการศึกษาก่อนวัยเรียน การศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับเตรียมอุดมศึกษา และการศึกษาชั้นอุดมศึกษา ซึ่งอาจแตกต่างกันบ้างในจำนวนปีที่เรียนของแต่ละระดับคือ การศึกษาขั้นพื้นฐานที่ประกอบด้วยระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาปลาย เช่น ประเทศไทย ใช้รูปแบบ 6-3-3 ประเทศ บรูไนใช้รูปแบบ 7-3-2-2 ประเทศเวียดนามและประเทศลาว ใช้รูปแบบ 5-4-3 เป็นต้น

ในระดับการศึกษาก่อนวัยเรียน ประเทศในอาเซียนจะเน้นการศึกษาไปในทางเดียวกัน คือ เป็นการศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อม ทั้งทางด้านร่างกายและสติปัญญาแก่เด็กสำหรับการเรียนในระดับประถมศึกษา

การศึกษาขั้นพื้นฐาน ครอบคลุมด้านระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา โดยมากจะมีการศึกษาภาคบังคับอยู่ที่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เช่น ประเทศไทย อินโดนีเซีย และเวียดนาม ซึ่งการศึกษาในระดับถัดไปจะเป็นการเลือกตามความสนใจของผู้เรียนเอง ที่จะเลือกศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษา หรือจะศึกษาต่อในสาขาวิชาชีพ ซึ่งมีความแตกต่างของวิธีการสอบเข้าและระบบการเรียนของแต่ละประเทศ

ระดับเตรียมอุดมศึกษา เป็นการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สำหรับสายสามัญ 2-3 ปี และสำหรับสายอาชีวศึกษา 3-4 ปี ขึ้นอยู่กับรูปแบบของแต่ละประเทศที่ใช้ ซึ่งมีหลักสูตรและการแบ่งกลุ่มประเภทวิชาที่แตกต่างกัน

ในระดับอุดมศึกษาก็เช่นเดียวกัน มีการกำหนดหลักสูตรที่ขึ้นอยู่กับกฎการศึกษาของแต่ละประเทศ แต่มีส่วนที่สอดคล้องกันในกลุ่มอาเซียน คือ มีแนวทางในการกระจายโอกาสทางการศึกษา เน้นคุณภาพการศึกษาโดยยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนสู่ระดับสากล การพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัย และจัดการศึกษาเฉพาะทางให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด

แรงงานที่เป็นฐานกำลังที่มีความรู้หลากหลาย มีความยืดหยุ่นในการปรับตัว และเปิดเสรีทางการศึกษา ตลอดจนเพิ่มมูลค่าทางการศึกษาในการนำรายได้เข้าประเทศ และสงวนเงินตราในการเรียนต่อต่างประเทศ ซึ่งประเทศสิงคโปร์เป็นประเทศที่ก้าวหน้าในประเด็นต่างๆ ดังที่กล่าวมานี้มากกว่าประเทศอื่นๆ ในอาเซียน และประเทศที่อยู่ระหว่างการดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาให้เหมาะสมมากยิ่งขึ้น ที่เห็นเด่นชัด คือ ประเทศไทย มาเลเซีย ลาว เป็นต้น

ประชากรวัยเรียนของประเทศสมาชิกอาเซียน ประเทศที่มีประชากรในวัยเรียนทั้งหมดมากที่สุด คือ อินโดนีเซีย รองลงมา ได้แก่ ฟิลิปปินส์ ไทย และมาเลเซีย ตามลำดับ โดยในปี พ.ศ. 2549-2553 ประชากรวัยเรียนในทุกระดับชั้นมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากประชากรของแต่ละประเทศมีจำนวนเพิ่มขึ้น เมื่อพิจารณาในระดับอนุปริญญาและปริญญาตรี ประเทศอินโดนีเซียมีประชากรวัยเรียนในระดับการศึกษานี้มากที่สุด รองลงมาคือ ฟิลิปปินส์ ไทย พม่า และมาเลเซีย ส่วนนักเรียนที่ศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของประเทศ สมาชิกอาเซียนแบ่งออกเป็น 2 สายคือ สายสามัญ และสายอาชีวศึกษา ซึ่งในปี พ.ศ. 2550-2552 ทั้งประเทศไทยและประเทศอื่นๆ ในอาเซียน มีจำนวนนักเรียนที่ศึกษาในสายสามัญมากกว่าจำนวนนักเรียนที่ศึกษาในสายอาชีวศึกษา โดยประเทศไทยมีสัดส่วนของนักเรียนที่ศึกษาสายสามัญต่อสายอาชีวศึกษา คิดเป็น 60:40 ส่วนในประเทศอื่นๆ นั้น พบว่ามีสัดส่วนมากกว่าประเทศไทยเป็นอย่างมาก ได้แก่ บรูไน (84 : 16) สิงคโปร์ (89 : 11) และเวียดนาม (86 : 14) อินโดนีเซียมีสัดส่วนใกล้เคียงกับของประเทศไทย คือ 62:38 ส่วนจำนวนผู้ที่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรีของประเทศในกลุ่มอาเซียนนั้น ในปี พ.ศ. 2550-2552 ประเทศบรูไน กัมพูชา มาเลเซีย และไทย มีแนวโน้มผู้จบการศึกษาในระดับนี้เพิ่มสูงขึ้น แต่ในประเทศเวียดนามมีแนวโน้มลดลง

แนวทางการพัฒนากำลังแรงงานของประเทศสมาชิกในอาเซียน

การเตรียมความพร้อมในด้านกำลังแรงต่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ประเทศสมาชิกแต่ละประเทศมีแนวทางเพื่อการพัฒนาด้านกำลังคน ดังนั้นประเทศไทยได้มีการกำหนดนโยบายด้านกำลังแรงงานของประเทศไว้ในนโยบายของรัฐ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 โดยให้ความสำคัญต่อเศรษฐกิจที่พึ่งตนเองและแข่งขันได้ในเวทีโลก สามารถอยู่ในประชาคมภูมิภาคและโลกได้อย่างมีศักดิ์ศรีโดยมีประเด็นในการพัฒนาของแผนฯ ที่ 11 เกี่ยวกับด้านกำลังคน คือ การมุ่งพัฒนาคนให้มีคุณภาพเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศให้มั่นคง และสามารถแข่งขันในเวทีโลกได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งมียุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากำลังคน

ดังนี้ ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน โดยการสร้างความพร้อมให้แก่กำลังคนทั้งก่อนเข้าตลาดแรงงานรวมถึงการวางแผนพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างเป็นระบบ ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างความเชื่อมโยงกับประเทศในภูมิภาคเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม โดยมุ่งเชื่อมโยงมิติของการพัฒนาเศรษฐกิจภายในประเทศกับมิติของความร่วมมือกับประเทศในภูมิภาคต่างๆ บนพื้นฐานของการพึ่งพาซึ่งกันและกัน และมีภูมิคุ้มกันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงจากภายนอก อีกทั้งสร้างความเป็นหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจในภูมิภาคด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การเคลื่อนย้ายแรงงาน อย่างไรก็ดี นอกจากแผนฯ ที่ 11 แล้ว ในแต่ละกระทรวงยังมีแผนยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากำลังคนอีกด้วย

กลุ่มประเทศ CLMV ได้มีแนวทางในการเตรียมความพร้อมด้านกำลังแรงงาน โดยใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญต่อการเพิ่มผลิตภาพโดยเฉพาะอย่างยิ่งในสาขาด้านอาชีวศึกษา และช่างเทคนิคยังคงเป็นที่ต้องการอย่างมาก และปรับโครงสร้างตลาดแรงงานเปลี่ยนจากผลิตภาพแรงงานต่ำที่มีการใช้แรงงานอย่างเข้มข้นมาเป็นแรงงานที่มีทักษะมากขึ้น จึงเน้นการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มทักษะแรงงานที่อยู่ในตลาดแรงงานและที่กำลังจะเข้าสู่ตลาดแรงงาน โดยเฉพาะทักษะในด้านการปฏิบัติงานในเชิงธุรกิจ เทคโนโลยีสารสนเทศ และภาษาอังกฤษ

ข้อตกลงยอมรับร่วมกัน (Mutual Recognition Agreements : MRAs) ของการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรี

การเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community : AEC) ในปี พ.ศ. 2558 มีความน่าสนใจและท้าทายอยู่หลายประการ เพราะไม่ได้เป็นเพียงแต่การจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA) เท่านั้น แต่ยังมีเป้าหมายสำคัญอีกหลายประการ ได้แก่ 1) เพื่อเป็นตลาดเดียวและฐานการผลิตร่วมกัน 2) เพื่อสร้างเสริมขีดความสามารถในการแข่งขัน 3) เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างเสมอภาค และ 4) การบูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลก ภายใต้การเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวกันนั้น ก่อให้เกิดการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการการลงทุน เงินทุนและแรงงานฝีมืออย่างสะดวกและเสรีมากขึ้น ซึ่งการดำเนินการเพื่อให้เกิดการเคลื่อนย้ายแรงงานมีฝีมืออย่างเสรี (Free Flow of Skilled Labor) โดยร่วมมือที่จะสร้างมาตรฐานที่ชัดเจนของแรงงานมีฝีมือ อำนวยความสะดวกให้กับแรงงานมีฝีมือที่มีคุณสมบัติตามมาตรฐานที่กำหนดให้สามารถเคลื่อนย้ายไปทำงานในกลุ่มประเทศสมาชิกให้ง่ายขึ้น โดยข้อตกลงของ AEC ที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนย้ายแรงงาน ได้แก่ กรอบความตกลงการค้าบริการ (ASEAN Framework Agreement on

Services : AFAS) คือ การลด/ยกเลิกกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการค้าบริการในอาเซียน เช่น ข้อจำกัด/อุปสรรคต่อการเข้าสู่ตลาดและข้อจำกัดต่อการปฏิบัติกับต่างชาติ เป็นต้น และตามปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมือในอาเซียน ฉบับที่ 2 (Bali Concord II) สมาชิกอาเซียนได้กำหนดให้จัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมกัน (Mutual Recognition Agreements : MRAs) ด้านคุณสมบัติในสาขาวิชาชีพหลักเพื่อความสะดวกในการเคลื่อนย้ายนักวิชาชีพหรือแรงงานเชี่ยวชาญ หรือผู้ที่มีความสามารถพิเศษของอาเซียนได้อย่างเสรี ซึ่งการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีดังกล่าว เป็นการเคลื่อนย้ายเฉพาะแรงงานฝีมือและต้องมีคุณสมบัติตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ในข้อตกลงยอมรับร่วมกันของประชาคมอาเซียน ซึ่งสมาชิกอาเซียนมีการลงนามร่วมกันใน MRAs 7 สาขาอาชีพคือ แพทย์ ทันตแพทย์ พยาบาล นักบัญชี สถาปนิก วิศวกร และนักสำรวจ ส่วนสาขาอื่นๆ อยู่ระหว่างพิจารณา เช่น บุคลากรวิชาชีพท่องเที่ยว ประกอบด้วย 2 สาขาหลัก ครอบคลุม 32 ตำแหน่งงาน ซึ่งสมาชิกอาเซียน 9 ประเทศ ได้ลงนามในข้อตกลงร่วมกันไปแล้วเมื่อเดือนมกราคม พ.ศ. 2552 ยกเว้นประเทศไทยที่ยังไม่ได้ลงนามในข้อตกลงนี้ ส่วนใน 7 สาขาวิชาชีพ ได้ลงนามไปแล้วนั้น ได้กำหนดคุณสมบัติและเงื่อนไขสำหรับผู้ที่จะขึ้นทะเบียนเป็นบุคลากรวิชาชีพอาเซียน ดังนี้

ตารางที่ 15 คุณสมบัติ 7 สาขาวิชาชีพที่ขึ้นทะเบียนเป็นบุคลากรวิชาชีพอาเซียน

วิชาชีพ	องค์การที่กำกับดูแลในไทย	คุณสมบัติ
แพทย์	แพทยสภาและกระทรวงสาธารณสุข	มีประสบการณ์ 5 ปี
ทันตแพทย์	ทันตแพทยสภาและกระทรวงสาธารณสุข	มีประสบการณ์ 5 ปี
พยาบาล	สภาการพยาบาล	มีประสบการณ์ 3 ปี
นักบัญชี	คณะกรรมการกำกับดูแลการประกอบวิชาชีพบัญชี	ประสบการณ์ตามประเทศผู้รับกำหนด
สถาปนิก	สภาสถาปนิก	- จบปริญญาตรี หลักสูตร 5 ปี - มีประสบการณ์ 10 ปี โดยทำงานต่อเนื่อง 5 ปี ผลงานชัดเจน 2 ปี - ทำงานอิสระ/ร่วมกับสถาปนิกในประเทศ

ตารางที่ 15 คุณสมบัติ 7 สาขาวิชาชีพที่ขึ้นทะเบียนเป็นบุคลากรวิชาชีพอาเซียน (ต่อ)

วิชาชีพ	องค์การที่กำกับดูแลในไทย	คุณสมบัติ
วิศวกร	สภาวิศวกร	- มีประสบการณ์ 7 ปี - มีผลงานที่ชัดเจน 2 ปี - ต้องทำงานร่วมกับวิศวกรในประเทศ
นักสำรวจ	สภาวิศวกร	มีประสบการณ์ 2 ปี

ผู้ที่จบการศึกษาในสาขาที่สามารถประกอบอาชีพทั้ง 7 ตามข้อตกลงยอมรับคุณสมบัติ นักวิชาชีพ (MRAs) ของประชาคมอาเซียนได้นั้นต้องจบการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับประเทศที่มีผู้จบ การศึกษาระดับปริญญาตรีในสาขาที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพข้างตนมากที่สุดคือ ประเทศอินโดนีเซีย โดยในปี พ.ศ. 2552 มีผู้จบการศึกษาสาขาวิศวกรรมศาสตร์ สถาปัตยกรรม และการสร้างอาคาร จำนวน 129,112 คน และจบสาขาแพทย์/สุขภาพ จำนวน 45,983 คน ซึ่งมีจำนวนมาก หากมี การเคลื่อนย้ายแรงงานได้อย่างเสรีในอาเซียน ประเทศอินโดนีเซียจะเป็นอีกหนึ่งประเทศที่มีการ เคลื่อนย้ายของแรงงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสาขาด้านวิศวกรรมศาสตร์ สำหรับในประเทศไทย มี จำนวนที่ได้รับใบอนุญาตการประกอบวิชาชีพทั้ง 7 วิชาชีพ ตามตารางที่ 16

ตารางที่ 16 บุคลากร 7 สาขาวิชาชีพในข้อตกลงอาเซียน

อาชีพ	จำนวนผู้ได้รับใบ ประกอบวิชาชีพ (คน)	หมายเหตุ
แพทย์	41,015	ผู้ขึ้นทะเบียนใบประกอบวิชาชีพ ปี 2554
ทันตแพทย์	11,868	ผู้ขึ้นทะเบียนใบประกอบวิชาชีพ ปี 2554
พยาบาล	148,539	ผู้ขึ้นทะเบียนใบประกอบวิชาชีพ ปี 2553
บัญชี	47,682	ได้รับใบอนุญาตจากสภาบัญชี ปี 2553
สถาปนิก	16,768	ได้รับใบอนุญาตจากสภาสถาปนิก ปี 2554
วิศวกร*	21,057	ผู้ได้รับใบอนุญาตและต่ออายุจากสภาวิศวกร ปี 2553

หมายเหตุ : * นักสำรวจในประเทศไทยไม่ได้แยกออกมาจากวิศวกร

ผลกระทบจากการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมืออาเซียน จากการสัมภาษณ์ 7 วิชาชีพ ข้างต้น สรุปประเด็นเป็นข้อได้เปรียบและข้อเสียเปรียบดังนี้ ข้อได้เปรียบ ได้แก่ ระบบการศึกษาของประเทศไทยและคุณภาพการศึกษาไทยใน 7 วิชาชีพ ดังนี้ เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆ ในอาเซียนแล้วยังอยู่ในแถวหน้าสู้กับประเทศส่วนใหญ่ได้ ศักยภาพของแรงงานไทยนั้นสามารถสู้กับต่างประเทศได้ พระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพต่างๆ เป็นสิ่งที่ปกป้องผู้ประกอบการวิชาชีพได้เป็นอย่างดี ครอบคลุมที่ยังไม่มีการแก้ไขกฎหมายนี้ และการสอบขอใบอนุญาตเป็นภาษาไทยอย่างไรก็ตาม ในระยะยาวข้อได้เปรียบนี้อาจจะต้องได้รับการแก้ไข ส่วนข้อเสียเปรียบ ได้แก่ นโยบายของรัฐและกฎหมายเกี่ยวกับการเคลื่อนย้ายแรงงานยังคงไม่มีความชัดเจนและไม่แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของสมาคมวิชาชีพ คนไทยมักมีนิสัยรักความสะดวกสบายและไม่ชอบการเปลี่ยนแปลง จึงไม่อยากจะย้ายไปทำงานต่างประเทศเหมือนบางประเทศในอาเซียน ภาษายังคงเป็นอุปสรรคสำคัญที่สุด โดยเฉพาะภาษาอังกฤษเด็กไทยยังคงขาดทักษะพื้นฐาน เช่น ทักษะในการคิดวิเคราะห์ ทำให้เสียเปรียบชาติอื่นๆ ระบบการศึกษาไทยยังคงเป็นปัญหาสำคัญทำให้ขาดแรงงานระดับกลาง ในด้านยุทธศาสตร์การเคลื่อนย้ายแรงงานไทยยังคงเน้นเชิงรับมากกว่าเชิงรุก แม้ว่าสภาวิชาชีพต่างๆ มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับเรื่องการเคลื่อนย้ายแรงงานเป็นอย่างมาก แต่สมาชิกกลับให้ความสนใจ/ตื่นตัวน้อยมาก

กรณีศึกษาผลกระทบของการรวมตัวเป็นสหภาพยุโรป (European Union : EU)

นับว่าการรวมกลุ่มกันของสหภาพยุโรป (European Union) เป็นกรณีศึกษาที่ดีของประเทศสมาชิกอาเซียนต่อการรวมกัน เพื่อเป็นประชาคมอาเซียน ซึ่งการรวมกลุ่มของ EU นั้นมีส่วนคล้ายคลึงกับประชาคมอาเซียนคือ เพื่อความเป็นหนึ่งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม รวมไปถึงความมั่นคงของภูมิภาค อีกทั้งหนึ่งในผลจากการรวมกลุ่มก่อให้เกิดการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีภายในภูมิภาค โดยแรงงานที่เป็นประชาชนของประเทศสมาชิกจะมีสิทธิและความเท่าเทียมในด้านการทำงานและสวัสดิการที่ได้รับในการพัฒนาการศึกษาและการวางแผนพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ จากเดิมที่ประเทศสมาชิกพยายามหลีกเลี่ยง เพราะแต่ละประเทศต่างก็กลัวการสูญเสียอัตลักษณ์ของตนเอง ปัจจุบัน ประชาคมยุโรปเน้นย้ำและส่งเสริมการพัฒนาระบบการศึกษาของประเทศสมาชิกให้เป็นไปในรูปแบบเดียวกัน ซึ่งเป็นผลจากการผลักดันของปฏิญญาโบลญญา (Bologna Declaration) ในปี พ.ศ. 2542 ซึ่งผลของปฏิญญาก่อให้เกิดความพยายามในการคิดริเริ่มใหม่ๆ หลายประการในด้านการศึกษาและพัฒนากำลังคน ได้แก่

1) การยอมรับระบบคุณวุฒิที่เข้าใจง่ายและเปรียบเทียบกันได้ ระบบการศึกษาระดับอุดมศึกษาแบบ 3 ระบบ (Three-cycle System of Higher Education Degree Qualification) จึงได้รับการออกแบบขึ้นมา โดยในแต่ละระดับการศึกษาที่สำเร็จจะเป็นเงื่อนไขสำคัญของการที่ผู้เรียนจะก้าวไปสู่ระดับการศึกษา

2) ความพยายามในการสร้างระบบเทียบโอนหน่วยกิตแบบยุโรป

3) การส่งเสริมการเคลื่อนย้ายแลกเปลี่ยนของนักศึกษา อาจารย์และนักวิจัย

4) การสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือในระบบการประกันคุณภาพในระดับอุดมศึกษาในสหภาพยุโรป

ซึ่ง The European Association for Quality Assurance in Higher Education (ENQA) ได้รับการยอมรับว่าเป็นเครือข่ายความร่วมมือทางภูมิภาคที่เก่าแก่ที่สุดและกระตือรือร้นมากที่สุดที่สุดในสหภาพยุโรป เหนือสิ่งอื่นใด ปฏิญญาโบโลญญาก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของกระบวนการทางการศึกษาไปสู่การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและการวัดผลทางการศึกษานบนพื้นฐานของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้และศักยภาพของผู้เรียน

ระบบการเคลื่อนย้ายแรงงานใน EU ส่วนใหญ่มักมุ่งเน้นไปที่แรงงานทักษะและแรงงานที่มีทักษะสูง ซึ่งจะเห็นได้จากกลไกการเพิ่มศักยภาพแรงงานทั้งในด้านการศึกษาและการอบรม อย่างไรก็ตาม ในความเป็นจริงแล้ว แม้ประเทศปลายทางรับประโยชน์จากการเคลื่อนย้ายแรงงาน โดยเฉพาะแรงงานที่มีทักษะสูง โดยการเคลื่อนย้ายแรงงานดังกล่าว ไม่ได้เอื้อประโยชน์ในกลุ่มแรงงานทุกทักษะอาชีพอย่างแท้จริง เนื่องจากข้อจำกัดจากประเทศปลายทาง ซึ่งข้อจำกัดดังกล่าวขัดแย้งกับหลักการของสหภาพยุโรปที่ว่า การเคลื่อนย้ายแรงงานนั้นสามารถทำได้โดยไม่มีข้อจำกัด โดยรัฐบาลของประเทศต่างๆ นั้น มักวางมาตรการและกฎระเบียบ เพื่อคัดกรองแรงงานเข้ามาทำงานในประเทศปลายทาง โดยใช้วิธีการออกกฎหมาย หรือข้อกำหนดอย่างเงียบๆ ไม่เปิดเผยต่อสาธารณะ เพื่อลดการขัดแย้งระหว่างประเทศ และมักใช้กลยุทธ์เหล่านี้ในการป้องกันการเข้ามาทำงานของคนต่างชาติ อย่างไรก็ตาม บทเรียนจากการเคลื่อนย้ายแรงงานของสหภาพยุโรปนั้นพบว่า 1) ผลจากโครงการพัฒนาแรงงานอาจส่งผลให้เกิดการหลั่งไหลในการเคลื่อนย้ายแรงงาน นอกจากนี้ยังมีแนวโน้มเกิดการย้ายถิ่นแบบลูกโซ่ (Chain Migration) ซึ่งหากมองในเชิงเศรษฐกิจพบว่า การเคลื่อนย้ายแรงงานไม่สามารถคาดการณ์ด้านเศรษฐกิจและสังคมได้ 2) ผลลัพธ์จากสถานการณ์ทางด้านเศรษฐกิจ อาจจะทำให้เกิดผลกระทบต่อเนื่องในด้านสังคม 3) นโยบายที่ต้องการเติมเต็มความต้องการแรงงานอย่างเร่งด่วน (Stop-Go Policy) อาจบรรเทา

ปัญหาความต้องการแรงงานได้เพียงในช่วงระยะสั้นเท่านั้น ในขณะที่การเตรียมความพร้อมด้านทุนมนุษย์นั้นเป็นหลักประกันอย่างยั่งยืนในระยะยาว แต่จำเป็นต้องอาศัยเวลา 4) นโยบายของรัฐบาลส่งผลต่อการเคลื่อนย้ายแรงงานเป็นอย่างมาก ซึ่งหากรัฐบาลมีนโยบายที่มีประสิทธิภาพและมีความชัดเจนแล้ว การเคลื่อนย้ายแรงงานจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อเศรษฐกิจของประเทศเป็นอย่างมาก

ความพร้อมเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียนของประเทศไทย

จากการประชุมรัฐมนตรีศึกษาอาเซียน ครั้งที่ 4 ได้มอบหมายให้สำนักงานเลขาธิการอาเซียนและ Southeast Asian Ministers of Education Organization (SEAMEO) จัดทำแผนปฏิบัติการทางด้านการศึกษา 5 ปี (Work Plan on Education 2554-2558: WPE) ซึ่งแผนดังกล่าวให้ความสำคัญใน 4 ด้านคือ 1) ความตระหนักในเรื่องอาเซียน (ASEAN Awareness) 2) การเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ (Access to Quality Education) 3) การส่งเสริมการเคลื่อนย้ายและการสร้างระบบการศึกษาแบบสากล (Cross-border Mobility and Internationalization of Education) และ 4) การสนับสนุนภาคส่วนต่างๆ ด้วยการศึกษา (Support for Other Sectoral Bodies Whose Programmes Require Education Inputs) เพื่อดำเนินแผนดังกล่าวให้ไปสู่ความสำเร็จ กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดนโยบายสู่การสร้างประชาคมอาเซียนดังนี้

1. การเผยแพร่ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร และเจตคติที่ดีเกี่ยวกับอาเซียน เพื่อสร้างความตระหนัก และเตรียมความพร้อมของครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน นักศึกษา และประชาชนเพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ภายในปี พ.ศ. 2558
 2. การพัฒนาศักยภาพของนักเรียน นักศึกษา และประชาชนให้มีทักษะที่เหมาะสมเพื่อเตรียมความพร้อม
 3. การพัฒนามาตรฐานทางการศึกษา เพื่อส่งเสริมการหมุนเวียนของนักศึกษา และครูอาจารย์ในอาเซียน รวมทั้งเพื่อให้มีการยอมรับในคุณสมบัติทางวิชาการร่วมกันในอาเซียน
 4. การเตรียมความพร้อมเพื่อเปิดเสรีการศึกษาในอาเซียน โดยจัดทำข้อตกลงความร่วมมือด้านการศึกษา การพัฒนาความสามารถ ประสพการณ์ในสาขาวิชาชีพสำคัญต่างๆ
 5. การพัฒนาเยาวชนเพื่อเป็นทรัพยากรสำคัญในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน
- นอกจากนี้แล้วเพื่อให้การดำเนินงานมีความเป็นรูปธรรมมากขึ้น หน่วยงานในกระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำโครงการ Spirit of ASEAN หรือ การจัดทำยุทธศาสตร์อุดมศึกษาไทย ใน

การเตรียมความพร้อมสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 เป็นต้น อีกทั้งกรมพัฒนาฝีมือแรงงานยังได้ร่วมมือกับผู้ประกอบการเพื่อจัดทำโครงการนำร่องการพัฒนาศักยภาพของแรงงานด้านภาษาและวัฒนธรรม โดยมีกลุ่มเป้าหมายเป็นแรงงานที่ทำงานแล้ว และแรงงานใหม่ที่จะเข้าสู่ระบบ เพื่อฝึกภาษาที่เน้นถึงการสื่อสารเป็นหลัก อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันหน่วยงานอื่นๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนได้มีความตื่นตัวในการเตรียมพร้อมที่จะรองรับการเป็นประชาคมอาเซียนมากขึ้นโดยมีรูปแบบ คือ การจัดสัมมนาให้ความรู้

ข้อเสนอแนะ

คณะผู้วิจัยได้เสนอแนะต่อสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาในการเตรียมความพร้อมด้านการผลิตและพัฒนากำลังคนเพื่อรองรับการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีภายใต้กรอบประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ประกอบด้วยยุทธศาสตร์ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการผลิตกำลังคนด้านการพัฒนากำลังคน และด้านการเตรียมความพร้อมในการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีใน 7 สาขาวิชาชีพ

ด้านการผลิตกำลังคน (ทรัพยากรมนุษย์) มีแนวทางที่สำคัญคือ เร่งรัดให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาในรอบที่สอง ช่วงปี พ.ศ. 2552-2561 ให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมสอดคล้องกับแนวทางการเปิดเสรีทางการศึกษาของอาเซียน ซึ่งประกอบด้วย 2 กลยุทธ์ คือ

กลยุทธ์ที่ 1 : กลยุทธ์เกี่ยวกับการศึกษาระดับพื้นฐานและระดับอาชีวศึกษา เช่น

1) จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีลักษณะเชื่อมโยงกัน ด้วยการหล่อหลอมความหลากหลายบนพื้นฐานของเอกลักษณ์ และความแตกต่างของระดับการพัฒนาทางการศึกษา

2) ยกกระดับทางการศึกษาในระดับพื้นฐาน โดยเฉพาะสาขาวิชาหลัก เช่น ภาษา อังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาท้องถิ่น (ภาษาไทย) ให้สูงขึ้นเทียบได้ในระดับสากล เป็นต้น

กลยุทธ์ที่ 2 : กลยุทธ์เกี่ยวกับการศึกษาในระดับอุดมศึกษา (Higher Education) ซึ่งมีข้อเสนอแนะที่ต่อยอดมาจากการศึกษาในระดับพื้นฐาน เช่น

1) เร่งรัดส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษามีการพัฒนาในความเป็นนานาชาติ (World Class University) โดยผ่านกระบวนการร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาทั้งที่เป็นสมาชิกและที่มิได้เป็นสมาชิกอาเซียน

2) เร่งรัดให้สถาบันอุดมศึกษาของไทยได้มาตรฐานโดยผ่านระบบการตรวจสอบ

มาตรฐาน (Thai Qualification Framework) เพื่อประเมินและยกระดับมาตรฐานสถาบันอุดมศึกษาไทยอย่างต่อเนื่อง เป็นต้น

ด้านพัฒนากำลังคนเพื่อตอบสนองตลาดแรงงานอาเซียน มี 2 กลยุทธ์ คือ

กลยุทธ์ที่ 1 : กลยุทธ์ส่งเสริมประสิทธิภาพการพัฒนาคนในกลุ่มประเทศอาเซียน เช่น

- 1) ศึกษาและวิเคราะห์ความต้องการฝึกอบรม (Training Needs) ของประชาชนในอาเซียนเพื่อให้สอดคล้องกับตลาดแรงงานและความต้องการของประเทศสมาชิกอาเซียน
- 2) ดำเนินความพยายามอย่างต่อเนื่องเพื่อลดขั้นตอนในการออกวีซ่าให้แก่ผู้ที่มีความประสงค์จะทำงานในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน เป็นต้น

กลยุทธ์ที่ 2 : กลยุทธ์ส่งเสริมการพัฒนาระบบสมรรถนะแรงงานอาเซียน เช่น

- 1) เร่งส่งเสริมและสนับสนุนให้แต่ละประเทศมีกรอบคุณวุฒิวิชาชีพ (National Qualification Framework) เพื่อสร้างเสริมให้พัฒนากำลังคนสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน
- 2) ร่วมมือกันระหว่างกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน สร้างระบบมาตรฐานวิชาชีพของอาเซียน (ASEAN Qualification Framework) เป็นกรอบให้ประเทศสมาชิกต่างๆ ได้เตรียมพร้อมในการทดสอบมาตรฐานวิชาชีพก่อนที่จะเดินทางไปทำงานยังประเทศปลายทาง เป็นต้น

ด้านการเตรียมความพร้อมในการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีใน 7 สาขาวิชาชีพ เป็นยุทธศาสตร์ที่ดำเนินการเพื่อรองรับการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 ประกอบด้วยกลยุทธ์คือ

- 1) รัฐบาลควรกำหนดให้มีการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 ของทุกภาคส่วนเป็นวาระแห่งชาติ

- 2) ประเทศไทยควรปรับปรุงแผนยุทธศาสตร์เพื่อสร้าง Road Map ในการผลิตและพัฒนาบุคลากรทั้ง 7 สาขาวิชาชีพ เพื่อให้สอดคล้องกับทิศทางของการเปิดตลาดเสรีแรงงานในปี พ.ศ. 2558

- 3) ในที่สุดสำหรับระยะยาวนั้นสมาคม/สภาวิชาชีพเหล่านี้ก็ต้องปฏิบัติตามข้อเรียกร้องของสมาชิกอาเซียนที่ได้ตกลงกัน ดังนั้น ควรปรับปรุงแก้ไขกฎระเบียบ กฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อการเปิดเสรีในวิชาชีพทั้ง 7 สาขา โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของคนไทยและขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เป็นต้น

การผลิตและพัฒนากำลังคนเพื่อ 3 เสาหลักของประชาคมอาเซียน

ผู้มีหน้าที่ให้การศึกษาอบรมมีบทบาทดังนี้

เสาหลักที่ 1 ประชาคมการเมืองความมั่นคงอาเซียน

ด้านผลิตกำลังคน	ด้านพัฒนากำลังคน
1. การส่งเสริมความเข้าใจและตระหนักถึงคุณค่าของกฎบัตรอาเซียน โดยให้บรรจุความรู้เรื่องอาเซียนในหลักสูตรโรงเรียน และให้มีบรรจุความรู้เรื่องกฎบัตรอาเซียนด้วยการแปลเป็นภาษาประจำชาติของประเทศต่างๆ ในอาเซียนด้วย	1. สร้างความเข้มแข็งในระบบความยุติธรรมเกี่ยวกับการค้ามนุษย์
2. ให้ความสำคัญต่อหลักการประชาธิปไตยและการเคารพต่อหลักสิทธิมนุษยชนและคุณค่าของสันติภาพโดยให้บรรจุเนื้อหาดังกล่าวไว้ในหลักสูตรโรงเรียน	2. ป้องกันเหยื่อจากการค้ามนุษย์ข้ามชาติ
3. ส่งเสริมให้ครูมีความเข้าใจอันดี และตระหนักถึงคุณค่าของวัฒนธรรม และจารีตประเพณีที่แตกต่าง ตลอดจนความศรัทธาของศาสนาต่างๆ ในภูมิภาค ด้วยการจัดการฝึกอบรม และจัดโครงการแลกเปลี่ยนครู รวมทั้งการจัดทำฐานข้อมูล online เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว	3. พัฒนากำลังคนให้สอดคล้องกับข้อกำหนดของประชาคมอาเซียน
4. จัดการประชุมผู้นำโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเป็นเวทีในการแลกเปลี่ยนประเด็นต่างๆ เกี่ยวกับอาเซียนในภูมิภาค ด้วยการเสริมสร้างศักยภาพผู้นำโรงเรียนและจัดทำเครือข่ายระหว่างกัน	4. ยาเสพติดบั่นทอนกำลังของชาติ จึง ควรล้างสมองเด็กและเยาวชน ให้เกิดเจตคติที่ไม่ดีต่อยามหากษัย
5. จัดงานฉลองวันอาเซียน (8 สิงหาคม) ในช่วงเดือนสิงหาคม ด้วยการจัดกิจกรรมต่างๆ	

เสาหลักที่ 2 ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ด้านผลิตกำลังคน	ด้านพัฒนากำลังคน
1. พัฒนาการจัดทำแผนบูรณาการเพื่อจัดทำกรอบการพัฒนาทักษะในอาเซียน ด้วยการจัดทำ ASEAN Benchmarking และระบบการเทียบโอนหน่วยกิต โดยให้ความสำคัญกับสถาบันการฝึกอบรมด้านอาชีวศึกษา เพื่อส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพในภูมิภาค	1. อำนวยความสะดวกในด้านวีซ่าแก่บุคลากรวิชาชีพ หรือผู้มาติดต่อธุรกิจ
2. ส่งเสริมให้มีการถ่ายโอนนักเรียนด้วยการจัดทำระบบแสดงข้อมูลด้านการศึกษาที่กำลังเปิดสอนในกลุ่มประเทศอาเซียน	2. จัดทำคุณวุฒิวิชาชีพอาเซียน
	3. ดำเนินการเจรจาและพัฒนาข้อตกลงการยอมรับร่วมกัน
	4. สร้างความเข้มแข็งในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และขีดความสามารถในภาคบริการ
	5. พัฒนาสมรรถนะและคุณภาพของแรงงาน โดยในเบื้องต้นมุ่งเน้นที่แรงงานในภาคบริการ
	6. สร้างความเข้มแข็งให้แก่ตลาดแรงงานของประเทศสมาชิก
	7. สนับสนุนการถ่ายโอนแรงงานที่มีความชำนาญการในภูมิภาคอาเซียนด้วยการส่งเสริมให้มีการร่วมปฏิบัติงาน หรือฝึกอบรมในภาค อุตสาหกรรมและหน่วยงานต่างๆ พร้อมทั้งจัดเครือข่ายสารสนเทศอาเซียนด้วยทรัพยากรมนุษย์

เสาหลักที่ 2 ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ต่อ)

ด้านผลิตกำลังคน	ด้านพัฒนากำลังคน
	8. พัฒนามาตรฐานอาชีพที่เน้นศักยภาพในอาเซียน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมทรัพยากรมนุษย์ให้มีศักยภาพในระดับภูมิภาคและระดับโลก พร้อมทั้งสามารถสนองตอบความต้องการของภาคอุตสาหกรรม
	9. ส่งเสริมโรงงานอุตสาหกรรมเพื่อรองรับผลผลิตการเกษตร

เสาหลักที่ 3 ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน

ด้านผลิตกำลังคน	ด้านพัฒนากำลังคน
1. สนับสนุนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพในชุมชนชนบท ด้วยการจัดโครงการชุมชนอาเซียนสำหรับเยาวชน อาสาสมัครเพื่อสนับสนุนศูนย์การเรียนรู้ในชนบทและชนพื้นเมืองในประเทศสมาชิก	1. ลงทุนในด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
2. สนับสนุนหลักสูตรระดับปริญญาตรีเกี่ยวกับศิลปะและวัฒนธรรมอาเซียนในมหาวิทยาลัย	2. สนับสนุนการทำงานที่ดีมีคุณค่า (Decent Work)
3. สนับสนุนภาษาอาเซียนให้เป็นวิชาเลือกในการเรียนภาษาต่างประเทศในโรงเรียน	3. สร้างความเข้มแข็งในด้านทักษะการเป็นผู้ประกอบการ
4. ส่งเสริมโครงการระดับภูมิภาค โดยมุ่งส่งเสริมการสร้างวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับอาเซียนในหมู่เยาวชน เช่น โครงการ ASEAN School tour โครงการแลกเปลี่ยนนักเรียนมัธยม	4. จัดระบบประกันสังคมและป้องกันผลกระทบในเชิงลบ

เสาหลักที่ 3 ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ต่อ)

ด้านผลิตกำลังคน	ด้านพัฒนากำลังคน
5. จัดการประชุมด้านการวิจัยทางการศึกษาในอาเซียน ด้วยการส่งเสริมการทำวิจัยร่วมกัน และการพัฒนาด้านการวิจัยและพัฒนาในภูมิภาค เพื่อให้เป็นเวทีสำหรับนักวิจัยอาเซียนในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นต่างๆ ในภูมิภาค	5. พัฒนาคุณภาพชีวิต ยกกระดับชนชั้นระดับรากหญ้า
6. ส่งเสริมความเข้าใจอันดีและการสร้างความตระหนักเกี่ยวกับประเด็นด้านสิ่งแวดล้อม และประเด็นอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในอาเซียน ด้วยการบูรณาการความรู้เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวไว้ในหลักสูตรของโรงเรียน และให้มีการมอบรางวัลโครงการโรงเรียนสีเขียวในอาเซียน	
7. ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตในประเทศสมาชิกอาเซียน เพื่อสนับสนุนโครงการการศึกษาเพื่อปวงชน	
8. จัดทำเนื้อหาความรู้เกี่ยวกับอาเซียนร่วมกันสำหรับใช้ในโรงเรียน เพื่อเป็นแหล่งอ้างอิงสำหรับการฝึกอบรมและการสอนของครูที่ประชุมยังได้เสนอให้ประเทศสมาชิกร่วมแบ่งปันทรัพยากร และจัดตั้งกองทุนเพื่อการพัฒนาการศึกษาในภูมิภาคเพื่อเป็นหลักประกันเกี่ยวกับงบประมาณดำเนินการในการเริ่มต้นโครงการต่างๆ ข้างต้นด้วย	

การผลิตและพัฒนากำลังคนกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

การศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของความร่วมมือเฉพาะด้านของอาเซียน โดยเริ่มดำเนินการมาตั้งแต่มีการจัดการประชุมด้านการศึกษา ASEAN Permanent Committee on Socio-Cultural Activities ครั้งแรกในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2518 มีพัฒนาการเป็นลำดับอย่างช้าๆ ทั้งในเชิงกลไกการบริหารจัดการและในเชิงสาระความร่วมมือ ซึ่งความร่วมมือทางการศึกษาของอาเซียนมีลักษณะเป็นทางการเพื่อให้มีผลมากขึ้น ต่อมาเมื่ออาเซียนมีการปรับตัวด้านต่างๆ เข้มแข็งขึ้น มีการจัดตั้ง ASEAN Committee on Education (ASCOE) เป็นกลไกการบริหารความร่วมมืออาเซียนด้านการศึกษาดังแต่ปี พ.ศ. 2532 ต่อมาใน พ.ศ. 2549 ได้มีการจัดการประชุมรัฐมนตรีศึกษาอาเซียนครั้งแรกคู่ขนานกับการประชุมสภารัฐมนตรีศึกษาแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Southeast Asian Ministers of Education Council : SEAMEC) ระหว่างวันที่ 21-23 มีนาคม พ.ศ. 2549 ที่ประเทศสิงคโปร์ และมีการจัดอย่างต่อเนื่องทุกปี

การจัดการศึกษาในอาเซียนถือเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างความเข้มแข็ง และความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจอาเซียนและเศรษฐกิจของโลก นอกจากนี้ การอุดมศึกษาในอาเซียนได้กลายเป็นภาคธุรกิจขนาดใหญ่และไร้พรมแดน เพื่อตอบสนองการเปิดเสรีทางการศึกษาทั้งในกรอบอาเซียนและการค้าโลก ซึ่งเป็นผลให้เกิดกระแสการแข่งขันในการให้บริการด้านการศึกษา การเสริมสร้างความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในการพัฒนามาตรฐานการศึกษาของสถาบันการอุดมศึกษาไปสู่ความเป็นนานาชาติ และ World Class University ตามระบบและรูปแบบการจัดการศึกษาของยุโรปและอเมริกา ทั้งในประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาหลักภาษาหนึ่งในการเรียนการสอน ได้แก่ ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และมาเลเซีย ในประเทศที่ใช้ภาษาท้องถิ่นเป็นหลัก ได้แก่ ไทย ลาว กัมพูชา และเวียดนาม เพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงและความต้องการของตลาดแรงงานในระดับชาติและภูมิภาค การปรับตัวต่อกระแสการเปิดเสรีทางการศึกษา กฎบัตรอาเซียน ฯลฯ แนวทางดังกล่าวก่อให้เกิดความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาในอาเซียนและประชาคมยุโรปในลักษณะข้อตกลงที่ทำร่วมกันในระดับสถาบันต่อสถาบันทั้งในส่วนของมหาวิทยาลัยของรัฐ และมหาวิทยาลัยของภาคเอกชนในด้านการพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาสถาบัน และสถาบันการศึกษาร่วมกัน ในขณะเดียวกันการจัดตั้งเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน (ASEAN University Network: AUN) ได้ช่วยส่งเสริมความร่วมมือในการพัฒนาคณาจารย์ นักวิชาการ และนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา รวมทั้งการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างประเทศ

สมาชิกด้วยตนเอง และความร่วมมือกับประเทศคู่เจรจาในอาเซียนบางประเทศ โดยเฉพาะญี่ปุ่น เกาหลี จีน อินเดีย รัสเซีย และสหภาพยุโรป

นอกจากนี้ ความร่วมมือในการเปิดเสรีด้านการศึกษา ยังเป็นมาตรการรองรับสำคัญต่อเป้าหมายประชาคมอาเซียน ซึ่งครอบคลุมการจัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมกันด้านการศึกษา ความสามารถ ประสบการณ์ในสาขาวิชาชีพสำคัญต่างๆ ควบคุมการเปิดเสรีการเคลื่อนย้ายแรงงาน ซึ่งกำหนดให้มีการยกเว้นข้อกำหนดเกี่ยวกับการขอวีซ่าสำหรับคนในชาติอาเซียน สำหรับ Short Term Visit การอำนวยความสะดวก การออกวีซ่าและใบอนุญาตทำงานสำหรับแรงงานฝีมือ และผู้เชี่ยวชาญสาขาอาเซียนอีกด้วย

ใน 3 เสาหลักของประชาคมอาเซียน นอกจากประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ที่จะมีส่วนเกี่ยวข้องกับด้านการศึกษาแล้ว ประชาคมสังคมและวัฒนธรรม (ASCC) มีส่วนในการขับเคลื่อนความร่วมมือด้านการศึกษาในกรอบอาเซียน ซึ่งปรากฏในแผนงานการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมซึ่งได้กำหนดเป้าหมายในการดำเนินการเพื่อก้าวสู่ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียนด้วยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับประเทศในภูมิภาคในขอบข่ายด้านการศึกษา โดยเฉพาะความร่วมมือทางการศึกษาในด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อเสริมสร้างศักยภาพด้านเทคโนโลยีและทรัพยากรมนุษย์ในอาเซียน โดยการจัดการศึกษาในแผนงานการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ประกอบด้วย การจัดการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ การส่งเสริมทุนอาเซียนและเครือข่ายการศึกษา การส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างกัน และการพัฒนาเยาวชนอาเซียน

การจัดการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพนั้น จะต้องการจัดการศึกษาเพื่อให้ประชากรอาเซียนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงภายในปี พ.ศ. 2558 ขจัดการไม่รู้หนังสือในภูมิภาค ส่งเสริมให้มีการจัดการศึกษาภาคบังคับ จัดการศึกษาแก่ประชาชนทุกเพศอย่างเท่าเทียม โดยปราศจากความเหลื่อมล้ำทางสังคมเชื้อชาติ ภูมิภาค และความบกพร่องทางกาย การปรับปรุงคุณภาพทางการศึกษา เช่น ให้การศึกษอบรรณเพื่อพัฒนาทักษะด้านเทคนิค การอาชีวศึกษาในอาเซียน การพัฒนาโครงการความช่วยเหลือด้านเทคนิค เช่น การจัดฝึกอบรมครูและโครงการแลกเปลี่ยนบุคลากรระดับอุดมศึกษา ภายในปี พ.ศ. 2552 โดยเฉพาะประเทศในกลุ่ม CLMN ซึ่งได้แก่ ประเทศกัมพูชา (Cambodia) ลาว (Laos P.D.R.) พม่า (Myanmar) เวียดนาม (Vietnam) เป็นต้น การส่งเสริมการเข้าถึงการศึกษาสำหรับสตรีและเด็กอย่างเท่าเทียมกัน การแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ในสถาบันอุดมศึกษาของนักเรียนในกลุ่มประเทศอาเซียน เป็นเวลา 1 ภาคเรียนหรือ 1 ปี การ

ส่งเสริมเครือข่ายการศึกษาในสถาบันการศึกษาในทุกระดับ รวมทั้งเครือข่ายสถาบันอุดมศึกษาอย่างต่อเนื่อง การขยายเครือข่ายและให้การช่วยเหลือนักเรียน การแลกเปลี่ยนบุคลากรและปฏิสัมพันธ์ระหว่างคณาจารย์ เช่น การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาอย่างใกล้ชิด SEAMEO (Southeast Asian Ministers of Education Organization) และเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน การแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมระหว่างสมาชิกอาเซียนผ่านระบบการศึกษา เพื่อเสริมสร้างความสำเร็จและความเข้าใจอันดีในประเทศสมาชิกที่มีวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน การปลูกฝังค่านิยมร่วมและมรดกทางวัฒนธรรมอาเซียนในหลักสูตรโรงเรียน การส่งเสริมการเรียนภาษาอาเซียนและการแลกเปลี่ยนทางภาษา และการจัดหลักสูตรอาเซียนศึกษาทั้งในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา เป็นต้น จากแผนงานประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียนเห็นได้ว่า อาเซียนให้ความสำคัญต่อการเสริมสร้างความร่วมมือด้านการศึกษาในภูมิภาค ซึ่งจากการเปรียบเทียบการปฏิรูปการศึกษาของประเทศในกลุ่มอาเซียน พบว่ามีการปรับปรุงและพัฒนาการศึกษาของประเทศ โดยมีการจัดทำกฎหมายว่าด้วยการศึกษา จัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษาแห่งชาติ โดยที่แผนดังกล่าวมีความสำคัญในลักษณะของแผนยุทธศาสตร์ชี้นำในการจัดทำและดำเนินแผนงานต่างๆ อย่างต่อเนื่องและสอดคล้องกันทั้งประเทศ ซึ่งอาจแบ่งออกได้เป็น แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน แผนพัฒนาการอาชีวศึกษา แผนพัฒนาการอุดมศึกษา ตลอดจนแผนปฏิบัติการระดับเขตพื้นที่การศึกษาและในระดับสถานศึกษา ในการพัฒนาสังคมให้เป็นสังคมแห่งความรู้ ซึ่งจะนำไปสู่ระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ให้ประชาชนพลเมืองในแต่ละประเทศได้รับโอกาสเท่าเทียมกันในการเรียนรู้ และมีปัญญาเป็นทุนไว้สร้างงานสร้างรายได้ นำพาไปสู่เป้าหมายที่วางไว้

ยุทธศาสตร์ในการปฏิรูปการศึกษาระดับต่างๆ เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในอาเซียน ยกเว้นสิงคโปร์แล้ว การศึกษาระดับปฐมวัยและการศึกษาขั้นพื้นฐานของไทยมีความก้าวหน้าในการดำเนินการปฏิรูปในระดับหนึ่ง การปฏิรูปแนวทางการจัดการศึกษาของสิงคโปร์ค่อนข้างจะก้าวหน้าในด้านเปิดช่องทางหลายส่วนในการส่งเสริมความยืดหยุ่นและความหลากหลายในกระบวนการเรียนรู้

ในด้านการปฏิรูปการอุดมศึกษาในประเทศอาเซียน มีแนวโน้มที่สอดคล้องกันคือ มีการกระจายโอกาสทางการศึกษา เน้นคุณภาพทางการศึกษาทั้งในแง่ของการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนสู่ระดับสากลและการเปิดเสรีทางการศึกษา ตลอดจน การเพิ่มมูลค่าทางการศึกษาในการเพิ่มรายได้เข้าประเทศและสงวนเงินตราในการเรียนต่อในต่างประเทศ การพัฒนา

ครูเพื่อให้ตอบสนองกับการการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน เป็นสิ่งที่ทุกประเทศในอาเซียนตระหนัก และปรับปรุงให้เหมาะสมแตกต่างกันไป เช่น ไทย มาเลเซีย ลาว และกัมพูชา ยุทธศาสตร์ด้านกลไกและแนวทางดำเนินการ การบริหารจัดการด้านการศึกษา แบ่งออกเป็น 2 แนวทาง คือ การรวมศูนย์อำนาจอยู่ที่ส่วนกลาง และการกระจายอำนาจ

ความร่วมมือด้านการศึกษาระหว่างประเทศไทยกับประเทศในอาเซียนนั้น มีความร่วมมือกันกับบางประเทศที่เป็นประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และกัมพูชา ดำเนินการอยู่อย่างต่อเนื่องจนถึงอนาคต ส่วนใหญ่เป็นโครงการฝึกอบรมพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาและการดูงาน ซึ่งเป็นโครงการระยะสั้น มีการดำเนินงานทั้งในกระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงการต่างประเทศ และได้รับการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยไทยทั้งในส่วนกลางและพื้นที่ชายแดน ส่วนโครงการระยะยาว เป็นโครงการความร่วมมือในการพัฒนาทักษะฝีมือด้านการอาชีวศึกษาที่ดำเนินการโดยสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) และโครงการย่อยอีกหลายโครงการที่ครอบคลุมการพัฒนาการจัดการศึกษาและทักษะวิชาชีพด้านการอาชีวศึกษาแก่ประชากรในพื้นที่ ตลอดจนโครงการพัฒนาประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางการศึกษาในภูมิภาค ซึ่งเป็นโครงการระยะยาว เพื่อเพิ่มจำนวนนักศึกษาต่างชาติในประเทศไทยของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ซึ่งความร่วมมือด้านการศึกษากับประเทศเพื่อนบ้านนั้น ประเทศไทยมีโครงการความร่วมมือกับประเทศกัมพูชาและลาวมากกว่าประเทศเพื่อนบ้านอื่นๆ นอกจากนี้ สกอ. มีแผนงานที่จะดำเนินการความร่วมมือด้านอุดมศึกษาระหว่างไทยกับสิงคโปร์¹ โดยเสนอให้มีการแลกเปลี่ยนข้าราชการที่รับผิดชอบด้านการบริหารการศึกษาระดับอุดมศึกษาระหว่างกันในรูปแบบของ Attachment Programme เพื่อให้บุคลากรของทั้งสองฝ่ายได้เรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกันเกี่ยวกับทิศทางและแนวนโยบายการอุดมศึกษาในเชิงลึก เพื่อประโยชน์ในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือร่วมกัน และได้เสนอโครงการส่งเสริมการแลกเปลี่ยนนักศึกษาภายในโครงการ M-I-T Mobility Programme ซึ่งเป็นโครงการนำร่องในการแลกเปลี่ยนนักศึกษาระหว่างมาเลเซีย อินโดนีเซีย และไทย มหาวิทยาลัยไทยไปแลกเปลี่ยนกับมหาวิทยาลัยสิงคโปร์ เป็นเวลา 1 ภาคการศึกษา และให้มีการถ่ายโอนหน่วยกิตระหว่างกันได้อย่างน้อย 18 หน่วยกิต

¹สิงคโปร์ - ไทย สานสัมพันธ์ความร่วมมืออุดมศึกษา : สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2553

การเตรียมความพร้อมของไทยเข้าสู่ประชาคมอาเซียนนั้น ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนให้ความสนใจมากขึ้น โดยเฉพาะภาครัฐมีการประชาสัมพันธ์และให้ความรู้เรื่องประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนแก่ประชาชน ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียและผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงแรงงาน กระทรวงมหาดไทย เป็นต้น ได้มีข้อเสนอแนะจากหลายหน่วยงานในการเตรียมความพร้อมของไทยเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยเฉพาะการพัฒนาศักยภาพครูและบุคลากรในกระทรวงให้ตระหนักเกี่ยวกับอาเซียน เนื่องจากเมื่อประเมินจากกลุ่มในประเทศอาเซียน กลุ่มนักเรียนและนักศึกษาในประเทศไทยมีความตระหนักรู้ในเรื่องอาเซียนต่ำกว่าประเทศอื่นๆ โดยเฉพาะในท้องถิ่นห่างไกลและกลุ่มผู้ด้อยโอกาส จึงเห็นควรใช้ประโยชน์จากมหาวิทยาลัยและโครงการร่วมของสังคมเพื่อการจัดการศึกษาไปยังกลุ่มต่างๆ และพัฒนาคุณภาพของมาตรฐานการเรียนการสอนและพัฒนาวิชาชีพครู โดยส่งเสริมการสร้างเครือข่ายครูผู้บริหาร สมาคมครู การจัดทำกรอบการประกันครูในภูมิภาค และการตั้ง ASEAN Summer Leadership Institute เพื่อพัฒนาครูและผู้บริหารอย่างต่อเนื่อง การเคลื่อนย้ายข้ามพรมแดนของนักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา โดยการแบ่งปันฐานข้อมูลระหว่างประเทศ สนับสนุนการแลกเปลี่ยนและทุนการศึกษาและพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาสู่ความเป็นสากล

ในส่วนของภาคเอกชนไทยก็มีการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนเช่นกัน ดังกรณีของภาคเอกชนในจังหวัดหนองคาย ได้ศึกษาประเด็นผลกระทบการสร้างทางรถไฟจีน-ลาว โดยเริ่มก่อสร้างในวันที่ 25 เมษายน พ.ศ. 2554 และมีกำหนดแล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2558 ดังนั้น ภาคเอกชนเล็งเห็นว่ารถไฟของจีน-ลาว ย่อมส่งผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบต่อประเทศไทยและประเทศภูมิภาคอาเซียนอย่างแน่นอน ซึ่งสภาหอการค้าจังหวัดหนองคาย ได้ศึกษาวิจัยถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับภาคธุรกิจของจังหวัดหนองคาย และได้เสนอให้มีการเตรียมพร้อมดังนี้ คือ 1) ศึกษานโยบายรถไฟความเร็วสูงระหว่างจีน-ลาว และทิศทางการดำเนินงานในอนาคต ตลอดจนการเตรียมความพร้อมทางด้านบุคลากรให้มีความรู้ทางด้านภาษาจีนและความรู้เกี่ยวกับประเทศคู่ค้าในทุกๆ ด้าน 2) ให้ความรู้เกี่ยวกับการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนแก่ทุกภาคส่วนในจังหวัด เพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียนพร้อมกับรับรู้ถึงผลดีและผลเสียที่อาจเกิดขึ้น นอกจากนี้ยังศึกษาถึงความพร้อมของจังหวัดหนองคายและกลุ่มจังหวัดเพื่อหาความพร้อมในด้านต่างๆ และหามาตรการเชิงรุกและเชิงรับ ทั้งจัดทำยุทธศาสตร์ของจังหวัดและกลุ่มจังหวัดให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น

พึงควรชื่นชมและขอบคุณสภาหอการค้าจังหวัดหนองคายที่มีเจตนาดีต่อชาวจังหวัดหนองคายและเป็นพฤติกรรมตัวอย่างที่ดีสำหรับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน และขอให้สนับสนุนวิสัยทัศน์ของสภาหอการค้าหนองคายด้วย

สถิติการศึกษาประเทศสมาชิกอาเซียน

ตารางที่ 17 ลำดับอัตราการเข้าเรียนต่อของประเทศสมาชิกในอาเซียน ปี พ.ศ. 2553

ประเทศ	การศึกษาต่อในระดับ ประถมศึกษา	การศึกษาต่อในระดับ มัธยมศึกษา	การศึกษาต่อในระดับ อุดมศึกษา
บรูไน	75 (93.3)	37 (96.7)	97 (16.0)
กัมพูชา	104 (88.6)	119 (40.4)	115 (7.0)
อินโดนีเซีย	52 (95.7)	95 (74.4)	89 (21.3)
มาเลเซีย	47 (96.1)	99 (68.2)	73 (32.1)
ฟิลิปปินส์	82 (91.7)	82 (82.5)	76 (28.7)
สิงคโปร์	44 (96.8)	15 (103.0)	30 (60.0)
ไทย	100 (89.1)	96 (74.3)	54 (44.7)
เวียดนาม	71 (94.0)	102 (66.9)	109 (9.5)

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บเป็นคะแนน

ที่มา : World Economic Forum, 2010/2011.

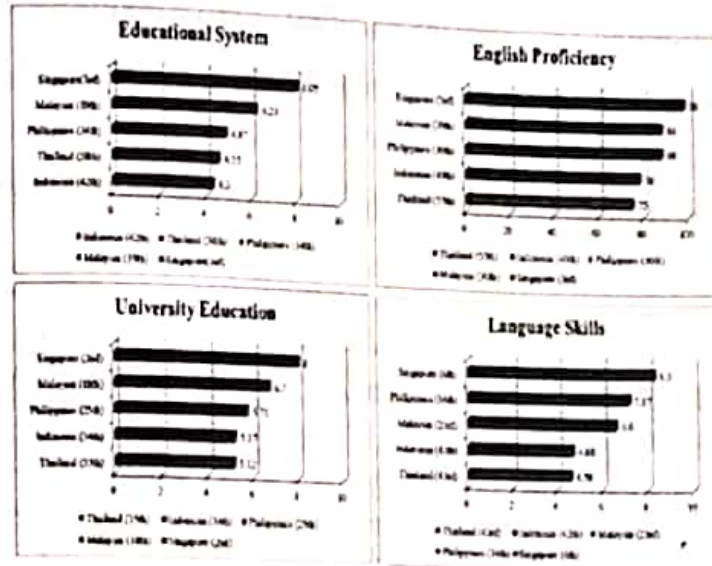
ตารางที่ 18 สัดส่วนของค่าใช้จ่ายของรัฐบาลของประเทศในอาเซียนที่ใช้ด้านการศึกษา

ประเทศ	2546	2547	2548	2549	2550
บรูไน	-	-	-	-	-
กัมพูชา	-	-	-	-	12.4
อินโดนีเซีย	16.0	14.2	14.9	17.2	17.5
ลาว	11.0	10.8	11.7	14.0	15.8
มาเลเซีย	28.0	25.2	-	-	-
พม่า	-	-	-	-	-
ฟิลิปปินส์	17.2	16.4	15.2	-	-
สิงคโปร์	-	-	-	-	-
ไทย	-	26.8	25.0	25.0	20.9
เวียดนาม	-	-	-	-	-

ที่มา :Statistical Yearbook for Asia and the Pacific, 2009.

ส่วนขีดความสามารถของคุณภาพการศึกษาจากการจัดลำดับของ IMD ในปี พ.ศ. 2554 นั้น พบว่า ประเทศสิงคโปร์เป็นประเทศที่มีขีดความสามารถสูงที่สุดในอาเซียน ทั้งด้านคุณภาพของระบบการศึกษา การศึกษาระดับมหาวิทยาลัย ความสามารถด้านภาษาอังกฤษ และด้านทักษะการใช้ภาษา รองลงมา คือ ประเทศมาเลเซีย ยกเว้นในด้านทักษะการใช้ภาษาที่ประเทศฟิลิปปินส์มีลำดับที่ดีกว่าประเทศมาเลเซีย ส่วนประเทศไทยลำดับขีดความสามารถของคุณภาพการศึกษาที่กล่าวมาข้างต้นอยู่ในลำดับท้ายสุด เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศสิงคโปร์ มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และอินโดนีเซีย ดังแผนภาพที่ 26

แผนภาพที่ 26 ชีตความสามารถของคุณภาพการศึกษาในประเทศสมาชิกอาเซียน
ปี พ.ศ. 2554

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บคืออันดับจากการสำรวจทั้งหมด 58 ประเทศ
ที่มา : IMD World competitiveness yearbook, 2011.

ขีดความสามารถด้านการพัฒนากำลังคนของประเทศสมาชิกในอาเซียน

การจัดลำดับขีดความสามารถด้านการพัฒนากำลังคนของประเทศสมาชิกในอาเซียนในด้านต่างๆ เช่น การอำนวยความสะดวกด้านการวิจัยและการบริการด้านการอบรม การลงทุนในการอบรมและพัฒนากำลังคนของภาคเอกชน ความสมดุลระหว่างค่าจ้างและผลิตภาพแรงงาน ความดึงดูดต่อการเข้ามาทำงานของแรงงานจากต่างชาติของ World Economic Forum ปี พ.ศ. 2553 จากทั้งหมด 139 ประเทศ พบว่าในทุกด้านที่กล่าวมาข้างต้น ประเทศสิงคโปร์มีขีดความสามารถที่ดีที่สุดของประเทศสมาชิกในอาเซียน และจาก 139 ประเทศทั่วโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านความสมดุลระหว่างค่าจ้างและผลิตภาพแรงงานซึ่งอยู่ในลำดับที่ 1 รองลงมาเป็นประเทศเวียดนามอยู่ในลำดับที่ 4 ประเทศมาเลเซียอยู่ในลำดับที่ 6 และประเทศบรูไนอยู่ในลำดับที่ 13 ตามลำดับ ในขณะที่ประเทศไทยนั้น ความสมดุลระหว่างค่าจ้างและผลิตภาพแรงงานอยู่ในลำดับที่ 29 ซึ่งห่างจากประเทศอื่นๆ ในอาเซียน และเป็นที่น่าสังเกตว่าประเทศเวียดนามความสมดุลระหว่างค่าจ้างและผลิตภาพแรงงานที่ได้นั้น อยู่ในลำดับที่ดีกว่าไทยเป็นอย่างมาก ส่วนการมีส่วนร่วมภาคเอกชนในการลงทุนในการอบรมและพัฒนากำลังคนนั้น เกือบทุกประเทศ

ในอาเซียน ยกเว้น ประเทศกัมพูชาอยู่ในลำดับที่ต่ำกว่าประเทศไทย ได้แก่ สิงคโปร์ มาเลเซีย อินโดนีเซีย เวียดนามและบรูไน ตามลำดับ แต่การดึงดูดต่อการเข้ามาทำงานของแรงงานจากต่างชาติ นั้น เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศสมาชิกในอาเซียน ประเทศไทยอยู่ในลำดับที่ดีกว่าในด้านอื่นๆ เป็นรองเพียงประเทศสิงคโปร์ มาเลเซีย อินโดนีเซีย เท่านั้น ดังตารางที่ 19

ตารางที่ 19 ลำดับขีดความสามารถด้านการพัฒนากำลังคนของประเทศสมาชิกในอาเซียน

ปี พ.ศ. 2553

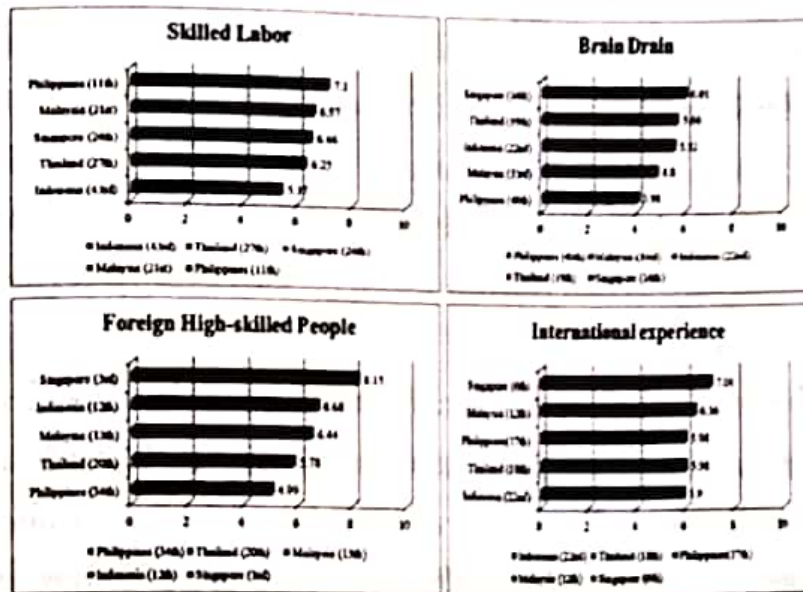
ประเทศ	การอำนวยความสะดวกด้านการวิจัยและการบริการด้านอบรม	การลงทุนในด้าน การอบรมและพัฒนากำลังคนของภาคเอกชน	ความสมดุลระหว่างค่าจ้างและผลผลิตภาพแรงงาน	ความดึงดูดต่อการเข้ามาทำงานของแรงงานจากต่างชาติ
บรูไน	115 (3.2)	60 (4.1)	13 (4.8)	40 (4.2)
กัมพูชา	111 (3.3)	92 (3.7)	35 (4.4)	53 (3.6)
อินโดนีเซีย	52 (4.4)	36 (4.4)	20 (4.6)	27 (4.6)
มาเลเซีย	25 (5.0)	13 (5.0)	6 (5.1)	28 (4.6)
ฟิลิปปินส์	77 (4.0)	46 (4.3)	82 (3.8)	85 (3.1)
สิงคโปร์	19 (5.3)	4 (5.5)	1 (5.6)	4 (5.8)
ไทย	69 (4.1)	62 (4.1)	29 (4.5)	38 (4.2)
เวียดนาม	104 (3.4)	58 (4.1)	4 (5.1)	60 (3.5)
เฉลี่ย	4.1	4.0	3.9	3.5

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บเป็นลำดับคะแนนตั้งแต่ 1 (น้อยที่สุด) – 7 (มากที่สุด)

ที่มา : World Economic Forum, 2010/2011.

ขีดความสามารถในด้านทักษะของกำลังคน ประเด็นเรื่องสมองไหล กำลังคนที่มีทักษะสูง และประสบการณ์ที่เป็นนานาชาติ โดย IMD จัดลำดับในปี พ.ศ. 2554 นั้น ส่วนใหญ่แล้วประเทศสิงคโปร์อยู่ในลำดับที่มีขีดความสามารถของกำลังคนดีกว่าประเทศอื่นๆ ในอาเซียน รองลงมา ได้แก่ มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ ไทยและอินโดนีเซีย ดังแผนภาพที่ 27

แผนภาพที่ 27 ลำดับขีดความสามารถของกำลังคนในประเทศสมาชิกอาเซียน ปี พ.ศ.2554

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บคืออันดับจากการสำรวจทั้งหมด 58 ประเทศ

ที่มา : IMD World competitiveness yearbook, 2011.

การศึกษาของสมาชิกอาเซียน

การศึกษาของประเทศสมาชิกอาเซียนทั้ง 10 ประเทศ ทุกประเทศให้ความสำคัญกับการพัฒนาการศึกษาแก่ประชาชน เพราะการศึกษานั้นมีส่วนสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจให้เจริญก้าวหน้ามากขึ้น ทั้งประเทศที่เป็นสมาชิกดั้งเดิมและประเทศสมาชิกใหม่ หากเปรียบเทียบการศึกษาระดับต่างๆ ของไทยพบว่า การศึกษาระดับปฐมวัยและขั้นพื้นฐานของไทยมีความก้าวหน้า

ในการดำเนินการพัฒนาการศึกษาในระดับหนึ่ง เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆ ในอาเซียน ยกเว้นสิงคโปร์ที่ค่อนข้างก้าวหน้ากว่าประเทศอื่นๆ ในอาเซียน และสิงคโปร์มีการเปิดช่องทางหลายส่วนเพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ แต่มีบางส่วนที่เป็นแนวทางร่วมเดียวกันกับประเทศอาเซียนอื่นๆ ด้วย

ในการเปรียบเทียบโครงสร้างระดับการศึกษาของสมาชิกในอาเซียนนั้น พบว่ามีลักษณะที่คล้ายกัน คือ แบ่งเป็นระดับปฐมวัยหรือระดับการศึกษาก่อนวัยเรียน การศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาขั้นอุดมศึกษา ซึ่งจะแตกต่างกันบ้างในจำนวนปีที่เรียนของแต่ละระดับ คือ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ประกอบด้วยระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย เช่น ประเทศไทย ใช้รูปแบบ 6-3-3 ประเทศบรูไน ใช้รูปแบบ 7-3-2-2 ประเทศเวียดนาม ใช้รูปแบบ 5-4-3 และประเทศลาว ใช้รูปแบบ 5-4-3 เป็นต้น

ในระดับการศึกษาก่อนวันเรียน ประเทศในอาเซียนจะเน้นการศึกษาไปในทางเดียวกัน คือ เป็นการศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมทั้งทางด้านร่างกายและสติปัญญาแก่ผู้เรียนสำหรับการเรียนในระดับประถมศึกษา

การศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา โดยส่วนมากจะมีการศึกษาภาคบังคับอยู่ที่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เช่น ประเทศไทย อินโดนีเซีย และเวียดนาม ซึ่งการศึกษาในระดับถัดไปจะเป็นการเลือกตามความสนใจของผู้เรียนเอง ที่จะเลือกศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษา หรือศึกษาต่อในสายวิชาชีพ ซึ่งมีความแตกต่างของวิธีการสอบเข้าและระบบการเรียนของแต่ละประเทศ

ระดับเตรียมอุดมศึกษา เป็นการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสำหรับสายสามัญ 2-3 ปี และสำหรับสายอาชีวศึกษา 3-4 ปี ขึ้นอยู่กับรูปแบบของแต่ละประเทศที่ใช้ ซึ่งจะมีหลักสูตรและการแบ่งกลุ่มประเภทวิชาที่แตกต่างกัน

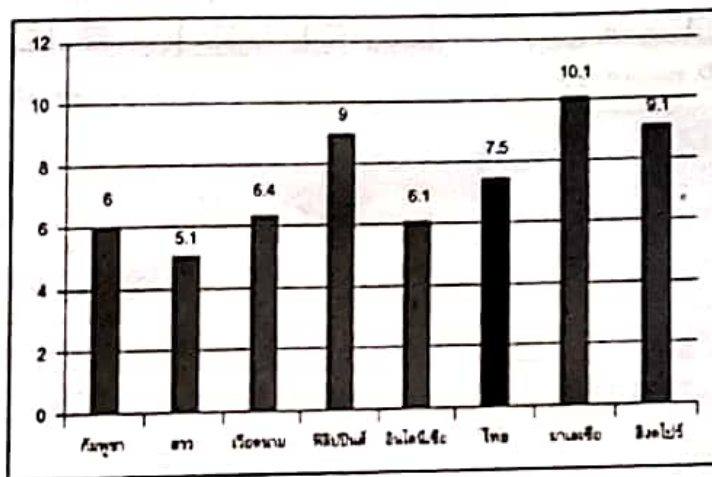
ในระดับอุดมศึกษาก็เช่นเดียวกัน การกำหนดหลักสูตรขึ้นอยู่กับการปฏิรูปการศึกษาของแต่ละประเทศ แต่ที่มีการสอดรับกันในกลุ่มอาเซียน คือ มีแนวทางในการกระจายโอกาสทางการศึกษา เน้นคุณภาพการศึกษาโดยการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนสู่ระดับสากล พัฒนามหาวิทยาลัยวิจัย และการศึกษาเฉพาะทางเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานที่เป็นฐานกำลังที่มีความรู้หลากหลาย มีความยืดหยุ่นในการปรับตัวและเปิดเสรีทางการศึกษาตลอดจนเพิ่มมูลค่าทางการศึกษาในการนำรายได้เข้าประเทศและสงวนเงินตราในการเรียนต่อในต่างประเทศ ซึ่งประเทศสิงคโปร์เป็นประเทศที่ก้าวหน้าในประเด็นต่างๆ ที่กล่าวมานี้

มากกว่าประเทศอื่นๆ ในอาเซียน ส่วนประเทศที่อยู่ระหว่างการดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาให้เหมาะสมมากยิ่งขึ้น ที่เห็นเด่นชัดคือ ประเทศ มาเลเซีย และลาว เป็นต้น

ข้อมูลสถิติผู้เรียนและผู้จบการศึกษาของประเทศสมาชิกอาเซียน

ประชากรวัยเรียนของประเทศสมาชิกอาเซียน แบ่งออกเป็น ก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย ระดับอนุปริญญา และระดับอุดมศึกษา เมื่อพิจารณาจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยพบว่าประเทศมาเลเซียมีจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยสูงสุด คือ 10.1 ปี รองลงมาเป็นสิงคโปร์ 9.1 ปี ฟิลิปปินส์ 9 ปี และประเทศไทย 7.5 ปี ตามลำดับ (ดังแผนภาพที่ 28) เมื่อพิจารณาจำนวนประชากรในวัยเรียนทั้งหมด ประเทศที่มีจำนวนคนมากที่สุดคือ อินโดนีเซีย รองลงมา ได้แก่ ฟิลิปปินส์ ไทย และมาเลเซีย ตามลำดับ เนื่องจากประชากรของแต่ละประเทศมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น เมื่อพิจารณาในระดับอนุปริญญาและปริญญาตรี ประเทศอินโดนีเซียมีประชากรวัยเรียนในระดับการศึกษานี้มากที่สุด รองลงมาได้แก่ ฟิลิปปินส์ ไทย พม่า และมาเลเซีย ดังตารางที่ 20-22

แผนภาพที่ 28 จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประเทศสมาชิกอาเซียน

ที่มา: Barro and Lee, 2010 อ้างใน Toward Higher Quality Employment in Asia, Key Indicators for Asia and the Pacific 2011
Special Chapter, Asian Development Bank.

ตารางที่ 20 จำนวนประชากรวัยเรียนก่อนประถมศึกษาและระดับประถมศึกษา
จำแนกตามประเทศ ปี พ.ศ. 2549-2553

หน่วย: คน

ประเทศ	ก่อนประถมศึกษา			ประถมศึกษา		
	2549	2551	2553	2549	2551	2553
บรูไน	7,261	3,674	6,998	42,890	42,278	41,711
กัมพูชา	331,261	160,413	305,331	2,116,947	2,019,169	1,919,449
อินโดนีเซีย	4,101,321	4,146,049	4,198,189	24,620,579	24,686,694	24,816,424
ลาว	167,142	158,902	148,725	825,863	805,423	772,124
มาเลเซีย	533,347	542,306	549,039	3,199,326	3,226,120	3,249,064
พม่า	870,483	880,690	900,769	4,366,124	4,372,030	4,429,206
ฟิลิปปินส์	2,039,664	2,049,517	2,064,645	12,098,195	12,182,072	12,257,126
สิงคโปร์	-	-	-	-	-	-
ไทย	974,154	962,112	965,016	6,090,731	5,955,731	5,850,734
เวียดนาม	-	-	-	-	-	-

ที่มา: UNESCO, Institute of Statistics.

ตารางที่ 21 จำนวนประชากรวัยเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย
จำแนกตามประเทศ ปี พ.ศ. 2549-2553

หน่วย: คน

ประเทศ	มัธยมศึกษาตอนต้น			มัธยมศึกษาตอนปลาย		
	2549	2551	2553	2549	2551	2553
บรูไน	20,546	20,961	21,013	26,231	27,443	28,362
กัมพูชา	1,121,510	1,106,793	1,063,240	1,037,739	1,069,884	1,108,621
อินโดนีเซีย	12,378,100	12,282,385	12,229,504	12,423,110	12,341,154	12,301,677
ลาว	462,690	484,789	500,573	433,342	455,522	473,385
มาเลเซีย	1,588,872	1,589,392	1,591,247	2,046,088	2,103,031	2,142,078
พม่า	3,649,092	3,548,719	3,464,685	1,870,434	1,818,619	1,776,057
ฟิลิปปินส์	5,848,062	5,952,156	6,019,822	1,893,221	1,941,395	1,977,220
สิงคโปร์	-	-	-	-	-	-
ไทย	3,231,461	3,154,296	3,041,400	3,201,620	3,208,936	3,198,736
เวียดนาม	-	-	-	-	-	-

ที่มา: UNESCO, Institute of Statistics.

ตารางที่ 22 จำนวนประชากรวัยเรียนระดับอนุปริญาและระดับอุดมศึกษา
จำแนกตามประเทศ ปี พ.ศ. 2549-2553

หน่วย: คน

ประเทศ	ระดับอนุปริญา			ระดับอุดมศึกษา		
	2549	2551	2553	2549	2551	2553
บรูไน	33,856	34,967	35,615	33,856	34,967	35,615
กัมพูชา	1,674,058	1,747,958	1,754,121	1,674,058	1,747,958	1,754,121
อินโดนีเซีย	20,889,832	20,786,265	20,677,910	20,889,832	20,786,265	20,677,910
ลาว	630,906	669,333	687,848	630,906	669,333	687,848
มาเลเซีย	2,478,391	2,529,721	2,549,631	2,478,391	2,529,721	2,549,631
พม่า	4,777,789	4,684,113	4,642,886	4,777,789	4,684,113	4,642,886
ฟิลิปปินส์	8,926,079	9,241,172	9,385,358	8,926,079	9,241,172	9,385,358
สิงคโปร์	-	-	-	-	-	-
ไทย	5,411,021	5,441,223	5,388,283	5,411,021	5,441,223	5,388,283
เวียดนาม	-	-	-	-	-	-

ที่มา: UNESCO, Institute of Statistics.

ส่วนนักเรียนที่ศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของประเทศสมาชิกอาเซียน แบ่งออกเป็น 2 สายคือ สายสามัญและสายอาชีวศึกษา ซึ่งในปี พ.ศ. 2550-2552 ทั้งในประเทศไทย และประเทศอื่นๆ ในอาเซียนมีจำนวนนักเรียนที่ศึกษาสายสามัญมากกว่าจำนวนนักเรียนที่ศึกษาสายอาชีวศึกษา โดยประเทศไทยมีสัดส่วนของนักเรียนที่ศึกษาสายสามัญต่อสายอาชีวศึกษา คิดเป็น 60:40 ส่วนในประเทศอื่นๆ นั้น พบว่ามีสัดส่วนมากกว่าประเทศไทยเป็นอย่างมาก ได้แก่ บรูไน (84:16) มาเลเซีย (85:15) สิงคโปร์ (89:11) และเวียดนาม (86:14) ตามลำดับ ยกเว้น อินโดนีเซียที่มีสัดส่วนของนักเรียนที่ศึกษาสายสามัญต่อสายอาชีวศึกษาใกล้เคียงกับประเทศไทย คิดเป็น 62:38 ดังตารางที่ 23

ตารางที่ 23 จำนวนนักเรียนในระดับมัธยมปลาย สายสามัญสายอาชีวศึกษา
จำแนกตามประเทศ ปี พ.ศ.2549-2553

หน่วย: คน

ประเทศ	สายสามัญ			สายอาชีวศึกษา		
	2550	2551	2552	2550	2551	2552
บรูไน	19,266	19,075	20,057	3,230	3,481	3,689
กัมพูชา	224,962	264,583	305,197	18,920	-	-
อินโดนีเซีย	4,811,810	4,614,446	4,995,119	2,401,732	2,738,962	3,095,704
ลาว	151,506	154,785	-	3,422	1,685	-
มาเลเซีย	867,521	883,873	-	157,742	161,044	-
พม่า	638,401	693,515	681,856	-	-	-
ฟิลิปปินส์	1,357,889	1,253,642	-	-	-	-
สิงคโปร์	106,840	107,264	108,421	13,648	13,306	13,607
ไทย	1,150,012	1,169,399	1,208,275	767,304	776,531	766,718
เวียดนาม	3,111,280	3,070,023	2,951,889	515,670	614,500	-

ที่มา: UNESCO, Institute of Statistics.

ส่วนจำนวนผู้ที่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรีของประเทศในกลุ่มสมาชิกอาเซียนนั้น เนื่องจากข้อจำกัดในเรื่องของข้อมูล จึงสามารถแสดงตัวเลขได้เป็นบางประเทศ และได้ในบางสาขาเท่านั้น ซึ่งในปี พ.ศ. 2550-2552 ในประเทศบรูไน กัมพูชา มาเลเซียและไทย มีแนวโน้มผู้จบการศึกษาในระดับปริญญาตรีเพิ่มสูงขึ้น แต่ในประเทศเวียดนามมีแนวโน้มลดลง ส่วนผู้จบการศึกษาในสาขาที่สามารถประกอบอาชีพ 7 สาขาวิชาชีพ ได้แก่ แพทย์ ทันตแพทย์ พยาบาล นักบัญชี สถาปนิก วิศวกร และนักสำรวจ ตามข้อตกลง MRAs ของประชาคมอาเซียนได้นั้น ต้องจบการศึกษาในสาขาที่เกี่ยวข้อง ดังตารางที่ 24 ซึ่งประเทศที่มีผู้จบการศึกษาระดับปริญญาตรีในสาขาที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพข้างต้นมากที่สุด คือ ประเทศอินโดนีเซีย โดยในปี พ.ศ. 2552 มีผู้จบการศึกษาสาขาวิศวกรรมศาสตร์ สถาปัตยกรรมและการสร้างอาคาร จำนวน 129,112 คน และจบสาขาแพทย์/สุขภาพ จำนวน 45,983 คน ซึ่งมีจำนวนมาก หากมีการเคลื่อนย้ายแรงงานได้อย่างเสรีในอาเซียนคาดว่าประเทศอินโดนีเซียจะเป็นอีกหนึ่งประเทศที่จะมีการเคลื่อนย้ายของแรงงานโดยเฉพาะอย่างยิ่งสาขาด้านวิศวกรรมศาสตร์

ตารางที่ 24 จำนวนผู้จบการศึกษาระดับปริญญาตรีในสาขาที่เกี่ยวข้องกับ 7 วิชาชีพ
ตามข้อตกลง MRAs จำแนกสาขาวิชาและประเทศ ปี พ.ศ. 2550-2552

สาขาวิชา	ปีรวม			โครงการความร่วมมือ การศึกษา			โครงการความร่วมมือ การศึกษา			ประเทศ/ภูมิภาค			อื่นๆ		
	2550	2551	2552	2550	2551	2552	2550	2551	2552	2550	2551	2552	2550	2551	2552
ทั่วไป	1,613	1,544	1,602	203	177	222	147	133	122	163	126	186	1,100	1,106	1,143
วิศวกรรม	18,187	16,708	-	8,483	11,054	-	428	514	-	228	518	-	7,097	4,620	-
สถาปัตย์	-	-	798,366	-	-	307,353	-	-	129,112	-	-	45,982	-	-	29,920
การแพทย์	-	-	-	768	-	-	782	-	-	1160	-	-	-	-	-
เกษตร	181,404	206,988	-	53,335	68,032	-	51,092	52,135	-	16,789	15,772	-	58,188	70,229	-
ภาษา	104,590	-	-	19,594	-	-	-	-	-	-	-	-	84,964	-	-
ศิลป	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
สังคม	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
รวม	300,731	341,896	540,522	-	-	224,965	-	-	47,642	-	-	-	-	-	-
ทั้งหมด	105,836	104,887	86,812	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

หมายเหตุ : ลาวใช้ข้อมูลปี พ.ศ. 2549

ที่มา : UNESCO Institute of Statistics

อภิธานอักษรย่อประชาคมอาเซียน

อักษรย่อภาษาไทย

กพร.	: คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ
กยอ.	: คณะกรรมการยุทธศาสตร์เพื่อการฟื้นฟูฐานรากประเทศ
กสทช.	: สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ
กอ.รณ.	: กองอำนาจการรักษามันคงภายในราชอาณาจักร
คปภ.	: คณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจ
คปร.	: คณะกรรมการปฏิรูปประเทศ
คมช.	: คณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติ
จปฐ.	: ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน
ช.ส.พ.	: ชุมชนสหกรณ์เครดิตยูเนียนเพื่อการพัฒนา
ชสอ.	: ชุมชนสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย
คชด.	: ตำรวจป้องกันชายแดน
ธสน.	: ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย
ปชด.	: กำลังกองพันประจำชายแดน
ป.ป.ช.	: คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (The National Anti Corruption Commission)
ป.ป.ท.	: ป้องกัน ปราบปราม อาชญากรรมและการทุจริต
ป.ป.ส.	: ป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด
พช.	: กรมการพัฒนาชุมชน
ศธ.	: กระทรวงศึกษาธิการ
ศวส.	: ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา (Center for Alcohol Studies)
ศอ.บต.	: ศูนย์อำนาจการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้
ส.ก.	: สมาชิกสภากรุงเทพมหานคร

สทย.จ.	: สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางจังหวัด
สทว.	: สำนักงานกองทุนส่งเสริมการวิจัย
สทศ.	: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
สนช.	: สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ
ส.ป.ก.	: สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
สปส.	: สำนักงานประกันสังคม
สปสช.	: สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ
ส.พ.จ.ท.	: สมาคมผู้จัดพิมพ์และผู้จำหน่ายหนังสือแห่งประเทศไทย
สทว.	: สถาบันพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
สมช.	: สภาพความมั่นคงแห่งชาติ
ส.วชช.	: สำนักบริหารงานวิทยาลัยชุมชน
สส.ชสอ.	: ฌาปนกิจสงเคราะห์สภกรณ์สมาชิกของชุมชนสภกรณ์ออมทรัพย์ แห่งประเทศไทย
สสท.	: สันนิบาตสภกรณ์แห่งประเทศไทย
สสว.	: สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
ส.อ.ท.	: สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
สอศ.	: สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
วชช.	: วิทยาลัยชุมชน
อส.	: กองกำลังอาสาสมัครรักษาดินแดน (ทหารพราน เป็นกองกำลังกึ่งทหาร : Paramilitary Force)
ฮับ	: (Hub) เรียกศูนย์กลางต่างๆ เช่น ฮับการแพทย์ (Medical hub)

อักษรย่อภาษาอังกฤษ

- AAAS** : American Association for the Advancement of Science
 ธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ในบางประเด็น (Aspects) ที่บรรจุในมาตรฐาน
 การเรียนรู้ของประเทศสหรัฐอเมริกา
- AADMER** : ASEAN Agreement on Disaster Management and
 Emergency Response
 ความตกลงอาเซียนว่าด้วยการจัดการภัยพิบัติ และการตอบโต้
 สถานการณ์ฉุกเฉิน
- AANZFTA** : ASEAN – Australia – New Zealand Free Trade Agreement
 เขตการค้าเสรีอาเซียน ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์
- AC** : ASEAN Communityประชาคมอาเซียน
- ACDM** : ASEAN Committee on Disaster Management
 กรรมการอาเซียนด้านการจัดการภัยพิบัติ
- ACMECS** : Ayeyawady - Chao Phraya - Mekong Economic Cooperation Strategy
- ACTS** : ASEAN Credit Transfer Scheme
 การโอนหน่วยกิตอาเซียน
- ADB** : Asian Development Bank
 ธนาคารเพื่อการพัฒนาเอเชีย
- AEC** : ASEAN ECONOMIC Community
 ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
- AEIC** : ศูนย์ประชาสัมพันธ์ด้านแผ่นดินไหวอาเซียน
- AEM** : ASEAN Economic Ministers
 การประชุมรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียน
- AFAS** : ASEAN Framework Agreement on Services
 กรอบความตกลงการค้าบริการ
- AFIC** : Asian Food Information Centre
 ศูนย์ข้อมูลด้านอาหารและสุขภาพแห่งอาเซียน

AFTA	: ASEAN Free Trade Area เขตการค้าเสรี
AMBDC	: ASEAN Mekong Basin Development Cooperation โครงการความร่วมมือระหว่างอาเซียนและลุ่มแม่น้ำโขง
AMM	: ASEAN Ministerial Meeting การประชุมรัฐมนตรีอาเซียน
APCCA 2012	: ASIA and PACIFIC Conference of Correctional Administrators 2012 คณะผู้แทนกระทรวงยุติธรรม-เข้าร่วมการประชุมผู้บริหารงานราชทัณฑ์ ภาคพื้นเอเชียและแปซิฟิก ประจำปี 2012
APEL	: Accreditation for prior Experiential Learning การเรียนรู้ตลอดชีวิต
APSC	: ASEAN Political Security Community ประชาคมการเมืองความมั่นคงอาเซียน
APTERR	: The Agreement on ASEAN plus Three Emergency Rice Reserve ความตกลงว่าด้วยการจัดตั้งองค์กรสำรองข้าวฉุกเฉินของอาเซียน+3
ARF	: ASEAN Regional Forum การประชุมอาเซียนว่าด้วยความร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคงใน ภูมิภาคเอเชีย - แปซิฟิก
ASAIHL	: The Association of Southeast Asian Institutions of Higher Learning สมาคมสถาบันการศึกษาชั้นอุดมแห่งภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
ASCC	: ASEAN Socio - Cultural Community ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน
ASCOE	: ASEAN Committee on Education การบริหารความร่วมมืออาเซียนด้านการศึกษา
ASEAN	: Association of Southeast Asian Nations สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ASEM	: Asia - Europe Meeting ประเทศสมาชิกในกรอบการประชุมเอเชีย - ยุโรป เรียกว่าประเทศสมาชิก อาเซียน (ASEM) ร่วมมือกันเพื่อจัดการกับภัยจากการก่อการร้าย ประชุมกัน กำหนดทิศทางตามกฎบัตรสหประชาชาติ
ASEP	: Asia - Europe Parliamentary Partnership Meeting การประชุมความเป็นหุ้นส่วนของรัฐสภาเอเชียและยุโรป
ASMC	: The ASEAN Specialized Meteorological Centre ศูนย์พยากรณ์อากาศอาเซียน
AUN	: ASEAN University Network เครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน
AusAID	: Australian Agency for International Development ความร่วมมือจากรัฐบาลออสเตรเลีย
BGF	: Boarder Guard Force กองกำลังรักษาชายแดนที่พม่าตั้งขึ้นโดยเป็นกำลังประจำถิ่นที่แปรรูป มาเป็นตำรวจเข้ามาทำหน้าที่รักษาชายแดนแทนกำลังทหาร
BYOD	: Bring Your Own Device การนำอุปกรณ์พกพาส่วนตัวมาใช้ในการทำงาน
CAFTA	: China - ASEAN Free Trade Area ความร่วมมือในข้อตกลงการค้าเสรีจีน - อาเซียน
CC	: Child Center การเรียนรู้โดยเด็กเป็นศูนย์กลาง
CDC	: Cooperative Distribution Center ศูนย์กระจายสินค้าสหกรณ์
CEFA	: Centers of Education For All ศูนย์การศึกษาสำหรับทุกคน
CEO	: Chief Executive Officer กรรมการบริหาร

CET	: Continuing Education and Training การศึกษาอบรมเมื่อทำงานแล้ว
CFS	: Child Friendly School โรงเรียนที่เป็นมิตรกับเด็ก
CGE Model	: Computable General Equilibrium แบบจำลอง
CIA	: Central Intelligence Agency
CL	: Concrete Library ห้องสมุดจริง, ห้องสมุดในห้องเรียน
CLMV	: CambodiaLaosMyanmarVietnamหมายถึงประเทศกัมพูชา ลาวพม่า และ เวียดนาม
CNPC	: China National Petroleum Corporation บริษัทจีนค้าน้ำมัน
DGRV	: DeutscherGenossen - Schafts and Raiffeisenverband สำนักพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศ
DTE	: Department of Technical Education กรมการศึกษาวชิชาชีพ
EAS	: East Asia Summit การประชุมเอเชียตะวันออก ซึ่งหมายถึงจีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ อินเดีย ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์
ECCE	: Early Childhood Care and Education การดูแลและให้การศึกษาเด็กก่อนวัยเรียน
EDIPP	: Entrepreneurs Development for Innovative Productivity Programme โครงการเพิ่มผลิตภาพอย่างมีนวัตกรรม
EFA	: Education For All การศึกษาสำหรับทุกคน
EMS	: Entrepreneurship Development in Modern Marketing Stratgy Program โครงการกลยุทธ์บริหารการตลาดยุคใหม่

ENQA	: The European Association for Quality Assurance in Higher Education การสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือในระบบการประกันคุณภาพ ในระดับอุดมศึกษาในสหภาพยุโรป
ERP	: Enterprise Resource Planning บริหารจัดการในเรื่องของระบบการผลิต
EU	: European Union สหภาพยุโรป
EWCP	: ECONOMIC Cooperation Work Programme ความร่วมมือในด้านเศรษฐกิจ
GBA	: Genre - based Approach การสอนภาษาอังกฤษ
GDP	: Gross Domestic Product ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ เป็นตัวการวัดอัตราการเจริญเติบโตของ เศรษฐกิจทั่วโลก
GNP	: Gross National Product ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ เป็นมูลค่าสินค้าและบริการขั้นสุดท้าย ที่ผลิตขึ้นโดยใช้ทรัพยากรที่คนของประเทศนั้นๆ เป็นเจ้าของ
GMP	: Good Manufacturing Practice โรงอัดก้อนยางมาตรฐานตามระบบ
GMS	: Greater Mekong Sub - region อนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง
GVH	: Gross Village Happiness ความสุขมวลรวมชุมชน
IMD	: International Institution of Management Development สถาบันพัฒนาการบริหารจัดการระหว่างประเทศ
IMF	: International Monetary Fund กองทุนการเงินระหว่างประเทศ

ISO	: International Standard Organization หรือ International Organization for Standardization เป็นองค์กรสากลที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการกำหนด หรือปรับมาตรฐานนานาชาติเกือบทุกประเทศ (ยกเว้นทางด้านไฟฟ้า ซึ่งเป็นหน้าที่ของ IEC) เพื่อให้ประเทศต่างๆ ในโลกสามารถใช้มาตรฐานเดียวกันได้
ISTC	: The Industry Skills and Training Council สถาบันฝึกอบรมเพื่อทักษะอุตสาหกรรม (ของสิงคโปร์)
KPI	: Key Performance Indicator ตัวบ่งชี้
LCDs	: Least Developed Countries ประโยชน์จากสถานะ
MDGs	: Millennium Development Goals เป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ
MoEYS	: Ministry of Education Youth and Sport กระทรวงศึกษาเยาวชน และกีฬา (ของกัมพูชา)
MOU	: Memorandum of Understanding การจัดทำบันทึกความเข้าใจ, บันทึกข้อตกลงความร่วมมือ
MQA	: The Malaysian Qualifications Agency มาตรฐานวุฒิการศึกษามาเลเซีย
MQF	: Malaysian Qualification Framework กรอบคุณวุฒิมาตรฐานของประเทศมาเลเซีย
MRAs	: Mutual Recognition Agreements ข้อตกลงยอมรับร่วมกัน (ของการเคลื่อนย้ายแรงงาน)
NAPC	: National Agency of Professional Certification หน่วยงานหลักหลักสูตรกลางใหญ่ – ในด้านคุณวุฒิวิชาชีพ
NGO	: Non Government Organisation องค์กรพัฒนาเอกชน

NOAA	: National Oceanic and Atmospheric Administration องค์การบริหารทะเลและบรรยากาศแห่งชาติสหรัฐอเมริกา มีหน้าที่จัดการ กับสิ่งแวดล้อมในทะเลและบรรยากาศของประเทศ
NOS	: Nature of Science ธรรมชาติของวิทยาศาสตร์
NPPA	: National Public Prosecution Authority สำนักงานอัยการแห่งชาติ (ประเทศอินเดีย)
NRLC	: Independent National Rule of Law Commission คณะกรรมการอิสระว่าด้วยการส่งเสริมหลักนิติธรรมแห่งชาติ ที่มีชื่อเรียก โดยย่อว่า (คอ.นธ.) ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการส่งเสริม หลักนิติธรรม พ.ศ. 2554 เพื่อดำเนินการศึกษา เสนอแนะแนวทางมาตรการ และกระบวนการต่างๆ ในการผดุงหลักนิติธรรม โดยเสริมสร้างการใช้ กฎหมายด้วยความเป็นธรรม ความเสมอภาค และคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ของบุคคล กับทั้งเพื่อเสริมสร้างความเชื่อมั่นในการใช้กฎหมายของประเทศ อันจะนำไปสู่สังคมที่มีความปึกติสุข
NTPB	: National Tourism Professional Board คณะกรรมการวิชาชีพการท่องเที่ยวแห่งชาติ
ODCA	: Open Data Center Alliance ศูนย์วิจัย
OPAC	: Online Public Access Cataloging Module การสืบค้นทรัพยากรห้องสมุด
OTOP	: One Tambol One Product หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์
PCK	: Pedagogical Content Knowledge ความรู้ในเนื้อหา
PET	: Pre - employment Education and Training เป็นแนวทางการศึกษาและพัฒนาแรงงานของสิงคโปร์ เป็นขั้นเตรียม ความพร้อมก่อนทำงาน ดูแลตั้งแต่ก่อนเข้าเรียนจนจบระดับมหาวิทยาลัย

PNQF	: The Philippine National Qualifications Framework กรอบคุณวุฒิวิชาชีพฟิลิปปินส์
POEs	: Chinese Private – owned Enterprises วิสาหกิจเอกชนจีน
PTTC	: Provincial Teacher Training Colleges วิทยาลัยครูประจำจังหวัด
RDF	: Rwanda Defence Force สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
RMCS	: Regional Model Competency Standard แบบจำลองมาตรฐานสมรรถนะ
SEAMEC	: Southeast Asian Ministers of Education Council สภารัฐมนตรีศึกษาแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
SIIF 2012	: Seoul International Invention Fair ผลงานสิ่งประดิษฐ์นานาชาติโดยเวทีนี้นับเป็นเวทีที่แสดงและประกวด ผลงานสิ่งประดิษฐ์ดีเด่นจากแต่ละภูมิภาคทั่วโลกกว่า 500 ผลงาน ซึ่งงานนี้จัดขึ้น ณ กรุงโซล ประเทศเกาหลีใต้ เมื่อต้นเดือนธันวาคม 2555
SOA	: Statement of Attainment ใบ (หนังสือ) รับรองผลการศึกษาแสดงระดับวุฒิ
SOEs	: Chinese State - owned Enterprises วิสาหกิจจีน
TPCB	: Tourism Professional Certification Board คณะกรรมการรับรองคุณวุฒิวิชาชีพการท่องเที่ยวแห่งชาติ
TRIPs	: Trade - Related Aspects of Intellectual Property ส่วนของสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้าสินค้าปลอมแปลง
TTM	: Thailand Trust Mark ตราสัญลักษณ์คุณภาพไทยแลนด์ ของสำนักส่งเสริมมูลค่าเพิ่ม เพื่อการส่งออก, กรมส่งเสริมการส่งออก เป็นเครื่องหมายรับรองยืนยัน คุณภาพสินค้าได้มาตรฐาน

TVET	: Technical Vocational Education and Training หน่วยงานดูแลการศึกษาอบรมเพื่อเตรียมพร้อมสู่ตลาดแรงงาน
UCL	: Universities' Central Library ห้องสมุดกลางของมหาวิทยาลัย
UCTS	: UMAP Credit Transfer Scheme โครงการระบบการเทียบโอนหน่วยกิตกลางมาใช้ ได้แก่ UMAP: University Mobility in Asia and the Pacific
UNCAC	: United Nations Convention against Corruption การต่อต้านการทุจริต
UNDP	: United Nations Development Programme สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ
UNISDR	: United Nations International Strategy for Disaster Reduction กลยุทธ์ระหว่างประเทศเพื่อการลดภัยพิบัติแห่งสหประชาชาติ
USMS	: United States Marshals Service หน่วยมาร์แชลล์ของสหรัฐอเมริกา ทำหน้าที่ดูแลรับผิดชอบการคุ้มครองและให้ความช่วยเหลือพยาน
USTR	: US Trade Representative สำนักงานผู้แทนทางการค้าของสหรัฐฯ
WDA	: Workforce Development Agency ใบรับรองมาตรฐานคุณวุฒิวิชาชีพของสิงคโปร์
WHO	: World Health Organization องค์การอนามัยโลก
WPE	: Work Plan on Education แผนปฏิบัติการทางด้านการศึกษา
WSQ	: Workforce Skills Qualifications เป็นระบบการฝึกเพิ่มทักษะและความรู้ให้แก่แรงงาน

บรรณานุกรม

กระทรวงต่างประเทศ (2553) ประชาคมอาเซียน (ASEAN Community). (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก : <http://www.mfa.go.th/internet/document/1808.doc/>

_____ (2555) กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ(2555) ; กรมส่งเสริมการส่งออก (2555) ธนาคารแห่งประเทศไทย (2555)

เกสร ภูมั่ง. (2555) "สร้างผลงานข้ามชาติตั้งศูนย์กระจายสินค้าไทยในพม่าได้สำเร็จ" วารสารอุตสาหกรรมสาร.

จารุวรรณ เจตเกษกิจ. (2555) "เวียดนามกับ AEC," วารสารอุตสาหกรรมสาร.

_____ (2555) "พม่า กับ AEC," วารสารอุตสาหกรรมสาร.

_____ (2555) "สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว กับ AEC" วารสารอุตสาหกรรมสาร

จิตติณี รongหานาม. (2555). "อิมพอร์ตในฮานอย", SAWASDEE.

ติรฐา พลชัยโชติ (2555) " จาก E-Marketplace ถึง AEC Market"วารสารอุตสาหกรรมสาร

กัน ทอ คง ดร. (Dr Thant Thaw Konug) บทบาทของห้องสมุดในประเทศเมียนมาร์ในด้าน
การพัฒนาองค์ความรู้ ใน วัฒนธรรม วิถีจะกุล (บรรณาธิการ) (2555). อ่านข้ามชาติ.
กรุงเทพฯ

นิตยสารผู้จัดการ ฉบับที่36 เดือนพฤศจิกายน 2554

_____ ฉบับที่40 เดือนมีนาคม 2555

เนลลี่ ดาโต ปาดูกะ ฮาจิ ซันนี่ (Nellie DatoPaduka Haji Sunny).การเสริมสร้างวัฒนธรรมการ
อ่าน: มุมมองของบรูไนดารุสซาลาม ใน วัฒนธรรม วิถีจะกุล (บรรณาธิการ) (2555). อ่าน
ข้ามชาติ. กรุงเทพฯ:

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล (2555) อาชีพที่ทำงานได้เสรีทุกประเทศอาเซียน บัณฑิต
ศึกษาศาสตรนเทศ.

ปฏิญญาว่าด้วยแผนงานสำหรับประชาคมอาเซียน เป็นเอกสารสำคัญในการแสดงเจตนารมณ์
ในการจัดตั้งประชาคมอาเซียนที่ประกอบด้วยแผนงานการจัดตั้งประชาคมอาเซียนทั้ง 3
เสา และ ข้อริเริ่มการรวมตัวเพื่อเป้าหมายในการจัดตั้งประชาคมอาเซียนเข้าด้วยกัน จาก
การประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 14 ที่จังหวัดเพชรบุรี ประเทศไทย

ปณทิพย์ เป็ี่ยนโมฬี(2555) "จับคู่เจรจาธุรกิจไทย - พม่า" วารสารอุตสาหกรรมสาร
_____ (2555) "ไปดูโรงงานผลิตมามาในพม่า" วารสารอุตสาหกรรมสาร

พิทยา สุวคันธ์ (2555) "การขยายอำนาจของจีนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้" วารสารการเมืองการ
ปกครอง (มหาวิทยาลัยสารคาม)

พรพิมล เมธิรานันท์ บรรณาธิการ(2555) รายงานการวิจัยการศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อม
ด้านการผลิตและพัฒนากำลังคนเพื่อการรองรับการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีภายใต้กรอบ
ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน, กรุงเทพฯ:สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษา

ภาณุวัฒน์ แว่นระเว (2555) "แผน DoiMoiพลิกเวียดนามก้าวอย่างน่าอัศจรรย์" หนังสือพิมพ์
โคออปนิวส์

มาดังก์ (2555) "มดพาตะลุย" วารสาร KUMTT, กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
ธนบุรี

รัตนพงษ์ สอนสุภาพดร. (2555) "เรียนรู้ประสบการณ์การเปิดบ่อนคาสิโนของสิงคโปร์" เรียนรู้
เท่าทันการพนันทันสมัย วิทยาลัยนวัตกรรมการสังคม มหาวิทยาลัยรังสิต

วรรณวิจักขณ์. (2555) "กัมพูชา กับ AEC," วารสารอุตสาหกรรมสาร.

วันพุธ หงษาชาติ (2555) "ฟิลิปปินส์ กับ AEC" วารสารอุตสาหกรรมสาร.

วิจิตร ศรีธำณ ศ.ดร. อดีต รร.ว.ศึกษาริการ กล่าวว่า การปฏิรูปรอบแรกยึดหลักปฏิรูปผู้เรียนเป็นสำคัญ ต้องมีการปรับเปลี่ยนหลายด้าน ปฏิรูปการเรียนรู

สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาริการ ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับอาเซียน

____ (2554) การศึกษา : การสร้างประชาคมอาเซียน, กรุงเทพฯ

สำนักบริหารยุทธศาสตร์, กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม (2555) "ภาพรวมของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน(ASEAN Economic Community : AEC)วารสารอุตสาหกรรมสาร

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.2554 (ร่าง) ยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559) กรุงเทพฯ :สนมิตรพรินต์แอนด์พับลิชชิง

สิรางค์ กลั่นคำสอน. ดร. (2555) "มาเลเซีย กับ AEC,"วารสารอุตสาหกรรมสาร.

____ (2555) "สิงคโปร์ กับ AEC", วารสารอุตสาหกรรมสาร.

____ (2555) "บรูไนกับ AEC" วารสารอุตสาหกรรมสาร.

สุรินทร์ พิศสุวรรณ ดร. ผู้ประชาคมอาเซียน เมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน 2551 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

สุกสิทธิ ภูักดี (2555) "สกศ.เสนอผลวิจัยการสอนภาษาอังกฤษในกลุ่มอาเซียน" วารสารการศึกษาไทย

โสทิคอก (Sothik Hok) "การพัฒนาการอ่านเพื่อการศึกษาสำหรับทุกคน" ;ในวัฒนธรรม วิถีจะกุลบรรณธิการ (2555) อ่านข้ามชาติ กรุงเทพฯ

อมรรัตน์ ภู่นคร (2555)"เกร็ดน่ารู้เรื่อง อาเซียน/มม ค คน บัณฑิตศึกษาริการสนเทศ หอการค้าไทยและสภานหอการค้าแห่งประเทศไทย

IMF (2006) "Cambodia, Selected issues and Statistical Appendix" ,July, Country Report

Joshua Kurlantzick (2006). China ' Charm Offensive in Southeast Asia. Current History,

KallKann Reading and Promoting Habit of Reading at Primary School in Cambodia แปล

โดย วัฒนชัย วิริยะกุลบรรณาธิการ (2555) อ่านข้ามชาติ. กรุงเทพฯ

OngKeng Yong (2006)ASEAN-China Relations : Harmony and Development, by
secretary General of ASEAN at a Commemorative Symposium to Mark the 15th
Anniversary of China's Dialogue with ASEAN

Pari ปรี. อินไซด์ มจร.ฉบับ ธันวาคม 54 – มกราคม 55 อ้างจาก <http://th.wikipedia.org/wiki>,
http://en.wikipedia.org/wiki/ASEAN_Authorism., <http://www.aseanhighway.org>.,
[http:// www.youtube.com](http://www.youtube.com)

Peter DeMarco เรียบเรียงโดย จิตติณี รอดนาม(2555) "ครั้งหนึ่งในปูซาน" SAWANDEE

National institute of Statistics (2008) .Mop, Cambodia, "General Population Census of
Cambodia", อ้างใน วัฒนชัย วิริยะกุล บรรณาธิการ (2555). อ่านข้ามชาติ. กรุงเทพฯ:

“รู้รอบเรื่องประชาคมอาเซียน” ได้รวบรวมสาระ
ข้อมูลจากที่ต่างๆ เพื่อเผยแพร่ให้เข้าใจอาเซียน (ASEAN)
ดีขึ้น ผู้อ่านจะได้รู้จัก ให้ความสำคัญและเข้าใจประชาคม
อาเซียน ว่ามีผลดีกับสมาชิกทั้ง 10 ประเทศอย่างไรบ้าง

ขณะเดียวกันก็จะรู้ว่า การค้าเสรี การนำเข้าและการ
ส่งออก ที่คิดว่าไม่มีข้อกีดกัน และปลอดภาษีนั้น แต่ละ
ประเทศจะมีกฎหมาย จะเปรียบกฎเกณฑ์ต่างๆ ความคุ้มครอง
ตั้งขึ้นเพื่อประโยชน์ของประเทศชาติ การศึกษาเกี่ยวกับ
อาเซียนจึงต้องกระทำเพื่อป้องกัน ไม่ให้ต้องตกเป็นเหยื่อ
ของมิชชันนารีต่างชาติ

ISBN 978-616-7540-31-3

9 786167 540313

ราคา 255 บาท